מר זאב אבלס, יו"ר דירקטוריון הבנק

מר ישעיהו לנדאו, סגן יו"ר דירקטוריון הבנק

מר חיים אלמוג

מר אלברטו גרפונקל

מר עוזי ורדי-זר

מר יצחק זיסמן

ד"ר יעקב ליפשיץ

מר יגאל לנדאו

גב' מירי לנט-שריר

מר גיורא מורג

ד"ר זלמן סגל

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות	**3**
סקירת ההנהלה על מצבו העסקי של הבנק ותוצאות פעולותיו	**183**
הצהרות המנהל הכללי הראשי והחשבונאית הראשית	**202**
דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי	**206**
דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2013	**207**

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

תוכן עניינים

	נושא	עמוד
1.	מידע צופה פני עתיד	4
2.	התפתחויות כלכליות	5
3.	פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו	8
4.	רווח ורווחיות	14
5.	התפתחות הנכסים וההתחייבויות	17
6.	יעדים ומדיניות עסקית	27
7.	השליטה בבנק	29
8.	השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו	29
9.	חלוקת דיבידנדים	31
10.	הסכמים מהותיים	32
11.	רשיונות, היתרים ואישורים	33
12.	פעילות מול גורמים בחו"ל	35
13.	הליכים משפטיים והתחייבויות תלויות	35
14.	רכוש קבוע ומתקנים	36
15.	פעילות חברות מוחזקות	39
16.	הון אנושי	45
17.	תיאור מצב המיסוי	49
18.	תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות	50
19.	הלימות ההון	72
20.	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	90
21.	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים	126
22.	עדכוני חקיקה	137
23.	עסקאות עם בעלי שליטה	145
24.	פעילות למען הקהילה ותרומות	150
25.	גילוי בדבר המבקר הפנימי	151
26.	הדירקטוריון	154
27.	חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה	168
28.	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים	173
29.	בקרות ונהלים	174
30.	תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה	176
31.	שכר רואה החשבון המבקר	181

דוח הדירקטוריון לאסיפה הכללית של בעלי המניות

בישיבת הדירקטוריון של הבנק, אשר התקיימה ביום 27 בפברואר 2014, הוחלט לאשר את הדוחות הכספיים של הבנק והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2013. הדוחות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (ISRAELI GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מובהר, כי ככלל, התיאור בדוח הדירקטוריון מתייחס לאירועים ושינויים מהותיים שחלו במצב ענייני הבנק עד מועד פרסום הדוח. יחד עם זאת, בחלק מהמקרים, לשם שלמות התמונה, כלל הבנק תיאור הכולל גם מידע שלדעתו אינו מידע מהותי.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "מתעתד", "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "מתכננים", וביטויים דומים להם כגון: "יכול", "יהיה".

השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תוכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2014. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

התפתחויות כלכליות

כללי

נתוני הכלכלה העולמית בשנת 2013 מצביעים על המשך מגמת ההתאוששות, אם כי בקצב איטי. השיפור בפעילות הכלכלית, בהובלת הכלכלות המפותחות, אפיין בעיקר את המחצית השנייה של השנה. לאור זאת ובציפייה להמשך מגמת השיפור, עדכנו הבנק העולמי וקרן המטבע הבין-לאומית במהלך ינואר 2014 את תחזיות הצמיחה ל-2014 כלפי מעלה מ-3.6% ל-3.7%, לאחר שנתיים שבהן נרשמו עדכונים כלפי מטה בלבד, התחזית ל-2015 נותרה 3.9%.
בישראל, . נתוני הלמ"ס לרבעון האחרון של השנה מצביעים על האטה בשיעור צמיחת התמ"ג אשר הסתכם ב-2.3% (בחישוב שנתי) לאחר ניכוי השפעת העונתיות, בהמשך לשיעור של 2.1% ברבעון הקודם. בסיכום שנתי עמד שיעור הצמיחה בשנת 2013 על 3.3% בשקלול תרומת הפקת הגז הטבעי ממאגר תמר, לעומת צמיחה בשיעור של 3.4% בשנת 2012, לפני תחילת הפקת הגז, מכאן שקצב הצמיחה של הכלכלה הישראלית מתון מאוד ונמצא במגמה של ירידה.

תעסוקה וצריכה פרטית

לפי סקר כח האדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שיעור הבלתי מועסקים ברבעון הרביעי של שנת 2013 עמד על 5.7% לעומת 6.0% ברבעון השלישי של שנת 2013 ולעומת 6.8% במהלך הרבעון השני של 2013.
נתוני הפדיון של כל רשתות השיווק (כולל מזון) מצביעים על ירידה של 0.8% בחישוב שנתי ברבעון הרביעי של השנה למול שנה קודמת, לעומת עלייה של 1.2% בחישוב שנתי, ברבעון השלישי של 2013. בשנת 2013 כולה חלה עלייה של 0.8% בסך הפדיון של רשתות השיווק, בהשוואה לשנה קודמת, זאת בהמשך לעלייה של 3.8% בשנת 2012.

סחר חוץ, תנועות הון ושערי חליפין

הגירעון המסחרי בשנת 2013 הסתכם בכ-51.7 מיליארדי ש"ח, לעומת גרעון של 70.4 מיליארדי ש"ח בכל שנת 2012 ולעומת 52.2 מיליארדי ש"ח בכל שנת 2011. עיקר הירידה בגרעון נובעת מקיטון בשיעור של 8.0% ביבוא ובפרט ירידה של כ-15.1%ביבוא חומרי אנרגיה.
בשנת 2013 התחזק השקל (שער ממוצע) ביחס לרוב המטבעות הנסחרים בישראל. ביחס לשערי סוף תקופה התחזק שערו של השקל אל מול היין, הליש"ט, הדולר, הפר"ש והאירו בשיעורים של 30.4%, 8.2%, 6.8%, 5.5% ו-3.3%, בהתאמה. יש לציין כי השחיקה בשער היין נובעת ממאמצי הממשלה ביפן להחליש את המטבע באמצעות חבילת צעדים הכוללים תוכנית הרחבה מוניטרית בהיקף שנתי של כ-70-60 טריליון יין.

מדיניות פיסקאלית

מתחילת השנה ועד סוף יולי פעלה הממשלה ללא מסגרת תקציב מאושרת, ובהתאם לחוק יסוד משק המדינה המאפשר לממשלה להוציא 1/12 מתקציב שנת 2012 בכל חודש. בסוף יולי 2013, בטרם יציאת הכנסת לפגרת הקיץ, אושר תקציב המדינה וחוק ההסדרים לשנים 2013 ו-2014. במסגרת התקציב קיבלה הממשלה שורה של החלטות, בין היתר הוגדרה מסגרת תקציב הכוללת גידול ראלי של כ-7% לעומת תקציב 2012, ובנוסף ליישום ההחלטה על העלאת שיעור המע"מ החל מיוני 2013, אושרו העלאת מס החברות, העלאת מס ההכנסה על יחידים, קיצוץ בתקציב הביטחון וקיצוץ בתקציבי משרדי הממשלה.
נתוני הביצוע בפועל של תקציב המדינה מראים שהגרעון המקומי בשנת 2013 הסתכם ב-33.2 מיליארדי ש"ח לעומת כ-39.0 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 כולה. שיעור הגירעון המצטבר הסתכם ב-3.15% מהתוצר על פי הגדרות המדידה החדשות של התוצר על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לעומת 4.33% (מתוקן לשיטת המדידה החדשה של התמ"ג) שתוכנן בתקציב. הגרעון הנמוך, לעומת המתוכנן בתקציב, נובע מגביית מיסים ישירים גבוהה מהתחזית

בהיקף של כ-5.8 מיליארדי ש"ח, בעיקר כתוצאה מגורמים חד פעמיים. וכן מתת ביצוע של 6.7 מיליארדי ש"ח, בסעיפי ההוצאות בעיקר בסעיף ה"שונות".

מחירים ומדיניות מוניטארית

בשנת 2013 עלה מדד המחירים בשיעור של 1.8% והמדד ללא דיור ב-1.5%. נתוני המגמה לרבעון הרביעי של 2013 מצביעים על קצב גידול שנתי של מדד המחירים של כ-2.1%.

בסוף ספטמבר הודיע בנק ישראל על הורדת ריבית שלישית השנה בשיעור של 0.25% לרמה של 1%, לאור נתוני הירידה בייצוא על רקע הייסוף המצטבר בשער החליפין. הורדה זו באה לאחר שבחודש מאי הפחית בנק ישראל את הריבית פעמיים בשיעור דומה. זאת, בין השאר, בשל סביבת האינפלציה אשר הייתה מתחת למרכז היעד, ההשפעות של תחילת הפקת הגז ממאגר "תמר" על שער החליפין, והפחתת הריבית על ידי בנקים מרכזיים רבים ובראשם הבנק המרכזי האירופי. במקביל הודיע בנק ישראל על החלטה לשוב ולרכוש מט"ח בכדי לקזז את ההשפעה של הפקת הגז על שער החליפין. בסוף 2013 עמדו יתרות המט"ח של בנק ישראל ברמת שיא של מעל 82 מיליארד דולר, גידול של כ-6 מיליארד דולר לעומת סוף שנה קודמת. עד כה, הפעולות שנקט בנק ישראל, לא הביאו לתוצאה המקווה.

שוק ההון

בסיכום שנת 2013 חלה התאוששות במחזור המסחר היומי הממוצע בבורסה לניירות ערך לעומת שנת 2012. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עלה בשנת 2013 בשיעור של כ-10% לעומת ממוצע 2012. באגרות החוב נרשמה עלייה במחזור היומי הממוצע בשיעור של כ-6% לעומת קיטון של כ-10% במחזור היומי הממוצע במק"מ.

בשנת 2013 חלה עלייה בשערי ניירות הערך למול סוף 2012 בהתאם למגמת העלייה העולמית אשר ניזונה מסביבת הריבית הנמוכה מזה תקופה ארוכה ועודפי הנזילות הגדולים במערכת הפיננסית. בסיכום מתחילת השנה עלו מדדי "ת"א 25" ו-"ת"א 100" בשיעורים של 12.1% ו-15.1% בהתאמה. בין הגורמים החיוביים העיקריים שהשפיעו על מגמת המסחר בשוק ההון המקומי היו מהלכי הורדת הריבית על ידי בנק ישראל ומגמת העליות בשווקי העולם בכלל ובארצות הברית בפרט.

בשוק המניות הראשוני חלה עלייה בהיקף הגיוסים. בסיכום שנת 2013 גויסו כ-6.1 מיליארדי ש"ח לעומת כ-3.4 מיליארדי ש"ח אשתקד. כ-42% מגיוס ההון בשנת 2013 בוצע על ידי חברות נדל"ן.

שוק אגרות החוב בשנת 2013, התאפיין במגמה חיובית בכלל המדדים, למעט אגרות החוב צמודות המט"ח אשר סבלו מהשפעת התחזקות השקל. בסיכום שנתי נרשמה עליה בשיעור של 3.6% במדד הכללי של אגרות החוב, עלייה של 4.4% במדד אגרות החוב הצמודות למדד המחירים לצרכן, וירידה של 2.0% במדד אגרות החוב הצמודות למט"ח.

מתחילת שנת 2013 גייס הסקטור העסקי מהציבור וממשקיעים מוסדיים כ-36.7 מיליארדי ש"ח באמצעות הנפקות אג"ח, לעומת כ-39.7 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 כולה (סכום זה כולל כ-7.0 מיליארדי ש"ח שגויסו באג"ח "חברת חשמל" המגובה בערבות מדינה). כ-48% מהסכום גויס על ידי חברות נדל"ן.

בשל הצמצום בגרעון בתקציב הממשלה, חלה האטה במגמת הגיוסים המוגברת של אג"ח ממשלתי אשר אפיינה את סוף שנת 2012, כאשר בשנת 2013 הסתכם הגיוס נטו בכ-20.0 מיליארדי ש"ח לעומת גיוס נטו של כ-22 מיליארדי ש"ח בשנת 2012.

בניה ונדל"ן

רמת הביקושים הגבוהה לדירות חדשות והיקף ביצועי המשכנתאות הגבוה נמשכו גם במהלך הרבעון הרביעי של 2013. ממוצע הביצועים לרבעון רביעי 2013 הסתכם בכ-4.3 מיליארד ש"ח עלייה של כ-6% בהשוואה לרבעון מקביל אשתקד ובדומה לממוצע הביצועים של הרבעון החולף. בסיכום שנתי, בשנת 2013 הסתכמו ביצועי המשכנתאות בסך

של 51.7 מיליארדי ש"ח, עלייה של 11% לעומת סך הביצועים בשנת 2012. יתרת החוב לדיור עמדה בסוף נובמבר על 287 מיליארדי ש"ח והיוותה כ-71% מחובם של משקי הבית.

במחירי הדיור נרשמה עלייה של 8% כפי שעולה מהשוואת העסקאות בחודשים אוקטובר-נובמבר 2013 לעומת אוקטובר-נובמבר 2012.

הצעדים שנוקטות הרשויות בכל הנוגע לענף הדיור, יתכן ויבואו לידי ביטוי בשוק הדיור בחודשים הקרובים.

כלכלה עולמית

ארה"ב – בשנת 2013 המשיכה כלכלת ארצות הברית בנתיב של צמיחה מתונה אשר התגברה במהלך המחצית השנייה של השנה. הסכם התקציב שהושג הסיר את הקיפאון בהוצאות הממשלה, אשר הכביד על מאמצי הצמיחה בחלקה הראשון של השנה. הנתון המעודכן לרבעון השלישי של השנה הצביע על צמיחה בשיעור של 4.1%, הקצב הגבוה ביותר בשנתיים האחרונות, זאת כתוצאה מהתחזקות הביקוש המקומי בהובלת הצריכה הפרטית והגדלת מלאים. ברבעון הרביעי של 2013 הסתכמה הצמיחה ב-3.2% על רקע עלייה בצריכה הפרטית ובהשקעות העסקיות. רבעון זה מסכם רצף של 18 רבעונים בהם רושמת הכלכלה האמריקאית נתון צמיחה חיובי. בהמשך למגמת הירידה ההדרגתית בנתוני האבטלה עומד נתון האבטלה לדצמבר על 6.7%, ירידה של כ-1.1 נקודות האחוז לעומת דצמבר אשתקד. השיפור בביצועי הכלכלה האמריקאית, בפרט בנתוני האבטלה, הביאו את הבנק המרכזי להודיע על תחילתו של צמצום הדרגתי בתוכנית ההרחבה הכמותית.

אירופה – באירופה נמשכת ההתאוששות האיטית כאשר בגוש האירו, שני הרבעונים האחרונים מצביעים על יציאה ממיתון וחזרה לנתיב של צמיחה חיובית, אם כי נמוכה. הצמיחה אינה נחלתן של כלל מדינות הגוש ובחלק מהמדינות נטל החוב הגבוה יחד עם נתוני אבטלה שנותרו ברמות השיא משפיעים על קצב השיפור בצמיחה. בתוך כך, בחודש דצמבר, הופחת דירוג האשראי של האיחוד האירופי על רקע ירידה באיכות האשראי. הצמיחה ברבעון הרביעי של 2013 הייתה 0.3%, לעומת 0.1% ברבעון הקודם. השיפור בצמיחה ברבעון הרביעי נבע מביצועים טובים של הכלכלות בגרמניה, צרפת והולנד בעוד בקפריסין ופינלנד נמשכת ההתכווצות. לראשונה מזה זמן רב, העלה הבנק האירופי המרכזי את אומדן הצמיחה לשנת 2013 ב-0.2 נקודות האחוז, אך אומדן הצמיחה נותר שלילי ומסתכם ב-0.4%-. קרן המטבע הבינלאומית עדכנה כלפי מעלה את תחזית הצמיחה לשנים הבאות בשיעור של 0.1 נקודות האחוז והיא עומדת על 1.0% ו-1.4% בשנים 2014 ו-2015 בהתאמה. נתוני המקרו בגוש האירו מעורבים, כך שלצד ירידה קלה באבטלה (עדיין קרוב לרמות השיא) ועלייה במדדי מנהלי הרכש נצפית התכווצות בייצור התעשייתי ובמכירות הקמעונאיות.

יפן – ביפן, החליטה הממשלה על מספר תוכניות תמריצים שנועדו לתמוך בצמיחה ובתעסוקה לאחר שנתוני המקרו היו מאכזבים. החלטת הממשלה הביאה לשיפור בנתוני היצוא והתפוקה התעשייתית.

שווקים מתעוררים - השווקים המתעוררים מציגים שיפור בנתונים הכלכליים בעקבות התגברות הביקושים בשווקים המפותחים ובסין אך קצב הצמיחה בכלכלות המתפתחות העיקריות נותר נמוך מהתחזיות. כלכלת סין הציגה שיפור במחצית השנייה של השנה בעקבות עלייה בהשקעות וממשיכה להוביל את הצמיחה העולמית אך נתוני הצמיחה נמוכים מאלה שהורגלנו אליהם בעבר. עם זאת, הרפורמות המתוכננות וצעדי המדיניות של הממשל בסין השפיעו לרעה על הנתונים הכלכליים לקראת סוף השנה. נתון הצמיחה לשנת 2013 הסתכם ב-7.7%, אולם החששות מפני התפתחות בועות בשוקי הנדל"ן והאשראי במדינה מעמידות בספק את המשך הצמיחה בקצב הנוכחי.

פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רשיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981. הבנק נוסד על ידי החברה הכלכלית הארצישראלית (ארה"ב) מניו יורק והחברה הכלכלית בע"מ - הלונדונית, אשר המשיכו את פעילות המחלקה הבנקאית של האגודה הארצישראלית, אשר החלה בפעילותה בארץ ישראל עוד בשנת 1922. משנת 1983 ועד ליום 17 במאי 1993 הוחזקה השליטה בבנק על-ידי מדינת ישראל (באמצעות בל"ל בטוחות) ועל ידי בנק לאומי לישראל בע"מ שרכש את מניות הבנק בשנת 1954 ובשנת 1961. בעקבות הסכם למכירת גרעין השליטה בבנק, הועבר גרעין השליטה בשנת 1993 לשלמה אליהו אחזקות בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ. ביום 29 אוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו חברה לביטוח בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".
מניות הבנק רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל- אביב.

לבנק 36 סניפים ושלוחות הפזורים ברחבי הארץ וכן שני מרכזים ללקוחות בנקאות פרטית (פרמיום). הבנק מספק ללקוחותיו מגוון שרותי בנקאות. בהתאם לנתונים שפורסמו בדוחות כספיים מאוחדים של כלל הבנקים בישראל ליום 30 בספטמבר 2013, הבנק הוא השישי בגודלו במערכת הבנקאית בישראל.

להלן פרטים על חלקו של הבנק במערכת הבנקאות במספר תחומים:

	ליום 30 בספטמבר 2013*	ליום 31 בדצמבר 2012	ליום 31 בדצמבר 2011
	%	%	%
אשראי לציבור	**2.7**	2.8	2.8
פקדונות הציבור	**3.1**	3.2	3.3
הון עצמי	**2.7**	2.7	2.6
רווח נקי	**1.8**	2.1	1.9

* מתייחס לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2013.

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר תחומים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים לבין לווים. הרווח בגין פעילות זו מקבל את ביטויו ברווח מפעילות מימון של הבנק והוא מהווה את מקור הרווח העיקרי שלו.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון פעילויות, בתחומי המט"ח, סחר בינלאומי, ניירות ערך, שירותי מידע, ייעוץ וניהול פיננסי בנקאי, מכשירים פיננסיים נגזרים ועוד.
- השקעת ההון העצמי של הבנק וניהול סיכוני שוק ונזילות.

דירקטוריון הבנק קובע בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעים על ידו את מדיניותו העסקית של הבנק ומנחה ומכוון את הנהלת הבנק בהתאם למדיניות. במסגרת זו נדונים ומאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים, הקצאת המשאבים לתוכנית העבודה והתקציב.

ביום 28 באפריל 2013 הודיעה חברת "מידרוג" כי דירוג הבנק ואופק הדירוג נותר ללא שינוי לעומת שנה קודמת והינו כדלקמן:

פקדונות לזמן ארוך ואג"ח	**Aa3**
פקדונות לזמן קצר	**P-1**
כתבי התחייבויות נדחים (הון משני תחתון)	**A1**
שטרי הון נדחים (הון משני עליון)	**A2**
אופק הדירוג	**יציב**

כמו כן, באותו מועד הודיעה מידרוג על אישור הדירוג הקיים באופק יציב למסגרת גיוס כתבי התחייבות נדחים בסך 100 מיליון ש"ח ערך נקוב. לפירוט בדבר הנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים על ידי אגוד הנפקות בע"מ, ראה באור 10.

.

להלן תרשים חברות מוחזקות עיקריות [4] של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013:

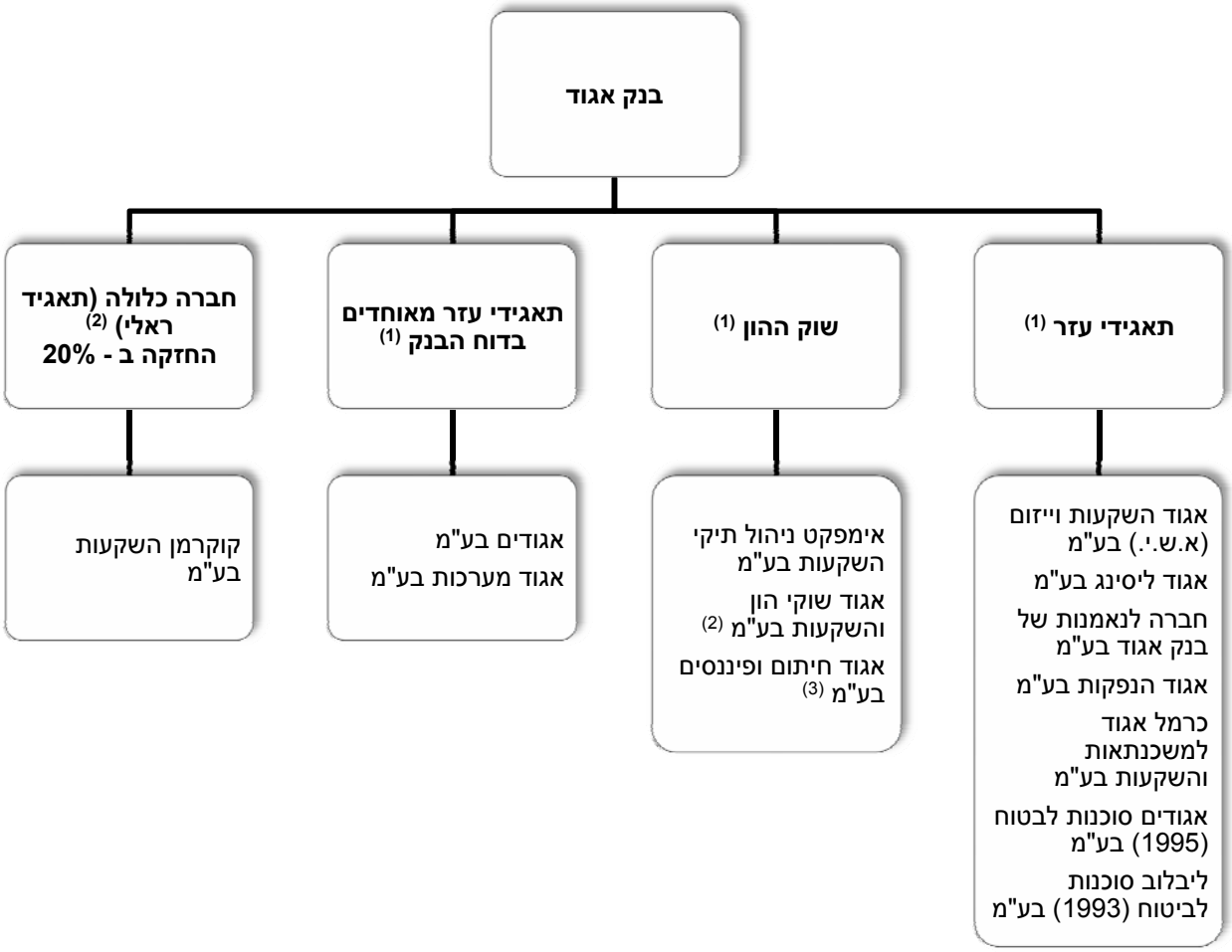

(1) מוחזקים ב- 100%, למעט אגוד חיתום ופיננסיים – ראה הערה (3) להלן.

(2) מוחזקות על ידי אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.

(3) מוחזקת על ידי אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ בשיעור של 75%. ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות.

(4) פרטים בדבר החברות המוחזקות של הבנק, תחומי פעילותן ותרומתן לרווחיות הבנק, ראה בבאור 5 לדוחות הכספיים, ובפרק "פעילות חברות מוחזקות".

המבנה הארגוני של הבנק

להלן תרשים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2013:

תיאור תחומי אחריות

להלן תיאור קצר של חלוקת תחומי האחריות בבנק בהתאם למבנה הארגוני הנוכחי של הבנק:

א. **אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ** – אחראי על ניהול מערך סניפי הבנק בפעילות מול לקוחות פרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) ועסקים קטנים בעלי היקף אשראי של עד 500 אלפי ש"ח ואליו כפופים בין היתר, מערך הסניפים, מערך שיווק, פרסום וערוצים ישירים, מערך משכנתאות ומערך ניהול נכסי לקוחות וייעוץ, כמו כן מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברת הבת אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ.

ב. **אגף עסקים**[1] – אחראי על ניהולו השוטף של כלל האשראי (למעט אשראי ללקוחות פרטיים, עסקים קטנים ומשכנתאות, שבאחריות אגף קמעונאות נכסי לקוחות ויעוץ). כמו כן, אחראי האגף על סיווג וטיפול בחובות בעייתיים ונקיטת הליכי גביית החובות באמצעות מערך אשראים מיוחדים, על דירוג האשראי, דיווחים בתחום האשראי לגורמי הפיקוח השונים.כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברת הבת אגוד ליסינג בע"מ.

ג. **אגף ניהול פיננסי** – אחראי על ניהול הנזילות השוטפת של הבנק, חדרי המסחר בניירות ערך ישראליים וזרים חדרי עסקאות במט"ח, ניהול הנוסטרו של הבנק, ניהול הנכסים וההתחייבויות בשקלים, מט"ח, מדד, מתן ציטוטים לריבית ולעלות המקורות ועשיית שוק באג"ח ממשלתי. לאגף כפופים מערכים אחוריים (back office), במט"ח, ני"ע זרים וני"ע ישראליים. בנוסף, הוחלט על הקמת חדר תיכון (Middle Office) בשנת 2014 שבין השאר ירכז את פעילות בקרות קו ראשון המבוצעות כיום ביחידות שונות בבנק. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר הפעילות של חברות הבת: א.ש.י אגוד השקעות וייזום בע"מ (א.ש.י), אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ, אגוד חיתום ופיננסיים בע"מ, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ

ד. **אגף משאבים** – אחראי על ניהול משאבי הבנק בתחום ההון האנושי, מערכות מידע, רכש ולוגיסטיקה, אבטחת מידע, נכסים, בינוי ואחזקה ותקציב ההוצאות התפעוליות של הבנק, וכן על ההיערכות לשעת חירום. כמו כן, מקיים האגף מעקב אחר פעילות חברות הבת: אגוד מערכות בע"מ ואגודים בע"מ.

ה. **אגף חשבונאי ראשי** – אחראי על הדיווחים הכספיים של הבנק וחברות הבת שלו (לציבור, לדירקטוריון, להנהלה ולגורמי הפיקוח השונים), לניתוח כלכלי לרבות ריכוז תוכנית העבודה של הבנק והתקציב, לתכנון ההון, לריכוז מערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי (SOX 404), ואחריות על יחידת ביצוע מטבע ישראלי.

ו. **אגף בקרות וניהול סיכונים**[1] – אחראי לפיתוח מודלים ותהליכים לבחינת סיכונים וביצוע הערכת סיכונים במגוון תחומי הפעילות של הבנק. אחריות זו כוללת את הגשת מסמך הסיכונים הרבעוני וריכוז התהליכים לגיבוש מסמך ה- ICAAP של הבנק. בנוסף, האגף אחראי על תהליכי בקרת סיכונים, בקרה על היחידות הסוחרות, ניהול הסיכונים התפעוליים והמעקב אחר החשיפות מול בנקים זרים.

ז. **אגף לייעוץ משפטי וציות** - אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק, מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק והחברות הבנות. התמיכה המשפטית באה לידי ביטוי במתן ייעוץ משפטי שוטף, בהכנת חוות דעת משפטיות, ניסוח ועריכה של מסמכים והסכמים ובריכוז התביעות נגד הבנק והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם הבנק. לאגף כפוף ענף ציות ופניות הציבור, המורכב מהיחידה לאיסור הלבנת הון, יחידת הציות והיחידה לפניות הציבור.

[1] החל מהדוח הכספי לרבעון ראשון של שנת 2014, האחריות לבחינת נאותות ההפרשות להפסדי אשראי תעבור מאגף עסקים לאגף בקרות וניהול סיכונים, בהתאם לנוהל בנקאי תקין 311.

ח. **מזכירות הבנק** - אחראית לליווי עבודת הדירקטוריון, בהתאם למתחייב מהוראות הרגולציה הרלוונטיות לחברה ציבורית ולתאגיד בנקאי ובהתאם לנוהלי הבנק והחלטות הדירקטוריון, וכן מדווחת מטעם הבנק דיווחים מיידיים לרשות לניירות ערך ולבורסה ודיווחים לבנק ישראל בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. כמו כן, מטפלת מזכירות הבנק בזימונן והכנתן של האסיפות הכלליות של הבנק ובדיווחים על-פי דין המתחייבים בקשר אליהן. מזכירות הבנק אחראית גם לשירותי מזכיר החברה של חברות הבנות של הבנק.

ט. **ביקורת פנימית** - כפופה ליו"ר הדירקטוריון ואחראית על ביצוע ביקורות פנימיות ביחידות הבנק ובחברות הבת שלו בתדירות הנקבעת במסגרת תכנית עבודה רב שנתית, הנסמכת על סקר סיכונים אשר מעודכן באופן שוטף, כמו כן אחראית הביקורת הפנימית על ביצוע הסקירה הבלתי תלויה למסמך ה- ICAAP.

רווח ורווחיות (מאוחד)

שנת 2013 הסתכמה ברווח נקי של 140 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 127 מיליון ש"ח בשנת 2012, גידול של כ-10.2%.

תשואת הרווח הנקי להון (לפי בסיס הון ממוצע) הסתכמה בשנת 2013 ב- 6.2% בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. השפעת הגידול ברווח על התשואה להון קוזזה כתוצאה מהגידול בהון שנבע מהגדלת יעדי ההון (כמפורט בפרק "הלימות ההון") ומהגידול בקרן ההון הממוצעת בגין התיק הזמין למכירה.

להלן השינויים ברווח הנקי בשנת 2013 לעומת שנת 2012 בסעיפים העיקריים:

- גידול בסך של 2 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו לפני הפרשה להפסדי אשראי.
- גידול בסך של 3 מיליון ש"ח בהכנסות שאינן מריבית.
- קיטון בסך של 42 מיליון ש"ח בהוצאות בגין הפסדי אשראי (נובע בעיקר מגידול בגביות – ראה פירוט בהמשך).
- גידול בסך של 13 מיליון ש"ח בהוצאות התפעוליות והאחרות.
- עליה בשיעור ההפרשה למסים מ- 16.4% ל – 24.7% (ראה פירוט בהמשך).

הרווח לפני מיסים הסתכם בשנת 2013 ב- 186 מיליון ש"ח, לעומת 152 מיליון ש"ח בשנת 2012, גידול של 22.4%. תשואת הרווח לפני מיסים על ההון (לפי בסיס הון ממוצע) הייתה בשנת 2013 8.3% לעומת 7.4% בשנת 2012.

הרבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכם ברווח נקי של 37 מיליון ש"ח לעומת רווח נקי של 27 מיליון ש"ח ברבעון המקביל, גידול של 37%. הגידול נובע בעיקרו מקיטון בהוצאות להפסדי אשראי לעומת התקופה המקבילה אשתקד ומשעור מס נמוך בשנת 2012 (ראה פירוט בהמשך).

תשואת הרווח הנקי להון (לפי בסיס הון ממוצע) לרבעון הרביעי של שנת 2013 הסתכמה ב- 6.6% לעומת 5.1% ברבעון המקביל אשתקד.

התפתחות ההכנסות, ההוצאות וההפרשה למיסים

הכנסות ריבית נטו הסתכמו בשנת 2013 ב- 662 מיליון ש"ח לעומת 660 מיליון ש"ח בשנת 2012, גידול בשיעור של 0.3%.

להלן ניתוח תמציתי של התפתחות שיעורי הכנסה והוצאה ופערי ריבית:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
	2013			2012		
	יתרה ממוצעת	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסות/ (הוצאות)	יתרה ממוצעת	הכנסות/ (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסות/ (הוצאות)
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	%
מטבע ישראלי לא צמוד						
סך נכסים נושאי ריבית	**25,214**	**782**	**3.10**	24,460	979	4.00
סך התחייבויות נושאות ריבית	**19,736**	**(303)**	**(1.54)**	20,483	(502)	(2.45)
פער הריבית			**1.56**			1.55
מטבע ישראלי צמוד מדד						
סך נכסים נושאי ריבית	**5,535**	**318**	**5.75**	5,203	290	5.57
סך התחייבויות נושאות ריבית	**4,517**	**(214)**	**(4.74)**	4,090	(203)	(4.96)
פער הריבית			**1.01**			0.61
מטבע חוץ לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ						
סך נכסים נושאי ריבית	**3,632**	**109**	**3.00**	4,844	147	3.03
סך התחייבויות נושאות ריבית	**4,766**	**(30)**	**(0.63)**	4,850	(51)	(1.05)
פער הריבית			**2.37**			1.98
סך פעילות בישראל						
סך נכסים נושאי ריבית	**34,381**	**1,209**	**3.52**	34,507	1,416	4.10
סך התחייבויות נושאות ריבית	**29,019**	**(547)**	**(1.88)**	29,423	(756)	(2.57)
פער הריבית		**662**	**1.64**		660	1.53

במגזר הלא צמוד- פער הריבית בשנת 2013 הינו 1.56% לעומת 1.55% בשנת 2012. הקיטון בשיעורי ההכנסה בגין הנכסים (מ-4.00% ל-3.10%) ובשיעורי ההוצאה בגין ההתחייבויות (מ- 2.45% ל-1.54%) נובע בעיקרו מריבית בנק ישראל נמוכה יותר בשנת 2013 ביחס לשנת 2012.

במגזר הצמוד מדד- פער הריבית בשנת 2013 הינו 1.01% לעומת 0.61% בשנת 2012. הגידול נובע בעיקרו מהפרשי עיתוי של השפעת ירידת הריבית על המקורות והשימושים. כמו כן, פער הריבית מושפע משינויים בשיעור עלית המדד בין השנים.

במטבע חוץ- פער הריבית בשנת 2013 הינו 2.37% לעומת 1.98% בשנת 2012. הקיטון בשיעורי ההכנסה בגין הנכסים (מ-3.03% ל- 3.00%) ובשיעורי ההוצאה בגין ההתחייבויות (מ- 1.05% ל- 0.63%) נובע בעיקרו מסביבת הריבית בשוק הכספים הבינלאומי, ומשינויים במרווחים כתוצאה מהגדלת פרמיית סיכון האשראי.

סך הכל - פער הריבית הכולל בשנת 2013 הינו 1.64% לעומת 1.53% בשנת 2012. הקיטון בשיעור ההכנסה בגין סך הנכסים קוזז על ידי קיטון בשיעור ההוצאה בגין סך ההתחייבויות, כמו כן, בסך היתרות הממוצעות לא חל שינוי מהותי. לפיכך לא חל שינוי מהותי בהכנסות מריבית נטו לעומת שנת 2012.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי (נטו לאחר גביות) הסתכמו בשנת 2013 ב- 23 מיליון ש"ח, לעומת 65 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של 64.6%. סך ההפרשות להפסדי אשראי לפני גביית חובות שהופרשו בעבר הסתכמו בשנת 2013 בסך של 142 מיליון ש"ח לעומת 131 מיליון ש"ח בשנת 2012. מזה, ההפרשה הפרטנית (לפני קיזוז גביית חובות שהופרשו בעבר) הסתכמה בסך 93 מיליון ש"ח לעומת 142 מיליון ש"ח בשנת 2012 (מזה: סך של 43 ו - 41 מיליון ש"ח בגין לקוח אחד בשנים 2013 ו - 2012 בהתאמה). בהפרשה הקבוצתית נרשם בשנת 2013 גידול בסך של 49 מיליון ש"ח לעומת קיטון של 11 מיליון ש"ח בשנת 2012. ההפרשה הקבוצתית בשנת 2013 כוללת הפרשה בסך של 12 מיליון ש"ח שנרשמה ברבעון הראשון בגין יישום הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הלוואות לדיור, וכן הפרשה בסך 13 מיליון ש"ח בגין עדכון מקדמי הפרשה קבוצתית, לפירוט ראה פרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים".
גביית חובות שהופרשו בעבר הסתכמה בסך של 119 מיליון ש"ח בשנת 2013 לעומת 66 מיליון ש"ח בשנת 2012.
שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהאשראי לציבור נטו עמד בשנת 2013 על 0.1%, לעומת 0.3% בשנת 2012. ראה פירוט נוסף בתת פרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" בהמשך.

הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2013 בסך 639 מיליון ש"ח לעומת 595 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של כ- 7.4%.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2013 בסך 360 מיליון ש"ח לעומת 357 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של 0.8%.
הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו בשנת 2013 בסך 78 מיליון ש"ח לעומת 65 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של 20%. עיקר הגידול נובע כתוצאה מהשפעת הכנסות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.
התאמת מכשירים פיננסים נגזרים על פי שווים ההוגן (כנדרש לפי כללי חשבונאות) גרמה בשנת 2013 להכנסות בסך של 21 מיליון ש"ח לעומת הוצאות בסך 13 מיליון ש"ח בשנת 2012. עיקר השינוי נובע מתנודתיות בעקומי הריבית לזמן ארוך.
מנגד, חל קיטון בסך כ- 20 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש והתאמת ערך של אגרות חוב, אשר קוזז בחלקו על ידי קיטון בהפרשה לירידות בעלות אופי אחר מזמני בסך של כ- 5 מיליון ש"ח.

הכנסות מעמלות הסתכמו בשנת 2013 בסך של 280 מיליון ש"ח לעומת הכנסות בסך של 288 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של 2.8%.

ההכנסות האחרות הסתכמו בשנת 2013 בסך 2 מיליון ש"ח לעומת 4 מילון ש"ח בשנת 2012. הכנסות אחרות כוללות בעיקר רווח ממכירת רכוש קבוע.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בשנת 2013 בסך 813 מיליון ש"ח לעומת 800 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של 1.6%.

הוצאות השכר הסתכמו בשנת 2013 בסך 456 מיליון ש"ח, לעומת 455 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של 0.2%. בשנת 2013 באה לידי ביטוי ההתייעלות כתוצאה מיישום בפועל של תוכנית הפרישה אשר תרמה לקיטון בשכר. מנגד, חל גידול בשיעור מס שכר- ראה פירוט בבאור 28.ג.

הוצאות פחת ואחזקת בניינים וציוד הסתכמו בשנת 2013 בסך 153 מיליון ש"ח לעומת 147 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה של 4.1%, הנובעת בעיקרה מגידול בפחת מחשב.

ההוצאות האחרות הסתכמו בשנת 2013 בסך 204 מיליון ש"ח לעומת 198 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של 3%.

ההפרשה למיסים בשנת 2013 הייתה בשיעור של 24.7% לעומת 16.4% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס הסטטוטורי עומד על 36.22% לעומת 35.53% בתקופה המקבילה אשתקד. בעקבות עדכון צו ערך מוסף בגין מס שכר ובגין מס רווח ביוני 2013, נרשמו ברבעון השני של שנת 2013 הכנסות מס בסך של כ- 3.5 מיליון ש"ח כתוצאה מהשפעת גידול של 1% במס רווח על יתרות מס נדחה. בנוסף, בעקבות חוק התקציב וחוק ההסדרים לשנים 2013 ו-2014 שאושר ביולי 2013, יעלה שיעור מס החברות החל משנת 2014 ל- 26.5% (פועל יוצא מכך שיעור מס הסטטוטורי של הבנק יעמוד בשנה הבאה על 37.71%), לפיכך נרשמו ברבעון השלישי של שנת 2013 הכנסות מס בסך של כ- 10 מיליון ש"ח הנדחים כתוצאה מהשפעת גידול של כ- 1.5% בשיעור המס על יתרות מס נדחה. ההפרשה למס בשנת 2012 כללה השפעת סגירת שומות בגין שנים קודמות, ועדכון צו מס ערך מוסף בגין מס שכר ומס רווח.

התפתחות הנכסים וההתחייבויות

מאזן הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 39,490 מיליון ש"ח לעומת 38,825 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012, עליה בשיעור של 1.7%.

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 22,135 מיליון ש"ח לעומת 23,573 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012, ירידה בשיעור של 6.1%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור נטו בשנת 2013 עמדה על 23,620 מיליון ש"ח, לעומת 23,432 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של 0.8%.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 285 מיליון ש"ח בדומה לסוף שנת 2012. כמו כן, ליום 31 בדצמבר 2013 קיימת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי חוץ מאזני בסך 54 מיליון ש"ח, המוצגת במסגרת סעיף התחייבויות אחרות, לעומת 49 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012.

א. סך סיכון האשראי הבעייתי*:

	יתרה ליום	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
סיכון אשראי מסחרי בעייתי	**1,178**	1,066
סיכון אשראי בעייתי בגין אנשים פרטיים	**64**	69
סך סיכון אשראי בעייתי	**1,242**	1,135

* הנתונים מוצגים לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי יתרת ההפרשה בגין הפסדי אשראי ולא כוללים ניכוי ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

ב. סיכון אשראי בעייתי:

	31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
	מאזני	**חוץ מאזני**	**סך הכל**	**מאזני**	**חוץ מאזני**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
סיכון אשראי פגום	**675**	**4**	**679**	635	17	652
סיכון אשראי נחות	**93**	**11**	**104**	146	25	171
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת	**352**	**107**	**459**	202	110	312
סך הכל	**1,120**	**122**	**1,242**	983	152	1,135
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 ימים או יותר	**70**	**-**	**70**	62	-	62

ג. מדדי סיכון:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור	**2.7%**	2.4%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת האשראי לציבור	**0.3%**	0.3%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור	**1.3%**	1.2%
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום	**46.7%**	48.8%
שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	**3.4%**	3.0%
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור	**0.1%**	0.3%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור הממוצעת	**0.1%**	0.2%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור*	**6.3%**	16.5%

* הנתון תנודתי עקב תנודתיות בהיקף המחיקות החשבונאיות.

ד. נכסים שאינם מבצעים:

	יתרה ליום 31 בדצמבר	
	2013	2012
	במיליוני ש"ח	
חובות פגומים	**610**	595

פיקדונות הציבור הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 30,622 מיליון ש"ח לעומת 30,890 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012, ירידה בשיעור של 0.9%. היתרה הממוצעת של פיקדונות הציבור בשנת 2013 עמדה על 30,797 מיליון ש"ח, לעומת 30,764 מיליון ש"ח בשנת 2012, גידול בשיעור של 0.1%.

ניירות ערך הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 4,810 מיליון ש"ח, לעומת 4,940 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012, ירידה בשיעור של 2.6%. היתרה נכון ליום 31 בדצמבר 2013 מתפלגת כדלקמן:

כ- 61.9% מתיק ניירות הערך מושקע באגרות חוב ממשלתיות. כ-18.3% מושקעים באגרות חוב של בנקים.

כ- 12.6% מושקעים באגרות חוב קונצרניות, בעיקר של חברות ישראליות וכ- 4.9% בחברות ממשלתיות.

כ- 88.1% מהתיק מסווג כניירות ערך זמינים למכירה (ראה פירוט נוסף בבאור 3 לדוחות הכספיים). ניירות הערך בתיק הזמין למכירה מוצגים במאזן לפי שוויים ההוגן, כאשר הפער בין השווי ההוגן לעלות המופחתת נזקף לקרן הון, למעט ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני אשר אינן נזקפות לקרן הון אלא לדוח רווח והפסד.

בשנת 2013 נזקפו לרווח והפסד ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני בגין אגרות חוב בסך של כ- 13 מיליון ש"ח ובגין מניות בסך של כ- 0.1 מיליון ש"ח, זאת לעומת סך של 18 מיליון ש"ח ו- 3 מיליון ש"ח בשנת 2012, בהתאמה.

קרן ההון נטו ליום 31 בדצמבר 2013 הינה חיובית ועומדת על כ- 122 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 131 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 9 מיליון ש"ח.

בסוף דצמבר 2012 קרן ההון נטו היתה חיובית ועומדת על כ- 112 מיליון ש"ח (לפני השפעת המס), ומורכבת מקרן הון חיובית בסך 132 מיליון ש"ח, בקיזוז קרן הון שלילית בסך 20 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח):

	הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)	קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	קרן הון חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון נטו
מניות[1]	**92**	**-**	**16**	**16**
אגרות חוב ממשלת ישראל	**2,430**	**(4)**	**36**	**32**
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל[2]	**745**	**-**	**16**	**16**
אגרות חוב מוסדות פיננסים זרים[3]	**149**	**-**	**2**	**2**
אגרות חוב קונצרניות[4]:				
חברות ממשלתיות[5]	**237**	**(1)**	**17**	**16**
ענף הנדל"ן [6]	**147**	**(1)**	**7**	**6**
אחרות[7]	**438**	**(3)**	**37**	**34**
סה"כ אג"ח קונצרניות	**822**	**(5)**	**61**	**56**
סה"כ תיק זמין למכירה	**4,238**	**(9)**	**131**	***122**

* קרן הון זו משקפת רווחים שטרם מומשו, נטו, והיא כלולה בדוחות הכספיים בהון של הבנק, בסך של כ- 78 מיליון ש"ח, לאחר השפעת מס. ראה דו"ח על השינויים בהון - התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

[1] כולל 25 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר הינה 17 מיליון ש"ח.

[2] כולל 10 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 590 מיליון ש"ח בגין אג"ח בנק הפועלים.

[3] כולל 7 מנפיקים שהינם בנקים בעיקר מארה"ב וגרמניה. היתרה הגבוהה ביותר היא 71 מיליון ש"ח.

[4] כל אגרות החוב הקונצרניות הינן של חברות ישראליות למעט יתרה של 36 מיליון ש"ח אשר הונפקה על ידי מנפיק זר.

[5] כולל 3 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 201 מיליון ש"ח.

[6] כולל 59 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 15 מיליון ש"ח.

[7] כולל 58 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 62 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן* בו השווי ההוגן נמוך מהעלות ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח):

	עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
אגרות חוב זמינות למכירה:					
אחרות -					
עד 20%	**(6)**	**(2)**	**-**	**-**	**(8)**
	(6)	**(2)**	**-**	**-**	**(8)**
מגובי נכסים -					
עד 20%	**-**	**-**	**-**	**(1)**	**(1)**
	-	**-**	**-**	**(1)**	**(1)**
	(6)	**(2)**	**-**	**(1)**	**(9)**

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציית הפסד שטרם מומש הוא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה.

מדיניות ונהלי הבנק בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, מפורטים בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

להלן התפלגות קרן ההון והשווי ההוגן בתיק הזמין למכירה ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח):

	הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)	קרן הון שלילית (הפסדים שטרם מומשו)	קרן הון חיובית (רווחים שטרם מומשו)	קרן הון נטו
מניות[1]	100	(2)	13	11
אגרות חוב ממשלת ישראל	2,687	-	63	63
אגרות חוב מוסדות פיננסים בישראל[2]	726	(1)	12	11
אגרות חוב מוסדות פיננסים זרים[3]	166	-	2	2
אגרות חוב קונצרניות[4]:				
חברות ממשלתיות[5]	261	(5)	9	4
ענף הנדל"ן [6]	150	(4)	9	5
אחרות[7]	473	(8)	24	16
סה"כ אג"ח קונצרניות	884	(17)	42	25
סה"כ תיק זמין למכירה	4,563	(20)	132	*112

* קרן הון זו משקפת רווחים שטרם מומשו, נטו, והיא כלולה בדוחות הכספיים בהון של הבנק, בסך של כ- 74 מיליון ש"ח, לאחר השפעת מס. ראה דו"ח על השינויים בהון - התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן.

[1] כולל 25 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר הינה 30 מיליון ש"ח.

[2] כולל 13 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 573 מיליון ש"ח בגין אג"ח בנק הפועלים.

[3] כולל 11 מנפיקים שהינם בנקים בעיקר מארה"ב, בריטניה, הולנד, גרמניה וצרפת. היתרה הגבוהה ביותר היא 75 מיליון ש"ח.

[4] כל אגרות החוב הקונצרניות הינן של חברות ישראליות למעט יתרה של 23 מיליון ש"ח אשר הונפקה על ידי מנפיק זר.

[5] כולל 3 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 214 מיליון ש"ח.

[6] כולל 54 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 15 מיליון ש"ח.

[7] כולל 55 מנפיקים, כאשר היתרה הגבוהה ביותר היא 58 מיליון ש"ח.

להלן התפלגות קרן ההון השלילית (הפסדים שטרם מומשו), לפי שיעור הירידה מתחת לעלות ולפי טווחים של משך הזמן* בו השווי ההוגן נמוך מהעלות ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח):

	עד 6 חודשים	6-9 חודשים	9-12 חודשים	מעל 12 חודשים	סך הכל
אגרות חוב זמינות למכירה:					
אחרות -					
עד 20%	(2)	(1)	-	(14)	(17)
20%-30%	-	-	-	(1)	(1)
	(2)	(1)	-	(15)	(18)
מניות -					
עד 20%	-	(1)	-	(1)	(2)
	-	(1)	-	(1)	(2)
סך הכל	(2)	(2)	-	(16)	(20)

* נקודת ההתייחסות לקביעת משך הזמן בו השקעה הייתה בפוזיציית הפסד שטרם מומש הוא תאריך המאזן של תקופת הדוח שבמהלכה ארעה ירידת הערך לראשונה, ללא קשר לשיעור הירידה.

להלן פירוטים נוספים בגין התיק למסחר (במיליוני ש"ח):

הערך במאזן (המהווה שווי הוגן)

	31 בדצמבר	
	2013	2012
מניות[1]:		
חברות ישראליות	**15**	14
חברות זרות	**2**	4
	17	18
אגרות חוב ממשלתיות - ישראליות	**548**	337
אגרות חוב אחרות	**7**	22
	555	359
סה"כ תיק למסחר	**572**	377

[1] בעיקר תעודות סל

הנכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 572 מיליון ש"ח לעומת 476 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012.

ההתחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 667 מיליון ש"ח לעומת 592 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012.

הגידול בשווי ההוגן של מכשירים נגזרים נובע בעיקר מפעילות בעסקאות בחוזי מט"ח ועסקאות בנגזרי מעו"ף.

הנכסים האחרים הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 1,140 מיליון ש"ח לעומת 1,123 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012.

ההתחייבויות האחרות הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 2,545 מיליון ש"ח לעומת 1,978 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012.

התנודתיות בנכסים אחרים והתחייבויות אחרות נובעת בעיקרה מפעילות בשוק המעוף במכשירים שאינם עונים להגדרת נגזר וממכירת ניירות ערך בחסר.

הון הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 2,335 מיליון ש"ח לעומת 2,191 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012. הגידול בהון נובע מרווחי הבנק ומגידול בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, נטו, (קרן הון).

יחס ההון לרכיבי סיכון

	31 בדצמבר	
	2013	**2012**
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**9.43% ***	8.66%
יחס הון כולל לרכיבי סיכון	**16.19%**	14.94%

*לפי באזל 3 – 9.48% (בנטרול קרן הון חיובית בגין ניירות ערך בתיק הזמין למכירה – 9.16%). יצוין כי על פי הנחיות בנק ישראל יש לקבוע מינימום נדרש של 9% בתחילת שנת 2015.

לפירוט נוסף בדבר נכסי הסיכון וההון לרבות השפעת באזל III- ראה באור 13.ג. לדוחות הכספיים ופרק "הלימות ההון".

פירוט בדבר מדיניות הבנק בנושא יחס הלימות ההון ראה בפרק "הלימות ההון", תת פרק "יעדי הלימות ההון".

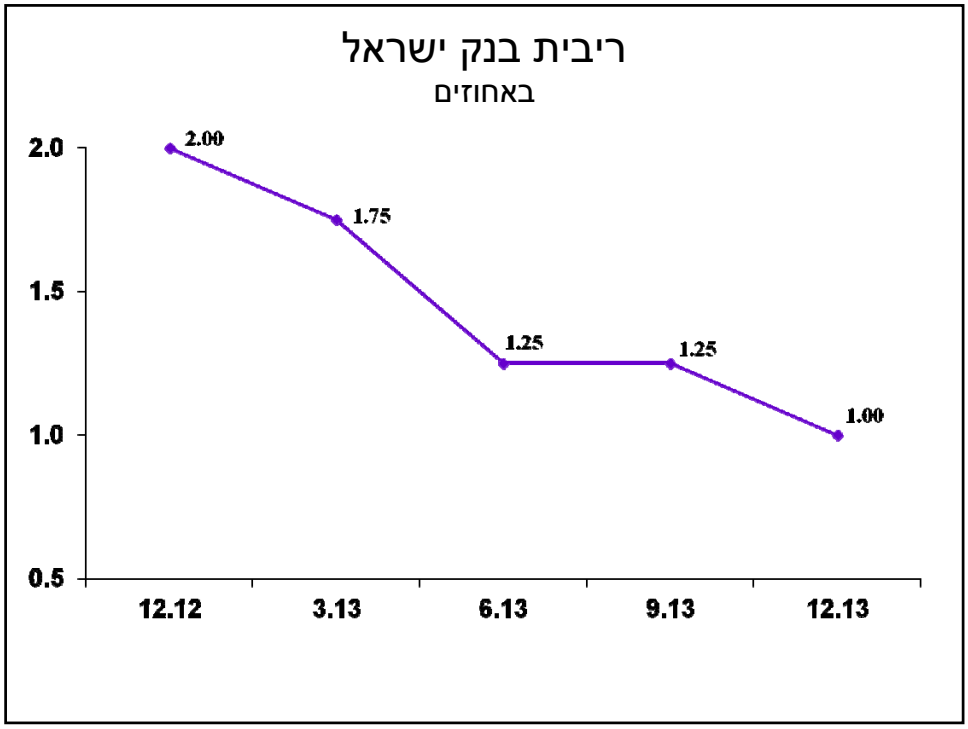
ריבית בנק ישראל
באחוזים
2.00
1.75
1.25
1.25
1.00
2.0
1.5
1.0
0.5
12.12
3.13
6.13
9.13
12.13

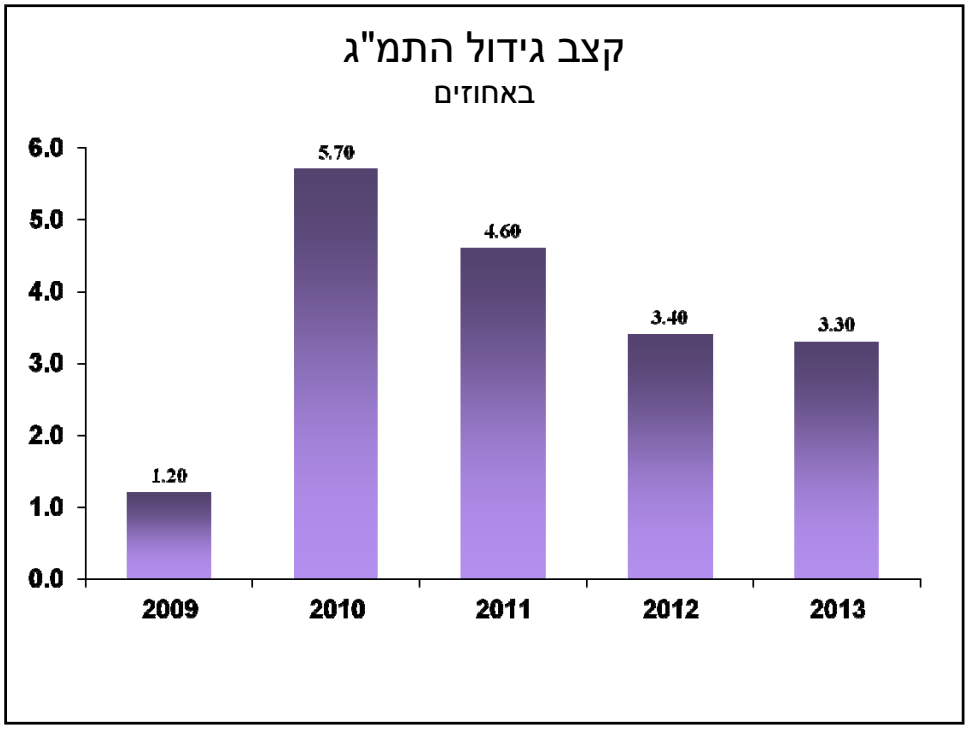
קצב גידול התמ"ג
באחוזים
5.70
4.60
3.40
3.30
1.20
6.0
5.0
4.0
3.0
2.0
1.0
0.0
2009
2010
2011
2012
2013

התפתחות הרווח הנקי מפעולות רגילות

במיליוני ש"ח

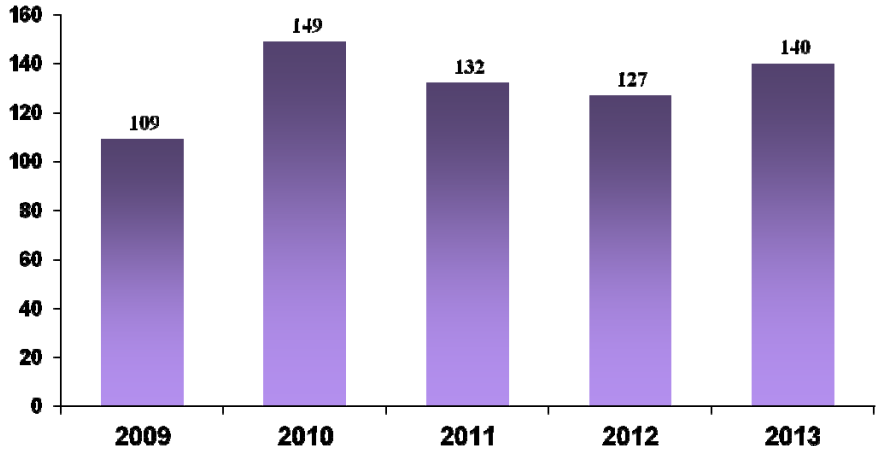

יחס הלימות הון

באחוזים

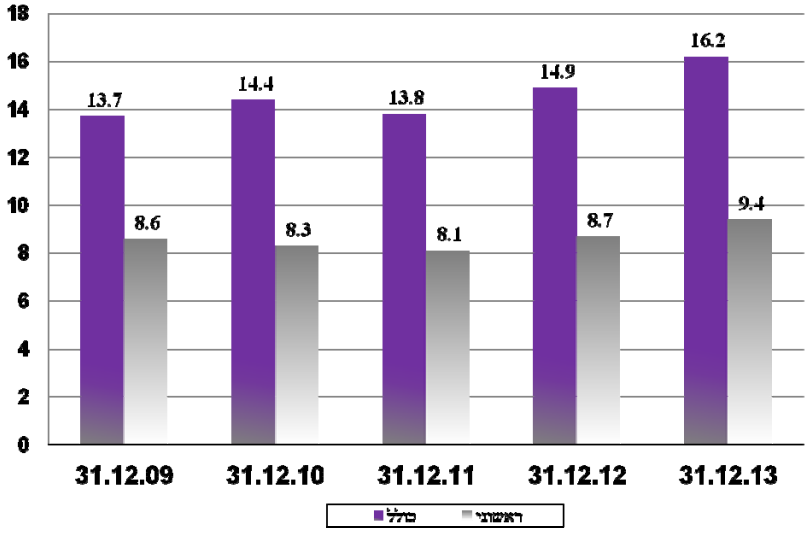

התפתחות ממוצע האשראי לציבור

במיליארדי ש"ח

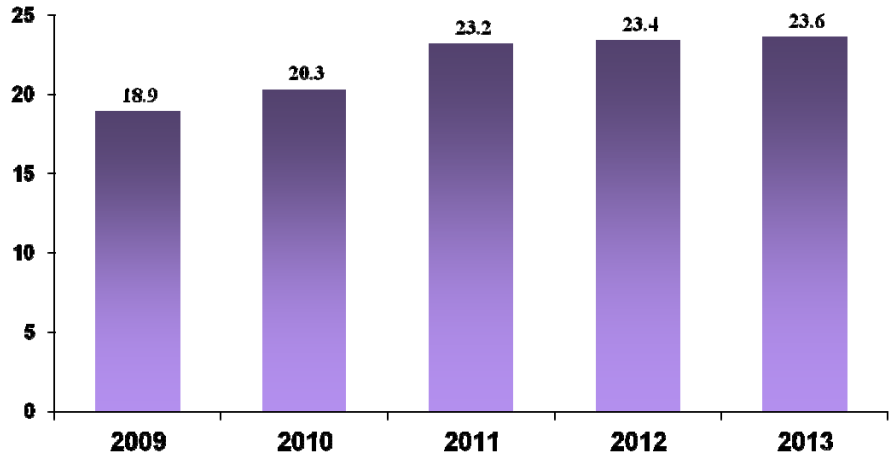

התפלגות סך החובות הבעייתיים לסוף שנת 2013

באחוזים

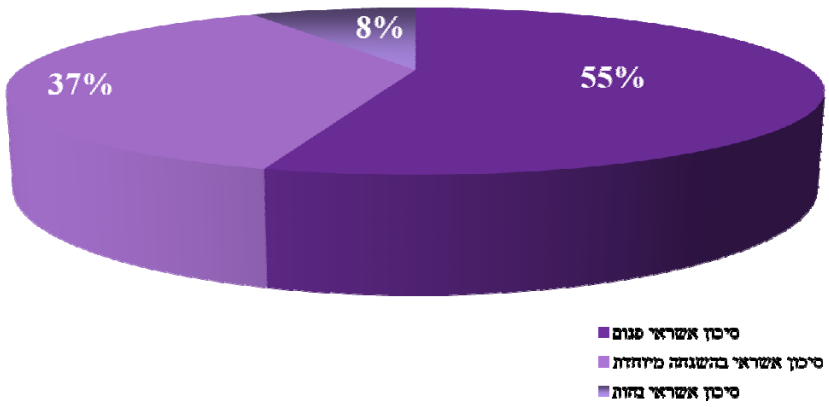

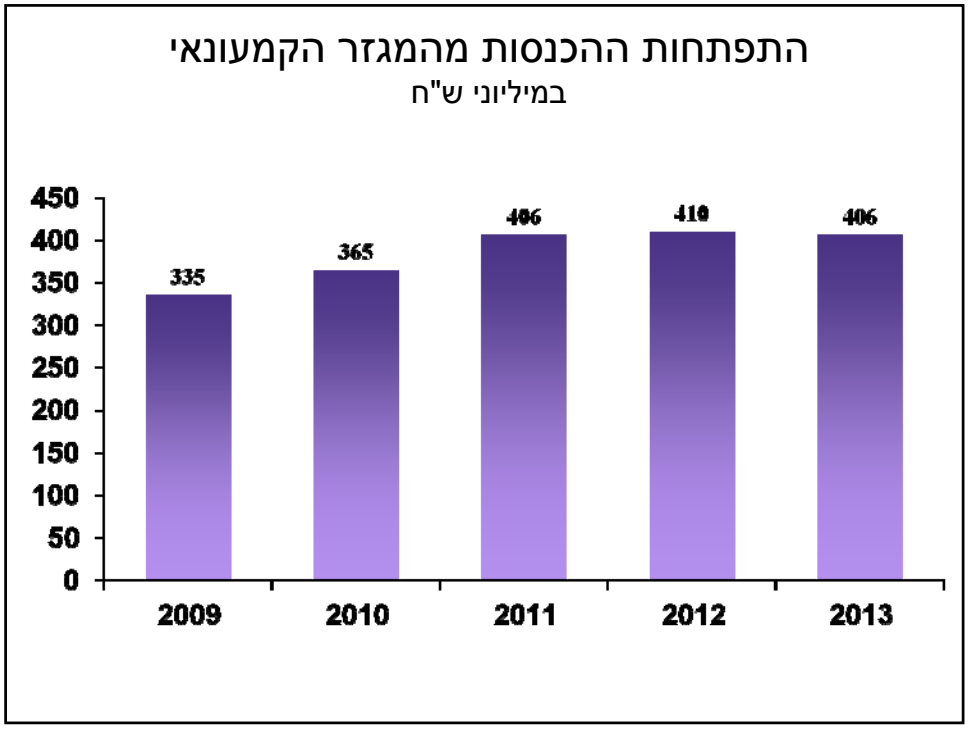
התפתחות ההכנסות מהמגזר הקמעונאי
במיליוני ש"ח
450
400
350
300
250
200
150
100
50
0
335
365
406
410
406
2009
2010
2011
2012
2013

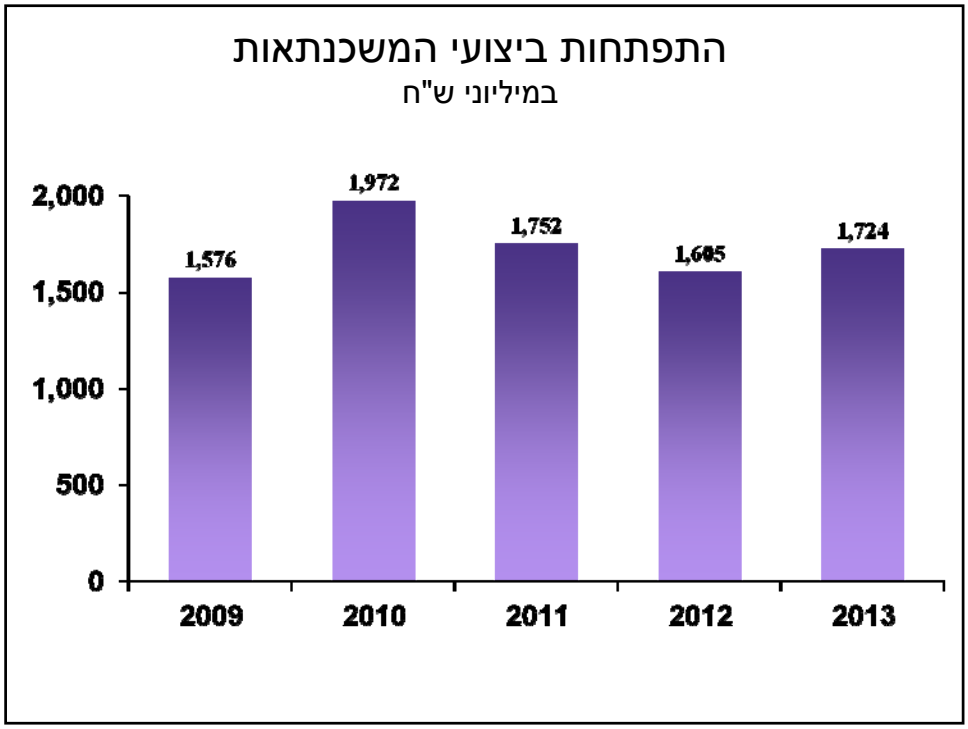
התפתחות ביצועי המשכנתאות
במיליוני ש"ח
2,000
1,500
1,000
500
0
1,576
1,972
1,752
1,605
1,724
2009
2010
2011
2012
2013

יעדים ומדיניות עסקית

הבנק פועל על פי תוכנית אסטרטגית תלת-שנתית, המתעדכנת לקראת כל סוף שנה. האסטרטגיה נקבעת על בסיס תיאבון הסיכון, סיבולת הסיכון ויעדי ההון, כפי שהוגדרו על ידי הדירקטוריון (לפירוט יעדי ההון ראה פרק "הלימות ההון"). בקביעת האסטרטגיה לשנים 2014-2016 הובאה בחשבון התחזית להמשך ההאטה הכלכלית, המתבטאת, בין היתר, בסביבת ריבית נמוכה מאוד, אשר עשויה להשפיע על רמת הסיכון בענפי המשק השונים. באוקטובר 2013 אישר דירקטוריון הבנק את **האסטרטגיה התלת שנתית לשנים אלו**.

הנושאים המרכזיים אליהם מתייחסת האסטרטגיה התלת שנתית של הבנק הינם:

- **קמעונאות** - המשך מיקוד בהתרחבות הקמעונאית על ידי גיוס לקוחות חדשים, במקביל לשימור והעמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, וזאת תוך טיפוח נאמנות של הלקוחות באמצעות מהלכים שיווקיים משולבים, פיתוח מוצרים ייחודיים לשימור והפעלת לקוחות, התמקדות בתחומים בהם ניתן להאיץ את קצב הצמיחה, מינוף התשתית המשודרגת של הערוצים הישירים ושיפור איכות השירות. דגש נוסף הושם על שמירת איכות ותשואת תיק המשכנתאות בהתחשב במצב השוק, מגבלות נכסי הסיכון והמרווח ובמקביל על איתור תחומים פוטנציאליים להגדלת היקף האשראי הצרכני, במרווחים הולמים, באופן ישיר וכן באמצעות מיזמים משותפים עם גורמים בתחום. כמו כן, הושם דגש על בניית מהלכים מתמשכים להגברת המודעות ולשימור והעצמת מעמד המותג.

- **אשראי עסקי** - התאמת היקף תיק האשראי לתכנון ההון תוך שמירה על רמת הפעילות בענפי הליבה במקביל להעמקת פעילות שאינה חלק מפעילות הליבה, בין השאר על ידי שיתופי פעולה עם גופים אחרים. כל זאת תוך הקפדה על איכותו הגבוהה של תיק האשראי והגדלת הפיזור בו, הן מההיבט הענפי והן מהיבט גודל הלווה. כמו כן ניתן דגש להקפדה על הקשר שבין התשואה למכלול הסיכונים הנובעים מהפעילויות השונות.

- **שוק ההון** - הרחבת הפעילות בשוק ההון, תוך הרחבת תשתית הלקוחות המיועצים, העמקת הפעילות בקרב הלקוחות הקיימים ולקוחות חדשים בעלי פוטנציאל, בין היתר באמצעות שימוש במערכות מסחר מתקדמות והגדלת סל המוצרים הקיים, בכפוף לדרישות הרגולטוריות ומצב השוק.

- **נזילות ופיזור מפקידים** – גיבוש חשיבה אסטרטגית והיערכות להתפתחויות הצפויות במשק ובבנק לאור כניסת מוצרים מתחרים חדשים והשלכתם על העדפות הלקוחות. בנוסף, המשך שיפור מבנה המקורות וטיפול בריכוזיות המפקידים תוך הארכת המח"מ, באמצעות גיוס פיקדונות קמעונאיים והפחתת ההישענות על מפקידים גדולים, זאת בהתאמה להוראות רגולטוריות ומגבלות הדירקטוריון לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים.

- היערכות להתמודדות עם שינויים רגולטורים, ביון היתר באמצעות מערכות מיכוניות, נהלי עבודה ומוצרי התמודדות (למשל פיתוח סל עמלות מורחב פלוס הכולל הטבות בנקאיות נוספות בשילוב עם הטבות חוץ בנקאיות או פקדונות לתקופות ארוכות הנותנים מענה לריביות שצפויות להציע קרנות הנאמנות מסוג קפ"מ).

- המשך ביסוס המוניטין ומיצוב מעמדו של הבנק, בעיקר בקרב מגזר הלקוחות הקמעונאיים.

תוכנית העבודה לשנת 2014 נגזרה מהתוכנית האסטרטגית התלת שנתית דלעיל. יעדי תוכנית העבודה מבוססים בין היתר על הדרישות להגדלה הדרגתית של יחס ההון בשנים הבאות ותכנון ההון לשנת 2014 שנגזר מכך – ראה פירוט בפרק "הלימות ההון". לפירוט נקודות מרכזיות בתוכנית העבודה של הבנק, ראה פרק "מגזרי פעילות".

המידע שבפסקה זו הינו **מידע צופה פני עתיד** כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על האסטרטגיה העסקית ועל תוכנית העבודה של הבנק, אשר הותאמו לסביבה הכלכלית הישראלית והעולמית על רקע המשך ההאטה בצמיחה, על הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרות להשיג מטרות ולבצע פעילויות, כמו גם על הסביבה הרגולטורית והפנים ארגונית בהן פועל הבנק. המידע האמור נשען גם על התחזית המקרו כלכלית של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים בבנק. תוכניות העבודה והיעדים על-פי האסטרטגיה העסקית שקבע עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, והגורמים העיקריים העשויים להשפיע על כך הם: שינויים בתנאי המקרו של השווקים לעומת ההערכות הקיימות, תנודתיות חריפה בשוקי ההון והסחורות ושינויים רגולטורים המשפיעים על פעילות הבנק. העמידה בתוכנית העבודה תלויה גם בהצלחת מאמצי השיווק, בתחרות, בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים ובמידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

השליטה בבנק

בעלי המניות העיקריים בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים:

שלמה אליהו אחזקות בע"מ*	22.92%
ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ**	21.65%
ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ	3.12%
נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ**	16.5%
נכסי שרודר בע"מ	6.36%
אליהו חברה לביטוח בע"מ	4.20%

* ביום 29 באוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו חברה לביטוח בע"מ, הכל כמפורט בפרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

** מהווים את גרעין השליטה בבנק, המתחלק באופן שווה בין חבריו.

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

א. ביום 8 בינואר 2014, התקבלו בבנק הודעות מאת נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ומאת אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ (להלן: "**אי.די.בי**"), לפיהן חברות מנור אחזקות בי. איי בע"מ ומנור השקעות אי.די.בי בע"מ מכרו ביום 7 בינואר 2014 בבורסה 4,819,550 מניות אי.די.בי ולא נותרו להם אחזקות באי.די.בי לאחר המכירה כאמור. בעקבות מכירת המניות האמורה, גב' רות מנור, הנמנית על בעלי השליטה בבנק מכח החזקותיה יחד עם ד"ר יעל אלמוג בחלקים שווים בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ובנכסי שרודר בע"מ, חדלה להיות בעלת עניין באי.די.בי. ביום 5 בפברואר 2014, נמסר לבנק על ידי גב' רות מנור, מכתב שהופנה אל גב' רות מנור מאת המפקח על הבנקים. במכתב זה, אישר המפקח על הבנקים, כי לאור הודעתה של גב' רות מנור, כי אינה מחזיקה עוד, בעקיפין או במישרין, באמצעי שליטה באי.די.בי, השולטת ומחזיקה באמצעי שליטה בחברות מנהלות, הסתיימה ההפרה לכאורה של סעיף 27 ו. לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א- 1981. לפיכך, אישר המפקח על הבנקים לגב' רות מנור כי אינה נדרשת עוד לעמוד בתנאים המפורטים בסעיף 3 למכתב המפקח על הבנקים מיום 2.8.2012 (כמפורט בדיווח המיידי של הבנק מיום 5.8.2012, אסמכתא: 2012-01-201465). ראה לעניין זה גם דיווחים המיידים של הבנק מיום 11.8.11 (אסמכתא: 2011-01-237771), מיום 15.8.11 (אסמכתא: 2011-01-240735), מיום 5.8.12 (אסמכתא: 2012-01-201465), ומיום 11.8.13 (אסמכתא: 2013-01-113529).

ב. ביום 29 באוקטובר 2012 התקבלה בבנק הודעה מטעם שלמה אליהו אחזקות בע"מ (להלן: "**אליהו אחזקות**") ואליהו חברה לביטוח בע"מ (להלן - ביחד עם אליהו אחזקות: "קבוצת אליהו"), לפיה הושלמה ביום 29.10.12 עסקת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ (להלן "מגדל"; להלן "רכישת מגדל") על ידי אליהו חברה לביטוח בע"מ (הנשלטת על ידי מר שלמה אליהו).

בעקבות השלמת רכישת מגדל נכנסו - לתוקף: 1) כתב הנאמנות וההרשאה הבלתי חוזר לנאמן, מר בועז אוקון (שופט בדימוס) (להלן "הנאמן"), שנחתמו על ידי קבוצת אליהו ביום 23.10.12 (להלן "כתב הנאמנות"), 2) ההסכם שנחתם ביום 23.10.12 בין אליהו אחזקות לבין ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ (להלן "לנדאו החזקות") ונכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ (להלן "לובינסקי אחזקות"; להלן "ההסכם") וכן נכנסו לתוקפם 3) היתר האחזקה בבנק שניתן על

ידי נגיד בנק ישראל לה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו ביום 23.10.12 (להלן "ההיתר לאחזקת אמצעי שליטה בבנק") ו-4) היתר השליטה המתוקן בבנק שניתן על ידי נגיד בנק ישראל לה"ה רות מנור ויעל אלמוג ולה"ה ישעיהו לנדאו ודבורה לנדאו ביום 23.10.12 (להלן "היתר השליטה המתוקן בבנק").

בהתאם לכתב הנאמנות ולהסכם, מר שלמה אליהו (השולט בקבוצת אליהו) התקשר בהסכם לרכישה (בעצמו ו/או באמצעות תאגידים בשליטתו), של השליטה במגדל השולטת מצידה במגדל חברה לביטוח בע"מ (להלן "מגדל ביטוח") שהינה "תאגיד מבטח", השולט במישרין ובעקיפין, בין היתר, ב"חברות מנהלות" (קרי, "קופות גמל ופנסיה") וב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" (קרי, "קרנות משותפות בנאמנות"). נוכח הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, האוסרות על שולט בתאגיד בנקאי להחזיק יותר מחמישה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה ב"חברה מנהלת" או ב"מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות" וכן אוסרות עליו להחזיק יותר מעשרה אחוזים מסוג כלשהוא של אמצעי שליטה בתאגיד אחר השולט באחד מאלה (להלן "הוראות חוק הבנקאות רישוי"), השלמת רכישת מגדל חייבה את שלמה אליהו וחיה אליהו לפרוש מגרעין השליטה בבנק ולקבל מנגיד בנק ישראל "היתר להחזקת אמצעי שליטה" בבנק;

לפיכך, בהתאם לכתב הנאמנות, להסכם ולהיתרי האחזקה והשליטה הנזכרים לעיל, החל ממועד השלמת רכישת מגדל (להלן "**המועד הקובע**"), חדלה קבוצת אליהו להיות צד למערכת הסכמי השליטה וההצבעה בין בעלי השליטה בבנק.

זאת ועוד, החל מהמועד הקובע ועקב פרישת אליהו אחזקות ממערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק, חלות ההוראות הבאות :

1. ביחס למניות קבוצת אליהו שהופקדו בחשבונות על שם הנאמן ביום 1.8.12, ובסה"כ 27.12% מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק (להלן – "מניות קבוצת אליהו בבנק"), יחולו תנאי כתב הנאמנות שצורף לדוח המיידי של הבנק מיום 24.10.12 (אסמכתא 2012-01-262731).
2. אליהו אחזקות תחדל להיות צד להסדרי השליטה בין בעלי השליטה בבנק במסגרת מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה. זכויות אליהו אחזקות על פי מערכת ההסכמים בין בעלי השליטה בבנק נחשבות כ"מוקפאות" לכל דבר ועניין ולא ניתן יהיה להפעילן ו/או לעשות בהן כל שימוש שהוא, הכל בכפוף לתנאים ולהוראות המפורטים בכתב הנאמנות ובהסכם. מבלי לגרוע מהאמור לעיל במהלך תקופות הנאמנות (כמפורט להלן וכהגדרתן בכתב הנאמנות), קבוצת אליהו ו/או הנאמן (א) לא ישתתפו ולא יצביעו באסיפות הכלליות של הבנק או באסיפות הנפרדות מכוח מניות הנאמנות שיוחזקו על ידי הנאמן מעת לעת, וכן (ב) לא יציעו מועמדים כלשהם לדירקטוריון של בנק איגוד, ואולם החברות בקבוצת אליהו תהיינה זכאיות לקבל דיבידנדים ככל שיחולקו על ידי הבנק ולקבל תמורה בגין מכירתן של המניות שבנאמנות.
3. החל מהמועד הקובע חלות הוראות היתר השליטה המתוקן בבנק והן מתייחסות ליחידים השולטים בלנדאו אחזקות ובלובינסקי אחזקות בלבד (ולא ליחידים השולטים בקבוצת אליהו), כאשר המשך החזקותיה של קבוצת אליהו באמצעי שליטה בבנק איגוד הינן מכוח "ההיתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק" כמפורט לעיל.
4. לנדאו אחזקות ולובינסקי אחזקות, הגדילו את חלקם במניות גרעין השליטה בבנק, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות, (לנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, בחלקים שווים ביניהם) על ידי הפיכת חלק ממניותיהם החופשיות, כהגדרתן בהסכם ובכתב הנאמנות למניות גרעין השליטה, כאשר גרעין השליטה בבנק עומד החל מהמועד הקובע על 33% (שלושים ושלושה ממאה), מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק באופן שכל אחד מלנדאו אחזקות, מצד אחד, ולובינסקי אחזקות, מצד שני, מחזיק במניות גרעין השליטה בהיקף של 16.5% (שישה עשר וחצי ממאה) מהון המניות המונפק והנפרע של הבנק, הכל כמפורט בכתב הנאמנות, בהסכם ובהיתר השליטה המתוקן בבנק. למרות האמור יצוין, כי בהתאם לתיקון להיתר השליטה המתוקן בבנק, ה"ה יעל אלמוג ורות מנור באמצעות לובינסקי אחזקות וישעיהו לנדאו ודבורה לנדאו באמצעות לנדאו אחזקות, לפי העניין, רשאים לשעבד כל אחד מהם (יעל אלמוג ורות מנור ביחד ודבורה לנדאו וישעיהו לנדאו ביחד) לא יותר מ- 2.5% מכל סוג של אמצעי השליטה המוחזקים על ידם בבנק המהווים חלק מגרעין השליטה, וכן ניתן להסכים למכירת אמצעי השליטה, כולם או חלקם, כחלק מהליך מימוש השעבוד ללא הגבלה (ובכפוף לרכישה תוך 3 שנים של המניות שנמכרו כאמור, כך ששיעור האחזקה של לובינסקי אחזקות ו/או לנדאו אחזקות, לפי העניין ישוב לעמוד על

16.5%). כן קובע היתר השליטה המתוקן, כי באופן מצטבר סך החזקות חברי קבוצת השליטה בבנק לא יעלה על 61% מאמצעי השליטה בבנק (שיעורי ההחזקה מתוך סך הון המניות המונפק והנפרע בבנק, ללא התחשבות בהקפאת חלק מן הזכויות במניות הבנק המוחזקות על ידי קבוצת אליהו).

זאת ועוד, בהתאם להיתר החזקת אמצעי השליטה בבנק הותר לה"ה שלמה וחיה אליהו להחזיק יחד אמצעי שליטה בבנק בשיעור של 32.12% מכל סוג של אמצעי שליטה, מתוכם עד 27.12% (להלן "אמצעי השליטה הרלבנטיים") מוחזקים בידי הנאמן בהתאם להוראות כתב הנאמנות ועד 5% נוספים מכל סוג של אמצעי השליטה בבנק יוחזקו על ידיהם בעקיפין, באמצעות מגדל ו/או תאגידים הנשלטים על ידה במישרין או בעקיפין (להלן "**קבוצת מגדל**").
ה"ה שלמה וחיה אליהו אינם רשאים לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק, למעט רכישה באמצעות קבוצת מגדל במסגרת התנאי האמור לעיל, וזאת גם אם שיעור החזקותיהם באמצעי השליטה יפחת מ- 27.12% מכל סיבה שהיא.
אמצעי השליטה הרלבנטיים ימכרו על ידי ה"ה שלמה וחיה אליהו בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, בכפוף לקבלת היתר נגיד בנק ישראל לפי החוק, ככל שיידרש, וזאת עד לתום תקופה של שלוש שנים שמניינה החל ממועד כניסתו לתוקף של היתר האחזקה באמצעי השליטה בבנק (להלן "תקופת הנאמנות הראשונה"), וככל שלא ימכרו כל אמצעי השליטה הרלבנטיים עד לאותו מועד, יתרת אמצעי השליטה הרלבנטיים יימכרו על ידי הנאמן בבורסה או לצד שלישי בלתי קשור, זאת עד לתום תקופה של שנה אחת נוספת שמניינה החל מתום תקופת הנאמנות הראשונה, והכל בהתאם לקבוע בהוראות כתב הנאמנות.
המחזיקים לא יהיו רשאים לעשות באמצעי השליטה הרלבנטיים כל עסקה או פעולה שהיא ו/או להעניק כל זכות מכל סוג שהוא לצד שלישי בקשר עימם, למעט מכירתם כאמור לעיל או שעבודם, בכפוף לקבלת אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים, וזאת בנוסף למניעה להשתתף באסיפות הכלליות של הבנק ולעשות שימוש בזכויות ההצבעה ובזכות להציע מועמדים לדירקטוריון, כמפורט לעיל.
היתר האחזקה יפקע בתום ארבע שנים מיום תחילתו או במועד השלמת מכירת אמצעי השליטה הרלבנטיים, לפי המוקדם.
עוד יצוין, כי במסגרת ההסכם כהגדרתו לעיל, נקבעו הוראות לעניין הפעלת זכויות ההצבעה על ידי בעלי השליטה הנוכחיים בבנק באסיפות כלליות של הבנק. ראה פרטים נוספים בדו"חות מיידים של הבנק מיום 24.10.12 (אסמכתא 2012-01-262731) ומיום 29.10.12 (2012-01-266469).
בהמשך לתיקון להיתר השליטה בבנק כמפורט לעיל, ועל מנת להעמיד את החזקותיה של לובינסקי החזקות בגרעין השליטה בבנק על שיעור של 16.5% מהונו המונפק של הבנק בהתאם למתחייב מתנאי היתר השליטה המתוקן בבנק, מכרה נכסי שרודר בע"מ ללובינסקי החזקות ביום 29.10.12, 983,318 מניות רגילות בנות 0.01 שקל חדש, ובעקבות כך ירד שיעור החזקותיה במניות הבנק מ - 7.69% ל- 6.36%, הכל כמפורט בדו"ח מיידי של הבנק מיום 30.10.12 (אסמכתא 2012-01-266601).

חלוקת דיבידנדים

- ראה פירוט בבאור 12.(2) ו-(3).

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ולהסכמים נוספים הנזכרים בדוחות הכספיים, ההסכמים המפורטים להלן שהבנק צד להם או זכאי לפיהם, עשויים להיחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

- **הסכמי עבודה קיבוציים**

יחסי העבודה ושכר העובדים מוסדרים בהסכמי עבודה קיבוציים מול העובדים וועדי עובדי הבנק, ועד מנהלים וועד פקידים. שכר העובדים בבנק כפוף להסכמי עבודה – ראה פירוט בפרק "הון אנושי".

- **הסכם לקבלת שירותי מחשוב**

לעניין הסכם לקבלת שירות מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ מיום 31 בדצמבר 2007, ראה פרק "רכוש קבוע ומתקנים" תת פרק "מערכות המידע והמחשוב בבנק" ובאור 18.ג.(4). בנוסף, יצוין כי בהתאם להסכמות שבין הבנק לבין בנק לאומי על פי הוראות הסכם המחשוב והתפעול שנחתם לתקופה של 10 שנים המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2016, מוסכם כי "פרוייקט סיום ההתקשרות" בהסכם יחל בתום תקופת ההסכם ועשוי להמשך עד שלוש שנים. ככל שיהיה צורך בחידוש האישורים הרגולטוריים הנוגעים להסכם יפעלו הצדדים להשגתם, ראה גם דיווח מיידי מיום 1 בינואר 2014 (מס' אסמכתא 2014-01-000220).

- **שיפוי וביטוח לדירקטורים ונושאי משרה**

א. כתב התחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק- לפירוט ראה באור 18.ג. 14 ופרק "עסקאות עם בעלי שליטה".

ב. לעניין התקשרות הבנק לרכישת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה שאושרה על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 28 בנובמבר 2013 (מס' אסמכתא 2013-01-208059), וכן לעניין עקרונות ההתקשרות לרכישת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה כפי שנקבעו במסגרת מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק - ראה פרק "עסקאות עם בעלי שליטה", סעיף ד' (1) ובאור 18.ג. 17.

- **שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים**

1. **כרטיסי אשראי -** הבנק קשור בהסדרים חוזיים עם חברות כרטיסי אשראי. ההסכמים קובעים, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין חברות כרטיסי האשראי לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלוונטיים.
לפירוט נוסף בקשר להסכמים שנחתמו ביום 1 ביולי 2010 עם "כ.א.ל" ו"דיינרס" ראה באור 18.ג.5, ולפירוט נוסף בקשר להסכם שנחתם ביום 3 בפברואר 2011 עם "ישראכרט" ראה באור 18.ג.6.

2. **עשיית שוק** - הבנק משמש כעושה שוק לאג"ח ממשלתי לפי חוק מלווה מדינה.

3. **ייעוץ פנסיוני** - הבנק עוסק במתן שירותי ייעוץ פנסיוני ללקוחות באמצעות יועצים שהוכשרו לביצוע ייעוץ מסוג זה.
4. **רכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות** - בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "**מימון ישיר**"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן את הביטחונות שניתנו להבטחתם, תוקף ההסכם האחרון שנחתם בין הצדדים ביום 1.1.2014 הינו עד ליום 31.12.14.
ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 15.2.10 (מס' אסמכתא: 2010-01-383442); מיום 7.2.11 (מס' אסמכתא: 2011-01-040254); מיום 28.12.11 (מס' אסמכתא: 2011-01-378021); מיום- 7.2.13 (מס' אסמכתא: 2013-01-033624) ומיום 2.1.2014 (מס' אסמכתא: 2014-01-001993)
5. **הסכם בינבנקאי לסליקת שיקים בחשבונות נקובים יהלומים (חנ"י)** ראה פירוט בבאור 18.ג.(20).

6. להסכמים הקשורים **בפעילות הבנק בחו"ל**, לרבות בשוקי ההון בחו"ל, ראה פרק "פעילות מול גורמים בחו"ל".

- **הסכמי שעבוד -** כמפורט בבאור 14 בדוחות הכספיים.

- להתחייבויות נוספות הנוגעות לתשקיף אגוד הנפקות בע"מ מנובמבר 2013, ראה באור 10 לדוחות הכספיים.

רישיונות, היתרים ואישורים

על הבנק וחברות הבנות חלות הוראות דין שונות המיוחדות לתאגידים בנקאיים, ובכלל זה כללים והנחיות הנובעים מהוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בבנק ישראל, ומחוזרים ומהנחיות שונות המוחלים מעת לעת על ידי הפיקוח על הבנקים.
במסגרת מילוי דרישות אלה, בידי הבנק רישיון לנהל את עסקיו בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981, והיתרי סניף לסניפיו.
נוסף על אלה, בידי הבנק, שהינו חברה ציבורית וחבר הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ, חבר מסלקת הבורסה וחבר מסלקת מעו"ף, ובידי חברות בנות שלו, הפעילים בתחומי שונים של שוק ההון ובתחומים נוספים המותרים להם על פי דין, רישיונות, היתרים ואישורים מאת רשויות מוסמכות שונות ובתוכם רשות ניירות ערך, הממונה על שוק ההון, הממונה על הגבלים עסקיים ועוד. להלן יימנו רישיונות, היתרים ואישורים הנוגעים למגזרי פעילות שונים של הבנק.
בין הרישיונות אשר ניתנו מאת רשות ניירות ערך מצויים רישיון ניהול התיקים לחברת הבת בבעלות מלאה שהנה מנהל תיקים כהגדרתו בחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות תשנ"ה-1995, כמו כן, אישרה רשות ניירות ערך רישום ברשם החתמים בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), תשס"ז-2007 של חברת חיתום בשליטת הבנק שהנה חתם כהגדרתו בתקנות הנזכרות לעיל(לעניין פעילות חברת החיתום ראה פירוט בפרק "פעילות חברות מוחזקות"), כן קיבלו עובדי הבנק המוסמכים לעסוק בייעוץ השקעות, ועובדי החברה הבת המוסמכים לעסוק בניהול תיקי השקעות רשיונות מתאימים מאת רשות ניירות ערך.
בידי הבנק רישיון ייעוץ פנסיוני כמשמעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק פנסיוני ובשיווק פנסיוני) תשס"ה-2005, מאת הממונה על שוק ההון במשרד האוצר לצורך עיסוקו זה, ובידי עובדיו העוסקים בייעוץ פנסיוני רישיונות מתאימים אף הם מאת אותו גורם. כן מצויים בידי שתי חברות בנות בבעלות מלאה של הבנק שהנן סוכני ביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, ולהוראות סעיף 11(ב)(2) לחוק הבנקאות (רישוי) תשמ"א-1981 רישיון סוכן ביטוח המאפשר להן לפעול בתחום עיסוקן. למנכ"ל כל אחת מחברות אלה רישיון סוכן ביטוח כנדרש.

הבנק היה שותף לבקשות לפטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר כובל, אשר הוגשו לממונה על הגבלים עסקיים, וקיבלו את אישורו, בקשר לתחומים שונים של פעילותו, כדלקמן:

1. ביום 18 בנובמבר 2008 הודיע הממונה על הגבלים עסקיים על הארכה של הפטור הקיים להסדר בין התאגידים הבנקאיים, בעניין תפעול מאגר נתונים ממוכן לניהול סיכונים, למשך ארבע שנים. הסדר זה מאפשר המשך תחזוקתו והפעלתו של מאגר נתונים כללי אודות נתוני שוק, הנדרש לבנקים השונים לשם ניהול סיכוני שוק, כלומר לצורך הערכת הסיכון לו חשוף תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנקים השונים כתוצאה משינויים בשווקים הפיננסיים.
2. ביום 13 בפברואר 2008 האריך הממונה את הפטור שניתן על-ידו בעבר להסכם בין בנק אגוד לבין בנק לאומי בדבר מתן שירותי מחשוב ותפעול לבנק אגוד על ידי בנק לאומי, למשך שבע שנים נוספות.
   לפרטים בדבר הסכם המחשוב עם בנק לאומי ראה פרק "ההסכמים מהותיים".
3. ביום 3 בספטמבר 2013 הודיע הממונה על ההגבלים העסקיים על מתן פטור למשך תקופה של שנה וחצי, להסדר בין התאגידים הבנקאיים, בעניין סליקת שיקים נקובים בדולר ארה"ב המשוכים על חשבונות של יהלומנים. לפירוט ראה באור 18.ג.(20).

במסגרת התנאים להשלמת רכישת מגדל על ידי אליהו חברה לביטוח בע"מ, ביום 25 באוקטובר 2012 אישר הממונה על ההגבלים את המהלך הנחשב כמיזוג במובן דיני הגבלים העסקיים, בין נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993, נכסי שרודר בע"מ, ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ ובנק אגוד לישראל בע"מ (הצד הנרכש במיזוג בהתאם לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988 - ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו").

כמו כן, ביום 8 במרס 2007 הודיע הממונה על הבנקים בישראל, ובתוכם הבנק, מהם התנאים בהם אין בכוונתו לאכוף את הוראות חוק ההגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים בלבד. בהתאם להחלטה זו, קונסורציום אשראי בין בנקים יותר בתנאים הבאים: חבירה של מספר בנקים בקונסורציום חיונית במובן זה שאלמלא החבירה לא יתאפשר מתן אשראי ללקוח בתנאים סבירים; החבירה הייתה לפי הסכמת הלקוח מראש ובכתב, על גבי טופס נפרד; ללקוח תינתן אפשרות לנהל משא ומתן על תנאי מתן האשראי עם מי מהבנקים החברים בקונסורציום, לרבות באמצעות אדם אחר מטעמו, ועוד.

נוסף על האמור, ביום 2 במרס 2008 הודיע הממונה מהם התנאים בהם לא יאכפו הוראות חוק ההגבלים העסקיים על קונסורציום אשראי בחבירה בין בנקים לחברות ביטוח ובין חברות ביטוח לבין עצמן. תנאים אלו דומים במהותם לתנאים שנקבעו לעניין קונסורציום אשראי שהצדדים לו הם בנקים בלבד, למעט התנאי הנוגע להסדרים להם צד בנק הפועלים ובנק לאומי וענייני דרישת מינימום אשראי.

בחודש דצמבר 2010 קיבל הבנק את החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך חמש שנים לאופציה שהוענקה על ידי כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "**כ.א.ל**") במסגרת התקשרות בין הבנק לבין כ.א.ל, ובהתייחס להסכם בין הבנק לכ.א.ל ולהסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ, חברה בשליטת כ.א.ל, מן הנימוקים שנמנו בהחלטה, וביססו את החלטת הממונה, כי אין בתנית הבלעדיות הנכללת בהסכם לעניין האופציה בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש. נקבע עוד כי בתום תקופת חמש השנים, ניתן יהיה לשוב ולבקש להאריך את תקופת הפטור, ראה באור 18.ג.(5)

פעילות מול גורמים בחו"ל

פעילות מול בנקים וגופים פיננסיים בחו"ל

פעילות הבנק מול בנקים זרים וגופים פיננסיים בחו"ל מתמקדת במספר תחומים עיקריים: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות, פעילות עסקאות בשערי חליפין (FORWARD, SPOT, אופציות וכד'), ובשערי ריבית (IRS – החלפת ריביות וכד') ומכשירים אחרים, פעילות סליקה, העברת כספים ופעילות בניירות ערך זרים. הבנק קובע מעת לעת את מדיניות החשיפה לבנקים ולגופים פיננסיים זרים על-פי קריטריונים שונים להערכת סיכון בפעילות מול אלה. התמודדות עם סיכון האשראי הנובע מהפעילות בעסקאות שערי חליפין ועסקאות עתידיות מול חלק מהבנקים הזרים כאמור, נעשית בעיקר בדרך של התקשרות בהסכמי ISDA (International Swaps And Derivatives Association), שהינם הסכמי המסגרת לפעילות שבין הבנק וכל אחד מן הבנקים הזרים ובהסכמי בטוחות מסוג CSA (Credit Support Annex), הדנים ומפרטים את נושא הבטוחות, העברתן והקיזוז על ידי הצד הרלוונטי במקרה של חשיפה. נוסח ההסכמים האמורים מהווה סטנדרט בינלאומי נוהג, וההתקשרות בכל אחד מהם – בין בנפרד ובין ביחד - מסייעת בידי המוסדות הפיננסיים הקשורים בהם להקטין את החשיפה לסיכונים הכרוכים בפעילות המסחר ביניהם, בראש ובראשונה באמצעות השימוש בקיזוז (netting) של עסקאות.

מאז תחילת שנת 2008, צמצם הבנק את היקף פעילותו מול בנקים בחו"ל, הן מבחינת מספר הבנקים מולם הוא עובד והן מבחינת היקף החשיפות המאושרות לפעילות עם בנקים אלו. כמו כן, קשור הבנק בהסכם CLS (Continuous Linked Settlement) באמצעות אחד הבנקים הגדולים בעולם, אשר נועד לוודא קבלת תקבול מול תשלום, לשם מזעור סיכוני סליקה בעסקאות קניה ומכירה במטבע חוץ. בנוסף ראה פרק "תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות " תת פרק "מגזר ניהול פיננסי" בנוגע ל – "DODD FRANK" ו – "EMIR".

הסכמים לקבלת שירותי מסחר ומשמורת בניירות ערך ובנכסים פיננסיים עם מוסדות פיננסיים בחו"ל

הבנק קשור בהסכמים שונים מול ברוקרים, בנקים ומסלקות מחוץ לישראל (להלן- גופים פיננסיים זרים), לצורך ביצוע פעילות המסחר בניירות ערך ובנכסים פיננסיים שונים עבור הבנק ועבור לקוחותיו. כמו כן קשור הבנק בהסכם משמורת (GLOBAL CUSTODY) עם מוסד פיננסי בינלאומי מוכר (ועם גורמים פיננסיים אחרים אשר אותו מוסד מתקשר עימם לעניין זה), על-פיו מחזיק הבנק אצל אותו מוסד פיננסי ניירות ערך זרים עבור עצמו ועבור לקוחותיו, ולעיתים, פקדונות כספיים במשמורת. השירותים העיקריים הניתנים לבנק על-פי הסכם זה כוללים, משמורת, ביצוע סליקת עסקאות בניירות ערך זרים, טיפול בנושאי מיסוי רלוונטיים נלווים לעסקאות, מתן הודעות ועדכונים בקשר אליהן (ALERTS), מתן הודעות מאת התאגיד שניירות הערך שלו מצויים במשמורת (corporate actions) וביצוע פעולות נלוות דוגמת קבלת דיבידנדים, מניות הטבה, השתתפות בהצעת זכויות וכדומה. המוסד הפיננסי מבצע את הפעולות הנ"ל בהתאם להוראות הבנק, כפוף להוראות הדין הרלוונטי. כן מקבל הבנק מעת לעת שירותי משמורת מן גופים הפיננסיים הזרים, אגב מילוי תפקידיהם האחרים במסגרת זו מחזיק הבנק את עיקר אחזקותיו באג"ח זרות במסלקה אירופית גדולה. ראה פרק "עדכוני חקיקה" בנוגע למכתב אימוץ המלצות הוועדה הבין משרדית להסדרת שירותי קסטודי.

הליכים משפטיים והתחייבויות תלויות

- ראה פירוט בבאור 18.ג.(18).

רכוש קבוע ומתקנים

נכסי מקרקעין בבעלות ובשכירות

בבעלות הבנק מספר נכסי מקרקעין, בהם הוא מחזיק בעצמו או באמצעות חברת הבת שלו אגודים בע"מ (חברה בת בבעלות מלאה אשר דוחותיה הכספיים מופיעים כחלק מהדוחות הכספיים של הבנק). נכסים אלה משמשים את הנהלת הבנק ויחידות המטה השונות, משרדי חברות הבת וחלק מסניפיו. חלק מהסניפים פועלים בנכסים שנשכרו על-ידי הבנק (או על-ידי אגודים בע"מ) לתקופות שונות. תפעול אתרי הנדל"ן (בבעלות ובשכירות) מתבצע באמצעות חברת אגודים בע"מ.

העלות המופחתת של בניינים וציוד הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2013 ב-405 מיליון ש"ח לעומת 398 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012. פרטים בדבר הרכב ההשקעה בבניינים וציוד ראה בבאור 6 לדוחות הכספיים.

השטח הכולל של המקרקעין המצוי בבעלות הבנק או שהבנק שוכר לשימושו, מסתכם ליום 31 בדצמבר 2013 בכ-33,158 מ"ר, כמפורט בטבלה שלהלן:

סוג הנכס	בבעלות *	בשכירות	שטח כולל
	מ"ר ברוטו	מ"ר ברוטו	מ"ר ברוטו
סניפים ברחבי הארץ	9,463	8,537	18,000
משרדי מטה (לרבות מחסן)	7,422	3,856	11,278
משרדי חברות בנות ונכסים נוספים	2,431	1,449	3,880
סך הכל	19,316	13,842	33,158

* לרבות חכירה ממינהל מקרקעי ישראל.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

הפעילות הבנקאית בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין. הבנק משקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימושו, בהתאם לצרכים ההולכים והגדלים של פעילותו ובהתאם לדרישות הרגולציה, כמו גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית. הבנק עוקב באופן שוטף, באמצעות מערך מערכות מידע ומערך אבטחת מידע ולוגיסטיקה, אחר חידושים ועדכונים בתחומים השונים הקשורים למערך טכנולוגיית המידע ומשקיע משאבים רבים בשיפור ושדרוג המערכות הללו ובטיפול מיטבי באיתור תקלות ותיקונן.

בנק לאומי מספק לבנק את שירותי המחשוב והתפעול העיקריים בשיטה של מיקור חוץ - לפירוט נוסף ראה באור 18.ג.(4). בנוסף, הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו ו/או באמצעות בתי תוכנה.

השקעות והוצאות הבנק בגין מערך טכנולוגיית המידע שנרשמו בשנת 2013:

א. הוצאות שנרשמו בדוח רווח והפסד הסתכמו בסך 167 מיליון ש"ח, מזה: 27 מיליון ש"ח נרשמו בהוצאות שכר ונלוות, 50 מיליון ש"ח בהוצאות פחת והפחתות ו- 90 מיליון ש"ח בהוצאות אחרות (בעיקר מיקור חוץ). הוצאות שנזקפו לרווח והפסד הינן בעיקר: שכר עובדים המבצעים תחזוקה ותפעול מערכות, הסכמי שירות ותחזוקה לחומרה ולתוכנה, עלויות אספקת מידע, עלויות תקשורת וטלפוניה וכו'.

ב. עלויות בגין מערך טכנולוגיית המידע שלא נרשמו בדוח רווח והפסד כהוצאה, אלא נרשמו בשנת הדיווח כנכסים בדוח הכספי, הסתכמו בסך 63 מיליון ש"ח (לפני פחת), הבנק מיישם את תקן בינלאומי 38 בדבר נכסים בלתי מוחשיים. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות רק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עליות הפיתוח, אם התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, אם צפויות הטבות כלכליות עתידיות, ואם לבנק כוונה ומקורות

מספקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרה ותוכנה, וכן עלויות ישירות בגין עובדים. עלויות אלה נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר מוכרות כהוצאה עם התהוותן. עלויות עוקבות בגין תוכנה מוכרות כנכס אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

ג. יתרת הנכסים במאזן בגין מערך טכנולוגיית המידע לסוף שנת הדיווח מסתכמת בסך 174 מיליון ש"ח- ראה באור 6.

מסגרת הפעילות בתחום טכנולוגיית המידע

תחום טכנולוגיית המידע מאופיין, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, שיש להם השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. פעילות המחשוב בבנק מתבססת על מסמך מדיניות ניהול טכנולוגיית המידע של הבנק ("המסמך"), הנגזר מהוראת המפקח על הבנקים מס' 357.

כאמור, לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם לאומי בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות, אשר תנאיה העדכניים נקבעו במסגרת תוספת להסכם, אשר נחתמה בחודש דצמבר 2007, וחלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2007 ("הסכם לאומי"). עיקרי התוספת שנחתמה הנם: א. הארכת הסכם לאומי לתקופה של 10 שנים (עד ליום 31 בדצמבר 2016); ב. עדכון מודל ההתחשבנות בין הצדדים, כולל הסדרים בקשר למערכות ספציפיות; ג. שיפור רמת השירות לבנק תוך עיגונה בהסכם SLA (Service Level Agreement) מפורט.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף על פי הנחיות אלו.

סניפי הבנק, כמו גם חלק מיחידות הביצוע והמטה, מקושרים לסביבת מחשוב ייעודית עבור הבנק במסגרת קריית שירות בנקאי (קש"ב) של לאומי, כאשר הפעילות השוטפת בסניפי הבנק מבוצעת כמעט במלואה במסגרת זו. על מנת להעריך את הבקרות המשולבות במסגרת שירותי התפעול הניתנים על ידי לאומי לבנק, מבוצעות בדיקות הן על ידי הבנק, הן על ידי לאומי והן על ידי גורמים מקצועיים בלתי תלויים.

פעילויות בקרה על פעילות לאומי הנוגעות להסכם מבוצעות במסגרת תהליך ISAE 3402 TYPE 2 - דוח על בקרות ששולבו במערך התפעול של לאומי ובדיקות על אפקטיביות הבקרות (המתייחס לבקרות לגבי שרותי תפעול מערכות המידע בבנק לאומי הניתנים לבנק אגוד) ובמסגרת תהליך AUP (המתייחס לבדיקות המבוצעות במסגרת נהלים מוסכמים עם הבנק לגבי נושאים המתייחסים למחשוב עבור בנק אגוד).

הבנק מפעיל מערכות מחשוב נוספות, שאינן נכללות במסגרת הסכם לאומי. מערכות אלה מנוהלות באחריות מערך מערכות מידע של הבנק וביניהן: מערכות מסחר ני"ע ומט"ח, מערכת ניהול משכנתאות, מערכת ניהול עסקי יהלומנים, מערכת ניהול קשרי לקוחות, מערכות ה-BACK OFFICE (מערך אחורי) ומערכות ניהול ובקרה שוטפות של הבנק.

הבנק פועל באופן שוטף ומתמשך לשדרוג מערך טכנולוגיית המידע, מערך האיכות והבקרה, אבטחת המידע וההיערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית. בין היתר פועל הבנק בעניין זה למתן פתרונות מחשוב מתקדמים בתחומי התוכנה, החומרה והתקשורת, בהתאמה לצרכים העסקיים, התפעוליים והניהוליים השונים, בכלל זאת בתחום ניהול הסיכונים, תוך עמידה בדרישות הרגולציה, בדגש על הנחיות באזל, על כלל נדבכיהן והמודלים הרלוונטיים הנדרשים ליישום על-פיהן.
בשל היותם עתירי עלויות ומשאבים ניהוליים ומקצועיים, מבוצעים תהליכים אלה על-ידי הבנק בהדרגה, על-פי סדרי עדיפויות הנגזרים, בראש ובראשונה, מהחובה לעמוד בדרישות הרגולטוריות הרלוונטיות, וכן מהצורך ליצור יתרון עסקי על בסיס

שיקולי עלות מול תועלת.

הבנק פועל בתחום זה תוך הטמעת איכות בתהליכי העבודה, בהתאמה לדרישות תקן האיכות ISO 9001:2008, עם זאת, למרות המשאבים שמשקיע הבנק בתחום זה, כיוון שמדובר במערכות מורכבות, לא ניתן למנוע לחלוטין את הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן.

לעניין **מערכות גיבוי ותוכניות המשכיות עסקית** ראה פרק "ניהול סיכונים" תת "פרק סיכון תפעולי".

ספקים עיקריים ותלות בספקים

לבנק מספר ספקים בתחום מערכות המידע והמחשוב, ואלה העיקריים שבהם. בצד שמו של כל ספק שיש לבנק תלות בו, מצוין הדבר במפורש:

א. **בנק לאומי** – ספק מערכות הליבה הבנקאיות ושירותי התפעול בקשר אליהן. לבנק תלות בלאומי, היות ולא קיימת חלופה מיידית זמינה למערכות המסופקות על-ידו, ונזק להן עלול לגרום לבנק לחשיפה או נזק מהותי.

ב. **חברת FMR** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע ובקרת מסחר בניירות ערך. קיימת לבנק תלות בנוגע לשירות אותו החברה מספקת, בשל היותה ספק מהותי בישראל של שירות זה.

ג. **חברת מטריקס** – ספקית מערכת ניהול קשרי לקוחות CRM (Customer Relation Management) ושירותי תחזוקה ופיתוח של מערכת המשכנתאות של הבנק, וכן של מערכת הבקרה של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.

ד. **חברת רויטרס** – ספקית מערכות מסחר במט"ח, מידע פיננסי וניהול עסקאות ריבית.

ה. **חברת טלדור** – הפעלת מוקדי שירות והרשאות למשתמשים, שירותי תמיכה בציוד קצה.

ו. **חברת סיברון** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע מסחר בני"ע.

ז. **חברת אי & איי מערכות תוכנה פיננסיות** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע מסחר בני"ע.

פעילות חברות מוחזקות

להלן תיאור כללי של עיקר עיסוקיהן של חברות מוחזקות של הבנק, רווחיהן לפני הפרשה למס ואחריה, וכן פרטים בדבר דיבידנד, ריבית, דמי ניהול או תשלום אחר אותם זכאי הבנק לקבל:

חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ("החברה לנאמנות")[1]

החברה לנאמנות הוקמה בשנת 1963. החברה עוסקת במתן שירותי נאמנות לקרנות נאמנות (על-פי חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994), למחזיקי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, להנפקות פרטיות, וכן במתן שירותי נאמנות פרטיים (נאמנויות כספיות, שמירת מניות ועוד). רווחיה של החברה לנאמנות בשנים 2013 ו- 2012 היו 10,673 ו- 4,410 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו- 6,810 ו- 2,845 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס. עיקר הגידול נובע מגידול בהכנסות מתחום נאמנות לקרנות נאמנות.

אגוד ליסינג בע"מ ("אגוד ליסינג")[2]

אגוד ליסינג הוקמה בשנת 1996, והיא עוסקת במימון כלי רכב וציוד בשיטת הליסינג המימוני ללקוחות הבנק וללקוחות אחרים. יתרת המימון שהעמידה אגוד ליסינג ללקוחותיה ביום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה ב- 310 מיליון ש"ח, לעומת 309 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012. רווחיה של אגוד ליסינג בשנים 2013 ו- 2012 היו 10,055 ו- 11,713 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו- 8,300 ו- 8,682 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.) בע"מ ("א.ש.י")[3]

א.ש.י הוקמה בשנת 1998, ומשמשת כזרוע ההשקעות הריאליות של הבנק. היקף תיק ההשקעות של א.ש.י עומד על כ - 59 מיליוני ש"ח, בתחומי השקעות שונים. בחלק מהשקעותיה שומרת לעצמה א.ש.י את הזכות למנות נציג מטעמה המשמש כדירקטור או כמשקיף בדירקטוריון החברה בה בוצעה ההשקעה. א.ש.י מחזיקה בחברת הבת, אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ובחברה הנכדה אגוד חיתום ופיננסים בע"מ[4], שפרטים ביחס אליהן מפורטים להלן. רווחיה של א.ש.י. (לא כולל את ריווחי חברת הבת) בשנים 2013 ו-2012 היו 16,566 ו- 7,184 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו- 15,634 ו- 9,410 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ ("אגוד שוקי הון")[5]

אגוד שוקי הון הוקמה בשנת 1965, ועסקה עד ליום 21 בנובמבר 2010 בעיקר בפעילות הפצה וחיתום, כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (חיתום) תשס"ז - 2007 (להלן "תקנות החיתום"). ביום 21 בנובמבר 2010, החליט דירקטוריון אגוד שוקי הון על הפסקת פעילותה כחתם בהתאם לתקנה 3 (ה) לתקנות החיתום ובעקבות כך, החברה עברה למעמד "לא פעיל" כהגדרתו בתקנות החיתום. ביום 10 בינואר 2010 הוקמה חברה בת לאגוד שוקי הון, אגוד חיתום ופיננסים בע"מ (בעבר ועד לשינוי שמה ביום 15 בדצמבר 2010 - אגוד ייעוץ להנפקות (2010) בע"מ) .

רווחיה של אגוד שוקי הון (לא כולל את ריווחי חברת הבת) בשנים 2013 ו- 2012 היו 75 ו- 162 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו- 56 ו- 118 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

---

[1] הבנק מחזיק ב- 9,599,999 מניות רגילות בנות 0.1 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

[2] הבנק מחזיק ב- 999,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

[3] הבנק מחזיק ב- 8,622,075 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת. מניה אחת מוחזקת על ידי החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.

[4] א.ש.י מחזיקה בשיעור של 20% בחברת קוקרמן ושות' בית השקעות בע"מ, שעסוקה הינו בנקאות להשקעות וייעוץ להנפקות. יתרת השקעה בחברה ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמת בסך כ- 1 מיליון ש"ח.

[5] בנק מחזיק ב- 1,750,002 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת. אחזקה באמצעות א.ש.י (1,750,001 מניות) ורשומי בנק אגוד לישראל (1 מניה).

אגוד חיתום ופיננסים בע"מ ("אגוד חיתום")[6]

אגוד חיתום הוקמה בשנת 2011 כחברת בת של אגוד שוקי הון והשקעות בע"מ. החברה עוסקת במתן שירותי הפצה וחיתום, כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (חיתום) תשס"ז - 2007 (להלן "תקנות החיתום"). אגוד חיתום יצרה שיתוף פעולה עם גורמים בעלי מומחיות ומוניטין בתחומי פעילותה, במסגרת שיתוף פעולה זה יוחדו לנותני השירותים אחזקות, בשיעורים שלא יעלו על 30% מהונה המונפק של אגוד חיתום. מתוך שיעור זה הוקצו עד כה כ - 20% לחברה בשליטת מנכ"ל אגוד חיתום, ו- 5% לנותן שירותים נוסף שהתקשר עם החברה. רווחיה של החברה בשנים 2013 ו - 2012 היו 1,362 ו - 919 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו - 1,035 ו – 686 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ ("אימפקט ניהול") [7]

אימפקט ניהול הוקמה בשנת 1996. החברה עוסקת בייעוץ ובניהול תיקי השקעות עבור לקוחות מוסדיים, עסקיים ופרטיים. רווחיה של אימפקט ניהול בשנים 2013 ו-2012 היו 176 ו- 1,282 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו- 111 ו- 880 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס. הבנק בוחן את האפשרות למכירת החברה (ככל שתצא לפועל לא צפויה לכך השפעה מהותית על עסקי הבנק).

אגוד הנפקות בע"מ ("אגוד הנפקות") [8]

אגוד הנפקות הוקמה בשנת 2005 על מנת לעסוק בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק. אגוד הנפקות הנה תאגיד מדווח כמשמעו בחוק ניירות ערך, וזאת כל עוד יוחזקו בידי הציבור ניירות ערך שהונפקו על-ידיה.

ביום 26 בנובמבר 2013 פרסמה אגוד הנפקות תשקיף מדף, הנושא את התאריך 27 בנובמבר 2013 להנפקת סדרות של אגרות חוב וניירות ערך מסחריים. לפירוט נוסף לרבות הנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים שבוצעו במהלך השנה ואישור חברת מדירוג למסגרות גיוסי אגרות חוב, ראה באור 10 לדוחות הכספיים.

ביום 25 בנובמבר 2013 נחתם הסכם פיקדונות בין הבנק לבין אגוד הנפקות- ראה באור 18.ג.(16).

רווחיה של אגוד הנפקות בשנים 2013 ו-2012 היו 2,029 ו- 1,651 אלפי ש"ח, בהתאמה. בהתאם להסדר עם נציבות מס הכנסה, החברה לא נישומה לצורכי מס והכנסותיה ו/או הוצאותיה לצרכי מס נכללות במסגרת הכנסות ו/או הוצאות לצורכי מס של הבנק.

כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ ("כרמל")[9]

בנק כרמל למשכנתאות והשקעות בע"מ ("בנק כרמל") עסק בתחום המשכנתאות. בשנת 2001 נחתם הסכם בין הבנק לבין קבוצת כרמל השקעות בע"מ, על-פיו רכש הבנק את מרבית הנכסים, ההתחייבויות והפעילות הבנקאית של בנק כרמל ובמקביל בוטל רישיון הבנק של בנק כרמל. בעקבות הביטול, שונה שמו של בנק כרמל לשמו הנוכחי. בעקבות רכישת הפעילות הבנקאית על-ידי הבנק, נרשמה בכרמל יתרת חוב אשר נושאת ריבית והפרשי הצמדה. רווחי כרמל נובעים בעיקר מיתרת חוב זו. רווחיה של כרמל בשנים 2013 ו-2012 היו 8,767 ו- 9,874 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס ו- 5,758 ו- 6,560 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס. כרמל אינה עוסקת בפעילות חדשה אלא מתחזקת את תיק ההלוואות שרכש הבנק.

אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ ("אגודים סוכנות לביטוח")[10]

אגודים סוכנות לביטוח עוסקת בביטוח חיים ללווים או בביטוח דירות מגורים הנעשים אגב הלוואה לדיור ללקוחות הבנק בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. רווחיה של אגודים סוכנות לביטוח לשנים 2013 ו- 2012 היו 343 ו- 549 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו- 251 ו- 454 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

---

[6] הבנק מחזיק ב- 2,550,000 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת. מוחזקת באמצעות אגוד שוקי הון בשיעור 75%. (עד יום 1 בינואר 2012 שיעור ההחזקה היה 85%).

[7] הבנק מחזיק ב- 2,999,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

[8] הבנק מחזיק ב- 100 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

[9] הבנק מחזיק ב- 11,625,041 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

[10] הבנק מחזיק ב- 99 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ ("ליבלוב")[11]

ליבלוב הייתה בבעלות מלאה של בנק כרמל בעת שנרכשה על-ידי הבנק בשנת 2001. ליבלוב עוסקת בביטוח דירות מגורים הנעשה אגב הלוואה לדיור ללקוחות כרמל - בהתאם לסעיף 11(ב)2 לחוק הבנקאות. ליבלוב אינה עוסקת בפעילות חדשה, אלא מתחזקת את הפעילות הקיימת עד לסיומה. נתוניה הכספיים של ליבלוב מאוחדים באלה של כרמל ראה לעיל.

אגודים בע"מ ("אגודים")[12]

אגודים עוסקת ברכישה והשכרה וכן באחזקה, ניהול ובינוי של נכסי הנדל"ן של הבנק, עבור הבנק ועבור חברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגודים מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

אגוד מערכות בע"מ ("אגוד מערכות")[13]

אגוד מערכות עוסקת במתן שירותי מחשוב לבנק ולחברות הבת שלו. נתוניה הכספיים של אגוד מערכות מוצגים בדוחות הסולו של הבנק.

אגוד כספים בע"מ (לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ן) בע"מ) ("אגוד כספים")[14]

פעילות אגוד כספים (שעסקה בניהול קרנות להשקעות משותפות בנאמנות) נמכרה בשנת 2006 למנורה קרנות נאמנות בע"מ והינה כיום תאגיד עזר של הבנק. מאז לאגוד כספים לא היתה פעילות עסקית והיא עסקה אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של כספים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור. ביום 31.12.13 התקשר הבנק בהסכם למכירת אגוד כספים לצד שלישי. דירקטוריון הבנק אישר בישיבתו מיום 16.1.14 התקשרות למכירת אגוד כספים (להתקשרות אין השפעה מהותית על עסקי הבנק) .

אגוד עודפים בע"מ (לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ) ("אגוד עודפים")[15]

פעילות אגוד עודפים (שעסקה בעבר בניהול קופות גמל) נמכרה בשנת 2006 לאיילון חברה לניהול קופת גמל בע"מ, חברה בשליטת איילון חברה לביטוח בע"מ, בשנת 2006 והיא כיום תאגיד עזר של הבנק. נכון לתאריך הדוח לאגוד עודפים אין פעילות עסקית והיא עוסקת אך ורק בהחזקת כספים שהתקבלו ממכירת נכסיה, החזקת כספי הונה העצמי וביצוע השקעות של כספים אלה ותשלומים המתייחסים להשקעות כאמור. רווחיה של אגוד עודפים לשנים 2013 ו- 2012 היו 532 ו- 751 אלפי ש"ח, בהתאמה, לפני הפרשה למס, ו- 406 ו- 549 אלפי ש"ח, בהתאמה, אחרי הפרשה למס.

רשומי בנק אגוד לישראל בע"מ[16]

הוקמה בשנת 1954. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת במסגרתה כל פעילות עסקית.

אחוזת יהודה בע"מ[17]

החברה החזיקה נכס מקרקעין בתל אביב אשר שימש בעבר כסניף הבנק ונמכר במהלך שנת 2009. החזקתו היוותה את פעילותה העסקית. נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית נוספת והיא נמצאת בהליך פירוק מרצון.

---

[11] הבנק מחזיק ב- 100 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת. אחזקה באמצעות כרמל - אגוד למשכנתאות בע"מ (99 מניות) וחברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ (1 מניה) - חברות בת בבעלות מלאה.

[12] הבנק מחזיק ב- 15,978,087 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

[13] הבנק מחזיק ב- 99 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

[14] הבנק מחזיק ב- 1,699,999 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת. פעילות קרנות הנאמנות נמכרה בשנת 2006.

[15] הבנק מחזיק ב- 850,000 מניות רגילות בנות 1.00 ש"ח ערך נקוב כל אחת. פעילות קופות הגמל נמכרה בשנת 2006.

[16] הבנק מחזיק ב- 98 מניות רגילות בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת.

[17] הבנק מחזיק ב- 1,000 מניות רגילות בנות 0.0001 (שקל ישן) ערך נקוב כל אחת. מוחזקות באמצעות רשומי בנק אגוד בע"מ (999 מניות רגילות) ואגודים בע"מ (1 מניה רגילה).

חברת כספות הבנקים[18]

הוקמה ב - 1968 למטרת רכישה, החזקה, ניהול ומכירה של כספות בבניין הבורסה ליהלומים ברמת גן, לצורך השכרת הכספות ללקוחות או לגופים אחרים. הבנק מחזיק ב-25% ממניות החברה והמחזיקים הנוספים הם בנק דיסקונט לישראל בע"מ (50%) ובנק לאומי לישראל בע"מ (25%). נכון למועד הדיווח לא מתנהלת בחברה כל פעילות עסקית.

תשואת הבנק על ההשקעות בחברות המוחזקות שפורטו לעיל בשנת 2013 הייתה % 8.7 לעומת 6.6% בשנת 2012.

השקעה אחרת

בנוסף, מחזיק הבנק בכ- 14% מהון המניות בחברה לפיתוח חוף התכלת (תל אביב-הרצליה) בע"מ, אשר בבעלותה חטיבת קרקע במרכז הארץ. שיעור אחזקותיו של הבנק בחברה עשוי לגדול מעבר לשיעור הקיים, אולם בשום מקרה לא יעלה על 20% מהון המניות של החברה, כל עוד עומדת בתוקפה המגבלה בדבר שיעור אחזקות מקסימאלי בתאגידים ריאליים בהתאם לפרק ג' לחוק הבנקאות. לפרטים נוספים בדבר אחזקה זו ראה באור 7 לדוח הכספי.

[18] הבנק מחזיק ב- 150,000 מניות רגילות ב' בנות 0.01 ש"ח ערך נקוב כל אחת.

דיבידנד, ריבית ודמי ניהול שקיבל הבנק

להלן פרטים בדבר דיבידנד, דמי ניהול והשתתפות בהוצאות והכנסות (הוצאות) מימון, נטו, שקיבל הבנק או שהוא זכאי לקבל, מחברות הבת שלו, לשנים 2013 ו-2012 באלפי ש"ח:

שם החברה	דיבידנד		דמי ניהול והשתתפות בהוצאות		הכנסות (הוצאות) מימון (נטו)	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
אגוד השקעות ויזום (א.ש.י)	-	-	189	54	(620)	(1,145)
אגוד שוקי הון והשקעות*	-	-	12	12	(106)	(119)
חברה לנאמנות של בנק אגוד	-	-	90	90	(467)	(624)
אימפקט - ניהול תיקי השקעות	-	-	90	90	(264)	(92)
אגוד ליסינג	-	-	42	42	7,946	7,232
כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות	6,560	7,390	2,894	2,701	(8,145)	(9,014)
אגוד הנפקות	-	-	42	45	(140,815)	(132,006)
אגוד חיתום ופיננסים**	-	-	48	48	(6)	(14)
אגודים סוכנות לבטוח	-	-	1,749	2,978	(32)	(45)
אגודים	מאוחד בדוחות סולו של הבנק					
אגוד מערכות	מאוחד בדוחות סולו של הבנק					
אגוד עודפים	-	-	-	-	(525)	(772)
אגוד כספים	37,468	-	-	-	(315)	(756)
ליבלוב סוכנות לביטוח	מאוחד בכרמל אגוד למשכנתאות והשקעות					

* מאוחד בדוחות הכספיים של אגוד השקעות ויזום.
** מאוחד בדוחות הכספיים של אגוד שוקי הון.

הסכמים, עסקאות ותשלומים בין חברות הקבוצה

א. **הסכמי פקדונות עם אגוד הנפקות**

הבנק ואגוד הנפקות בע"מ חתמו על הסכמי פקדונות בקשר עם הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים, לפירוט ראה באור 18.ג.16.

ב. **הסכמי התחשבנות**

הבנק מספק באופן שוטף שירותים ניהוליים ותפעוליים לחברות הבת שלו, כגון: שירותים משפטיים, שירותי משרד, הנהלת חשבונות ובקורת פנימית של חברות הבת. על מנת להסדיר את היחסים החוזיים בינו לבין החברות כאמור, התקשר הבנק בהסכמים לפיהם משלמות חברות הבת לבנק סכומים מסוימים בגין השירותים או משפות אותו על ההוצאות התפעוליות ששולמו על-ידו בגין מתן השירותים כאמור לעיל.

ג. **שטרי הון**

בין השנים 2000 ל- 2005, העמיד הבנק לחברות הבת שלו שטרי הון כנגד העמדת הון עצמי בתנאים שלהלן:

1. **א.ש.י** - הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סכום של 139 מיליון ש"ח, אותו העמיד הבנק לא.ש.י בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין א.ש.י לבין הבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של א.ש.י בסניף הראשי של הבנק. כל אחד מהסכומים כאמור יועמד לפירעון לפי דרישת הבנק, לא לפני חלוף שנה מתום השנה בה הועמד הסכום. שטר ההון יעמוד בדרגת פירעון עדיפה לפני כל החובות האחרים של א.ש.י. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא

יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

2. **אגוד הנפקות** - הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סך של 16 מיליון ש"ח אותו העמיד הבנק לאגוד הנפקות, וזאת בדרך של זיכוי חד פעמי של חשבונה של אגוד הנפקות במלוא הסכום.

הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא. עוד הוסכם כי שטר ההון יועמד לפירעון אך ורק בעת פירוקה של אגוד הנפקות ורק לאחר פירעון כל התחייבויותיה לכל נושיה האחרים.

3. **אימפקט ניהול תיקי השקעות** - הוסכם, כי שטר ההון מוצא כנגד סכום של 5 מיליון ש"ח אותו העמיד הבנק לאימפקט בשיעורים ובמועדים עליהם יוסכם בין אימפקט לבנק מפעם לפעם, וזאת על-ידי זיכוי חשבונה של אימפקט בסניף הראשי של הבנק, כאשר מספר שטרי ההון יהיה שווה לסה"כ מספר השקלים החדשים שיעמיד הבנק לאימפקט. כל סכום מהסכומים, שנגדם מוצאים שטרי הון, יעמוד לפירעון, לפי דרישת הבנק, שתוכל להיות מוגשת לא לפני שחלפה שנה מהמועד בו הועמד אותו סכום. לחלופין, הבנק יהא רשאי לדרוש להמיר שטרי הון אלו או חלקם למניות במספר השווה למספר שטרי ההון המומרים.. הוסכם כי הסכום כאמור לא יישא ריבית ולא יהיה צמוד בכל אופן שהוא.

לפרטים נוספים בדבר שטרי ההון ראה באור 5 לדוח הכספי.

ד. **כתבי שיפוי**

דירקטוריון הבנק אישר מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים שנכנסו לתוקף מיום 30 ביוני 2009 לחברות המאוחדות, לפירוט ראה ביאור 18.ג.15.

ה. **הסכמים בקשר לעובדים**

ביום 4 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי שהבנק ואגוד מערכות הנם צד לו, ועל-פיו התחייב הבנק להעסיק בחוזים אישיים רק עובדים במקצועות מסוימים במסגרת אגוד מערכות.

ו. **התקשרויות נוספות**

הבנק מקבל על בסיס קבוע ושוטף, ובתמורה, שירותים מחברות הבת שלו, כדלקמן:

1. אגודים (אחזקה, השכרה, ניהול ובינוי נכסי הנדל"ן של הבנק).
2. אגוד מערכות (שירותי מחשוב).

מתן השירותים של חברות אגודים ואיגוד מערכות לבנק מהווה את עיקר פעילותן.

ז. **מסגרות אשראי לחברות הבת**

הבנק מעמיד מפעם לפעם לחברות הבת בקבוצה, מסגרות אשראי לצורך ביצוע פעילותן השוטפת. נכון ליום 31 בדצמבר 2013, העמיד הבנק מסגרות אשראי לחברות הבת בהיקף של כ- 332 מיליוני ש"ח, בין כמימון ובין כערבות פיננסית.

הון אנושי

- יחסי העבודה בבנק מושתתים על חוקת העבודה, על הסכמים קיבוציים המתעדכנים מעת לעת ועל הסדרים שונים המתגבשים, בעיקרם, בדיונים בין הנהלת הבנק לבין נציגות העובדים.
אוכלוסיית העובדים מן המניין בבנק נחלקת מבחינה תפקודית, כמו גם מבחינת תחולת הסכמי עבודה, לשלושה: פקידים, מנהלים ומורשי חתימה ובעלי חוזים אישיים.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם נציגי הפקידים ונציגי המנהלים ומורשי החתימה:

א. <u>פקידים</u>

מערכת יחסי העבודה עם הפקידים מושתתת על הסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק (להלן: "חוקת העבודה") המתעדכן על ידי הסכמי שכר שוטפים. חוקת העבודה נערכה, בין הבנק לבין הסתדרות העובדים הכללית, בשנת 1990, והיא מסדירה את תשתית יחסי העבודה עם הפקידים, כגון: סדר קבלת עובדים, המשמעת בעבודה, סדר קידום עובדים, הזכויות לחופשה ומחלה, תוספות שונות המשתלמות לעובדים והתנאים לתשלומם, זכויות סוציאליות, סדרי התפטרות ופיטורים, פיצויי פטורים וכד'.
החוקה עומדת בתוקפה כל עוד לא יודיע צד מן הצדדים על רצונו בביטולה או בהכנסת שינויים בה.
ביום 22 באוגוסט 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בדבר הצטרפות הפקידים לקרן הפנסיה "עמית". על פיו, תשלומי הבנק לקרן הפנסיה מיום 1 באפריל 1995 יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורים להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי דין עבור אותה תקופה.
בנוסף לאמור לעיל נעשים מידי תקופה הסכמים עיתיים, בהם מטופל עדכון השכר והתנאים הנלווים של הפקידים לדרגותיהם, וכן נושאים נקודתיים אחרים הטעונים הסדר.
הסתדרות העובדים הכללית החדשה והסתדרות הפקידים /חטיבת עובדי הבנקים הינן צד לכל ההסכמים.

ב. <u>מו"חים (מנהלים ומורשי חתימה)</u>

את יחסי העבודה עם המו"חים מסדיר הסכם קיבוצי מיוחד משנת 1979, אשר מצמיד את תנאי השכר של המו"חים אל תנאי השכר של המו"חים בבנק לאומי (להלן: "הסכם היישום"). כן מתייחס הסכם היישום לזכאות מו"ח לבחור בהגיעו לגיל פרישה ונצבר לו וותק של 15 שנות עבודה בבנק (או במקרה של נכות או מוות אם נצבר לזכותו וותק של 5 שנים), בין קבלת פיצויי פיטורין והחיסכון בקופת התגמולים, לבין קבלת פנסיה מהבנק.
בהתאם להסכם קיבוצי מיוחד מיום 24 בפברואר 1997 הועבר ביטוחם הסוציאלי של המנהלים ומורשי החתימה בבנק אל קרן הפנסיה "עמית", החל מיום 1 באפריל 1995 כפי שנעשה אף לגבי הפקידים כמפורט לעיל. הסכם זה מסדיר את זכויות הפנסיה של מו"חים ותיקים לפי הקיים בבנק לאומי תוך שילוב עם קבלת הפנסיה מ"עמית". זכויות הפנסיה של מו"חים חדשים נצברים ב"עמית" בלבד. כמו כן קובע ההסכם כי התשלומים ל"עמית" בגין המו"חים החדשים באים במקום תשלום מלוא פיצויי הפיטורים לאותם מו"חים.
בנוסף לאמור לעיל נעשים, מעת לעת, הסכמים בנושאים נקודתיים.

.

ג. <u>בעלי חוזים אישיים</u>

ליו"ר הדירקטוריון, למנכ"ל, לכל חברי ההנהלה ולעובדים נוספים יש חוזי העסקה אישיים עם הבנק.

- להלן פרטים בדבר התפתחות מצבת כח האדם:

	משרות* ליום 31 בדצמבר		ממוצע משרות* שנתי	
	2013	2012	**2013**	2012
הבנק	**1,233**	1,248	**1,241**	1,248
חברות מאוחדות	**37**	36	**37**	36
	1,270**	1,284**	**1,278**	1,284

* משרה - משרה מלאה לרבות שעות נוספות ספציפיות, שעות עבודה של עובדי קבלן ואחרים.

** מזה מנהלים ומורשי חתימה נכון ליום 31 בדצמבר 2013 – 267 (ליום 31 בדצמבר 2012 – 266).

- בשנת 2013 המשיך הבנק לשים דגש מיוחד על הכשרת עובדים ופיתוח המשאב האנושי ברמות השונות. הדרכות והכשרות מקצועיות מתבצעות במרכז ההדרכה של הבנק ובמקומות העבודה וניתנות באמצעות עובדיו המקצועיים. סגל המרצים הפנימיים ומומחי התוכן מונה כ - 60 איש מקרב עובדי הבנק ומנהליו.
הדרכות והכשרות בתחומי הניהול, המכירות, פיתוח הנהלה ותרבות ארגונית מתבססות על מנחים ויועצים ארגוניים חיצוניים. ההוצאות בגין הדרכה הסתכמו בשנת 2013 בסך של כ - 2.2 מיליון ש"ח.
הנושאים העיקריים בהם התמקדה ההדרכה בשנת 2013 היו: ציות ואכיפה, פיתוח מנהלים בכל רמות הניהול בבנק תוך ביצוע תוכנית פיתוח רחבה כך שכל מנהל בבנק קיבל פרק הכשרה, הכשרת עתודה ניהולית זוטרה, בכירה ומסלול ישיר לניהול, קליטה והטמעת מערכות מידע, שוק ההון, הכשרה מקצועית רחבה לכל מגזר לקוחות פרטיים ועסקיים והדרכות בנושאים רגולטורים שונים.

- בבנק קיים קוד אתי אשר גובש בתהליך מקיף תוך שיתוף גורמים שונים, בהם בעלי מניות, דירקטורים, מנהלים, עובדים, לקוחות וספקים, ומתוך הבנה עמוקה של אחריות הבנק מעצם היותו בנק וכארגון הפועל בתוך החברה בישראל. קוד אתי הינו מכלול של ערכים וכללי התנהגות, המהווים מצפן להתנהגות אתית לכל העובדים והמנהלים. עקרונות הקוד אמורים לספק מסגרת להתנהגות אתית ראויה. הקוד האתי מורכב מחמישה ערכים מובילים והם: מקצועיות, שירות, מצוינות, הוגנות ויושרה, כבוד הדדי ויחס אישי.
בשנת 2013 המשיך הבנק בשילוב והטמעה רחבה של הקוד האתי בתהליכי העבודה של הבנק ובנהליו במטרה להפוך את הקוד האתי לחלק מתרבות הארגונית של הבנק. במקביל מוסדו תהליכי עבודה של מוסדות האתיקה בבנק ובהן ועדת אתיקה המתכנסת אחת לרבעון.

- תוכנית פרישה ושינוי מדיניות פרישה - ביום 28 ביוני 2012 אישר דירקטוריון הבנק מסגרת לתוכנית פרישה בתנאים מועדפים - לפירוט ראה באור 5.א.15 .

- ביום 12 בדצמבר 2012 נכנס לתוקפו חוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג-2012 (להלן: "תיקון 20"). בהתאם לקבוע בתיקון 20, על חברה ציבורית לקבוע מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה, וזאת לפי סעיפים 267א ו-267ב לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות").

ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה ונכנסה לתקופה הוראה מס' 301A להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן: "הוראת התגמול בתאגיד הבנקאי"), אשר קובעת, בין היתר, כללים שמטרתם להבטיח שהסדרי התגמול בתאגיד הבנקאי יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי, זאת בהמשך לתיקון 20. הוראת התגמול בתאגיד הבנקאי תחול על כלל עובדי הבנק ועל כל סוגי התגמולים ובכלל זה כוללת ההוראה דרישות החלות לעניין "עובדים מרכזים" בתאגיד הבנקאי, כהגדרתם בהוראת התגמול בתאגיד הבנקאי, הכוללים בין השאר נושאי משרה בכירה- לפירוט ראה פרק "עדכוני חקיקה". לפיכך לאחר פרסום הוראת התגמול בתאגיד הבנקאי, הבנק התאים את המדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק שגובשה לפני תיקון 20, גם להוראות התגמול בתאגיד הבנקאי, ככל שנדרש. ביום 6 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית את המדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק, בהמשך לאישורה על ידי דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 31 בדצמבר 2013, לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול של הדירקטוריון מיום 26 בדצמבר 2013. לפירוט אודות פרטי מדיניות התגמול ותכנית המענקים, כמו גם לפירוט השיקולים והמטרות בבסיס מדיניות התגמול ותכנית המענקים והנימוקים לאישורם – ראה דו"ח מייד של הבנק מיום 31 בדצמבר 2013 (אסמכתא 2013-01-115228). כמו כן באור 15.ד.

כמן כן, נערך הבנק לעדכון מדיניות התגמול החלה על כלל עובדי הבנק בהתאם למתחייב מהוראת התגמול בתאגיד הבנקאי וזאת במועדים המתחייבים מההוראה.

בחודש אוקטובר 2013 נחתם הסכם קיבוצי בגין מענקים עם ועד המנהלים ומורשי החתימה לשנים 2013- 2016. הסכם זה זהה בהיקפו הכספי להסכם שהסתיים בשנת 2012. נוסחת גובה המענקים מבוססת על שעור התשואה השנתי על ההון, כאשר המענק מותנה בגובה התשואה ומשולם החל מתשואה של 6%. כמו כן, נחתם הסכם קיבוצי בו נקבע כי עובד שימונה לתפקיד ניהולי בכיר בבנק יועסק על פי חוזה עבודה אישי בלבד. בנוסף נחתם הסכם בעניין המחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה בנושא הפנסיה התקציבית, ראה באור 15.ו. נציין כי, בסוף שנת 2013 ההסכם הקיבוצי בגין מענקים עם ועד הפקידים הסתיים, טרם נערכו דיונים לחידושו.

- בבאור 15.א.7. ניתנו פרטים על העתודות בגין פיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה. העתודות לפנסיה ולפיצויים עודפים הכלולות ב"סכום העתודות, נטו" מחושבות לפי הערכות אקטואריות. כמו כן, בבאור 15.ב ניתן פירוט להתחייבות למענקים בגין ותק עובדים ("מענקי יובל"). גם התחייבות זו מחושבת לפי הערכה אקטוארית.

להלן פירוט התנועה בעתודות אלו בשנים 2013 ו- 2012, כמו כן להלן פירוט לתנועה ב"סכום היעודות" לאותן השנים:

שינוי בערך נוכחי של ההתחייבויות האקטואריות - בשנת 2013 (במיליוני ש"ח):

	פנסיה ופיצויים עודפים	מענקי יובל	סך הכל
ערך נוכחי של ההתחייבויות 1.1.2013	**207.5**	**27.3**	**234.8**
עלות שירות שוטף (1)	**9.2**	**2.7**	**11.9**
הוצאות מימון (2)	**17.5**	**1.3**	**18.8**
הטבות ששולמו, נטו (3)	**10.7**	**(0.1)**	**10.6**
תשואה חזויה על נכסי התוכנית (4)	**(7.2)**	**-**	**(7.2)**
הפסד (רווח) אקטוארי, נטו (5)	**(4.5)**	**1.9**	**(2.6)**
ערך נוכחי של ההתחייבויות 31.12.2013	**233.2**	**33.1**	**266.3**

שינוי בערך נוכחי של ההתחייבויות האקטואריות - בשנת 2012 (במיליוני ש"ח) :

	פנסיה ופיצויים עודפים	מענקי יובל	סך הכל
ערך נוכחי של ההתחייבויות 1.1.2012	184.4	23.4	207.8
עלות שירות שוטף (1)	9.8	2.6	12.4
הוצאות מימון (2)	16.9	1.1	18.0
הטבות ששולמו, נטו (לרבות הטבות שצפויות להיות משולמות) (3)	(8.8)*	(1.1)	(9.9)
תשואה חזויה על נכסי התוכנית (4)	(7.5)	-	(7.5)
הפסד (רווח) אקטוארי, נטו (5)	12.7*	1.3	14
ערך נוכחי של ההתחייבויות 31.12.2012	207.5	27.3	234.8

* סווג מחדש.

(1) עלות שירות שוטף הינה עלות הזכויות הפנסיוניות, עלות הפיצויים המוגדלים, ועלות מענקי היובל אותם "רכשו" העובדים תמורת שירותם בשנה השוטפת.

(2) הוצאות המימון מהוות את הגידול בערך הנוכחי של העתודות, הנובע מכך שמועד סילוק "ההטבה" הפך קרוב יותר בשנה.

(3) סעיף זה כולל הטבות ששולמו: תשלומי פנסיות לגמלאים, תשלומי מענקי יובל, תשלומים לעובדים שפרשו וויתרו על הפנסיה, ותשלומי פיצויים עודפים, תשלומים ששולמו בגין תוכנית הפרישה (ראה פירוט בפרק "הון אנושי" ובבאור 15.א.5) והפקדות ומשיכות מנכסי התוכנית. כמו כן, כולל סעיף זה גם עדכונים בגין תוכנית הפרישה- עקב התוכנית הונחו הנחות ראשוניות שיושמו לראשונה בעתודות ל-31.12.2011. לפיכך, בשנים 2012 ו-2013 עודכנו העתודות בהתאם להתממשות בפועל של פרישות במסלול פנסיה מוקדמת. נכון ל-31.12.2013 הסתיימו כל הפרישות בגין תוכנית פרישה זו.

(4) התשואה החזויה על נכסי התוכנית מביאה בחשבון שינויים בשווי ההוגן על נכסי התוכנית המוחזקים במהלך התקופה כתוצאה מהפקדות בפועל והטבות בפועל ששולמו. התשואה החזויה מבוססת על תחזיות שוק בתחילת התקופה. ההפרש בין התשואה החזויה לתשואה בפועל על נכסי התוכנית נכלל בהפסד/רווח אקטוארי.

(5) הפסד/רווח אקטוארי נטו נובע מתיאומים על בסיס ניסיון (השפעות ההבדלים בין ההנחות האקטואריות לבין מה שהתרחש בפועל) וכן מהשפעות של שינויים בהנחות אקטואריות.

ההפסד בשנת 2012 נובע בעיקר מהרחבת תוכנית הפרישה לעובדים נוספים. כמו כן כלולה בשנת 2012 השפעת עדכון לוחות התמותה שהסתכמה בכ-3 מיליון ש"ח והשפעת הגדלת מס שכר ב- 1% שהסתכמה בכ- 4 מיליון ש"ח (ראה באור 28.ג.) מנגד, נכלל רווח הנובע מעליות ערך של נכסי התוכנית מעבר לתשואה החזויה.

שינוי ביעודות לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח):

	2013	2012
יתרת פתיחה	90	95
משיכות	(8)	(12)
רווח*	6	7
יתרת סגירה	88	90

* רווח הנובע כתוצאה משערוך הקופה המרכזית לפיצויים, אשר נרשם בהתאם לאישור יתרה המתקבל מהגוף החיצוני בו מופקדים הכספים.

תיאור מצב המיסוי

א. לעניין מכתב מאת רשות המסים המבקש לשנות את סיווג חברת הבת של הבנק, אגוד מערכות בע"מ מ"עוסק ל"מוסד כספי"– ראה באור 18.ג.(19).

ב. במסגרת המדיניות הפיסקלית של הממשלה, קיבלה הממשלה שורה של החלטות ביחס לתקציב לשנת 2013 ו-2014, בין היתר, העלאת שיעור המע"מ והעלאת מס החברות – ראה באור 28.ג.

ג. לבנק שומות סופיות או נחשבות כסופיות עד וכולל לשנת המס 2010. לחברות המאוחדות שומות סופיות (או נחשבות כסופיות) עד וכולל שנות מס 2009-2008.

ד. הבנק הינו בעל מעמד של מתווך מורשה (Q.I) כהגדרתו בכללי רשויות מס הכנסה בארה"ב. משמעות מעמד זה הינה כי הבנק התקשר בהסכם עם רשויות המס בארה"ב לעניין תהליכי דיווח וניכוי מס מסוימים המתחייבים על פי הדין האמריקאי.

ה. בחודש מרס 2010 חוקק ה- Employment Hiring Incentives to Restore Act שמטרתו עידוד התעסוקה בארה"ב. הפרק הרביעי מתוכו הינו ה- Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) שמרחיב את חובת הדיווח הקיימת במסגרת הסדר ה- QI (Qualified Intermediary) הקיים היום. התקנות המסדירות את יישום החוק פורסמו בחודש ינואר 2013 כאשר תחילת יישום החוק הינה ביולי 2014 ובאופן הדרגתי. החוק והתקנות מחילים על מוסדות פיננסיים זרים (Foreign Financial Institutions- FFIs), לרבות בנקים ישראלים, חובות תיעוד, דיווח וניכוי מס בקשר עם "חשבון פיננסי" של מי מוגדר כאמריקאי (US Person). לקוחות אלה יתבקשו לחתום על מסמכים הנדרשים במסגרת החוק והתקנות ובמקרה של סירוב, יידרש המוסד הפיננסי לנכות מס במקור לאותם בעלי חשבונות בגין הנכסים המופקדים בחשבונותיהם אצלו והמוגדרים בחוק ובתקנות כבעלי מקור אמריקאי. הגורמים הרלוונטיים בבנק לומדים ועוקבים אחר התפתחויות החוק והתקנות וזאת במסגרת הערכות הבנק ליישום הוראות החוק והתקנות.

ו. לפרטים נוספים לגבי מדיניות רישום המיסים בבנק והפרשה למיסים ראה ביאורים 1.ה.10 ובאור 28 לדוחות הכספיים.

תיאור עסקי הבנק לפי מגזרי פעילות

אפיון המגזרים נגזר בעיקר על פי תחום עיסוק הלקוחות. כללי החשבונאות שיושמו בעריכת המידע הינם אלה המתוארים בבאור 31 לדוחות הכספיים.

- **פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן:**[1]

מגזר פרטי – המגזר מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. כמו כן כולל המגזר עסקים קטנים אשר מנוהלים במסגרת אגף קמעונאות (בעלי היקף אשראי אשר אינו עולה על 500,000 ש"ח), ואת פעילות המימון לדיור.

מגזר עסקי – המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים, בעלי היקף אשראי מעל 500,000 ש"ח, ממגוון ענפי משק – כאשר ענפי הליבה בהם המגזר מתמחה הינם בניה ונדל"ן (בדגש על ליווי בניה למגורים) ולקוחות פעילים בשוק ההון.

מגזר יהלומים – המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח ואת ניהול הנזילות. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

- **להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:**

הכנסות ריבית, נטו - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב מעל מחיר מעבר הנקבע לכל סוג הלוואה ופקדון בהתייחס למשך חיים ממוצע, לאפיק ההצמדה הרלוונטי ותוך התחשבות ביעדים האסטרטגיים של הבנק. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המחושבת על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.
הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק בנגזרים עבור עצמו, הכנסות ממימוש והתאמה של אגרות חוב, והכנסות ממימוש והתאמה של מניות.
הפרשה להפסדי אשראי – נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.
הוצאות תפעוליות ואחרות – הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על פרמטרים שונים.

[1] יצוין כי כל בנק מסווג את לקוחותיו למגזרים לפי פרמטרים שונים וכן מקצה הכנסות והוצאות למגזרים לפי פרמטרים שונים.

מיסים על ההכנסה – ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי על ההכנסה לפני מס באותו מגזר, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון – מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין האמצעים ההוניים המוקצים למגזר. האמצעים ההוניים מוקצים למגזרים על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של כל מגזר (על פי הוראות בנק ישראל בהתאם לבאזל 2).

סיווג מחדש – מאגר הנתונים והמתודולוגיה המשמשים לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי הפעילות של הבנק הינם בתהליך מתמשך של טיוב, ובהתאם מבוצע, במידת האפשר, סיווג מחדש של התוצאות לתקופות ההשוואה. הבנק נמצא בתהליך קליטת מערכת בח"ן (בנקאי, חשבונאי, ניהולי) - מערכת של בנק לאומי הכוללת, בין השאר, את התאמת נתוני מערכות המידע לנתוני הספרים החל מרמת העסקה.

להלן תמצית התפתחות הרווח הנקי וסך הנכסים לפי מגזרי פעילות:

א. **רווח נקי לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר**

מגזר	**2013**	2012*
	מיליוני ש"ח	
פרטי	**19**	35
עסקי	**79**	85
יהלומים	**15**	10
ניהול פיננסי	**27**	(3)
אחרים והתאמות	**-**	-
סך הכל	**140**	127

* סווג מחדש.

ב. **סך הנכסים (יתרה ממוצעת) לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר**

מגזר	**2013**	2012
	מיליוני ש"ח	
פרטי	**9,171**	8,651
עסקי	**12,632**	13,673
יהלומים	**1,363**	1,419
ניהול פיננסי	**14,396**	13,429
אחרים והתאמות	**1,726**	1,304
סך הכל	**39,288**	38,476

המגזר הפרטי

מבנה המגזר

המגזר הפרטי של הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות וכן כולל את פעילות המימון לדיור ומימון אשראי לרכב. כמו כן, כולל המגזר עסקים קטנים בעלי היקף אשראי אשר אינו עולה על 500,000 ש"ח, המנוהלים במסגרת אגף קמעונאות. השירותים ללקוחות המגזר ניתנים באמצעות סניפי הבנק, באמצעות מרכזי בנקאות פרטית - אגוד Premium, וכן באמצעות ערוצי הבנקאות הישירה - האינטרנט והמוקד הטלפוני של הבנק (אגוד ישיר). מוצרים עיקריים של המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, יעוץ השקעות בניירות ערך, פקדונות, מוצרים מובנים, אשראי, כולל אשראי לרכב, כרטיסי אשראי, ומתן הלוואות לרכישה, חכירה, הרחבה, שיפוץ או בניה של דירת מגורים, ולכל מטרה, המובטחות על ידי משכון דירות מגורים.

כמו כן, כלולות במגזר פעילויות חברות בנות בגין לקוחות פרטיים ועסקיים קטנים.

על פי התוכנית האסטרטגית לשנים 2016-2014, ימשיך הבנק במדיניות ההתרחבות הקמעונאית וזאת במקביל לשימור והעמקת הפעילות עם לקוחות קיימים, תוך שמירה על איכות, היקף ותשואת תיק המשכנתאות, בהתחשב במצב השוק, במגבלות נכסי הסיכון ובמרווח.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2014:

- האצת קצב הגידול ומשקל הלקוחות הקמעונאיים בבנק תוך מיצוי פוטנציאל ההכנסות כנגד נכסי הסיכון, ותוך המשך פיתוח וטיוב הפריסה הסניפית, בין היתר באמצעות אמצעים משלימים.
- הרחבת הפעילות בתחום מוצרי הפאסיבה השונים ובעיקר גיוס פקדונות בין השאר לצורך הגדלת הפיזור בתחום המקורות והארכת המח"מ, וכן הרחבת תשתית הלקוחות המיועצים והעמקת הפעילות בקרב פעילי שוק ההון, ובכך גם הרחבת מקורות ההכנסה שאינם צורכים נכסי סיכון.
- הרחבת היקף האשראי הקמעונאי בדגש על הלוואות מגובות בטחונות, תוך שמירה על מסגרת נכסי הסיכון המתוכננת, בין היתר באמצעות העמקה ויצירה של שיתופי פעולה במיזמי אשראי (ראה גם פרק "הסכמים מהותיים", בנושא התקשרות הבנק עם "מימון ישיר").
- שמירה על היקף תיק המשכנתאות וחיזוק הקשר שבין לקוח מוצר המשכנתא ליתר המוצרים הבנקאיים.
- המשך ביסוס מעמדו ומיצובו של הבנק וחיזוק המודעות אליו בתחום הקמעונאות.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק בתחום השיווק והמחשוב, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: מידת ההצלחה בגיוס לקוחות חדשים, הסיכוי להשיג שיפור ביכולת הטכנולוגית (בין השאר בתחום האינטרנט). גורמים עיקריים נוספים העשויים להשפיע על התממשות המידע הינם: שינויים מקרו כלכליים, שינויים רגולטורים, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות, הצלחת מאמצי השיווק והצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים.

מגבלות חקיקה, פיקוח תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על המערכת הבנקאית בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך ועוד.

בעקבות שינויים רגולטוריים שונים ובכללם המלצות הצוות להגברת התחרותיות והנחיות המפקח על הבנקים בוצעו במהלך השנה עדכונים בעמלות שונות ובהן הקריטריונים להגדרת עסק כעסק קטן, עמלת טיפול באשראים ובטחונות ללקוח פרטי,

עמלות הסליקה בכרטיסי אשראי ועמלות שונות בתחום ניירות הערך ועמלות ההפצה. בתחילת חודש אפריל 2014 צפויים להיכנס לתוקפם שינויים נוספים בתחום עמלות דמי ניהול חשבון. לפי מצבת הלקוחות והיקף פעילותם נכון להיום, יישום ההנחיות שהוזכרו לעיל צפוי להביא לפגיעה בהכנסות בהיקף של כ-4 מיליון ש"ח ברמה השנתית.
לפירוט נוסף ראה גם פרק "עדכוני חקיקה".
כמו כן, ראה בפרק "עדכוני חקיקה" התייחסות למכתב המפקח על הבנקים בנושא הגבלות על מתן אשראי לדיור מפברואר מאוגוסט 2013, תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור וכן עדכון ההנחיות בנושאים הקשורים לאשראי לדיור (משכנתאות) ונדל"ן שפורסמו על ידי המפקח על הבנקים ביום 21 במרס 2013.

התפתחות בשווקים של המגזר

במהלך שנת 2013 נמשכה ההאטה בקצב הצמיחה של המשק הישראלי. הצמיחה בשנת 2014 צפויה להיות מושפעת בעיקר מהצמיחה העולמית הממותנת והצורך בהמשך ההקפדה על מדיניות פיסקלית מרסנת (ראה גם פרק "התפתחויות כלכליות"). המסחר בשווקים הפיננסיים התאפיין בהתאוששות קלה במחזורי המסחר במקביל לעלייה במדדים ועליה בחלקו של הציבור בשוק ההון. לאור המשך המגמה השלילית בכלכלה העולמית ועל מנת להעניק תמיכה נוספת לפעילות הכלכלית, בהעדרם של לחצים אינפלציוניים, המשיך בנק ישראל גם השנה במדיניות מוניטרית מרחיבה כפי שבאה לידי ביטוי במדיניות הורדה איטית ומדורגת של הריבית בשיעור מצטבר של כ-0.75 נקודת האחוז עד לרמה של 1.0% בסוף ינואר 2014. תהליך זה משפיע לשלילה על מרווחי הבנקים מפקדונות.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות מקרו כלכליות של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים של הבנק. הצפי לעניין הרכב תיק הנכסים ומרווחי הבנקים מבוססים על הערכות הגורמים העסקיים בבנק. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה והערכות המקרו, כולל לגבי הצפי לשיעור ריבית בנק ישראל, לא יתממשו.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

בשנת 2013 המשיך הבנק בהטמעת מערכות מחשוב מתקדמות, הנוגעות למרבית פעילויות הליבה הבנקאיות במטרה להביא לשיפור התהליכים מול הלקוחות, כמו גם להפחתת כמות הניירת בסניפים. במהלך שנת 2014 צפוי הבנק להמשיך בבניית תשתית מתקדמת לשילוב יישומים נוספים למתן מענה לשירותים מתקדמים ותהליכי מכירה במקביל להעמקת פתרונות ערוצים ישירים.
במסגרת מערכת ניהול קשרי הלקוחות הוטמעו בשנת 2013 כלים נוספים לשיפור וייעול תהליך הגיוס, העמקת הפעילות ושימור הלקוח. במהלך שנת 2014 יורחבו השיפורים והתוספות למערכת, בין היתר ככלי לשיפור יכולת המעקב והבקרה בסניפים ובמערך המשכנתאות.
הרחבת השירותים הניתנים במסגרת הערוצים הישירים של הבנק, בין היתר ככלי תומך בגיוס, שימור והעמקת הפעילות עם הלקוחות הקיימים, צפויה להמשיך גם בשנת 2014, תוך המשך שידרוג התשתית ופיתוח מערכות הבנק. בנוסף, במהלך שנת 2014 צפויה להיכנס לשימוש מערכת סגורה להפקדת פקדונות, בכפוף למגבלות הרגולטוריות והכדאיות הכלכלית.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ולהטמיע את המערכות הטכנולוגיות השונות.

גורמי הצלחה קריטיים למגזר – מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- מגוון מוצרי בנקאות והתאמתם ללקוח, ביניהם מוצרים ושירותים ייחודיים שלא מוצעים על ידי המתחרים.
- מוצרים הוגנים ומחירים תחרותיים.
- פריסת סניפים התואמת את האסטרטגיה העסקית של הבנק ופיתוח ערוצים ישירים.
- שמירה על רמת שירות נאותה.
- גיוס והכשרת כח אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע וטכנולוגיה, העונות על צרכי האסטרטגיה של המגזר.
- הקצאת תקציבי שיווק ופרסום לחיזוק המותג.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

במרבית המוצרים והשירותים הבנקאיים קיימת תחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, חברות כרטיסי האשראי וחברות נישה נוספות בתחום ההשקעות, דוגמת בתי השקעות, ברוקרים פרטיים וחברות ביטוח. יחד עם זאת, גופים אלו אינם מתחרים בשירותי העו"ש, בשירותי מערך התשלומים ובקבלת מכלול השירותים הפיננסיים תחת קורת גג אחת.

כאמור לעיל, במהלך שנת 2013 החל יישומן של המלצות הצוות להגברת התחרותיות, מהלך הצפוי להביא להגברת השירותים הניתנים במסגרות חוץ בנקאיות, בעיקר בתחום השירותים הפיננסיים לעסקים קטנים ולמשקי בית, כמו גם שיפור יכולת התחרות של הבנקים הקטנים.

בנוסף, בסוף חודש דצמבר אושר בועדת הכספים של הכנסת החלק הראשון של הצעת החוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו. אישור זה כלל בין היתר את התיקון להצעת חוק של רשות ני"ע, המאפשר להחריג את קרנות הנאמנות מסוג קפ"מ מחוק הייעוץ, כך שלא רק יועצי ההשקעות בבנקים ימכרו אותן, אלא גם גורמים נוספים, כגון פקידי הבנק.

כמו כן, תהליך יישום הרפורמה להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו, אשר החל בסוף דצמבר 2013, עשוי להביא לפגיעה בהכנסות הבנק, כפי שצוין לעיל, אך יחד עם זאת הוא טומן בחובו גם הקלות אשר עשויות להשפיע לחיוב על הפעילות בשוק ההון ועל פעילות הבנק.

מבנה התחרות במגזר

התחרות בתחום הלקוחות הפרטיים גברה במהלך השנים האחרונות ומקורה בעיקר בתחרות בין הבנקים כמו גם גופים חוץ בנקאיים (חברות ביטוח, בתי השקעות וכיוב'), המציעים מוצרים קמעונאיים, כמפורט לעיל. בין הצעדים בהם הגופים השונים נוקטים ניתן למנות פתיחת סניפים חדשים, מתן הטבות מגוונות והרחבת השירותים הניתנים בערוצים הישירים, בין היתר כאמצעי להגדלת הנגישות והזמינות ללקוחות. בתחום המשכנתאות התעצמה התחרות בשנים האחרונות בעקבות ההכרה של הבנקים במוצר זה כמוצר עוגן ומנוף לגיוס לקוחות לפעילות בתחומים קמעונאיים נוספים. ההערכה היא כי מגמה זו תעמיק בשנת 2014, גם כפועל יוצא של יישום הצוות להגברת התחרותיות, שמטרתה, בין היתר, להקל על חסמי מעבר של לקוחות בין בנקים, לשפר את המידע הקיים לגבי לקוחות פוטנציאלים ולהגביר את התשתית התחרותית בין הבנקים, אשר שניים מהם מחזיקים בנתח השוק העיקרי.

במהלך השנים האחרונות נוקט הבנק בצעדים שיווקיים מגוונים לגיוס לקוחות כמפורט בהמשך בתת פרק "שיווק והפצה", תוך יצירת בידול לעומת המתחרים כמענה לתחרות בענף. הצפי הוא שצעדים אלו יאפשרו לבנק להוסיף ולהגדיל את נתח פעילות המגזר בבנק.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות פנימיות של הגורמים העסקיים בבנק. המידע והצפי הללו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר עקב הגורמים שלהלן: התגברות עוצמת התחרות במגזר לקוחות זה, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ומידת הצלחת הצעדים השיווקיים הננקטים על-ידי הבנק, וכן שינויים רגולטוריים.

שירותים ומוצרים חדשים במגזר

גיוס לקוחות חדשים והגדלת נתח פעילות הלקוחות מתבצעים, בין היתר, באמצעות פיתוח מוצרים חדשים והתאמת פעילות על פי צרכי הלקוחות.

- פיתוח שירותים:

הבנק פעל להרחבת הפריסה הסניפית, הרחבת פעילויות, הרחבת תשתיות ומערכות מחשוב, וכל זאת על מנת להעמיק ולהרחיב את הפעילות בקרב הלקוחות הפרטיים ומשקי הבית:

פריסת הסניפים – המשך יישום אסטרטגיית הסינוף.

אגוד Premium – בתחום הבנקאות הפרטית הבנק פועל באמצעות מרכזי Premium – ברמת גן ובחיפה. פעילות מרכזי הפרימיום תומכת בהרחבת פעילות והתמקדות בקרב לקוחות הבנקאות הפרטית בעלי עושר פיננסי מעל 1 מיליון ש"ח, תוך הענקת שירותים ברמה גבוהה ביותר ללקוחות. למרכזי הפרמיום גויסו מיטב היועצים המקצועיים להענקת שירות מקצועי, אישי וגמיש. במוקד הטיפול בלקוח עומדת תפיסה של מתן מענה מקצועי למכלול צרכיו של הלקוח. במתן שירות ללקוחות המגזר מושם דגש מיוחד על יצירת מערכת יחסים הדוקה וארוכת טווח.

פרויקט מיקוד לקוח – בשנת 2013 המשיך הבנק בפיתוח והטמעת מערכת ניהול קשרי הלקוחות המהווה נדבך משמעותי במתן תמיכה לתהליכי השיווק והמכירה. במסגרת זו, הוטמעו יישומים נוספים לתמיכה בהצעות שיווקיות ללקוח בעת פניה טלפונית או פרונטלית. הבנק ממשיך בעיבוי תהליכי המכירה, השימור והשירות. בהמשך להטמעת שגרת סקרי מעקב שירות, המשמשים אחד הכלים לבחינת רמת השירות ושיפורו. כמו כן, מבוצעות בקרות שונות ומפותחים כלים מיכוניים שיסייעו בהתמקדות באוכלוסיות היעד שהוגדרו בתוכנית העבודה.

אתרי האינטרנט ומערכות מסחר – במהלך שנת 2013 נמשכה התמיכה השיווקית בהטמעת והרחבת שירותי הבנקאות הדיגיטלית באינטרנט ובסלולר, במקביל להמשך שדרוגה של תשתית המסחר. בשנת 2014 תימשך הטמעתן של אפליקציות נוספות, לצד שימוש בתשתית הדיגיטאלית הקיימת (אתרי האינטרנט, הסלולר ומערכות המסחר) ככלי נוסף לחיזוק נאמנות וגיוס לקוחות, בין היתר באמצעות הגברת השימושיות.

- פיתוח מוצרים:

הבנק מפתח ומשווק **מוצרים חדשניים**, בתחומים השונים של הפעילות הבנקאית אל מול הלקוחות הפרטיים ובכלל זה בתחום הפקדונות, המאפשרים ללקוחות לגוון השקעות ולפזר סיכונים.

הבנק ממשיך בתהליך רחב היקף לגיוס לקוחות פרטיים. במסגרת זו, יצא הבנק במהלך לגיוס לקוחות חדשים, במרכזו "חשבון הפוך" המציע ללקוחות המצטרפים לבנק אגוד ליהנות מתנאים מועדפים בניהול חשבונם בתקופת ההטבה. במקביל נמשכת הטמעת חבילת הטבות ללקוחות ותיקים הכוללת הטבות בנקאיות בניהול חשבון עו"ש למעבירי משכורת. להערכת הבנק חבילת "חשבון הפוך" נותנת מענה מיטבי לצרכי הלקוחות מקבלי המשכורת: פטור מריבית חובה, ריבית זכות אוטומטית, ריבית גבוהה על פקדונות ופטור מעמלות העו"ש המרכזיות – עמלת פקיד ועמלת ערוץ ישיר. ההטבות ניתנות ללקוחות חדשים מעבירי משכורת. מסלול "חשבון חופשי" מאפשר ללקוחות ותיקים ליהנות מפטור מעמלות העו"ש המרכזיות. קבלת ההטבות מותנית בהעברת משכורת בסכום מינימלי ובהיקף הפעילות בחשבון. מהלך זה הינו ייחודי ונוגע בליבת פעילות הלקוח הפרטי עם הבנק ומהווה שלב נוסף ביישום האסטרטגיה העסקית של הבנק.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, הנערכות בהתאם להערכת הגורמים העסקיים בבנק וכוללות, בין השאר, הסתמכות על פילוח נתוני הבנק. המידע עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה, מידת ההצלחה של הבנק בהגשמת תוכניותיו הפנים ארגוניות ויישומן של המערכות הטכנולוגיות.

שיווק והפצה

בשנת 2013 המשיך הבנק להשקיע מאמצי שיווק ומשאבים לגיוס לקוחות חדשים, בעיקר בקרב אוכלוסיית לקוחות מקבלי המשכורת והבנקאות הפרטית. במהלך שנת 2014 ימשכו המאמצים לגיוס לקוחות משכורת חדשים, תוך מתן דגש על טיפוח נאמנות, שימור לקוחות וצמצום הנטישה, במקביל להמשך פיתוח ערוצי הבנקאות הישירה לשם הגדלת הזמינות והנגישות של שרותי הבנק.

השיווק מתבצע באמצעות פרסום באמצעי המדיה השונים ובהם שלטי חוצות, טלוויזיה, רדיו ואינטרנט, כמו גם שימוש שיווקי במסכים אלקטרוניים ועלוני מידע בסניפים תוך שמירה על תמהיל מדיה אפקטיבי ומקסום תקציב הפרסום. בנוסף ננקטות פעילויות מקומיות באזורי המיקום של הסניפים, באתר האינטרנט של הבנק, ודיוור ישיר ללקוחות.

בבנק אגוד פועלים שני מוקדים טלפוניים – מוקד אגוד ישיר ומוקד המכירות. אגוד ישיר משמש כערוץ בנקאי משלים לפריסת הסניפים של הבנק ומתמקד במתן שירות בנקאי ללקוחות הבנק. במהלך שנת 2013 הורחבה פעילות המכירה היוזמת במוקד המכירות ותמיכתו במבצעי גיוס הלקוחות והמכירות, במקביל להגדלת חלקו בטיפול בפעילות הלקוח והפעילות העסקית, כל זאת תוך התייעלות וניצול אופטימאלי של המשאב האנושי. במהלך שנת 2014 בכוונת הבנק להמשיך במגמה זו, תוך חתירה לשיפור השירות והזמינות ללקוחות וכגיבוי לסניפים בשעת חירום.

המידע לגבי יעדי הבנק, המופיע בפסקה זו, הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכנית העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק. המידע עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים שלהלן: שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה, מידת ההצלחה של הבנק בהגשמת תוכניותיו הפנים ארגוניות ויישומן של המערכות הטכנולוגיות.

הון אנושי

במהלך השנה מבוצעות הכשרות שוטפות והדרכות בתחום המכירות, השיווק והשירות, וכן בתחומים מקצועיים אחרים. בשנת 2013 הושם דגש על תכנון והכשרת עתודות ניהול, העמקת הידע המקצועי ויישום תוכניות לחיזוק ידע והסמכה, וכן נמשך תהליך הטמעת ערכי הקוד האתי וחיזוק המודעות לערכי הבנק. בשנת 2014 מתכוון הבנק להמשיך בביסוס תשתית ההון האנושי, בדגש על התייעלותו וטיובו, בין היתר כפועל יוצא של תוכנית הפרישה שיושמה (לפירוט ראה פרק "הון אנושי"), במקביל לבניית מאגר עתודה ניהולית.

בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-614 משרות.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות לקוחות הפרטיים ומימון לדיור בפרט, ראה בפרק "הליכים משפטיים" ובחוות דעת רואי החשבון המבקרים.

הסכמים או הסדרים מיוחדים

ראה פירוט בפרק "הסכמים מהותיים" תת פרק "שירותים ותחומי פעילות המעוגנים בהסכמים או הסדרים מיוחדים" – בדבר כרטיסי אשראי, ייעוץ פנסיוני ורכישת זכויות בתיק הלוואות צרכניות.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר הפרטי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012*			
	לקוחות פרטיים	עו"ש עסקי (1)	מימון לדיור	סך הכל	לקוחות פרטיים	עו"ש עסקי (1)	מימון לדיור	סך הכל
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית נטו:								
- מחיצוניים	**163**	**23**	**96**	**282**	178	27	77	282
- בינמיגזרי	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית:								
- מחיצוניים	**97**	**13**	**13**	**123**	99	15	13	127
- בינמיגזרי	**1**	**-**	**-**	**1**	1	-	-	1
סך ההכנסות	**261**	**36**	**109**	**406**	278	42	90	410
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(5)**	**1**	**12**	**8**	4	3	3	10
הוצאות תפעוליות ואחרות								
- מחיצוניים	**266**	**35**	**72**	**373**	257	36	65	358
- בינמיגזרי	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-
רווח לפני מיסים	**-**	**-**	**25**	**25**	17	3	22	42
הפרשה למיסים על הרווח	**-**	**-**	**6**	**6**	3	1	3	7
רווח נקי (הפסד)	**-**	**-**	**19**	**19**	14	2	19	35
תשואה להון	**-**	**-**	**6.9%**	**3.9%**	7.7%	8.5%	8.8%	8.3%
יתרה ממוצעת של נכסים	**1,466**	**322**	**7,383**	**9,171**	1,464	294	6,893	8,651
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**15,019**	**1,636**	**370**	**17,025**	14,355	1,677	291	16,323
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**2,019**	**240**	**2,988**	**5,247**	2,165	280	2,573	5,018
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	**9,393**	**2,905**	**-**	**12,298**	8,483	3,324	-	11,807
יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים	**239**	**-**	**-**	**239**	246	-	-	246
הכנסות ריבית נטו :								
מרווח מפעילות מתן אשראי	**59**	**6**	**80**	**145**	57	6	68	131
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	**105**	**9**	**-**	**114**	127	13	-	140
אחר	**(1)**	**8**	**16**	**23**	(6)	8	9	11
סך הכל הכנסות ריבית נטו	**163**	**23**	**96**	**282**	178	27	77	282

* סווג מחדש.

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) לקוחות עסקיים בעלי אובליגו עד 500 אלפי ש"ח.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי הסתכם בשנת 2013 ב-19 מיליון ש"ח לעומת 35 מיליון ש"ח בשנת 2012. תשואת הרווח הנקי על ההון בשנת 2013 הייתה 3.9% לעומת 8.3% בשנת 2012. בנטרול גידול בהפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור שנרשמה ברבעון הראשון של 2013 כנדרש מהוראות חדשות של בנק ישראל, בסך של 12 מיליון ש"ח (ראה פירוט בהמשך), הרווח בשנת 2013 היה מסתכם ב-28 מיליון ש"ח.

סך הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2013 ב-406 מיליון ש"ח לעומת 410 מיליון ש"ח בשנת 2012. הכנסות ריבית נטו הסתכמו ב-282 מיליון ש"ח בדומה להכנסות בתקופה המקבילה אשתקד. בשנת 2013 חלה עליה בהכנסות המימוניות בתחום האשראי, כתוצאה מעליה בהיקפים ומגידול במרווחים אולם, עליה זו קוזזה על ידי ירידה בהכנסות מפיקדונות, בעיקר עקב ירידת ריבית בנק ישראל. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-124 מיליון ש"ח לעומת 128 מיליון ש"ח בשנת 2012. הירידה נובעת בעיקר כתוצאה מירידה בהכנסות מעמלות בתחום ניירות הערך, עקב מחזורי מסחר נמוכים בשווקים ועמלות בתחום דמי ניהול חשבון, בין היתר בעקבות יישום המלצות הצוות להגברת התחרותיות ("המלצות ועדת זקן").

ההוצאות הסתכמו ב-373 מיליון ש"ח לעומת 358 מיליון ש"ח בשנת 2012, עליה בשיעור של כ-4.2%, הן כתוצאה מגידול בהוצאות שכר המועמסות על המגזר והן כתוצאה מעליה בהוצאות אחזקת בניינים וציוד, פחת ומחשוב. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בשנת 2013 ב-8 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בשנת 2012, בעיקר כתוצאה מירידה בהפרשה הפרטנית והקבוצתית בצד הגידול בהיקף הגביות אך בקיזוז גידול של כ- 12 מיליון ש"ח בהפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור שבוצעה ברבעון הראשון של 2013 עקב יישום לראשונה של הוראת בנק ישראל בדבר הפרשה מעבר לנדרש לפי עומק פיגור בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מסך ההלוואות לדיור - לפירוט נוסף ראה פרק "עדכוני חקיקה". ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של מגזרי הפעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פיקדונות הציבור), הסתכם בשנת 2013 בכ-17 מיליארד ש"ח לעומת כ-16.3 מיליארד ש"ח בשנת 2012, גידול של כ-4.3%. ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2013 בכ-9.2 מיליארד ש"ח לעומת כ-8.7 מיליארד ש"ח בשנת 2012, גידול של כ-6%.

מימון לדיור – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2013 ב-19 מיליון ש"ח בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאה בגין הפסדי אשראי בשנת 2013 הסתכמה ב-12 מיליון ש"ח בגין הנחיית בנק ישראל לגבי הגדלת ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור כמפורט לעיל, בהשוואה ל-3 מיליון ש"ח בשנת 2012. בנטרול השפעת הנחיית בנק ישראל על הגדלת ההפרשה הקבוצתית , היה מסתכם הרווח הנקי בכ-28 מיליון ש"ח. ההכנסות הסתכמו בשנת 2013 ב-109 מיליון ש"ח לעומת 90 מיליון ש"ח בשנת 2012, גידול בשיעור של כ-21.1%, אשר נובע בעיקר כתוצאה מהמשך גידול ביתרת התיק הממוצעת במקביל לעליה במרווח ומגידול בעמלות עקב גידול בפירעונות מוקדמים. מנגד, חלה עליה בהוצאות בשיעור של כ-11% מ-65 מיליון ש"ח ל-72 מיליון ש"ח בשנת 2013, בעיקר כתוצאה מגידול בהוצאות שכר והוצאות אחזקת בניינים וציוד, פחת ומחשוב.

יתרת האשראי המאזני להלוואות לדיור הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2012 בכ-7.5 מיליארד ש"ח (לרבות משכנתאות לקבוצות רכישה), גידול בשיעור של כ-4.0% לעומת 31 בדצמבר 2012.

סך ההלוואות החדשות שהועמדו בשנת 2013 הסתכם בכ-1,724 מיליון ש"ח לעומת 1,605 מיליון ש"ח בשנת 2012.

מידע על הלוואות חדשות שבוצעו לרכישת דירת מגורים בבטחון משכנתא והיקפי מיחזור הלוואות

	בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2013	2012
	מיליוני ש"ח	
כספי הבנק	**1,417**	1,487
כספי האוצר	**1**	1
הלוואות עומדות	**2**	1
סה"כ הלוואות חדשות	**1,420**	1,489
הלוואות שמוחזרו	**304**	116
סה"כ הלוואות שבוצעו	**1,724**	1,605

הרחבה נוספת בדבר סיכונים בתיק ההלוואות לדיור ראה גם בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "ניהול האשראי".

לפירוט בדבר עדכוני חקיקה ויוזמות חקיקה והסדרה לגבי הלוואות לדיור- ראה פרק "עדכוני חקיקה".

לקוחות פרטיים – בשנת 2013 לא נרשם רווח וזאת לעומת רווח של 14 מיליון ש"ח בשנת 2012. ההכנסות הסתכמו ב-261 מיליון ש"ח לעומת 278 מיליון ש"ח בשנת 2012. הירידה נובעת בעיקרה מירידה בהכנסות מפיקדונות, עקב ירידת ריבית בנק ישראל. בשנת 2013 נרשמו הכנסות נטו בגין הפסדי אשראי בסך של 5 מיליון ש"ח לעומת הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך כ-4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה. במקביל, חל גידול בהוצאות בשיעור של כ-3.5%.

המגזר העסקי

מבנה המגזר

המגזר העסקי של הבנק כולל לקוחות עסקיים במגוון ענפי המשק השונים. הלווים המשתייכים למגזר זה הינם לווים עסקיים בעלי היקף אשראי מעל-500,000 ש"ח. הבנק מספק ללקוחות העסקיים מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, כאשר ענפי הליבה בהם המגזר מתמחה הינם: בניה ונדל"ן (בדגש על ליווי בניה למגורים) ולקוחות פעילי שוק הון.

כמו כן כלולות במגזר פעילויות חברות בנות בגין לקוחות עסקיים (לרבות שירותי נאמנות לקרנות).

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזר ניתנים ברוב סניפי הבנק. המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצרכי הלקוחות וכוללים בעיקר: מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, ליווי פרויקטים בענף הנדל"ן בעיקר למגורים, שירותים פיננסיים, פעילות סחר-חוץ, עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ושירותי יעוץ השקעות הניתנים בסניפים ובחדרי העסקאות של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

על פי התוכנית האסטרטגית לשנים 2014-2016, בכוונת הבנק להמשיך לשמור על רמת הפעילות בענפי הליבה במקביל להעמקת הפעילות בתחומים פוטנציאליים נוספים שאינם מפעילות הליבה, בין השאר על ידי שיתופי פעולה עם גופים אחרים, תוך שמירה על איכותו הגבוהה של תיק האשראי והגדלת הפיזור בו, הן מההיבט הענפי והן מהיבט גודל הלווה. בנוסף, ישים הבנק דגש על הקפדה על הקשר שבין התשואה למכלול הסיכונים הנובעים מהפעילויות השונות ועל מיצוי פוטנציאל ההכנסות מלקוחות ותיקים וחדשים, תוך שמירה על מסגרת נכסי הסיכון שנקבעה בתכנון ההון של הבנק, ובכפוף לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2014:

- התאמת היקף תיק האשראי העסקי והרכבו, לצורך עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו, לרבות יעדי ההון שנקבעו, תוך שיפור והתאמה של התשואה והמרווח לסיכון הלקוח.
- המשך התמחות בתחומי הליבה במקביל להתרחבות למגזרים עסקיים נוספים, בין היתר לשם הקטנת הריכוזיות הענפית וריכוזיות הלווים, תוך שמירה על האיכות הגבוהה של תיק האשראי.
- התאמת מדיניות האשראי ותהליכי העבודה לדרישות הרגולטוריות המתעדכנות.
- מיצוי פוטנציאל ההכנסות מלקוחות ותיקים וחדשים תוך התמקדות בתחומים העסקיים שהוגדרו.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, רמת הריבית במשק, מידת התחרות במשק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים ורשות ניירות ערך. האמור להלן משקף מגבלות ספציפיות החלות על המגזר: על פי הוראת ניהול בנקאי תקין חלה מגבלה על גובה החבות המותרת ללווה בודד, לקבוצת לווים, לקבוצת לווים בנקאית ולסך החבות נטו הכוללת של הלווים, קבוצת הלווים וקבוצות הלווים הבנקאיות שחבותם נטו עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, ללקוחות המוגדרים כ"אנשים קשורים" לבנק ולחבות בגין עסקות למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים. כמו כן מוגבל שיעור האשראי המותר לכל ענף משק ביחס לאשראי הכולל בבנק. למגבלות אלו עלולה להיות השלכה על אופן והיקף פעילות המגזר העסקי בבנק עם אותם לקוחות.

יתרת האשראי וסיכון האשראי המיוחסים ללקוחות מגזר זה רגישים לשינויים חיצוניים כגון: רמת הצמיחה העולמית והמקומית, משברים ענפיים, תנודות בשערי חליפין, מדד המחירים לצרכן, התפתחות שיעורי הריבית, מיזוגים ורכישות של חברות, שינויים בהסכמים בין בעלי מניות לגבי מאפייני השליטה שלהם בחברות וכיוצ"ב.

היקפי הפעילות במגזר מושפעים גם מיעדי ההון ותכנון ההון של הבנק (לפרטים ראה פרק "הלימות ההון"), כמו גם מתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון (לפרטים ראה פרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם"), כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

במהלך שנת 2013 נמשכה הטמעת התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון" (המתייחסת למעורבות דירקטוריון תאגיד בנקאי באישור אשראים), הטמעת ההוראה צפויה להסתיים עד יולי 2014. בנוסף, במהלך שנת 2013 החל הטיפול ביישום הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 – "ניהול סיכון אשראי" והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 310 בכל הנוגע למתן חוות דעת של אגף בקרות וניהול סיכונים לגבי אשראים מעל היקף מסוים. היישום וההטמעה של הוראות אלו צפוי להתבצע במהלך 2014, בד בבד עם המשך הטמעת מדיניות האשראי, עדכון הכללים, המדדים, הפרמטרים ותהליכים נוספים הנוגעים לאישור אשראים, לניהול תהליכי אשראי ולבקרה עליו בבנק. כמו כן החלה ההיערכות ליישום טיוטת ההוראה להפרשה קבוצתית להפסדי אשראי (על פי טיוטת חוזר בנק ישראל)- ראה באור 1.ו.3.
לגבי מגבלות חקיקה נוספות - ראה פירוט בפרק "עדכוני חקיקה".

ההתפתחות בשווקים של המגזר

פעילות המגזר העסקי של הבנק מושפעת מקצב הצמיחה במשק, מהמדיניות המוניטארית והפיסקאלית, מרמת הביקושים בשוק המקומי והעולמי, מהתנודתיות בשוק ההון, מהמצב הביטחוני ומאירועים ביטחוניים המשפיעים על ענף התיירות בעיקר, ועל השקעות תושבי חוץ. הצמיחה העולמית המתונה במהלך שנת 2013 נתנה את אותותיה גם על קצב צמיחת המשק הישראלי, כפי שבאה לידי ביטוי בפרמטרים הכלכליים המרכזיים ובהם קצב הגידול בתוצר, בצריכה הפרטית, בהשקעה בנכסים קבועים וביצוא הסחורות והשירותים, במקביל להיחלשות בשערו של הדולר מול השקל. לנוכח זאת עודכנה התחזית המאקרו-כלכלית של בנק ישראל לשנת 2014 ועל פיה הצמיחה בתוצר המקומי הגולמי תעמוד על שיעור של 3.3%. לפרטים נוספים ראה פרק "התפתחויות כלכליות".

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות מקרו כלכליות של בנק ישראל ושל ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה והערכות המקרו לא יתממשו, בין השאר כתוצאה משינויים בכלכלה המקומית והעולמית.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

מערכות המידע המשמשות את המגזר העסקי מיועדות לסייע בתהליכי ניתוח, בקרה ושיווק. המגזר העסקי עוסק באופן שוטף בשיפור ועדכון המערכות הטכנולוגיות המשמשות אותו.

בבנק מתקיים תהליך מתמשך של שיפור וטיוב מערכות המידע, שמטרתו שיפור השירות, תוך מתן אפשרות לניהול הדוק יותר של נכסי הסיכון בתחום האשראי ומעקב אחר התאמת מרווח האשראי והתשואה לנכסי סיכון, כל זאת במקביל לבחינת ההשפעה על מדדי הריכוזיות. במהלך שנת 2014 ימוכנו תהליכים נוספים לתמיכה בתהליך הבקרה על מדדי הריכוזיות.
הבנק החל בתהליך של בחינה, אפיון ופיתוח כלים למיצוי הפוטנציאל העסקי באמצעות בדיקת ההתאמה בין דירוג, מרווח ותשואה כוללת מהלקוח. במהלך שנת 2014 צפויה הטמעה, שיפור כלים ושדרוג מערכות נוספות לתמיכה בתהליכי הבקרה.
בכוונת הבנק להמשיך בשיפור והתאמת המודלים, לצורכי בקרה על פעילות האשראי ללקוחות פעילי שוק ההון. במהלך שנת 2013 הוטמעה מערכת חדשה לשיפור המעקב, הפיקוח והבקרה אחר פעילות לקוחות אלה ובמהלך שנת 2014 יתווספו יכולות נוספות למערכת.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות, וכן בהצלחת השיפורים הטכנולוגיים המתוכננים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר / מחסומי כניסה ויציאה העיקריים של המגזר

- ניהול ובקרת סיכוני אשראי – סיכון האשראי הינו גורם הסיכון המשמעותי בפעילות במגזר. ניהול ובקרה מושכלים של סיכוני האשראי וקביעת דירוג הולם, הינם חיוניים למזעור הסיכונים ולהשגת רווחיות נאותה למגזר.
- השאת התשואה מלקוח בהתאמה לריתוק ההון הנדרש בגינו ולרמת הסיכון של הלקוח.
- עמידה במגבלות הרגולטוריות החלות על המגזר.
- מערכת קשרים ארוכת טווח עם הלקוחות.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות וטכנולוגיה.
- זיהוי ואיתור מוקדמים ככל האפשר של פוטנציאל לבעייתיות בקרב לקוחות קיימים.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לאשראי בנקאי עסקי קיימים מקורות מימון אלטרנטיביים המוצעים על ידי גופים פיננסיים חוץ בנקאיים: הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים בשוקי ההון בארץ ובחו"ל וכן אשראי עסקי שמוענק על ידי חברות ביטוח וגורמים מוסדיים (לפרטים נוספים ראה פרק "התפתחויות כלכליות" תת פרק "שוק ההון").

מבנה התחרות במגזר

עיקר התחרות במגזר זה הינה מול הבנקים הפועלים בישראל אך גם מול בנקים זרים וגופים חוץ בנקאיים, כמפורט לעיל. בשנים האחרונות ניכרת מעורבות מוגברת של גופים מוסדיים במגזר זה כחברות ביטוח וקרנות פנסיה, וקיימת תחרות על רקע תחליפי האשראי באמצעות הנפקות ציבוריות ופרטיות של אג"ח.
במהלך שנת 2013 חל צמצום בהיצע האשראי העסקי, נוכח היערכות המערכת הבנקאית ליישום עתידי של הוראות באזל 3 ולגידול הנדרש ביעדי ההון ובנכסי הסיכון, (לפירוט ראה פרק "הלימות ההון" תת פרק "באזל 3"). על רקע זה נוצרה עלייה במרווחי הריבית, וצפוי כי מגמה זו תימשך בשנת 2014.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על הערכות פנימיות של הגורמים העסקיים בבנק. המידע והצפי הללו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר עקב הגורמים שלהלן: התגברות עוצמת התחרות במגזר לקוחות זה, מידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות ומידת הצלחת הצעדים השיווקיים הננקטים על-ידי הבנק, וכן שינויים רגולטוריים.

שיווק והפצה

פעילות המגזר העסקי מול לקוחותיו מבוצעת באגף עסקים ובסניפים, הנמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות, לצורך התאמת פתרונות מימון לעסקות שונות, מתן מענה לצרכים הבנקאיים ושיווק מוצרי הבנק. כמו כן הבנק עורך כנסים תקופתיים ללקוחותיו העסקיים. במהלך השנה נמשכה הפעילות המשותפת של אגף עסקים ומערך השיווק, במטרה לגייס לקוחות עסקיים חדשים מתחומי פעילות מגוונים, בדגש על ענפים שאינם ענפי ליבה, לצורך הרחבת הפיזור. הפעילות התמקדה בתמיכה בהשגת שלושת היעדים המרכזיים:

- גיוס לקוחות עסקיים חדשים שאינם מענפי הליבה.
- הרחבת הפעילות בקרב אוכלוסיות היעד שנקבעו.
- העמקת פעילות עם לקוחות קיימים.

הון אנושי

העובדים עוברים באופן שוטף הכשרה מקצועית מתאימה בבנק, ובכלל זה הכשרות בתחומים עסקיים כמו גם בנושאי הוראות רגולטוריות המתעדכנות לפרקים.

במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית, התמודדות עם עסקות מורכבות תוך הקפדה על רמת הבקרה ושיקולי האשראי בהתאמה לטיב הלקוח, במקביל למתן רמת שירות גבוהה ללקוחות המגזר. בתחום שוק ההון ובתחום האשראי העסקי, הפעילות מצריכה ידע והיכרות מעמיקים. על רקע ההתמקצעות הגוברת בתחום, קיימת תחרות על העובדים המתמחים המגזר, בהתאם מושקעים משאבים לטיפוחם ושימורם.

בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-506 משרות.

הליכים משפטיים

פרטים נוספים בדבר הליך משפטי הנוגע לפעילות לקוחות המגזר העסקי והחברה לנאמנות ראה בפרק "הליכים משפטיים" ובחוות דעת רואי החשבון המבקרים.

להלן תמצית תוצאות הפעילות של המגזר העסקי

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012*			
	עסקיים	בניה ונדל"ן (1)	שוק ההון (2)	סך הכל	עסקיים	בניה ונדל"ן (1)	שוק ההון (2)	סך הכל
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית נטו:								
- מחיצוניים	**229**	**78**	**39**	**346**	223	88	44	355
- בינמיגזרי	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית:								
- מחיצוניים	**57**	**33**	**38**	**128**	64	33	36	133
- בינמיגזרי	**1**	**-**	**11**	**12**	3	-	23	26
סך ההכנסות	**287**	**111**	**88**	**486**	290	121	103	514
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(8)**	**(24)**	**49**	**17**	19	(8)	41	52
הוצאות תפעוליות ואחרות								
- מחיצוניים	**236**	**63**	**65**	**364**	231	66	64	361
- בינמיגזרי	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-
רווח לפני מיסים	**59**	**72**	**(26)**	**105**	40	63	(2)	101
הפרשה למיסים על הרווח	**14**	**18**	**(6)**	**26**	6	10	- **	16
רווח נקי (הפסד)	**45**	**54**	**(20)**	**79**	34	53	(2)	85
תשואה להון	**5.5%**	**13.7%**	**(10.9%)**	**5.6%**	4.4%	14.4%	(1.2%)	6.5%
יתרה ממוצעת של נכסים	**7,922**	**2,988**	**1,722**	**12,632**	8,193	3,347	2,133	13,673
יתרה ממוצעת של התחייבויות	**8,270**	**1,922**	**6,230**	**16,422**	8,809	2,153	6,173	17,135
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	**8,949**	**4,297**	**1,989**	**15,235**	9,141	4,388	1,968	15,497
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	**4,839**	**361**	**35,463**	**40,663**	4,089	906	28,804	33,799
יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים	**-**	**-**	**202**	**202**	-	-	258	258
הכנסות ריבית נטו :								
מרווח מפעילות מתן אשראי	**180**	**66**	**16**	**262**	175	78	21	274
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	**32**	**9**	**17**	**58**	37	9	19	65
אחר	**17**	**3**	**6**	**26**	11	1	4	16
סך הכל הכנסות ריבית נטו	**229**	**78**	**39**	**346**	223	88	44	355

***** סווג מחדש.

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) לקוחות הפועלים בתחום הבניה ונדל"ן.

(2) לקוחות הפעילים בתחום שוק ההון.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי לשנת 2013 הסתכם ב-79 מיליון ש"ח, לעומת 85 מיליון ש"ח בשנת 2012. תשואת הרווח הנקי על ההון בשנת 2013 הייתה 5.6% לעומת 6.5% בשנת 2012.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2013 ב-486 מיליון ש"ח לעומת 514 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של כ-5.4%. ההכנסות מריבית נטו הסתכמו ב-346 מיליון ש"ח לעומת 355 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה של כ-2.5%, הנובעת מירידה בהכנסות ריבית בתחום האשראי והפיקדונות, בעיקר כתוצאה מירידה בהיקף האשראי, כמפורט בהמשך. ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ב-140 מיליון ש"ח לעומת 159 מיליון ש"ח בשנת 2012, הירידה נובעת בעיקרה כתוצאה מירידה בהכנסות מעמלות בתחום המט"ח ועמלות המסחר בחדר עסקות. הוצאות המגזר בשנת 2013 הסתכמו ב-364 מיליון ש"ח לעומת 361 מיליון ש"ח בשנת 2012.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי (נטו בניכוי גביות) הסתכמו בשנת 2013 ב-17 מיליון ש"ח., לעומת 52 מיליון ש"ח ב-2012. חל קיטון בהפרשות הפרטניות וגידול בהיקף הגביות, אשר קוזז בחלקו על ידי גידול בהפרשות הקבוצתיות.

ההיקף הממוצע של נכסי המגזר (שעיקרם אשראי לציבור) הסתכם בשנת 2013 ב-12.6 מיליארד ש"ח לעומת 13.7 מיליארד ש"ח בשנת 2012, קיטון של 7.6%. ההיקף הממוצע של התחייבויות המגזר (שעיקרם פיקדונות הציבור) הסתכם בשנת 2013 ב-16.4 מיליארד ש"ח לעומת 17.1 מיליארד ש"ח בשנת 2012, קיטון של 4.2%.

לקוחות הפועלים בתחום הבניה והנדל"ן – הרווח הנקי בפעילות תחום הבניה והנדל"ן הסתכם בשנת 2013 ב-54 מיליון ש"ח לעומת 53 מיליון ש"ח בשנת 2012. ההכנסות הסתכמו בשנת 2013 ב-111 מיליון ש"ח לעומת 121 מיליון ש"ח בשנת 2012. הכנסות מריבית הסתכמו בשנת 2013 ב-78 מיליון ש"ח לעומת 88 מיליון ש"ח בשנת 2012, הקיטון נובע בעיקרו כתוצאה מירידה בהיקף האשראי שקוזזה חלקית על ידי עליה במרווח האשראי. ההכנסות שאינן מריבית, הסתכמו בשנת 2013 ב-33 מיליון ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות הסתכמו ב-63 מיליון ש"ח לעומת 66 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

בשנת 2013 נרשמה הכנסות נטו בגין הפסדי אשראי בסך של 24 מיליון ש"ח לעומת הכנסות נטו בסך 8 מיליון ש"ח בשנת 2012, בעיקר כתוצאה מגידול בהיקף הגביות ובשנת 2013 חל בנוסף קיטון בהפרשה הקבוצתית.

היקף האשראי המאזני בענף זה הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 ב-2.5 מיליארד ש"ח לעומת 3.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2012 (לא כולל אשראי לקבוצות רכישה). היקף הערבויות לרוכשי דירות הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 ב-2.1 מיליארד ש"ח לעומת היקף של 1.9 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2012.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר מצב האשראי בכלל ומצב האשראי בענף הנדל"ן בפרט. הנהלת הבנק מקיימת דיונים רבעוניים בתחום ליווי הפרויקטים בנדל"ן בפורום מקצועי נרחב בראשות המנכ"ל, במסגרתם נסקרים באופן פרטני כל הפרויקטים המלווים בבנק תוך דגש על מצב הפרויקטים מהיבט המכירות ושלבי הפרויקט, עמידה בתחזית וכן מצב החשיפה. פרויקטים לגביהם מתקיימים הפרמטרים הדורשים מעקב מועברים לדיון בועדת לווים במעקב ונדונים ומדווחים בוועדות הדירקטוריון השונות. ראה גם פירוט בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" בהתייחס למקדמי הפרשה קבוצתית מחמירים בנדל"ן.

לקוחות הפעילים בתחום שוק ההון – בשנת 2013 נרשם הפסד בסך 20 מיליון ש"ח לעומת הפסד בסך 2 מיליון ש"ח בשנת 2012. הכנסות המגזר הסתכמו ב-88 מיליון ש"ח לעומת 103 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של 14.6%. חל קיטון בהכנסות מריבית ושאינן מריבית כתוצאה מקיטון בהיקף כלל פעילות לקוחות המגזר ובעיקר בהכנסות הנובעות מפעילות לקוחות מול חדר עסקות. ההוצאות הסתכמו ב-65 מיליון ש"ח לעומת 64 מיליון ש"ח בשנת 2012, חל גידול בהוצאות,

בעיקר שכר ואחזקת בניינים וציוד, אשר קוזז בעיקר על ידי קיטון בהוצאות בגין ניירות ערך. בשנת 2013 נרשמו הוצאות להפסדי אשראי בסך 49 מיליון ש"ח (מזה הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בגין לקוח בודד בסך של כ-42 מיליון ש"ח) לעומת הוצאות להפסדי אשראי בסך 41 מיליון ש"ח בשנת 2012, שמקורן בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי בגין לקוח בודד.

לקוחות עסקיים אחרים – הרווח הנקי הסתכם בשנת 2013 ב-45 מיליון ש"ח, לעומת 34 מיליון ש"ח בשנת 2012. הכנסות המגזר הסתכמו ב-287 מיליון ש"ח לעומת 290 מיליון ש"ח בשנת 2012, ירידה בשיעור של כ-1%, הנובעת בעיקרה מירידה בהכנסות שאינן מריבית, בעיקר כתוצאה מעמלות מט"ח. בהוצאות חלה עליה מ- 231 מיליון ש"ח ל- 236 מיליון ש"ח בשנת 2013, בעיקר כתוצאה מעליה בהוצאות בגין אחזקת בניינים וציוד, פחת ומחשוב. בשנת 2013 נרשמו הכנסות נטו להפסדי אשראי בסך של 8 מיליון ש"ח, כתוצאה מעליה בהיקף הגביות וקיטון בהפרשה הפרטנית לעומת התקופה המקבילה שהשפעתן קוזזה חלקית על ידי גידול בהפרשה הקבוצתית, וזאת לעומת הוצאות בסך 19 מיליון ש"ח בשנת 2012.

מגזר היהלומים

מבנה המגזר

המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן, הפעילות מתבצעת בסניף הבנק ברמת גן, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר הפעילות. המוצרים והשירותים של מגזר זה מותאמים לצורכי הלקוחות: פעילות סחר חוץ, מימון השקעות, שירותים פיננסיים במסגרת הסניף וחדרי העסקות של הבנק.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

מדיניות הבנק הינה להמשיך ולהיות גורם דומיננטי בתחום מימון ענף היהלומים, תוך בחינה והתאמת מדיניות האשראי והיקף האשראי באופן שוטף בהתאם לסיכונים הנגזרים מהענף והסביבה הכלכלית בה הוא פועל, ובהתייחס למקורות המימון במט"ח, וכל זאת תוך המשך שיפור וייעול תהליכי העבודה בהתבסס על רה-ארגון שבוצע.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס בין השאר, על נתוני יבוא ויצוא בענף היהלומים במהלך שנת 2013, על הערכות מקרו כלכליות של קרן המטבע הבינלאומית העולמי והתאוששות הכלכלה העולמית, ועל הערכות הגורמים העסקיים בהתאם לניסיון שנצבר בבנק בתחום זה. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה ויחולו שינויים מהותיים בתנאי המקרו של השווקים.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד הפיקוח על הבנקים, והמפקח על היהלומים ממשרד המסחר והתעשייה. ראה פירוט בפרק מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר בסקירת מגזר הלקוחות העסקיים לעיל.

התפתחויות בשווקים של המגזר

במהלך שנת 2013 נרשמה התאוששות איטית בפעילות הענף, בדומה למגמת התאוששות הצמיחה העולמית, תוך עליה קלה במחירי המלוטש אך במקביל לירידה במחירי הגלם. מגמה זו נרשמה הן בשווקי המזרח הרחוק והן בארה"ב, כאשר בהודו נרשמה ירידה בביקושים, בעיקר לנוכח המדיניות הפיסקאלית בה נוקטת ממשלת הודו שמטרתה ריסון הפיחות שחל בשערו של הרופי. ההערכות בענף הן כי גם במהלך 2014 תישמר היציבות בענף.
ההתאוששות האיטית בהיקף הפעילות העולמית בענף באה לידי ביטוי גם בפעילות של ענף היהלומים הישראלי כך שבסיכום השנתי חלה עליה בשיעור של כ–8.6% ביצוא נטו במקביל לעליה קלה בשיעור של 2.5% ביבוא היהלומים המלוטשים והגולמיים נטו, לעומת שנת 2012.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס בין השאר, על נתוני יבוא ויצוא בענף היהלומים במהלך שנת 2013, על הערכות מקרו כלכליות של קרן המטבע הבינלאומית העולמי והתאוששות הכלכלה העולמית, ועל הערכות הגורמים העסקיים בהתאם לניסיון שנצבר בבנק בתחום זה. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, במידה ויחולו שינויים מהותיים בתנאי המקרו של השווקים.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה והיציאה העיקריים של המגזר

- הכרות מעמיקה עם ענף היהלומים בארץ ובעולם,
- הכרת הלקוח וניסיון ארוך טווח בפעילות עימו.
- ניהול ובקרת סיכונים.
- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- צמיחה כלכלית בארצות שהינן יעד הייצוא של היהלומים.
- הקמה ותחזוקה של מערכות מידע.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

לא קיימים תחליפי אשראי חוץ בנקאי למגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

בתקופות שבהן נמצא הענף בשגשוג עוצמת התחרות בין הבנקים המממנים את הענף גבוהה. לנוכח החלטת בנק לאומי לסגור את פעילותו בתחום זה עד למחצית הראשונה של 2014, כיום המתחרים העיקריים של הבנק הינם בנק דיסקונט ובנק מזרחי.

היקף האשראי לענף ממערכת הבנקאות בישראל מוערך בסוף שנת 2013 בסך של כ– 1.4 מיליארד דולר לעומת 1.5 מיליארד בסוף שנת 2012. חלקו של הבנק באשראי לענף היהלומים מתוך סך האשראי במערכת עמד על כ– 29.4% בסוף שנת 2013 לעומת 25.1% לסוף שנת 2012 (העליה בחלקו של הבנק נובעת בעיקרה מהקטנת חלקו של בנק לאומי).

כאמור, מדיניות הבנק בתחום האשראי לענף היהלומים מותאמת באופן שוטף לסביבה העסקית בה פועל הענף, לתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעה על ידי הדירקטוריון ביחס להרכב הענפי של תיק האשראי של הבנק ולעלות מקורות המט"ח. נכון לסוף חודש דצמבר 2013 עומד שיעור האשראי הכולל ליהלומים מכלל האשראי בבנק על כ-4.3% לעומת כ-3.2% בדצמבר 2012.

שיווק והפצה

פעילות מגזר היהלומים מרוכזת בסניף רמת גן הממוקם בבורסת היהלומים. עובדי המגזר נמצאים בקשר רצוף עם הלקוחות לצורך התאמת פתרונות מימון ושירותי בנקאות משלימה. הבנק עורך ומשתתף בכנסים תקופתיים ללקוחות הענף ונמצא בקשר רצוף עם הלקוחות בארץ ובחו"ל.

הון אנושי

במסגרת העבודה נדרשים העובדים ליכולת אנליטית בניתוח בקשות ובחינת החוסן הפיננסי של הלקוחות, תוך הקפדה על בקרה שוטפת והדוקה, התמודדות עם עסקות מורכבות וכן מתן רמת שירות גבוהה מתוך שאיפה לספק ללקוח את מכלול השירותים בנקודת מגע אחת עם הסניף. העובדים המתמחים בתחום עוברים הכשרות מתאימות, כמו גם בנושאים עסקיים ורגולטורים, כמפורט במסגרת מגזר הלקוחות העסקיים לעיל.

בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע במגזר ב-48 משרות שעלותן הועמסה על המגזר.

הסכמי שיתוף פעולה

לגבי גיבוש הסדר סליקה ייעודי בתחום – ראה באור 18.ג.(20).

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

הרווח הנקי לשנת 2013 הסתכם ב-15 מיליון ש"ח לעומת 10 מיליון ש"ח בשנת 2012. תשואת הרווח הנקי מפעולות רגילות על ההון העצמי בשנת 2013 הייתה 12.2% לעומת 9.4% בשנת 2012.

הגידול ברווח הנקי נובע בעיקר מהכנסה נטו בגין הפסדי אשראי בסך 2 מיליון ש"ח בשנת 2013, שמקורה בירידה בהיקף ההפרשה הפרטנית לעומת התקופה המקבילה אך תוך שמירה על היקף גביות זהה, לעומת הוצאה להפסדי אשראי בסך 3 מיליון ש"ח בשנת 2012.

הכנסות המגזר הסתכמו בשנת 2013 ב-50 מיליון ש"ח לעומת 52 מיליון ש"ח בשנת 2012. הירידה נובעת בעיקרה מירידה בעמלות יבוא יצוא ועמלת הקצאת אשראי, על רקע ירידה בפעילות הענף ומהתחזקות של השקל מול הדולר (הירידה בהכנסות כתוצאה מהתחזקות השקל אל מול הדולר נאמדת בכ-3.5 מיליון ש"ח). הוצאות המגזר הסתכמו בכ-32 מיליון ש"ח לעומת 36 מיליון ש"ח בשנת 2012.

היקף האשראי המאזני ליהלומים הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 ב-1.2 מיליארד ש"ח, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד (במונחים דולריים היקף האשראי לענף היהלומים עמד ביום 31 בדצמבר 2013 על כ-359 מיליון דולר, לעומת 325 מיליון דולר ביום 31 בדצמבר 2012). היקף סיכון האשראי החוץ מאזני הסתכם ביום 31 בדצמבר 2013 ב-0.6 מיליארד ש"ח, לעומת 0.7 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2012.

מגזר ניהול פיננסי

מבנה המגזר

מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות. כן כולל המגזר את פעילות הפקדונות מול בנקים, עשיית שוק, ניהול חשיפות שוק ונזילות ואת פעילות חברות הבת אגוד השקעות ויזום בע"מ, אגוד חיתום ופיננסים בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

ניהול הנכסים וההתחייבויות, סיכוני השוק והנזילות בהתאם לתיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון, כפי שמפורט בפרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". בנוסף, המגזר מספק שירותים לבנק ולסניפים בתחומי חדרי עסקאות, שוק ההון, גיוס פקדונות וכיו"ב.

להלן הפעילויות והיעדים המתוכננים לשנת 2014:

- שיפור מבנה המקורות וטיפול בריכוזיות המפקידים תוך הארכת המח"מ, באמצעות המשך גיוס פיקדונות קמעונאיים והפחתת ההישענות על מפקידים גדולים לשם ניהול יעיל ואפקטיבי של סיכון הנזילות במצבי השוק המשתנים, זאת בהתאמה להוראות רגולטוריות ומגבלות הדירקטוריון.
- המשך שיפור וחיזוק כלי השליטה והבקרה בתחום הנזילות בכל הנוגע לניהול האיכותי והכמותי של סיכון הנזילות, בהתייחס להיערכות ליישום עתידי של הוראות באזל 3, ולשינויים הנדרשים ליישום בעקבות הוראת ניהול בנקאי תקין 342.
- יישום רה-ארגון במבנה האגף, שבמרכזו הקמת חדר תיכון כחלק מקו הגנה ראשון על פעילות המתבצעת באגף והטמעה של עדכונים רגולאטורים, תוך המשך שיפור וייעול תהליכי העבודה.
- במסגרת פעילות הנוסטרו – התאמת מבנה התיק והרכבו לסביבה העסקית, למצב שוק ההון בישראל ובעולם, ולמגבלת נכסי הסיכון, וזאת תוך שמירה על רמת הכנסות נאותה ויצירת עוגן להכנסות עתידיות ארוכות טווח, תוך עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

המידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק, ועל הערכות הגורמים העסקיים בבנק באשר לסיכויים ולאפשרויות להשיג מטרות ולבצע פעילויות בתחומים אלו. המידע בפסקה נשען בין השאר, על ההערכות המקרו כלכליות הרלוונטיות של בנק ישראל וכן של ענף מחקר ומוצרים של הבנק. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר בשל הגורמים שלהלן: תנאי המקרו של השוק, רמת הריבית במשק, מידת התחרות במשק, שינויים רגולטורים המשפיעים על הכנסות מגזר זה ומידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והנחיות רגולטוריות, החלות על מערכת הבנקאות בישראל מצד גורמים כגון: הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, הממונה על הגבלים עסקיים, רשות ניירות ערך ועוד. בנוסף, פעילות הבנק מתבצעת בכפוף לתאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק.

התפתחות בשווקים של המגזר

שנת 2013 נפתחה בדשדוש בשוקי ההון בעולם אולם החל מהרבעון השני של השנה חלה התאוששות אשר התעצמה במחצית השניה של השנה בשוק המקומי והן בשווקי העולם, בין היתר לנוכח המשך מדיניות של רמת ריבית נמוכה בה נקטו בנקים מרכזיים בעולם, כולל בנק ישראל. בצד כל זאת, היקפי המסחר המקומיים נותרו ללא שינוי משמעותי לעומת שנת 2012. לפרטים ראה פרק "התפתחויות כלכליות" תת פרק "שוק ההון".

בתחום המט"ח, המשיך הבנק לנקוט במדיניותו השמרנית הכוללת, בין היתר, רמת נזילות התואמת את הצרכים והסיכונים בפניהם עומד הבנק. כמו כן המשיך הבנק לנקוט מדיניות זהירה ושמרנית בחשיפותיו מול בנקים ומדינות בעולם. דירקטוריון הבנק קובע את תיאבון הסיכון ומדיניות ניהול סיכון הנזילות תוך קביעת מגבלות על יחס נזילות מינימלי המחושב על פי מודל פנימי. לפרטים נוספים ראה פרק "חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם" תת פרק "סיכון נזילות".

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

במהלך שנת 2013 פותחו מנגנונים נוספים לשיפור מערכות השליטה והבקרה בנושא הנזילות ובמהלך שנת 2014 צפוי המשך פיתוח של מנגנוני בקרה נוספים, בין היתר בתחום הפעילות במט"ח. כמו כן, במהלך 2014 ימשך תהליך ההטמעה ושדרוג היכולות של מערכות המסחר והסליקה של ניירות ערך.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק. הצפי עלול שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, בעיקר כתוצאה ממידת ההצלחה של הבנק להגשים את תוכניותיו הפנים ארגוניות.

גורמי ההצלחה הקריטיים במגזר/ מחסומי הכניסה העיקריים

- גיוס והכשרת כוח-אדם מתאים.
- מערכות ממוחשבות, הן בתחום ביצוע עסקות והן בתחום המידע, הניתוח ובקרת סיכונים.
- קשרים עם בנקים ומוסדות פיננסיים ברחבי העולם. קשרים אלו מאפשרים למגזר לשרת מגוון לקוחות ולבצע פעילויות בהיקף נרחב.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

קיימים תחליפים לרוב המוצרים והשירותים שמספק המגזר.

מבנה התחרות וההתפתחויות במגזר

המגזר מתחרה עם חדרי העסקות של בנקים הפועלים בארץ. כמו כן קיימת תחרות מצד בנקים וגורמים פיננסיים בחו"ל המאפשרים ללקוחות לפעול באופן ישיר.

כפועל יוצא של המשבר הכלכלי והפיננסי של שנת 2008, אשר חשף את פגיעותה של הכלכלה העולמית בכלל ושל ארה"ב בפרט, לסיכונים מערכתיים הנובעים מכשלים בניהול סיכונים של מוסדות פיננסיים, הסכימו מדינות ה-G20 על רפורמה רחבה בשוק הנגזרים העולמי, שמטרתה הגברת השקיפות והפיקוח על פעילות זו. רפורמה זו הינה חלק מרפורמה כוללת יותר המתייחסת לפעילות מערכת הבנקאות בארה"ב הידועה בשם Dodd Frank, והיא נכנסה לתוקף באופן הדרגתי בארה"ב החל מהמחצית השניה של שנת 2013. עיקרה של הרפורמה היא הטלת חובת סליקה מנדטורית באמצעות מסלקה

מרכזית לחלק מעסקאות הנגזרים אותן מבצעים מוסדות פיננסיים הכפופים לתחולת החוק עבור עצמם ועבור לקוחותיהם, התאמת תנאי עסקאות מול צד נגדי ודיווח על עסקאות בנגזרים למאגרי מידע.
כיוון שפעילות הבנק בנגזרים מרוכזת בעיקרה מול גופים באירופה, לא צפויה השפעה משמעותית על פעילות הבנק. מאידך, במקביל לרפורמת Dodd Frank שפורסמה בארה"ב, פורסמה באירופה רפורמה בעלת עקרונות דומים הידועה בשם EMIR. רפורמה זו חלה על גופים אירופאיים ולכן צפויה להשפיע על אופן פעילות הבנק במכשירים נגזרים, שכן לבנק היקף פעילות משמעותי מול גופים אירופאיים. היות ורפורמת EMIR נמצאת עדיין בשלבי חקיקה טרם נקבע לוח הזמנים הסופי ליישומה אולם פעילות הסליקה המרכזית על פי הרפורמה מתוכננת להתחיל באמצע שנת 2014.
הגם שעל פי הוראות דינים זרים אלה הבנק אינו כפוף להם, הרי שעל מנת להמשיך ולקיים פעילות עסקית בנגזרים עם מוסדות פיננסיים זרים המחוייבים בעמידה בהוראות הרגולציה האמורות, יידרש הבנק להתאים תהליכים מסוימים הנוגעים לפעילותו בנגזרים לדרישות המוסדות הפיננסיים מולם הוא פועל, ובין היתר, להתקשר עם גוף או גופים סולקים, ככל שיידרש.

הון אנושי

קיימת תחרות משמעותית על שירותיהם של חלק מהעובדים במגזר, תחרות מצד הבנקים המקומיים והזרים, מגופים פיננסיים אחרים ומחברות עסקיות. בהתאם לכך הבנק משקיע בטיפוח ובפיתוח המשאב האנושי של המגזר. במהלך 2014 מתוכננות הדרכות ושדרוג תהליכי עבודה של עובדי הבנק להרחבת הפעילות במט"ח בשיתוף עם חדר עסקות.
בשנת 2013 הסתכם מספר המשרות הממוצע שעלותן הועמסה על המגזר ב-59 משרות.

הסכמי שיתוף פעולה

במהלך העסקים השוטף מקיים הבנק, ובמסגרתו המגזר לניהול פיננסי, קשרים ענפים עם הבנקים ובתי ההשקעות המובילים בעולם. הקשרים העסקיים בין הבנק לגופים אלו מושתתים, בין היתר, על הסדרים בינלאומיים סטנדרטיים: הסכמי מסגרת התומכים בפעילות חדרי העסקאות (ISDA). הבנק חתום עם רוב הבנקים עמם הוא עובד על הסכמים אלו, ושואף להגדיל את מספר הבנקים עמם הוא קשור בהסכמי בטוחות נלווים דוגמת הסכמי CSA. כמו כן הבנק מיוצג במסלקה בינ"ל (CLS) אשר מטרתה המרכזית מזעור סיכוני סליקה בעסקות במטבע חוץ. הבנק מרכז את מרבית פעילות סליקת ניירות הערך בבורסות ארה"ב בבנק אחד גדול המשמש כנותן שירותי המשמורת המרכזי. תכליתה העיקרית של התקשרות זו הינה מיזעור סיכוני סליקה תוך העלאת רמת השירות ללקוחות.
בתאריך 16 בינואר 2013 הודיע המפקח על הבנקים על אימוץ המלצות הוועדה בין משרדית להסדרת שירותי קסטודי שהתפרסמו בינואר 2012 במטרה לקבוע נורמות בסיסיות בתחום פעילות זה. הבנק נערך ליישום הדרישות בנושא בהתאם ללוחות הזמנים במהלך שנת 2014. לפרטים נוספים ראה פרק "עדכוני חקיקה".

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו -

הרווח הנקי בשנת 2013 הסתכם ב-27 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כ-3 מיליון ש"ח בשנת 2012.

חלה עליה של 39 מיליון ש"ח בהכנסות, הנובעת בעיקרה מהתאמת מכשירים פיננסים נגזרים על פי שווים ההוגן (כנדרש לפי כללי חשבונאות) אשר גרמה בשנת 2013 להכנסות בסך של 21 מיליון ש"ח לעומת הוצאות בסך 13 מיליון ש"ח בשנת 2012. עיקר השינוי נובע מתנודתיות בעקומי הריבית לזמן ארוך. מנגד, חל קיטון בסך כ- 20 מיליון ש"ח ברווחים ממימוש והתאמת ערך של אגרות חוב, אשר קוזז בחלקו על ידי קיטון בהפרשה לירידות בעלות אופי אחר מזמני בסך של כ- 5 מיליון ש"ח. היתרה הממוצעת של ניירות הערך של הבנק בשנת 2013 הסתכמה בכ-5.1 מיליארד ש"ח לעומת 5.3 מיליארד ש"ח בשנת 2012.

סכומים שלא הוקצו והתאמות

כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים האחרים. סכומים אלו זניחים – בשנים 2013 ו-2012 כל הכנסות הבנק הוקצו למגזרי הפעילות השונים.

הלימות ההון

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד.
הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל 2.

מסגרת העבודה למדידה והלימות ההון, פורסמה על ידי המפקח על הבנקים בדצמבר 2008 (להלן "הוראת **באזל 2**"). הוראת באזל 2 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת.
עיקרי הוראות באזל 2 - ההוראה נשענת על 3 נדבכים:

א. נדבך 1: הקצאת הון מזערי כנגד סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית.

ב. נדבך 2: דרישת הון בגין סיכונים פוטנציאלים נוספים להם חשוף התאגיד הבנקאי, מעבר לדרישת ההון המזערית שבנדבך 1. במסגרת זו קיימת הרחבה ושכלול מנגנוני הפיקוח, הבקרה וניהול הסיכונים, ודרישה להקצאת הון פנימי בהתאם לתהליך ההערכה הפנימי של נאותות הלימות ההון - ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

ג. נדבך 3: הרחבת הדיווח והגילוי לציבור בנושא ניהול הסיכונים והבקרות.

הוראות באזל 2 כפי שאומצו על ידי בנק ישראל, מאפשרות שלוש גישות להקצאת הון בגין סיכוני אשראי: הגישה הסטנדרטית ושתי גישות דרוגים פנימיים: הבסיסית – FIRB והמתקדמת – AIRB.
בגישה הסטנדרטית, הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע בנק ישראל בהתאמה לרמות הסיכון, כאשר ניתן להישען על דרוגים של סוכנויות דרוג חיצוניות מאושרות.
בגישות הדרוגים הפנימיים הבנקים אומדים את סיכון האשראי ללווה הבודד על בסיס מודלים. בגישת FIRB הבנק בונה אומדן של ההסתברות לחדלות פרעון של הלקוח (PD). בגישת AIRB הבנק בנוסף בונה אומדן של ההפסד בהינתן חדלות פרעון (LGD) והיקף החשיפה במועד חדלות הפרעון (EAD). מנתונים אלו גוזר הבנק את היקף ההון הרגולטורי שעליו להחזיק בגין חשיפת האשראי ללווה נתון.
על פי הנחיית המפקח על הבנקים, על התאגידים הבנקאיים להבטיח עמידתם בדרישות הגישות הסטנדרטיות של הנדבך הראשון ובדרישות הנדבך השני והשלישי של הוראות נוהל בנקאי תקין 201-211.

היישום בבנק - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים.

הוראות באזל 2 מיושמות על בסיס מאוחד וחלות על הבנק וחברות הבנות שלו (לפירוט בדבר החברות המוחזקות העיקריות ותחום פעילותן ראה פרק "פעילות חברות מוחזקות"). כמו כן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל 2, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידית של מקורות הון או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק.

נדבך 1 - בהתאם להוראת המפקח על הבנקים והנחיית הדירקטוריון, מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית לסיכוני אשראי, בה הקצאת ההון נקבעת לפי משקולות שקבע המפקח על הבנקים בהתאמה לרמות סיכון של קבוצות נכסים.

במסגרת **נדבך 2** נדרש הבנק לקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה הון מספיק כנגד מכלול הסיכונים (להלן ICAAP). במסגרת תהליך ה-ICAAP הבנק מבצע תהליך יזום של זיהוי והערכת כל אחד מהסיכונים המהותיים בכל אחת מהפעילויות המרכזיות בבנק. כמו כן נסקרים במסגרת זו מרכיבי המדיניות והמגבלות הקיימות, כלי המדידה והניטור, מערכות הדיווח, תהליכים ומוצרים עיקריים ומרכיבי הממשל התאגידי. ההערכה מסתייעת בסקירה איכותית וניתוח הנתונים הכמותיים, תוך בחינת יכולת ההישענות על מודלים פנימיים.

התפיסה שאומצה בבנק רואה ב-ICAAP שני תהליכים עיקריים:

א. תהליך פנימי לזיהוי, מדידה, ניהול ודיווח על הסיכונים המרכזיים אליהם חשוף הבנק כיום, ועלול להיות חשוף אליהם בעתיד.

ב. תהליך פנימי לקביעת נאותות יעדי ההון, כך שיבטיח יחסי הון נאותים, בהתחשב בפרופיל הסיכון של הבנק, לרבות תכנון וניהול ההון.

תהליך ה-ICAAP הנו מקיף ונוגע לרבדים שונים של תהליכי ניהול הסיכונים וניהול ההון. האסטרטגיה התלת-שנתית של הבנק לשנים 2014 עד 2016 ותוכנית העבודה לשנת 2014 מביאים בחשבון את תוצאות ה-ICAAP.

כחלק מתהליך היישום ובהתאם להנחיית המפקח על הבנקים, הוגש לבנק ישראל באפריל 2013, דו"ח ICAAP על בסיס נתונים מאוחדים לסוף שנת 2012. לדו"ח זה צורפה סקירה בלתי תלויה של הביקורת הפנימית. במסגרת תהליך ה-SREP (Supervisory Review and Evaluation Process) של הפיקוח על הבנקים, העביר בנק ישראל ביום 13 באוקטובר 2013 מכתב התייחסות לדו"ח זה וכן מכתב התייחסות לתהליך הסקירה וההערכה הפיקוחי. הבנק יתייחס לנושאים שהועלו במכתב במסגרת מסמך ה-ICAAP שיוגש למפקח על הבנקים עד ליום ה-30 באפריל 2014, על בסיס הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013.

מדיניות גילוי לפי **נדבך 3**, נידונה ומאושרת בהנהלה ובדירקטוריון הבנק אחת לשנה. מדיניות זו כוללת התייחסות לגישת הבנק בדבר הגילוי בדוחות הכספיים, לרבות תדירות הגילוי ומיקומו בדוחות, וכן בקרות פנימיות על תהליך הגילוי.

להלן טבלת הפניות לגילויים האיכותיים והכמותיים הנדרשים במסגרת הנדבך השלישי, בהתאם למדיניות שנקבעה, כאמור לעיל:

גילויים איכותיים:

נושא	נושא משנה	מיקום	פרק	תת פרק	עמוד
תחולת היישום	תאור תמציתי של הישויות בקבוצה	דו"ח דירקטוריון	פעילות הבנק ותיאור התפתחות עסקיו		
	מגבלות על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	עיקרי הוראות באזל 2 – היישום בבנק	
מבנה ההון	תנאים ותניות של מכשירי ההון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחסי ההון על פי באזל 2	
		אתר האינטרנט*			
הלימות ההון	גישת התאגיד להערכת הלימות ההון שלו	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחסי ההון על פי באזל 2	
חשיפת סיכון והערכתו	מדיניות ניהול הסיכונים לגבי כל תחום סיכון נפרד	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם		
סיכון אשראי	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני אשראי	
	תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	באזל 2	
	הפחתת סיכון אשראי	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	
	סיכון אשראי של צד נגדי	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	
סיכון שוק	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני שוק	
סיכון תפעולי	גילוי איכותי כללי, לרבות שימוש בביטוחים להפחתת הסיכון	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכון תפעולי	
מניות בתיק הבנקאי	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	פוזיציות במניות בתיק הבנקאי	
	מדיניות חשבונאית להערכת שווי	דו"ח דירקטוריון	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדים חשבונאיים קריטיים	השקעות בתאגידים ריאליים	
סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRBB)	גילוי איכותי כללי	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני שוק / סיכון ריבית	

* באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx

גילויים כמותיים:

נושא	נושא משנה	מיקום	פרק	תת פרק	עמוד
מבנה ההון	פירוט מבנה ההון על רבדיו	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחסי ההון על פי באזל 2	
		דו"ח כספי	ביאור 13 – הלימות ההון		
		אתר האינטרנט*			
הלימות ההון	נכסי סיכון ודרישות הון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחסי ההון על פי באזל 2	
סיכון אשראי	סך חשיפות וחשיפה ממוצעת	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	
	התפלגות התיק לפי צד נגדי / יתרת תקופה חוזית לפרעון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	
	התפלגות התיק לפי איזור גיאוגרפי	דו"ח כספי	תוספת ו'- סקירת הנהלה		
	מידע בנושא חובות בעיתיים	דו"ח דירקטוריון	התפתחות הנכסים וההתחייבויות		
	הפחתת סיכוני אשראי בגישה הסטנדרטית	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	
	סיכון אשראי של צד נגדי	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	
סיכון שוק	דרישת ההון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	יחסי ההון על פי באזל 2	
מניות בתיק הבנקאי	יתרת השקעה לרבות דרישת ההון	דו"ח דירקטוריון	הלימות ההון	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית	
סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRBB)	גידול / קיטון ברווחים או בשווי הכלכלי כתוצאה משינוי בשיעורי הריבית	דו"ח דירקטוריון	החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם	סיכוני שוק / סיכון ריבית	

* באתר האינטרנט של הבנק בכתובת: http://unionbank.co.il/1378-he/UnionBank.aspx

באזל 3

בחודש דצמבר 2010 פורסמה על ידי ה-BIS (Bank for International Settlements) מסגרת העבודה של באזל 3. מטרת ההוראות היא להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. הוראה זו מציבה סטנדרטים מחמירים יותר להשגת הלימות ההון וכן דרישות חדשות בתחום הנזילות, בתחומי הרכב החשיפות וההון הנדרש בגינם, הרחבת השיטות לניהול הסיכונים ועוד.

ביום ה-30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר ובו נקבע כי הוראות באזל 3 יחולו החל ביום 1 בינואר 2014. כמו כן נקבעו הוראות מעבר ליישום ההוראות. במסגרת חוזר זה נקבעה דרישת הלימות ההון במערכת הבנקאית, על פיה על התאגידים הבנקאיים בישראל לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימאלי בשיעור של 9% (במונחי באזל 3), וזאת עד ליום ה-1.1.2015. יחס זה כולל כרית לשימור הון בשיעור של 2.5%, כמשמעותה בבאזל 3. תאגידים בנקאיים גדולים, שסך נכסיהם המאזניים על בסיס מאוחד מהווים לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, ידרשו לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימאלי של 10%, וזאת עד ליום ה-1.1.2017. דרישה זו תחליף את הדרישה הנוכחית לעמידה ביחס הון ליבה מינימאלי של 7.5% (במונחי באזל 2).

בבאור 13.ג. מוצגת ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראת באזל 3 ליום 1.1.2014- להלן ההשפעות העיקריות על חישוב הלימות ההון בבנק:

מסים נדחים הנובעים מהפרשי עיתוי – יתרת המסים הנדחים הנובעים מהפרשי עיתוי העולה על 10% מהון עצמי רובד 1 (לפני ניכוי זה), תנוכה במלואה מההון (ניכוי סף). עד לגובה זה, ישוקללו המסים הנדחים במשקל סיכון של 250% (לעומת 100% בבאזל 2). נכון ליום ה-31.12.2013 הסתכמו המסים הנדחים נטו הנובעים מהפרשי עיתוי בכ-241 מיליון ש"ח.
הפחתות מההון כפופות להוראות מעבר הצפויות להיכנס לתוקף החל ב-1.1.2014, כך שההפחתה תיפרס על פני 5 שנים בשיעור של 20% כל שנה. היתרה שלא נוכתה מההון כתוצאה מהוראות המעבר תשוקלל במשקל סיכון של 100%.
ההפחתה מההון הסתכמה ב-1 מיליון ש"ח ותוספת נכסי הסיכון הסתכמה ב-350 מיליון ש"ח.

הפרשות להפסדי אשראי המוחזקות כנגד הפסדים עתידיים שאינם מזוהים – מחליפות את ההפרשה הכללית, ומצטרפות להון רובד 2 ולנכסי הסיכון. יתרת ההפרשות הקבוצתיות ליום ה- 31.12.2013 הסתכמה בכ-236 מיליון ש"ח. יתרה זו כוללת גם הפרשות בגין עומק הפיגור.
התוספת להון רובד 2 ולנכסי הסיכון (מעבר להיקף ההפרשה הכללית) הסתכמה בכ-184 מיליון ש"ח.

קרן הון נטו לאחר מס, הנובעת מהתאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן – תיכלל בהון רובד 1, בין אם היא חיובית ובין אם שלילית. בבאזל 2 – קרן ההון השלילית הופחתה מהון רובד 1, ואילו החיובית התווספה להון רובד 2 בשיעור של 45% מקרן ההון ברוטו (לפני השפעת המס).
השפעת השינוי ליום 31.12.2013 הינה תוספת של 78 מיליון ש"ח להון עצמי רובד 1 וגריעה של 56 מיליון ש"ח מהון רובד 2.

כתבי התחייבות להון רובד 2 – במסגרת הוראות באזל 3 נדרש כי מכשירי ההון הכלולים בהון רובד 1 או 2 יכללו מנגנון לספיגת הפסדים לפיו תתבצע המרה למניות בהתקיים תנאים מסוימים. שינויי הגדרות אלו מביא לכך שמכשירי חוב אשר מוכרים כיום, לא יהיו מוכרים על פי הוראות באזל 3. על פי הוראות המעבר היתרה הנומינאלית של שטרי ההון המוכרים ביום 31 בדצמבר 2013 תקובע ותהווה תקרה להכרה במכשירי הון אלו. תקרה זו תפחת בשיעור של 10% לשנה החל ממועד הכניסה לתוקף של ההוראה (למעט השנה הראשונה בה תופחת בשיעור של 20%).
ההפחתה מהון רובד 2 הסתכמה בכ-302 מיליון ש"ח.

שינוי הגדרת חוב בפיגור – הורחבה הגדרת "הלוואות בפיגור" המשוקללות במשקל סיכון של 150%/100%, כך שהיא כוללת גם חובות פגומים אשר אינם צוברים הכנסות ריבית.
השפעת השינוי הינה תוספת נכסי סיכון בהיקף של כ-118 מיליון ש"ח.

חיזוק כיסוי הסיכונים באמצעות הון פיקוחי – הגדלת דרישות הון כנגד חשיפות הנגזרות מפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (CVA).
בהתאם לחישוב שבוצע בגין הרכב התיק ליום ה- 31.12.2013, ובהתבסס על דירוגים חיצוניים או ברירת מחדל שנקבעה על ידי הפיקוח על הבנקים, השפעת השינוי היא תוספת נכסי סיכון של כ-22 מיליון ש"ח.

לסיכום, על פי חישוב שבוצע, בהתבסס על הבנת הבנק את ההוראות לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 שהיה מתקבל ליום 1 בינואר 2014 במונחי באזל 3 תוך התחשבות בהוראות המעבר, הינו בשיעור של 9.48%. יחס זה הושפע בעיקר מתוספת נכסי הסיכון הנדרשת בהוראות ומקרן ההון החיובית הגבוהה שנוצרה מהתאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שוויים ההוגן. בנטרול קרן ההון החיובית, יחס הון זה היה מסתכם ב- 9.16%.

יעדי הלימות ההון

באוקטובר 2013, במסגרת הדיונים על האסטרטגיה התלת שנתית לשנים 2014-2016, הוחלט על הקדמת המתווה לגידול ביעד ליחס הון רובד 1, כך שנקבע יעד של 9% לסוף שנת 2013 במונחי באזל 2 (מהווה כ-8.8% במונחי באזל 3). כמו כן, הוגדל היעד ליחס הון רובד 1 (במונחי באזל 3) החל מסוף שנת 2014 ליחס של9.3%-9.1% (בהנחת קרן הון נמוכה מרף חיובי של 15 מיליון ש"ח).

שאר היחסים, שאושרו במסגרת הדיונים באפריל 2013 על מסמך ה-ICAAP של הבנק ליום 31 בדצמבר 2012, נותרו ללא שינוי – יעד ליחס ההון הכולל לא יפחת מ-13% והיעד ליחס הון עצמי רובד 1 בתרחישי קיצון לא יפחת מ-6.5%.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק בכל הקשור לעמידה בדרישות ולשיפור יחס הלימות ההון והרכבו, לרבות הקטנת רכיבי סיכון, או הגדלת ההון הראשוני באמצעות צבירת רווחים ו/או הנפקת הון משני. המידע עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בעיקר בגורמים אלה: שינויים רגולטורים שיחולו (ככל שיחולו) בנושא דרישות יחס ההון בו על הבנק לעמוד, פגיעה ברווחיות הבנק ומידת ההצלחה של הבנק לגייס הון באמצעות ביצוע הנפקות.

יחסי ההון על פי באזל 2

בביאור 13 לדוחות הכספיים ניתן מידע מפורט בדבר מדידת ההון ושקלול הסיכונים.

להלן תמצית[1] הנתונים מתוך הביאור (במיליוני ש"ח):

	31.12.2013	31.12.2012
הון רובד 1	**2,257**	2,117
הון רובד 2 [1]	**1,616**	1,537
הון רובד 3	**-**	-
סה"כ הון	**3,873**	3,654
נכסי סיכון אשראי [2]	**21,916**	22,494
נכסי סיכון שוק	**235**	213
נכסי סיכון תפעולי	**1,774**	1,751
סה"כ נכסי סיכון	**23,925**	24,458

1. לפירוט נוסף ראה ביאור 13.
2. לפני ניכוי הפרשה כללית בסך 52 מיליון ש"ח.

להלן פירוט ליחס ההון בבנק לפי באזל 2 (במיליוני ש"ח):

	31.12.2013		31.12.2012	
	נכסי סיכון	דרישות הון (9%)	נכסי סיכון	דרישות הון (9%)
סיכון אשראי				
חובות של ריבונויות	**47**	**4**	65	6
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**214**	**19**	209	19
חובות של תאגידים בנקאיים	**671**	**60**	857	77
חובות של תאגידים[1]	**15,081**	**1,357**	16,053	1,445
חובות בבטחון נדל"ן מסחרי	**408**	**37**	418	37
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**1,829**	**165**	1,532	138
עסקים קטנים[2]	**78**	**7**	85	7
משכנתאות לדיור	**2,798**	**252**	2,509	226
נכסים אחרים	**790**	**71**	766	69
	21,916	**1,972**	22,494	2,024
סיכוני שוק				
סיכון ריבית	**125**	**11**	86	8
סיכון מניות	**42**	**4**	49	4
סיכון שער חליפין של מטבע חוץ	**60**	**5**	70	6
סיכון אופציות	**8**	**1**	8	1
	235	**21**	213	19
סיכון תפעולי	**1,774**	**160**	1,751	157
סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים	**23,925**	**2,153**	24,458	2,201
סך בסיס ההון	**3,873**		3,654	
יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון	**16.19%**		14.94%	
יחס הון רובד 1 לרכיבי הסיכון	**9.43%**		8.66%	

1. לפני ניכוי הפרשה כללית בסך 52 מיליון ש"ח.
2. עסקים קטנים המנוהלים במסגרת אגף קמעונאות (בעלי אובליגו עד 500 אלף ש"ח).

מכשירים הנכללים בבסיס ההון

להלן הרכב מכשירי ההון המרכיבים את בסיס ההון הכשיר של הבנק:

<u>הון רובד 2 עליון</u> – נכון ליום 31 בדצמבר 2013 שטרי הון נדחים בסך של 380 מיליון ש"ח.

<u>הון רובד 2 תחתון</u> – נכון ליום 31 בדצמבר 2013 כתבי התחייבות נדחים בסך של 1,128 מיליון ש"ח לפי החלוקה הבאה:

1. כתבי התחייבות נדחים סחירים בסך של 1,078 מיליון ש"ח שהונפקו במספר סדרות על ידי אגוד הנפקות.
2. כתבי התחייבות נדחים לא סחירים בסך של 50 מיליון ש"ח שהונפקו במספר סדרות על ידי הבנק.

כתבי התחייבות אלו קיבלו בעבר את אישורו של המפקח על הבנקים להיכלל כחלק מהון רובד 2 של הבנק.

כמו כן, ראה התייחסות להשפעות יישום הוראות באזל 3 על מכשירים אלה בתת פרק "באזל 3" לעיל.

סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית

הסיכון להפסד כספי כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה באיכות האשראי של לווים אשר לא יעמדו בהתחייבויותיהם כלפי הבנק, והיעדר בטחונות נאותים לכיסוי חובות של לקוחות אלו.

הקצאת ההון בנדבך הראשון בגין סיכון האשראי בתיק מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית. סיכון ריכוזיות האשראי והביטחונות, כמו גם סיכון איכות האשראי מוערכים במסגרת הנדבך השני.

לצרכי קביעת שווי הוגן, הבנק מבצע הערכת שווי לאג"ח לא סחיר, המבוסס בין היתר, על דירוגי סוכנויות דירוג, כפי שמתפרסם במקורות מידע ציבוריים. כמו כן ראה פירוט בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים".

לצרכי עמידה בנדבך הראשון של הוראות באזל 2 על פי הגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בדירוגי מדינות בלבד (לרבות לצורך הערכת סיכון בנקים), מתוך מקורות מורשים המציגים דירוגי סוכנויות דירוג בינלאומיות מוכרות עפ"י ההוראה. הבנק אינו משתמש במידע מסוכנויות אשראי ליצוא.

להלן התפתחות החשיפות* בתיק לפי תקופה חוזית לפירעון:

	ליום 31 בדצמבר 2013			
	עד שנה	מעל שנה עד חמש שנים	מעל חמש שנים [1]	סה"כ
	במיליוני ש"ח			
אשראי ופקדונות בבנקים ובממשלה	**17,136**	**4,503**	**10,958**	**32,597**
ניירות ערך [2]	**1,027**	**1,242**	**1,877**	**4,146**
מכשירים פיננסיים נגזרים [3]	**93**	**84**	**27**	**204**
מסגרות לא מנוצלות	**6,696**	**2,401**	**39**	**9,136**
חשיפות חוץ מאזניות אחרות [4]	**845**	**766**	**2,396**	**4,007**
נכסים אחרים	**633**	**-**	**405**	**1,038**
סך הכל	**26,430**	**8,996**	**15,702**	**51,128**

	ליום 31 בדצמבר 2012**			
	עד שנה	מעל שנה עד חמש שנים	מעל חמש שנים [1]	סה"כ
	במיליוני ש"ח			
אשראי ופקדונות בבנקים ובממשלה	16,814	4,646	10,497	31,957
ניירות ערך [2]	909	1,450	2,104	4,463
מכשירים פיננסיים נגזרים [3]	202	39	40	281
מסגרות לא מנוצלות	6,466	2,436	31	8,933
חשיפות חוץ מאזניות אחרות [4]	778	692	2,240	3,710
נכסים אחרים	624	-	398	1,022
סך הכל	25,793	9,263	15,310	50,366

* חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

** בוצע סיווג מחדש של חשיפות אשראי במספרי השוואה, כדי לשקף הצגה לפי תקופה מקורית שהינה נאותה יותר ולא לפי תקופה נותרת לפרעון כפי שהוצג בעבר.

1. לרבות יתרות ללא תקופה לפירעון.
2. ללא מניות בתיק למסחר ופריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף, הכלולה בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
3. כפי שמחושב לפי נספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203.
4. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.

להלן התפלגות החשיפות* בתיק לפי מוצרים וצד נגדי:

31 בדצמבר 2013

	אשראי[1]	ניירות ערך[2]	נגזרים [3]	מסגרות לא מנוצלות	חשיפות חוץ מאזניות אחרות[4]	נכסים אחרים	חשיפת אשראי ברוטו	חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת[5]
	במיליוני ש"ח							
ריבונויות	**9,592**	**2,430**	**-**	**-**	**-**	**-**	**12,022**	**10,750**
ישויות סקטור ציבורי	**124**	**265**	**-**	**149**	**31**	**-**	**569**	**524**
תאגידים בנקאיים	**583**	**882**	**135**	**-**	**108**	**-**	**1,708**	**1,880**
תאגידים	**12,889**	**569**	**69**	**7,225**	**3,713**	**-**	**24,465**	**25,729**
בבטחון נדל"ן מסחרי	**426**	**-**	**-**	**134**	**90**	**-**	**650**	**713**
קמעונאיות ליחידים	**2,361**	**-**	**-**	**1,078**	**33**	**-**	**3,472**	**3,150**
עסקים קטנים	**86**	**-**	**-**	**123**	**32**	**-**	**241**	**244**
משכנתאות לדיור	**6,536**	**-**	**-**	**427**	**-**	**-**	**6,963**	**6,961**
נכסים אחרים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,038**	**1,038**	**1,025**
סך הכל	**32,597**	**4,146**	**204**	**9,136**	**4,007**	**1,038**	**51,128**	**50,976**

ליום 31 בדצמבר 2012

	אשראי[1]	ניירות ערך[2]	נגזרים [3]	מסגרות לא מנוצלות	חשיפות חוץ מאזניות אחרות[4]	נכסים אחרים	חשיפת אשראי ברוטו	חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת[5]
	במיליוני ש"ח							
ריבונויות	7,223	2,687	-	-	-	-	9,910	9,278
ישויות סקטור ציבורי	129	292	2	80	26	-	529	494
תאגידים בנקאיים	1,173	878	165	-	62	-	2,278	2,325
תאגידים	14,226	606	114	7,343	3,524	-	25,813	26,476
בבטחון נדל"ן מסחרי	629	-	-	-	21	-	650	479
קמעונאיות ליחידים	1,830	-	-	1,049	45	-	2,924	2,805
עסקים קטנים	94	-	-	125	32	-	251	248
משכנתאות לדיור	6,653	-	-	336	-	-	6,989	6,774
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	1,022	1,022	1,013
סך הכל	31,957	4,463	281	8,933	3,710	1,022	50,366	49,892

* חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

1. לרבות אשראי לציבור ופקדונות בבנקים ובממשלה.
2. ללא מניות בתיק למסחר ופריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף הכלולה בחשיפות חוץ מאזניות אחרות.
3. סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת Netting ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)).
4. לרבות פעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.
5. ממוצע רבעוני לתקופה.

להלן חשיפת האשראי[1,2] לפי הגישה הסטנדרטית בחלוקה למשקלות הסיכון (במיליוני ש"ח):

	ליום 31 בדצמבר 2013							
	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%[3]	סך הכל
ריבונויות	11,785	237	-	-	-	-	-	12,022
ישויות סקטור ציבורי	-	-	-	569	-	-	-	569
תאגידים בנקאיים	-	655	-	1,051	-	2	-	1,708
תאגידים	-	-	-	-	-	24,118	66	24,184
בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	647	-	647
קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	3,436	25	6	3,467
עסקים קטנים	-	-	-	-	239	-	1	240
משכנתאות לדיור	-	-	5,072	398	1,364	79	1	6,914
נכסים אחרים	254	-	-	-	-	771	13	1,038
סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי	12,039	892	5,072	2,018	5,039	25,642	87	50,789
הפחתת סיכון אשראי	23	46	-	(8)	(171)	(2,934)	-	(3,044)
סך הכל לאחר הפחתת סיכון אשראי	12,062	938	5,072	2,010	4,868	22,708	87	47,745

	ליום 31 בדצמבר 2012							
	0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%[3]	סך הכל
ריבונויות	9,584	326	-	-	-	-	-	9,910
ישויות סקטור ציבורי	-	-	-	529	-	-	-	529
תאגידים בנקאיים	-	1,008	-	1,264	-	6	-	2,278
תאגידים	-	-	-	-	-	25,397	133	25,530
בבטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	649	-	649
קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	2,403	508	3	2,914
עסקים קטנים	-	-	-	-	248	1	1	250
משכנתאות לדיור	-	-	5,831*	-	986*	132	1	6,950
נכסים אחרים	262	-	-	-	-	748	12	1,022
סך הכל לפני הפחתת סיכון אשראי	9,846	1,334	5,831	1,793	3,637	27,441	150	50,032
הפחתת סיכון אשראי	36	60	-	(27)	(202)	(3,334)	(28)	(3,495)
סך הכל לאחר הפחתת סיכון אשראי	9,882	1,394	5,831	1,766	3,435	24,107	122	46,537

* סווג מחדש. אינו משפיע מהותית על יחס הלימות ההון לתקופות קודמות.

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי.
2. לא כולל תיק למסחר. הצגת מכשירים פיננסיים נגזרים לפי הגישה הסטנדרטית. לפני הכפלה במקדמי המרה לאשראי של חשיפות חוץ מאזניות.
3. לרבות הלוואות בפיגור של למעלה מ-90 יום או השקעות בקרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות (ראה גם תת פרק "מניות בתיק הבנקאי" בהמשך פרק זה).

הערכת שווי וניהול בטחונות – במסגרת באזל 2 הבנק מכיר בביטחונות על פי הגישה המקיפה, כהגדרתה בהוראה. בגישה זו, ערך הביטחון נטו מופחת בהתאם למקדמים לפי סוג הנכס, התאמת מטבע או תקופה לפירעון.

מפורטים להלן סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון:

- <u>ניירות ערך</u> – ניירות ערך אשר שועבדו לטובת בעליהם או לטובת צד ג'. על מנת שנייר ערך יהיה כשיר לשמש כמפחית סיכון עליו להיות נייר ערך חוב שהונפק על ידי ממשלה או בנק או נייר מדורג הרשום למסחר בבורסה מוכרת כאשר על המניות להשתייך למדד מניות מוכר, כמפורט בהוראה. הערכת השווי לביטחון מבוססת על מחיר השוק של נייר הערך המשועבד ובהתאם למקדמי הפחתה משווי הביטחון המושפעים בין היתר ממספר ימי ההחזקה ואופי פעילות הלקוח. שיעור ההפחתה מיושם בבנק כך שבחלק מהמקרים השיעור הינו 50% בהתאם לחלופה בסעיף 151 א.ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203 ובחלק אחר מיושם מנגנון להפחתה בשיעורים ספציפיים לפי פעילות הלקוח, בהתאמה להסכמים, בכפוף לתנאים המצוינים בסעיף 151 א.ב' להוראה.

- <u>פיקדונות ותוכניות חיסכון</u> – אמצעים נזילים שניטלו כבטוחה על דרך של כתב קיזוז או שעבוד, לפי הצורך, ולא ניתן למשכם כל עוד לא הפסיקו לשמש כבטוחה. שווי הבטוחה נקבע לפי השערוך בגין משיכה טרם מועד הפירעון הנקוב שלה.

- <u>ערבויות בנקאיות (בנקים ישראלים ובנקים זרים)</u> – ערבויות שניתנו על ידי בנקים כנגד חשיפה של לקוח. עם מתן הערבות הבנקאית, הבנק הערב הופך להיות הצד הנגדי לחשיפה כך שמשקל הסיכון בגין החשיפה משתנה. ערבות מסוג זה מאפשרת את הפחתת נכסי הסיכון הנובעים מהחשיפה, בהתאם לסיכון הבנק הערב (הנגזר מדירוג המדינה בה התאגד). לגבי ערבות שניתנה על ידי בנקים בחו"ל כנגד חשיפות הלקוח, השימוש מבוצע בכפוף לבדיקה משפטית פרטנית לגבי תקפות הערבות לפי הדין החל עליה (על פי רוב, דין מדינת התאגדות הבנק מנפיק הערבות).

להלן חשיפת האשראי* המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר ו/או ערבויות או נגזרי אשראי:

ליום 31 בדצמבר 2013

	חשיפת אשראי ברוטו	סך החשיפה המכוסה על ידי ערבויות שנגרעו[1]	סך הכל סכומים שנוספו[1]	סך החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר[2]	חשיפת אשראי נטו
	במיליוני ש"ח				
חובות של ריבונויות	**12,022**	**-**	**23**	**-**	**12,045**
חובות של ישויות סקטור ציבורי	**569**	**(23)**	**12**	**(6)**	**552**
חובות של תאגידים בנקאיים	**1,708**	**-**	**55**	**-**	**1,763**
חובות של תאגידים	**24,184**	**(63)**	**-**	**(2,699)**	**21,422**
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	**647**	**(3)**	**-**	**(169)**	**475**
חשיפות קמעונאיות ליחידים	**3,467**	**-**	**-**	**(132)**	**3,335**
עסקים קטנים[3]	**240**	**(1)**	**-**	**(38)**	**201**
משכנתאות לדיור	**6,914**	**-**	**-**	**-**	**6,914**
נכסים אחרים	**1,038**	**-**	**-**	**-**	**1,038**
סך הכל	**50,789**	**(90)**	**90**	**(3,044)**	**47,745**

ליום 31 בדצמבר 2012

	חשיפת אשראי ברוטו	סך החשיפה המכוסה על ידי ערבויות שנגרעו[1]	סך הכל סכומים שנוספו[1]	סך החשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר[2]	חשיפת אשראי נטו
	במיליוני ש"ח				
חובות של ריבונויות	9,910	-	36	-	9,946
חובות של ישויות סקטור ציבורי	529	(36)	-	(6)	487
חובות של תאגידים בנקאיים	2,278	-	75	-	2,353
חובות של תאגידים	25,530	(73)	-	(3,063)	22,394
חובות בביטחון נדל"ן מסחרי	649	(2)	-	(223)	424
חשיפות קמעונאיות ליחידים	2,914	-	-	(166)	2,748
עסקים קטנים[3]	250	-	-	(37)	213
משכנתאות לדיור	6,950	-	-	-	6,950
נכסים אחרים	1,022	-	-	-	1,022
סך הכל	50,032	(111)	111	(3,495)	46,537

* חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ולפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ מאזניים .

1. סכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות המועבר לחובת הצד הנגדי שנתן את הערבות.
2. לאחר הכפלה במקדמי בטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.
3. עסקים קטנים בעלי אובליגו עד 500 אלף ש"ח המנוהלים במסגרת אגף קמעונאות.

סיכון אשראי של צד נגדי – הבנק חשוף לסיכון אשראי, הנובע מסיכון שוק של צד נגדי, כתוצאה מפעילות לקוחותיו בנגזרים מעבר לדלפק ונגזרי בורסה (לפירוט נוסף ראה פרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם"). ההון המוקצה בדיווח מחושב בהתאם לעקרונות המפורטים בנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203.

מעבר להקצאת ההון אשר בוצעה לסיכון אשראי צד נגדי בנדבך 1 בהתאמה להוראה הרגולטורית, הבנק בחן במפורט את הסיכון הכלכלי ואת הצורך לבצע הקצאת הון נוספת לסיכון זה במסגרת נדבך 2. חשיפות האשראי לצד נגדי מופו למספר מגזרים כלכליים ועבור כל מגזר נקבעה תקופת האחזקה המתאימה עד לסגירת הפוזיציה החשופה לאותו המגזר.

אמידת סיכון אשראי צד נגדי במסגרת הנדבך השני בוצעה על נתוני ה-31.12.2012 ובהתאם להפעלת תרחישים כלכליים המתחשבים בהשתנות המשותפת של נכסי הבסיס השונים במט"ח והרכב הפוזיציה של הצד הנגדי. בהתאם לחשיפת הצד הנגדי בתרחישים אלו, הוגדרה הקצאת ההון הנוספת בגין סיכון זה. להלן חשיפות סיכון אשראי של צד נגדי בגישה הסטנדרטית:

	ליום 31 בדצמבר 2013	**ליום 31 בדצמבר 2012**
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
שווי הוגן ברוטו חיובי	**264**	306
ערך נקוב (לאחר מקדם המרה לאשראי)	**185**	265
בניכוי הטבות קיזוז	**246**	290
סך חשיפות האשראי לאחר קיזוז	**203**	281
בניכוי בטחונות		
מזומנים ופקדונות	**20**	40
אגרות חוב ממשלתיות	**3**	-
מניות (לרבות אג"ח להמרה)	**6**	15
סך חשיפת אשראי נטו בגין נגזרים	**174**	226

להלן חשיפות סיכון אשראי של צד נגדי הנובעות ממכירה או רכישה של הגנות אשראי:

	ליום 31 בדצמבר 2013		**ליום 31 בדצמבר 2012**	
	הגנות שנרכשו	**הגנות שנמכרו**	**הגנות שנרכשו**	**הגנות שנמכרו**
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
ALM:				
חוזי החלפת כשל אשראי (CLN/CDS)	**-**	**121 ***	-	131*
חוזי החלפה של תשואה כוללת (TRS)	**-**	**-**	-	-
אופציות אשראי	**-**	**-**	-	-
אחר			-	-
פעילות תיווך :	**-**	**-**		
חוזי החלפת כשל אשראי (CLN/CDS)	**-**	**-**	-	-
חוזי החלפה של תשואה כוללת (TRS)	**-**	**-**	-	-
אופציות אשראי	**-**	**-**	-	-
אחר			-	-
סה"כ נגזרי אשראי (ערך נקוב)	**-**	**121**	-	131

* נובע מ-CLN (Credit Linked Note) בלבד - בהם נמכרה הגנה כנגד סיכון מדינת ישראל.

קיזוז – נכון ליום 31 בדצמבר 2013 היקף הקיזוזים המאזניים (קיזוז בין נכסים להתחייבויות) אינו מהותי (בדומה ליום 31 בדצמבר 2012).

מניות בתיק הבנקאי – הבנק מחזיק במניות בתיק הבנקאי, כמפורט בפרק "החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם". להלן הפוזיציות במניות בתיק הבנקאי:

	ליום 31 בדצמבר 2013			ליום 31 בדצמבר 2012		
	יתרה מאזנית	**שווי הוגן**	**דרישות ההון (9%)**	**יתרה מאזנית**	**שווי הוגן**	**דרישות ההון (9%)**
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
מניות	**54**	**54**	**5**	64	64	6
תעודות סל על מניות	**-**	**-**	**-**	-	-	-
תעודות סל קרנות עוקבות מדד	**-**	**-**	**-**	-	-	-
קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות	**-**	**-**	**-**	-	-	-
אחרים	**-**	**-**	**-**	-	-	-
נסחרות על ידי הציבור	**54**	**54**	**5**	64	64	6
מניות	**17**	**17**	**2**	15	15	1
תעודות סל על מניות	**-**	**-**	**-**	-	-	-
תעודות סל קרנות עוקבות מדד	**-**	**-**	**-**	-	-	-
קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות[1]	**21**	**21**	**2**	20	20	2
אחרים[2]	**1**	**1**	**-**	1	1	-
מוחזקות באופן פרטי[3]	**39**	**39**	**4**	36	36	3

1. דרישת ההון בגין קרנות הון סיכון והון פרטיות מחושבת בהתאם לנכסי סיכון בהיקף של 150% מהשווי ההוגן של האחזקה.
2. השקעה בחברה כלולה בסך של כ-1 מיליון ש"ח.
3. לא סחירים.

תכנון ההון

במסגרת הדיונים על תוכנית העבודה לשנת 2014, שהתקיימו בדירקטוריון בסוף דצמבר 2013, נקבע תכנון ההון לשנה זו. תכנון ההון השנתי נגזר מיעדי ההון שנקבעו בתכנית האסטרטגית התלת שנתית לשנים 2014-2016 (ראה פירוט נוסף בתת פרק "יעדי הלימות ההון").

תכנון ההון לשנת 2014 הושפע בעיקר מהפרמטרים הבאים:

- גידול ביעדי ההון של הבנק, בהתאם להחלטת הדירקטוריון על הקדמת המתווה העולה לגידול ביחס הון רובד 1, ובהתאמה להוראה 201 המסדירה את דרישת הלימות ההון במערכת הבנקאית במסגרת באזל 3.
- גידול בנכסי הסיכון של הבנק כתוצאה מיישום הוראות באזל 3, הנובע משלושה סעיפים מרכזיים: מסים נדחים בהתאם לטיוטת הוראות באזל 3 משוקללים ב-250% לעומת 100% בבאזל 2, הכללת ההפרשה הקבוצתית כחלק מהון רובד 2 ומנגד הכללתה בנכסי הסיכון והרחבת הגדרת "הלוואות בפיגור" כך שתכלול גם הלוואות המסווגות כחוב פגום שאינו צובר הכנסות ריבית.
- גידול בהון עצמי רובד 1 כתוצאה מגידול צפוי בסעיף העודפים.
- לשם שמרנות, לא נלקחה בחשבון בתכנון ההון יתרת קרן הון חיובית בגין ניירות ערך זמינים למכירה , וזאת עקב התנודתיות הגבוהה בשוויה.
- גידול בהון רובד 2 כתוצאה מהכללת ההפרשה הקבוצתית (הגבוהה מההפרשה הכללית, המהווה עד ליישום הוראות באזל 3 חלק מההון), במקביל לקיטון בכתבי ההתחייבות בשל הפחתה שנתית של תקרת ההכרה של כתבי ההתחייבות בשיעור של 10% כל שנה, החל ביום תחילת הוראות באזל 3 (אז יוכרו ב-80% מערכם).
- הנחה כי במהלך 2014 לא יהיה צורך בהנפקת הון רובד 2 מוכר לבאזל 3 (ראה פירוט בתת פרק "באזל 3" לעיל).
- הנחה כי טיוטת חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי" (ראה ביאור 1 ו' (3)) תכנס לתוקף במהלך הרבעון השלישי של שנת 2014. יישום הוראה זו, יקטין את הון עצמי רובד 1 ובמקביל יגדיל את הון רובד 2 ונכסי הסיכון.

מתכנון ההון דלעיל עולה כי עקב יישום הוראות באזל 3, אשר יכנסו לתוקף החל מיום ה-1 בינואר 2014, והעלייה הצפויה ביחסי הון עצמי רובד 1, כתוצאה מהוראות המפקח על הבנקים בישראל, יהיה על הבנק לצמצם את היקף נכסי הסיכון. על מנת למזער את השפעת היישום על פעילותו העסקית, מתכנן הבנק להמשיך את תהליך טיוב היחס שבין חשיפות לנכסי סיכון (כגון צמצום מסגרות).

בנוסף, במסגרת תכנון ההון לשנת 2014 הכין הבנק תוכנית לצמצום בנכסי הסיכון שיתכן ותידרש על מנת להתמודד עם שינויים אפשריים, כפועל יוצא של השפעות אפשריות של המצב הכלכלי במשק על בסיס ההון של הבנק (רווחיות וקרן הון) כמו גם השפעות אפשריות של הוראות רגולטוריות חדשות שלא היו ודאיות בשלב הכנת תכנון ההון, בין היתר בהקשר להוראה חשבונאית חדשה בנושא זכויות עובדים, שבמועד הכנת תכנון ההון לא הייתה ודאות ליישומה, ואשר הונח כי עלולה להיות לה השפעה מהותית על תכנון ההון העתידי.

יצוין כי ביום 30 בינואר 2014 פורסמה טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים – ראה ביאור 1 ו' (5).

כאמור, באוקטובר 2013, אימץ הדירקטוריון אסטרטגיה עסקית תלת-שנתית לשנים 2014-2016, במסגרתה נדונו גם קווים מרכזיים בתכנון ההון לשנים אלו (ראה גם תת פרק "יעדי הלימות ההון"). תכנון ההון התלת שנתי המלא לשנים 2014-2016,

יקבע במסגרת הדיונים על מסמך ה-ICAAP ליום 31 בדצמבר 2013, לרבות התייחסות לטיוטת בנק ישראל בדבר זכויות עובדים כאמור. במסגרת זו תיבחן מידת העמידה של הבנק ביעדי ההון גם בתרחישי קיצון.

הבנק מבצע מדידה חודשית של יחסי הלימות ההון, נכסי הסיכון ובסיס ההון. קיים בבנק פורום תכנון הון בראשות המנכ"ל, בו חברים מנהלים בכירים בבנק ואשר מתכנס בתדירות חודשית לפחות במטרה לנהל את נכסי הסיכון ביעילות. תמצית הדיונים בו מדווחת להנהלה ולדירקטוריון. בנוסף, אחת לרבעון מתבצעת בדיקה של עמידה ביעדי ההון בהתממש תרחיש הקיצון, אשר הוגדר על ידי דירקטוריון הבנק במסגרת תהליך ה-ICAAP.

חלק מהמידע שבפסקה זו הינו מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך אשר מבוסס על תוכניות העבודה של הבנק ועל הערכותיו לגבי תנאי השוק, מידת ההיענות של הציבור להנפקה וכן לקיומם של תנאי שוק מתאימים להנפקה. המידע והצפי לגביו עשויים שלא להתממש, כולם או חלקם, או להתממש באופן שונה מהותית מהצפוי, כתלות בגורמים העיקריים הבאים: תנאי השוק, מידת היענות הציבור להנפקה, אי קיום תנאי השוק התומכים בהנפקה, פגיעה ברווחיות הבנק ושינויים רגולטורים.

החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם

פעילותו העסקית של הבנק כרוכה בסיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים, סיכוני ציות וכן סיכוני מוניטין וסיכונים אסטרטגיים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה בהוראות רגולטוריות, ביעדים האסטרטגים והעסקיים שנקבעו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלות מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים.

ממשל תאגידי

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"ל הבנק וההנהלה, ועדות ההנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקרות וניהול סיכונים, המערך לייעוץ משפטי והביקורת הפנימית.

הדירקטוריון מתווה את האסטרטגיה והמדיניות העסקית של הבנק, מנחה ומכוון את הנהלת הבנק לגבי היעדים והקווים העקרוניים לפעילות הבנק. הדירקטוריון מבטא את מדיניות החשיפה הכוללת במסגרת הגדרת תאבון וסיבולת הסיכון ובמסגרת מסמכי מדיניות ספציפיים. הדירקטוריון מפקח על יישום האסטרטגיה והמדיניות, על עמידה ביעדים שנקבעו ועל עמידה בגבולות תאבון וסיבולת הסיכון וכל זה תוך הקפדה על קיומם של 3 קווי הגנה והפרדה ברורה בין יוצרי הסיכון, מנהלי הסיכונים ותהליכי הבקרה הבלתי תלויים המתבצעים אודותיהם.
המעקב אחר התפתחות הסיכונים נעשה באמצעות מסמך ה-ICAAP ומסמך הסיכונים הרבעוני.

בדירקטוריון ובוועדותיו נערכים דיונים אודות אופי ומאפייני הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק בפעילותו, הדרך לאמוד אותם ומידת אפקטיביות הפיקוח עליהם, לרבות דיונים לגבי הכלים ואופן השימוש בהם, אמידה, מדידה וניטור הסיכונים.
כמו כן, הדירקטוריון קובע את מדיניות החשיפה לסיכונים של הבנק, תוך דיון בתמהיל החשיפות המשקפות את פרופיל הסיכון של הבנק, והיקף ההון הנדרש והקצאתו לפעילויות העסקיות השונות. במסגרת תכנון הפעילות התלת שנתית של הבנק קבע דירקטוריון הבנק את תיאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות והחשיפות לסיכונים. תחומים אלו כוללים את יעדי ההון, סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכון נזילות, סיכונים תפעוליים ובכלל זה סיכונים משפטיים וסיכוני ציות, סיכון ריכוזיות, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי. פותחו כלי מעקב לבחינה שוטפת של העמידה בתאבון וסיבולת הסיכון ובחינת התפתחות החשיפה לסיכונים לאורך זמן.
המעקב אחר עמידה בתאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות מבוצע באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני הנדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון.
בנוסף, הדירקטוריון אישר מסגרת להפעלת תרחישי קיצון על החשיפות השונות והשפעותיהם על יחסי ההון תוך הגדרת העקרונות לקביעת תרחישי הקיצון והדיווח על תוצאותיהם.
הדירקטוריון הגדיר את תחומי האחריות, התפקידים והסמכות של המנכ"ל אשר אחראי בין היתר, על יישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית של הבנק, הניהול העסקי והארגוני השוטף של הבנק תוך דאגה להבטחת יציבותו ורווחיותו, הכנת תכנית עבודה שנתית ותקציב שנתי ובכלל זה תקציב השקעות, הבאתם לדיון ואישור הדירקטוריון, קיום פיקוח ובקרה ניהוליים על המערכת הארגונית של הבנק ועל ביצוע תכנית העבודה בהלימה למדיניות ניהול הסיכונים של הבנק ולתיאבון הסיכון שלו. תשומת לב מיוחדת מוקדשת לתחום הציות, על ענפיו השונים, תוך הקפדה על קיום מערך נהלים ראוי, טיפול במניעת הפרות דין וכשלים אחרים והפקת לקחים נדרשת.

בבנק קיימת הפרדה בין קו ההגנה הראשון של מנהלי הסיכונים ויוצרי החשיפות לבין קו ההגנה השני של האחראים על הבקרה עליהם. חלק מחברי הנהלת הבנק הינם יוצרי הסיכונים השונים המממשים את מדיניות ותאבון הסיכון כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך מימוש תפקידם, מקבלים המנכ"ל וחברי ההנהלה דיווחים יומיים ותקופתיים, המאפשרים מעקב אחר החשיפה לסיכונים בבנק, זאת בנוסף לדיונים ייעודיים בפורומים ובועדות המתאימים. בדיונים אלו משתתפים חברים קבועים על פי קביעתו של המנכ"ל ובעלי תפקידים נוספים על פי הצורך.

ניהול **חשיפות האשראי העסקי** בבנק, **סיכונים סביבתיים וסיכוני ריכוזיות האשראי** הינם באחריות ראש אגף עסקים, גב' שבי שמר.

ניהול **חשיפות האשראי למגזר הצרכני ולמגזר המשכנתאות**, הינו באחריות ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ, גב' עדנה פרס-לכיש.

ניהול **החשיפות לסיכוני השוק והנזילות** הינו באחריות ראש האגף לניהול פיננסי, מר אפרים אברהם. יצירת החשיפות מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות, היחידה לניהול נכסים והתחייבויות, ויחידת הנוסטרו באגף. בנוסף אחראי האגף על ניהול סיכוני האשראי הנובעים מהשקעות הבנק **באג"ח קונצרני** וכן **סיכון אשראי בגין מדינות ובנקים וסיכון הסליקה**.

כמנהלת **הסיכונים המשפטיים וסיכוני הציות** משמשת היועצת המשפטית הראשית של הבנק, ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד.

כמנהל **סיכון המוניטין והסיכון האסטרטגי** משמש מנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן.

כמנהל **הסיכונים הראשי (CRO)** משמש ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, ד"ר עקיבא שטרנברג אשר משמש גם כמנהל **הסיכונים התפעוליים**. בדצמבר 2012, פרסם בנק ישראל את נוהל בנקאי תקין 310 "ניהול סיכונים". הוראה זו מגדירה את תהליכי ניהול הסיכונים ואת תפקידיו של מנהל הסיכונים הראשי. הבנק נערך לביצוע ההוראה (בנוסף, ראה התייחסות לשינויים בהרכב חברי ההנהלה בפרק "חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה").
מערך ניהול הסיכונים - אחראי לזיהוי, הגדרה, מיפוי ומדידה של הסיכונים השונים וכן יצירת תמונת הסיכון הכוללת והדיווחים אודותיה להנהלת הבנק ולדירקטוריון. תפקידו כולל פיתוח ויישום מתודולוגיות ומודלים פנימיים למדידת והערכת הסיכונים השונים. למערך אחריות מקצועית לניתוח ויישום הוראות באזל 2.
החל מה- 1.1.2014 אחראי המערך גם על מתן חוות דעת בלתי תלויה על בקשות האשראי בסך העולה על 50 מיליון ש"ח (החל מה- 1.1.2015 בקשות אשראי בסך העולה על 25 מיליון ש"ח).

תחום בקרות - אחראי על בקרת הסיכונים בבנק, בקרת סיכוני שוק ונזילות, בקרת חשיפות לחו"ל, בקרות על פעילויות היחידות הסוחרות של הבנק, בקרה ותיקוף מודלים.

ענף בקרת אשראי - אחראי על ביצוע בקרת אשראי המקיפה את הלווים העיקריים של הבנק תוך הערכת טיב הלווה, טיב מסמכי היסוד והבטוחות בתיק הלקוח, איכות תיק האשראי ובחינת מהימנות דירוג האשראי בבנק. יחידת בקרת האשראי פועלת במסגרת תוכנית עבודה שנתית ורב שנתית המוגשת לאישור ועדת האשראי של הדירקטוריון. החל מהדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת 2014, הענף אחראי גם על בחינת נאותות ההפרשות להפסדי אשראי בהתאם לנוהל בנקאי תקין 311 "ניהול סיכוני האשראי".

סיכוני אשראי

סיכון אשראי הינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו, בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים האחרים. סיכון זה יכול לגרום לבנק הפסד כספי כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו.

א. סיכון איכות תיק האשראי

מדיניות האשראי הכוללת נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה. בעת הצורך מתקיימים דיונים במדיניות כולה או חלקה גם במהלך השנה. מטרת מדיניות האשראי הינה להגביל סיכון זה בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובאמצעות קביעת עקרונות לניהולו.

מסמך המדיניות מתייחס לעקרונות וכללים לדירוג החייב, להעמדת אשראי, ניהולו והבקרה עליו, על מנת לשפר את איכות התיק ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. במסגרת זו נקבעים גם שיעורי ההסתמכות על בטחונות המתקבלים בבנק. המסמך מציג את המתודולוגיה להסדרת פעילות הבנק במתן אשראי, לרבות היבטי תפעול, דיווח ובקרה, תוך שימת דגש לעקרונות לניהול סיכון אשראי כמפורט בהמלצות ועדת באזל. כמו כן, מתייחסת המדיניות לאופן האיתור, הזיהוי והטיפול בלווים אצלם אותר פוטנציאל לבעייתיות, טיפול בחובות בעייתיים, וכן למתודולוגיה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי.
במהלך השנה נבחנת העמידה במדיניות באמצעות דיווחים חודשיים ורבעוניים על מצב האשראי להנהלה ולדירקטוריון. במקביל מושקעים אמצעים ומאמצים רבים בעדכון ופיתוח כלי בקרה ממוכנים ובשיפור מערכות המידע בתחום האשראי, על מנת להתאימם לסביבה העסקית המשתנה ולהוראות הרגולטוריות.

- **ניהול האשראי**

השיקולים במתן אשראי מתבססים בעיקרם על טיב הלקוח, כושר ההחזר, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק בענף, ותק בבנק, טיב הביטחונות שהוא יכול להעמיד ועוד. הבנק פועל להתאים את סוג האשראי לצרכיו ופעילותו של הלקוח.

במסגרת יישום מודלים פנימיים לשיפור הערכת סיכוני האשראי בבנק, שכלל הבנק את תהליכי הדירוג של הלקוחות העסקיים והלווים הקמעונאיים ופועל להתאמת המרווח הכולל לסיכון הלקוח והעסקה.

- <u>סמכויות למתן אשראי:</u>

מתן האשראי מבוסס על סמכויות אשראי ברמות השונות עד לדרג של ועדת האשראי של הדירקטוריון.
החלטות למתן אשראי מעל סמכותם האישית של מנהלי הסניפים והנהלת אגף עסקים, מתבצעות ברמה של ועדות אשראי, במטרה למזער הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד.
במסגרת סמכויות האשראי נקבעו מגבלות על היקף האשראי ללא בטוחות אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות.
במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2013 אושרה מדיניות ניהול האשראי העסקי לשנת 2014. המדיניות שאושרה נותנת ביטוי להתפתחויות כלכליות במשק ובעולם ולהוראות רגולטוריות רלוונטיות. כמו כן, קובעת המדיניות שעל הבנק להמשיך בנקיטת צעדים להקטנת הריכוזיות הענפית וריכוזיות הלווים והתאמת מגבלות האשראי להתפתחויות כלכליות כאמור.
ביום ה-29 בדצמבר 2010 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 – "דירקטוריון". בין השאר מתייחסת ההוראה למעורבות דירקטוריון תאגיד בנקאי באישור אשראים. ביום ה-30 ביוני 2011 אישר דירקטוריון הבנק מתווה ליישום ההוראה על פי לוחות הזמנים הקבועים בה עד לתאריך ה- 1.7.2014. בהתאם למתווה שאושר עודכנו כללים, מדדים, פרמטרים ותהליכים הנוגעים לאישור אשראים, לניהול תהליכי אשראי ולבקרה עליו בבנק במסגרת מדיניות האשראי של הבנק.
במסגרת יישום הוראה זו עודכנו הסמכויות לאישור האשראים בבנק, ובוצע שינוי ארגוני באגף עסקים שתכליתו, בין היתר, לתמוך בעדכון הסמכויות לאישור אשראים כפי שאושר על ידי דירקטוריון הבנק ולשפר את תהליכי האישור, הניהול והבקרה על האשראי בבנק. במקביל לצמצום מעורבות הדירקטוריון בניהול השוטף של האשראי הוגברו אמצעי הפיקוח והבקרה של הדירקטוריון על תיק האשראי של הבנק, באמצעות עיבוי מערך הדיווחים לדירקטוריון בתחום זה. כמו כן, שונו תהליכים ברמת ההנהלה על מנת להגביר את פיקוחה.

- <u>בקרה על האשראי:</u>

הבנק מפעיל כלי בקרה ממוכנים רבים ומגוונים, הן בסניפים והן במטה, במטרה לאתר מוקדם ככל האפשר שינויים בהתנהגות הלקוח, היווצרותם של פערי בטחונות, חריגה ממסגרות האשראי המאושרות וחריגה מסמכות. הבנק משלב בכלי הבקרה מידע מגורמים חיצוניים במטרה לאתר פעילויות ואירועים העשויים להשפיע על יכולתו של הלקוח להחזיר את חובו.
לצורך איתור מוקדם של בעייתיות אצל לקוחות הבנק, מופעלות בבנק מערכות ממוכנות המאתרות פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים (ראה פירוט בסעיף טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות בהמשך).
כמו כן, מתבצע ביחידת בקרת אשראי באגף בקרות וניהול סיכונים תהליך של בדיקת לווים, המתבסס על הוראות ניהול בנקאי תקין, וכן נבדקות אוכלוסיות לווים נוספות המוגדרות מעת לעת.

- <u>הדרכה:</u>

הבנק משקיע משאבים רבים בהכשרת העובדים, ובכלל זה גם לגבי העובדים העוסקים בתחום האשראי, לרבות הכשרת עובדים חדשים בקורסים ייעודיים, קורסים מתקדמים לעובדים ותיקים בתחום, פורום של מנהלי מחלקות עסקיות, הפקת לקחים מאירועים שונים ועוד.
כמו כן, מתבצעת הכשרה ומתקיימים מפגשי רענון בנושאי רגולציה הקשורים לתחום האשראי.

- **סיכון אשראי במתן הלוואות לדיור**

- <u>מדיניות הלוואות לדיור:</u>

המדיניות מפרטת את דרכי השגת היעדים העסקיים הנגזרים מהתכנית האסטרטגית ואת המתודולוגיה להעמדת האשראי וניהולו. המדיניות קובעת את תאבון וסיבולת הסיכון הן לגבי עסקה ספציפית והן לגבי סיכון התיק בכללותו וזאת על מנת להגביל את החשיפה לסיכוני האשראי מסוג זה, לשמר את איכותו של תיק האשראי ולמזער את הסיכון הגלום בו. מדיניות האשראי מתורגמת לנהלים והנחיות מפורטות להעמדת האשראי, לניהול תיק האשראי ולתהליכי הבקרה עליו. יישום הנהלים וההנחיות מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן הלוואות דיור. המדיניות נבחנת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה ומותאמת למציאות הכלכלית וההתפתחויות בסביבה העסקית, תוך בחינת הסיכונים והשינויים בהנחיות הרגולטוריות. על מנת לתת ביטוי לשינויים אלו מעדכן הבנק מעת לעת את תמהיל המוצרים, הקריטריונים העסקיים, המגבלות ותמחור המשכנתאות.
הבנק נוהג להעמיד אשראי למשכנתאות רק במקרים בהם המידע על הלווים ועל הביטחון במועד מתן ההלוואה שלם, מעודכן, מאומת ומתאים למדיניות ואינו נוהג להעמיד אשראי במשכנתאות המובטחות בשעבוד משני, כאשר זכות הביטחון של הבנק אינה מובטחת.

למול התפתחות הסיכונים בשוק הנדל"ן לדיור ומגבלות רגולטוריות חדשות, נכללו במסגרת עדכון המדיניות לשנת 2014 החמרות במגבלות האשראי הניתן למימון נכסים לדיור, במסגרת היערכות להרעה אפשרית בפרמטרים הרלוונטיים.

- <u>סמכויות למתן הלוואות לדיור:</u>

תהליך קבלת ההחלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת אשראי בראשות המנכ"ל, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון.

- <u>כלי בקרה וניהול סיכונים</u>:

בבנק קיימים מנגנונים שונים של בקרות, הן פנימיות בשרשרת הניהול של מערך המשכנתאות, והן חיצוניות לתהליכי האשראי.
כלי הבקרה כוללים בין היתר הגדרות מפורטות של מרכיבי ניהול הסיכונים ובקרתם, קביעת תאבון סיכון וסיבולת סיכון למרכיבי הפעילות השונים, הטמעת מערכות מיכוניות הן ברמת הסניף והן ברמת המטה, פעילות הדרכה ייעודית ומתכונת דיווח ובקרה בכל הרמות בבנק.

בבחינת הסיכונים בתהליך אישור הלוואה לדיור, מדיניות הבנק קובעת קריטריונים ברורים לבחינת איכות הלקוח וסיכוני העסקה המאפיינים את תחום המשכנתאות, תוך התייחסות להוראות רגולטוריות, מגבלות הסיכון ותנאי השוק המשתנים מעת לעת.
להלן פרמטרים מרכזיים הנלקחים בחשבון בעת דיון בבקשת האשראי:

- בחינת יכולת ההחזר מההכנסה הפנויה של הלווים ,עושרם הפיננסי ושיעור המימון ביחס לשווי הנכס, בהתייחס למגבלות הרגולאטוריות והפנימיות.
- שעבודים על הנכס ומצבו המשפטי.
- מימון דירות להשקעה.
- מיקום הנכס וסחירותו.
- בחינת יחס תשואה לנכסי הסיכון בהתאמה ליעדים שקבע הבנק.

בכל בקשת אשראי מתבצעות בדיקות תקינות אוטומאטיות ממאגרי מידע שונים, המוצגות לקצין האשראי כפרמטר מקדמי לבחינת העסקה ואישורה.
הלוואות לדיור עם מאפייני סיכון משמעותיים נבחנות על פי קריטריונים ספציפיים. לדוגמא - בהלוואות המועמדות במסלול ריבית משתנה, נבחנת יכולת ההחזר של הלקוח בסימולציה של עליית ריבית בשיעור העולה על הריבית המוצעת ללקוח בכל המסלולים בהם קיים רכיב ריבית משתנה.

בחינת סיכוני התיק נעשית על ידי בחינת מגזרים וחתכים שונים (לדוגמא, קבוצות רכישה, דירות להשקעה), בחינת איכות הלווים וכן בחינת הסיכונים בסדרת תרחישי קיצון. מערך המשכנתאות עוקב באופן שוטף ורציף אחר התפתחות האשראי לדיור, כמו גם אחר התפתחות השינויים בהחזרי תשלומי המשכנתא, הן ברמת הסניף והן ברמת כלל התיק ובוחן את המשמעויות השונות הנגזרות מכך.

- <u>איכות התיק ודירוג הלווים</u>:

הבנק בוחן באופן תקופתי את הערכת סיכון איכות תיק המשכנתאות על פי 11 רמות סיכון. במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, אשר מובא לדיון מדי רבעון להנהלת הבנק, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק, נבחנים ומדווחים בתחומי האשראי למשכנתאות, נושאים כגון: התפתחות התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון למשכנתא הבודדת, בחינת איכות הניהול במשכנתאות, בחינת עמידת התיק במערכת תרחישי קיצון ספציפים למגזר המשכנתאות, ניתוח התפלגות תיק המשכנתאות על פי קבוצות דרוג והשינויים למול תקופה קודמת והפרשות ונתוני חובות בעייתיים.

- <u>חשיפה לתרחישי קיצון</u>:

כל ששה חדשים נבחן תיק המשכנתאות באמצעות תרחישי קיצון על מנת לאמוד את התפתחות הסיכון בתיק.
לצורך בחינת תוצאות התרחישים הוגדר כי לווים המושפעים מהתרחיש בתחום המשכנתאות הינם לווים אשר עונים על 3 תנאים מצטברים לגבי שיעור המימון, היקף ההכנסה החודשית ויחס ההחזר החודשי מההכנסה. ההנחה הינה כי ככל שההכנסה של הלווה גבוהה יותר כך הלווה יכול לעמוד בהחזרי הלוואה בשיעור גדול לעומת ההכנסה כפונקציה של שיעור המימון מתוך שווי הנכס (LTV).

על מנת לבחון את רגישות תיק המשכנתאות לתרחישים שונים הגדיר הבנק 7 תרחישי קיצון. נבחנו מספר הלקוחות והיקף ההלוואות הצפויות להיות מושפעות כתוצאה מהתממשות של כל תרחיש.

הפעלת תרחישי הקיצון החצי שנתית נכון ליום 30 ביוני 2013 מעלה כי החשיפה לתרחישי קיצון אינה מהותית, ואינה חושפת את תיק המשכנתאות לסיכונים מהותיים.

- <u>טיפול באשראי בעייתי לדיור וגביית חובות</u>:

הטיפול באשראי בעייתי לדיור מרוכז בסקטור נפרד שאינו קשור לדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות. יתר פירוט ראה בהמשך תחת תת פרק "טיפול באשראי בעייתי וגבית חובות".

- <u>משאבים</u>:

הבנק משקיע מאמץ מתמיד לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים בתחום באמצעות קורסים והדרכות בנקאיות. במקביל, מושקעים אמצעים רבים למיפוי תהליכי העבודה ולשיפור ושכלול כלי הבקרה ומערכות המידע הממוחשבות, העומדים לרשות פקידי המשכנתאות ומקבלי ההחלטות בתחום.

- <u>התפתחות התיק:</u>

להלן התפתחות היתרות בתיק ההלוואות לדיור* של הבנק וחלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית במיליוני ש"ח):

	ליום 31 בדצמבר		
	2013	**2012**	**2011**
היקף אשראי	**7,525**	7,233	6,763
גידול למול סוף שנה קודמת	**4.0%**	6.9%	12.7%
היקף אשראי כלל המערכת	**268,856**	246,070	224,914
שיעור הבנק מכלל המערכת	**2.8%**	2.9%	3.0%

* היקף האשראי לדיור מכספי הבנק, כולל קבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

חלקו של הבנק מכלל המערכת הבנקאית בשלוש השנים האחרונות עומד על כ-3%, בדומה לחלקו מהמערכת בכלל האשראי.

- <u>פריסה גיאוגרפית:</u>

כ-70% מהמשכנתאות ניתנות באזור ת"א, ירושלים והמרכז (בהם מרוכזים רוב סניפי הבנק). התפלגות גיאוגרפית זו מצביעה על סיכון נמוך יחסית, לאור רמת התעסוקה באזורים אלו, נתוני הביקוש וההיצע ולאור העובדה שמדובר באוכלוסיה מבוססת.

- <u>הלוואות בשיעור מימון העולה על 60%</u> (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876):

להלן ביצועי הלוואות לדיור בשיעור מימון העולה על 60% בשלוש השנים האחרונות (במיליוני ש"ח):

	2013	**2012**	**2011**
סה"כ ביצועים של הלוואות לדיור לתקופה	**1,417**	1,487	1,752
ביצועים לתקופה בשיעור מימון גבוה מ-60%	**250**	326	391
שעור ביצועים לדיור מעל 60% מתוך סה"כ ביצועים לדיור	**18%**	22%	22%

מניתוח ביצועי המשכנתאות לשנת 2013, בקבוצת המשכנתאות שניתנו בשיעור מימון העולה על 60% (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, רובן ניתנו בשיעורים שבין 70%-60%. שיעור הביצועים בהם שיעור המימון עולה על 70% אינו מהותי. בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה- 1.11.2012, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור מימון העולה על 75%.

כמו כן, פילוח המשכנתאות אשר ניתנו בשיעור מימון נמוך מ-60% בשנת 2013 מצביע על כך ש-41% מהמשכנתאות ניתן בשיעור מימון שבין 60%-45%, יתר המשכנתאות נתנו בשיעור של עד 45%.

במרס 2013 פרסם בנק ישראל הנחיות בדבר החמרת משקל הסיכון להלוואות לדיור בשיעור מימון מעל 45%. באוגוסט 2013 פרסם בנק ישראל הנחיות המגבילות את שיעור ההחזר מהכנסה פנויה ל-50%, את חלק ההלוואה שניתן בריבית משתנה עד לשני שלישים מסך ההלוואה ואת התקופה הסופית לפירעון ההלוואה עד ל-30 שנים - ראה פירוט ההנחיות בפרק "עדכוני חקיקה".

- <u>פירוט שיעור החזר ממוצע מהכנסה פנויה (החישוב הינו בהתאם להוראת דיווח לפיקוח 876)</u>

מניתוח ביצועי המשכנתאות לשנת 2013, לפי פילוח שיעור החזר מהכנסה פנויה (בהתאם לאמור בהוראת הדיווח לפיקוח 876) עולה כי, רובן ניתנו בשיעורים שבין 30%-20%. שיעור ביצועי ההלוואות לדיור בשיעור החזר הגבוה מ-50% עמד בשנת 2013 על 3.7% (בשנת 2012 על 2.9%). בהתאם להנחיות בנק ישראל, החל מתאריך ה-1.8.2013, לא מאושרות בבנק הלוואות חדשות בשיעור החזר מהכנסה פנויה העולה על 50%.

- <u>הלוואות לתקופות ארוכות</u>:

ככלל הבנק אינו נוהג להעמיד הלוואות בהן מועדי הפירעון גבוהים מ-25 שנה, למעט מקרים חריגים באישור מערך המשכנתאות, אולם בכל מקרה לא מעבר ל-30 שנה.

- <u>הלוואות בריבית משתנה</u>:

נכון לסוף שנת 2013 יתרת שיעור ההלוואות לדיור בריבית משתנה עומד על 68.7% מכלל ההלוואות לדיור בבנק (נכון ל-31.12.2012 – 68.8%).

חשיפה למגזרי הצמדה - להלן ביצועי המשכנתאות במהלך כל שנה לפי חלוקה למגזרי הצמדה:

	קבועה צמודה למדד	משתנה צמודה למדד	קבועה לא צמודה	משתנה לא צמוד	פריים*	מט"ח
2010	18.26%	9.39%	3.77%	1.58%	62.64%	4.36%
2011	15.68%	30.45%	11.15%	-	40.70%	2.02%
2012	12.73%	23.02%	18.34%	0.18%	44.17%	1.56%
2013	**12.17%**	**9.12%**	**27.19%**	**8.09%**	**42.91%**	**0.52%**

* החל משנת 2011 ישנה מגמת ירידה בביצוע במסלול הלוואות על בסיס ריבית הפריים כתוצאה מהוראת בנק ישראל מיום ה-4 במאי 2011, בדבר הגבלת שיעור הריבית המשתנה עד חמש שנים ל-33% מההלוואה, להלוואות חדשות. שיעור ביצוע גבוה בהלוואות על בסיס ריבית הפריים נובע מתיקים שאושרו טרם הוראת בנק ישראל, כאמור לעיל כגון: קבוצות רכישה, בניה עצמית בשלבים, רכישה מקבלן ותשלום לפי התקדמות הבניה הלוואות למטרה עסקית והלוואות שמוחזרו.

- <u>הפרשה להפסדי אשראי</u>:

החלטה על הפרשה להפסדי אשראי מבוצעת על בסיס סריקה של כלל תיק האשראי לדיור, על פי נוהל מובנה, הקובע בין היתר את הסמכויות לבחינה ולהחלטה על הפרשה כאמור. ההפרשה להפסדי אשראי בהלוואות לדיור נערכת לפי עומק הפיגור, למעט הלוואות שחלות לגביהן נסיבות מיוחדות, כפי שהוגדרו בניהול בנקאי תקין, שלגביהן נערכת הפרשה על בסיס בחינה פרטנית או קבוצתית בהתאם להוראת חובות פגומים.

במרס 2013, במסגרת פרסום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא נדל"ן לדיור, נקבע כי על הבנק להחזיק הפרשה קבוצתית, מעבר לנדרש על פי עומק הפיגור, בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מסך ההלוואות לדיור (למעט אלה שלגביהם כבר חושבה הפרשה על פי עומק). כתוצאה מכך, הבנק רשם הפרשה בסך כ-12 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2013 (הבנק מתאים באופן שוטף הפרשה זו ל-0.35% מהיקף התיק). פירוט נוסף מופיע בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" ובפרק "עדכוני חקיקה".

להלן התפתחות נתוני יתרות הפיגור וההפרשות להפסדי אשראי על פני התקופות (במיליוני ש"ח):

	ליום 31 בדצמבר		
	2011	2012	2013
יתרת פיגור ברוטו (כולל ריבית פיגור)	40	36	**31**
שיעור מהתיק	0.59%	0.5%	**0.4%**
יתרת הפרשה לפי עומק פיגור	[1]30	29	**25**
יתרת הפרשה קבוצתית[2]	14	15	**26**
יתרת הפרשה פרטנית	-	-	**-**
סה"כ יתרת הפרשה להפסדי אשראי	44	44	**51**
שיעור מהתיק	0.65%	0.61%	**0.68%**

1. כולל גידול בסך של כ-7 מיליון ש"ח הנובע מהרחבת האוכלוסייה בגינה מבוצעת הפרשה לפי עומק פיגור, בהתאם להוראות רגולטוריות מיום 28 באפריל 2011.
2. לרבות בגין קבוצות רכישה.

מבחינת נתוני יתרות הפיגור מתוך התיק על פני התקופות, עולה כי שיעורן ירד מכ-0.93% נכון לסוף שנת 2009 עד לכ-0.4% נכון לסוף שנת 2013.

סיכוני אשראי נוספים

- **בטחונות**

במסגרת מדיניות האשראי נקבעו עקרונות וכללים באשר לסוגי הבטחונות והיקפם. דרישת הבטחונות ושיעורם נגזרים מרמת הסיכון שהבנק מוכן לקבל על עצמו בעת העמדת האשראי. דגש מיוחד ניתן לדירוג הלווים ולכושר ההחזר של הלקוחות כקריטריונים למתן האשראי בנוסף למשקל שניתן לבטחונות המקובלים.

הבטחונות מותאמים לסוגי האשראי שהם אמורים להבטיח תוך התייחסות לטווח הזמן, סוג ההצמדה, אופי האשראי ומטרתו. קביעת השווי לביטחון של סוגי בטחונות שונים נגזרת מאופיים ונזילותם, איכותם ומהירות יכולת המימוש שלהם, לרבות שינויים בערכם כתוצאה ממצבי האטה או צמיחה בסביבה העסקית של הלווה. הבנק נוהג לבחון את שווי הבטחונות, על פי הצורך ועל פי אופי הבטחון, על ידי קבלת הערכות שמאי או הערכות שווי עדכניות.

בבנק קיימת מערכת ממוחשבת לניהול הבטחונות, המאפשרת מעקב אחר שוויים, תוקפם, הפקת דוחות התראה למיניהם והפקת מידע אודותם.

- **טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות**

מערך אשראים מיוחדים שבאגף עסקים מרכז את הטיפול במרבית הלקוחות הבעייתיים של הבנק. מטרת הטיפול, בראש ובראשונה, היא שיפור כושר ההחזר של הלקוח ושיפור היכולת לשרת את חובו. בהעדר יכולת כזו פועל המערך לגביית החוב, תוך ניסיון להגיע להסדר עם החייב או הפעלת הליכי גבייה משפטיים לגביית החוב ומזעור הנזק לבנק.

לצורך איתור מוקדם ככל האפשר של לווים בהם עלו רמת הסיכון והחשיפה, מופעלים באגף עסקים שני תהליכים, אשר מטרתם הינה בחינה וטיפול באוכלוסיית לקוחות נרחבת ככל האפשר בתדירות גבוהה, וביצוע מעקב וטיפול נאותים בלקוחות אלה. בתהליך הראשון נעשה שימוש במערכת ממוכנת המאתרת פוטנציאל לבעייתיות אצל לווים עד סכום מסוים על פי פרמטרים שונים. הלקוחות המאותרים על ידי המערכת נבדקים באופן יסודי ומועלים לדיון בפורום פנימי, הדן בצעדים הנדרשים לטיפול בלקוחות ובוחן את הצורך בהמשך מעקב, סיווגם כחוב בעייתי, או הצורך בביצוע הפרשה להפסדי אשראי בגינם. בתהליך השני, נעשה שימוש במערכת ממוכנת המציפה לווים מסכום מסוים עם פוטנציאל להכללתם ברשימת לווים במעקב. הלקוחות אשר חובם יוגדר כחוב ברשימת מעקב בעקבות הסקירה ובהתאם לכללי הסיווג שנקבעו, בתוספת לקוחות שהוכנסו לרשימה זו במסגרת דיווחים שוטפים של ועדות אשראי, נדונים בתדירות רבעונית בוועדה מיוחדת שהוקמה לצורך נושא זה. הועדה דנה בלווים הנכללים ברשימת לקוחות במעקב הן מההיבט התפעולי בקרתי והן מהיבט האשראי. הדיון בלווים אלה כולל גם דיון במבנה האשראי הקיים, החלטות לגבי סטאטוס החוב וסיווגו, בקשות אשראי של לקוחות אלה והארכת מסגרות קיימות. לקוחות במעקב שבסמכות הדירקטוריון נדונים בועדת האשראי הדירקטוריונית.

בנוסף, אחת לרבעון מובאים לדיון לקוחות בעייתיים מעל סכום מסוים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק מיישם את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי". התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי מפורטת בבאור 4.א לדוחות הכספיים. פירוט נוסף לעקרונות ההוראה ויישומם בבנק - ראה ביאור 1.ה.5 לדוחות הכספיים.

- **תרחישי קיצון**

הבנק מפעיל מגוון תרחישי קיצון על החשיפות לסיכוני אשראי תוך התייחסות לניתוחי רגישות ומבחני תרחישים מקרו כלכליים וספציפיים לקווי עסקים שונים. תרחישי קיצון אלו מסייעים לבנק בניתוח החשיפה לסיכונים ובתהליך תכנון ההון. במסגרת זו, הבנק בוחן את מידת רגישותו לאירועים בקווי העסקים השונים וההשפעה של תרחישי הקיצון על היקף נכסי הסיכון, ההכנסות והעמידה ביעדי ההון וההון הנדרש.

תכנון ההון הנכלל במסגרת תהליך ה-ICAAP הינו תכנון תלת שנתי ובהתאם לכך תרחישי הקיצון מתייחסים אף הם לאופק של 3 שנים.

תוצאות תרחישי הקיצון מוצגות בתדירות רבעונית בהנהלה ובדירקטוריון. התרחישים המשמשים לצורך תכנון ההון, מוצגים בפירוט כדלקמן:

- הנחות היסוד בכל תרחיש
- פירוט ההשפעה של התרחיש על הרווחיות בקווי העסקים
- חישוב יחס ההון בתרחיש
- מסקנות ניהוליות ועסקיות העולות מניתוח תרחישי הקיצון

כמו כן, מוצגים נתוני רקע של הסביבה המקרו כלכלית על מנת לבחון האם מתפתחים תנאי משבר.

לצורך גיבוש הנחות היסוד בתרחישי הקיצון בוצעה בחינה של השינויים בשיעורי הצמיחה על איכות תיק האשראי וכנגזרת מכך על שיעורי ההפרשה להפסדי אשראי (ברמת כלל הבנק וענפים שונים). כמו כן, הבנק מבצע תהליך של בחינת סבירות תוצאות תרחישי הקיצון אל מול מדדי benchmark שונים.

עקב אי הוודאות לגבי עיתוי התממשות תרחישי הקיצון במהלך שלוש שנות התכנון, מבוצעת הערכה לגבי יחסי ההון

בתרחישים המשמשים לצורך תכנון ההון עם הנחות שונות לגבי עיתוי תחילת התממשות התרחיש בכל אחת משנות התכנון (שלוש השנים הקרובות).
בנוסף לתרחישי הקיצון הנ"ל, הבנק חישב תרחיש קיצון הופכי אשר נועד לבחון את עוצמת האירועים אשר עלולים להביא לפגיעה בתוצאות הכספיות של הבנק כך שיחס הון הליבה ירד מתחת לתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הבנק לתרחיש קיצון.
במסגרת תהליך בחינת נאותות הקצאת ההון ובהתאם להנחית בנק ישראל, מחשב הבנק תרחיש קיצון נוסף המבוסס על תרחיש מקרו כלכלי בעל אופי של מיתון מקומי חמור הנגרם כתוצאה ממשבר בטחוני עם השלכות חמורות על ענף הדיור והנדל"ן. הפגיעה הריאלית מתבטאת בירידה חדה בתוצר ובצריכה הפרטית וכתוצאה מכך פגיעה קשה בשוק העבודה והדיור. הבחינה בתרחיש זה נעשית לאופק של שנתיים.

- **חשיפה לאג"ח קונצרני**

הבנק רואה בחלק מהשקעת הנוסטרו באג"ח קונצרני כתחליף למתן אשראי. מסגרת ההשקעה והכללים לביצועה נדונים ומאושרים בדירקטוריון, וכוללים את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים להשקעה, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דירוג.
תהליך קבלת ההחלטות לגבי השקעות בתחום זה מבוצע באגף ניהול פיננסי ובהתאם למדרג הסמכויות. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח הקונצרני מבוקרות באופן שוטף ומדיניות הבנק בתחום זה מותאמת להתפתחות בשווקים.
מידע נוסף בדבר הרכב תיק האג"ח הקונצרני ראה בפרק "התפתחות הנכסים וההתחייבויות" – בניתוח סעיף "ניירות ערך".
כמו כן ראה התייחסות בפרק "מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים" בדבר בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני.

- **סיכון אשראי צד נגדי בגין סיכון שוק**

הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי.
חשיפות אלו מרוכזות בפעילות הבנק מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שערוך שוטף של עסקות מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים ודרישת בטחונות מתאימה. מתבצעת בדיקה שוטפת מול מסגרות ובטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות. הבנק מיישם שיטת תרחישים היסטוריים ומודלים פנימיים נוספים, ברמת העסקה והלקוח, על פיהם נקבעת דרישת הבטחונות. תרחישים אלו עוברים תהליכי תיקוף תקופתיים.

הפעילות במכשירים נגזרים מוצגת בבאור 19 לדוחות הכספיים. להלן פירוטים נוספים לסעיף "שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים":

<u>צד נגדי "בנקים", ליום 31 בדצמבר 2013:</u>

סך כל היתרה בגין צד נגדי "בנקים" הינה בסך 177 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד הינה בסך 49 מיליון ש"ח.

<u>צד נגדי "אחרים", ליום 31 בדצמבר 2013:</u>

סך כל היתרה בגין צד נגדי "אחרים" הינה בסך 291 מיליון ש"ח, כאשר היתרה הגבוהה ביותר לגוף בודד, הינה בסך 41 מיליון ש"ח.

- **הפעילות עם בנקים בחו"ל**

חשיפת האשראי בפעילות עם בנקים בחו"ל נובעת בעיקרה מהפעילויות הבאות: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות כבטחון ללקוחות, פעילות FX, פעילות בנגזרים, פעילות סליקה, קבלת שירותי משמורת (Custodian) ורכישת אג"ח של בנקים.

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מגבלות חשיפה המאושרות אחת לשנה הנבחנות באופן שוטף ומעודכנות בהתאם לצורך. הבנק פועל בנגזרים בעיקר מול בנקים עמם נחתמו הסכמי ISDA והסכמי CSA. לבנק הסדרי סליקה של עסקאות במטבע חוץ מול ה-CLS (Continuous Linked Settlement) באמצעות בנק בינלאומי גדול בעל דירוג גבוה.

בנוסף, פועל הבנק מול מספר מוסדות פיננסים זרים לצורך קבלת שירותי משמורת (Custodian) בפעילות בניירות ערך זרים. בהקשר זה פועל הבנק בהתאמה להנחיות בנק ישראל כפי שפורסמו במסגרת "הוועדה הבין משרדית להסדרת שירותי קסטודי בשוק ההון בישראל" בינואר 2013.

- **חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים**

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים[1] על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח):

דרוג אשראי חיצוני*	סיכון אשראי מאזני [2]	סיכון אשראי חוץ מאזני [3]	חשיפת אשראי
AAA עד -AA	**34**	**-**	**34**
+A עד -A	**583**	**43**	**626**
+BBB עד -BBB	**35**	**-**	**35**
B	**2**	**-**	**2**
ללא דרוג	**-**	**17**	**17**
סה"כ חשיפה [4]	**654**	**60**	**714**

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים[1] על בסיס מאוחד ליום 31 בדצמבר 2012 (במיליוני ש"ח):

דרוג אשראי חיצוני*	סיכון אשראי מאזני [2]	סיכון אשראי חוץ מאזני [3]	חשיפת אשראי
AAA עד -AA	60	88	148
+A עד -A	625	12	637
+BBB עד -BBB	16	-	16
ללא דרוג	13	-	13
סה"כ חשיפה [4]	714	100	814

1. מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וברוקרים.
2. פקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות חוב, ונכסים אחרים בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים המוצגים לפני קיזוז דו צדדי כהגדרתו בנספח ג' בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.
3. ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
4. לא קיימים מוסדות פיננסים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.

* הדרוג הינו ברמת קבוצה בנקאית מאוחדת.

לפירוט לגבי היקף החשיפה לקבוצת לווים בנקאית ראה תת פרק "ריכוזיות לווים".

<u>הערות:</u>

א. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים (ראה פירוט בבאור 3.א לדוחות הכספיים).

ב. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 19.ב לדוחות הכספיים.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. עיקר החשיפות ליום 31 בדצמבר 2013 הינן למוסדות הפועלים בארצות הברית, בריטניה, גרמניה, קנדה, צרפת ושוויץ. לבנק אין חשיפה לבנקים הפועלים ביוון, אירלנד, פורטוגל וספרד. קיימת חשיפה של 2 מיליון ש"ח לבנקים ומוסדות פיננסיים הפועלים באיטליה.
לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר רכיבי ההון.
הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדרוג Moody's ו-S&P. לאור המשבר הפיננסי וההתפתחויות המהירות במצבם של מוסדות פיננסיים שונים, הבנק עוקב אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.
הבנק קבע מגבלות חשיפה למוסדות הפיננסיים השונים תוך התייחסות לחשיפת אשראי ישירה, לחשיפה הנובעת ממכשירים פיננסיים נגזרים ולסיכון סליקה. מגבלות חשיפה אלו מתעדכנות אחת לשנה לפחות, ועל פי ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים ומצבם של המוסדות הפיננסיים השונים. חשיפת האשראי הישירה הינה ברובה לטווח קצר ומהווה חלק מניהול עודפי הנזילות של הבנק במטבע חוץ. החשיפה ממכשירים פיננסיים נגזרים נובעת בעיקר מפעילות עם לקוחות והינה ברובה לטווחים של עד שנה.
הבנק בוחן את מדיניות החשיפה לבנקים ומדינות בתדירות גבוהה בהתאם להתפתחויות שונות ומבצע התאמות על פי הצורך.
בתוספת ה' - סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק, בענף "שירותים פיננסיים" - לא נכללות חשיפות לבנקים. לאור זאת אין זהות בין שני הדיווחים.

- **מימון ממונף**

הבנק מעמיד מעת לעת אשראי ללקוחותיו למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, המתאפיין לעיתים בסכומים או שיעורי מימון גבוהים, כאשר יכולת פירעון האשראי מבוססת בעיקרה על התאגיד הנרכש. האשראי הניתן מאפשר בין היתר, מימון של מיזוגים ורכישות, התרחבות עסקית וכד'.
כל בקשה לאשראי מסוג זה נבחנת לגופה, תוך התחשבות בטיב הלקוח, יכולת ההחזר והביטחונות המוצעים. מתן האשראי בכפוף למגבלות רגולטוריות ולמדיניות הבנק.

להלן התפלגות החשיפה לעסקאות מימון ממונף לפי ענפי משק ולפי אזור גיאוגרפי (במיליוני ש"ח):

	ליום 31 בדצמבר 2013			ליום 31 בדצמבר 2012		
	מאזני[1]	**חוץ מאזני**	**סה"כ[2]**	מאזני[1]	חוץ מאזני	סה"כ[2]
ישראל:						
בינוי ונדלן	**-**	**-**	**-**	-	-	-
מסחר*	**226**	**-**	**226**	250	-	250
תקשורת	**98**	**-**	**98**	117	-	117
שירותים פיננסיים[3]	**182**	**-**	**182**	200	-	200
סה"כ	**506**	**-**	**506**	567	-	567
אירופה:						
בינוי ונדל"ן	**36**	**34**	**70**	72	2	74
סה"כ מימון ממונף	**542**	**34**	**576**	639	2	641

[1] יתרה מאזנית נטו לאחר ניכוי ביטחונות, המותרים לניכוי לפי סעיף 5 בהוראת ניהול בנקאי תקין 313.

[2] יתרת חבות נטו העולה על סכום החבות המפורט בסעיף 2 (א) בהוראת ניהול בנקאי תקין 323 - בסך של 25 מיליון ש"ח, צמוד למדד יוני 1998.

[3] אחד מבעלי השליטה, בעקיפין, בחברה שהינה בישראל, הינו בעל דרכון של אירלנד. אין חשיפה לפורטוגל, יוון, ספרד או איטליה.

* קיים לקוח בודד בענף המסחר שחובו בסך כ- 114 מיליון ש"ח סווג כהשגחה מיוחדת. יתר הלווים להם ניתן אשראי למימון רכישת אמצעי שליטה, אינם מסווגים כחובות פגומים, נחותים או השגחה מיוחדת.

- **כהפרשה להפסדי אשראי, אשראי לציבור פגום, בפיגור ומחיקות לפי צד נגדי (במיליוני ש"ח):**

	ליום 31 בדצמבר 2013		
	ממשלות	**בנקים**	**ציבור**	**סה"כ**
אשראי לציבור פגום	-	-	**610**	**610**
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 90 יום או יותר	-	-	**70**	**70**
אשראי לציבור שאינו פגום, בפיגור של 30 ועד 89 ימים	-	-	**111**	**111**
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי (מאזני וחוץ מאזני)	-	-	**339**	**339**
הפרשה להפסדי אשראי פרטנית בדוח רווח והפסד	-	-	**93**	**93**
מחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה	-	-	**18**	**18**

ב. סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת **מהרכב תיק** נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו.

ניתן לחלק את סיכון התיק לשני רכיבים: סיכון שיטתי (systematic risk factor) וסיכון ספציפי אקראי (idiosyncratic risk factor).

הסיכון השיטתי מייצג השפעת אירועים מקרו-כלכליים ופיננסיים על איכות תיק הנכסים של תאגיד בנקאי ובפרט על איכות תיק האשראי שלו. ייתכן כי רגישות הלווים לאירועים מקרו-כלכליים תהיה שונה, אך ההנחה הבסיסית הינה שאין לווה בעל חסינות מוחלטת בפני אירוע מהסוג הזה. כתוצאה מכך, הסיכון השיטתי הינו בהגדרה בלתי נמנע ולא ניתן להפחתה על ידי ניהול או גידור יעיל.

לעומתו, **הסיכון הספציפי** מוגדר ברמת לווה ספציפי ותלוי ברמת הניהול ובביצועים העסקיים של הפירמה. כתוצאה מכך, ככל שמשקלה היחסי של החשיפה ללווה בודד פוחתת, כך פוחת הרכיב הספציפי בסיכון התיק.

ככל שתיק האשראי מפוזר יותר, חשיפת הבנק לסיכון הספציפי הולכת ופוחתת, מאידך חשיפתו לסיכון השיטתי נשארת ללא שינוי.

מדיניות האשראי של הבנק מבוססת על פיזור סיכוני האשראי וניהולם באופן מבוקר. הדבר מתבטא בחתירה לפיזור תיק האשראי בין ענפי המשק השונים ובין מספר גדול של לווים ובמגזרי הצמדה שונים.

דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון לריכוזיות האשראי בחתכים שונים.

- **ריכוזיות ענפית**

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק הינה להגדיל את הפיזור בתיק האשראי בין ענפי המשק השונים.

בדירקטוריון הבנק נערכים, לפחות אחת לשנה במסגרת הדיון על מדיניות האשראי, דיונים בנושא אשראי לענפים מסוימים, בפרט אלו הרגישים לתנודות ואלו בהם הסיכון הענפי גבוה ביחס לענפי משק אחרים, ונקבעת מדיניות בהתבסס על ההתפתחויות החזויות בענפים אלה.

אשראי לענפים בהם ממקד הבנק את פעילותו, כמו נדל"ן למגורים, פיננסים ויהלומים מטופל על ידי יחידות מקצועיות המתמחות בענפים אלה. לענפים אלה נקבעו נהלי עבודה ספציפיים ובקרות מיוחדות, בנוסף לנהלים והבקרות הרגילים, המיועדים להתמודד עם סיכוני האשראי המיוחדים להם.

הבנק עומד בהוראות בנק ישראל לעניין מגבלות אשראי לענף ספציפי, ומנהל בצורה אקטיבית את ריכוזיות החשיפה לענפים, תוך התאמת היקף האשראי בכל ענף למפת הסיכונים המשתנה.

דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון למדד ריכוזיות לענפי משק.

ראה גם תוספת ג' לסקירת הנהלה בדבר סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי המשק.

- **ריכוזיות לווים**

ככלל, מדיניות האשראי של הבנק הינה להגדיל את הפיזור בתיק האשראי בין הלווים השונים. על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 313 סך האשראי ללווה בודד לא יעלה על 15% מהון הבנק, סך האשראי לקבוצת לווים ולקבוצת לווים בנקאית לא יעלה על 25% מהון הבנק והחשיפה של סך כל החבויות נטו (לאחר ניכוי הסכומים המפורטים בסעיף 5 להוראה) של "הלווים", "קבוצות הלווים" ו"קבוצות הלווים הבנקאיות", שחבות כל אחד מהם נטו, עולה על שיעור של 10% מהון הבנק, לא יעלה על שיעור של 120% מהון הבנק. דירקטוריון הבנק קבע תיאבון וסיבולת סיכון הכוללים שמירת מרווח מסוים ממגבלות בנק ישראל אלה. הבנק עומד בהנחיות אלה ואינו חורג מהן.

הבנק בודק באופן שוטף את העמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון לחשיפות ללווה בודד וקבוצת לווים לרבות עמידה במגבלות על רמת הריכוזיות באמצעות מדדים ותרחישים שונים. מגבלות אלה נמוכות כאמור מהמגבלות שנקבעו בנוהל בנקאי תקין 313. הבנק עוקב באופן שוטף אחר מצבם העסקי של הלווים ובמיוחד הלווים הגדולים. עם זאת, על רקע האירועים וההתפתחויות הכלכליות האחרונות בשווקים הריאלים והפיננסים בעולם ועל רקע התגברות אי הודאות בשווקים אלה ערך הבנק בסוף 2013 בחינות לגבי מצבם של הלווים הגדולים בבנק. בנוסף נבדקות ההשלכות האפשריות של חדלות פירעון של אחד מעשרת הלווים הגדולים בבנק. מסקנות הבדיקות לא העלו ממצאים חריגים.

ליום 31 בדצמבר 2013 לא קיימות יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצות לווים בבנק אשר חבותן נטו, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 202.

קיימת חשיפה לקבוצת לווים בנקאית בסך כולל של 606 מיליוני ש"ח, העולה על 15% מהון הבנק ונובעת בעיקרה מהשקעה באג"ח. להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 200 מיליון ש"ח, לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2013 במיליוני ש"ח:

ענף	מספר לווים	אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סה"כ
תעשיה	1	-	220	220
בניה ונדל"ן	5	452	925	1,377
שירותים פיננסים	6	2,360	422	2,782
סך הכל	**12**	**2,812**	**1,567**	**4,379**

* אשראי לציבור, ונכסים הנובעים ממכשירים פיננסיים נגזרים.

הערות:
1. האשראי המאזני וסיכון האשראי החוץ מאזני סווגו לפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי (יתרת חוב רשומה).
2. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, חושב בהתאם להגדרות לצורך חישוב מגבלות חבות של לווה.
3. הנתונים מוצגים לפני ניכוי הביטחונות המותרים בקיזוז לצורך מגבלת לווה בודד וקבוצת לווים.

להלן פירוט יתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לששת קבוצות הלווים הגדולות בבנק לפי ענפי משק, ליום 31 בדצמבר 2013 במיליוני ש"ח:

ענף משק	מספר קבוצות	אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סה"כ*
שירותים פיננסים	4	1,651	163	**1,814**
יהלומים	1	257	151	**408**
בניה ונדל"ן	1	160	238	**398**
סך הכל	**6**	**2,068**	**552**	**2,620**

* חבות נטו הנובעת מיתרות אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לקבוצות לווים, על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראת ניהול בנקאי תקין 313.

- **ריכוזיות בטחונות**

סיכון ריכוזיות בטחונות מוגדר כסיכון להפסדים פוטנציאליים בתיק האשראי הנובעים מריכוז יתר או תלות של הרכב תיק בטחונות של הבנק, במספר קטן של נכסים ספציפיים או סוגי בטחונות.

סיכון זה נותח במסגרת יישום הנדבך השני של באזל 2 ושולב במסמך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים הרבעוני.

- **ריכוזיות גיאוגרפית**

עיקר פעילות האשראי של הבנק הינה ללקוחות בישראל. לבנק אין סניפים מחוץ לישראל.

הבנק לא העמיד אשראי ישיר ללקוחות אשר עיקר פעילותם במדינות LDC (ארצות פחות מפותחות), אשר לגביו הוא נסמך על נכסים במדינות אלה כמקור סילוק לאשראים. כמו כן, לא קיימת חשיפה ישירה כאמור ללקוחות אשר עיקר פעילותם במדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד.

לפירוט נוסף לגבי החשיפה לפי אזורים גיאוגרפיים ראה גם תוספת ו' לסקירת ההנהלה בדבר חשיפה לסיכון מדינות.

סיכוני שוק

סיכונים לפגיעה בהכנסות הבנק ובהונו כתוצאה משינויים של מחירים ושערים בשווקים הפיננסים, ובעיקר שינויים בשערי הריבית, בשערי החליפין, באינפלציה, בשערי המניות וברמת התנודתיות של השערים בתחומים השונים.

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2013, עדכן הדירקטוריון את מדיניות ניהול סיכוני השוק תוך עדכון המתודולוגיה לקביעת תרחישי קיצון ומגבלות הקיצון. במסגרת זו עודכנו, בין השאר, מגבלות החשיפה לסיכוני שוק כוללים את תאבון הסיכון וסיבולת הסיכון לסיכוני השוק (בסיס, ריבית, אופציות ומניות) במטרה להגביל את ההפסד הפוטנציאלי העלול לנבוע מסיכונים אלו. סיבולת סיכון השוק הכולל הינה 70 מיליון ש"ח. בנוסף, אחת לרבעון מובא לדיון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון מסמך הסיכונים שכולל, בין היתר, התייחסות לסיכוני שוק, תוצאות מבחני Back test לבחינת תקפות המודלים להערכת סיכוני שוק ותוצאות מבחני הקיצון, זאת בנוסף לדווח תקופתי על תוצאות תהליך בדיקת כלל המודלים בבנק, ובכללם המודלים לניהול סיכוני שוק.

ראש אגף ניהול פיננסי, מר אפרים אברהם, מנהל את החשיפות לסיכוני השוק של הבנק.

תמונת סיכון השוק נבחנת במפורט אחת לשבוע בפורום ההנהלה לעניינים פיננסים אשר בראשותו של ראש אגף ניהול פיננסי ובהשתתפות חברי הנהלה ובעלי תפקידים נוספים רלוונטיים. במסגרת זו מתקיים דיון במכלול חשיפות השוק וחשיפות הנזילות של הבנק וכן בחינה והמלצה לגבי מוצרים פיננסים חדשים או פעילויות חדשות. כמן כן, הפורום קובע מסגרות פנימיות למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון. דיוני הפורום והמלצותיו מובאים לאישור הנהלת הבנק. ביצוע ההחלטות הינו רק לאחר דיון ואישור בפורום ההנהלה השבועי בראשות מנכ"ל הבנק ובמקרה הצורך לאחר דיון ואישור בדירקטוריון הבנק. חברי ההנהלה אחראים ליישום ההחלטות (כל אחד בתחום אחריותו).

יצירת החשיפות לסיכוני שוק נעשית באגף לניהול פיננסי בעיקר על ידי חדר עסקות ועל ידי יחידת הנוסטרו, במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון. כמו כן, יחידת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק מבצעת פעולות אשר מטרתן טיפול בפוזיציות הנוצרות מהפעילות הבנקאית השוטפת של הבנק.

חדר עסקות יוצר חשיפות שוק (בסיס, ריבית, אופציות) על בסיס המגבלות שהדירקטוריון קבע, ואחראי על פרסום מחירי המעבר (Benchmark) במט"ח.

יחידת הנוסטרו באגף הינה יחידה המשפיעה בצורה מהותית על סיכוני השוק של הבנק, בעיקר לנושא פוזיציית הבסיס המדדית סיכוני ריבית וסיכוני מניות. פעולת יחידה זו נבחנת בתדירות יומית על ידי אגף בקרות וניהול סיכונים ואחת לשבוע במסגרת הפורום לעניינים פיננסים.

יחידת הנכ"ה אחראית על קביעת ופרסום מחירי המעבר (Benchmark) בשקלים במגזר הצמוד והלא צמוד וניהול הפער (חשיפה) בין הנכסים להתחיבויות הנובע מפעילויות הבנק השוטפות.

תחום הבקרות באגף בקרות וניהול סיכונים מרכז את בקרת סיכוני השוק הכוללת, בין השאר, בדיקת העמידה והתאמת הפעילות והחשיפות של הבנק במגבלות החשיפה שנקבעו ואושרו על ידי הדירקטוריון.

תוצאות המדידות מועברות למנכ"ל ולחברי הפורום לעניינים פיננסיים וחריגות, באם קיימות, מדווחות לדירקטוריון.

מערך ניהול הסיכונים אחראי לזיהוי, הגדרה ומיפוי של סיכוני השוק כולל פיתוח המודלים הפנימיים למדידת הסיכונים בכל מגזרי סיכון השוק וכן יצירת תמונת הסיכון הכוללת והדיווחים אודותיה לפורום ההנהלה לעניינים פיננסים.

באפריל 2013 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול סיכוני ריבית (נוהל בנקאי תקין 333) והוראת ניהול סיכוני שוק (נוהל בנקאי תקין 339) הבנק נערך ליישום ההוראות. לפירוט עיקרי ההוראות ראה פרק "עדכוני חקיקה".

הבנק מודד את סיכוני השוק, בין השאר, באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע בשיטה הפרמטרית לתקופת אחזקה של 10 ימים וברמת ביטחון של לפחות 99%.

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות VAR לכל אחד מהרכיבים של סיכון השוק (סיכון בסיס, סיכון ריבית וסיכון אופציות), כמפורט בהמשך.

יודגש כי כל בדיקות ה-VAR מבוצעות ברמה יומית ובתחומים מסוימים (לרבות באופציות), העמידה במגבלת ה-VAR נמדדת ברזולוציה תוך-יומית. במהלך שנת 2013 לא נצפו חריגות ממגבלות ה-VAR.

הבנק מפעיל מגוון תרחישי קיצון (Stress) על סיכוני השוק. תרחישי קיצון אלו נוגעים למגוון סיכוני השוק וכוללים התייחסות לסיכוני בסיס, סיכוני ריבית וסיכוני אופציות ומתבססים על תנודות במטבעות ובשווקים בהם הבנק פועל. תרחישי הקיצון נועדו לבחון את מידת הרגישות של הבנק לאירועים חריגים העלולים להתרחש בשווקים הפיננסיים והשלכותיהם על רווחיות הבנק.

בחודש אוגוסט 2013, עדכנה הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון את תרחישי הקיצון לסיכוני שוק (למעט תרחיש קיצון לסיכון אופציות אשר עודכן בדצמבר 2013). התרחישים מתבססים גם על היסטוריית נתונים לגבי משברים בשווקים הפיננסיים שהתרחשו בעבר, כולל המשבר שהתרחש בשנת 2008. יישום העדכונים בפועל החל בדצמבר 2013.

בתחום סיכוני השוק הבנק מפעיל מדידה שוטפת של מס' תרחישי קיצון:

- תרחישים המשקפים שינויים בערכי השוק במהלך אירועים שהתרחשו בפועל על פי היסטוריית נתונים החל משנת 1998 לתקופת אחזקה של שנה.
- תרחיש הבוחן השפעה של הארכת תקופת האחזקה של הפוזיציות בבנק.
- תרחיש המבוסס על אירוע קיצון שהוגדר על ידי הבנק האירופאי המרכזי (ה- ECB).
- תרחיש "הגרוע מכולם" הבוחן את חשיפת השוק המקסימאלית בגורמי הסיכון.

רשימת התרחישים נבחנת בתדירות של אחת לשנה לפחות, וכן מתעדכנת מעת לעת על רקע התפתחויות בשווקים. התרחישים מובאים לדיון בהנהלה ובדירקטוריון לצורך בחינה ואישור. בשנת 2013 לא נצפו חריגות, למעט מספר חריגות ממגבלת אחד מתרחישי הקיצון לסיכוני שוק אשר אותרו במהלך הרבעון השני וטופלו על ידי ההנהלה בפרק זמן של כשבועיים.

הרצת התרחישים מתבצעת בתדירות שבועית לפחות ואחת לרבעון מתקיים דיון בפורום הנהלה לעניינים פיננסיים, בהנהלת הבנק, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון על:

- רשימת תרחישי הקיצון.
- ערכי התרחישים.
- תוצאות התרחישים בפועל לעומת המגבלות שנקבעו.
- מסקנות ניהוליות ועסקיות העולות מהתרחישים.

כמו כן, מוצגים נתונים על מגמות ב-Market Risk Factors אשר יכולים להצביע על מגמות בשוק ואפשרות להתפתחות תרחיש קיצון, העלול להשפיע על ערך פוזיציות השוק של הבנק.

כהשלמה לבדיקות ה-VAR וכתיקוף למודל זה, מבצע הבנק בדיקות Back Test. מטרת בדיקות אלו לבחון את הלימות ואמינות מודל ה-VAR למדידת סיכונים, וזאת באמצעות התאמת תוצאות חיזוי מודל ה-VAR לשינויים שנצפו בפועל, על פני תקופה.

להלן ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח במונחי VAR:

מגזר	סוג מגבלה	מגבלה	בפועל	
		31.12.2013	31.12.2013	31.12.2012
סה"כ	VAR שוק כולל	**70**	**42.8**	28.7
ריבית	VAR מקוזז	**60**	**25.3**	12.2
בסיס	VAR	**30**	**6.1**	9.2
מניות	VAR	**25**	**9.4**	5.1
אופציות	VAR	**7.5**	**2.0**	2.2

סיכון ריבית - נובע מהשפעתם האפשרית של שינויים בעקומי הריבית על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות.
סיכוני הריבית לתיק הכולל של הבנק מהווים את סיכון השוק העיקרי אליו חשוף הבנק.
המכשירים המרכיבים את סיכון הריבית בבנק נחלקים בין מוצרים בתיק הבנקאי בהם אין לבנק כוונת מסחר ובין מוצרים בתיק למסחר, המכיל מכשירים המוחזקים הינם עם כוונת מסחר או במטרה לגדר רכיבים אחרים בתיק למסחר. האחזקות בתיק זה הינן ברמת נזילות גבוהה יותר מאשר בתיק הבנקאי.
הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל המשלב את המכשירים בתיק הבנקאי ובתיק למסחר, תוך התייחסות לסיכונים הנובעים מפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות כתוצאה מפעילות נוסטרו וחדר עסקאות.

מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי ובמגזר צמוד מדד. קיימות חשיפות ריבית שאינן מהותיות במטבעות החוץ העיקריים.
חשיפת הריבית נמדדת בתדירות יומית למטבעות הבאים: ש"ח לא צמוד, צמוד מדד, דולר, יורו, יין, פר"ש וליש"ט.

מדידת חשיפת הריבית מתבצעת בעזרת שתי טכניקות מדידה עיקריות:

א. (DV1% (Delta Value 1% - מייצג את השינוי האפשרי בתיק בהינתן שינוי מקביל בעקום הריבית של 1%.

ב. VAR (Value at Risk) - מודל "ערך בסיכון" מודד את הסיכון הפוטנציאלי בתיק ברמת בטחון שאינה פוחתת משעור של 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים.

מדידת חשיפת הריבית מביאה בחשבון, בין היתר, הנחות עבודה לשיעורי הפירעונות המוקדמים במשכנתאות בריבית קבועה והנחות עבודה לשיעורי המשיכות בנקודות היציאה בתכניות חסכון המתבססות על ניסיון העבר. בנוסף קיימות הנחות עבודה לעניין מח"מ באג"ח מסוג גילון והנחות עבודה לעניין היקף ומח"מ מוצרי עו"ש ללא תאריך פירעון מוגדר (קיום יתרה יציבה של חלק מחשבונות העו"ש כאשר החלק האחר של חשבונות העו"ש מוגדר ללא תאריך פירעון ומחושב כבעל מח"מ של יומיים).
ההנחות המפורטות לעיל מאושרות בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון, ומהוות מרכיב בשיטת חישוב החשיפה.
דירקטוריון הבנק קבע מגבלות במונחי ערך בסיכון לגבי ההשפעה האפשרית של שינויים בשיעורי הריבית. נקבעה מגבלה לגבי סה"כ סיכוני הריבית ולגבי כל בסיס הצמדה לרבות כל מטבע חוץ בנפרד. עבור מגזרי המטבעות שקל צמוד מדד ושקל לא צמוד, נקבעה, בנוסף למגבלת VAR, גם מגבלה במונחי DV1%. פירוט המגבלות והחשיפה בפועל ליום המאזן מוצג בטבלה להלן. החשיפה בפועל ביום 31 בדצמבר 2013 הייתה ערך בסיכון (VAR כולל קורלציות) של 25.3 מיליון ש"ח (ביום 31 בדצמבר 2012 – 12.2 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2013 היה 29.1 מיליון ש"ח (בשנת 2012 – 25.6 מיליון ש"ח).

בביצוע תהליך ה- Back Test במהלך שנת 2013 אותרו מספר חריגות בודדות, במגזר השקלי שאינו צמוד וחריגה אחת במגזר השקלי הצמוד כאשר טווח ערך החריגה מסך המקסימאלי עמד על 2.3 מיליון ש"ח. במגזר המט"ח, במטבעות יין ואירו אותרו מספר חריגות כאשר ערך החריגה המקסימאלי עמד על 0.1 מיליון ש"ח.

להלן תיאבון הסיכון והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח:

מגזר	סוג מגבלה	מגבלה	בפועל	
		31.12.2013	31.12.2013	31.12.2012
סך הכל	VAR ריבית מקוזז*	60	25.3	12.2
צמוד מדד	VAR	40	12.1	4.1
	DV1%	60	38.6	32.8
לא צמוד	VAR	25	13.6	10.2
	DV1%	100	37.5	42.0
מט"ח	VAR לכל המטבעות	20	8.1	2.6

* בחישוב הסה"כ מובאים בחשבון הקטנות סיכוני הריבית בגין מתאמים (קורלציות) בחשיפות הריבית בין מטבעות שונים על פי התקופות.

מפורט להלן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים היפותטיים בשערי ריבית):

	31.12.2013					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ [2]			
	לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
נכסים פיננסיים [1]	28,486	6,466	2,505	296	268	38,021
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים[3]	16,467	306	12,453	2,223	2,978	34,427
התחייבויות פיננסיות [1]	23,500	6,022	5,175	1,186	458	36,341
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים[3]	20,357	304	9,725	1,356	2,786	34,528
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	1,096	446	58	(23)	2	1,579

	31.12.2012					
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ [2]			
	לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
נכסים פיננסיים [1]	27,711	5,872	3,114	446	450	37,593
סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים[3]	10,359	490	14,250	2,821	7,793	35,713
התחייבויות פיננסיות [1]	24,159	5,020	5,021	1,214	487	35,901
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים[3]	13,294	494	12,214	2,021	7,819	35,842
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	617	848	129	32	(63)	1,563

לפירוט נוסף בדבר ההנחות והפרמטרים ששימשו לחישוב השווי ההוגן – ראה באור 20ג' בדוחות הכספיים.

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

31.12.2013

	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית[4]							**שינוי בשווי הוגן**	
	מטבע ישראלי		**מטבע חוץ[2]**						
	לא צמוד	**צמוד למדד**	**דולר**	**אירו**	**אחר**	**השפעות מקזזות**	**סך הכל**	**סך הכל**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח							במיליוני ש"ח	באחוזים
השינוי בשיעורי הריבית									
גידול מיידי מקביל של 1%	**1,058**	**412**	**56**	**(21)**	**3**	**-**	**1,508**	**(71)**	**(4.5%)**
גידול מיידי מקביל של 0.1%	**1,095**	**442**	**60**	**(23)**	**2**	**-**	**1,576**	**(3)**	**(0.2%)**
קיטון מיידי מקביל של 1% [5]	**1,144**	**500**	**70**	**(26)**	**2**	**-**	**1,690**	**111**	**7.0%**

31.12.2012

	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית[4]							**שינוי בשווי הוגן**	
	מטבע ישראלי		**מטבע חוץ[2]**						
	לא צמוד	**צמוד למדד**	**דולר**	**אירו**	**אחר**	**השפעות מקזזות**	**סך הכל**	**סך הכל**	**סך הכל**
	במיליוני ש"ח							במיליוני ש"ח	באחוזים
השינוי בשיעורי הריבית									
גידול מיידי מקביל של 1%	581	827	131	34	(66)	-	1,507	(56)	(3.6%)
גידול מיידי מקביל של 0.1%	616	847	130	31	(64)	-	1,560	(3)	(0.2%)
קיטון מיידי מקביל של 1% [5]	664	874	131	29	(64)	-	1,634	71	4.5%

1. כולל מכשירים פיננסיים מורכבים, לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
2. לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
3. סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהוונים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בבאור 20 בדוחות הכספיים.
4. שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של המכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.
5. עד לרמת ריבית של אפס (לא נלקחה בחשבון ריבית שלילית).

הערה: לא ארע בעשר השנים האחרונות שינוי שבועי מצטבר אשר לו היה מתרחש במועד הדיווח היה פוגע בהנחת העסק החי ששימשה בבסיס עריכת הדוחות הכספיים.

סיכון בסיס - מתייחס לאפשרות של הפסד הנובע משינויים בשערי המטבע, בסיס הצמדה או מניות, כאשר אין הקבלה בין הבסיס אליהם צמודים הנכסים לבין בסיס ההתחייבויות. ניהול סיכוני הבסיס נועד, בין השאר, למקסם את רווחיות הבנק תוך ניצול הזדמנויות בשווקים השונים. במסגרת זו יוצר הבנק חשיפות בשווקי המטבע המקומיים והבינלאומיים וכן חשיפות בשוק הצמוד למדד.

תיאבון וסיבולת הסיכון לסך חשיפות המטבע הינם במונחי VAR (Value at Risk) אשר מודד את הסיכון הפוטנציאלי בפוזיציה מטבעית בבנק ברמת בטחון שאינה פוחתת משעור של 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימים.

א. חשיפות מט"ח: פעילות הבנק כעושה שוק בתחום המט"ח מחייבת חשיפה לסיכון שער חליפין במהלך המסחר. נקבעו נהלי עבודה ומגבלות לגבי היקפי החשיפות ואופן ניהולן במהלך המסחר. בנוסף, מעת לעת, מתקבלות החלטות להיכנס לחשיפות על פי הערכות להתפתחויות במחירים היחסיים של המטבעות השונים. החשיפות מתבצעות בתוך המסגרות

שנקבעו על ידי הדירקטוריון תוך קביעת מגבלות הפסד מרביות. לבנק מערכת ממוחשבת המצביעה על חשיפות המט"ח הכוללות בכל רגע נתון. מגבלת הדירקטוריון לסך החשיפה מט"ח/ש"ח לסוף יום נקבעה במונחי ערך בסיכון לסך של 13 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ביום 31 בדצמבר 2013 הייתה ערך בסיכון של 1.9 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 – 2.1 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2013 היה 4.9 מיליון ש"ח (בשנת 2012 – 8.6 מיליון ש"ח). פעילותו של הבנק במטבעות חוץ מתבצעת בעיקר במטבעות דולר ארה"ב, יורו, יין, ליש"ט ופר"ש.
בנוסף, נקבעו מגבלות נוספות לערך בסיכון למט"ח - שקל (ללא דולר) ולמטבעות שאינם עיקריים ומגבלות פוזיציה במהלך יום ובסוף יום.
כמו כן נקבעה מגבלה כמותית של עודף/חוסר נכסים על התחייבויות בהיקף של 40 מיליון דולר, מזה במט"ח ללא מטבע דולר – 15 מיליון דולר, ובמטבעות שאינם עיקריים – 10 מיליון דולר (המטבעות העיקריים על פי החלטת הבנק הינם: דולר, יורו, ליש"ט, פר"ש, יין).

במסגרת מבחני ה- Back Test לסיכון בסיס במט"ח במהלך 2013, אותרו 3 חריגות זניחות כאשר ערך החריגה המקסימאלי עמד על 0.1 מיליון ש"ח.

ב. <u>חשיפת מדד</u>: מגבלת חשיפת בסיס המדד במונחי ערך בסיכון הינה 10 מיליון ש"ח. החשיפה בפועל ליום 31 בדצמבר 2013 הייתה ערך בסיכון של 4.2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 – 7.1 מיליון ש"ח). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2013 היה 8.2 מיליון ש"ח (בשנת 2012 – 7.8 מיליון ש"ח). בעקבות עדכון מדיניות ניהול סיכוני השוק כאמור לעיל, המגבלה הכמותית על עודף/גרעון נכסים על התחייבויות אשר בעבר הייתה נקובה בערכים מספריים, עודכנה למונחים יחסיים להון הבנק המתורגמים לערכים מספריים - עודף נכסים על ההתחייבויות לא יעלה על 100% מהון הבנק ועודף התחייבויות על הנכסים לא יעלה על שיעור של 35% מהון הבנק. נכון ליום 31 בדצמבר 2013, עודף נכסים על התחייבויות בשיעור של כ-23.7% מהון הבנק.

להלן הרגישות לשינויים בשערי החליפין של מטבעות החוץ והמדד במיליוני ש"ח (סוגריים מייצגים הפסד):
(המדידה כוללת הן את הפעילות המאזנית והן את החוץ מאזנית)

<u>ליום 31 בדצמבר 2013</u>:	**<u>מדד</u>**	**<u>דולר</u>**	**<u>יורו</u>**	**<u>ליש"ט</u>**	**<u>יין</u>**	**<u>פר"ש</u>**	**<u>מט"ח אחר</u>**
עליה של 5%	**22.3**	**0.1**	**2.5**	**(0.1)**	**1.3**	**(*)**	**(0.9)**
עליה של 10%	**44.6**	**1.8**	**5.5**	**(0.3)**	**2.6**	**(0.1)**	**(1.9)**
ירידה של 5%	**(22.3)**	**0.6**	**(2.2)**	**0.1**	**(1.3)**	*	**0.9**
ירידה של 10%	**(44.6)**	**1.9**	**(2.8)**	**0.3**	**(2.6)**	**0.5**	**1.9**

<u>ליום 31 בדצמבר 2012</u>:	**<u>מדד</u>**	**<u>דולר</u>**	**<u>יורו</u>**	**<u>ליש"ט</u>**	**<u>יין</u>**	**<u>פר"ש</u>**	**<u>מט"ח אחר</u>**
עליה של 5%	41.3	2.3	1.7	1.3	(0.2)	(0.4)	1.1
עליה של 10%	82.6	2.9	5.9	2.6	(0.4)	(0.8)	2.1
ירידה של 5%	(41.3)	(2.8)	(0.3)	(1.3)	0.2	0.4	(1.1)
ירידה של 10%	(82.6)	(5.9)	(2.2)	(2.6)	0.4	0.8	(2.1)

* נמוך מ- 0.1.

להלן תמצית מאזני ההצמדה במיליוני ש"ח:

ליום 31 בדצמבר 2013:

	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח כולל צמוד מט"ח	פריטים לא כספיים	סה"כ
נכסים	**27,880**	**6,535**	**3,304**	**1,771**	**39,490**
התחייבויות	**22,860**	**5,934**	**7,100**	**1,261**	**37,155**
	5,020	**601**	**(3,796)**	**510**	**2,335**
עסקות עתידיות, נטו	**(3,662)**	**2**	**3,660**		
אופציות (שווי דלתא)	**(128)**	**-**	**128**		
	1,230	**603**	**(8)***		

* מזה: דולר – 4 מיליון ש"ח, יורו – (14) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים – 2 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2012:

	לא צמוד	צמוד מדד	מט"ח כולל צמוד מט"ח	פריטים לא כספיים	סה"כ
נכסים	*27,076	5,890	*4,254	*1,605	38,825
התחייבויות	*23,493	4,876	*7,027	*1,238	36,634
	3,583	1,014	(2,773)	367	2,191
עסקות עתידיות, נטו	(2,601)	(3)	2,604		
אופציות (שווי דלתא)	(144)	-	144		
	838	1,011	**(25)		

* סווג מחדש.

** מזה: דולר – (13) מיליון ש"ח, יורו – (2) מיליון ש"ח, מטבעות אחרים – (10) מיליון ש"ח.

פרטים נוספים בדבר חלוקת הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

ג. <u>חשיפת בסיס מניות ותעודות סל</u>: לבנק אחזקות במניות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. חלק מהשקעות הבנק נמצאות בתעודות סל על מניות או ETF (קרנות עוקבות מדד).

הבנק חשוף לסיכון של תנודתיות בשערי המניות. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR הן עבור מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות, והן עבור תעודות סל על מדדי חו"ל או ETF.

סיבולת הסיכון על מדד המעו"ף, תעודות סל ישראליות ומניות ישראליות הינו ערך בסיכון של 15 מיליון ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 8.5 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 – 4.2 מיליון ש"ח).

סיבולת הסיכון על תעודות סל וקרנות עוקבות מדד (ETF) בשווקי חו"ל עודכן במהלך הרבעון הרביעי לשנת 2012 לערך בסיכון של 12 מיליון ש"ח. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הניצול בפועל היה ערך בסיכון של 0.9 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 – 0.9 מיליון ש"ח).

דירקטוריון הבנק קבע מגבלות VAR נוספות ברמת ETF בודד וברמת תיקי ETF ובחלוקה למגזרים ולשווקים. סך סיבולת הסיכון לחשיפת מניות בשווקים ובמכשירים אשר אושרו על ידי הדירקטוריון הינו לערך בסיכון כולל בסך 25 מיליון ש"ח.

סיכון תיק אופציות - עיקר פעילות הבנק באופציות מט"ח\מט"ח נעשה תוך התכסות Back To Back במסחר וללא יצירת סיכוני שוק לאורך זמן. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים אחרים" בבאור 19 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013 (הערך הנקוב הסתכם לסך של 3,145 מיליון ש"ח ויתרת השווי ההוגן לסך של 125 מיליון ש"ח והוצגה הן תחת סעיף נכסים בגין מכשירים נגזרים והן תחת סעיף התחייבויות בגין מכשירים נגזרים).

באופציות מט"ח/ש"ח, ובמידה מוגבלת באופציות מט"ח/מט"ח, הבנק מנהל את תיק האופציות ובכך נחשף גם לסיכונים של שינויים בתנודתיות בין המטבעות שונים (חשיפה זו אינה בהיקף מהותי). במסגרת תיק זה נכללת גם פעילות מסוימת באופציות לצורך התכסות על חשיפות בסיס, המהווה חלק קטן מהתיק. תיק זה נכלל במסגרת "נגזרים ALM" בבאור 19 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013.

להלן התפלגות התיק לפי מטבעות ליום 31 בדצמבר 2013 (במיליוני ש"ח):

ערך נקוב					
	אירו/דולר	יורו/ש"ח	דולר/ש"ח	אחר	סך הכל
אופציות שנקנו	120	221	968	69	**1,378**
אופציות שנכתבו	107	236	934	70	**1,347**
סך הכל	227	457	1,902	139	**2,725**

שווי הוגן					
	אירו/דולר	יורו/ש"ח	דולר/ש"ח	אחר	סך הכל
אופציות שנקנו	-*	1	9	4	**14**
אופציות שנכתבו	1	1	12	4	**18**

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

בחינת הסיכונים של תיק האופציות המנוהל על ידי הבנק נעשית באמצעות מודל הערך בסיכון (VAR) המתבסס על תרחישים סימולטניים לשערי המטבעות והתנודתיות. תרחישים אלו מבוססים על סימולציה היסטורית של שינויים בתנודתיות ובשערי החליפין שנה אחורה על פני 10 ימי עסקים, ומציאת האחוזון ה-99%. ניהול תיק האופציות מבוצע באמצעות מערכת ממוחשבת המאפשרת ניתוח ובחינת הסיכונים בתיק על פי השינויים המתרחשים בשוק. המגבלה הכוללת במונחי ערך בסיכון לניהול תיק האופציות כפי שאושרה על ידי הדירקטוריון הינה 7.5 מיליון דולר. החשיפה לסיכון זה בפועל ביום 31 בדצמבר 2013 הייתה ערך בסיכון של 0.6 מיליון דולר (ביום 31 בדצמבר 2012 – 0.6 מיליון דולר). הערך בסיכון הגבוה ביותר (לסוף יום עסקים) במהלך שנת 2013 היה 1.2 מיליון דולר (בשנת 2012 – 1.1 מיליון דולר). כמו כן, מתוך מסגרת ה-VAR לאופציות נקבעה מסגרת פעילות באופציות אקזוטיות של 1.5 מיליון דולר במונחי VAR ומסגרת לפעילות באופציות מט"ח/מט"ח של 2 מיליון דולר. נכון לסוף שנת 2013 לא הייתה חשיפה באופציות אקזוטיות בתיק. (בשנת 2012 –0.1 מיליון דולר) הערך בסיכון לסוף שנת 2013 בגין אופציות מט"ח/מט"ח היה 0.2 מיליון דולר (בשנת 2012 – 0.2 מיליון דולר).

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי - נכון ליום 31 בדצמבר 2013 לבנק שני סוגי אחזקה עיקריים במניות בתיק הבנקאי:

א. השקעה במגוון מניות, ברובן סחירות, בבורסה הישראלית באמצעות יחידת הנוסטרו של הבנק במסגרת התיק הזמין למכירה. פעילות זו מתבצעת תחת המגבלות והיקף מסגרות שאושרו בדירקטוריון הבנק, ותכליתן שיפור בתשואת הבנק. השקעה זו רשומה במאזן ליום 31 בדצמבר 2013 בסך של 32 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 – 25 מיליון ש"ח).

ב. השקעות דרך חברת הבת - אגוד השקעות וייזום (א.ש.י.), אשר משקיעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. בהתאם, מבצעת החברה השקעות מתוך כוונה להשתתף ברווחי החברות לאורך זמן ובמקרים מסוימים לממשן ברווח תוך תקופה מסוימת. ההשקעות מתבצעות בהתאם למדיניות השקעות ותכנית העבודה, בה נקבעו מסגרות ויעדים, כולל תחומים מועדפים. המגבלות הקבועות בחוק, לסוג זה של השקעות, הינן עד 20% מההון של חברה בודדת, ועד 15% מהון הבנק (בחריגים מסוימים).
נכון להיום קיימת החלטת דירקטוריון לפיה השקעת חברת הבת של הבנק, א.ש.י. בתאגידים ראליים לא תעלה על 120 מיליון ש"ח. כמו כן, כל השקעה בודדת מעל 5 מיליון ש"ח ועד 15 מיליון ש"ח טעונה אישור נוסף של וועדת ההשקעות של דירקטוריון הבנק. כל השקעה בודדת מעל לסכום זה טעונה בנוסף גם אישור דירקטוריון הבנק.
סך ההשקעה בחברה כלולה הסתכם בסך של 1 מיליון ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2012. היתרה המאזנית של ההשקעה בחברות אחרות באמצעות א.ש.י (אשר מסווגות במסגרת מניות בתיק הזמין למכירה) ליום 31 בדצמבר 2013 הסתכמה בסך 58 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 – 75 מיליון ש"ח).

לפירוט נוסף בדבר פוזיציות במניות בתיק הבנקאי ראה גם פרק "הלימות ההון".

סיכון נזילות

הסיכון שהבנק לא יוכל לממן את נכסיו בטווח הקצר או לא יוכל לאפשר ללקוחות למשוך את פקדונותיהם על פי דרישה. סיכון זה יכול להתפתח כתוצאה מתהליכי ניהול ושליטה פנימיים אשר אינם מביאים בחשבון את כל גורמי הסיכון או מעריכים בצורה לא נאותה את רמת הנזילות של נכסים או את זמינותם של מקורות ומפקידים במצבי שוק שונים. בנוסף, סיכון הנזילות יכול להתממש כתוצאה משינויים בהערכות של בעלי פקדונות באשר לסיכון הבנק או כתוצאה משינויים בהערכותיהם לגבי הסיכון של המערכת הבנקאית והפיננסית כולה.
הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכוני הנזילות, על בסיס הנדרש מהוראות ניהול בנקאי תקין 342 "ניהול סיכוני נזילות".
ב-01.07.2013 נכנסו לתוקפם עדכונים להוראת ניהול סיכון הנזילות (נ.ב.ת. 342), ובהתאם נערכו שינויים בהנחות העבודה המשמשות את מודל הנזילות הפנימי (לעדכונים אלו לא הייתה השפעה מהותית) ונקבעו מגבלות ליחס מימון יציב כמוגדר בהוראה.

הדירקטוריון קובע את יחס הנזילות המינימלי הנדרש על פי המודל הפנימי ומבנה המקורות בהתאם למוגדר בהוראת סיכון הנזילות.
במהלך הרבעון השלישי של שנת 2013, עדכן הדירקטוריון את מדיניות לניהול סיכוני נזילות תוך עדכון תאבון וסיבולת הסיכון ועדכון פרמטרים נוספים המשמשים למעקב אחרי מבנה מקורות הבנק.
מדיניות ניהול סיכון הנזילות אשר נדונה ומאושרת בדירקטוריון נועדה להשיג את המטרות המרכזיות המפורטות להלן:

- מימון שוטף של פעילות הבנק.
- הבטחה כי לקוחות יוכלו למשוך פקדונות במהלך עסקים רגיל ובמצבי קיצון מסוימים.
- שמירה על רמת פיזור פקדונות, הן מבחינת גודל והן מבחינת טווחי פירעון.

כמו כן, מוגדרים במסגרת המדיניות תהליכים הנדרשים בעת שינויים קיצוניים במצב הנזילות או התפתחות של משבר נזילות.

אחת לרבעון מוצג מסמך הסיכונים (אשר מתייחס בין השאר לסיכון הנזילות) בפני הדירקטוריון ומתקיים דיון אודות מצב הנזילות ומבנה המקורות ביחס למגבלות שנקבעו והתפתחות יחס הנזילות במהלך הרבעון. כמו כן, הדירקטוריון מקיים דיונים על מצב הנזילות הכולל וניהול הנזילות במט"ח על פי ההתפתחויות בשווקים והצורך הנגזר מכך, כולל קביעת מסגרות כוללות ופרטניות לניהול עודפי הנזילות בבנקים במט"ח.

אגף ניהול פיננסי אחראי לניהול הנזילות היומית השוטפת, דיווח על מצב הנכסים הנזילים ובחינת מגמות במצב הנזילות על מנת לוודא החזקה של הון הולם על-ידי הבנק. במסגרת זו אחראי האגף על ניהול היתרות בבנק ישראל, גיוס מקורות והשתתפות במכרזי אשראי או מכרזי פקדונות של בנק ישראל, השקעת עודף הנזילות של הבנק (פקדונות בבנקים, בנק ישראל או רכישת אג"ח לטווח קצר) וחישוב מצב הנזילות היומי והחודשי המצטבר. כמו כן, אחראי האגף לניהול מבנה המקורות ושמירה על עמידה ביחסי פיזור המפקידים.

אגף חשבונאי ראשי אחראי לדווח על נתונים לאגף ניהול פיננסי לגבי חובת הנזילות האמורה להיות מופקדת בבנק ישראל.

אגף בקרות וניהול סיכונים אחראי על פיתוח מודל הנזילות הפנימי, לרבות תיקוף המודל ופיתוח תרחישי קיצון. באגף מבוצעת מדידה יומית של יחס הנזילות השוטף והיחס תחת תרחישי קיצון לפי המודל, תוך בחינת העמידה במגבלות הנזילות שנקבעו, וכן מעקב חודשי אחר מגמות במבנה המקורות. יחס הנזילות ומבנה המקורות מדווחים להנהלה ולפורום הנהלה לעניינים פיננסיים באופן שוטף.

- **מודל הנזילות הפנימי**

הבנק מנהל את רמת הנזילות שלו על פי מודל פנימי, הנגזר ממדיניות ניהול סיכון הנזילות. המודל מעריך את היקף ההתחייבויות הצפויות להיפרע אל מול היקף הנכסים הנזילים העומדים לרשות הבנק לצורך פירעון התחייבויות אלה. הנחות היסוד של מודל הנזילות נקבעות באופן שמרני, תוך התייחסות ליכולת המימוש של נכסים שונים, לאחר דיון בפורום לעניינים פיננסיים, ההנהלה, הועדה לניהול סיכונים והדירקטוריון, ונבחנות לפחות אחת לשנה על פי ההתפתחויות בשווקים ו/או בבנק ובמידת הצורך מובאות לדיון ואישור בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון. המודל מעודכן מעת לעת ומרכיביו מובאים לאישור דירקטוריון הבנק, כנדרש בהוראת המפקח על הבנקים.
מטרת מודל הנזילות הפנימי הינה לבדוק את יכולת העמידה של הבנק בפירעון פקדונות, גם כאשר לא נוספים מפקידים חלופיים או כאשר קיים קושי במימוש נכסים. מתבצע חישוב של היחס בין הנכסים הנזילים שניתן לממשם בפועל בכל המגזרים לבין ההתחייבויות הצפויות להיפרע תוך חודש. המודל לוקח בחשבון את המזומנים בקופה ופיקדונות בבנקים, יכולת המימוש בפועל של תיק האג"ח של הבנק, את יכולת הפירעון ("קריאה") של אשראי On Call מחברות כרטיסי אשראי לפי דרישה ומניח תחזית משיכות על סמך היסטוריית משיכות, תוך אבחנה בין סוגי האג"ח ונזילותם ותוך התחשבות ברמת הריכוזיות שבתיק הפקדונות ומאפייני הפעילות של המפקידים.

יחס הנזילות על פי המודל הפנימי נמדד ומדווח בתדירות יומית להנהלת הבנק, נבחן באופן שבועי על ידי פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים ונכלל בדיווח החודשי לדירקטוריון בנוסף לדיווח החודשי בדבר ריכוזיות הפקדונות ושינויים מהותיים במצב הנזילות. בנוסף, מבוצעות בדיקות של עמידה במגבלות לתרחישי הקיצון.

במהלך שנת 2013 יחס הנזילות לא ירד מהמגבלות שנקבעו, פרט למספר בודד של חריגות לא מהותיות בתרחישי קיצון ובמגבלות נזילות נוספות, אשר נסגרו תוך מספר ימים בודדים ודווחו לדירקטוריון.

הבנק בוחן באופן שוטף את מגבלות החשיפה בהתאם להתפתחויות בשווקים השונים. בנוסף, מתבצע מעקב תקופתי על מבנה המקורות בהתייחס לסוג ואופי המפקידים השונים.

בנוסף לתאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו ליחס הנזילות, קבע הבנק תאבון וסיבולת סיכון למבנה המקורות וכן נקבעו מגבלות של תאבון וסיבולת סיכון לעניין היקף הנזילות העסקית, ריכוזיות מפקידים, משקל פקדונות קצרי טווח, משקל מפקידים פרטיים, היקף מימון המאזן באמצעות מט"ח, מדיניות השקעת עודפי הנזילות במט"ח ועוד. מבנה המקורות

והעמידה במגבלות נדון בפורום ההנהלה לעניינים פיננסים בתדירות חודשית ומדווח ונדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני.

- **תרחישי קיצון**

הבנק בודק את סיכון הנזילות בין היתר באמצעות בחינת השפעת תרחישי קיצון שונים על מודל הנזילות הפנימי. תרחישי הקיצון כוללים תרחישים מערכתיים, תרחישים ממוקדי בנק, תרחיש משולב ותרחיש הופכי (הבוחן את עוצמת אירוע המביא את יחס הנזילות לסיבולת הסיכון העליונה). התרחישים כוללים תיאור עסקי, כימות השפעות התרחישים על תזרימי המזומנים ויחס הנזילות, האחריות לזיהוי התפתחות מצב משברי ודרכי ההתמודדות במקרה של התממשותו של תרחיש קיצון. בנוסף, מבוצעת מדידה של תרחישי קיצון לתקופות של עד חודש ומעל חודש. תרחישי קיצון אלה נמדדים בתדירות יומית ומוצגים לפורום ההנהלה לעניינים פיננסים כחומר רקע בישיבתו השבועית. כמו כן, אחת לרבעון מתקיים דיון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון על רשימת תרחישי הקיצון, ערכיהם והשוואת תוצאות התרחישים בפועל למגבלות שנקבעו.

התרחישים המערכתיים כוללים קשיים בשוק הבינבנקאי ובהם חוסר מוכנות של בנקים לסחור בנזילות הבינבנקאית והתערערות אמון המשקיעים ביציבות המערכת הבנקאית.
התרחישים ממוקדי הבנק כוללים ירידה בדירוג או שינוי לרעה בהערכת מצבו הפיננסי ויציבותו של הבנק. התרחיש המשולב מתייחס לשינוי לרעה בהערכת היציבות הפיננסית של מדינת ישראל וקושי בגיוס מקורות במט"ח. כמו כן, הבנק בוחן תרחיש קיצון הופכי.
בנוסף, נבחן מצב הנזילות הכולל של הבנק ומדדים המצביעים על התפתחות אפשרית של תנאי משבר ביחס לבנק או המערכת הבנקאית.

לבנק תוכנית חירום במסגרתה מתוארות דרכי הפעולה להתמודדות עם התממשות תרחישי קיצון, לרבות פעולות שונות שיינקטו על ידי הנהלת הבנק והסניפים.

בנוסף להגדרת תרחישי הקיצון, הגדרת קריטריונים לזיהוי התפתחות תרחיש קיצון, הגדרת העקרונות לתכניות חירום ומדידת התרחישים בפועל, הבנק מבצע הערכה של עלות ההתמודדות עם תרחישי הקיצון ומשלב עלות זו בתכנון ההון העתידי של הבנק בתרחישי קיצון.

יחס הנזילות בתרחישי הקיצון, לרבות עמידה במגבלות לתרחישים אלו מדווח באופן שוטף להנהלה ולפורום לעניינים פיננסיים, ומתנהל דיון לגביהם בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון במסגרת הדיון במסמך הסיכונים הרבעוני.

סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכוני ציות, אך אינו כולל סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין.
ראש אגף בקרות וניהול סיכונים הינו מנהל הסיכונים התפעוליים בבנק. ניהול הסיכון התפעולי כולל אחריות לגיבוש המדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים, תכנון ופיתוח כלים ושיטות לזיהוי והערכת הסיכון התפעולי, ביצוע מיפוי תקופתי של הסיכונים לפי קווי העסקים וסוגי סיכונים, הדרכה והנחיית היחידות השונות וביצוע מעקב אחר תוכנית העבודה לטיפול בפערים שאותרו והסדרת נהלי מעקב, דיווח ובקרה.

ניהול הסיכון התפעולי מתבצע בראייה מערכתית מקיפה, הכוללת את החברות הבנות, באמצעות מתודולוגיה אחידה ושיטתית אשר מתווה אגף בקרות וניהול סיכונים. ניהול הסיכון התפעולי מושתת על תהליך פעיל של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור דיווח ובקרה המבוצע בכל קווי העסקים של הבנק.
לאור הרגישות בתהליכים הקשורים בניהול מערכות המידע, אבטחת מידע, בטיחות וביטחון והמשכיות עסקית נקבע כי לאגף משאבים אחריות ישירה לניהול הסיכונים בפעילויות אלו. כמו כן, האחריות לניהול הסיכון המשפטי וסיכון הציות הינם באחריות היועצת המשפטית הראשית.

במהלך הרבעון השלישי של השנה אישר הדירקטוריון את מדיניות ניהול הסיכון התפעולי לשנת 2014, בהתאמה להוראת ניהול בנקאי תקין 350. במדיניות מוגדרים העקרונות לניהול הסיכון, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור הסיכונים התפעוליים בבנק, ובכלל זה שימוש בכלים משלימים להפחתת הסיכונים כגון פוליסות ביטוח, כאשר הבקרות הפנימיות אינן נותנות מענה נאות לסיכון ויציאה מהסיכון אינה אופציה סבירה. מטרת מדיניות הבנק הינה למזער את הסיכונים התפעוליים ככל שניתן, תוך הפקת לקחים מאירועי כשל וכמעט כשל לצורך הקטנת הסיכון להישנות אירועי כשל בעתיד. על בסיס המדיניות שנקבעה, גובשו נהלי עבודה לניהול הסיכון התפעולי תוך הגדרת מסגרת עבודה בהתאמה למבנה הארגוני, סמכויות, כלי הערכה, תהליכי הערכה ודיווח.

במסגרת הדיון על תאבון הסיכון הכולל של הבנק, הוגדרו תאבון וסיבולת הסיכון לסיכונים תפעוליים תוך התייחסות לסוגי הפעילויות, גידול בהיקפי הפעילות והחשיפות האפשריות.
כמו כן, ההנהלה קובעת סדרי עדיפויות להפחתת הסיכונים שעלו מסקר הסיכונים בהתאם לעקרונות שנקבעו בדירקטוריון.
כמו כן נקבעו סדרי עדיפויות לטיפול בסיכון השיורי ותהליך הטיפול בסיכונים עם סיכון שיורי בינוני וגבוה.
ההנהלה מקבלת דיווחים על היקף הנזקים המצטברים מאירועי הכשל בפועל. אירועי כשל מעל 100 אלף ש"ח מדווחים גם באופן פרטני לדירקטוריון.
קיים בבנק פורום לניהול הסיכון התפעולי, המתכנס בתדירות רבעונית, והמהווה בין היתר פורום לשיתוף בידע, דיון באירועי כשל וכמעט כשל בבנק, כולל אירועים חיצונים מהתקופה שחלפה, הצגת תוכנית העבודה בתחום, מעקב אחר ביצוע סקרי הסיכונים וטיפול בממצאים הקשורים לסיכונים תפעוליים.
על מנת לתת תמונה מלאה של החשיפה לסיכונים תפעוליים, בוצע במהלך השנים 2009-2010 סקר מקיף של מיפוי הסיכונים התפעוליים בבנק ובחברות הבנות, כולל פירוט התהליכים, תיאור סוגי הסיכונים, הבקרות, הערכת הסיכון השיורי (לאחר הפעלת הבקרות) והמלצות לשיפור או הוספת בקרות נוספות לצורך מזעור סיכונים. תהליך המיפוי בוצע על בסיס מתודולוגיה שגובשה יחד עם יועצים חיצוניים ואשר אושרה בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. במסגרת הסקר תועדו התהליכים העסקיים העיקריים, על בסיס איכות הבקרות והערכת חומרת הסיכונים ואיכות הבקרות.

- <u>סקר סיכונים תפעוליים בתהליכי העבודה העיקריים:</u>

במהלך הרבעון השני של שנת 2013, החל סקר תלת שנתי מתמשך של הערכת סיכונים בתהליכי עבודה עסקיים בהתאם למתודולוגיה מעודכנת להערכת הסיכונים התפעוליים, אשר גובשה בשיתוף יועצים חיצוניים ואושרה על ידי הדירקטוריון. הסקר כולל את התהליכים העסקיים המהותיים בבנק לרבות תיאור סוגי הסיכונים, איכות הבקרות, הערכת הסיכון השיורי והמלצות לשיפור לצורך מזעור סיכונים.
כהשלמה לסקר, לצורך ניהול הסיכון התפעולי בתהליכים העסקיים הגדיר הבנק מדדי KRI's (Key Risk Indicators). KRI's הינם מדדי ביצוע (מעבר ליעדים שהוגדרו) המצביעים על התפתחויות בפעילות בבנק העלולות להשפיע על החשיפה לסיכונים תפעוליים. מדדים אלו נקבעים בהתאם למגמות בפעילות העסקית ובהתייחסות לסיכונים התפעוליים האפשריים הנובעים מכך. על סמך התוצאות של מדידת ה- KRI's, מתבצעת בדיקה מדגמית של התהליכים העיקריים.

- <u>סקר סיכונים תפעוליים במערכות המידע העצמאיות של הבנק:</u>

ברבעון הרביעי של שנת 2013 החל סקר להערכת הסיכון התפעולי במערכות המידע העצמאיות של הבנק, בהתאם למתודולוגית בחינת הסיכונים התפעוליים בתחום מערכות המידע, אשר אושרה בדירקטוריון.

- <u>סקר אבטחת מידע במערכות המידע העצמאיות של הבנק:</u>

בשנת 2009 אושרו תוצאות סקר סיכוני אבטחת מידע במערכות העצמאיות של הבנק. מאז ביצוע הסקר מבוצעים באופן תדיר תהליכי סקירה נוספים, בדגש על מערכות בסיכון גבוה, המעדכנים את מיפוי הסיכונים. במהלך שנת 2013 החל הבנק בביצוע סקר סיכוני אבטחת מידע חדש במערכות העצמאיות הצפוי להסתיים ברבעון הראשון בשנת 2014. זאת, במקביל להשלמת תהליך סגירת פערים בנוגע לסיכונים שזוהו בעבר. ניהול האיכות של מערכות המידע הותאם לתקן ISO 9001, ונבחן על ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. במהלך הרבעון השני השנה, השלים הבנק, באמצעות חברת ייעוץ מקצועית, סקר מקיף בנושא איומי אבטחת מידע במרחב הקיברנטי. במסגרת הסקר נבחנה התאמת מערך ניהול אבטחת המידע (מנא"מ) לדינמיקה של מתאר איומי הסייבר ונמצאה מתאימה לצרכים המקצועיים ולדרישות הרגולטוריות.

לצורך עיבוי וחיזוק מערך ניהול אבטחת המידע הבנק פועל להוספת מנגנוני ניטור ובקרה, תוך מעקב שוטף בהתאמה למתאר האיומים. בנוסף, בוצעו במהלך השנים האחרונות סקרי אבטחת מידע שנועדו לבחון את מידת החשיפה של המערכות של הבנק לסיכונים (פנימיים וחיצוניים).

תוצאות סקרי הסיכונים התפעוליים מסייעות להנהלת הבנק להעריך את מידת החשיפה לסיכונים אלו וכן לקבוע את היקף ההון הנדרש במסגרת תהליך ה-ICAAP והערכת ההון הנדרש בנדבך השני.

בנוסף לסקרים המפורטים לעיל, מבצע הבנק סקרים משלימים נוספים, בהתאם לנדרש. במסגרת זו בוצע סקר לגבי היתכנות להמשכיות עסקית במקרה של פגיעה במטה הבנק (תכנית התאוששות מאסון), לרבות מיפוי התהליכים והמערכות המרכזיות של הבנק תוך קביעת סדרי עדיפויות להתאוששות מאסון.

הבנק בוחן את החשיפה לסיכון תפעולי גם באמצעות **תרחישי קיצון** אשר עודכנו על מנת להתייחס למגוון אירועים תוך הסתמכות על היסטוריית נתונים פנימית ודיווח על התממשות אירועי כשל תפעוליים במערכת הבנקאית המקומית והבינלאומית.

המשכיות עסקית - היערכות למצבי חרום - אירועים מסוגים שונים עלולים לפגוע או להשבית פעילויות מהותיות של הבנק ולקוחותיו, לפגוע בהמשכיות עסקיו, לחשוף את הבנק לסיכונים שונים ולגרום לבנק ו/או ללקוחותיו נזקים משמעותיים.

בנק ישראל, המתאם את פעילות המערכת הפיננסית בשעת חרום במסגרת מל"ח (משק לשעת חרום), הציב קוים מנחים חדשים לגיבוש מדיניות שתאפשר המשכיות עסקית של מערכת הבנקאות בקרות אירוע אסון. קוים אלה מפורטים בהוראות 355 ו-357 לניהול בנקאי תקין, ובדרישות ספציפיות המופצות לבנקים על ידי בנק ישראל מעת לעת.

הבנק נמצא בתהליך של היערכות להתמודדות עם אירועים מעין אלו, ובכלל זה: היערכות למצבי אסון פוטנציאלים מסוגים שונים כך שתתאפשר המשכיות עסקית מוגדרת גם כאשר מתרחש אירוע חרום, היערכות לתהליך התאוששות מאסון כאשר האסון מתרחש, על-מנת לחזור ביעילות ובלו"ז קצר לשגרת עבודה רגילה, וניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע אשר תומכים בתהליכים בעלי השפעה מהותית על התנהלות עסקי הבנק.

מר חמי מורג, סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים, נקבע כאחראי לפעילות בחרום ובמסגרת זו עומד בראש צוות ניהול משבר, אשר מורכב מחברי הנהלת הבנק. ניהול ההמשכיות העסקית, היערכות החירום והקשר מול גורמי הרגולציה השונים מבוצעים במסגרת מערך אבטחת מידע ולוגיסטיקה באגף משאבים. במסגרת זו הוקמה יחידה ייעודית לטיפול בנושא ההמשכיות העסקית. היחידה פועלת ליישום הדרישות החדשות של המפקח על הבנקים, לניהול המשכיות עסקית כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 355.

לבנק אסטרטגיה לניהול המשכיות עסקית, המביאה בחשבון את כלל השירותים הבנקאיים תוך ניתוח התנהגות משתני סביבה כדוגמת עובדים, לקוחות, רשויות, תשתיות לאומיות וכדומה, בהתייחס לתרחישים שונים.במסגרת זו תועדפו השירותים הבנקאיים ונקבעו יעדי אישוש בפרמטרים של זמן והיקף.
בהתאם לאסטרטגיה, גובשה בבנק תוכנית התאוששות בהתאם לתרחישי החירום אשר הוגדרו באסטרטגיית ההמשכיות העסקית. התכניות מפרטות את אופן הפעלת השירותים בחירום ואת המשאבים הנדרשים לשם כך. במקביל, נקבעה מסגרת תרגול מקיפה שמטרתה להטמיע את תוכנית החירום בקרב עובדי הבנק ולבחון את יעילותן.
במהלך שנת 2013 נמשכה הפעילות להטמעת תכנית ההמשכיות העסקית, שכללה הכנת תוכנית ונהלי חירום, הסמכה לתקן המשכיות עסקית ISO22301 והכנת נוהל תרגול המשכיות עסקית בהתאמה למסמך המדיניות. בנוסף להקמת המסגרת לניהול ההמשכיות העסקית, מתבצעים פרויקטים לשיפור מוכנות הבנק למצבי חרום ובכללם, מוגנו כל סניפי הגרעין וסניפים נוספים והותאמו לעבודה רציפה בעיתות חרום. בנוסף, הבנק נערך מול ספקים התומכים בשירותים ותהליכים חיוניים לצורך הבטחת שרידות השירותים המתקבלים מהם בעיתות חירום.
במסגרת הערכות הבנק להמשכיות עסקית במצבי חירום ובהתאם להנחיות בנק ישראל ופיקוד העורף, הושלמה במהלך רבעון רביעי בשנת 2013 הקמת אתר גיבוי למחשב המרכזי ונחתם חוזה להקמת אתר חירום ליחידות המטה של הבנק. כמו כן, באוקטובר 2013, קיבל דירקטוריון הבנק החלטה להעתיק את משרדי מטה הבנק בתל אביב, ובכלל זה מתקן המחשב המרכזי, לבניין העומד בתקני מיגון בפני רעידת אדמה ומלחמה. הבנק נערך לאיתור בניין מתאים.

הבנק מיישם **מדיניות אבטחת מידע** ובכלל זה מקיים מגוון רחב של פעילויות בתחומים טכנולוגיים, תפעוליים ותהליכיים. מדיניות אבטחת המידע הותאמה לתקן אבטחת מידע IS0 27001 ונבחנה על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. מכלול פעילות אבטחת המידע בא לתת מענה למתאר האיומים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות.
מערך אבטחת המידע של הבנק מתבסס על המרכיבים הבאים:

- מיפוי וניהול סיכוני אבטחת מידע באופן רציף ומתמשך - המתודולוגיה של הבנק בנושא נגזרת במישרין מההוראות הרגולטוריות החלות על הבנק לעניין זה, ובעיקר מהוראה 357 להוראות המפקח;
- פיתוח, התקנה ותחזוקה של מגוון כלים ממוכנים לאבטחת מערך המחשוב והנתונים של הבנק (הן ברמת התוכנה והן ברמת החומרה), באמצעות כלים לניתוח, בקרה ואיתור אירועים חריגים בתחום אבטחת המידע;
- הגברת והטמעת המודעות לאבטחת מידע בקרב הבנק באמצעות הדרכות לעובדי הבנק ולקוחותיו;
- ביצוע תהליך רציף של הערכה והפחתת סיכוני אבטחת מידע באמצעות טיפול הדרגתי בליקויים וביצוע סקרי בטיחות על-ידי גורמים מקצועיים חיצוניים, בחינה מחודשת וטיפול בליקויים אלה לאורך זמן.
- בחינה תקופתית של עמידות מערכות המידע של הבנק במתקפות קיברנטיות מסוגים שונים ועדכון מערכי ההגנה על פי הצורך. בחינה זו כוללת סקרי בטיחות, מבדקי חדירות והתייעצות מקצועית להבטחת קדימות טכנולוגית.
- בהמשך לבדיקה שנעשתה על ידי מומחה חיצוני, החליטה הנהלת הבנק להרחיב פעילות מרכז בקרת אבטחת המידע (SOC). הרחבת המרכז תשפר את יכולות הבנק בתחום, ומהווה נדבך נוסף בשדרוג המוכנות למניעת התקפות קיברנטיות.

לאחרונה חל גידול במספר ובעוצמת ניסיונות תקיפה מסוגים שונים, ובכלל זה התקפות קיברנטיות, על מערכות מידע של ארגונים עסקיים, ארגונים פיננסיים ואחרים , שנועדו להשיג גישה לא מורשית למערכות ממוחשבות על מנת לבצע שימוש שלא כדין בנכסים או במידע רגיש, חבלה במידע או שיבושים בפעילות ועוד. בעקבות זאת פרסם בנק ישראל הנחיות שמטרתן להתגונן מפני התקפות קיברנטיות ,לחזק את מנגנוני הבקרה והאבטחה, על מנת למנוע או לאתר בהקדם האפשרי חדירות של קוד עוין למערכותיהם ולדווח לציבור, כאשר הנושא מהותי, על ההשלכות של סיכונים אלה על הבנק.

השלכות שליליות פוטנציאליות מהן עלול לסבול תאגיד בנקאי כפועל יוצא של התקפות קיברנטיות כוללות בין היתר: גניבת נכסים פיננסיים, קניין רוחני או מידע רגיש אחר של הבנק, של הלקוחות או של שותפיו העסקיים; שיבוש הפעילות של התאגיד הבנקאי; עלויות שיקום; עלויות מוגדלות בגין הגנה ואבטחת מידע; אובדן של הכנסות בשל שימוש לא מורשה במידע קנייני או בשל כישלון לשמר או לגייס לקוחות בעקבות התקפות קיברנטיות; תביעות משפטיות; פגיעה במוניטין.

הבנק נשען על שני סוגים של מערכות מידע:

האחד- מערכות מידע המתקבלות כמיקור חוץ מבנק לאומי התומכות במרבית פעילויות הליבה העסקיות (להלן: "מערכות לאומי").

השני – מערכות מידע עצמאיות, שחלקן פותח באמצעים עצמיים ובחלקן פותח על ידי ספקים שונים בניהול של הבנק (להלן:"מערכות עצמאיות").

בהיבט המערכות העצמאיות, הבנק נערך להתגוננות מפני התקפות קיברנטיות וחיזק את מנגנוני הבקרה והאבטחה ובכלל זה מבצע גם את הפעילויות שנתבקשו על ידי בנק ישראל. זאת, על מנת לצמצם את החשיפות הפוטנציאליות ולחזק את ההתגוננות מול חדירת קוד עוין למערכות המחשוב העצמאיות שלו. כאמור, הבנק מבצע באופן שוטף סקרי בטיחות והערכת סיכונים למערכותיו העצמאיות. הסקרים ותהליכי הערכת הסיכונים נעשים בתדירות ובמחזוריות התואמות את הנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל בנושא ניהול טכנולוגיית המידע. במהלך שנת 2012 נערך, בסיוע יועצים חיצוניים, סקר הערכת סיכונים משלים, אל מול מתאר איומי סייבר שהיו ידועים לאותו מועד. הממצאים העלו כי סקרי הבטיחות והערכת הסיכונים והפעולות שננקטו בעקבותיהם נותנים כיסוי לנושא ההתקפות הקיברנטיות למועד עריכת הסקר.

להערכת הבנק, בין היתר בהסתמך על היועצים החיצוניים, הבנק פועל באופן שוטף ליישום הבקרות והאמצעים שיש לנקוט על מנת לזהות את הסיכונים, להעריך את מידת השפעתם הפוטנציאלית ולצמצמם עד כמה שניתן.

עם זאת, סיכונים קיברנטיים מופיעים חדשות לבקרים ולכן, בכל נקודת זמן סקרי הבטיחות והערכת הסיכונים שעורך הבנק מעודכנים לאותם סיכונים וחשיפות שהיו ידועים במועד ביצוע הסקרים. הפערים בין מתאר האיומים למועד ביצוע הסקר המשלים בשנת 2012 לבין מתאר האיומים שהיה ידוע למועד עריכת הסקרים בבנק, לא היה גדול ונראה בסבירות גבוהה שאינו משפיע מהותית על הערכת הסיכונים של הבנק ובכלל זה בנושא ההתקפות הקיברנטיות.

הבנק ממשיך לפעול לזיהוי חשיפות פוטנציאליות בכל מערכותיו העצמאיות, וממשיך לשדרג את אמצעי האבטחה ואת אמצעי הבקרה שיאפשרו לו לזהות בסבירות גבוהה תקריות קיברנטיות בסמוך להתרחשותן, במהלכן או בטרם התרחשותן.

לבנק לא ידוע על תקרית אבטחת מידע או סייבר מהותית שהתרחשו ובכלל זה אירוע או אירועים קיברנטיים שהשפיע/ו על מערכותיו העצמאיות באופן מהותי וכפועל יוצא על מגזרי הפעילויות הנתמכים על ידי מערכות אלה. כמו כן, הבנק לא זיהה אירוע שמנע ממנו לבצע רישום, עיבוד, סיכום או דיווח מידע באופן נאות. להערכת הבנק לא הייתה לנושא אבטחת המידע וההתקפות הקיברנטיות, בכל הקשור למערכותיו העצמאיות, השפעה מהותית על הדוחות הכספיים לשנת 2013.

בהיבט מערכות לאומי, נמסר לנו מלאומי כי;

- בשנת 2013 לא אירעה בלאומי תקרית אבטחת מידע או סייבר מהותית.
- להערכת לאומי, טכנולוגיות חדשות המשולבות בליבה הבנקאית כמו גם במערכות קצה בלאומי ובקרב הלקוחות יוצרות חוסר ודאות ומעלות את רמת הסיכון בפני תקיפות סייבר.
- להערכת לאומי הוא מהווה מטרה אטרקטיבית לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת ומכשירי לקוחותיו הותקפו וסביר שימשיכו להיות תחת התקפות סייבר, וירוסים ותוכנות זדוניות, התקפות דיוג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות, גניבה או פגיעה בנתונים.
- הוא משקיע מאמצים ביישום מנגנוני ותהליכי בקרה והגנה, עוקב אחר אירועי סייבר שקרו בעולם ומעדכן את היערכותו בהתאם.

בנק אגוד מקבל בסוף כל שנה מבנק לאומי דוח על הבקרות ששולבו במערך התפעול (כולל המחשוב) של לאומי ובדיקות על אפקטיביות הבקרות (ISAE 3402 TYPE 2). הדוח כולל, בין היתר, חוות דעת של רואה חשבון (להלן: "חוות הדעת") האם הבקרות ויעדי הבקרה שהוגדרו על ידי בנק לאומי תוכננו כיאות ופועלות באפקטיביות מספקת על מנת לתת בטחון סביר כי יעדי הבקרה אשר הוגדרו על ידי לאומי הושגו במשך השנה שלגביה מופק הדוח. בנוסף, מצוינים חריגים הרלוונטיים לבנק

אגוד או לסביבת הבקרה בלאומי אשר משרתת את בנק אגוד בלבד. בהתאם לחוות הדעת לדוח לשנת 2013, הבקרות שנבדקו, אשר רואה החשבון סבר שהן הכרחיות להשגת יעדי הבקרה שהוגדרו פעלו במהלך שנת 2013 באופן אפקטיבי. חוות הדעת מתייחסת בין היתר לבקרות שיושמו על מנת לצמצם את החשיפות הפוטנציאליות ולחזק את ההתגוננות מול התקפות קיברנטיות על מערכות המידע של לאומי באמצעותן מספק לאומי שירותים לבנק אגוד וללקוחותיו.

ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים.
ניהול סיכון הציות כולל אחריות לגיבוש המדיניות לניהול הסיכון, ביצוע מיפוי והערכה של סיכוני ציות, טיפול במקרים של הפרות ציות, פיקוח על יישום מדיניות הציות וקביעת אחריות והיערכות ארגונית ליישום מדיניות הציות.

דירקטוריון הבנק אישר בחודש יוני 2013 מסמך מדיניות לניהול סיכון הציות, בו הוגדרו העקרונות לניהול הסיכון, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור סיכוני הציות בבנק, תהליכי הדיווח על סיכונים וחשיפות ציותיות והערכתם. הוגדרו המתודולוגיה להערכת סיכוני הציות והדרכים לטיפול בהפרות ציות, אם וככל שיאותרו כאלה.
היועצת המשפטית הראשית של הבנק הינה מנהלת סיכון הציות.

ענף הציות אמון על סיוע לעובדי הבנק ולמנהליו לציית ולשמור על הוראות הדין החלות על הבנק, הן במישור יחסי בנק-לקוח והן במישורים אחרים הרלבנטיים לעבודת הבנק. במסגרת תפקידיו, שוקד ענף הציות על בחינה וטיוב של תהליכי עבודת הציות בבנק על בסיס רוחבי, בממשק שוטף עם יתר יחידות ואגפי הבנק.

לענף הציות כפופות:

1. **היחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור** - פועלת לאכיפת החובות המוטלות על הבנק בתחום זה ולפיקוח על מילוין, בהתאם למסמך מדיניות ניהול סיכון הציות ונהלי הבנק בתחום זה.
היחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור מעניקה ייעוץ שוטף לסניפי הבנק ולחברות הבנות שלו ומקיימת מעקב רצוף אחר פעילות בנקאית בחשבונות הלקוחות במטרה לאתר פעולות הנחזות להיות בלתי-רגילות ולנקוט לגביהן את הצעדים הנדרשים על פי דין.
נושא איסור הלבנת הון ומימון טרור משולב בתכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית, אשר מבצעת ביקורות בסניפים השונים על מנת לוודא עמידה בהוראות הדין.
כאחראית על יישום חוק **איסור הלבנת הון** וחוק איסור מימון טרור בבנק משמשת היועצת המשפטית הראשית ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד.

גילוי אודות הסיכונים והמגבלות אשר הבנק חשוף להם עקב קשריו, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם האויב, ואשר עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד – במסגרת פעילותו השוטפת כפוף הבנק לאיסורים שונים הקבועים בהוראות דין שונות, כדוגמת פקודת המסחר עם האויב-1939, צו המסחר עם האויב (אויב לצורך הפקודה), התשע"א-2011, חוק איסור השקעה בתאגידים המקיימים קשר עסקי עם איראן - תשס"ח-2008 והתקנות מכוחו וחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 26.12.11 לעניין מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות, שעיקרם הוא איסור על קיום קשרים כלכליים או מסחריים עם איראן או עם גורמים המוכרזים ברשימות בינלאומיות כגורמים המעורבים או המסייעים לתכנית הגרעין שלה והתכניות הנלוות לה.
בהתאם להוראות דין אלה הטמיע הבנק במערכותיו הממוכנות את רשימת הגורמים המוכרזים ברשימות הבינלאומיות דלעיל וחסם מיכונית את האפשרות לבצע פעילות בנקאית מול גורמים אלה. פעילות זו, כמו גם היערכויות אחרות שבהן

נקט הבנק כדוגמת עדכון מסמך מדיניות דירקטוריון הבנק בעניין זה, עדכון נהלי הבנק הרלבנטיים ופיתוח בקרות התומכות ביצירת תשתית ציות הולמת לדרישות אלה, הביאה את מידת החשיפה של הבנק לגורמים אלה לרמה נמוכה.

2. **יחידת הציות** - אמונה על קיום הנדרש לשם ציות להוראות הדין החלות על הבנק, כאמור לעיל, לרבות דרישות הדין הנובעות מחוק ייעול הליכי אכיפה ברשות לניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011) (להלן: "**חוק ייעול הליכי אכיפה**") אשר חלות על הבנק כתאגיד הפעיל בתחום ניירות ערך וכחברה ציבורית. בתוך כך, דירקטוריון הבנק, קיבל החלטה לגבש תכנית אכיפה פנימית, בהלימה לדרישות הדין העולות מחוק ייעול הליכי אכיפה ולקריטריונים כפי שגובשו על-ידי הרשות לניירות ערך עבור הבנק וחברות הבנות הכפופים לתחולת החוק והוא פועל ליישום החלטה זו.
ביום 29 במרס 2012, אישר דירקטוריון הבנק את מדיניות ניהול סיכון הציות בתחום ניירות הערך, הכוללת בחובה גם תכנית אכיפה פנימית בתחום דיני ניירות הערך (ובראש ובראשונה חוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968, חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, שיווק השקעות וניהול תיקי השקעות, התשנ"ה- 1995 וחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד- 1994 והוראות והנחיות מחייבות של רשות שלטונית מכוחם).
מסמך מדיניות זה אומץ בחודש נובמבר 2012 על-ידי הדירקטוריונים של חברות הבת של הבנק אשר עוסקות בניהול תיקים, בחיתום, בנאמנות ובהנפקות ניירות ערך.

3. **היחידה לפניות הציבור** - עוסקת בטיפול בפניות לקוחות בכל **נושא הקשור ליחסי בנק-לקוח.**

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים.

המקורות העיקריים להיווצרותם של סיכונים משפטיים הינם פעילות של הבנק, ככל שאינה תואמת הוראות דין ורגולציה לסוגיהן, ולרבות פסיקת ערכאות שיפוטיות מוסמכות, פעילות של הבנק מול צדדים עמם לבנק התקשרויות חוזיות, ובכלל זה, לקוחות, מתקשרים עסקיים אחרים, ספקים, יועצים ונותני שירותים שונים, אם הפעילות אינה נתמכת בייעוץ משפטי, או בהסכם הניתן לאכיפה מלאה.
מדיניות ניהול הסיכון המשפטי של הבנק נדונה ומאושרת בדירקטוריון הבנק אחת לשנה לפחות. מסמך המדיניות מעודכן לשנת 2014 אושר בדירקטוריון בחודש דצמבר 2013.
האגף לייעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק.

במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף מאת האגף לייעוץ משפטי וציות לאורגנים המוסמכים בבנק, ליחידותיו השונות ולחברות הבנות שלו בנושאים השונים הכרוכים בפעילות הבנק, בהכנת מסמכי התקשרות והסכמים בנקאיים, בכתיבתם של נהלים בתחומים המצויים באחריותו של האגף ובתמיכה משפטית בהכנתם ובעדכונם של נהלים המצויים באחריות אחרים בבנק, בניהול הידע המשפטי בבנק, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בארגון בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת הבנק, במתן הדרכה שוטפת בנושאים משפטיים מגוונים, לרבות הפקת לקחים מאירועים שונים, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה, ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש הבנק ככלל, ובריכוז התביעות נגד הבנק והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם הבנק.

התייחסות הבנק לסיכונים המשפטיים הינה על דרך ההרחבה ולפיכך נוקט הבנק, לרבות בקרב חברות הבת שלו, פעולות על מנת למזער סיכונים הנובעים מן המקורות השונים, על מנת למנוע את התממשותם של סיכונים אלה.

באגף לייעוץ משפטי וציות קיימת ועדה לניהול סיכונים משפטיים המתכנסת על בסיס תקופתי. תפקידיה כוללים בחינה שוטפת של הסיכונים והחשיפות המשפטיות המהותיות, קביעת מדיניות משפטית בסוגיות שונות, הפקת לקחים מהאירועים והנושאים השונים, מתן המלצות לקביעת תיאבון הסיכון של הבנק בנושאים המשפטיים המהותיים וקביעת מדיניות משפטית והנחלתה לעורכי הדין באגף וביחידות הבנק השונות.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין מוגדר כסיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח). סיכון מוניטין מאופיין ברב ממדיות ומשקף את תפיסתם של משתתפים אחרים בשוק. יתרה מכך, הוא מתקיים בכל רוחב הארגון ובמהותו הוא פונקציה של הלימות תהליכי ניהול הסיכונים הפנימיים של הבנק, כמו גם של האופן והיעילות של תגובות ההנהלה להשפעות חיצוניות על עסקאות הקשורות לבנק.
מנכ"ל הבנק אחראי לניהול סיכון המוניטין. הבנק עושה כל מאמץ לשמר את המוניטין החיובי הקיים. תיאבון סיכון המוניטין הוא אפס וסיבולת הסיכון קטנה במיוחד.

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי מוגדר כסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של התאגיד הבנקאי, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו, איכות היישום והבקרות על תהליכי העבודה בבנק.
דירקטוריון הבנק מאמץ מדי שנה תכנית אסטרטגית לשלוש השנים הבאות תוך דיון ביעדי ההון של הבנק ותיאבון וסיבולת הסיכון לסוגי החשיפות ומרכיבי הסיכון השונים. יעדי ההון שמוצגים לוקחים בחשבון את הצורך בשמירה על יציבות ונזילות והשגת רווחיות לבעלי המניות לאורך זמן תוך התייחסות למגבלות תיאבון וסיבולת הסיכון המאושרים.
הדירקטוריון מתווה קווים עיקריים ומנחים לקביעת התוכנית האסטרטגית. קווים אלה, שהופכים לתוכנית מפורטת בידי ההנהלה על בסיס דיונים פנימיים שמתקיימים. התוכנית המפורטת מובאת לדיון ולאישור הדירקטוריון וממנה נגזרת תוכנית העבודה השנתית.
מנכ"ל הבנק אחראי לניהול הסיכון האסטרטגי. במסגרת אחריות זו, התכנית האסטרטגית נדונה על בסיס דיונים פנימיים שהתקיימו בפורום אסטרטגיה בראשות המנכ"ל ובשיתוף נציגים של מרבית האגפים בבנק. גיבוש התכנית התבסס על הערכת העוצמות והחולשות של הבנק מול המתחרים וכן הערכת ההתפתחויות הצפויות במערכת הבנקאית בשנים הקרובות. התוכנית האסטרטגית של הבנק אינה כוללת פעילויות החורגות ממהלך העסקים הנוכחי, כך שהסיכונים האסטרטגיים הגלומים ביעדי התוכנית הנם נמוכים, כמו גם הסיכון האסטרטגי הנגזר מתוכנית זו.

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בנקים יכולים להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותם וסיכונים אלו עלולים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כמו: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון הנזילות) תיתכן גם חשיפה לסיכון מוניטין כתוצאה מהאפשרות שייוחס לבנק קשר לגורם היוצר מפגע סביבתי.

סיכון אשראי הנובע מסיכון סביבתי מוגדר כסיכון לפגיעה ביכולת החזר האשראי של הלווה עקב הפרת חוק המביאה להטלת קנסות כספיים משמעותיים, עלויות בלתי צפויות לשם עמידה בדרישות הדין, פגיעה ברווחיות הלווה ובמוניטין שלו עקב תוצאות פעילותו בהיבט הסביבתי, חשיפה לתביעות משפטיות וכו'. במסגרת סיכון האשראי נכלל גם סיכון לחשיפה בביטחונות - חשיפה לפגיעה בערך בטוחה כתוצאה ממפגעים סביבתיים שונים.

בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות בעולם ובארץ לפוטנציאל חשיפתם של מוסדות פיננסיים לסיכון הנובע ממפגעים סביבתיים ומאי קיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה.

בחודש יוני 2009 פרסם המפקח על הבנקים מכתב לעניין הסיכונים הסביבתיים בתאגידים בנקאיים ועל פיו על התאגיד הבנקאי לפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים.

הבנק מכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים להם חשוף הבנק.

האחריות לניהול החשיפה לסיכונים סביבתיים בהיבטי אשראי בבנק הינה של ראש אגף עסקים. ההיבטים של הסיכונים הסביבתיים הכרוכים בתפעול הבנק הינם באחריות אגף משאבים.

על רקע זה קיימת בבנק ועדת היגוי בראשות ראש אגף עסקים, אשר הגדירה את היעדים המרכזיים להשגה במהלך השנים הקרובות תוך פירוט המשימות בתכנית העבודה השנתית. מאז מינויה הועדה מגישה דיווח חצי שנתי להנהלת הבנק בו היא סוקרת את פעילותה במהלך התקופה.

<u>להלן מפורטת הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי הסיכון בבנק ליום 31 בדצמבר 2013:</u>

	גורם הסיכון	השפעת הסיכון (גדולה, בינונית, קטנה)
1	**השפעה כוללת של סיכוני האשראי***	בינונית
1.1	סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	קטנה
1.2	סיכון בגין ריכוזיות ענפית**	בינונית
1.3	סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים**	בינונית
2	**השפעה כוללת של סיכוני שוק**	קטנה
2.1	סיכון ריבית	קטנה
2.2	סיכון בסיס (אינפלציה ושערי חליפין)	קטנה
2.3	סיכון אופציות	קטנה
2.4	סיכון מחירי מניות	קטנה
3	**סיכון נזילות**	קטנה
4	**סיכון תפעולי**	קטנה
5	**סיכון משפטי**	קטנה
6	**סיכון מוניטין**	קטנה
7	**סיכון סליקה**	קטנה
8	**סיכון אסטרטגי**	קטנה
9	**ממשל תאגידי**	קטנה

* השפעה כוללת של סיכוני האשראי נקבעה על פי הערכת הסיכון הגבוהה ביותר מבין סיכון בגין איכות לווים ובטחונות, סיכון בגין ריכוזיות ענפית וסיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים.

** החישוב הינו על בסיס אשראי ברוטו ללא ביטחונות המותרים לניכוי.

<u>הערה</u>: הערכת דרגות ההשפעה של הסיכונים איננה ניתנת להשוואה בין הבנקים השונים.

הערכת הסיכון מתבססת על שאלונים מובנים לפי קווי עסקים בהם מוצגים בכל קו עסקים נושאים המשקפים את הסיכונים הגלומים בקו העסקים.

גיבוש השאלות נעשה במסגרת דיונים אשר התקיימו עם האחראים לניהול הסיכונים בקווי העסקים השונים. התשובות לשאלות התבססו על המידע הקיים בבנק ונסקרו אף הם על ידי המנהלים בקווי העסקים השונים.

הערכת הסיכון הכוללת לכל גורם סיכון ברמת הבנק שוקללה בהתאם לסוג הסיכון. עדכון התשובות לשאלונים מבוצע בתדירות רבעונית, ומהווה בסיס גם להערכת הסיכון במסמך הסיכונים של הבנק וכן כבסיס לקביעת תוכנית העבודה ולהערכת הסיכון במסמך ה-ICAAP.

לא חל שינוי בטבלת גורמי הסיכון ליום 31 בדצמבר, 2013 לעומת 31 בדצמבר, 2012.

מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים

כללי החשבונאות המשמשים לעריכת הדוחות הכספיים של הבנק מפורטים בבאור 1 לדוחות הכספיים. ישום כללים אלה על ידי הנהלת הבנק כרוך בהנחות ובאומדנים שונים המשפיעים על ערכם של הנכסים, ההתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) והתוצאות העסקיות של הבנק.

כל הנחה, הערכה ואומדן, הינם מטבעם "מידע הצופה פני עתיד", קיימת אפשרות, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

להלן יפורטו נושאים אשר האומדנים וההערכות לגבי משתנים שונים ששימשו בהכנתם רגישים לשינויים העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות. הנהלת הבנק סבורה כי האומדנים וההערכות שיושמו בהכנת הדוחות הכספיים הינם נאותים ונעשו על פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את ההוראה של המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" (להלן: "ההוראה").

ההפרשה להפסדי אשראי מוערכת באחד משני מסלולים: הפרשה המוערכת על בסיס פרטני והפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומן בבנק בביאור 1.ה.5.

הבנק עדכן את המתודולוגיה (כאמור בהמשך), במסגרת עדכון מדיניות האשראי, לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים, לסיווגם ולמדידת הפרשה להפסדי אשראי בגינם, וזאת על מנת לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו ובהתייחס להפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים.

ההפרשה להפסדי אשראי הינה אומדן אשר בקביעתו נעשה שימוש במשתנים שונים ובהנחות עבודה שהשפעתם הינה מהותית. אומדנים אלו כוללים, בין היתר: אופן סיווג חובות (טוב, או בעייתי: השגחה מיוחדת, נחות, פגום), קביעת תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים להתקבל, קביעת שווי הוגן של בטחונות, קביעת מועד המחיקות החשבונאיות, שיעור המקדמים להפרשה הקבוצתית וכו'. יישום ההוראה חייב גיבוש מתודולוגיה בנושאים אלה על בסיס ההוראה, ההבהרות והפרשנויות שנלוו לה.

<u>זיהוי וסיווג אוכלוסיית החובות הבעייתיים</u> - נעשה בחלקו על בסיס פרמטרים בהתאם להגדרות של ההוראה, וחלקו על פי כללים שקבע הבנק לזיהוי ואיתור של חובות בעייתיים.

הבנק בוחן באופן שוטף את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל האפשר, לווים לגביהם עלתה רמת הסיכון. בנוסף מופעלים בבנק מספר תהליכים לאיתור לווים עם פוטנציאל לבעייתיות, הכללתם ברשימת מעקב וקביעת אופן הטיפול בהם. לפירוט נוסף ראה פרק "ניהול סיכונים" תת פרק "טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות".

<u>הערכה פרטנית להפסדי אשראי</u> - הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח, ואם החוב מסווג כפגום מבוצעת לגביו הערכה פרטנית שמטרתה לבחון את הצורך בהפרשה להפסדי אשראי. הבנק מסווג חוב כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. כמו כן מסווגים חובות כפגומים באופן אינטגרטיבי על ידי המערכות הממוכנות כאשר קיימות סיבות אובייקטיביות לסיווגם (כגון: חוב שאורגן מחדש ואו כשהקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר).

כאשר חוב שנבחן פרטנית סווג כפגום, ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי בגינו מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מפעילותו השוטפת של החייב, מקבלת כספים ממקורות אחרים או ממימוש בטחונות,

מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר גביית החוב מותנית בביטחון, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון (בניכוי עלויות מימוש) ששועבד להבטחת אותו חוב. אם הערך הנוכחי של התזרימים העתידיים או השווי ההוגן של הנכס המשועבד נמוך מיתרת החוב הרשומה, הבנק רושם את ההפרש כהפרשה פרטנית להפסדי אשראי או מחיקה, בהתאם לעניין. חובות שנבחנו פרטנית ולא הוגדרו כפגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) תחושב בגינם הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי כמפורט בהמשך. לבנק מתודולוגיה למדידת תזרים מזומנים של חוב שגבייתו אינה מותנית בביטחון המבוססת על קריטריונים לבחינת רמת הוודאות לקבלת כספים והמקדם שיש להכיל על רמת וודאות זו. המקדם תלוי ברמת הוודאות ופרק הזמן המוערך לקבלת הכספים. צפי התקבולים לגבייה נקבע על ידי מנהלי היחידות הרלוונטיות השונות בהתאם לעקרונות שנקבעו. קביעת סכומי ההפרשה להפסדי אשראי ועדכון הפרשות שנעשו בעבר מבוצעים באופן שוטף ועל סמך הערכות מחודשות (הנעשות אחת לרבעון), של החובות הפגומים בבנק. החלטות אלה נדונות אחת לרבעון בפורום בהשתתפות מנכ"ל הבנק, ראש אגף עסקים, ראש אגף בקרות וכן בועדת הביקורת ובמליאת הדירקטוריון.

יתרת ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2013 הינה 75 מיליון ש"ח.

<u>הערכה קבוצתית להפסדי אשראי</u> – על פי ההוראה יש לבצע הפרשה קבוצתית לגבי החובות שאינם פגומים (למעט הלוואות לדיור לגביהן מחושבת הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור. לעניין הנחיית הפיקוח על הבנקים בנושא הפרשה קבוצתית בגין הלוואות לדיור- ראה להלן).

עד לסוף שנת 2012 ההפרשה הקבוצתית חושבה על פי ממוצע שיעורי הפסדי אשראי היסטוריים בשנים 2010- 2008 בלבד, מטעמי שמרנות הואיל ושימוש בשיעורי המחיקות החשבונאיות נטו, החל משנת 2011 (כנדרש בהוראה), היה מביא לקיטון בשיעורי מקדמי ההפרשה הקבוצתית.

על רקע כוונת הפיקוח על הבנקים להגדיל את ההפרשה הקבוצתית, החל משנת 2013 עודכנה מתודולוגיית חישוב המקדמים המשמשים לחישוב ההפרשה הקבוצתית. המתודולוגיה המעודכנת מתבססת על שיעורי המחיקות החשבונאיות בפועל משנת 2011 ושיעורי ההפרשות להפסדי אשראי משנת 2008 ועד שנת 2010. בנוסף, מבוצעות התאמות של ההפרשה הקבוצתית, במידת הצורך לסביבה הכלכלית.

בנוסף, במקרים בהם מצב ענף כל שהוא ו/או מצב המשק מורע, נבחן הצורך בשימוש במקדם גבוה יותר. לאור המצב בשווקים ממשיך הבנק במעקב שוטף אחר מצב האשראי בכלל ובענף הנדל"ן בפרט. בהתאם למדיניות הבנק בעניין הפרשות קבוצתיות, הבנק משתמש במקדמים מחמירים יותר לחישוב הפרשה קבוצתית בגין היקף החשיפות לאשראי שאינו מסווג כבעייתי לליווי פרויקטים לבניה למגורים- תת ענף קבלנות כללית ולנדל"ן מניב. במסגרת עדכון המתודולוגיה בשנת 2013 כאמור לעיל, בחר הבנק להשאיר את המקדמים המחמירים לחישוב ההפרשה הקבוצתית בגין תת ענף קבלנות כללית, ולא לעדכנם בהתאם לנתוני המחיקות נטו החל משנת 2011, הואיל ולהערכת הבנק מקדמים אלה מביאים לידי ביטוי בין השאר, את רמת אי הודאות השוררת בענף.

בנוסף, בהתאם להוראות המעבר של הפיקוח על הבנקים יש לנטרל החל משנת 2013 את נתוני ההפרשות בגין שנת 2008. מטעמי שמרנות ועקב הצורך לתת ביטוי במקדם לאי ודאות, החליט הבנק להמשיך ולהתחשב בנתוני 2008 בחישוב המקדמים גם החל מתחילת שנת 2013 ואילך, במידה ונטרולם גורם לקיטון בהפרשה הקבוצתית. יודגש כי המתודולוגיה כאמור לעיל, תשמש את הבנק בקביעת ההפרשה הקבוצתית עד החלת טיוטת הנחיית הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, כמפורט בביאור 3.ו.1 בדוחות הכספיים.

חישוב ההפרשה על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים, מבוסס על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש הצפוי לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון- סיכון אשראי- הגישה הסטנדרטית.

בחישוב ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי לציבור הביא הבנק בחשבון, בין היתר, אי ודאויות הנוצרות בגין ליקויים בתהליכים הנובעים מיישום לראשונה של הוראות המפקח בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, אשר הטיפול בהם נמצא בשלבים סופיים.
החל משנת 2013 מיישם הבנק את הנחיית הפיקוח על בנקים בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות ליום הדיווח.

יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי במאזן ליום 31 בדצמבר 2013 (לרבות הפרשה לפי עומק הפיגור) הינה 264 מיליון ש"ח.

מחיקות חשבונאיות– סכומי חוב שנחשבים ככאלו שאינם ברי גביה ו/או בעלי ערך נמוך כך שהותרתם כנכסים אינה מוצדקת, נמחקים חשבונאית. חוב אשר מוערך פרטנית והינו פגום והבנק מנהל מאמצי גבייה ארוכי טווח (יותר משנתיים מתחילת נקיטת הליכים כאשר החוב טרם ניגבה) נמחק חשבונאית באמצעות מערכת ממוכנת אשר מונה את הזמן שחלף מיום סיווג החוב כפגום, וזאת כנדרש בהוראה. ביתר המקרים המחיקות החשבונאיות מבוצעות בהתאם לבחינה ספציפית. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מיידי ההפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון. כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית יש לבצע הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ולבצע בגינה הפרשה להפסדי אשראי.

לגבי חובות אשר מוערכים על בסיס קבוצתי, מערכת ממוכנת מבצעת מחיקה חשבונאית בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם ועל פרמטרים נוספים.

הכרה בהכנסה– במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לרשום בגינו הכנסות ריבית, למעט חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו בעבר כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו כרווח מפעולות מימון לפני הפרשה להפסדי אשראי. הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כארגון מחדש מוכרות רק לאחר פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים.

לפירוט נוסף של סכומי ההפרשות והמחיקות ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

ב. הפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה

לגבי אגרות חוב המסווגות כזמינות למכירה, ההפרש בין שוויין ההוגן לבין העלות המופחתת שלהן נזקף, בהתאם לכללי החשבונאות, לקרן הון. כאשר מדובר בקרן הון שלילית, הבנק בוחן את הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך לרווח והפסד, על פי כללי חשבונאות מקובלים, לרבות בהתייחס לפרסומים של התקינה האמריקאית בנושא (FAS 115).
כללים אלה מחייבים את הבנק לבחון האם ירידת הערך של אגרות החוב הינה בעלת אופי אחר מזמני. בהתאם למדיניות הבנק, שהינה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מוכרת ירידת ערך של ניירות ערך כבעלת אופי אחר מזמני לגבי כל נייר ערך המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

1. נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור.
2. נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר.
3. נייר ערך אשר חלה לגביו ירידת דירוג משמעותית בין דירוג האג"ח במועד שבו נרכש הנייר לבין דירוג במועד פרסום הדוח. ירידת דירוג משמעותית תחשב ירידה של לפחות 3 דרגות כאשר הדרגה החדשה הינה מתחת (BBB) Investment Grade.
4. נייר ערך אשר סווג על ידי הבנק לאחר רכישתו כבעייתי.
5. נייר ערך אשר לגביו חל כשל בתשלום שהתרחש לאחר הרכישה.
6. נייר ערך אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים הינו נמוך משמעותית מהעלות המתואמת, זאת אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלבנטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.
לצורך כך נקבעו בבנק קריטריונים שונים, אשר בהתקיימם מבוצעת לגבי אותם ניירות ערך בחינה מעמיקה שלאחריה נערך דיון ספציפי לגביהם בועדות פנימיות בבנק. הקריטריונים העיקריים הנבחנים הינם:

- ניירות ערך אשר ירידת השווי ההוגן הינה מעל 20% ומעבר לשנה של ירידה מתחת לעלות המתואמת.
- ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה 30% ומעלה והתשואה לפדיון עולה על 10%.
- ניירות ערך בהם ירידת השווי ההוגן הינה בין 20% ל 30%, בתנאי שסכום ירידת הערך עולה על 5 מיליון ש"ח והתשואה לפדיון עולה על 10%.

הבדיקה המעמיקה מבוססת על מתודולוגיה פנימית שאושרה על ידי הדירקטוריון.
הדיונים בדבר הצורך בביצוע הפרשות מתקיימים במסגרת ועדות פנימיות שהוקמו לצורך כך: ועדת משנה בראשות ראש אגף ניהול פיננסי, אשר ממליצה על ביצוע הפרשות בהתבסס בין היתר, על מתודולוגיה פנימית לניתוח פרטני של החברה המנפיקה. ההמלצות מוגשות לועדה בראשות מנכ"ל הבנק. המלצות מובאות לדיון בועדת הביקורת של הדירקטוריון. כחומר רקע לדיון מוגש כל המידע הרוולונטי לגבי אגרות החוב, כולל תמצית הניתוח הפרטני שנעשה על בסיס המתודולוגיה הפנימית.
סך ההפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בשנת 2013 הסתכם ב- 13 מיליון ש"ח, שנזקפו כהוצאה להכנסות מימון שאינן מריבית (שנת 2012 – 18 מיליון ש"ח).

ג. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

מדידת השווי ההוגן הינה על פי עקרונות תקן חשבונאות FAS 157 (ASC 820-10) המגדיר שווי הוגן כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או מחיר שהיה משולם בעבור התחייבות (להלן- "מחיר יציאה") בעסקה רגילה, כלומר בעסקה שאינה מכירה כפויה או מכירה במהלך פירוק, בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בהתאם לעקרונות התקן על התאגיד הבנקאי לעשות שימוש מקסימאלי בנתונים נצפים, המייצגים מידע זמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים, ושימוש מינימאלי בנתונים לא נצפים המשקפים את הנחות הבנק בעת קביעת מחיר היציאה. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. ראה פירוט לעקרונות ההוראה ויישומן בבנק בביאור 1.ה.8.

חלק מהמכשירים הפיננסים בהם פעיל הבנק - ניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ומכשירים פיננסיים נגזרים, נרשמים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן.

בקביעת ההנחות והאומדנים שמשמשים את הבנק בתהליך מדידת השווי ההוגן של מכשירים אלו ובתהליך תיקופם נעשה שימוש בפרמטרים רבים, הן בנתונים נצפים מהשוק המתקבלים ממקורות בלתי תלויים והן בנתונים לא נצפים המשקפים הנחות של הבנק. פרמטרים אלה יכולים להשתנות עקב שינויים אפשריים, בעיקר בשיעורי הריבית וסטיות תקן בשווקים השונים. הבנק קבע מתודולוגיה לאופן המדידה, נהלים לבקרה הפנימית והגילוי לגבי תהליך קביעת השווי ההוגן של מכשירים אלו.

בשלב הראשון נערך מיפוי של המכשירים הפיננסיים הנמדדים לפי שווי הוגן תוך הפרדה בין:

- מכשירים פיננסיים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1);
- מכשירים פיננסים מצוטטים משוק לא פעיל אך הנתונים המשמשים לקביעת השווי ההוגן הינם נתונים נצפים (רמה 2).
- מכשירים פיננסיים ששווים ההוגן נמדד על ידי נתונים לא נצפים אשר משקפים הנחות הבנק (רמה 3) .

שוק פעיל הינו בורסות פעילות בארץ ובעולם בהן נסחרים מכשירים פיננסיים, כאשר השווי ההוגן מצוטט וניתן לציטוט בכל מועד מדידה. תהליך זיהוי השוק הפעיל, לצורך קבלת נתונים נצפים למכשירים אשר אינם סחירים, מבוצע באמצעות שאלות מנחות לאגף ניהול פיננסי וזאת בהתאם לקריטריונים של נפח עסקאות בשוק, גודל מרווח ASK/BID ועוד. על פי התשובות נקבעת מידת ההסתמכות על הנתונים הנצפים של המכשיר מתוך השוק בו המכשיר הפיננסי פועל.
מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים אשר מחירם נקבע על פי הנחות הבנק נעשה רק לאחר שנעשו מאמצים מקסימאליים למציאת נתונים נצפים אשר ישמשו לקביעת השווי ההוגן לתאריך המדידה או כאשר המודל לתמחור השווי ההוגן הינו מודל מורכב אשר מבוסס על הנחות הבנק ולא קיים מודל כלכלי אחר המאפשר שימוש בו והינו תחת הנחות משתתפי השוק.

להלן יתרות המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן, הכלולים במאזן ליום 31 בדצמבר 2013:

	ליום 31 בדצמבר 2013			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	במיליוני ש"ח			
נכסים פיננסיים				
פקדונות בבנקים	**13**	**-**	**-**	**13**
אשראי לציבור	**1,251**	**-**	**-**	**1,251**
סך כל ניירות ערך זמינים למכירה	**3,415**	**569**	**216**	**4,200**
סך כל ניירות ערך למסחר	**572**	**-**	**-**	**572**
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	**308**	**169**	**95**	**572**
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	**813**	**-**	**-**	**813**
סך כל הנכסים הפיננסיים	**6,372**	**738**	**311**	**7,421**
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	**1,185**	**-**	**-**	**1,185**
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**308**	**357**	**8**	**673**
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	**813**	**-**	**-**	**813**
התחייבויות אחרות	**825**	**-**	**-**	**825**
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	**3,131**	**357**	**8**	**3,496**

	ליום 31 בדצמבר 2012			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	במיליוני ש"ח			
נכסים פיננסיים				
אשראי לציבור	1,192	-	-	1,192
סך כל ניירות ערך זמינים למכירה	3,621	721	185	4,527
סך כל ניירות ערך למסחר	375	2	-	377
סך הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים	169	211	96	476
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	789	-	-	789
סך כל הנכסים הפיננסיים	6,146	934	281	7,361
התחייבויות פיננסיות				
פקדונות הציבור	1,135	-	-	1,135
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	170	417	18	605
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	789	-	-	789
התחייבויות אחרות	334	-	-	334
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	2,428	417	18	2,863

שיעור הנכסים אשר שווים ההוגן מוגדר ברמה 3 מתוך סך הנכסים הנמדדים לפי שווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה במאזן או ברווח והפסד הינו 4.2%. לפירוט נוסף ראה באור 20א לדוחות הכספיים.

מדידת השווי ההוגן למכשירים פיננסיים בהם פועל הבנק ששוויים ההוגן אינו נקבע לפי מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 2 ו- 3), נקבעת באמצעות אחת משתי הטכניקות שלהלן:

גישת ההכנסה– גישה הכוללת מדידת ערך נוכחי של תזרימי מזומנים או מודלים לתמחור אופציות (B&S). טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מקובל/סטנדרטי".

גישת השוק – גישה המשתמשת במחירים ובמידע רלבנטי אחר שמקורו בעסקאות שוק שמעורבים בהן נכסים או התחייבויות זהים או בני השוואה. טכניקת הערכה זו הוגדרה על ידי הבנק "כמודל מורכב".

קביעת השווי ההוגן על פי תמחור מקובל/סטנדרטי:
מערך ניהול הסיכונים באגף בקרות וניהול סיכונים אחראי לבחירת המודל המתאים בו יש לעשות שימוש בכל אחד מסוגי המכשירים בקבוצה זו, ואילו חישוב ערכי השווי ההוגן בפועל מתבצע באגף החשבונאי הראשי או ביחידת הבקרה שבענף בקרות באגף בקרות וניהול סיכונים, לרבות בדיקות סבירות ובדיקות מדגמיות לגבי ערכי השווי ההוגן. תיקוף קביעת מערך ניהול הסיכונים בדבר המודל המתאים הינו באחריות ענף בקרות.

קביעת השווי ההוגן על פי התמחור המורכב:
קביעת מתודולוגית התמחור וחישוב ערכי השווי ההוגן מבוצעים על ידי המערך לניהול סיכונים. אשר לוקח בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי כגון סיכוני שוק, סיכוני אשראי וחוסר נזילות (תלות בהיקף הסחירות של המכשיר הפיננסי). המתודולוגיה נבחנת על ידי ענף בקרות, שמהווה פונקציה בעלת רמה מקצועית נאותה והינו גורם בלתי תלוי בפונקצית החישוב. כמו כן ענף בקרות מעיר את הערותיו לגבי סבירות ערכי השווי ההוגן המתקבלים בפועל. מתודולוגיית התמחור של אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות מבוססת ככל שניתן על עסקאות אחרונות בשוק, ולאחר מכן על עסקאות אחרונות של אגרות חוב דומות. במידה ולא קיימות עסקאות כאלו, משתמש הבנק בשירותי תמחור מחברת "שערי ריבית" לחישוב ערכי השווי ההוגן תוך הפעלת שיקול דעת. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 ערכי השווי ההוגן אשר נקבעו לפי ציטוט משערי ריבית הסתכמו בסך של 161 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012- 96 מיליון ש"ח). ערכי השווי ההוגן שחושבו על פי המתודולוגיה לעיל על ידי מערך ניהול הסיכונים מועברים לבחינה נוספת במסגרת ועדה פנימית המייעצת בנושא השווי ההוגן, אשר דנה בתוצאות ערכי השווי ההוגן המתקבלים כתוצאה מהפעלת המודל המורכב. ועדה זו כוללת נציגים מאגפים שונים בבנק, בעלי רמה מקצועית נאותה לתיקוף האמידה של ערכי השווי ההוגן.

- במקרים בהם לא ניתן לקבוע ברמה סבירה של בטחון את השווי ההוגן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, המערך לניהול סיכונים בוחן את מהותיות היקף המכשירים הפיננסיים הללו. קביעת המהותיות נעשית הן ביחס לערך הנקוב והן ביחס לשווי ההוגן ונמדדת אחת לרבעון. בהתאם לתוצאות בחינת המהותיות נקבעות מגבלות לפעילות הבנק בתחומים האלו. נכון ליום 31 בדצמבר 2013, היקף המכשירים הפיננסיים הנ"ל הוערך כלא מהותי, כמו כן נתקבלה החלטה להימנע מהגדלת היקף הפעילות במכשירים אלו בשלב זה.
- במידה ונוצרת מחלוקת בין מערך ניהול הסיכונים לבין הגורם המתקף (ענף בקרות), היא מועלית לדיון עם ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ובמידת הצורך, להכרעה למנכ"ל הבנק. לגבי אגרות חוב קונצרניות ישראליות לא סחירות - באם קיימת מחלוקת היא מובאת תחילה לדיון לוועדה המייעצת בדבר השווי ההוגן שהוזכרה לעיל, ובמידה ובכל זאת לא התקבלה החלטה, מובא הנושא לראש אגף בקרות וניהול סיכונים ולאחר מכן להכרעה למנכ"ל. סיכום דיון מהליך בירור זה מועבר לוועדת הביקורת בעת הדיון על השווי ההוגן.
- המדיניות ותהליך העבודה המתוארים לעיל, כולל מודלים פנימיים שבשימוש, אושרו על ידי הועדת הביקורת והדירקטוריון.

- תהליך קביעת השווי ההוגן למוצרים חדשים אשר נמדדים בדוחות הכספיים לפי שווי הוגן נבחן על ידי המערך לניהול סיכונים ומתוקף על ידי ענף הבקרות באופן שוטף, ומובא לאישור ועדת הביקורת והדירקטוריון.

על פי התקן יש לשקף את סיכון האשראי במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים שאינם סחירים בשוק פעיל. יש לשקף את סיכון האשראי הן בפוזיציות בצד הנכסים בגין סיכון הצד הנגדי לעסקה והן בפוזיציות בצד ההתחייבות בגין סיכון הבנק. סיכון הבנק נגזר מהפער בין פרמיית סיכון הבנק המשתקפת מאג"ח שהנפיק לבין עקום חסר הסיכון. סיכון הצד הנגדי נגזר בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, מחושבות התאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים שקבע הבנק (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). שווי הוגן של מכשיר נגזר אשר לא קיימים לגביו מחירים מצוטטים, לא קיימים ביטחונות נזילים או הסכמי קיזוז שמבטיחים באופן מספק את איכות האשראי של הנגזר ואין נתוני שוק על איכות האשראי של הצד הנגדי כגון: CDS או אגרות חוב של הצד הנגדי יסווג למכשיר נגזר ברמה 3.
עבור צדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבנות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים כאמור, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז. -
נכון ליום 31 בדצמבר 2013 תוצאות התאמת הנכסים וההתחייבויות בגין סיכון האשראי למכשירים פיננסיים נגזרים אינן מהותיות.
בשנת 2013 הבנק אימץ את הוראות המעבר בנושא כך שאינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדד את רכיב סיכון האשראי. החל מהרבעון הראשון לשנת 2014 ואילך הבנק צפוי ליישם מתודולוגיה מתקדמת יותר בנושא.

ד. זכויות עובדים

- במסגרת חישוב התחייבויות הבנק הקשורות לזכויות עובדים, נעזר הבנק באקטואר חיצוני בשלושה נושאים עיקריים (פרטים בדבר זכויות העובדים נמצאים בביאור 15 לדוחות הכספיים):

1. זכויות פנסיה – מתייחסות הן לאוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה (להלן: "מו"חים") הותיקים של הבנק הזכאים לפנסיה תקציבית בפרישה (להלן: "פעילים"), והן למנהלים שכבר פרשו ובחרו במסלול פנסיוני (להלן: "גמלאים"). ראה גם ביאור 15.א.4 ופרק "הון אנושי" בדו"ח הדירקטוריון.
2. מענקים בגין ותק עובדים (מענקי יובל) – חלים על כל העובדים הקבועים בבנק מוחי"ם, מנהלים ופקידים. ראה גם באור 15.ב.
3. פיצויים עודפים– פיצויים בעת הפרישה מעבר למחויבות חוזית. יצוין כי, להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים. ראה גם באור 15.א.3 לדוחות הכספיים.

- החישובים האקטואריים נערכים בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות"
(Accrued Benefit Cost Method) המשקפת את סה"כ ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סה"כ ההטבה הצפויה בעת הזכאות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה.

- החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי: שיעור עליית השכר הראלית, לוחות תמותה, שיעורי נכות, שיעורי עזיבה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים, שיעורי הפיצויים העודפים, שיעורי הבוחרים בפנסיה, שיעורי ניצול הפנסיה, וכו'. המספר הנמוך יחסית של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע. על אף שהנחות אלו נקבעות בשמרנות ובמקצועיות ראוייה, שינוי בכל אחת מהן או בכמה מהן, ו/או שינוי בשיעור ההיוון יביא לשינוי בגובה ההתחייבויות של הבנק.

- ביום 26 בפברואר 2012 אישר דירקטוריון הבנק מסגרת לתוכנית פרישה בתנאים מועדפים. כמו כן אישר דירקטוריון הבנק כי בד בבד עם אישור המסגרת לתוכנית הפרישה תיכנס לתוקף מדיניות לפיה בשנים 2012 עד 2018 לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים.
לפירוט ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 27 בפברואר 2012 (2012-01-052683) ומיום 28 ביוני 2012 (2012-01-170274). וכן ראה פירוט נוסף בפרק "הון אנושי" ובביאור 15.א.5.

- בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, לצורך חישוב ההתחייבויות האקטואריות משתמש הבנק, החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2012, בלוחות תמותה שפורסמו ביום 11 ביולי 2012 כטיוטת נייר עמדה של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (אושר בשנת 2013) שעניינה עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון ללוחות התמותה (כתוצאה ממחקר חדש המצביע על עלייה בתוחלת החיים). כמו כן, נעשה שימוש בטבלת תמותה ישראלית עם שיפור עתידי בתוחלת חיים ומרווח ביטחון בגין סיכון אריכות ימים (בהקבלה לאופן השימוש שנעשה בלוחות הקודמים).
נציין כי בשנת 2012 הוצאות השכר גדלו בסך 3 מיליון ש"ח (לפני מס) כנגד גידול בעתודות האקטואריות כתוצאה מאימוץ נייר עמדה זו.

- החישובים האקטואריים רגישים בעיקר לשינוי בשיעור ההיוון, בשיעור החזוי של תוספות השכר הריאליות, בשעורי העזיבה, בשיעור הפיצויים העודפים, בשיעור הבוחרים בפנסיה ובלוחות תוחלת החיים. להלן דוגמאות בדבר השפעת שינויים בשיעורים אלו, על כל העתודות האקטואריות:
  - הערך הנוכחי של העתודות הנ"ל מחושב על ידי האקטואר לפי שיעור היוון של 4%, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. לדוגמא: גידול/(קיטון) בשיעור של חצי נקודת האחוז בשיעור ההיוון היה מקטין/(מגדיל) את העתודות לסוף 2013 בהתאמה בהיקף של כ- 22 מיליון ש"ח.
  נציין כי, ביום 30 בינואר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. בהתאם לטיוטא שיעור ההיוון לחישוב ההתחייבות בגין זכויות העובדים יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל. כתוצאה מכך, תבוטל הוראת השעה בהוראות הקיימות הקובעת את שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים בשעור של 4%. לפירוט נוסף לרבות אומדן ראשוני שבוצע של ההשפעה הצפויה על הון הבנק, ראה באור 1.ו.(5).
  - בחישוב הערך הנוכחי נלקחת בחשבון תחזית עליית השכר הריאלית העתידית של העובדים, בזכויות פנסיה – 2%, בפיצויים עודפים - 3%, במענקי יובל – 3%, על פי הערכת הנהלת הבנק ובהתאם לשונות בין האוכלוסיות הללו. לדוגמא: גידול/(קיטון) בשיעור של חצי נקודת האחוז בשיעור עליית השכר הריאלית היה מגדיל/(מקטין) את העתודות לסוף 2013 בהתאמה בהיקף של כ- 15 מיליון ש"ח.
  - בחישוב הערך הנוכחי נלקחת בחשבון תחזית לשיעורי עזיבה עתידיים של העובדים לפני גיל פרישה, הן בפיצויים רגילים והן בפיצויים עודפים. תחזית זו מבוססת על סקר שערך אקטואר הבנק בתחילת שנת 2011,

על נתוני פורשים בשנים הרלוונטיות להערכת ההנהלה כבסיס לחישוב אקטוארי של פיצויים עודפים (שנים 2007 - 2010). בהתבסס על ממצאי סקר זה, ובהתחשב בגודל האוכלוסיות האופייני לבנק, העריך האקטואר את שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים. שעורי העזיבה בפיצויים עודפים רלוונטיים החל משנת 2019 ואילך בלבד, היות ועל פי מדיניות הבנק לא תתאפשר פרישה בתנאים מועדפים עד סוף 2018. יודגש כי על פי הערכת ההנהלה, החל מ-2019 ואילך צפויה פרישה בהתאם למדיניות הפרישות בשנים 2007-2010. לדוגמא: גידול/(קיטון) של 10% בשיעורי העזיבה עם פיצויים רגילים ועם פיצויים עודפים (שיעורי העזיבה הכוללים הוכפלו ב- 0.9/1.1, בהתאמה) היה מגדיל/(מקטין) את העתודות לסוף 2013 בהתאמה בהיקף של כ- 5 מיליון ש"ח.

- בחישוב העתודה לפיצויים עודפים והעתודה בגין זכויות פנסיה "פעילים" נלקחת בחשבון תחזית של שיעורי הפיצויים העודפים בהתאם להערכת הנהלת הבנק. לדוגמא: גידול/(קיטון) ב- 10 נקודות האחוז בשיעורי הפיצויים המוגדלים היה מגדיל/(מקטין) את העתודות לסוף 2013 בהתאמה בהיקף של כ – 6 מיליון ש"ח.
- בחישוב הערך הנוכחי בעתודה בגין זכויות פנסיה "פעילים" נלקחת בחשבון תחזית לשיעור ניצול זכויות הפנסיה (72% בוחרים בפנסיה, כאשר אלה מנצלים 60% מזכויות הפנסיה שלהם) בהתבסס על הנתונים בבנק בשנים האחרונות. לדוגמא: גידול/(קיטון) של 10% בשיעור ניצול זכות הפנסיה (שעור ניצול זכות הפנסיה הוכפלו ב- 0.9/1.1, בהתאמה) היה מגדיל/(מקטין) את העתודות לסוף 2013 בהתאמה בהיקף של כ- 4 מיליון ש"ח.
- החישובים האקטואריים רגישים גם ללוחות תוחלת החיים. ראה פירוט לעיל בדבר השפעת אימוץ טיוטת לוחות תמותה חדשים בשנת 2012.

- ראה פירוט ליתרות ולתנועות בהתחייבויות הנ"ל בשנים 2013 ו-2012 בפרק "הון אנושי".
- פרטים בדבר ההערכה האקטוארית עליה מתבסס הבנק לגבי זכויות העובדים כמפורט לעיל, ראה בהערכת האקטואר מר דן הרשקוביץ שצורפה למערכת גילוי נאות אלקטרוני (מגנ"א) של רשות ניירות ערך.

ה. מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פעיל במכשירים פיננסים נגזרים, הן במסגרת פעילותו עבור לקוחותיו והן במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות (סגירת או יצירת חשיפות שוק).

מכשירים אלה כוללים בין השאר: futures, forward, swaps ואופציות, בגין: ריבית, מטבע, מניות, סחורות ואחרים. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים נמדדים כל הנגזרים לפי שווי הוגן.

בביאור 19 לדוחות הכספיים ניתן מידע מקיף לפעילות הבנק במכשירים פיננסיים אלו. בסעיף א.2 לביאור 19 ניתן מידע בדבר השווי ההוגן של מכשירים אלו, לפי סוגי מכשירים.

הבנק מיישם חשבונאות גידור שווי הוגן. השינויים בשווי ההוגן הן של המכשיר הפיננסי הנגזר שיועד לגידור והן של הפריט המגודר נזקפים לדוח רווח והפסד (ראה באור 1.ד.2). נכון ליום 31 בדצמבר 2013 פעילות הגידור החשבונאי בבנק אינה מהותית.

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים אשר מבוצעת במסגרת מדיניות ניהול הנכסים וההתחייבויות ואשר אינה מטופלת חשבונאית בדרך של גידור שווי הוגן, יוצרת פערי מדידה בין המדידה הכלכלית מצד אחד, המשמשת לצורכי ניהול סיכונים, לבין המדידה החשבונאית מצד שני שאינה עונה על כללי הגידור החשבונאי.

בשנת 2013 פערי מדידה אלו יצרו הכנסה בסך 21 מיליון ש"ח, לעומת הוצאות של כ- 13 מיליון ש"ח בשנת 2012.

ו. תביעות תלויות

הטיפול בתביעות התלויות מתבצע על פי הוראות בנק ישראל בנושא. על פי הנחיות אלה מסווגות התביעות התלויות בהתאם להסתברות החשיפות לסיכון של הפסד בתביעה, בהתבסס על חוות דעת של היועצים המשפטיים של הבנק, כלהלן:

סיכון צפוי (Probable) - ההסתברות מעל 70% - נדרשת הפרשה מלאה.

סיכון אפשרי (Reasonably Possible) – ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל-70% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי אם התביעות מצטברות לסכום מהותי. למידע נוסף ראה פירוט בביאור 18.ג.18.א לדוחות הכספיים.

סיכון קלוש (Remote) – ההסתברות קטנה או שווה ל-20% - לא נדרשת הפרשה. קיימת חובת גילוי של ההפסד המירבי באם הוא מהותי ביותר. למידע נוסף ראה פירוט בביאור 18.ג.18 (ב'-ט') לדוחות הכספיים.

הנהלת הבנק כללה בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התביעות, וזאת בהתבסס על הערכות של היועצים המשפטיים. ההערכות של היועצים המשפטים מתבססות על מיטב שיפוטם בהתחשב בשלב שבו מצויים ההליכים ובנסיון המשפטי שנצבר. יחד עם זאת יש לקחת בחשבון כי ייתכן שתוצאות התביעה בפועל תהיינה שונות מההערכות שנקבעו כאמור לעיל ואשר על פיהן נבחן הצורך בביצוע הפרשה בדוחות הכספיים וכי ההשפעה עלולה להיות מהותית.

ז. בניינים וציוד

בניינים וציוד במאזן מוצגים לפי עלות בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפרשות לירידת ערך, באם קיימות.

הבנק מיישם את תקני הדיווח הכספי הבינלאומי IAS 16 (רכוש קבוע) IAS 38 (נכסים בלתי מוחשיים) ו-IAS 36 (ירידת ערך נכסים) לרבות הפרשנויות המחייבות והעדכונים שפורסמו, למעט בנושאים בהם קבע המפקח על הבנקים הוראות ספציפיות. ראה פירוט בבאור 1.ה.11 לדוחות הכספיים.

אחוזי הפחת מבוססים על אומדן אורך החיים הכלכלי של הנכס. לצורך כך נעזר הבנק במידע הטוב ביותר הזמין העומד לרשותו, כולל התבססות על ניסיון העבר. עלויות פיתוח תוכנות מחשב לשימוש עצמי מהוונות להשקעות בציוד לאחר סיום שלב התכנון ההתחלתי ועד להשלמת הפיתוח, ומופחתות ממועד בו התוכנות זמינות לשימוש בהתאם להערכת משך השימוש בהן. לפירוט נוסף ראה פרק "רכוש קבוע ומתקנים".

הבנק מיישם נהלים על מנת להבטיח שערך הנכסים במאזן אינו עולה על ערכם הנאות. במידת הצורך רושם הבנק ירידת ערך. המבחן לירידת ערך הנכסים הינו השוואת עלות הנכס בספרים לשווי בר ההשבה שלו, שהינו הגבוה מבין מחיר המכירה (בניכוי עלויות מכירה) של הנכס לבין שווי השימוש שלו (שהינו הערך הנוכחי לאומדן תזרימי מזומנים העתידיים הצפויים מהשימוש בנכס), ראה פירוט בבאור 1.ה.14 לדוחות הכספיים בדבר יישום תקן בינלאומי IAS 36 (ירידת ערך נכסים). בשנים 2013 ו- 2012 לא נרשמו ירידות ערך בגין בניינים וציוד. לפירוט ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

עדכוני חקיקה

האמור בפרק זה הינו מבלי לגרוע מהאמור ביתר פרקי וסעיפי הדוח, מקום שקיימת בו התייחסות נוספת לעדכוני החקיקה שלהלן ולעדכוני חקיקה אחרים. עדכוני חקיקה אשר התקבלו במהלך שנת 2013 ואשר פורסמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2012, אינם מופיעים בפרק זה.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין במערכת הבנקאית:

תיקון צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד-2013

ביום 2 בפברואר 2014 התפרסם התיקון לצו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד- 2013. להלן התיקונים העיקריים שנערכו בצו:

1. התווספה דרישה חדשה המטילה על הבנק חובה לבדוק את סבירות ההצהרה על נהנים ובעלי שליטה.
2. התווספה חובה לתעד את פרטי הצדדים להעברת סוויפט ובכלל זה את שמו של "יוזם ההעברה".
3. שונה סטנדרט הדיווח מדיווח על פעולה בלתי רגילה לדיווח על פעילות בלתי רגילה.
4. שונתה ההגדרה של "בלתי רגילה" מ"פעולות הנחזות בעניו לבלתי רגילות" ל "פעילות שהתעורר אצלו חשש שהיא קשורה לפעילות האסורה לפי חוק איסור הלבנת הון או חוק איסור מימון טרור".
5. ניתנה סמכות לבנק לדרוש הצהרה על נהנים, בחשבונות שפטורים באופן עקרוני מהצהרת נהנים, וזאת באם הועבר בגין החשבון דיווח על פעילות בלתי רגילה.
6. הורחבה החובה לשמור מסמכים שבע שנים לפחות, גם לגבי פעולות שסכומן נמוך מ- 10,000 ש"ח וכן חובת שמירת המסמכים תחול גם על מסמכים עיקריים ששימשו להכרת הלקוח.

התיקונים לצו ייכנסו לתוקפם שישה חודשים ממועד פרסומו ברשומות (הצו טרם פורסם).

הבנק לומד את תיקוני הצו ונערך ליישומם.

חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה), התשע"ד -2014

ביום 27 בינואר 2014 פורסם ברשומות חוק להקלות בשוק ההון ולעידוד הפעילות בו (תיקוני חקיקה).

להלן התיקונים העיקריים המפורטים בחוק:

1. האפשרות לקיים ייעוץ/שיווק לגבי נכס פיננסי ללא צורך ברישיון בעבור נכסים פיננסיים אשר יקבעו בידי שר האוצר.
2. נקבע פטור לתאגיד הבנקאי מחובת קביעת השלט בשיווק השקעות לגבי מוצרים המוצעים על ידו.
3. הורחבה חובת הדיווח המיידי לרשות ונקבעה חובת דיווח חד-שנתית חלף חובת דיווח רבעונית על בעלי הרישיון המועסקים בתאגיד הבנקאי.
4. הוסדרה אפשרות לקבלת טובת הנאה בעבור ניתוח (אנליזה), במקרים ובנסיבות שהרשות תקבע.

החוק נכנס לתוקף עם פרסומו.

התיקונים בחוק נכנסו לתוקף עם פרסומם והבנק ערוך ליישומו.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות)(תיקון) התשע"ד 2013

ביום 28 בנובמבר 2013 התפרסם תיקון לכללי הבנקאות (שרות ללקוח)(עמלות)(תיקון), התשע"ד- 2013, אשר יחייב את הבנקים לקבוע מחיר אחיד עבור ניהול חשבון עובר ושב לשלושה מסלולים: בסיסי, מורחב ומורחב פלוס. בכל מסלול יכללו הפעולות אותן יוכל לבצע הלקוח בחודש תמורת מחיר קבוע מראש. הבנקים יחויבו להציע כמוצר מדף ללקוחותיהם את "המסלול הבסיסי" ואת "המסלול המורחב" (מסלול "מורחב פלוס" הינו בגדר רשות בלבד), כאשר התשלום עבור המסלול יתבצע על בסיס חודשי בתחילת כל חודש, עבור החודש הקודם. שיטת המסלולים תתווסף לתעריפון הקיים כך שלקוח שלא

מעוניין להצטרף למסלול כלשהו יישאר לפי השיטה הקיימת היום (GO YOU AS PAY). כמו כן, תוקנה ההגדרה של "עסק קטן" ליחיד שהוא עסק ובלבד שלא מצא התאגיד הבנקאי כי מחזור העסקים של אותו יחיד בשנה האחרונה עולה על חמישה מיליון שקלים חדשים. לתיקון זה לא צפויה השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק.
התיקון ייכנס לתוקפו ביום 1 באפריל 2014. הבנק לומד את פרטי התיקון ונערך ליישומו במועדים שנקבעו.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A בנושא מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

ביום 19 בנובמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן: "הוראת התגמול"). הוראת התגמול קובעת כללים שמטרתם להבטיח שהסדרי התגמול בתאגיד הבנקאי יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי וגובשה בהתאמה לחוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג - 2012 (להלן: "תיקון 20 לחוק החברות") (לפירוט בדבר תיקון 20 לחוק החברות ראה פרק "עדכוני חקיקה" בדוח הדירקטוריון לשנת 2012).

בין היתר, מחייבת הוראת התגמול את דירקטוריון התאגיד הבנקאי, לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול, לקבוע מדיניות תגמול אשר תחול על כלל עובדי התאגיד הבנקאי ועל כל סוגי התגמולים (להלן: "המדיניות"), לפקח על יישומה ולוודא כי היא מקדמת עמידה ביעדי התאגיד, ניהול סיכונים מבוסס ואפקטיבי, איננה מעודדת לקיחת סיכונים חריגים או מעבר לתיאבון הסיכון ומאפשרת שמירה על בסיס הון איתן.

עוד כוללת הוראת התגמול דרישות החלות לעניין "עובדים מרכזיים" (כהגדרתם להלן) או קבוצה מתוכם, ובכלל זה קביעת יחס מקסימאלי בין תגמול משתנה לבין תגמול קבוע, דחיית תשלום תגמול משתנה והענקה במניות ובמכשירים מבוססי מניות המבשילים על פני מספר שנים.

"עובד מרכזי" על פי הוראת התגמול כולל:

1. כל מי שלפעילותו עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי. התאגיד הבנקאי יגדיר במסגרת המדיניות מי נכלל בקבוצה זו, ובלבד שתכלול לכל הפחות נושאי משרה בכירה (מי שהוא "נושא משרה" כהגדרתו בחוק החברות וכן בעלי תפקידים נוספים כמפורט בהוראת התגמול) וכן מי שאינו נושא משרה בכירה ומתקיים לגביו לפחות אחד מהתנאים שלהלן:
   א. הוא מנהל המדווח ישירות למנכ"ל או מנהל המדווח ישירות למנהל כאמור.
   ב. סך התגמול המשויך לעובד שקיבל מהתאגיד הבנקאי בגין השנה שחלפה או בגין השנה שקדמה לה, עולה על 1,500,000 ש"ח.
2. קבוצות של עובדים הכפופים לאותם הסדרי תגמולים ואשר עשויות, במצטבר, לחשוף את הבנק לסיכון מהותי, אפילו אם כל אחד מהעובדים בנפרד לא יחשוף את הבנק לסיכון מהותי.

על אף האמור לעיל, אין חובה להחיל את הדרישות המפורטות בהוראת התגמול על "עובדים מרכזיים" שאינם "נושאי משרה" שתיקון 20 לחוק החברות חל עליהם אשר כל תגמולם נקבע על פי הסכם קיבוצי או בהתקיים תנאים אחרים, כמפורט בהוראת התגמול.

לעניין מנגנון התגמול ל"עובדים מרכזיים" קובעת הוראת התגמול בין היתר, כי יקבעו יחסים הולמים בין התגמול המשתנה לבין התגמול הקבוע שיקיימו את האמור להלן: התגמול המשתנה המירבי לעובדים אלו לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע עבור כל עובד. עם זאת, בתנאים חריגים התאגיד הבנקאי יהא רשאי לקבוע שהתגמול המשתנה המירבי יגיע עד ל- 200% מהתגמול הקבוע. קביעה כאמור תלווה בהחלטה מנומקת ומפורטת של הדירקטוריון שתוגש, ככל הנדרש, לאישור האסיפה הכללית. בנוסף, כל תשלום של תגמול משתנה ל"עובד מרכזי" יהיה כפוף להסדרי דחייה, באופן שלפחות 50% מסך המרכיב המשתנה המשויך לעובד כאמור, שהוענק בגין שנה קלנדרית ידחה וכי תקופת הדחייה של סך המרכיב המשתנה שהוענק בגין שנה קלנדרית לא תפחת משלוש שנים. כמו כן, על פי הוראת התגמול, לפחות 50% מסך התגמול המשתנה שהוענק בגין שנה קלנדרית לנושא משרה כהגדרתו בחוק החברות יוענק בצורת מניות ומכשירים מבוססי מניות, שהזכאות להם מבשילה על פני מספר שנים, בהתאם לביצועים בתקופה זו. יחד עם פרסום הוראת התגמול פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301 ("דירקטוריון") הכולל, בין היתר עדכון תפקידי הדירקטוריון בנושא תגמול בהתאם

להוראת התגמול ודרישות בנוגע להרכבה ותפקידיה של ועדת התגמול. במסגרת הוראות מעבר שפרסם הפיקוח על הבנקים בנוגע לתחולת הוראת התגמול נקבע כי הדרישות לפי הוראה זו יחולו על מדיניות תגמול שתיקבע החל מיום פרסום ההוראה (19 בנובמבר 2013) ולא יאוחר מיום 30 ביוני 2014, וכי החל ממועד פרסום הוראת התגמול מתבטל מכתב המפקח על הבנקים מיום 5 באפריל 2009 בדבר מדיניות תגמול בתאגיד הבנקאי. כן נקבעו במסגרת הוראות המעבר מועדי תחולה ביחס להסכמי תגמול פרטניים של "עובדים מרכזיים" בהתאם למועדי אישורם והובהר כי הדרישות הנובעות מהוראה זו לא יחולו על זכויות שנצברו ל"עובד מרכזי" (כהגדרתו לעיל) עד יום פרסום ההוראה. הבנק נערך ליישום ההוראות.

חוק ניירות ערך (תיקון מס' 53) (מערכת הצבעות אלקטרוניות) התשע"ג- 2013

ביום 31 באוקטובר 2013 פורסם ברשומות חוק ניירות ערך (תיקון מס' 53), התשע"ד-2013 ("תיקון מס' 53 לחוק ניירות ערך"), המתווה, בין היתר, הסדר על פיו תקים הרשות לני"ע (להלן: "הרשות") מערכת הצבעה אלקטרונית, אשר תאפשר למחזיקים בניירות ערך להצביע באסיפות באמצעות כתב הצבעה, באמצעות האינטרנט, וכן להוכיח את בעלותם בניירות הערך. הצבעה באמצעות האינטרנט תהווה ערוץ נוסף למחזיקים בניירות ערך לממש את זכויות ההצבעה שלהם באסיפות. בהתאם לתיקון האמור, בקביעת מניין חוקי ומניין קולות באסיפה יובאו בחשבון גם הקולות המנויים בתוצאות ההצבעה האלקטרונית. תחילתו של תיקון מס' 53 לחוק ניירות ערך יהיה ביום תחילתן של תקנות בדבר הוכחת בעלות בכתבי אופציה ובדבר כתבי הצבעה באסיפת מחזיקים בכתבי אופציה. לתיקון לחוק עשויות להיות השלכות על הבנק כחבר בורסה שיחויב להמציא מידע למחזיקי ניירות ערך ולמערכת ההצבעה האלקטרונית וכן בהיותו חברה ציבורית המקיימת אסיפות כלליות, הכל בהתאם לכללים ולתקנות שיקבעו מכח תיקון מס' 53 לחוק ניירות ערך.

תיקון צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד-2013

ביום 29 באוקטובר 2013 אישרה ועדת חוקה חוק ומשפט של הכנסת את תיקון צו איסור הלבנת הון (חובת זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד- 2013. להלן התיקונים העיקריים שנערכו בצו:

1. התווספה דרישה חדשה המטילה על הבנק חובה לבדוק את סבירות ההצהרה על נהנים ובעלי שליטה.
2. התווספה חובה לתעד את פרטי הצדדים להעברת סוויפט ובכלל זה את שמו של "יוזם ההעברה".
3. שונה סטנדרט הדיווח מדיווח על פעולה בלתי רגילה לדיווח על פעילות בלתי רגילה.
4. שונתה ההגדרה של "בלתי רגילה" מ"פעולות הנחזות בעינו לבלתי רגילות" ל"פעילות שהתעורר אצלו חשש שהיא קשורה לפעילות האסורה לפי חוק איסור הלבנת הון או חוק איסור מימון טרור".
5. ניתנה סמכות לבנק לדרוש הצהרה על נהנים, בחשבונות שפטורים באופן עקרוני מהצהרת נהנים, וזאת באם הועבר בגין החשבון דיווח על פעילות בלתי רגילה.
6. הורחבה החובה לשמור מסמכים שבע שנים לפחות, גם לגבי פעולות שסכומן נמוך מ- 10,000 ש"ח, וכן חובת שמירת המסמכים תחול גם על מסמכים עיקריים ששימשו להכרת הלקוח.

התיקונים לצו ייכנסו לתוקפם שישה חודשים ממועד פרסומו ברשומות (הצו טרם פורסם).

הבנק לומד את תיקוני הצו ונערך ליישומם.

הוראת ניהול בנקאי תקין 421 בנושא "הפחתה או תוספת בשיעורי ריבית"

ביום 9 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות ובאישור הנגיד, הוראה חדשה בנוגע להפחתה או תוספת בשיעורי הריבית בהלוואות ובפיקדונות, זאת במסגרת תהליך יישום המלצות ועדת זקן.

להלן עיקרי ההוראה:

1. בהלוואות בהן שיעור הריבית אינו קבוע ואינו ידוע לאורך כל תקופת ההלוואה, וכן בהלוואות המבוצעות בחלקים, יידרש התאגיד הבנקאי להחיל במועדי שינוי הריבית על ההלוואה, את אותה הפחתה או תוספת לריבית הבסיסית שחלה במועד מתן ההלוואה.
2. בהלוואות בריבית משתנה בהן הריבית הבסיסית היא ריבית LIBOR יהיה רשאי התאגיד הבנקאי לקבוע מנגנון לשינוי התוספת או ההפחתה שיחול במקרים קיצוניים, ובלבד שיתקיימו התנאים המפורטים בהוראה.
3. בפיקדונות בהם שיעור הריבית אינו קבוע ואינו ידוע לאורך כל תקופת הפיקדון, וכן בפיקדונות המתחדשים מזמן לזמן בהתאם להוראות שנתן הלקוח מראש, יידרש התאגיד הבנקאי להחיל במועדי שינוי הריבית או חידוש הפיקדון, את אותה הפחתה או תוספת לריבית הבסיסית שחלה במועד ההפקדה. החובה האמורה לא תחול מקום בו משך הלקוח חלק מסכום הפיקדון במהלך תקופת הפיקדון או במועד החידוש.

נקבע, כי ההוראה תחול על הלוואות ופיקדונות של "יחיד" ושל "עסק קטן" בהתאם להגדרה המופיעה בכללי הבנקאות, אשר ההתקשרות עם התאגיד הבנקאי בנוגע להם בוצעה לאחר תחילתה של ההוראה.

ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1.1.2014 בכל הנוגע להלוואות, וביחס לפיקדונות ההוראה עתידה להיכנס לתוקף ביום 1.7.2014 (בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים מיום 31.12.2013).

במקביל, ביום 2 בינואר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים לחברי ועדת בנק- לקוח של הפיקוח על הבנקים טיוטת קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין 421, אשר נדונה בוועדה ביום 16 בינואר 2014.

הבנק עוקב אחר התקדמות ההליכים בעניין זה ונערך ליישום ההוראה בנוגע לפיקדונות בהתאם למועד החדש שנקבע.

מכתב המפקח על הבנקים בנושא הגבלות על מתן אשראי לדיור

ביום 29 באוגוסט 2013 פרסם המפקח על הבנקים מכתב בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיור (משכנתאות). ההנחיות במכתב הינן בנוסף לצעדים קודמים שננקטו בהקשר זה על ידי הפיקוח על הבנקים ומטרתן לחזק את עמידות הלווים והמערכת הבנקאית בפני השפעות שליליות אפשריות שעלולות להיגרם בעת עליית שיעורי הריבית בעתיד.

להלן פירוט עיקרי ההגבלות כפי שנכללו במכתב:

1. תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואה לדיור כאשר שיעור ההחזר החודשי של המשכנתא מתוך ההכנסה החודשית של הלווה עולה על 50%. משכנתאות שבהן שיעור ההחזר החודשי מההכנסה הוא מעל 40% ישוקללו ב- 100% לצורך חישוב יחס הלימות ההון.
2. תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואה לדיור שבה היחס בין חלק ההלוואה לדיור בריבית משתנה לבין סך ההלוואה, עולה על 66.7%. המגבלה תחול על הלוואות בריבית משתנה לכל טווחי הזמן והיא מתווספת להגבלה הקיימת המגבילה לשליש את חלק ההלוואה לדיור שניתן בריבית משתנה לתקופה קצרה מ- 5 שנים.
3. תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואה לדיור לתקופה העולה על 30 שנה.

ההנחיות החדשות חלות על הלוואות שניתן להן אישור עקרוני מיום 1 בספטמבר 2013 ואילך. הבנק מיישם את ההוראות.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 333 בעניין ניהול סיכון הריבית ותיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339- ניהול סיכוני שוק

ביום 30 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 333 אשר כוללת הסדרה של דרישות וציפיות קיימות של הפיקוח על הבנקים מתאגידים בנקאיים לניהול סיכון הריבית על כלל סוגיו במכשירים הפיננסיים, ומתבססת בעיקר על עקרונות ועדת באזל לניהול ולפיקוח על סיכון ריבית שפורסמו בשנת 2004.

ההוראה מגדירה מהו סיכון ריבית ואת מקורותיו השונים שהם מבנה הפוזיציות של התאגיד הבנקאי ומאפייניהם, תכונות אופי התשואה ושיעורי ריבית השוק.

כמו כן, ההוראה מאמצת את עשרת העקרונות הראשונים במסמך באזל בנושא סיכון ריבית בהתאמות הנדרשות וכן מתווה את היסודות עליהם יתבסס מערך ניהול סיכון הריבית.

בנוסף, ההוראה מפרטת את התפקידים המוטלים על ההנהלה הבכירה והדירקטוריון בנושא פיקוח וניהול סיכון הריבית ואת הדרישות לתשתית הארגונית התומכת בניהול הסיכון, כמו למשל הפרדת תפקידים נאותה, קיום גורמי בקרה ביחידות העסקיות וקיומה של פונקציה לניהול סיכון הריבית אשר תהא כפופה למנהל הסיכונים הראשי. ההוראה מפרטת את תהליכי ניהול סיכון הריבית שהתאגיד הבנקאי נדרש למלא. בין יתר הדרישות הכלולות בה:

1. בחינת השיטה בה נעשה שימוש אל מול שיטות מדידה נוספות.
2. מערכות מדידת הסיכון יתמכו במדידה, ניטור ודיווח של סיכון הריבית בכללותו, סיכון הריבית בתיק הבנקאי בנפרד וסיכון הריבית בתיק למסחר בנפרד.
3. הפעלת מגוון תרחישים לאמידת הסיכון.
4. חובת דיווח מיידי למפקח בגין תוצאות חריגות, שתתקבלנה מיישום תרחיש של זעזוע סטנדרטי בשיעורי הריבית.

בעקבות פרסום ההוראה הנ"ל, בוצעו התאמות נדרשות בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 339 - "ניהול סיכוני שוק".

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור

ביום 6 במאי 2013 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראת ניהול בנקאי מס' 451 העוסק בתיקון סעיף 13 להוראה שכותרתו המתוקנת הינה "פיגורים והתראה לפני נקיטת הליכים משפטיים".

לאור החשיבות במסירת מידע מפורט ללווה אודות "הועדה המיוחדת" אשר הוקמה מכוח חוק הלוואות לדיור, התשנ"ב-1992 ואשר מטרתה להקל בפירעון תשלומי החזר הלוואה בשל מצבו הכלכלי של הלווה, הורחב המידע שעל הבנק ליתן ללווה במסגרת ההודעה על הפיגורים בתשלומי ההלוואה, כך שיכיל גם את הפרטים שלהלן: קיום הוועדה המיוחדת, מטרתה, הרכבה, זכותו של הלווה לפנות לוועדה המיוחדת בבקשה לסיוע, אופן הגשת הבקשה, מועדים רלוונטיים כאמור בסעיפים 5.א-5.ב לחוק הלוואות לדיור ודרכי התקשרות עם התאגיד הבנקאי.

כמו כן, הוטלה חובה על התאגיד הבנקאי להביא לידיעת הלווה את חובת הדיווח המוטלת עליו מכוח חוק שירותי נתוני אשראי, התשס"ב- 2002, על מנת שהלווה יהא מודע להשלכות הכרוכות באי תשלום חובותיו וכן נקבעה החובה של התאגיד הבנקאי להיות מיודע בכל פניה של הלווה הנוגעת לחוב בפיגורים, גם אם זו נעשית באמצעות בא כוחו, וזאת על מנת שיוכל לבחון את בקשת הלווה לגופה.

התיקון להוראה נכנס לתוקף ב- 1 באוגוסט 2013 והבנק נערך לו בהתאם, הן באמצעות גיבוש נוסח של הודעה מוסכמת על פיגורים בתשלומי ההלוואה עם הוועדה הבין משרדית ובשיתוף איגוד הבנקים, והן מבחינת המערכות הממוכנות של הבנק בתחום המשכנתאות.

עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור

ביום 21 במרס 2013 פרסם המפקח על הבנקים, הנחיות עדכניות בנושאים הקשורים לאשראי לדיור (משכנתאות) ונדל"ן. להלן עיקרי ההנחיות:

1. משקל הסיכון המועדף להלוואות המובטחות על ידי משכנתאות על נכס למגורים, ששיעור המימון בהן הוא עד 45% יוותר ללא שינוי, קרי 35%.
2. משקל הסיכון המועדף להלוואות המובטחות על ידי משכנתאות על נכס למגורים, ששיעור המימון בהן גבוה מ - 45% ועד 60% ישוקלל ב - 50% (במקום ב- 35%).
3. משקל הסיכון המועדף להלוואות המובטחות על ידי משכנתאות על נכס למגורים, ששיעור המימון בהן גבוה מ - 60% ישוקלל ב 75% (במקום ב- 35% או ב- 100%).
4. מכתב המפקח על הבנקים מיום 28 באוקטובר 2010 בנושא "הלוואות ממונפות לדיור בריבית משתנה", לא יחול על הלוואות שיבוצעו החל מיישום ההנחיה דנן ואילך (דרישת המפקח על הבנקים באוקטובר 2010 עיקרה היה שקלול ב-100% של הלוואות בהן שיעור המימון עלה על 60% ובסכום של מעל 800,000 ש"ח ואשר היחס בין חלק ההלוואה לדיור שהועמד בריבית משתנה, לבין סך ההלוואה לדיור שהועמדה ללווה, שווה ל - 25% או יותר).

5. החל מהדוח לרבעון השני של שנת 2013, יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות ליום הדיווח.
6. מקדם ההמרה לאשראי בגין ערבויות לפי חוק המכר לאחר מסירת הדירה יוקטן מ - 20% ל - 10%.

תחולת ההנחיות בסעיפים 4-1 לעיל חלה על הלוואות שבוצעו החל מיום 1 בינואר 2013 ואילך. לעניין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור, הבנק יישם את ההנחיות החל מהרבעון הראשון לשנת 2013, לפירוט ראה באור 1.ה.5.

דוח מסכם - הצוות לבחינת הגברת התחרותיות בענף הבנקאות

ביום 19 במרס 2013 פרסם המפקח על הבנקים את הדוח המסכם של הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית. הדוח מהווה המשך לדוח הביניים שפורסם בתאריך ה- 16.7.2012. תכליתן של ההמלצות הינה לקדם את התחרות בתחום שירותי החיסכון, האשראי ומערך התשלומים בקרב מגזרי משקי הבית והעסקים הקטנים. ההמלצות שפורסמו בדוח הביניים עוסקות בשלושה מישורים: צעדים להגדלת מספר השחקנים בענף, צעדים להגברת התחרות בין השחקנים הקיימים, צעדים משלימים הכוללים התערבות רגולטורית לפתרון כשלי שוק. במסגרת זו התייחס הצוות באופן ממוקד גם למגזר העסקים הקטנים.

במסגרת ההמלצות הסופיות אומצו המלצות דוח הביניים שפורטו לעיל, והוחלט להמליץ על צעדים נוספים אשר עלו כמהותיים להגברת התחרות ולחיזוק כוחם של משקי הבית והעסקים הקטנים. צעדים אלו כוללים:

1. הגדלת התחרות על מתן אשראי למשקי הבית ולעסקים קטנים מצד גופים חוץ בנקאיים – הוקם צוות לגיבוש הצעדים להעמדת אשראי קמעונאי ממקורות החיסכון הפנסיוני והסרת החסמים הרגולטוריים הקיימים כיום.
2. הסרת חסם מרכזי למעבר בין בנק לבנק באמצעות שיפור וייעול תהליך העברת ההרשאות לחיוב חשבון ("הוראות קבע") מהבנק הישן לבנק החדש באופן שלא יחייב את מעורבותו של הלקוח בתהליך.
3. הוזלת עלות ניהול חשבון ל"עסק קטן" - הוגדרה והורחבה אוכלוסיית העסקים הקטנים אשר תהנה מתעריפי עמלות קמעונאיים לניהול חשבונם, ובהתאם גובש נוסח תיקון חקיקה ליישום ההמלצה.

יודגש, כי חלק מההמלצות לעיל עוגנו זה מכבר בתיקוני חקיקה מתאימים ולגבי חלק נוסף מההמלצות נדרשת עבודה נוספת של בנק ישראל ביחד עם משרדי הממשלה הרלוואנטיים על תיקוני חקיקה אשר ייעגנו את המלצות הצוות ויוציאו אותן מן הכוח אל הפועל.

בשלב זה, פורסם ביום 28 בנובמבר 2012 תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון) התשע"ג - 2012, אשר עסק בין היתר בביטול ושינוי עמלות, תמחור דיפרנציאלי בגין פעולות בניירות ערך בערוצים השונים, תיקון ההגדרה של "אזרח ותיק", פרסום תעריפון עמלות באתר האינטרנט של הבנק, שינוי מתן הטבות ללקוחות בעמלות בגין פעולות בניירות ערך מדיווח לפי שיעור הטבה לדיווח לפי שיעור גביה. התיקון לכללים נכנס לתוקף ב - 1.1.2013 וב - 1.3.2013.

בהתאם לתיקוני הוראות דין שפורסמו עד כה בהתייחס להמלצות הדוח המסכם, ביצע הבנק את ההתאמות הנדרשות במערכות הבנק הרלוואנטיות, תוקן תעריפון העמלות של הבנק בהתייחס ללקוח יחיד ול"עסק קטן" ובוצעו שינויים בטפסים שונים. עם השלמת החקיקה ומתן אפשרות לביצוע פעולות נוספות באמצעות האינטרנט, כגון פתיחת חשבונות עו"ש, הבנק יבחן את האפשרות להרחבת הפלטפורמה הקיימת והתאמתה לכך.

הבנק ממתין לעיגון המלצות הצוות בדברי חקיקה מתאימים. ראה גם פרק "מגזרי פעילות" תת פרק "מגזר פרטי".

תיקון הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 331- חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים

ביום 15 בינואר 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי מס' 331 כדלקמן:

תאגיד בנקאי לא יבצע חלוקה במקרים הבאים, אלא אם קיבל מראש את אישור המפקח לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר:

1. כאשר יתרת העודפים המצטברת של התאגיד הבנקאי (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על פי הדוחות הכספיים האחרונים שפרסם, אינה חיובית, או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור.
2. כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל.
3. כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון , מראה על הפסד או על הפסד כולל.

כמו כן, תאגיד בנקאי לא יבצע חלוקה מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר או מתוך קרנות הון.

תחולת ההוראה החל מיום 1 בינואר 2013 ואילך.

יוזמות חקיקה והסדרה:

טיוטת כללי הבנקאות (שירות ללקוח)(גילוי נאות ומסירת מסמכים)(תיקון), התשע"ד-2013

ביום 9 בינואר 2014 פרסם המפקח על הבנקים את טיוטת כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים) (תיקון) התשע"ד 2013 לעיון התאגידים הבנקאיים.

על פי טיוטת התיקון לכללים, נוספה החובה לפרסם פרטים ומידע כהגדרתם בסעיפים 13,14 19, 28 לכללים גם באתר האינטרנט של הבנק (ריביות על יתרות זכות בחשבון עו"ש, לוח שיעורי ריבית על פיקדונות, שינוי במרכיבי עלות אשראי בחשבון עו"ש, שערי החליפין לקניה ולמכירה של שטרי כסף במט"ח ושל העברות והמחאות).

כמו כן, נוספה החובה למסור דף הסבר ל"עסק קטן" למי שמבקש לפתוח חשבון למטרת ניהול עסק וכן החובה למסור ללקוח המעוניין להצטרף לאחד ממסלולי העמלות, מסמך "הצטרפות למסלול" ובו סיכום סכומי העמלות שנגבו ממנו במהלך הרביע שלפני הרביע שקדם למועד הגשת בקשת ההצטרפות, בעד השירותים הכלולים במסלול, לרבות עמלת השלמה למינימום, ככל שישנה, לפי פירוט של סוגי הפעולות שביצע ומספרן בחלוקה לחודשים.

התיקון לכללים עתיד להיכנס לתוקף 30 ימים ממועד פרסומו למעט החובה למסור דף הצטרפות למסלול אשר תחל ביום 1.4.2014.

הבנק עוקב אחר התקדמות הליך החקיקה ונערך ליישומה.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים

ביום 31 באוקטובר 2013 הפיץ המפקח על הבנקים לחברי ועדת בנק לקוח של הפיקוח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בעניין דוח שנתי ללקוחות התאגידים הבנקאיים אשר מהווה יישום של המלצות ועדת זקן בנושא "ת.ז בנקאית".

על פי הטיוטה, יחויב התאגיד הבנקאי לדווח ללקוחותיו ("יחידים" ו"עסקים קטנים") על כלל הנכסים וההתחייבויות שלהם, לרבות סך ההכנסות וההוצאות במהלך השנה, בגין נכסים, התחייבויות ופעילות שוטפת בחשבון. כמו כן, יימסר ללקוח מידע אודות דירוג האשראי שלו כפי שנקבע במודל הדירוג של התאגיד הבנקאי.

הדוח השנתי המקוצר והמפורט יוצגו בחשבון המקוון של הלקוח בהתאם לנוסח שבהוראה ובמקביל יימסר הדוח המקוצר ללקוח באמצעי בו בחר לקבל הודעות. כמו כן, לקוח שאינו מנהל חשבון מקוון יוכל, בהתאם לבקשתו, לקבל גם את הדוח המפורט באמצעות הדואר תוך 30 ימים ממועד הבקשה.

ביום 27 בינואר 2014, נדונה טיוטת ההוראה בוועדת בנק לקוח של הפיקוח על הבנקים לאחר שאיגוד הבנקים העביר התייחסות מפורטת לגוף ההוראה ולנספחיה. נושא העברת המידע ללקוח בנוגע לדירוג האשראי יידון בוועדה המייעצת אשר עתידה להתכנס בתקופה הקרובה ולדון בנוסח הוראה מתוקנת (בעקבות ועדת בנק לקוח של הפיקוח על הבנקים).

הבנק עוקב אחר התקדמות ההליכים בעניין זה, ולומד את ההוראה.

טיוטת מעודכנת להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 414 בנושא גילוי עלות שירותים בניירות ערך

ביום 16 באוקטובר 2013 פרסם המפקח על הבנקים טיוטה מעודכנת להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 414 בנושא גילוי עלות שירותים בניירות ערך, אשר צפויה להידון בוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי הבנקאות. עיקרי טיוטת ההוראה הינם:

1. תאגידים בנקאים יציגו ללקוחות המבצעים פעולות של קניה, מכירה או פידיון של ניירות ערך ישראלים ו/או זרים, מידע השוואתי בדבר עמלות ששילמו לקוחות שביצעו עסקאות דומות לעסקה שביצע הלקוח.
2. המידע ההשוואתי יוצג ללקוח במסגרת ההודעה שנשלחת אליו מכוח חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א- 1981 (להבדיל מהטיוטה הקודמת אשר דרשה מהתאגיד הבנקאי להציג המידע ההשוואתי גם בעת מתן השירות עצמו). כמו כן, הנתונים יפורסמו באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי ויתעדכנו בתוך 30 ימים מסוף כל תקופה.
3. התאגיד הבנקאי אינו נדרש להציג נתונים ביחס לאופציות שכן אלו אינם משקפים פעילות טיפוסית של משק בית או עסק קטן.
4. לצד המידע ההשוואתי יציג התאגיד הבנקאי מידע מפורט על עמלות ניירות ערך בהן חויב הלקוח, במהלך תקופה של ששה חודשים.

תחילת ההוראה על פי הטיוטה היא ביום 1 באפריל 2014. הבנק עוקב אחר התקדמות ההליכים בעניין זה ולומד את עיקרי ההוראה.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין 403 וטיוטת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין- 470 בעניין הטבות ללקוחות

ביום 28 ביולי 2013 פרסם המפקח על הבנקים טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 403 וטיוטת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 הכוללות כללים ברורים ואחידים שיאפשרו ללקוחות להשוות בין השירותים והמוצרים הבנקאיים המוצעים להם ע"י הבנקים השונים, תוך אפשרות להבחין בין ערך ההטבות שאינן בנקאיות ובין ערך השירותים הבנקאיים. בין היתר, קובעת טיוטת ההוראה, כי ניתן לתת הטבות לא בנקאיות אך ורק אגב הגשת בקשה להנפקת כרטיס חיוב החזקתו והשימוש בו וכי על התאגיד הבנקאי להציג באופן ברור מידע מהותי אודות ההטבה הלא בנקאית ולפרסם את פרטיה במלואם באתר האינטרנט של הבנק.

הבנק עוקב אחר התקדמות הליכי פרסום ההוראות האמורות.

טיוטת צו הבנקאות (עמלת פירעון מוקדם) (תיקון)- התשע"ג 2013

בתאריך 28 במרס 2013 הגיש המפקח על הבנקים טיוטת הצעה לתיקון צו הבנקאות (עמלת פירעון מוקדם) לפיו ינוטרל מרכיב הסיכון של נוטל הלוואת דיור בחישוב עמלת הפרשי ההיוון בפירעון מוקדם של משכנתא, כך שלווים שהוערכו על ידי הבנק, ביום בו הועמדה להם ההלוואה, כלווים ברמת סיכון גבוהה, ונקבע להם שיעור ריבית גבוה יחסית, לא ישלמו הפרשי היוון בגין רכיב הסיכון. על פי התיקון המוצע, הריבית הממוצעת בשוק המשכנתאות על פיה יחושב הפירעון לא תושווה לריבית ההלוואה של הלקוח ביום נטילת המשכנתא, אלא תושווה לריבית הממוצעת על המשכנתאות כפי שהיתה ידועה ביום נטילת המשכנתא. מוצע, כי התיקון יחול על כל הפירעונות המוקדמים שיבוצעו לאחר כניסת התיקון לתוקף. עם זאת, בפירעונות מוקדמים של הלוואות משכנתא שהועמדו לפני כניסת התיקון לתוקף, בהן ריבית ההלוואה נמוכה מהריבית הממוצעת הידועה ביום נטילת המשכנתא, תישאר הנוסחה במתכונתה לפני התיקון (הריבית הממוצעת הידועה ביום הפירעון המוקדם וריבית ההלוואה בפועל). הבנק לומד את טיוטת ההצעה לתיקון הצו והשפעתה על פעילות הבנק והתנהלותו.

עסקאות עם בעלי שליטה

א. הגדרת עסקאות חריגות וזניחות עם בעלי שליטה:

הגדרת עסקה "חריגה" ועסקה "זניחה"

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דו"חות תקופתיים ומיידיים), תש"ל-1970 (להלן: "**תקנות הדוחות**"), חלה חובה לדווח דיווח מידי ולכלול בדוחות התקופתיים, פרטים בדבר כל עסקה עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה (להלן: "**עסקאות עם בעלי שליטה**"). בהתאם לתקנות הדוחות, חובת הדיווח אינה חלה ביחס לעסקאות אשר נקבע לגביהן בדוחות הכספיים של הבנק כי הן זניחות.

1. "עסקה חריגה" -

בהתאם לדין, הבנק ידווח דיווח מיידי ותקופתי על כל עסקה חריגה שתבוצע על-ידו. לפי עמדת הבנק "עסקה חריגה" עם בעל שליטה או שלבעל שליטה יש בה עניין אישי תוגדר כעסקה העונה לקריטריונים המפורטים להלן:

עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של הבנק, או שאינה בתנאי שוק, או עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות הבנק, רכושו או התחייבויותיו. עסקה העשויה להשפיע על הרווחיות, הרכוש או ההתחייבויות תחשב "**עסקה מהותית**" בהתאם לקריטריונים המפורטים להלן.

לעניין זה – "תנאי שוק" – תנאים שאינם מועדפים על התנאים בהם נעשות עסקאות דומות מסוגה של העסקה, על-ידי הבנק עם אנשים או עם תאגידים שאינם בעלי שליטה בבנק או עם אנשים שלבעל שליטה אין בעסקאות עימם עניין אישי. לעניין תנאי שוק בעסקאות בנקאיות, תבחן העסקה ביחס לעסקאות או פעולות מאותו סוג בהיקפים דומים, כמקובל בבחינת עסקאות עם אנשים קשורים בהתאם להוראה 312 להוראות המפקח (להלן: "**הוראה 312**"). לעניין תנאי שוק בעסקאות שאינן בנקאיות תבחן העסקה ביחס לעסקאות מאותו סוג שהבנק מתקשר בהן עם ספקים או צדדים שלישיים אחרים לפי העניין, או ביחס לתנאי ההצעות להתקשרות של ספקים או צדדים שלישיים מולם נבחנים תנאי ההתקשרות בעסקה. במקרה בו קיים לבנק קושי לקבל הצעות מקבילות לתנאי ההתקשרות בעסקה יבחנו תנאי השוק על סמך חוות דעת יועץ מקצועי בתחום נשוא ההתקשרות, שישווה את תנאי העסקה או ההצעה להתקשרות לעסקאות דומות בהן ניתן להתקשר בשוק הרלוונטי באותו מועד. יובהר, כי ההתייחסות הינה לעסקה הנעשית במהלך העסקים הרגיל של הבנק וכי לעסקאות מסוג זה קיים שוק בו נעשות עסקאות דומות.

הקריטריונים של תנאי שוק, המפורטים ברישא של ההגדרה של "תנאי שוק", כפי שאומצו על-ידי הבנק, נקבעו על-ידי המפקח במסגרת הוראה 312 לעניין אנשים קשורים לבנק וחלים גם ביחס לבעלי השליטה בבנק. בנוסף, עסקאות עם אנשים קשורים מאושרות בועדת הביקורת של הבנק, ועל ועדת הביקורת לקבוע כי העסקה היא בתנאי שוק, על-פי הקריטריונים שפורטו לעיל.

הקריטריונים שנקבעו על-ידי המפקח מתאימים לבחינת עמידתן של עסקאות בתנאי שוק בנסיבות דנן.

היקף כספי לעניין "עסקה חריגה" - לפי עמדת הבנק, עסקה שהיקפה הכספי שווה או עולה על ההיקף הכספי המפורט להלן, לפי העניין, תחשב **"עסקה מהותית"**.

2. לעניין עסקאות בנקאיות -

2.1. עסקת אשראי, לרבות אשראי חוץ מאזני, שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה **"עסקה מהותית"** תהווה עסקת אשראי העולה על 3.33% מהון התאגיד הבנקאי כהגדרתו בהוראות המפקח על הבנקים - יחס הון מזערי; "עסקת אשראי" הינה העמדת אשראי או מסגרת אשראי (כולל עסקאות הכרוכות באשראי והמהוות סעיפים חוץ מאזניים, כגון: עסקאות בנגזרות, ערבויות, התחייבות

למתן אשראי), ולרבות רכישת אג"ח המהווה תחליף אשראי, אשר היקפה לצורך זה נקבע לפי הגדרת "חבות" בהוראה 312. המדידה לעניין זה נעשית לפי סך האשראי הכולל של כל אחד מבעלי השליטה (לעניין בעל השליטה הרלוונטי יילקחו בחשבון סך האשראי הכולל גם אשראי לחברות שלבעל השליטה החזקות של מעל 10% בהן ואשראי לקרובי אותו בעל השליטה).

2.2. עסקת הפקדת פקדון שהינה עסקה מהותית:

כל הפקדת פקדון או חידושו תהווה לעניין זה עסקה נפרדת.

לעניין זה **"עסקה מהותית"** תהווה עסקה שסכומה שווה או עולה על 2% מסך פקדונות הציבור לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לפני ביצוע העסקה ("הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים").

2.3. עסקה בניירות ערך או עסקה במט"ח (שאינן עסקאות אשראי או עסקאות הפקדת פקדון כמפורט לעיל) שהינה עסקה מהותית:

לעניין זה **"עסקה מהותית"** הינה עסקה בניירות ערך או עסקת מט"ח שסכום העמלה הנגבית בגינה שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההכנסות שאינן מריבית (בניכוי הכנסות מימון שאינן מריבית ועמלות מעסקי מימון) לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

2.4. **"עסקה זניחה"** – בהתאם להנחיית רשות ניירות ערך שניתנה לבנק (לקראת אישור התשקיף **בספטמבר 2009) - לעניין עסקאות בנקאיות שאינן חריגות עם בעלי שליטה , הבנק ידווח במסגרת** התשקיף וכן בדיווח תקופתי בלבד שיתייחס אך ורק ליתרות האשראי וליתרות הפקדונות, על-פי המתכונת המופיעה בטבלאות להלן, נכון ליום הדיווח המצוין לצד כל אחת מהטבלאות. בנוסף, יידרש הבנק, החל מהדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2009, לגלות את היתרה הגבוהה לתקופה, של פקדונות כל אחד מבעלי השליטה (לעניין זה, בעל שליטה לרבות חברות המוחזקות על-ידו בשיעור העולה על 10% וקרובי בעל השליטה ("קבוצת בעל השליטה") וכן, ככל שהדבר יידרש על-ידי רשות ניירות ערך, יפוצל בטבלת האשראי הגילוי של יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר).

3. לעניין עסקאות שאינן בנקאיות -

3.1. **"עסקה מהותית" – שאינה בנקאית הינה עסקה חד פעמית; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות** במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית שווה או עולה על 2% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים.

3.2. **"עסקה זניחה"** לפי הגדרת הבנק הינה עסקה במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק שסכומה אינו עולה על הסכומים שלהלן:

<u>עסקה חד פעמית</u> שסכומה אינו עולה על 0.1% מהון הבנק כהגדרתו בהוראה 312, בהתאם לדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק שפורסמו לאחרונה לפני ביצוע העסקה; או עסקה מתמשכת (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה) או מספר עסקאות המבוצעות בהתאם להסכם מסגרת, אשר סכומן המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה על 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק.

ב. פירוט העובדות, הנימוקים וההסברים לקביעת ההגדרות והפרמטרים לעניין "עסקה זניחה":

באשר להיקף הכספי של עסקאות לא בנקאיות, הרי לעניין עסקאות חד פעמיות, ההיקף שנקבע תואם את הסכום המזערי שנקבע בהוראה 312. לעניין עסקאות שיש להביאן לאישור ועדת הביקורת או לאישור הועדה לעסקאות עם

אנשים קשורים, ולעניין עסקאות מתמשכות או עסקאות על פי הסכם מסגרת, נוכח העובדה כי מדובר בעסקאות במהלך העסקים הרגיל, ולא בעסקאות ייחודיות, השוואת משקלן או חלקן ביחס לסך ההוצאות הרלוונטיות על פני תקופה בבנק הינה הקריטריון הרלוונטי ביותר לעניין זה, לגישת הבנק.

ג. בהמשך לאמור לעיל, להלן ריכוז הנתונים בעניין עסקאות בנקאיות שהינן עסקאות עם בעלי שליטה[1]:

1. <u>עסקאות אשראי</u>

<u>נתונים ליום 31 בדצמבר 2013 (באלפי ש"ח)</u>

פרטים	יתרת אשראי מאזני	מסגרת לא מנוצלת	נכסי סיכון הנובעים מפעילות בנגזרים*	ערבויות בנקאיות	השקעות הנוסטרו של הבנק באג"ח שהונפק על-ידי חברה שבשליטת בעל שליטה	סך הכל חבות	ערבויות לצד ג' שהוציא בעל שליטה לטובת חברות שבשליטתו
קבוצת לנדאו ישעיהו וחברות פרטיות בשליטתה	114,215	-	-	-	-	114,215	45,427
קבוצת מנור וחברות פרטיות בשליטתה	30,035	10,000	-	-	6,000	46,035	-
חברות ציבוריות בשליטתה (קבוצת אי.די.בי)[2]	11**	20,543	2,769	2,223	45,055	70,601	-
סה"כ קבוצת מנור	30,046	30,543	2,769	2,223	51,055	116,636	-

* כולל חשיפה חוץ מאזנית בגין מכשירים נגזרים.
** לאחר הפרשה להפסדי אשראי בסך כ- 3 מיליון ש"ח.

- יצוין, כי מסגרת האשראי או האשראי הספציפי מאושרים פרטנית לכל בעל שליטה והתנאים נקבעים, בין היתר, לפי סוג העסקה והיקפה.
- הנתונים המפורטים לעיל, הינם בהתאם להגדרת "חבות" בהוראה 313.

2. <u>עסקאות בפקדונות</u>

יתרות הפקדונות בבנק של אחת מקבוצות בעלי השליטה הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2013 ב- 281 מיליוני ש"ח. היתרה הגבוהה במהלך שנת 2013 הסתכמה בסך 369 מיליון ש"ח. ליתר קבוצות בעלי השליטה לא היו פקדונות במהלך השנה בבנק.
הסכומים אינם כוללים את הפקדונות שמתנהלים על-ידי גופים מוסדיים בשליטת בעלי השליטה בבנק עבור מבוטחים, קופות גמל וקרנות נאמנות.

[1] החל מיום 29.10.12, ה"ה שלמה אליהו וחיה אליהו חדלו להיות בעלי שליטה בבנק – ראה פרק "השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו".

[2] ביום 8 בינואר 2014, התקבלו בבנק הודעות מאת נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ומאת אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ (להלן: "אי.די.בי"), לפיהן חברות מנור אחזקות בי. איי בע"מ ומנור השקעות אי.די.בי בע"מ מכרו ביום 7 בינואר 2014 (להלן: "מועד המכירה") בבורסה 4,819,550 מניות אי.די.בי ולא נותרו להם אחזקות באי.די.בי לאחר המכירה כאמור. בעקבות מכירת המניות האמורה, גב' רות מנור, הנמנית על בעלי השליטה בבנק, חדלה להיות בעלת עניין באי.די.בי. ולפיכך החל ממועד המכירה חדלה אי.די.בי (אשר חברות בשליטתה מחזיקות בניירות ערך שהונפקו על ידי החברה) להיות צד קשור לבנק ובכלל זה לחברה.

עיקרי הסכומים של הפקדונות מתוך היתרות הנקובות לעיל ליום 31 בדצמבר 2013 מופקדים בפקדונות מהסוגים המפורטים להלן ובטווחי הריביות המינימאליים והמקסימאליים המצוינים לצידם:

סוגי הפקדונות המשמעותיים ביותר

סווג הפיקדון	ריבית שנתית מינימאלית	ריבית שנתית מקסימאלית
פקדון שבועי שקלי בריבית קבועה	0.97%	2.32%

3. <u>עסקאות בנקאיות אחרות</u>

להלן הטבות בשיעורי העמלות המרכזיות בגין קבוצות בעלי השליטה[1]:

ריכוז העמלות המרכזיות

שם העמלה	גובה העמלה נכון ליום 31 בדצמבר 2013 (בהתאם לתעריפון הבנק)	שיעור הטבה מקס'	שיעור הטבה מינימלית
רישום פעולות בחשבון	תשלום של 1.42 ש"ח לפעולה	100%	0%
העברה/הפקדה לחשבון בבנק אחר	תשלום של 43 ש"ח להעברה/הפקדה	100%	0%
דמי ניהול פקדון (דמי משמרת ני"ע) הנסחרים בבורסה בת"א (כולל ני"ע בלתי סחירים, תעודות בקרנות נאמנות ובונדס)	תשלום 0.15% לרבעון מינימום 6 ש"ח לני"ע 39 ש"ח לפקדון	100%	0%

1. שיעורי ההטבה אינם בתנאים עדיפים על שיעורי ההטבה הניתנים ללקוחות דומים אחרים שאינם נמנים על קבוצות בעלי השליטה. הבנק מאשר אישור תקופתי את שיעורי ההטבות בעמלות. שיעורי ההטבות המאושרים נכון למועד הדיווח מופיעים בטבלת העמלות לעיל.

ד. פירוט עסקאות חריגות עם בעלי שליטה ועסקאות נוספות שנעשו עם בעלי השליטה :

1. לעניין רכישת פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה (D&O) בבנק ובחברות הבנות שלו, ראה באור 18.ג.17. בדוחות הכספיים וכן ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 8 בספטמבר 2013 (מס' אסמכתא- 2013-01-138930) ודיווח מיידי בדבר זימון אסיפה כללית מיום 23 באוקטובר 2013 (מס' אסמכתא- 2013-01-173757) ודיווח מיידי על תוצאות האסיפה הכללית מיום 28 בנובמבר 2013 (מס' אסמכתא- 2013-01-208059).

2. לעניין עדכון גמול הדירקטורים בבנק (כולל דירקטורים שהינם בעלי שליטה או קרוביהם), למעט יו"ר הדירקטוריון, ראה באור 21.ה.2.

3. ביום 22 ביוני 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק הגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי שניתנה למי שיכהנו, מעת לעת, כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת של הבנק (להלן: "נושאי המשרה"), במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005. לפרטים נוספים ראה באור 18.ג.(14) וכן, ראה דוח מיידי מיום 14 במאי 2009 ודוח מיידי בדבר תוצאות האסיפה מיום 22 ביוני 2009.

4. ביום 31 באוקטובר 2012 אישרה האסיפה הכללית של הבנק תיקון לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, ובכלל זה לדירקטורים שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות בנות שלו. לפירוט ראה באור 18.ג. (13). ודיווחים מיידים מיום 5 באוגוסט 2012 2012-01-201465. כמו כן, בדבר פרטים נוספים בדבר תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי ותיקון התקנון ראו דוח מיידי על זימון אסיפה כללית מיום 11 בספטמבר 2012 (אסמכתא 2012-01-235350) ודוח מיידי על תוצאות האסיפה מיום 31 באוקטובר 2012 (אסמכתא 2012-01-268728) ודיווח מיידי על שינוי בתקנון הבנק מיום 1 בנובמבר 2012 הכולל תיקונים שונים, ובין היתר, את התיקונים המפורטים לעיל (אסמכתא 2012-01-268998). כמו כן, ראה דוח מיידי על תוצאות אסיפה מיום 6 בפברואר 2013 (אסמכתא 2013-01-032061) ודיווח מיידי על שינוי בתקנון הבנק מיום 7 בפברואר 2013 (אסמכתא 2013-01-032415).

5. עסקאות בנקאיות שנתוניהן מופיעים במצטבר ולפי קבוצת בעל שליטה – ראה בסעיף ג' לפרק זה לעיל.

פעילות למען הקהילה ותרומות

עובדי הבנק, ההנהלה והדירקטוריון רואים חשיבות במעורבות הבנק בקהילה ומחויבים לפעילות חברתית וקהילתית. מחויבות זו מוצאת ביטוי במגוון פעילויות קהילתיות המתבצעות באמצעות עובדי הבנק, וכן במיזמים המבטאים מעורבות וקידום אוכלוסיות חלשות בחברה הישראלית.

בנוסף, קבע דירקטוריון הבנק מדיניות למתן תרומות. ועדת התרומות בראשות המנכ"ל פועלת ליישום המדיניות ומקצה תרומות למגוון גופים וארגונים, ככלי לסיוע בתחומי חברה וקהילה, חינוך ובריאות. במסגרת זו תמך הבנק בעמותות שונות.

מעבר למעורבות הבנק בתרומה ישירה של כספים לגופים שונים, מסייע הבנק למוסדות ועמותות העוסקות בקידום אוכלוסיות מיוחדות באמצעות עידוד רכישת מוצרים המיוצרים על ידי גופים אלו המסייעים בשיקום ומתן תעסוקה לנזקקים שונים, וכך מסייעים בידם להיות גורם תורם ומועיל ולהשתלב בחברה.

בשנה האחרונה, חתם הבנק על הסכם לשיתוף פעולה עם עמותת "קו הזינוק", העוסקת בקידום מנהיגות ומצויינות בקרב בני נוער ומלווה צעירים בעלי פוטנציאל מנהיגות באזורים שונים ברחבי הארץ. שיתוף הפעולה עם עמותת "קו הזינוק" מהווה פרוייקט התנדבות מרכזי, המשלב פעילות התנדבותית של עובדי הבנק עם בני הנוער, לצד תרומה כספית וסיוע של הבנק לפעילות העמותה.
הבנק בנה עם העמותה תוכנית ארוכת טווח לסיוע קידום מנהיגות בחברה בקרב בני נוער תוך שיתוף עובדי הבנק בפעילות העמותה.

לצד פעילות זו הבנק פעיל בקהילה, ובמסגרת זו יוזמים סניפי הבנק מעת לעת פעילויות קהילתיות עבור האוכלוסייה באזורם.

מעורבותו של הבנק בקהילה באה לידי ביטוי גם בתחום התרבות והאמנות. במסגרת זו, אנו ממשיכים לקיים את מיזם "גלריית אגוד" – סדרה של תערוכות אמנות מתחלפות המוצגות בחלק מסניפי הבנק והנותנות במה לאמנים מקומיים הגרים בסביבת הסניף. גלריית אגוד מהווה חיבור ייחודי בין אמנים, רשויות מקומיות (על פי רוב התערוכות מוצגות בברכת הרשות המקומית), לקוחות, עובדים והקהל הרחב המגיע להתרשם מן התצוגות בין כתלי הסניפים.

התרומה הכספית הישירה בשנת 2013 הסתכמה כאמור בכ- 1 מיליון ש"ח.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

המבקר הפנימי הראשי של הבנק וחברות הבנות הוא מר יהודה אורבך, רואה חשבון. מר אורבך, המכהן בתפקידו החל מחודש נובמבר 2000, הינו בוגר האוניברסיטה העברית בירושלים בכלכלה וחשבונאות ובעל ניסיון של למעלה מ- 20 שנים בביקורת. בתפקידיו הקודמים: מבקר פנימי בבנק הדואר (1988 – 1990) ומבקר מטעם רואה חשבון המבקר בבנק ישראל באותן שנים, המשנה לממונה על הכנסות המדינה במשרד האוצר, חבר הנהלה באגף מס הכנסה ומס רכוש (כיום רשות המיסים) ומנהל שע"מ – יחידת המחשב של מערכות המיסים (1990 – 1993), מנכ"ל חברה לשירותי ניהול באחד ממשרדי רו"ח המובילים בארץ (1993), סמנכ"ל, מנהל מחלקת חברים ופיקוח בבורסה לניירות ערך בתל אביב (1994 – 2000). מר אורבך חבר בועדת ביקורת של החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה בע"מ, מרצה בתחום ביקורת מערכות מידע ממוחשבות באוניברסיטת תל אביב ובבית הספר הגבוה לטכנולוגיה, פרסם מאמרים וספרים בהם ספר על ביקורת טכנולוגיית המידע בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה בשנת 2012. בנוסף משמש כיו"ר ועדת המשנה בנושא תקני ונוהלי ביקורת במערכות מידע ממוחשבות בלשכת רואי חשבון בישראל.

המבקר הפנימי הראשי הינו עובד הבנק ועומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) בחוק הביקורת הפנימית, סעיף 146(ב) בחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לכללי בנקאות ואין לו קשרים עסקיים מהותיים או קשרים מהותיים אחרים עם הבנק או עם גוף קשור אליו. עובדי הביקורת הפנימית עומדים אף הם בהוראות סעיף 8 לכללי הבנקאות.

המבקר הפנימי פועל מכוח כתב מינוי (צ'ארטר) של דירקטוריון הבנק. כתב המינוי מסדיר את עבודתו וסמכויותיו.

מר יהודה אורבך יסיים את תפקידו כמבקר הפנימי של הבנק ביום 31.3.2014 וד"ר עקיבא שטרנברג, המשמש כסמנכ"ל בכיר בבנק וכראש אגף בקרות וניהול סיכונים וכמנהל הסיכונים הראשי של הבנק יחל תפקידו כמבקר הפנימי של הבנק ביום 1.4.2014 לאחר שיסיים תפקידו כראש אגף בקרות וניהול סיכונים וכמנהל הסיכונים הראשי של הבנק ביום 17.3.2014.

דרך המינוי וכפיפות ארגונית

וועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק והחברות הבנות של הבנק אישרו את מינויו של מר אורבך בשנת 2000. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הראשי הינו יו"ר דירקטוריון הבנק.

תכנית עבודת הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית בה מוצגים הגופים והנושאים שיבוקרו במהלך השנתיים הקרובות והשוואתם לביקורות שבוצעו בחמש השנים שקדמו. תוכנית העבודה הרב שנתית נסמכת על סקר סיכונים מקיף שערכה הביקורת הפנימית על כל יחידות הבנק. הסקר מעודכן באופן שוטף על ידי הביקורת הפנימית ומושווה גם עם סקרי סיכונים אותם עורכת הנהלת הבנק. תוכנית העבודה השנתית נגזרת מהתוכנית רב שנתית של הביקורת, מתוכנית העבודה השנתית של הבנק, מנושאים שנמסרו לבדיקה על ידי הדירקטוריון, ועדת הביקורת והנהלת הבנק וכן מדרישות רשויות ובהם בנק ישראל. תוכנית העבודה כוללת גם את החברות המאוחדות של הבנק. בנוסף לאמור לעיל עורכת הביקורת הפנימית סקירה בלתי תלויה על מסמך ה – ICAAP, במסגרת זו מכסה הביקורת מגוון רחב מאוד של תחומים אותם יש לסקור ולבקר. חלק מתחומים אלו נבדקים מדי תקופה. חלק אחר של התחומים משולב במסגרת תוכנית העבודה הרב שנתית של הביקורת הפנימית (בעיקר אלה שקשורים לממשל תאגידי).

תוכנית העבודה נדונה ומאושרת בדירקטוריון הבנק לאחר שוועדת הביקורת דנה והמליצה לדירקטוריון הבנק לאשרה. אישור תוכניות העבודה מתבצע גם בחברות המאוחדות בהתאמה. תכנית העבודה מותירה בפני המבקר הפנימי הראשי, שיקול דעת לסטות ממנה בכפוף לאישור מראש של ועדת הביקורת.

במסגרת הסכם למתן שירותי מחשוב ותפעול בין בנק לאומי לבנק אגוד, הביקורת הפנימית של הבנק מקבלת לעיונה ממצאים מתוך דוחות הביקורת בתחום טכנולוגיית המידע של בנק לאומי הנוגעים לשירותים הניתנים לבנק. כן נקבע תהליך של העברת מידע המתייחס לבנק באופן מיידי במקרים חריגים בהם הביקורת הפנימית של בנק לאומי מעבירה דיווח על כשלים וליקויים מהותיים לועדת הביקורת של בנק לאומי.

מספר המשרות המקצועיות הממוצעות בשנת 2013

מבקר פנימי ראשי	1
עובדי הביקורת הפנימית בבנק	18
מיקור חוץ	3

בחישוב זה לא נספרו המשאבים המוקצים לביקורות בתחום טכנולוגיית המידע אשר מבוצעות על ידי לאומי על מערכות המופעלות על ידי לאומי והמשמשות את בנק אגוד.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי בנקאות (הביקורת הפנימית), הוראות ניהול בנקאי תקין ולרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 בנושא פונקצית הביקורת הפנימית שפורסמה לאחרונה, הנחיות פרטניות של הפיקוח על הבנקים והנחיות מקצועיות של לשכת המבקרים הפנימיים בישראל, הנחיות המושתתות על הנחיות בינלאומיות למבקרים פנימיים. ועדת הביקורת מקיימת, מעת לעת, דיונים במיפויי סיכונים ובנוהלי עבודת הביקורת הפנימית במטרה לוודא כי הביקורת מבוצעת בהיקפים ובתדירויות הנדרשים תוך עמידה בתקנים מקצועיים.

גישה למידע

למבקר הפנימי ניתנת גישה חופשית למידע הקיים בבנק, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב–1992 ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכת המידע של הבנק, לרבות לנתונים הכספיים.

דין וחשבון המבקר הפנימי הראשי

כל דוח ביקורת מוגש בכתב ליושב ראש הדירקטוריון, ליושב ראש ועדת הביקורת ולמנכ"ל. תמצית כל דוח מועלית לדיון בועדת הביקורת המתכנסת בדרך כלל, אחת לחודש. במקרים של דוחות מהותיים או בעלי ממצאים חמורים במיוחד מובא הדוח במלואו לוועדה. כמו כן מובאים למליאת הדירקטוריון דוחות ביקורת אשר ועדת הביקורת סבורה, לאחר קבלת המלצה של המבקר הפנימי, בדבר חשיבותן, להביאן לידיעת מליאת הדירקטוריון.

לאחר סיום הדיון בועדת הביקורת עוקב המבקר הפנימי הראשי אחר הליקויים עד לסיום הטיפול בהם. במסגרת המעקב נבחנים הליקויים הפתוחים מדי כחצי שנה בהנהלת הבנק ולאחר מכן גם בועדת הביקורת במטרה לוודא כי הליקויים מתוקנים כהלכה ובפרקי זמן נאותים. כמו כן, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 307, מדווח המבקר הפנימי לועדת הביקורת דוח ביצוע חצי שנתי ושנתי של תוכנית עבודת הביקורת, רשימה חצי שנתית ושנתית של כל דוחות הביקורת בשנה המדווחת ודוח סיכום הפעילות של הביקורת הפנימית. הדיונים בדוחות החצי שנתיים של 2013 נערכו בתאריכים: 28.7.2013 ו-17.2.2014.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי הראשי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות פעילות המבקר הפנימי הראשי וצוותו ותוכנית עבודתו סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק ובחברות המאוחדות שלו.

תגמול

להלן פירוט התגמולים למבקר הפנימי הראשי לשנת 2013 (לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי התגמול הגבוה בבנק):

	אלפי ש"ח
תגמולים עבור שירותים[1], [2]:	
שכר - משכורת	847
- פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, ביטוח לאומי ושווי שימוש	295
- השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	10
מענק [3], [4]	194
סה"כ שכר	1,346
הלוואות שניתנו בתנאים רגילים [5]	15

(1) סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים - דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואחר.

(2) לא קיימים תגמולים אחרים שאינם עבור שירותים. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. לא נכללו הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות, מאחר וסכומם של הטבות אלה אינו מהותי ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה והן מוענקות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.

(3) נכלל אומדן למענק בגין שנת 2013- ראה פירוט בסעיף (ו)(2) בפרק "תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה".

(4) יובהר כי מענקים ששולמו בשנת 2013 בגין שנים קודמות (2010-2012) בהתאם לפריסת תשלומים על פי תוכנית התגמול, לא נכללו במספר לעיל .סך היתרה המותנית בגין שנים אלו נכון ליום 31.12.13- תשולם בשני תשלומים שנתיים שווים כמפורט בסעיף (ו)(3) בפרק "תגמולים לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה".

(5) בגין כרטיסי אשראי.

(6) מר אורבך מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי בתוקף מיום 1 בנובמבר 2000. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 90 ימים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה.

עם סיום העסקתו זכאי מר אורבך לתשלום בגין הגבלת תחרות בגובה 3 משכורות במקרה של פיטורין, ו-1.5 משכורות במקרה של התפטרות, למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורין, באופן מלא או חלקי, או נסיבות בהן הבנק יוותר על תקופת הגבלת התחרות.

משכורתו של מר אורבך מתעדכנת מידי רבעון בגובה 80% מעליית מדד המחירים לצרכן. בשנים 2012-2013, מעבר להצמדה זו, לא חל שינוי בשכרו של מר אורבך.

לדעת הדירקטוריון לתגמולים למבקר הפנימי הראשי אין השפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי.

הדירקטוריון

1.	שם הדירקטור:	מר זאב אבלס, יו"ר דירקטוריון הבנק
	מספר זיהוי:	4333126
	תאריך לידה:	8.3.1947
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	סוקולוב 15 רעננה
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	יו"ר דירקטוריון
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדות הדירקטוריון כדלקמן: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת שכר ותגמולים, ועדת אשראים ליהלומנים, הועדה לניהול סיכונים, הועדה למעקב תקציבי, ועדת ציות ורגולציה והועדה להשקעות ריאליות.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מועסק בתאגיד כיו"ר הדירקטוריון.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	1.11.1999
	השכלה:	רו"ח, בעל תואר B.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בי-ם ותואר B.A בחשבונאות מאוניברסיטת ת"א.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ. דירקטור בצפנת ייעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, בחברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א- הרצליה) בע"מ, באדגר השקעות ופיתוח בע"מ, ברשות לפיתוח כלכלי תל - אביב יפו בע"מ. יו"ר הועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה (בהתנדבות). לשעבר דירקטור במליסרון בע"מ וצור שמיר בע"מ.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות: צפנת ייעוץ נכסים וניהול (2002) בע"מ, בחברה לפיתוח חוף התכלת (ת"א- הרצליה) בע"מ, באדגר השקעות ופיתוח בע"מ, ברשות לפיתוח כלכלי תל - אביב יפו בע"מ. יו"ר הועד המנהל של האוניברסיטה הפתוחה (בהתנדבות).
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

2.	שם הדירקטור:	מר ישעיהו לנדאו
	מספר זיהוי:	4968657
	תאריך לידה:	8.8.1929
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור, סגן יו"ר דירקטוריון
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר הועדה לעסקאות בנכסים קבועים, חבר בועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, הועדה למעקב תקציבי, ועדת שכר ותגמולים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל כשירות מקצועית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	15.6.1993
	השכלה:	תיכונית
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	מנהל חברות וסגן יו"ר דירקטוריון בנק אגוד לישראל בע"מ. יו"ר דירקטוריון חירם לנדאו בע"מ. מנכ"ל ודירקטור בחברות: ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ, ריברטון קורפוריישן (שוויץ) בע"מ וקרלטון טריידינג (שוויץ). דירקטור בחברות: ברטורא פיתוח בע"מ, קרלטון טריידינג (אוקראינה), לאנדלן השקעות בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ, ורציו חיפושי נפט בע"מ. חבר בחֶבֶר הנאמנים של הטכניון. לשעבר דירקטור בגרנית הכרמל בע"מ ובחירם אפסילון בע"מ.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	יו"ר דירקטוריון חירם לנדאו בע"מ. מנכ"ל ודירקטור בחברות: ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, ישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ, ריברטון קורפוריישן (שוויץ) בע"מ וקרלטון טריידינג (שוויץ). דירקטור בחברות: ברטורא פיתוח בע"מ, קרלטון טריידינג (אוקראינה), לאנדלן השקעות בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ ורציו חיפושי נפט בע"מ. חבר בחֶבֶר הנאמנים של הטכניון.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – אביו של מר יגאל לנדאו, דירקטור בבנק.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	לא

3.	שם הדירקטור:	מר חיים אלמוג
	מספר זיהוי:	50708684
	תאריך לידה:	19.7.1951
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	בית צרפת דלדר, תובל 5, תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדת ביטוח, הועדה למעקב תקציבי וועדת ציות ורגולציה.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	25.9.2001
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה מאוניברסיטת ת"א, בעל תואר LL.B במשפטים מהקריה האקדמית אונו, בשלבי סיום תואר שני LL.M במשפטים מהקריה האקדמית אונו.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	מנכ"ל ק.ו.ר.ל. החזקות (2007) בע"מ. לשעבר מנכ"ל בחברות: בית צרפת בע"מ, דרור פז 2000 בע"מ, דרור פז השקעות (2001) בע"מ, אי.טי.אן.איי בע"מ, אי.טי.אן.איי השקעות (2001) בע"מ.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	מנכ"ל ודירקטור בחברות: ק.ו.ר.ל. החזקות (ח.א) 2007 בע"מ. דירקטור בחברות: נכסי דוד לובינסקי אחזקות (1993) בע"מ, נכסי שרודר בע"מ
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

4.	שם הדירקטור:	מר עוזי ורדי- זר
	מספר זיהוי:	010019156
	תאריך לידה:	11.11.1938
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	אדם הכהן 3, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בועדות: ועדת ביקורת, ועדת ביטוח, הועדה לניהול סיכונים, הועדה למעקב תקציבי, ועדת השקעות ריאליות וועדת תגמול.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	21.08.2005
	השכלה:	בעל תואר .B.A בכלכלה ויחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית בי-ם ודיפלומה במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בי-ם.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	יו"ר דירקטוריון בחברות: אחזקות ליגת בע"מ וליגת תעשיות בע"מ. דירקטור בחברות: דורי בנייה בע"מ, רום גבס חיפוי וקירוי (1997) בע"מ, חירון - מסחר השקעות ומבני תעשיה בע"מ ונכסי האוניברסיטה העברית. חבר ועדת השקעות בקרן ריאליטי מאגד השקעות בע"מ, חבר בחֶבֶר הנאמנים וועדת קרנות של האוניברסיטה העברית בי-ם, חבר בחֶבֶר הנאמנים, ועד הפועל וועדת הכספים של האוניברסיטה הפתוחה. לשעבר דירקטור בחברות: גמול חברה להשקעות בע"מ, גמול נדל"ן בע"מ ודוראד אנרגיה בע"מ. לשעבר חבר מועצת המנהלים בקבוצת א. דורי בע"מ.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	משמש כיו"ר דירקטוריון בחברות: אחזקות ליגת בע"מ וליגת תעשיות בע"מ. דירקטור בחברות: רום גבס חיפוי וקירוי (1997) בע"מ, חירון- מסחר השקעות ומבני תעשיה בע"מ ובנכסי האוניברסיטה העברית. חבר בוועדת השקעות של קרן ריאליטי מאגד השקעות, חבר בחֶבֶר הנאמנים וועדת קרנות של האוניברסיטה העברית בי-ם, חבר בחֶבֶר הנאמנים, ועד הפועל וועדת הכספים של האוניברסיטה הפתוחה.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

5.	שם הדירקטור:	מר יגאל לנדאו
	מספר זיהוי:	56467665
	תאריך לידה:	13.5.1960
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	דניאל פריש 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בועדות: הועדה לניהול סיכונים, ועדת אשראים ליהלומנים, ועדה לעסקאות בנכסים קבועים, ועדת השקעות ריאליות.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	מנכ"ל בחברות חירם לנדאו בע"מ ורציו חיפושי נפט בע"מ, חברות שישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק הינו בעל עניין בהן.
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	15.06.1993
	השכלה:	בעל תואר .M.B.A במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב ותואר B.Sc בהנדסה אזרחית מהטכניון בחיפה.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	מהנדס, מנכ"ל ודירקטור ברציו חיפושי נפט בע"מ. מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ. משמש כדירקטור בחברות: פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, פרוסיד ניהול הון סיכון (1999) בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ ולאנדלן השקעות בע"מ. לשעבר דירקטור בחירם אפסילון בע"מ ובדליה אנרגיות כח בע"מ.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	מנכ"ל ודירקטור ברציו חיפושי נפט בע"מ. מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ. משמש כדירקטור בחברות: פרוסיד קרן הון סיכון ניהול בע"מ, פרוסיד ניהול הון סיכון (1999) בע"מ, חותם חירם ניהול (2002) בע"מ, לנגת פיתוח בע"מ ולאנדלן השקעות בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	כן – בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה ודירקטור בבנק.
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

6.	שם הדירקטור:	גב' מירי לנט שריר
	מספר זיהוי:	054075239
	תאריך לידה:	28.8.1956
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	צביה לובטקין 2, כפר סבא
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטורית
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חברה בוועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, הועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת אשראים ליהלומנים, הועדה למעקב תקציבי, ועדת ציות ורגולציה, ועדה לניהול סיכונים, ועדה לעסקאות בנכסים קבועים וועדת תגמול.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטורית חיצונית לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	31.01.2006
	השכלה:	בעלת תואר B.A. בכלכלה ו-M.B.A. במימון וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	דירקטורית בחברות: תיא חברה להשקעות בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ, רוזבאד נדל"ן בע"מ, גפן השקעות ביומד בע"מ, אינטרגאמא חברה להשקעות בע"מ ומ. א. שריר ניהול בע"מ. עוסקת בפעילות השקעות כמשקיע פרטי.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	משמשת כדירקטורית בחברות: תיא חברה להשקעות בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ, רוזבאד נדל"ן בע"מ, גפן השקעות ביומד בע"מ, אינטרגאמא חברה להשקעות בע"מ ומ. א. שריר ניהול בע"מ.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

7.	שם הדירקטור:	ד"ר יעקב ליפשיץ
	מספר זיהוי:	007848047
	תאריך לידה:	16.7.1944
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	המרי 49 גבעתיים
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביטוח, חבר בוועדות: הועדה לניהול סיכונים, ועדת ביקורת, ועדת השקעות ריאליות , ועדה לעסקאות בנכסים קבועים וועדת תגמול.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	2.11.2008
	השכלה:	בעל תואר .B.A בכלכלה ומדע המדינה ו-M.A בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בעל תואר PhD מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	דירקטור בקלי - ניהול הסדרים פיננסיים סוכנות ביטוח בע"מ ופועלים אי.בי.אי - ניהול וחיתום בע"מ. חבר הועדה הממנה בחברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה בע"מ, מורה מן החוץ באוניברסיטת בן-גוריון בנושא כלכלה ומדיניות ציבורית. לשעבר דירקטור בחברות: קבוצת כרמל השקעות בע"מ ואלביט מערכות בע"מ. לשעבר מורה מן החוץ באוניברסיטת בר-אילן בנושא מדע המדינה ומורה מן החוץ בבית ספר למינהל עסקים ובמחלקה לכלכלה של המסלול האקדמי, המכללה למינהל.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור בחברות: פועלים אי.בי.אי - ניהול וחיתום בע"מ, קלי - ניהול הסדרים פיננסיים סוכנות ביטוח בע"מ. חבר בועדה הממנה בחברה לאיתור והשבת נכסים של נספי השואה בע"מ ומורה מן החוץ באוניברסיטת בן-גוריון בנושא כלכלה ומדיניות ציבורית.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

8.	שם הדירקטור:	מר גיורא מורג
	מספר זיהוי:	010906709
	תאריך לידה:	27.2.1945
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	אבשלום חביב 4 תל-אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בועדות: ועדת בקורת, ועדת ביטוח, ועדת שכר ותגמולים, ועדת ציות ורגולציה, ועדת השקעות ריאליות והועדה לעסקאות בנכסים קבועים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי הוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	29.10.2006
	השכלה:	לימודי כלכלה ומדעי המדינה באוניברסיטה העברית בי-ם.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	לשעבר דירקטור חיצוני בחברת דלתא טקסטיל בע"מ.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	אין
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

9.	שם הדירקטור:	ד"ר זלמן סגל
	מספר זיהוי:	01387596
	תאריך לידה:	23.2.1937
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	אדם הכהן 3, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביקורת ויו"ר ועדת תגמול וחבר בועדות: ועדת אשראים ליהלומנים, ועדת ביטוח, ועדת ציות ורגולציה, ועדה לנושא שכר ותגמולים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	8.2.2010
	השכלה:	בעל תואר B.A בכלכלה ומדעי המדינה ודיפלומה במנהל עסקים באוניברסיטה העברית שלוחת ת"א, M.B.A במימון ו-Ph.D בבנקאות ושיווק באוניברסיטת ניו יורק.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת ב- ALON USA {NYSEC}. לשעבר דח"צ בפיתקית מפעלי הדפסה בע"מ. לשעבר יו"ר בנק לאומי רומניה. חבר בחבר הנאמנים של מכללת תל חי.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	דירקטור ויו"ר ועדת ביקורת ב-ALON USA NYSEC.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

.10	שם הדירקטור:	מר אלברטו גרפונקל
	מספר זיהוי:	012592424
	תאריך לידה:	7.9.1955
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	שפירא 11/69 רמת גן
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בועדות: ועדת אשראי דירקטוריונית, ועדה לאישור אשראים דחופים, ועדת ביקורת וועדת תגמול.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	דירקטור חיצוני לפי חוק החברות.
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	כן
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	7.12.2010
	השכלה:	בעל תואר BA בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון בנגב.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	יועץ פיננסי. לשעבר יו"ר דירקטוריון בחברות: Bank Hapoalim (Switzerland) LTD, Bank Hapoalim (Cyman) LTD, Poalim Asset Management (Ireland) Limited, Poalim Asset Management (Uk) Limited, Bank Hapolim (Luxemburg) S.A. לשעבר דירקטור וסגן יו"ר דירקטוריון ב: Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi לשעבר דירקטור בחברות: JSC Demir Kazakhstan Bank, אגרות חברה להנפקות של בנק הפועלים בע"מ, ביצור בע"מ, תמורה חברה פיננסית בע"מ, תעודה חברה פיננסית בע"מ, תרשיש – החזקות והשקעות הפועלים בע"מ, הפועלים נכסים (מניות) בע"מ, אופז בע"מ, זהר השמש להשקעות בע"מ, פועלים בתבונה בע"מ, בנעד חברה להשקעות בע"מ, שריון חברה להשקעות בע"מ, תובל חברה להשקעות בע"מ.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	אין
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	כן

11.	שם הדירקטור:	מר יצחק זיסמן
	מספר זיהוי:	10605103
	תאריך לידה:	12.10.37
	מען להמצאת כתבי בי-דין:	ברקוביץ' 4, מגדל המוזיאון, תל אביב
	נתינות:	ישראלית
	תפקיד:	דירקטור
	חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בועדת אשראים ליהלומנים וועדת שכר ותגמולים.
	דירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין ו/או לפי הוראות חוק החברות:	לא
	דירקטור בלתי תלוי לפי הוראות חוק החברות:	לא
	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל כשירות מקצועית.
	עובד של החברה, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
	היום בו החל לכהן כדירקטור בחברה:	30.1.2012
	השכלה:	בעל תואר במשפטים באוניברסיטה העברית ירושלים.
	עיסוק בחמש השנים האחרונות:	שותף בשבלת ושות', משרד עו"ד.
	תאגידים נוספים בהם הוא משמש כדירקטור או כנושא משרה:	משמש כדירקטור בחברת יצחק זיסמן עו"ד.
	בן משפחה של בעל עניין בחברה:	לא
	דירקטור שהחברה רואה בו כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92(א)(12) לחוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות"):	לא

- במהלך שנת 2013 קיים הדירקטוריון 22 ישיבות במליאתו, וכן 102 ישיבות של ועדות הדירקטוריון השונות.

- הדירקטוריון מינה ועדות בהתאם לנוהל עבודת הדירקטוריון לנושאים הבאים:

א. ועדת אשראי דירקטוריונית - בעקבות צמצום סמכויות הדירקטוריון לאשר אשראים, עיקר תפקידיה של הועדה הינם לפקח על יישום מדיניות האשראי שנקבעה על ידי הדירקטוריון, לפקח על עמידה במגבלות תאבון וסיבולת הסיכון בתחום החשיפות לסיכוני אשראי, לדון בבקשות אשראי החורגות ממדיניות האשראי ולאשר אשראים בסכומים גבוהים במיוחד בהתאם למדיניות האשראי של הבנק.

ב. ועדת אשראים ליהלומנים - עוסקת באישור אשראים ליהלומנים על פי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק.

ג. ועדת ביקורת - דנה, בין היתר, בתכנית העבודה של המבקר הפנימי של הבנק וממליצה לדירקטוריון על אישורה ומקיימת מעקב אחר ביצועה. כמו כן, דנה הועדה בדוחות הביקורת של רשויות מוסמכות שונות, של רואה החשבון המבקר ושל המבקר הפנימי ומנהלת מעקב אחר הטיפול בדוחות אלה וכן אחראית לפיקוח על עבודת המבקר הפנימי. בנוסף, דנה בעסקאות עם "בעלי עניין" בהתאם לפרק החמישי לחוק החברות, תשנ"ט 1999 ובעסקאות עם "אנשים קשורים", בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ועוסקת בנושאים נוספים כמתחייב מהדין ומהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין. כמו כן, החל משנת 2013 ובהתאם למתחייב מהוראה 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, כוללים תפקידי ועדת הביקורת בחינה של הדוחות השנתיים והרבעוניים לציבור של הבנק והעברת המלצותיה בנוגע לאישורם לדירקטוריון הבנק.

ד. ועדת תגמול - סמכויותיה ותפקידיה של ועדת התגמול, הינם התפקידים המוגדרים בסעיף 118 ב לחוק החברות, התשנ"ט – 1999 (להלן "**חוק החברות**"), ולהוראה A 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, ובכלל זה להמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול לעובדי הבנק ולנושאי משרה בבנק ועל עדכון המדיניות כמתחייב מחוק החברות ומהוראה A 301 להוראות ניהול בנקאי תקין, ולהחליט על אישור עסקאות באשר לתנאי כהונה והעסקה לנושאי משרה אשר טעונות אישור ועדת תגמול, הכל בהתאם לכללים הקבועים בחוק החברות. כן דנה הועדה וממליצה לדירקטוריון על עקרונות הסכמי התגמול של עובדי הבנק (שאינם נושאי משרה) ועל תנאי השכר עם עובדי הבנק.

ה. ועדת שכר ותגמולים - דנה, במדיניות וממליצה לדירקטוריון על החלטות בנוגע לשכר ותעסוקה, שהינם בסמכות הדירקטוריון בהתאם לנוהל עבודת הדירקטוריון או בהתאם לדין, ואשר אינם כלולים בתפקידיה וסמכויותיה של ועדת התגמול, כמפורט לעיל. בהתאם להחלטת הדירקטוריון הועדה בוטלה ביום 30.1.2014 ותפקידיה הועברו לועדת התגמול.

ו. ועדת ביטוח - דנה בהצעות לביטוחי הבנק ולביטוח נושאי משרה.

ז. ועדה לאישור אשראים דחופים - עוסקת באישור אשראים שנקבע לגביהם שהם עניין דחוף, לפי סמכויות שנקבעו במדיניות האשראי של הבנק.

ח. ועדה לניהול סיכונים - דנה בנושאים השונים בתחום ניהול הסיכונים, ובין היתר במסמך הסיכונים, אישור מודלים, דיון בתוצאות מבחני BACK TEST, דיון במגבלות על תרחישי קיצון ומעקב אחר העמידה במגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, וזאת בכפוף לאמור להלן. למרות האמור לעיל, בנושאים לגביהם מחוייב הדירקטוריון לדון ו/או להחליט בהתאם לנוהל עבודת דירקטוריון הבנק, הוראות המפקח על הבנקים או כל דין, יתקיים דיון ו/או תתקבל החלטה בהתאם במליאת הדירקטוריון לאחר שהועדה תדון באותו נושא ותעביר המלצתה לגבי ההחלטה לדירקטוריון.

ט. ועדה למעקב תקציבי - דנה בנושאים הקשורים למעקב אחר עמידה בתקציב וביעדי הבנק ובנושאים הנגזרים או הקשורים לכך.

י. ועדת ציות ורגולציה - הועדה דנה וממליצה לדירקטוריון בנושאים שרלבנטיים לתחום הציות והרגולציה והינם בעלי השליכה מהותית על הבנק והתנהלותו, בעניין גיבוש אימוץ, הטמעה וישום של תכניות אכיפה פנימיות על ידי הבנק ומעקב שוטף אחר אלו, בכל הנוגע לגיבוש ועדכון נהלי עבודת הדירקטוריון ובעניינים הקשורים לממשל תאגידי.

יא. ועדה לעסקאות בנכסים קבועים - מאשרת עסקאות בנכסים קבועים המבוצעות על ידי הבנק או חברות בשליטתו בסך העולה על הסכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

יב. ועדה להשקעות ריאליות - מאשרת עסקאות השקעה ריאלית של הבנק ו/או חברות בשליטתו או מימוש עסקאות כאמור בסך העולה על סכום שנקבע על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת בכפוף להוראות ניהול בנקאי תקין.

יג. ועדות אד-הוק– מוקמות מפעם לפעם בהתאם לצורך.

- דירקטוריון הבנק קבע, כי המספר המזערי של דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בהתאם להוראות חוק החברות ועל פי הקריטריונים הקבועים בתקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו–2005 יעמוד על 25% ממספרם הכולל של הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון (להלן: "**השיעור המזערי**"). מספרם הנוכחי הכולל של חברי דירקטוריון הבנק, הינו אחד עשר ולכן בהתייחס לנתון זה, מסתכם מספר הדירקטורים המינימאלי הנדרש שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית בשלושה. עוד קבע הדירקטוריון בין היתר, כי לכל חברי ועדת הביקורת תהיה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות שניים מחבריה יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.

נכון למועד דוח זה, מכהנים בדירקטוריון תשעה דירקטורים שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: ה"ה זאב אבלס, חיים אלמוג, עוזי ורדי-זר, יעקב ליפשיץ, יגאל לנדאו, מירי לנט-שריר, גיורא מורג, זלמן סגל ואלברטו גרפונקל.

העובדות ביחס לכל אחד מהדירקטורים בבנק ששמותיהם צויינו לעיל, ואשר מכוחן יש לראותם כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם כדלהלן:

א. מר זאב אבלס - ניסיונו המקצועי של מר אבלס כמפקח על הבנקים, חבר ההנהלה הבכירה בבנק ישראל, חבר הרשות לניירות ערך, חבר המוסד לתקינה חשבונאית, יו"ר החברה המרכזית לניירות ערך ויו"ר דירקטוריון הבנק מאז חודש נובמבר 1999. חברותו בדירקטוריונים של חברות שונות וכן השכלתו בכלכלה וחשבונאות והיותו רואה חשבון, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ב. מר חיים אלמוג - ניסיונו המקצועי של מר אלמוג כמנהל בחברות שונות, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ג. מר יגאל לנדאו - ניסיונו המקצועי של מר לנדאו כמנהל חברות שונות, כגון היותו מנכ"ל חירם לנדאו בע"מ, רציו חיפושי נפט בע"מ, וכדירקטור בחברות שונות כמו גם השכלתו הכוללת תואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לו הבנה בנושאים עסקיים ומאפשרים לו להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ד. מר עוזי ורדי זר- ניסיונו המקצועי של מר ורדי זר כמשנה למנכ"ל בנק הפועלים בע"מ וכמנכ"ל שיכון ובינוי אחזקות בע"מ ויו"ר הדירקטוריון שלה ושל חברות נוספות, כמו גם השכלתו הכוללת תואר בכלכלה ובמינהל עסקים, מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ה. גב' מירי לנט-שריר - ניסיונה המקצועי של גב' לנט-שריר כסמנכ"ל בחברת אמפל בע"מ (חברת השקעות), כעוזרת מנכ"ל בשיכון ובינוי אחזקות בע"מ וכדירקטורית בחברות אחדות בתחום הפיננסים כמו גם השכלתה הכוללת תואר ראשון בכלכלה ותואר מוסמך במנהל עסקים, מקנים לה את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ו. מר גיורא מורג - ניסיונו המקצועי של מר מורג בקבוצת בנק הפועלים, בין היתר כמנכ"ל סניפי הבנק באנגליה וכמנכ"ל בנק אמריקאי ישראלי, וכדירקטור בחברת דלתא תעשיות גליל בע"מ (עד אוקטובר 2009) וכיו"ר ועדת הביקורת שלה, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ז. ד"ר יעקב ליפשיץ - ניסיונו המקצועי של ד"ר ליפשיץ כמנכ"ל משרד האוצר, סמנכ"ל בכיר, הממונה על האשראי בבנק דיסקונט לישראל, חבר דירקטוריון בבנק דיסקונט למימון תעשיה וכן כיו"ר דירקטוריון וכחבר דירקטוריון בחברות נוספות, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ח. ד"ר זלמן סגל - ניסיונו המקצועי של ד"ר זלמן סגל כסגן יו"ר ומנכ"ל בנק לאומי USA, כיו"ר בנק לאומי רומניה ובתפקידי ניהול בכירים בקבוצת בנק לאומי וכן כחבר דירקטוריון בחברות שונות, כמו גם השכלתו בתחומי כלכלה ומנהל עסקים מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

ט. מר אלברטו גרפונקל - ניסיונו המקצועי של מר אלברטו גרפונקל כמנכ"ל בנק הפועלים שוויץ וכיו"ר דירקטוריון ודירקטור של בנקים וחברות בקבוצת בנק הפועלים, כמו גם השכלתו בתחום הכלכלה מקנים לו את ההבנה העסקית והמיומנות הראויה הנדרשת על מנת להבין לעומקם את הדוחות הכספיים של הבנק ולעורר דיון בקשר לאופן הצגת הנתונים הכספיים של הבנק.

השיעור המזערי שנקבע על ידי הדירקטוריון מאפשר לבנק לעמוד בחובות המוטלות עליו בכלל ובחובות לעניין בדיקת מצבו הכספי של הבנק, לבדיקת הדוחות הכספיים ואישורם, וזאת נוכח הנימוקים הבאים:

יתר חברי דירקטוריון הבנק, אשר לא נכללו במנין הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית הינם בעלי ניסיון, כישורים ו/או השכלה כנדרש לגבי דירקטור בעל כשירות מקצועית - בהתאם לתקנות לקביעת מומחיות חשבונאית ופיננסית וכשירות מקצועית.

הואיל וכל חברי ועדת ביקורת בתפקידה כועדה לבחינת דוחות כספיים הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ו- 9 מתוך חברי הדירקטוריון הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, בדירקטוריון מספר דירקטורים מספק לצורך בחינה עניינית ומקצועית של הדוחות הכספיים.

חברי ההנהלה ונושאי משרה בכירה

חברי הנהלה:

מר חיים פרייליכמן	-	מנהל כללי ראשי
גב' עדנה פרס-לכיש	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ בבנק
מר אפרים אברהם	-	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי
גב' נטע אברהמוב ביטן	-	סמנכ"ל, ראש אגף החשבונאי הראשי
ד"ר עקיבא שטרנברג	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף בקרות וניהול סיכונים
מר חמי מורג	-	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים
גב' שבי שמר	-	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים

- מר חיים פרייליכמן יכהן בתפקיד מנכ"ל הבנק עד ליום 28.2.2014 וביום 1.3.2014 יחליף אותו בתפקיד מנכ"ל הבנק מר ישראל טראו.

  מר ישראל טראו יועסק בבנק החל מיום 16.2.2014, לצורך חפיפה עם המנכ"ל המכהן.
- גב' נטע אברהמוב ביטן תכהן בתפקיד ראש אגף חשבונאי ראשי עד ליום 1.3.2014 וביום 18.3.2014 תחל לכהן כראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהלת הסיכונים הראשית של הבנק.
- ביום 18.3.2014 יחל מר ארנון זית לכהן כראש אגף חשבונאי ראשי ויחליף את גב' נטע אברהמוב ביטן בתפקיד זה.
- ד"ר עקיבא שטרנברג יסיים את תפקידו כראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל סיכונים ראשי ביום 17.3.2014 ויחל לכהן כמבקר הפנימי הראשי של הבנק במקום מר יהודה אורבך ביום 1.4.2014.

  מר יהודה אורבך, המבקר הפנימי, יסיים תפקידו בבנק ביום 31.3.2014. ראה פרק "גילוי בדבר המבקר הפנימי".

נושאי משרה בכירה אחרים:

ד"ר מוריה הופטמן-דורון, עו"ד	-	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית
מר יהודה אורבך	-	סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי
גב' עירית מקוב ירושלמי, עו"ד	-	סגנית היועצת המשפטית ומזכירת הבנק

להלן פרטים בדבר חברי ההנהלה:

1.	שם נושא המשרה:	**מר חיים פרייליכמן***
	מספר זיהוי:	053322608
	תאריך לידה:	4.1.1955
	תאריך תחילת כהונה:	2.4.2006
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מנכ"ל התאגיד. יו"ר אגוד מערכות בע"מ ויו"ר אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) בכלכלה וחשבונאות ומוסמך (M.A) במנהל עסקים, שניהם מאוניברסיטת בר-אילן. רו"ח מוסמך (CPA). מנכ"ל התאגיד.

* מר חיים פרייליכמן מסיים את תפקידו כמנכ"ל ביום 28.2.2014.

2.	שם נושא המשרה:	**גב' עדנה פרס- לכיש**
	מספר זיהוי:	53582128
	תאריך לידה:	13.9.1955
	תאריך תחילת כהונה:	1.9.2010
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות ויעוץ. יו"ר אגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, יו"ר כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ, יו"ר אחוזת יהודה בע"מ ויו"ר ליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ. דירקטורית באגודים בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.A) בכלכלה ומוסמכת (M.A) במנהל עסקים, שניהם מאוניברסיטת תל אביב. ראש אגף עסקים של התאגיד וראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ של התאגיד.

3.	שם נושא המשרה:	**מר אפרים אברהם**
	מספר זיהוי:	52752078
	תאריך לידה:	24/09/1954
	תאריך תחילת כהונה:	1.7.2007
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף ניהול פיננסי. יו"ר אגוד כספים בע"מ (א.ק.ן לשעבר)(עד חודש פברואר 2014), דירקטור באגוד הנפקות בע"מ החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ובאגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ, ומנכ"ל א.ש.י.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	השכלה תיכונית. ראש אגף ניהול פיננסי של התאגיד. דירקטור בדירקטוריון הבורסה ודירקטור חליף במסלקת המעו"ף של הבורסה.

.4	שם נושא המשרה:	**גב' נטע אברהמוב ביטן****
	מספר זיהוי:	28610574
	תאריך לידה:	21.3.1971
	תאריך תחילת כהונה:	1.3.2007
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף חשבונאי ראשי. יו"ר אגוד הנפקות בע"מ, דירקטורית באגוד מערכות בע"מ וברישומי בנק אגוד בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.B) במנהל עסקים מהמכללה למנהל בתל אביב. רו"ח מוסמכת (CPA). ראש אגף חשבונאי ראשי של התאגיד.

** גב' נטע אברהמוב ביטן תסיים את תפקידה כראש אגף חשבונאי ראשי ביום 1.3.2014.
החל מיום 18.3.2014 תכהן בתפקיד ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהלת סיכונים ראשית.

.5	שם נושא המשרה:	**ד"ר עקיבא שטרנברג*****
	מספר זיהוי:	13577895
	תאריך לידה:	30.8.1961
	תאריך תחילת כהונה:	1.1.2010
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף בקרות וניהול סיכונים, מנהל סיכונים ראשי (CRO).
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	דוקטור (Ph.D) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, מוסמך (M.S.M) במנהל עסקים מ- BOSTON BEN GURION UNIVERSITY ובוגר (B.A) בכלכלה מ- THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. ראש אגף בקרות וניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי של התאגיד. דירקטור במסלקת מעו"ף של הבורסה ודירקטור חליף בדירקטוריון הבורסה.

*** ד"ר עקיבא שטרנברג יסיים את תפקידו כראש אגף בקרות וניהול סיכונים וכמנהל סיכונים ראשי ביום 17.3.2014.
החל מיום 1.4.2014 יכהן בתפקיד המבקר הפנימי של הבנק.

.6	שם נושא המשרה:	**מר חמי מורג**
	מספר זיהוי:	050744226
	תאריך לידה:	2.7.1951
	תאריך תחילת כהונה:	1.6.2006
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים. יו"ר אגוד עודפים בע"מ (אגוד קופ"ג לשעבר) ויו"ר אגודים בע"מ. דירקטור באגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ ובאגוד מערכות בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) במדעי החברה מהאוניברסיטה הפתוחה, מוסמך (M.A) במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה, בוגר ביקורת פנימית במכללה למנהל תל אביב ולימודי כלכלה וחשבונאות ב- MONTGOMERY MD. ראש אגף משאבים של התאגיד.

7.	שם נושא המשרה:	**גב' שבי שמר**
	מספר זיהוי:	059030957
	תאריך לידה:	1.9.1964
	תאריך תחילת כהונה:	1.9.2010
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, ראש אגף עסקים. יו"ר באגוד ליסינג בע"מ ודירקטורית באגודים בע"מ.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (B.A) בהנדסת תעשיה וניהול – מוסמך במדעים (B.S.C) ומוסמכת (M.A) במנהל עסקים, שניהם מאוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע. ראש אגף עסקים של התאגיד. לשעבר, מנהלת מרכז עסקים המרכז - אגף מסחרי בבנק הפועלים בע"מ.

להלן פרטים בדבר נושאי משרה בכירה אחרים:

8.	שם נושא המשרה:	**ד"ר מוריה הופטמן-דורון**
	מספר זיהוי:	24517070
	תאריך לידה:	9.12.1969
	תאריך תחילת כהונה:	1.9.2009
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, יועצת משפטית ראשית, אחראית איסור הלבנת הון וממונה על האכיפה בתחום ניירות הערך.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (L.LB), בעלת דוקטורט (Ph.D) במסלול ישיר, שניהם במשפטים מאוניברסיטת בר- אילן. עורכת דין מוסמכת. יועצת משפטית לפעילות הבינלאומית מיזוגים ורכישות בבנק הפועלים בע"מ, יועצת משפטית ראשית של התאגיד, אחראית על איסור הלבנת הון וממונה על האכיפה בתחום ניירות ערך.

9.	שם נושא המשרה:	**מר יהודה אורבך******
	מספר זיהוי:	51264752
	תאריך לידה:	27.11.1952
	תאריך תחילת כהונה:	1.11.2000
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	סמנכ"ל, מבקר פנימי ראשי.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגר (B.A) בכלכלה וחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים. רו"ח מוסמך (CPA). מבקר פנימי ראשי של התאגיד ושל חברות הבת שלו.

**** מר יהודה אורבך יסיים את תפקידו כמבקר פנימי ביום 31.3.2014.

10.	שם נושא המשרה:	**גב' עירית מקוב - ירושלמי**
	מספר זיהוי:	23018658
	תאריך לידה:	23.6.1967
	תאריך תחילת כהונה:	10.12.2007
	התפקיד שממלא בתאגיד, בחברה בת שלו, בחברה קשורה שלו או בבעל ענין בו:	מזכירת הבנק וסגנית יועצת משפטית ראשית.
	האם הוא בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד:	לא.
	השכלתו וניסיונו ב- 5 השנים האחרונות:	בוגרת (LLB) במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ומוסמכת (MA) במנהל עסקים מאוניברסיטת בר-אילן, עורכת דין מוסמכת. מזכירת התאגיד וסגנית היועצת המשפטית הראשית של התאגיד. דירקטורית במדנס אחזקות בע"מ.

<u>מר ישראל טראו</u>

מספר זיהוי – 53641775, תאריך לידה - 16.12.1955.

מר ישראל טראו יחל את כהונתו כמנהל כללי של הבנק ביום 1.3.2014.

מר ישראל טראו אינו בעל עניין בתאגיד או בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין בתאגיד.

מר ישראל טראו בוגר (B.A) במדעי הרוח מאוניברסיטת תל אביב. כיהן בעבר כמנכ"ל בנק אוצר החייל מקבוצת הבנק הבינלאומי הראשון בע"מ. לפרוט נוסף ראה דיווחים מיידיים אסמכתא 2014-01-034207 ו- 2013-01-115228, וכן ביאור 15.ה.3.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

דירקטוריון הבנק הינו האורגן המופקד על בקרת העל בבנק וכן על אישור הדוחות הכספיים שלו.

הדוחות הכספיים נערכים על ידי אגף חשבונאי ראשי בראשותה של גב' נטע אברהמוב ביטן, החשבונאית הראשית. במסגרת עריכת הדוחות הכספיים נערכים דיונים מקדימים עם חברי הנהלת הבנק ועובדים בכירים אחרים, ביחס לנושאים שבאחריותם. כמו כן, מתקיימים דיונים בטיוטת הדוחות עם המנכ"ל, מר חיים פרייליכמן ועם יושב ראש הדירקטוריון, מר זאב אבלס.
במסגרת יישום סעיף 302 של חוק "Sarbanes Oxley" (להלן: SOX) מופו תהליכי העיבוד והעריכה העיקריים של הדוחות הכספיים, וכן מופו הסיכונים והבקרות ביחס לתהליכים שמופו. החל מהדוחות השנתיים של 2008 נכנס לתוקף סעיף 404 של ה–SOX. סעיף זה קובע הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (ראה פרק "בקרות ונהלים"). בסוף כל רבעון כל מבצעי הבקרות מאשרים למנהל ה–SOX באגף חשבונאי ראשי את ביצוע הבקרות. בנוסף, נושאי המשרה הרלוונטיים חותמים על הצהרה מול המנכ"ל והחשבונאית הראשית, כי בהתבסס על ידיעתם, הדיווחים שבתחום אחריותם אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסרים בהם מצגים של עובדות מהותיות הנחוצות כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדיווחים, וכי הדיווחים משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות את הנושאים הנכללים בהם.

בהתאם לצורך מתקיימות בתקופת עריכת הדוחות התייעצויות שוטפות עם רואי החשבון המבקרים. בנוסף, בכל רבעון מתקיימים דיונים בנוכחות רואי החשבון המבקרים, המנכ"ל, החשבונאית הראשית, ראש אגף עסקים וראש אגף ניהול פיננסי (לפי הצורך), בסוגיות מהותיות הרלוונטיות לרבעון.

עם סיום עריכת הדוחות מתכנסת "ועדת גילוי" המורכבת מחברי הנהלת הבנק ובכירים נוספים, אשר במסגרתה מתקיימים דיונים מקדמיים בטיוטת הדוחות. סיכומי דיונים מישיבות אלו מוגשים לועדת הביקורת בעת הדיון המקדמי המפורט בטיוטת הדוחות הכספיים כמפורט להלן.

מידי רבעון, לפני הדיון בדוחות במסגרת הדירקטוריון, מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון לשתי ישיבות לפחות. הישיבה הראשונה מוקדשת בעיקר לדיון בהפרשות להפסדי אשראי, בהיקף החובות הבעיתיים, בשווי הוגן של מכשירים פיננסיים ובהפרשות לירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני של אג"ח קונצרניות בתיק הזמין למכירה. דיון זה נערך בהשתתפות המנכ"ל, ראש אגף עסקים, ראש מערך אשראים מיוחדים, ראש אגף ניהול פיננסי, ראש מערך ניהול סיכונים, יו"ר הדירקטוריון ורואי החשבון המבקרים. כמו כן, אחת לשנה נדונה בוועדה זו גם המדיניות החשבונאית בנושאים הקריטיים ואומדנים חשבונאיים קריטיים ומדיניות הגילוי לפי נדבך 3 של באזל (כאשר יש שינוי מהותי מתקיים דיון ברבעון בו חל השינוי).
בישיבתה השנייה דנה הועדה באופן מפורט בטיוטת הדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון, בבקרות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי ובשלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים. הדיון נערך בהשתתפות יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, החשבונאית הראשית, רואי החשבון המבקרים וגורמים נוספים על פי הצורך.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיוטות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם והערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

בועדת הביקורת חברים חמישה דירקטורים, כאשר כולם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. הערות הועדה, באם ישנן, מיושמות והמלצותיה לאישור הטיוטה הסופית מובאות לדיון ואישור בדירקטוריון. לפרטים בדבר הדירקטורים וחברותם בועדות השונות ראה בפרק "הדירקטוריון".

בישיבת הדירקטוריון הדנה באישור הדוחות הכספיים הרבעוניים, משתתפים מלבד חברי הדירקטוריון גם המנכ"ל, החשבונאית הראשית, ורואי החשבון המבקרים. בישיבה הדנה בדוחות הכספיים השנתיים משתתפים בנוסף גם כל חברי פורום ישיבות ההנהלה.
בתום הדיון מתקבלת החלטה בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאית הראשית לחתום על הדוחות הכספיים. בדוחות השנתיים מוסמך גם מר ישעיהו לנדאו, במסגרת תפקידו כסגן יו"ר הדירקטוריון.

בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, חותמים מנכ"ל הבנק והחשבונאית הראשית, כל אחד בנפרד על הצהרה בנושא "הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי" בהתאם להוראות סעיף 302 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות הברית (להלן "הצהרה על הגילוי"). הוראה זו מתייחסת לאחריות ההנהלה על הגילוי בדוחות הכספיים ותחולתה היא מהדוח הכספי ל-30 ביוני 2005. הצהרה על הגילוי כאמור מתייחסת לבקרות ונהלים לגבי גילוי אשר נקבעו במטרה להבטיח, שמידע אשר הבנק נדרש לגלות בדוחותיו הכספיים נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובהתאם להוראות דיווח נוספות. "בקרות ונהלים לגבי גילוי" נועדו בין השאר להבטיח שמידע זה, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד באופן הולם, על מנת לאפשר קבלת החלטת במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.
סעיף 404 של ה-Sox Act אומץ על ידי המפקח על הבנקים בחוזר מחודש דצמבר 2005. בסעיף 404 נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח בחוזר הנ"ל קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיף 404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 ייכללו התאגידים הבנקאיים בדוחותיהם הצהרה בדבר אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוקה של מערך נהלי בקרה פנימיים נאותים על הדיווח הכספי, וכן הערכה לסוף השנה של אפקטיביות נהלי בקרה אלו על הדיווח הכספי.
- במקביל, רואי החשבון המבקרים של התאגידים הבנקאיים יידרשו להמציא חוות דעת תוך יישום התקנים הרלוונטים של ה-PCAOB.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מגודרת ומוכרת, ומודל COSO עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.
- יישום דרישות ההוראה מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכת תשתית של בקרות פנימיות בבנק והליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את הבנק להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

הבנק יישם הוראה זו לראשונה בדוחות הכספיים ל-31 בדצמבר 2008 וזאת בסיוע של יועצים שנשכרו לביצוע הפרויקט. במסגרת יישום זה תועדו התהליכים המשפיעים על הדיווח הכספי, התקיימו דיונים מעמיקים בתוצרי התיעוד של כל תהליך במסגרת מינהלת SOX שהוקמה לצורך כך בבנק, הכוללת נציגים בכירים מכל האגפים בבנק במסגרת דיונים אלו.
במסגרת דיונים אלו כל תיעוד התהליכים אומת ותוקף על ידי אחראי התהליכים, הגורמים המעורבים בתהליכים וכל חברי המנהלת.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון דאגה להקמה ולתחזוקה של מערך בקרה פנימית על דיווח כספי וזו בין היתר על ידי הקמת מחלקת SOX בבנק, אישור תוכנית העבודה השנתית של מחלקת ה–SOX על ידי דירקטוריון הבנק וכן מעקב רבעוני שוטף הן של ההנהלה והן של הדירקטוריון על ההתקדמות ביישום תוכנית העבודה השנתית.

בנוסף נרכשה והוטמעה מערכת ממוחשבת ייעודית בבנק שמכילה את כל המידע שנצבר לגבי התהליכים העסקיים שנסקרו כאמור, לרבות: תיאור התהליך, הסיכונים האפשריים בתהליך, הבקרות הקיימות לגביו, ודירוג החשיפה השיורית בהתחשב בבקרות הקיימות. המערכת משמשת ככלי מרכזי ליישום ההוראות והמעקב השוטף לגבי אפקטיביות הבקרות הפנימיות על דיווח כספי.

לדוחות הכספיים צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי.
הבנק מבצע בדיקות אפקטיביות שוטפות במהלך השנה, ובנוסף בסמוך למועד חתימת הדוחות הכספיים השנתיים מבוצעות בדיקות אפקטיביות נוספות.
כמו כן, מיושם מהלך רבעוני של "מפל חתימות" בבנק לגבי כל בקרה המתועדת בתהליכים, החל ממבצע הבקרה דרך המנהל הישיר של מבצע הבקרה, ואחראי תהליך, הממונה על אחראי התהליך, חברי המנהלת הרלוונטים, חברי הנהלה ובכירים נוספים עד החשבונאית הראשית והמנכ"ל. מטרת מפל זה הינה להבטיח את יעילות הבקרות, שלמות ונכונות התהליכים.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאית הראשית של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל והחשבונאית הראשית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הרביעי המסתיים ביום 31 בדצמבר 2013 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה –

להלן פירוט התגמולים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק לשנת 2013, באלפי ש"ח:

פרטי מקבל התגמולים			תגמולים עבור שירותים[1]						תגמולים אחרים[2]	סה"כ
			שכר						ריבית	
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון התאגיד	משכורת	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשה, יובלות, ביטוח לאומי, שווי שימוש	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר ובתנאי פרישה בשנת החשבון	מענק[3]	סה"כ שכר		
ז. אבלס	יו"ר הדירקטוריון - (א)	75%	0.01%[4]	2,284	758	69	895	4,006	-	4,006
ח. פרייליכמן	מנכ"ל ראשי - (ב)	100%	-	2,277	821	42	1,003	4,143	-	4,143
ע. פרס לכיש	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ - (ג)	100%	-	1,174	390	102	208	1,874	6	1,880
ע. שטרנברג	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף בקרות וניהול סיכונים - (ד)	100%	-	1,094	424	75	197	1,790	1	1,791
ח. מורג	סמנכ"ל בכיר, ראש אגף משאבים – (ה)	100%	-	1,061	322	15	224	1,622	-	1,622

1. סכומי התגמולים הינם במונחי עלות לבנק, לא כולל מס שכר. הסכומים נכללים בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות". לא קיימים תגמולים נוספים עבור שירותים – דמי ניהול, דמי יעוץ, עמלה ואחר.
2. טור הריבית כולל סכומי הטבה בגין הנחות בשיעורי הריבית על הלוואות שניתנו לנושאי המשרה הנ"ל. תנאיהן ושיעוריהן של הטבות אלה זהים לאלה של כלל עובדי הבנק. ראה גם סעיף **(ח)** להלן. לא ניתנו הטבות בגין ריבית על פקדונות, היות ושיעורי הריבית הניתנים לנושאי המשרה בקשר עם פקדונותיהם אינם עדיפים על אלה הניתנים ללקוחות אחרים של הבנק המפקידים פקדונות בסדרי גודל, תנאי הצמדה ותנאי פרעון דומים. הטבלה אינה כוללת הטבות בגין עסקאות בנקאיות אחרות להן זכאים נושאי המשרה הנ"ל מאחר וסכומן של הטבות אלה איננו מהותי, ואינו עולה על סך של 50 אלפי ש"ח לשנה לעובד, והן מוקנות באותם תנאים ושיעורים לכל עובדי הבנק.
3. הסכומים המוצגים בטור זה הינם אומדנים למענקים בגין שנת 2013 - ראה פירוט בסעיף **(ו) (2)** להלן. יובהר כי מענקים ששולמו בשנת 2013 בגין שנים קודמות (2010-2012) בהתאם לפריסת תשלומים על פי תוכנית התגמול, לא נכללים בטבלה לעיל. ראה פירוט בגינם בסעיף **(ו) (3)** להלן.
4. מחזיק ב- 3,500 מניות רגילות .

<u>הערות נוספות:</u>

- לגבי פירוט הלוואות בתנאי הטבה ובתנאים רגילים – ראה סעיף **(ז)** להלן.
- לגבי תגמולים לבעלי עניין – ראה סעיף **(ח)** להלן.
- לגבי תגמולים למבקר הפנימי – ראה פירוט בדוח הדירקטוריון בפרק הדן במבקר הפנימי.

תנאי העסקת בכירים

א. מר זאב אבלס - מועסק בבנק על-פי הסכם העסקה אישי מיום 1 בנובמבר 1999 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים. בהתאם להחלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 11 ביוני 2012 עם סיום העסקתו בבנק (למעט בנסיבות בהן תישלל זכאותו לפיצויי פיטורין), יהיה מר אבלס זכאי לפיצויים כקבוע בדין בסך המהווה 100% ממשכורתו האחרונה של היו"ר נכון למועד סיום העסקתו בבנק כפול מספר שנות עבודתו של היו"ר בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי, להלן - "100% פיצויים") וזאת חלף הסכומים שהיו צריכים להיות מופקדים עבורו לקופת גמל לפיצויים אישית על שמו לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים התשכ"ג-1964. לפיכך, בעת סיום העסקתו של היו"ר, יהיה זכאי מר אבלס לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישית, והבנק יוסיף וישלם ליו"ר כספים בגובה ההפרש שבין זכאותו ל- 100% פיצויים לבין הכספים והזכויות בקופת הפיצויים האישית. בנוסף, זכאי מר אבלס בעת סיום העסקתו בבנק, גם לפיצויים נוספים בסכום של 100% ממשכורתו האחרונה כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי), כפי שאושר באסיפה הכללית של הבנק מיום 30 באפריל 2006. תקופת הגבלת תחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק היו"ר את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו של מר אבלס צמודה למדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לשנה). למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך השנים 2013 ו- 2012. לעניין זכאות למענקים ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ב. מר חיים פרייליכמן - מועסק בבנק מיום 2 באפריל 2006, על-פי הסכם העסקה אישי, כאשר תקופת ההסכם מוארכת באופן אוטומטי בכל שנה. ביום 8 בספטמבר 2011 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת של הדירקטוריון מיום 18 ביולי 2011, תיקון הסכם העסקה עם מנכ"ל הבנק (להלן: "התיקון") לפיו עם סיום העסקתו של מנכ"ל הבנק, מכל סיבה שהיא, למעט בנסיבות בהן ניתן לשלול מן המנכ"ל פיצוי פיטורין על פי דין, יהיה המנכ"ל זכאי לפיצוי פיטורין בשיעור של 100% ממשכורתו החודשית ברוטו במועד סיום עבודתו כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה – באופן יחסי), וזאת בנוסף לזכאות המנכ"ל לכספים שמפריש הבנק עבור המנכ"ל לרכיב פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, תשכ"ג-1963 ולאישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורין, המגיעים לו בהתאם להסכם ההעסקה הקיים עימו. כמו כן, בהתאם לתיקון, תקופת ההודעה המוקדמת של המנכ"ל, אשר על המנכ"ל ליתן לבנק במקרה בו יפסיק עבודתו בבנק מיוזמתו, תקוצר מ-6 חודשים ל-3 חודשים. עם סיום העסקתו זכאי מר פרייליכמן למענק הסתגלות של 6 משכורות חודשיות. תקופת הגבלת התחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק המנכ"ל את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו החודשית של מר פרייליכמן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. למעט הצמדה זו לא חל שינוי בשכרו במהלך השנים 2013 ו- 2012. לעניין הזכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ג. גב' עדנה פרס-לכיש - מועסקת בבנק מיום 22 ביוני 1980. החל מיום 31 בדצמבר 2003, מועסקת על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב 3 חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתה בבנק זכאית גב' פרס-לכיש לפיצויי פיטורין מוגדלים בסך של 250% בפיטורין ובסך של 150% בהתפטרות. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתה. בנוסף, גב' פרס-לכיש זכאית למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, אשר ישולמו במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה ובלבד שבחודש הקודם עמדה בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתה החודשית של גב' פרס לכיש צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. בשנים 2012-2013, מעבר להצמדה זו, לא חל שינוי בשכרה. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ד. ד"ר עקיבא שטרנברג – מועסק בבנק מיום 1 באוגוסט 1987. החל מיום 16 בדצמבר 2003 מועסק על-פי הסכם העסקה אישי, בתוקף מאותו מועד, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שלושה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה. עם סיום העסקתו בבנק זכאי ד"ר שטרנברג לפיצויי פיטורין מוגדלים בסך של 250% בפיטורין, ובסך של 100% בהתפטרות. מסכומים אלו יופחת ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. בנוסף, ד"ר שטרנברג זכאי למענק הסתגלות בגובה 3 משכורות, הן בפיטורין והן בהתפטרות, תוך חפיפה בין מענק ההסתגלות לבין התשלום בגין תקופת ההודעה המוקדמת, ככל שהבנק ינתק יחסי העבודה לפני תום תקופת ההודעה המוקדמת ויפדה את יתרתה. מענק זה ישולם במסגרת תשלום בגין הגבלת תחרות, כמפורט להלן: תשלום בגין הגבלת תחרות – 6 תשלומים חודשיים בגובה משכורת, בתום כל חודש מניתוק יחסי העבודה (בין בפיטורין ובין בהתפטרות) ואילך, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. כל הנ"ל – למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי. משכורתו החודשית של ד"ר שטרנברג צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. בשנים 2012-2013, מעבר להצמדה זו, לא חל שינוי בשכרו. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ה. מר חמי מורג – מועסק בבנק על פי הסכם העסקה אישי מיום 23 במאי 2006 בתוקף מיום 1 ביוני 2006, לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על פיו בכל עת ומסיבה כלשהי, תוך מתן הודעה מוקדמת בכתב שישה חודשים מראש ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם ההעסקה (הכוללים 3 חודשי הודעה מוקדמת ולאחריהם 3 חודשי הגבלת תחרות, כמפורט להלן). עם סיום העסקתו בבנק, בין בפיטורים ובין בהתפטרות, זכאי מר מורג לקבל לבעלותו את פוליסת ביטוח המנהלים ולשחרור כל הסכומים שנצברו לזכותו בקרן ההשתלמות, זאת למעט אם סיום העבודה היה בנסיבות בהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים, באופן מלא או חלקי, על פי דין, במקרה זה יהיה מר מורג זכאי לשחרור סכומי התגמולים הנובעים מתשלומיו בלבד לפוליסה ולקרן ההשתלמות ולחלק היחסי של תשלומי הבנק (אם בכלל, לפי העניין) לפיצויים ולתגמולים ולקרן ההשתלמות. כל התשלומים שעשה הבנק לפיצויים, על כל הרווחים שאותם תשלומים נשאו, יבואו על חשבון פיצויי הפיטורים, אם ובמידה בה יגיעו למר מורג פיצויים כאלו לפי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963. בגין הגבלת תחרות (בין בפיטורין ובין בהתפטרות), זכאי מר מורג ל-3 תשלומים חודשיים בגובה משכורת החל מראשית החודש השני הסמוך לאחר חודש סיום תקופת ההודעה המוקדמת, ובלבד שבחודש הקודם עמד בהגבלת התחרות. בנסיבות בהן יסתיימו יחסי העבודה ביוזמת הבנק, זכאי מר מורג בגין הגבלת תחרות, אף לכל התשלומים (והניכויים) לפוליסת ביטוח המנהלים ולקרן ההשתלמות. משכורתו החודשית של מר מורג צמודה למדד המחירים לצרכן. בשנים 2012-2013, מעבר להצמדה זו, לא חל שינוי בשכרו של מר מורג. לעניין זכאות למענקים – ראה פירוט בסעיף ו' בהמשך.

ו. מענקים:

1. תוכנית מענקים - ביום 6 בפברואר 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק (להלן: "מדיניות התגמול"), ובכלל זה את תכנית המענקים לנושאי המשרה הבכירים המהווה נספח למדיניות התגמול (להלן: "תכנית המענקים"), וזאת בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק מיום 31 בדצמבר 2013 ולאישור ועדת התגמול של הבנק מיום 26 בדצמבר 2013. כמו כן, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק (ולעניין יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק גם האסיפה הכללית של הבנק), כי תכנית המענקים תאומץ לחוזי ההעסקה של נושאי המשרה הבכירים המכהנים בבנק, ותחליף כל תכנית מענקים שאושרה לנושאי המשרה הבכירים בבנק על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק בעבר, לרבות ביחס לשנת 2013. מדיניות התגמול ותכנית המענקים גובשו בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג- 2012 ובהתאם להוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי". לפרטים נוספים בדבר תוכנית המענקים שאושרה לנושאי המשרה הבכירים בבנק על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 6 בפברואר 2014- ראה פירוט בבאור 15.ד.1 ו-

2.ד.15 לדוחות הכספיים וכן ראה דו"חות מיידים של הבנק מיום 31.12.2013 (אסמכתא: 2013-01-115228) ומיום 6 בפברואר 2014 (אסמכתא: 2014-01-034207)

2. מענקים בגין שנת 2013 –

דירקטוריון הבנק דן ואישר ביום 20 בפברואר 2014 את סכומי המענקים[1] לנושאי המשרה הבכירים הנזכרים בסעיף 1 לעיל בגין שנת 2013. הדירקטוריון אישר את המענקים לאחר שהובאה בפניו המלצת ועדת התגמול שדנה ואישרה את סכומי המענקים[2] לנושאי המשרה הבכירים ביום 17 בפברואר 2014. המענקים שאושרו הינם בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק ולתכנית המענקים המהווה חלק הימנה, כפי שאושרו על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק, כמפורט בבאור 15.ד. לדוחות הכספיים.

בפני הדירקטוריון וועדת התגמול, הוצגו הנתונים והפרמטרים הרלוונטיים לקביעת המענק לנושאי המשרה בגין שנת 2013, על פי הקבוע בתוכנית המענקים (ראה פירוט במסגרת תאור תכנית המענקים בבאור 2.ד.15 לדוחות הכספיים). בין היתר, הוצגו בפני הדירקטוריון והועדה, התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2013, שיעור התשואה השנתי של הבנק לאחר מס, ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שאושרו על ידי הדירקטוריון, יחס הלימות ההון של הבנק וכן נתונים ומידע משווה פומביים ביחס לתשואות הקבוצות הבנקאיות במערכת הבנקאית[1]. בנוסף, הוצגו בפני ועדת התגמול והדירקטוריון נתונים המתייחסים לביצועי נושאי המשרה בשנת 2013 בהתאם לפרמטרים שנקבעו בתכנית המענקים, ובכלל זה ציון ה- BSC (Balance Score Card) האישי[3] של כל אחד מנושאי המשרה וציון הערכה אשר נקבע על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון, של כל אחד מנושאי המשרה האמורים.

3. מענקים בגין השנים 2010-2012

בהתאם לתוכנית המענקים למנהלים בכירים בבנק, שחלה בשנים 2010 – 2012 (להלן: "תכנית המענקים הקודמת"), אושרו על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק (עבור השנים 2010 – 2011) תשלומי מענקים בגין שנים אלה ליו"ר הבנק, למנכ"ל הבנק וכן לחברי הנהלת הבנק, היועצת המשפטית הראשית והמבקר הפנימי של הבנק.

המענקים שאושרו בהתאם לאמור לעיל בגין שנת 2012 לחמשת מקבלי התגמול הגבוה ביותר הינם: ליו"ר הבנק, מר זאב אבלס- 546 אלפי ש"ח[4], למנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן- 612 אלפי ש"ח[4], לגברת עדנה פרס- לכיש- 193 אלפי ש"ח, לד"ר עקיבא שטרנברג 181 אלפי ש"ח, ולמר חמי מורג-217 אלפי ש"ח.

---

[1] הסכומים שאושרו על ידי הדירקטוריון אינם סופיים, שכן הפרמטר בדבר השוואת נתוני הבנק לנתוני בנקים אחרים חושב על בסיס נתוני שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2013. עם פרסום הדוחות הכספיים של הבנקים האחרים בסוף חודש מרס 2014, יערך חישוב סופי של הפרמטר האמור וחישוב סכומי המענקים יותאם בהתאם.

[2] החלטות ועדת התגמול התבססו על נתונים לא סופיים (ובכלל זה נתוני הדוחות הכספיים) שהיו ידועים בעת קיום הדיון בועדה. לא הייתה סטייה מהותית בין תוצאות סכומי המענקים כפי שהוצגו בועדה לבין התוצאות שהוצגו בדירקטוריון.

[3] Balance Score Card- גיליון ציונים המשלב מדידה כמותית של פרמטרים הכלולים ביעדי הבנק שבתחום אחריותו של נושא המשרה, כפי שנקבעו מראש על ידי דירקטוריון הבנק, ואשר משמש כלי להערכת ביצועיו של נושא המשרה בשנת הדיווח, באמצעות פרמטרים מדידים.

[4] סכומי המענקים ששולמו בפועל ליו"ר ולמנכ"ל בשנת 2012 נמוכים בכ-30% מסכומי המענקים להם היו זכאים היו"ר והמנכ"ל בגין שנה זו בהתאם לתכנית המענקים הקודמת לבכירים בבנק שנהגה עובר לאישור מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק ותכנית המענקים המהווה חלק הימנה על ידי האסיפה הכללית ביום 6.2.2014 (להלן "תכנית המענקים הקודמת"), זאת עקב נטרול כל רכיבי שיקול הדעת שהיו קיימים בתכנית המענקים הקודמת במסגרת חישוב ואישור המענקים ליו"ר ולמנכ"ל לשנת 2012.

יצוין כי תשלום המענקים בפועל בגין השנים 2010 – 2012 בוצע בהתאם להתניות שנקבעו בתוכנית המענקים הקודמת, כאשר מחצית מהמענק בגין כל שנה שולמה בשנה העוקבת לשנה בגינה אושר המענק, ולאחר מכן שולמה בכל שנה עוקבת מחצית מהיתרה הצבורה בגין שנים קודמות. במסגרת אישור מדיניות התגמול ותכנית המענקים כמפורט לעיל, נקבע כי יתרות מענקים, ככל שישנן, הצבורות לזכות נושאי המשרה הבכירים בגין מענקים שאושרו להם בשנים קודמות בהתאם לתכנית המענקים הקודמת, ישולמו להם בשני תשלומים שנתיים שווים, וזאת מבלי לגרוע מההסדרים הקבועים בתכנית המענקים הקודמת לנושאי המשרה הבכירים לעניין תשלום במקרה של פרישה.

4. ראה באור 15.ד.- חוק החברות (תיקון מס' 20) (תנאי כהונה והעסקה בחברות ציבוריות ובחברות אגרות חוב), התשע"ג-2012.

ז. להלן פירוט הלוואות בתנאי הטבה והלוואות שניתנו בתנאים רגילים למקבלי התגמול הגבוה ביותר מבין נושאי המשרה הבכירים בבנק, באלפי ש"ח:

שם	הלוואות שניתנו בתנאי הטבה (תנאי הטבה לכלל עובדי הבנק)			הלוואות* וערבויות שניתנו בתנאים רגילים
	יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	תקופת ממוצעת לפרעון- בשנים	הטבה שניתנה במהלך השנה	
ז. אבלס	-	-	-	-
ח. פרייליכמן	-	-	-	1,024
ע. פרס לכיש	395	9	6	1,714
ע. שטרנברג	66	1	1	970
ח. מורג	-	-	-	10

* לרבות משכנתאות וכרטיסי אשראי.

ח. פירוט תגמולים לבעלי עניין

להלן פירוט תגמולים שניתנו לכל בעלי העניין בבנק, שאינם נמנים על מקבלי התגמולים כמפורט לעיל, על-ידי הבנק או על-ידי חברה בשליטתו בשנת 2013:
בסך הכל שולם לדירקטורים בבנק סך של 4,313 אלפי ש"ח בגין השתתפות בישיבות הדירקטוריון וועדותיו. סכום זה נכלל בדו"ח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות. הסכום המשולם לדירקטורים שהם בעלי שליטה או קרוביהם של בעלי שליטה זהה לגמול המשולם לכל יתר הדירקטורים בבנק (למעט היו"ר).
מתוך הסכום הנ"ל שולמו לכל אחד מבעלי השליטה המכהנים כדירקטורים בבנק (או שקרוביהם מכהנים כדירקטורים בה) סכומים כדלקמן:

1. למר ישעיהו לנדאו – בעל שליטה בנק – סך של 321 אלפי ש"ח;
2. למר יגאל לנדאו (בנו של מר ישעיהו לנדאו, בעל שליטה בבנק) – סך של 236 אלפי ש"ח;

ט. לעניין אישור האסיפה הכללית מיום 6 בפברואר 2014 בדבר תנאי כהונתו העסקתו של מנכ"ל הבנק הנכנס, מר ישראל טראו, ראה דיווח מידי אסמכתא 2014-01-034207 וכמו כן,דיווח מיידי 2013-01-115228 . בנוסף ראה באור 15.ה.3.

שכר רואה החשבון המבקר

להלן פרטים בדבר שכר רואי החשבון המבקרים של הבנק:

	מאוחד		הבנק	
	2013	2012	**2013**	2012
	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	**אלפי ש"ח**	אלפי ש"ח
עבור פעולות ביקורת: [1] [2] [3]				
רואה החשבון המבקר	**4,557**	4,511	**4,297**	4,264
רואה חשבון מבקר אחר	**146**	170	**-**	-
סה"כ	**4,703**	4,681	**4,297**	4,264
עבור שירותים נוספים: [3]				
שירותים הקשורים לביקורת:				
רואה החשבון המבקר	**495**	425	**495**	425
שירותי מס:				
רואה החשבון המבקר	**84**	177	**63**	114
שירותים אחרים:				
רואה החשבון המבקר	**454** [4]	188	**395**	188
רואה חשבון מבקר אחר	**6**	6	**-**	-
סה"כ	**1,039**	796	**953**	727
	5,742	5,477	**5,250**	4,991

[1] שכר רואה החשבון המבקר כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתו וכן תשלומים על פי חוק מע"מ.
[2] כולל ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.
[3] כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
[4] כולל שכר טרחה בגין תשקיף מדף של חברת הבת אגוד הנפקות בע"מ

הדירקטוריון מודה להנהלת הבנק, למנהלים ולכל צוות העובדים על עבודתם המסורה והמאמץ שהשקיעו לקידום הבנק ותרומתם לתוצאות העסקיות של הבנק.

זאב אבלס
יו"ר הדירקטוריון

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

תל אביב, 27 בפברואר 2014.

הנתונים והתוספות המצורפים מבוססים על הדוחות הכספיים של הבנק.

להלן פירוט הנתונים והתוספות הכלולים בסקירה:

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים

מאזנים מאוחדים לסוף השנים 2009 - 2013	-	תוספת א'
דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים 2009 - 2013	-	תוספת ב'
שיעורי הכנסה והוצאה	-	תוספת ג'
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	-	תוספת ד'
סיכון אשראי לפי ענפי משק	-	תוספת ה'
חשיפות למדינות זרות	-	תוספת ו'
מאזן מאוחד לסוף רבעון - מידע רב רבעוני	-	תוספת ז'
דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון - מידע רב רבעוני	-	תוספת ח'

נתונים נבחרים מהדוחות הכספיים המאוחדים (במיליוני ש"ח)

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		שיעור השינוי
	2013	2012	%
רווחיות			
הכנסות ריבית, נטו	**662**	660	0.3
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**23**	65	(64.6)
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**639**	595	7.4
הכנסות שאינן מריבית	**360**	357	0.8
מזה: הכנסות מימון שאינן מריבית	**78**	65	20.0
הוצאות תפעוליות ואחרות	**813**	800	1.6
רווח נקי	**140**	127	10.2
תשואת הרווח הנקי לסך הון ממוצע	**6.2%**	6.2%	

	31 בדצמבר	31 בדצמבר	שיעור השינוי
	2013	2012	%
מאזן			
מזומנים ופקדונות בבנקים	**9,924**	8,246	20.3
אשראי לציבור, נטו	**22,135**	23,573	(6.1)
ניירות ערך	**4,810**	4,940	(2.6)
פקדונות הציבור	**30,622**	30,890	(0.9)
סך ההון	**2,335**	2,191	6.6
סך כל המאזן	**39,490**	38,825	1.7

יחסים פיננסיים	%	%
הון לסך כל המאזן	**5.9**	5.6
הוצאות תפעוליות ואחרות לסך כל ההכנסות (הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית)	**79.5**	78.7
הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו	**0.10**	0.28
יחס הון כולל לרכיבי סיכון	**16.19%**	14.94%
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**9.43%**	8.66%

תוספת א'

מאזנים מאוחדים לסוף השנים

סכומים מדווחים

	2013	2012	2011	2010	2009
	במיליוני ש"ח				
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	**9,924**	8,246	6,961	7,132	4,188
ניירות ערך	**4,810**	4,940	6,785	4,553	5,545
ניירות ערך שנשאלו	**503**	68	5	415	274
אשראי לציבור (1)	**22,420**	23,858	23,140	* 22,749	* 20,054
הפרשה להפסדי אשראי (1)	**(285)**	(285)	(272)	* (1,036)	* (1,002)
אשראי לציבור, נטו	**22,135**	23,573	22,868	21,713	19,052
אשראי לממשלה	**-**	-	-	-	188
השקעה בחברות מוחזקות	**1**	1	1	1	1
בנינים וציוד	**405**	398	408	380	364
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**572**	476	846	562	521
נכסים אחרים	**1,140**	1,123	1,041	556	210
סך כל הנכסים	**39,490**	38,825	38,915	35,312	30,343

תוספת א' (המשך)

מאזנים מאוחדים לסוף השנים
סכומים מדווחים

	2013	2012	2011	2010	2009
	במיליוני ש"ח				
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	**30,622**	30,890	31,158	28,844	24,884
פקדונות מבנקים	**209**	244	392	271	276
פקדונות מממשלה	**3**	1	1	2	2
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	**3,109**	2,929	2,761	2,344	1,709
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**667**	592	907	737	611
התחייבויות אחרות (1)	**2,545**	1,978	1,710	1,108 *	968 *
סך כל ההתחייבויות	**37,155**	36,634	36,929	33,306	28,450
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**2,335**	2,191	1,985	2,005	1,893
זכויות שאינן מקנות שליטה (2)	**-**	-	1	1	-
סך כל ההון	**2,335**	2,191	1,986	2,006	1,893
סך כל ההתחייבויות וההון	**39,490**	38,825	38,915	35,312	30,343

(1) ביום 1 בינואר 2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראת המפקח על הבנקים בדבר "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים לימים 31 בדצמבר 2011, 31 בדצמבר 2012 ו - 31 בדצמבר 2013 אינם בני השוואה לנתונים המסומנים ב-* בשנים 2009-2010.

(2) יישום לראשונה של מכתב בנק ישראל בנושא טיפול באופציות מכר שניתנו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, ראה באור 1.ה.1.ב.

תוספת ב'

דוחות רווח והפסד מאוחדים לשנים

סכומים מדווחים

	2013	2012	2011	2010	2009
	במיליוני ש"ח				
הכנסות ריבית	**1,209**	1,416	1,488	1,128	1,010
הוצאות ריבית	**547**	756	838	525	504
הכנסות ריבית, נטו	**662**	660	650	603	506
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**23**	65	27	* 87	* 95
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**639**	595	623	516	411
הכנסות שאינן מריבית :					
הכנסות מימון שאינן מריבית	**78**	65	4	88	150
עמלות	**280**	288	310	311	292
הכנסות אחרות	**2**	4	2	2	2
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**360**	357	316	401	444
הוצאות תפעוליות אחרות:					
משכורות והוצאות נלוות	**456**	455	459	396	362
פחת ואחזקת בנינים וציוד	**153**	147	135	127	116
הוצאות אחרות	**204**	198	193	175	167
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**813**	800	787	698	645
רווח לפני מיסים	**186**	152	152	219	210
הפרשה למיסים על הרווח	**46**	25	20	70	101
רווח לאחר מיסים	**140**	127	132	149	109
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות	**-** ***	- ***	- ***	- ***	- ***
רווח נקי:					
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	**140**	127	132	149	109
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה**	**-**	**-**	- ***	- ***	-
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**140**	127	132	149	109
רווח למניה רגילה (ש"ח)					
רווח בסיסי ומדולל:					
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**1.91**	1.73	1.79	2.02	1.64

* ביום 1.1.2011 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. מספרי השוואה לשנים קודמות לא הוצגו מחדש, ולכן הנתונים לשנים 2011-2013 אינם ברי השוואה לנתונים המקבילים בתקופות שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2010-2009.

** יישום לראשונה של מכתב בנק ישראל בנושא טיפול באופציות מכר שניתנו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לפירוט ראה באור 1.ה.1.ב.

*** סכום נמוך מ - 500 אלפי ש"ח.

תוספת ג'

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית- מאוחד [1]

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית

סכומים מדווחים

	2013			2012 [9]			2011 [9]		
	יתרה ממוצעת (2)	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת (2)	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה	יתרה ממוצעת (2)	הכנסות ריבית	שיעור הכנסה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
נכסים נושאי ריבית בישראל									
אשראי לציבור [3]	**22,313**	**958** [6]	**4.29**	22,265	1,073 [6]	4.82	21,716	1,117	5.14
פקדונות בבנקים	**724**	**10**	**1.38**	953	11	1.15	1,194	15	1.26
פקדונות בבנקים מרכזיים	**6,120**	**84**	**1.37**	5,856	137	2.34	5,402	157	2.91
ניירות ערך שנשאלו	**218**	**3**	**1.38**	118	2	1.69	342	9	2.63
אגרות חוב זמינות למכירה [4]	**4,534**	**141**	**3.11**	4,650	174	3.74	4,032	168	4.17
אגרות חוב למסחר [4]	**442**	**11**	**2.49**	619	15	2.42	824	22	2.67
נכסים אחרים [10]	**30**	**2**	**6.67**	46	4	8.70	-	-	-
סך כל הנכסים נושאי ריבית	**34,381**	**1,209**	**3.52**	34,507	1,416	4.10	33,510	1,488	4.44
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**363**			337			287		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית [5]	**4,357**			4,039			3,438		
סך כל הנכסים	**39,101**			38,883			37,235		

	2013			2012			2011		
	יתרה ממוצעת (2)	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת (2)	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה	יתרה ממוצעת (2)	הוצאות ריבית	שיעור הוצאה
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
התחייבויות נושאות ריבית בישראל									
פקדונות הציבור	**25,448**	**386**	**1.52**	26,179	612	2.34	25,664	683	2.66
לפי דרישה	**3,140**	**29**	**0.92**	3,376	64	1.90	3,326	75	2.25
לזמן קצוב	**22,308**	**357**	**1.60**	22,803	548	2.40	22,338	608	2.72
פקדונות הממשלה	**1**	**-** *	-	2	- *	-	3	- *	-
פקדונות מבנקים	**105**	**-** *	-	147	1	0.68	73	- *	-
כתבי התחייבויות ותעודות פקדון	**3,050**	**151**	**4.95**	2,789	143	5.13	2,532	155	6.12
התחייבויות אחרות	**415**	**10**	**2.41**	306	-	-	-	-	-
סך כל ההתחייבויות נושאות ריבית	**29,019**	**547**	**1.88**	29,423	756	2.57	28,272	838	2.96
פקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית	**4,195**			3,640			3,831		
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית	**363**			337			287		
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית [7]	**3,385**			3,442			3,190		
סך כל ההתחייבויות	**36,962**			36,842			35,580		
סך כל האמצעים ההוניים	**2,139**			2,041			1,655		
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים	**39,101**			38,883			37,235		
פער הריבית			**1.64**			1.53			1.48
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית [8]	**34,381**	662	**1.93**	34,507	660	1.91	33,510	650	1.94

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
(4) מהיתרה הממוצעת של אג"ח למסחר ושל אג"ח זמינות למכירה נוכתה/נוספה היתרה הממוצעת של רווחים/הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר וכן של רווחים/הפסדים בגין אג"ח זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ני"ע זמינים למכירה לפי שווי הוגן".בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 נוכה סך של 114 מיליוני ש"ח (בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 נוכה סך של 30 מיליוני ש"ח, בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 נוכה סך של 31 מיליוני ש"ח).
(5) לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
(6) עמלות בסך 17 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 (9 ו-8 מיליוני ש"ח נכללו בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 וביום 31 בדצמבר 2011 בהתאמה).
(7) לרבות שווי הוגן בגין מכשירים נגזרים.
(8) תשואה נטו- הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
(9) החל מהדוחות לרבעון הראשון של שנת 2013 יישם הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים מיום 23 בדצמבר 2012 בדבר שינוי מתכונת הדיווח לתוספת זו. אימוץ ההוראה נעשה באופן של יישום למפרע. לאור זאת, הנתונים ל-31 בדצמבר 2012 ול- 31 בדצמבר 2011 סווגו מחדש.
(10) לרבות יתרות מס הכנסה שהריבית בגינן נרשמת על בסיס מזומן.

תוספת ג' (המשך)

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית- מאוחד [1] (המשך)

יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל

סכומים מדווחים

	2013			2012 (3)			2011 (3)		
	יתרה ממוצעת (2)	הכנסות/(הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/(הוצאה)	יתרה ממוצעת (2)	הכנסות/(הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/(הוצאה)	יתרה ממוצעת (2)	הכנסות/(הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה/(הוצאה)
	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח		%
מטבע ישראלי לא צמוד									
סך נכסים נושאי ריבית	**25,214**	**782**	**3.10**	24,460	979	4.00	23,261	1,039	4.47
סך התחייבויות נושאות ריבית	**19,736**	**(303)**	**(1.54)**	20,483	(502)	(2.45)	20,090	(565)	(2.81)
פער הריבית			**1.56**			1.55			1.66
מטבע ישראלי צמוד מדד									
סך נכסים נושאי ריבית	**5,535**	**318**	**5.75**	5,203	290	5.57	4,897	305	6.23
סך התחייבויות נושאות ריבית	**4,517**	**(214)**	**(4.74)**	4,090	(203)	(4.96)	3,773	(224)	(5.94)
פער הריבית			**1.01**			0.61			0.29
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)									
סך נכסים נושאי ריבית	**3,632**	**109**	**3.00**	4,844	147	3.03	5,352	144	2.69
סך התחייבויות נושאות ריבית	**4,766**	**(30)**	**(0.63)**	4,850	(51)	(1.05)	4,409	(49)	(1.11)
פער הריבית			**2.37**			1.98			1.58
סך פעילות בישראל									
סך נכסים נושאי ריבית	**34,381**	**1,209**	**3.52**	34,507	1,416	4.10	33,510	1,488	4.44
סך התחייבויות נושאות ריבית	**29,019**	**(547)**	**(1.88)**	29,423	(756)	(2.57)	28,272	(838)	(2.96)
פער הריבית			**1.64**			1.53			1.48

הנתונים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר מטבע ישראלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.

החל מהדוחות לרבעון הראשון של 2013 יישם הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים מיום 23 בדצמבר 2012 בדבר שינוי

מתכונת הדיווח לתוספת זו. אימוץ ההוראה נעשה באופן של יישום למפרע, לאור זאת, הנתונים ליום 31 בדצמבר 2012 ו - 31 בדצמבר 2011 סווגו מחדש .

תוספת ג' (המשך)

שיעורי הכנסות והוצאות ריבית וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית- מאוחד (המשך)

ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

סכומים מדווחים

	2013 לעומת 2012			2012 לעומת 2011		
	גידול (קיטון) בגלל שינוי		שינוי	גידול (קיטון) בגלל שינוי		שינוי
	כמות	מחיר	נטו	כמות	מחיר	נטו
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
נכסים נושאי ריבית בישראל						
אשראי לציבור	**2**	**(117)**	**(115)**	**26**	**(70)**	**(44)**
נכסים נושאי ריבית אחרים	**(6)**	**(86)**	**(92)**	**25**	**(53)**	**(28)**
סך כל הכנסות ריבית	**(4)**	**(203)**	**(207)**	**51**	**(123)**	**(72)**
התחייבויות נושאות ריבית בישראל						
פיקדונות הציבור	**(11)**	**(215)**	**(226)**	**18**	**(82)**	**(64)**
התחייבויות נושאות ריבית אחרות	**15**	**2**	**17**	**13**	**(31)**	**(18)**
סך כל הוצאות ריבית	**4**	**(213)**	**(209)**	**31**	**(113)**	**(82)**

הערה:

השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

תוספת ד'

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2013 - מאוחד

סכומים מדווחים

	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	ללא תקופת פרעון	סך הכל שווי הוגן	ליום 31 בדצמבר 2013 שיעור תשואה פנימי	ליום 31 בדצמבר 2013 משך חיים ממוצע אפקטיבי	ליום 31 בדצמבר 2012 סך הכל שווי הוגן	ליום 31 בדצמבר 2012 שיעור תשואה פנימי	ליום 31 בדצמבר 2012 משך חיים ממוצע אפקטיבי
	במיליוני ש"ח										ב-%	שנים		ב-%	שנים
מטבע ישראלי לא צמוד															
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים															
נכסים פיננסיים (א)	23,097	1,693	1,108	819	552	605	169	7	436	28,486	4.18	0.4	27,711	4.44	0.4
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	2,440	890	658	36	-	-	-	-	-	4,024		0.1	3,580		0.2
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	9,006	3,350	87	-	-	-	-	-	-	12,443		- *	6,779		- *
סך הכל שווי הוגן	34,543	5,933	1,853	855	552	605	169	7	436	44,953		0.3 (ב)	38,070		0.3 (ב)
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים															
התחייבויות פיננסיות (א)	18,530	2,226	875	998	501	217	-	-	153	23,500	2.14	0.2	24,159	2.33 **	0.1
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	4,768	1,519	1,403	37	54	-	-	-	-	7,781		0.1	6,364		0.2
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	9,063	3,326	184	-	-	3	-	-	-	12,576		- *	6,930		- *
סך הכל שווי הוגן	32,361	7,071	2,462	1,035	555	220	-	-	153	43,857		0.1 (ב)	37,453		0.1 (ב)
מכשירים פיננסיים, נטו															
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	2,182	(1,138)	(609)	(180)	(3)	385	169	7							
החשיפה המצטברת במגזר	2,182	1,044	435	255	252	637	806	813							
מטבע ישראלי צמוד															
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים															
נכסים פיננסיים (א)	87	1,046	1,017	2,004	1,057	986	172	82	15	6,466	3.41	3.0	5,872	3.49	3.0
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	-	-	254	-	52	-	-	-	-	306		- *	490		- *
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-		-
סך הכל שווי הוגן	87	1,046	1,271	2,004	1,109	986	172	82	15	6,772		2.8 (ב)	6,362		2.8 (ב)
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים															
התחייבויות פיננסיות (א)	30	866	890	1,913	1,255	1,057	11	-	-	6,022	1.11	2.8	5,020	1.72 **	3.4
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	153	-	151	-	-	-	-	-	-	304		- *	494		- *
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-		-
סך הכל שווי הוגן	183	866	1,041	1,913	1,255	1,057	11	-	-	6,326		2.6 (ב)	5,514		3.1 (ב)
מכשירים פיננסיים, נטו															
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	(96)	180	230	91	(146)	(71)	161	82							
החשיפה המצטברת במגזר	(96)	84	314	405	259	188	349	431							

* נמוך מ- 0.05 שנים.

** סווג מחדש.

תוספת ד' (המשך)

החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2013 - מאוחד

סכומים מדווחים

	עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	ללא תקופת פרעון	סך הכל שווי הוגן	ליום 31 בדצמבר 2013 שיעור תשואה פנימי	ליום 31 בדצמבר 2013 משך חיים ממוצע אפקטיבי	ליום 31 בדצמבר 2012 סך הכל שווי הוגן	ליום 31 בדצמבר 2012 שיעור תשואה פנימי	ליום 31 בדצמבר 2012 משך חיים ממוצע אפקטיבי
	במיליוני ש"ח										ב-%	שנים		ב-%	שנים
מטבע חוץ (ד)															
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים															
נכסים פיננסיים (א)	2,110	468	220	28	39	153	30	-	21	3,069	4.61	0.6	4,010	4.08	0.6
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	8,396	3,690	1,514	253	184	777	-	-	-	14,814		0.6	22,238		0.4
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,015	365	459	1	-	-	-	-	-	2,840		- *	2,626		- *
סך הכל שווי הוגן	12,521	4,523	2,193	282	223	930	30	-	21	20,723		0.5 (ב)	28,874		0.4 (ב)
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים															
התחייבויות פיננסיות (א)	4,453	1,086	1,279	1	-	-	-	-	-	6,819	0.92	0.1	6,722	1.34 **	0.1
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	5,731	2,166	1,396	597	444	819	-	-	-	11,153		0.8	19,572		0.5
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	1,959	388	366	1	-	-	-	-	-	2,714		- *	2,482		- *
סך הכל שווי הוגן	12,143	3,640	3,041	599	444	819	-	-	-	20,686		0.5 (ב)	28,776		0.4 (ב)
מכשירים פיננסיים, נטו															
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	378	883	(848)	(317)	(221)	111	30	-							
החשיפה המצטברת במגזר	378	1,261	413	96	(125)	(14)	16	16							
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית															
נכסים פיננסיים וסכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים															
נכסים פיננסיים (א),(ג)	25,294	3,207	2,345	2,851	1,648	1,744	371	89	472	38,021	4.08	0.9	37,593	4.25	0.8
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	10,836	4,580	2,426	289	236	777	-	-	-	19,144		0.5	26,308		0.3
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	11,021	3,715	546	1	-	-	-	-	-	15,283		- *	9,405		- *
סך הכל שווי הוגן	47,151	11,502	5,317	3,141	1,884	2,521	371	89	472	72,448		0.6 (ב)	73,306		0.5 (ב)
התחייבויות פיננסיות וסכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים															
התחייבויות פיננסיות (א),(ג)	23,013	4,178	3,044	2,912	1,756	1,274	11	-	153	36,341	1.74	0.6	35,901	2.02 **	0.6
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	10,652	3,685	2,950	634	498	819	-	-	-	19,238		0.5	26,430		0.4
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	11,022	3,714	550	1	-	3	-	-	-	15,290		- *	9,412		- *
סך הכל שווי הוגן	44,687	11,577	6,544	3,547	2,254	2,096	11	-	153	70,869		0.5 (ב)	71,743		0.5 (ב)
מכשירים פיננסיים, נטו															
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר	2,464	(75)	(1,227)	(406)	(370)	425	360	89							
החשיפה המצטברת במגזר	2,464	2,389	1,162	756	386	811	1,171	1,260							

* נמוך מ- 0.05 שנים.
** סווג מחדש.

הערות ספציפיות:
(א) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשרם פיננסיים חוץ מאזניים.
(ב) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
(ג) כולל מניות המוצגות בטור "ללא פירעון".
(ד) לרבות מטבע ישראלי צמוד למט"ח.

הערות כלליות:
1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהוונים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות לפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 20 בדוחות הכספיים.
3. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן.
4. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
5. מכשירים המגלמים אופציות שלא הופרדו מהחוזה המארח, בהתאם לכללי החשבונות, נכללים בפריסת המכשירים הפיננסיים.

תוספת ה'

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים

	ליום 31 בדצמבר 2013							
	סיכון אשראי כולל (1)		חובות וסיכון אשראי חוץ מאזני (3)				הפסדי אשראי (4)	
	סך הכל	בעייתי (5)	סך הכל	מזה: חובות (2)	בעייתי (5)	מזה: פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל:									
ציבור- מסחרי									
חקלאות	268	3	268	227	3	3	(2)	-	-
תעשיה	2,610	157	2,526	1,299	149	23	4	34	80
יהלומים	1,870	26	1,869	1,245	26	12	(2)	3	18
בינוי ונדל"ן - בינוי	6,176	256	6,176	2,097	242	50	(23)	9	53
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,514	45	1,365	930	45	37	(1)	(3)	11
חשמל ומים	503	-	273	88	-	-	1	-	-
מסחר	2,619	144	2,531	1,539	134	5	5	(8)	21
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	283	1	283	248	1	1	(1)	-	-
תחבורה ואחסנה	324	9	318	179	9	8	2	(2)	2
תקשורת ושרותי מחשב	376	12	369	244	12	3	16	(11)	8
שרותים פיננסיים	7,010	281	6,341	4,043	281	268	35	(38)	81
שרותים עסקיים אחרים	1,366	39	1,164	815	4	3	(2)	1	1
שרותים ציבוריים וקהילתיים	612	205	571	442	207	196	(14)	-	8
סך הכל מסחרי	**25,531**	**1,178**	**24,054**	**13,396**	**1,113**	**609**	**18**	**(15)**	**283**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**7,099**	**54**	**7,099**	**6,886**	**54**	**-**	**13**	**(3)**	**49**
אנשים פרטיים - אחר	**3,568**	**10**	**3,551**	**2,132**	**10**	**5**	**(8)**	**-**	**7**
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	**36,198**	**1,242**	**34,704**	**22,414**	**1,177**	**614**	**23**	**(18)**	**339**
בנקים בישראל (6)	**1,862**	**-**	**270**	**270**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלת ישראל	**3,481**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**41,541**	**1,242**	**34,974**	**22,684**	**1,177**	**614**	**23**	**(18)**	**339**
פעילות לווים בחו"ל:									
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**11**	**-**	**7**	**6**	**-**	**-**	**-** *	**-**	**-** *
בנקים בחו"ל	**753**		**349**	**349**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
ממשלות חו"ל	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**764**	**-**	**356**	**355**	**-**	**-**	**-** *	**-**	**-** *
סך הכל	**42,305**	**1,242**	**35,330**	**23,039**	**1,177**	**614**	**23**	**(18)**	**339**

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל:
חובות- 23,039 מיליון ש"ח, אגרות חוב- 4,701 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו - 503 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים ואחרים- 1,385 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ מאזניים- 12,677 מיליון ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(6) לא כולל פקדונות בבנק ישראל.

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים

	ליום 31 בדצמבר 2012								
	סיכון אשראי כולל (1)		חובות וסיכון אשראי חוץ מאזני (3)					הפסדי אשראי (4)	
	סך הכל	בעייתי	סך הכל	מזה: חובות (2)	בעייתי (5)	פגום	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל:									
ציבור- מסחרי:									
חקלאות	242	7	242	207	7	-	2	- *	3
תעשיה	2,721	85	2,573	1,361	84	39	(11)	(22)	54
יהלומים	1,959	49	1,958	1,211	49	16	3	(13)	16
בינוי ונדל"ן - בינוי	6,840	351	6,840	2,369	338	90	(13)	3	70
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,853	31	1,695	1,270	31	20	6	(3)	9
חשמל ומים	363	-	120	28	-	-	- *	- *	*
מסחר	3,019	39	2,904	2,194	33	2	2	5	16
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	295	77	295	246	77	76	2	- *	1
תחבורה ואחסנה	364	11	354	191	11	11	(1)	(2)	1
תקשורת ושרותי מחשב	370	27	364	267	27	4	2	- *	3
שרותים פיננסיים (7)	5,506	345	4,786	4,355	336	330	65	(17)	81
שרותים עסקיים אחרים	1,436	35	1,253	999	13	3	- *	8	4
שרותים ציבוריים וקהילתיים	764	9	697	455	9	-	- *	- *	22
סך הכל מסחרי	25,732	1,066	24,081	15,153	1,015	591	57	(41)	280
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	6,979	59	6,979	6,652	59	-	3	(3)	39
אנשים פרטיים - אחר	3,341	10	3,329	2,037	10	10	5	(3)	15
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	36,052	1,135	34,389	23,842	1,084	601	65	(47)	334
בנקים בישראל (6)	2,122 **	-	581 **	581	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	3,092 **	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	41,266	1,135	34,970	24,423	1,084	601	65	(47)	334
פעילות לווים בחו"ל:									
ציבור- מסחרי									
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	22	-	19	16	-	-	- *	-	- *
בנקים בחו"ל	825		319	319	-	-	-	-	-
ממשלות חו"ל	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	847	-	338	335	-	-	- *	-	- *
סך הכל	42,113	1,135	35,308	24,758	1,084	601	65	(47)	334

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש ראה באור 1.ג.5.

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל:
חובות- 24,758 מיליון ש"ח, אגרות חוב- 4,821 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו- 68 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים ואחרים- 1,265 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסים חוץ מאזניים- 11,201 מיליון ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(6) לא כולל פקדונות בבנק ישראל.

(7) ראה באור 18.א.- הערה (3).

תוספת ו'

חשיפות למדינות זרות ליום 31 בדצמבר 2013 - מאוחד (1)

סכומים מדווחים

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% [6] מההון, לפי הנמוך

	חשיפה מאזנית (4)								חשיפה חוץ מאזנית (2),(4)			חשיפה מאזנית מעבר לגבול (4)	
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים									
המדינה	לממשלות (3)	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי (4)	חובות פגומים (4)	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה
	במיליוני ש"ח												
ארה"ב	-	299	215	-	-	-	514	- *	- *	92	-	343	171
אירלנד (7),(8)	-	-	9	-	-	-	9	-	-	- *	-	1	8
איטליה (7),(8)	-	- *	33	-	-	-	33	- *	- *	1	-	25	8
אחרות (7)	-	409	577	-	-	-	986	14	14	304	-	594	392
סך כל החשיפות למדינות זרות	-	708	834	-	-	-	1,542	14	14	397	-	963	579
סך החשיפות למדינות LDC	-	2	121	-	-	-	123	- *	- *	98	-	104	19

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבי המדינה הזרה, למעט החשיפה המאזנית של שלוחות באותה מדינה זרה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים.
(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
(5) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה.
לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או ממן פרוייקטים של מדינות LDC.
(6) הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון -רכיבי ההון".
(7) על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2013 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.
(8) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי.
הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או ממן פרוייקטים של מדינות PIIGS.
* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

תוספת ו' (המשך)

חשיפות למדינות זרות ליום 31 בדצמבר 2012 - מאוחד (1)

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% (6) מההון, לפי הנמוך

המדינה	חשיפה מאזנית (4)								חשיפה חוץ מאזנית (2),(4)			חשיפה מאזנית מעבר לגבול (4)	
	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים									
	לממשלות (3)	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי (4)	חובות פגומים (4)	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה
	במיליוני ש"ח												
איטליה	-	* -	63 **	-	-	-	63	-	-	1	-	30 **	33 **
אירלנד	-	-	9 **	-	-	-	9	-	-	* -	-	9 **	-
אחרות (7)	-	803	569 **	-	-	-	1,372	21	12	343	-	890 **	482 **
סך כל החשיפות למדינות זרות	-	803	641	-	-	-	1,444	21	12	344	-	929	515
סך החשיפות למדינות LDC	-	6	68	-	-	-	74	1	1	54	-	57	17

שורת "סך הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים"; הסכום נכלל בשורת "אחרות" בטבלה לעיל. ראה הערה (5) להלן.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים; חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבי המדינה הזרה, למעט החשיפה המאזנית של שלוחות באותה מדינה זרה. חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות ובטחונות נזילים.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

(4) סיכון אשראי מאזני בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.

(5) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה.
לגבי מדינות LDC, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או ממן פרוייקטים של מדינות LDC.

(6) הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון -רכיבי ההון".

(7) על פי הוראות המפקח על הבנקים נדרש לגלות בשורה נפרדת חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד. ליום 31 בדצמבר 2012 אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.

(8) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, סכומים אלו נובעים מלווים אשר הערבים לחוב (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון איטלקי או אירלנדי.
הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או ממן פרוייקטים של מדינות PIIGS.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש.

תוספת ו' (המשך)

חשיפות למדינות זרות - מאוחד

סכומים מדווחים

ב. מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון[3], לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2013:

אין לבנק חשיפה.

ליום 31 בדצמבר 2012:

מדינת חשיפה: ארצות הברית

סך החשיפה המאזנית המצרפית בחלק זה הינה 304 מיליון ש"ח (מזה סך של 241 מיליון ש"ח לבנקים).

ג. מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות במיליוני ש"ח (1),(2),(4):

	ליום 31 בדצמבר 2013		ליום 31 בדצמבר 2012		
	הודו	אירלנד	טורקיה (5)	הודו	אירלנד**
סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח	**59**	**9**	2	42	9
שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר	**(17)**	**(8)**	1	20	-
שינויים אחרים	**(2)**	**9**	- *	(3)	- *
סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח	**40**	**10**	3	59	9

(1) במסגרת הגילוי האמור נכללו מדינות העונות על הקריטריונים המפורטים להלן:

- מדינות שקיבלו סיוע מקרן המטבע הבינלאומית - (IMF).
- המדינות מדורגות CCC ומטה בסוכנות דירוג בינלאומית S&P.
- המדינה מסווגת על ידי הבנק העולמי בקבוצת הכנסה נמוכה או בינונית.

(2) היות ועל פי כללי ההוראה הסיכון מסווג על פי תושבות, נכללו בסכום זה חברות ישראליות אשר הערבים לחובן (במקרה זה הם גם הבעלים) הינם בעלי דרכון ממדינות אלה. לגבי מדינות עם בעיות נזילות, הבנק אינו מסתמך רק על ערבות זו אלא בעיקר על בטחונות אחרים כולל בטחונות שאינם נזילים. הבנק אינו נותן באופן ישיר אשראי או מממן פרוייקטים של מדינות עם בעיות נזילות.

(3) הון כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בדבר "מדידה והלימות ההון -רכיבי ההון".

(4) ליום 31 בדצמבר 2013 וליום 31 בדצמבר 2012 - אין לבנק חשיפה למדינות: פורטוגל, יוון וספרד.

(5) החל מחודש יוני 2013 טורקיה אינה מוגדרת כמדינה עם בעיות נזילות על פי הקריטריונים של קרן המטבע הבינלאומי (IMF).

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש.

תוספת ז'

תמצית מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2012 - 2013

סכומים מדווחים

שנה	2013				2012			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
נכסים								
מזומנים ופקדונות בבנקים	**9,924**	**7,854**	**9,395**	**7,709**	8,246	7,067	7,644	6,833
ניירות ערך	**4,810**	**4,897**	**5,464**	**5,867**	4,940	4,927	6,313	6,044
ניירות ערך שנשאלו	**503**	**-**	**27**	**417**	68	51	86	5
אשראי לציבור	**22,420**	**22,763**	**23,010**	**24,254**	23,858	22,979	24,329	24,087
הפרשה להפסדי אשראי	**(285)**	**(283)**	**(290)**	**(281)**	(285)	(265)	(278)	(272)
אשראי לציבור, נטו	**22,135**	**22,480**	**22,720**	**23,973**	23,573	22,714	24,051	23,815
השקעה בחברות מוחזקות	**1**	**1**	**1**	**1**	1	1	1	1
בנינים וציוד	**405**	**394**	**390**	**392**	398	387	386	388
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**572**	**521**	**748**	**485**	476	480	544	514
נכסים אחרים	**1,140**	**1,768**	**1,378**	**1,251**	1,123	769	706	893
נכסים המוחזקים למכירה	**-**	**-**	**-**	**-**	-	9	9	9
סך כל הנכסים	**39,490**	**37,915**	**40,123**	**40,095**	38,825	36,405	39,740	38,502

תוספת ז' (המשך)

תמצית מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2012 - 2013

סכומים מדווחים

שנה	2013				2012			
רבעון	4	3	2	1	4	3	2	1
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
התחייבויות והון								
פקדונות הציבור	**30,622**	**29,804**	**31,447**	**31,693**	30,890	29,076	32,643	31,131
פקדונות מבנקים	**209**	**176**	**152**	**183**	244	107	278	202
פקדונות הממשלה	**3**	**1**	**1**	**- ***	1	-	1	7
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	**3,109**	**3,098**	**3,126**	**2,972**	2,929	2,925	2,572	2,750
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**667**	**631**	**863**	**641**	592	571	609	586
התחייבויות אחרות	**2,545**	**1,906**	**2,290**	**2,387**	1,978	1,617	1,590	1,775
סך כל ההתחייבויות	**37,155**	**35,616**	**37,879**	**37,876**	36,634	34,296	37,693	36,451
הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**2,335**	**2,299**	**2,244**	**2,219**	2,191	2,109	2,047	2,051
סך כל ההתחייבויות וההון	**39,490**	**37,915**	**40,123**	**40,095**	38,825	36,405	39,740	38,502

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

תוספת ח'

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד לפי רבעונים בשנים 2012 - 2013

סכומים מדווחים

	2013				2012			
	4	3	2	1	4	3	2	1
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית	**249**	**342**	**323**	**295**	285	373	410	348
הוצאות ריבית	**91**	**167**	**155**	**134**	128	205	235	188
הכנסות ריבית, נטו	**158**	**175**	**168**	**161**	157	168	175	160
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**(3)**	**12**	**14**	**- ***	49	3	5	8
הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	**161**	**163**	**154**	**161**	108	165	170	152
הכנסות שאינן מריבית:								
הכנסות(הוצאות) מימון שאינן מריבית	**18**	**8**	**26**	**26**	27	23	(10)	25
עמלות	**71**	**68**	**70**	**71**	73	72	70	73
הכנסות אחרות	**1**	**1**	**- ***	**- ***	3	-	1	- *
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**90**	**77**	**96**	**97**	103	95	61	98
הוצאות תפעוליות ואחרות:								
משכורות והוצאות נלוות	**109**	**117**	**109**	**121**	113	114	116	112
פחת ואחזקת בנינים וציוד	**39**	**38**	**38**	**38**	38	37	35	37
הוצאות אחרות	**56**	**47**	**54**	**47**	56	46	50	46
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**204**	**202**	**201**	**206**	207	197	201	195
רווח לפני מיסים	**47**	**38**	**49**	**52**	4	63	30	55
הפרשה למיסים על הרווח	**10**	**4**	**15**	**17**	(23)	19	9	20
רווח לאחר מיסים	**37**	**34**	**34**	**35**	27	44	21	35
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות	**- ***	**- ***	**- ***	**- ***	- *	- *	- *	- *
רווח נקי:								
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**37**	**34**	**34**	**35**	27	44	21	35
רווח למניה לרגילה (ש"ח)								
רווח בסיסי ומדולל:								
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**0.51**	**0.46**	**0.46**	**0.48**	0.37	0.60	0.28	0.48

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

הצהרה (Certification)

אני, חיים פרייליכמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי[1] ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי[1]. וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

[1] כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "הדוח הדירקטוריון".

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן

ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

_____

חיים פרייליכמן
מנהל כללי ראשי

27 בפברואר 2014

הצהרה (Certification)

אני, נטע אברהמוב ביטן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") לשנת 2013 (להלן: "הדוח").

2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.

3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.

4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי[1] ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי[1]. וכן:

א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;

ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;

ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן

ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן

[1] כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"

5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:

א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

_____
נטע אברהמוב ביטן
חשבונאית ראשית, סמנכ"ל

27 בפברואר 2014

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן, "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2013, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 209 אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013.

זאב אבלס יו"ר הדירקטוריון	חיים פרייליכמן מנהל כללי ראשי	נטע אברהמוב ביטן חשבונאית ראשית, סמנכ"ל

תאריך אישור הדוח לפרסום: 27 בפברואר 2014.

תוכן העניינים	עמוד
דוחות רואי החשבון המבקרים	209
הדוחות הכספיים	
מאזנים	212
דוחות רווח והפסד	214
דוח רווח כולל	215
דוח על השינויים בהון	216
דוחות על תזרימי המזומנים	217
באורים לדוחות הכספיים	219

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 61006

טלפון 03 684 8000
פקס 03 684 8444
אינטרנט www.kpmg.co.il

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ
בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון וההנהלה של הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשותו); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את הדוחות הכספיים - של הבנק ומאוחדים - לימים 31 בדצמבר 2013 ו- 2012 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 והדוח שלנו, מיום 27 בפברואר 2014, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 18ג.(18)ו-ז' לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

27 בפברואר 2014

סומך חייקין, שותפות רשומה עפ"י פקודת השותפויות,
הנה החברה הישראלית ב- KPMG International
קואופרטיב רשום בשוויץ.

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 61006

טלפון 03 684 8000
פקס 03 684 8444
אינטרנט www.kpmg.co.il

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק אגוד לישראל בע"מ - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן - הבנק) לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברות בנות שאוחדו אשר נכסיהן הכלולים באיחוד מהווים כ-0.16% וכ- 0.24% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012, בהתאמה, והכנסותיהן מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולים בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהווים כ-1.61%, כ- 1.01% וכ- 1.13% מכלל ההכנסות במאוחד מריבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2013, 2012 ו-2011, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973 ותקני ביקורת מסוימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2013 ו-2012 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 18ג.(18)ו'-ז' לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2013, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה- COSO, והדוח שלנו מיום 27 בפברואר 2014, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

27 בפברואר 2014

סומך חייקין, שותפות רשומה עפ"י פקודת השותפויות,
הנה החברה הישראלית ב- KPMG International
קואופרטיב רשום בשוויץ.

מאזנים ליום 31 בדצמבר
סכומים מדווחים

		מאוחד		הבנק	
		2013	2012	2013	2012
	באור	במיליוני ש"ח			
נכסים					
מזומנים ופקדונות בבנקים	2	**9,924**	8,246	**9,924**	8,246
ניירות ערך (1)	3	**4,810**	4,940	**4,748**	4,862
ניירות ערך שנשאלו		**503**	68	**503**	68
אשראי לציבור	4	**22,420**	23,858	**22,350**	23,795
הפרשה להפסדי אשראי		**(285)**	(285)	**(282)**	(282)
אשראי לציבור, נטו		**22,135**	23,573	**22,068**	23,513
השקעות בחברות מוחזקות	5	**1**	1	**543**	545
בנינים וציוד	6	**405**	398	**405**	398
נכסים בגין מכשירים נגזרים	19	**572**	476	**572**	476
נכסים אחרים (2)	7	**1,140**	1,123	**1,136**	1,119
סך כל הנכסים		**39,490**	38,825	**39,899**	39,227

זאב אבלס יושב ראש הדירקטוריון

ישעיהו לנדאו סגן יושב ראש הדירקטוריון

חיים פרייליכמן מנהל כללי ראשי

נטע אברהמוב ביטן חשבונאית ראשית, סמנכ"ל

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 27 בפברואר 2014

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

		מאוחד		הבנק	
		2013	**2012**	**2013**	**2012**
	באור	במיליוני ש"ח			
התחייבויות והון					
פקדונות הציבור	8	**30,622**	30,890	**33,832**	33,876
פקדונות מבנקים	9	**209**	244	**209**	244
פקדונות ממשלה		**3**	1	**3**	1
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	10	**3,109**	2,929	**168**	197
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	19	**667**	592	**667**	592
התחייבויות אחרות (3) (4)	11	**2,545**	1,978	**2,685**	2,126
סך כל ההתחייבויות		**37,155**	36,634	**37,564**	37,036
סך כל ההון (5)	12	**2,335**	2,191	**2,335**	2,191
סך כל ההתחייבויות וההון		**39,490**	38,825	**39,899**	39,227

(1) מזה: ניירות ערך ששועבדו לבורסה ולמסלקת המעוף בסך 776 מיליון ש"ח (31.12.2012- 690 מיליון ש"ח).
(2) מזה: נכסים אחרים בשווי הוגן בסך 813 מיליון ש"ח (31.12.2012- 789 מיליון ש"ח).
(3) מזה: התחייבויות אחרות בשווי הוגן בסך 1,638 מיליון ש"ח (31.12.2012- 1,123 מיליון ש"ח).
(4) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 54 מיליון ש"ח (31.12.2012 - 49 מיליון ש"ח).
(5) הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי.

דוחות רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

		מאוחד			הבנק		
		2013	2012	2011	2013	2012	2011
	באור	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית	22	**1,209**	1,416	1,488	**1,196**	1,402	1,473
הוצאות ריבית	22	**547**	756	838	**561**	772	855
הכנסות ריבית, נטו		**662**	660	650	**635**	630	618
הוצאות בגין הפסדי אשראי	4	**23**	65	27	**22**	63	25
הכנסות ריבית נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי		**639**	595	623	**613**	567	593
הכנסות שאינן מריבית:							
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	23	**78**	65	4	**62**	59	(2)
עמלות	24	**280**	288	310	**258**	272	293
הכנסות אחרות	25	**2**	4	2	**2**	3	1
סך כל ההכנסות שאינן מריבית		**360**	357	316	**322**	334	292
הוצאות תפעוליות ואחרות:							
משכורות והוצאות נלוות	26	**456**	455	459	**449**	448	451
פחת ואחזקת בנינים וציוד		**153**	147	135	**151**	146	134
הוצאות אחרות	27	**204**	198	193	**200**	194	191
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות		**813**	800	787	**800**	788	776
רווח לפני מיסים		**186**	152	152	**135**	113	109
הפרשה למיסים על הרווח	28	**46**	25	20	**35**	19	8
רווח לאחר מיסים		**140**	127	132	**100**	94	101
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות	5	**- ***	- *	- *	**40**	33	31
רווח נקי:							
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		**140**	127	132	**140**	127	132
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		-	-	- *	-	-	- *
המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		**140**	127	132	**140**	127	132
רווח למניה רגילה (ש"ח)	29						
רווח בסיסי ומדולל:							
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי		**1.91**	1.73	1.79	**1.91**	1.73	1.79

* סכום נמוך מ - 500 אלפי ש"ח.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

	2013	* 2012	* 2011
	במיליוני ש"ח		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**140**	127	132
רווח כולל אחר, לפני מסים:			
התאמות בגין ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו	**10**	122	(132)
רווח כולל אחר, לפני מסים	**10**	122	(132)
השפעת המס המתייחס	**(6)**	(43)	45
רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי, לאחר מסים	**4**	79	(87)
הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי	**144**	206	45

* ביום 1 בינואר 2013 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא דוח על רווח כולל. אימוץ ההוראה נעשה באופן של יישום למפרע. לאור זאת, נתוני רווח כולל אחר לשנים קודמות סווגו מחדש ואינם מוצגים עוד כחלק מהדוח על השינויים בהון אלא במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל- באור 1.ה.1. כמו כן, ביאור 30 כולל פירוט בדבר תנועה ברכיבי רווח כולל אחר.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון

סכומים מדווחים

	הון מניות ופרמיה	הטבות בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות	רווח כולל אחר מצטבר [1]	עודפים [2]	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך כל ההון
	במיליוני ש"ח						
יתרה ליום 1 בינואר 2011	952	26	82	880	1,940	1	1,941
רווח נקי בשנת החשבון	-	-	-	132	132	-	132
דיבידנד ששולם	-	-	-	-	-	-	-
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	-	-	(87)	-	(87)	-	(87)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	952	26	(5)	1,012	1,985	1	1,986
אופציות מכר שאינן מקנות שליטה [3]	-	-	-	-	-	(1)	(1)
רווח נקי בשנת החשבון	-	-	-	127	127	-	127
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	-	-	79	-	79	-	79
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	952	26	74	1,139	2,191	-	2,191
רווח נקי בשנת החשבון	**-**	**-**	**-**	**140**	**140**	**-**	**140**
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת מס	**-**	**-**	**4**	**-**	**4**	**-**	**4**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	**952**	**26**	**78**	**1,279**	**2,335**	**-**	**2,335**

(1) ביום 1 בינואר 2013 אימץ הבנק לראשונה את הוראות המפקח על הבנקים בנושא דוח על רווח כולל. בהוראה נקבע, בין היתר, כי התנועה בדוח על השינויים בהון בגין הסעיפים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר תוצג בסכום אחד. פירוט ההרכב והתנועה של רווח כולל אחר מצטבר יוצג בביאור מספר 30 "רווח כולל אחר מצטבר".
יישום ההוראה בוצע באופן של יישום למפרע, מספרי השוואה סווגו מחדש כדי להתאים לאופן ההצגה החדש. ראה גם ביאור 1.ד.

(2) בהתייחס להגבלה בחלוקת דיבידנד ראה באור 12.(2).

(3) יישום לראשונה של מכתב בנק ישראל בנושא טיפול באופציות מכר שניתנו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לפירוט ראה באור 1.ה.1.ב.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

סכומים מדווחים

	מאוחד			הבנק		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
רווח נקי לתקופה	**140**	127	132	**140**	127	132
התאמות:						
חלקו של הבנק (ברווחים) הפסדים בלתי מחולקים של חברות מוחזקות	* -	* -	* -	**(40)**	(33)	(31)
פחת על בנינים וציוד (לרבות ירידת ערך)	**68**	65	58	**68**	65	58
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**23**	65	27	**22**	63	25
רווח ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה, נטו	**(72)**	(80)	(22)	**(59)**	(79)	(19)
רווח (הפסד) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן						
של ניירות ערך למסחר, נטו	**(7)**	(4)	12	**(7)**	(4)	12
רווח ממימוש בנינים וציוד	**(1)**	(2)	(1)	**(1)**	(2)	(1)
מיסים נדחים, נטו	**(14)**	6	(48)	**(15)**	5	(45)
פצויי פרישה - קיטון (גידול) בעודף העתודה על היעודה	**(12)**	(7)	41	**(12)**	(7)	41
הפרשי התאמה שנכללו בפעולות השקעה ומימון	**125**	69	19	**93**	47	(25)
התאמה בגין הפרשי שער על יתרות מזומנים	**32**	(1)	(8)	**32**	(1)	(8)
שינוי נטו בנכסים שוטפים:						
פקדונות בבנקים	**203**	(140)	47	**203**	(140)	46
אשראי לציבור	**1,438**	(749)	(1,469)	**1,446**	(742)	(1,468)
קיטון (גידול) בניירות ערך שנשאלו	**(435)**	(63)	410	**(435)**	(63)	410
קיטון (גידול) בנכסים בגין מכשירים נגזרים	**(96)**	370	(284)	**(96)**	370	(284)
ניירות ערך למסחר	**(188)**	682	(293)	**(188)**	682	(293)
קיטון (גידול) בנכסים אחרים	**(9)**	(131)	(332)	**(8)**	(133)	(326)
שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:						
פקדונות מבנקים, נטו	**(35)**	(148)	121	**(35)**	(148)	121
פקדונות הציבור, נטו	**(268)**	(268)	2,314	**(44)**	3	2,793
פקדונות הממשלה, נטו	**2**	-	(1)	**2**	-	(1)
גידול (קיטון) בהתחייבויות בגין מכשירים נגזרים,נטו	**75**	(315)	170	**75**	(315)	170
גידול (קיטון) בהתחייבויות אחרות, נטו	**576**	284	559	**568**	286	561
מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת	**1,545**	(240)	1,452	**1,709**	(19)	1,868
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה						
רכישת ניירות ערך זמינים למכירה	**(12,808)**	(10,617)	(5,916)	**(12,807)**	(10,608)	(5,862)
תמורה ממימוש ניירות ערך זמינים למכירה	**10,513**	7,386	3,639	**10,482**	7,332	3,593
תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה	**2,588**	4,536	400	**2,588**	4,521	394
רכישת בנינים וציוד	**(72)**	(74)	(85)	**(72)**	(74)	(85)
תמורה ממימוש בנינים וציוד	**1**	11	2	**1**	11	2
קבלת דיבידנד מחברה מאוחדת	**-**	-	-	**44**	7	7
מזומנים, נטו, לפעילות (מפעילות) השקעה	**222**	1,242	(1,960)	**236**	1,189	(1,951)

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

	מאוחד			הבנק		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
תזרימי מזומנים מפעילות מימון						
הנפקת כתבי התחייבות ותעודות פקדון	**486**	366	515	**-**	-	-
פדיון כתבי התחייבות ותעודות פקדון	**(340)**	(224)	(139)	**(32)**	(26)	(49)
דיבידנד ששולם לבעלי מניות	**-**	-	-	**-**	-	-
מזומנים נטו מפעילות מימון	**146**	142	376	**(32)**	(26)	(49)
גידול (קיטון) במזומנים	**1,913**	1,144	(132)	**1,913**	1,144	(132)
יתרת מזומנים לתחילת תקופה	**7,895**	6,750	6,874	**7,895**	6,750	6,874
השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים	**(32)**	1	8	**(32)**	1	8
יתרת מזומנים לסוף תקופה	**9,776**	7,895	6,750	**9,776**	7,895	6,750
ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:						
ריבית שהתקבלה	**1,408**	1,270	1,600	**1,408**	1,270	1,600
ריבית ששולמה	**(593)**	(832)	(900)	**(593)**	(728)	(804)
דיבידנדים שהתקבלו ממניות זמינות למכירה	**4**	5	5	**1**	- *	1
מסים על הכנסה ששולמו	**(79)**	(111)	(83)	**(70)**	(98)	(44)
מסים על הכנסה שהתקבלו	**36**	54	20	**24**	44	14

נספח א' - פעולות בנכסים ובהתחייבויות שלא במזומן:

<u>שנת 2013</u>

א. הועברו ניירות ערך בסך 23 מיליון ש"ח, נטו, מתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
ב. נרכשו נכסים בסך של 15 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

<u>שנת 2012</u>

א. הועברו ניירות ערך בסך 21 מיליון ש"ח, נטו, מתיק הזמין למכירה לאשראי לציבור עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
ב. נרכשו נכסים בסך של 12 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

<u>שנת 2011</u>

א. הועברו ניירות ערך בסך 162 מיליון ש"ח, נטו, מאשראי לציבור לתיק הזמין למכירה עקב השאלת ניירות ערך במאוחד ובבנק.
ב. נרכשו נכסים בסך של 22 מיליון ש"ח כנגד התחייבות לספקים.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק ושל החברות הבנות שלו ליום 31 בדצמבר 2013 ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

(2) הביאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צויין בביאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד.

(3) הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27 בפברואר 2014.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

(1) תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן: "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על די הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

(2) כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים ע"י רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי (ASC 105-10) FAS 168, הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים - תקן המחליף את תקן חשבונאות אמריקאי FAS 162. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב- FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

(3) חברות מאוחדות - חברות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

(4) חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים של הבנק על בסיס השווי המאזני.

(5) חברות מוחזקות - חברות מאוחדות וחברות כלולות.

(6) צדדים קשורים - כהגדרתם ב- IAS-24, גילויים בהקשר לצד קשור למעט בעלי עניין.

(7) בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968.

(8) מדד- מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(9) סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003 בהתאם להוראות גילויי דעת 23 ו- 36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

(10) סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

(11) עלות - עלות בסכום מדווח.

(12) דיווח כספי נומינאלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח הכספי

הדוחות הכספיים של הבנק נערכים בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. בעריכת הדוחות הכספיים הבנק מיישם, בין היתר, תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים וכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב, באופן המפורט להלן:

בנושאים שבליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו ובהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב אשר אומצו במסגרת הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים. נושאים שבליבת העסק הבנקאי הוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים כמכשירים פיננסיים כולל, בין היתר, חשבונאות גידור, הכרה בהכנסה כולל תוכניות נאמנות לקוחות, הפרשה להפסדי אשראי, התחייבויות תלויות והפרשות, הצגת דוחות כספיים ודיווח מגזרי.

בנושאים שאינם בליבת העסק הבנקאי - הטיפול החשבונאי הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מסוימים. התקינה הבינלאומית מיושמת על פי העקרונות המפורטים להלן:

- במקרים שבהם עולה סוגיה מהותית אשר אינה מקבלת מענה בתקנים הבינלאומיים או בהוראות היישום של המפקח, הבנק מטפל בסוגיה בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שחלים ספציפית על נושאים אלו;
- במקרים בהם לא קיימת התייחסות ספציפית בתקנים או בפרשנויות לנושאים מהותיים או שקיימות מספר חלופות לטיפול בנושא מהותי, הבנק פועל לפי הנחיות יישום ספציפיות שנקבעו על ידי המפקח;
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי אחר שאומץ בהוראות הדיווח לציבור, הבנק פועל בהתאם להוראות התקן הבינלאומי;
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה לתקן בינלאומי שלא אומץ בהוראות הדיווח לציבור, הבנק פועל בהתאם להוראות הדיווח ובהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בישראל;
- במקומות בהם בתקן בינלאומי שאומץ קיימת הפניה להגדרה של מונח שמוגדר בהוראות הדיווח לציבור, תבוא הפניה להגדרה בהוראות במקום ההפניה המקורית.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צויין אחרת.

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי ההוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסים והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

(5) **שינוי סיווג**

בעקבות היישום לראשונה של תקני חשבונאות מסוימים והוראות הפיקוח על הבנקים (ראה סעיפים ד' ו- ה' להלן) סעיפים מסוימים במסגרת הדוחות הכספיים ומספרי השוואה סווגו מחדש לרבות בביאורים הרלוונטיים כדי להתאים לכותרות הסעיפים ולדרישות הדיווח בתקופה השוטפת. בפרט, סווגו מחדש:

- בעקבות יישום לראשונה של הוראות הפיקוח על הבנקים בדבר התאמת אופן ההצגה של הדוח על הרווח הכולל לדרישות בכללי חשבונאות מקובלים בארה"ב (ASU 2011-05 ו- ASU 2011-12) וכן לאופן ההצגה המקובל של הדוח על הרווח הכולל בדוחות הכספיים של תאגידים בנקאיים בארה"ב, פריטי רווח כולל אחר בדוחות הכספיים לשנים 2012 ו- 2011 סווגו מחדש כך שאינם מוצגים בנפרד במסגרת דוח על השינויים בהון אלא מדווחים בסכום כולל תוך פירוט ההרכב שמוצג במסגרת דוח נפרד שנקרא "דוח מאוחד על הרווח הכולל" אשר מוצג מייד לאחר דוח רווח והפסד.
- בעקבות הבהרת בנק ישראל שפורסמה במרס 2013 שלא לכלול פקדונות בנק ישראל במסגרת סעיף חובות, יתרת פקדונות בבנקים בישראל בבאור 4 תוקנה בהתאם.
- בביאור 31 סווגו מחדש תוצאות המגזרים לתקופות השוואה, כתוצאה מטיוב מקור הנתונים המשמש להכנת הביאור. כאמור בביאור, מודל הנתונים המשמש לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי הפעילות של הבנק הינו בתהליך מתמשך של טיוב הנתונים, ובהתאם חל מעת לעת סיווג מחדש של התוצאות במידת האפשר.

ד. ישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות המפקח על הבנקים

בדוחות הכספיים לשנת 2013 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות המפורטים להלן:

- הוראה בנושא "דוח על הרווח הכולל".
- הוראה בנושא "קיזוז נכסים והתחייבויות".
- הוראה בנושא "גילוי על פיקדונות".
- מערכת חדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים.
- גילויים מסוימים מתוקף הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20 אשר נדרש ליישם לראשונה החל מיום 1 בינואר 2013.
- מכתב המפקח על הבנקים בנושא "עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור".
- עדכונים לביאור ניירות ערך שנקבעו בחוזר המפקח בדבר שילוב מכתבי הפיקוח בהוראות הדיווח.
- עדכונים בקשר להצגת ביאור נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון (ראה ביאור 17 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופה לפירעון).

המדיניות החשבונאית של הבנק, כפי שמפורטת בסעיף ה' שלהלן, משלבת את המדיניות החשבונאית החדשה בגין יישום תקני החשבונאות, עדכוני התקינה החשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים הנ"ל ומציגה את אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה.

ה. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) **בסיס האיחוד**

הבנק מיישם את התקנים הבינלאומיים בדבר צירופי עסקים IFRS 3 (2008), דוחות כספיים מאוחדים IFRS10 והשקעות בחברות כלולות IAS 28.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

א. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הבנק. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה.
המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הבנק.

ב. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברת בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק, נמדדים במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה (הייחוס נעשה גם כאשר יתרת הזכות שאינן מקנות שליטה שלילית).
אופציות מכר (PUT) לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה - בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים מיום 18 במרץ 2012 בנושא טיפול באופציות מכר שניתנו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2012 את הנחיות IFRS בנושא. לפיכך, אופציות מכר שהונפקו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המסולקות במזומן או במכשיר פיננסי אחר (לרבות האופציות שהונפקו לפני 1 בינואר 2012) מוכרות כהתחייבות בגובה הערך הנוכחי של תוספת המימוש. כמו כן, חלק הקבוצה ברווחי החברה הבת כולל את חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה, להם הנפיקה הקבוצה אופציות מכר.

ג. השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לבנק השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאלית, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות ביצוע העסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקו של הבנק בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הבנק מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.
כאשר חלקו של התאגיד הבנקאי בהפסדים עולה על ערך הזכויות של הבנק בחברה המטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני, הערך בספרים של אותן זכויות (כולל כל השקעה לזמן ארוך) מופחת לאפס והבנק אינה מכיר בהפסדים נוספים, אלא אם לבנק יש מחויבות לתמיכה בחברה המוחזקת או אם שילם סכומים בעבורה.

באשר לירידת ערך השקעות בחברות כלולות - ראה סעיף 1.ה.14 להלן ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים.

ד. עסקאות בין חברתיות

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הבנק בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראיה לירידת ערך.

ה. בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את המערכת החדשה של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בנושא איחוד דוחות כספיים ונושאים נלווים, תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 10, דוחות כספיים מאוחדים, תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 11, הסדרים משותפים ותיקון ל- IAS 28, תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 12, גילוי של זכויות בישויות אחרות, כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים. ליישום מערכת התקנים לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(2) מטבע חוץ והצמדה

הבנק מיישם את תקן בינלאומי IAS 21, בדבר השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ.

א. עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום (שער יציג המפורסם על ידי בנק ישראל אחת ליום). הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהוא מתואם לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.
נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.
הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הנובעים מתרגום למטבע פעילות של מכשירים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה אשר מוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירדת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).

ב. להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ועל מדד המחירים לצרכן ושיעור השינוי בהם:

	31 בדצמבר			שיעור השינוי בשנת		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	בשקל חדש			באחוזים		
שער החליפין של -						
הדולר של ארה"ב	**3.471**	3.733	3.821	**(7.0)**	(2.3)	7.7
האירו	**4.782**	4.921	4.938	**(2.8)**	(0.3)	4.2
	נקודות	**נקודות**	**נקודות**			
מדד המחירים לצרכן -						
לחודש נובמבר (מדד "ידוע")	**107.51**	105.50	104.0	**1.9**	1.5	2.5
לחודש דצמבר (מדד "בגין")	**107.62**	105.70	104.0	**1.8**	1.6	2.2

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

(3) בסיס הכרה בהכנסות ובהוצאות

א. הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:

- ריבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הריבית שיוכר כהכנסת ריבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הריבית החוזי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, ריבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.
- במידה ומבוצעת ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני במכשירי חוב, הכנסות הריבית ממועד זה ואילך מוכרות על בסיס מזומן, למעט במקרים בהם חלה עלייה משמעותית במחיר ובתשואה בה הנייר נסחר.
- הכנסות מעמלות פירעון מוקדם של הלוואות, לאחר ניכוי חלק יחסי המתייחס להון הפיננסי, נכללו בדוח רווח והפסד בשיעורים שנתיים שווים במשך יתרת התקופה לפירעון האשראי או במשך שלוש שנים ממועד הפירעון המוקדם, לפי התקופה הקצרה ביותר.

ב. עמלות תפעוליות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה וסחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. הכנסות והוצאות אחרות – מוכרות על בסיס צבירה.

ד. הכנסות והוצאות מניירות ערך למסחר וממכשירים נגזרים, נרשמות לפי השינויים בשווי ההוגן.

(4) **ניירות ערך**

א. ניירות הערך של הבנק מסווגים לשלושה תיקים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים כדלקמן:

1. "אגרות חוב מוחזקות לפדיון" - אגרות חוב שלבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד לפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל השקעתו הרשומה. אגרות החוב המוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלותן ליום הדיווח המהווה את הערך הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה או שער שנצברו וכן מרכיב הניכיון או הפרמיה שנוצר ברכישה וטרם הופחת ובניכוי הפסדים לירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני. ההכנסות מאגרות החוב לפדיון נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס צבירה.

2. "ניירות ערך למסחר" - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות הערך מוצגים לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, נזקפים לדוח רווח והפסד.

3. "ניירות ערך זמינים למכירה" - ניירות ערך אשר לא סווגו בשתי הקטגוריות האחרות. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.

ב. הכנסות מדיבידנד, צבירת ריבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.

ג. הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויים ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת הדיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור משמעותי מהעלות (לגבי איגרות חוב- העלות המופחתת). זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיח ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שיעור ההפסד ביחס לעלות נייר הערך (לגבי אג"ח – לעלות המופחתת);
- משך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו;
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
- הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
- במקרה של איגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
- במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.

כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשוויו ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואינן נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

ד. לענין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף 1.ה.6. להלן.

ה. בחישוב רווחי מימוש ניירות ערך מחושבת העלות על בסיס ממוצע משקולל נע.

ו. השקעותיו של הבנק במניות ובקרנות הון סיכון מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלות אופי אחר מזמני. רווח מהשקעות במניות והון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.

(5) **חובות פגומים, סיכון אשראי, והפרשה להפסדי אשראי**

הבנק מיישם, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (ASC 310) והוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, החל מאותו מועד, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על בנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי.

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים, אשראי לממשלה, וכו'. יתרת החוב הרשומה במאזן מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת ריבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הריבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה.
לאור זאת, יתרות אשראי שהוצגו בתקופות שלפני תקופת יישום ההוראה לראשונה אינן ברות השוואה ליתרות האשראי המדווחות לאחר תחילת יישומה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בדבר מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב), לא חל שינוי בכלליהן.

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה (Appropriate) לכיסוי הפסדי אשראי צפויים (Estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים על מנת לקיים (כחשבון התחייבותי נפרד) הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

<u>הפרשה פרטנית להפסדי אשראי</u> –
הבנק בוחן על בסיס פרטני כל חוב שיתרתו החוזית הינה בעיקרה מעל 500 אלפי ש"ח (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות). הפרשה פרטנית להפסדי אשראי לגבי כל חוב שנבחן פרטנית כאמור, אשר סווג כפגום וכן חובות בעייתיים במסגרת ארגון מחדש.
ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.
לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות החזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

<u>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי</u> –
מחושבת על מנת לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים וכן הלוואות לדיור. ההפרשה (למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה מזערית לפי שיטת עומק הפיגור) מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב- FAS 5 (ASC 450)- טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על נוסחה המפורטת בהוראת שעה שקבע המפקח על הבנקים וזאת בתוקף עד וכולל ליום 31 בדצמבר 2012. הנוסחה מבוססת על טווח שיעורי ההפסד ההיסטוריים בענפי משק שונים, בחלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, שחושבו בשנים 2008-2010 וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל החל מיום 1 בינואר 2011.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים טרם הפרסום של הנחיות מעודכנות וסופיות בנושא הפרשה קבוצתית, הבנק ממשיך ליישם את ההוראות שנקבעו בהוראת השעה.
עד לסוף שנת 2012 ההפרשה הקבוצתית חושבה על פי ממוצע שיעורי הפסדי אשראי היסטוריים בשנים 2010- 2008 בלבד, מטעמי שמרנות הואיל ושימוש בשיעורי המחיקות החשבונאיות נטו, החל משנת 2011 (כנדרש בהוראה), היה מביא לקיטון בשיעורי מקדמי ההפרשה הקבוצתית. על רקע כוונת הפיקוח על הבנקים להגדיל את ההפרשה הקבוצתית (ראה סעיף 1.ו.3), החל משנת 2013 עודכנה מתודולוגיית חישוב המקדמים המשמשים לחישוב ההפרשה הקבוצתית. המתודולוגיה המעודכנת מתבססת על שיעורי המחיקות החשבונאיות בפועל משנת 2011 ושיעורי ההפרשות להפסדי אשראי משנת 2008 ועד שנת 2010. בנוסף, מבוצעות התאמות של ההפרשה הקבוצתית, במידת הצורך לסביבה הכלכלית. במסגרת עדכון המתודולוגיה כאמור לעיל, בחר הבנק להשאיר את המקדמים המחמירים לחישוב ההפרשה הקבוצתית בגין תת ענף קבלנות כללית, ולא לעדכנם בהתאם לנתוני המחיקות נטו החל משנת 2011, הואיל ולהערכת הבנק מקדמים אלה מביאים לידי ביטוי בין השאר את רמת אי הודאות השוררת בענף. בנוסף, בהתאם להוראות המעבר של הפיקוח על הבנקים יש לנטרל החל משנת 2013 את נתוני ההפרשות בגין שנת 2008. מטעמי שמרנות ועקב הצורך לתת ביטוי במקדם לאי ודאות, החליט הבנק להמשיך ולהתחשב בנתוני 2008 בחישוב המקדמים גם החל מתחילת שנת 2013 ואילך, במידה ונטרולם גורם לקיטון בהפרשה הקבוצתית.יודגש כי המתודולוגיה כאמור לעיל, תשמש את הבנק בקביעת ההפרשה הקבוצתית עד להשלמת בחינת ההשפעה של טיוטת הנחיית הפיקוח על הבנקים בדבר הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי. השפעת עדכון המתודולוגיה כאמור לעיל ברבעון הראשון של 2013 הביאה לגידול בהפרשה הקבוצתית ברבעון הראשון בסכום של כ- 13 מיליון ש"ח.

נציין כי, בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובודק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

<u>הלוואות לדיור</u> - הפרשה מזערית בגין הלוואות לדיור מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל ההלוואות לדיור, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.
בנוסף הבנק מיישם את הוראות מכתב המפקח על הבנקים בנושא עדכון הנחיות בנושא נדל"ן לדיור.
ביום 21 במרס 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחייה בנושא הלוואות לדיור על פיה יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המוחזקת בגין הלוואות לדיור לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת ההלוואות האמורות ליום הדיווח. הבנק יישם את ההנחיות שנקבעו במכתב הפיקוח באופן של מכאן ולהבא החל מהדוח לרבעון הראשון לשנת 2013. כתוצאה מיישום ההוראות הוגדלה ההפרשה להלוואות לדיור שלא קיימת בגינן הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור או הפרשה ספציפית המוערכת על בסיס פרטני, בסך של כ- 12 מיליון ש"ח (הבנק מתאים באופן שוטף את ההפרשה הקבוצתית בגין הלוואות לדיור ל-0.35% מהיקף התיק).

<u>אשראי חוץ מאזני</u> - ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב- FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

<u>סיווג חובות</u> -
הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני הבעייתיים על פי הסיווגים שלהלן:

- <u>אשראי בהשגחה מיוחדת</u> מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.
- <u>אשראי נחות</u> מאזני הוא אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק על ידי השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

- אשראי פגום הוא אשראי שנבחן פרטנית ובהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי **(Probable)** שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בפרט, חוב מסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי - בהתאם לתקינה אמריקאית בנושא (ASC 310), חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי הינו חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, במסגרתו - מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב - הבנק העניק ויתור ללווה בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).
לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם:
(1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.
לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד הסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
- לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
- החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן
- ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים בריבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.

הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה בריבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:

- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות ריבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);
- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר וכל שינוי אחר בתנאי ההחזר, שלדעת הבנק יש בו משום ויתור.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי.

חובות שאורגנו מחדש יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי או מחיקה חשבונאית. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים.

מחיקה חשבונאית -
הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים בעייתיים אחרים. בחובות שגבייתם מותנית בביטחון נמחק באופן מיידי ההפרש שבין יתרת החוב לבין השווי ההוגן של הביטחון בניכוי עלויות הצפויות במכירה. כאשר אין ודאות שהסכום שיתקבל בסופו של דבר לפירעון החוב יכסה את יתרת החוב הרשומה של החוב, לאחר המחיקה החשבונאית יש לבצע הפחתה נוספת מהשווי ההוגן שחושב ולבצע בגינה הפרשה.
יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

הכרה בהכנסה -
במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות ריבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הריבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה בעבר ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר ריבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. כל זמן שקיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת קרן ולאחר מכן כהכרה בהכנסות ריבית אשר ירשמו בסעיף הכנסות מריבית.
חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית. לצורך כך בוחן הבנק ביצועי פירעון של 6 תשלומים רצופים ללא פיגור בהלוואות הנפרעות בתשלומים חודשיים או לאחר פירעון חלק מהותי מקרן החוב (20%) בהלוואות הנפרעות בתשלומים שאינם חודשיים.
לגבי חובות שנבחנים ומופרשים על בסיס קבוצתי, לרבות חובות המצויים בפיגור של 90 יום או יותר ונמדדים על בסיס קבוצתי, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות ריבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטה כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20 –
הבנק מיישם את הוראות חוזר המפקח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי לאימוץ עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20, אשר דורש גילוי רחב יותר לגבי יתרות חובות, תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, רכישות ומכירות מהותיות כלשהן של חובות במהלך תקופת הדיווח וגילויים בנוגע לאיכות האשראי.
הבנק מיישם את ההוראות החל מיום 1 בינואר 2012 בדרך של מכאן ולהבא. חלק מדרישות הגילוי החדשות בדבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מיושמות על ידי הבנק החל מיום 1 בינואר 2013. לגבי גילויים חדשים כאמור, לא נדרש הבנק לכלול מידע השוואתי. ליישום ההוראות לראשונה לא הייתה השפעה למעט עדכון מתכונת הגילוי בביאור 4 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי.

(6) **קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים**

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו ב- FAS 157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב- U.S. GAAP וב- IFRS.

שווי הוגן מוגדר כסכום/מחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי. 157 FAS מפרט מדרג של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת שווי הוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים.
- נתוני רמה 2: מחירים מצוטטים לנכסים או להתחייבויות דומים בשווקים פעילים; מחירים מצוטטים לנכסים זהים או התחייבויות זהות בשווקים שאינם פעילים; מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר כל הנתונים המשמעותיים בהם הינם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.
- נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות הנובעים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים המשמעותיים בהם הינם לא נצפים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מדרג זה דורש שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה- bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.

בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

<u>ניירות ערך</u>

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן, כאמור לעיל, אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

<u>מכשירים פיננסיים נגזרים</u>

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר (השוק שבו המחיר בהעברת הנכס הינו המחיר המקסימאלי או המחיר בהעברת ההתחייבות הינו המחיר המינימאלי, בניכוי עלויות עסקה). מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

<u>מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים</u>

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי של החובות. מכשירים אלה מוצגים לפי שווי ההוגן במסגרת באור יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסים בלבד והשפעתם לא חלה על היתרות המאזניות ו/או על הרווח והפסד. להרחבה לגבי השיטות והנחות העיקרית המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 20 בדבר יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים.

<u>הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע (The credit valuation adjustment- CVA)</u>

התקן דורש מהתאגיד הבנקאי לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של מכשירים נגזרים. הבנק מבצע הערכת שווי הוגן בהתבסס על אינדיקציות מעסקאות בשוק פעיל לאיכות האשראי של הצד הנגדי, ככל שהאינדיקציות כאמור זמינות במאמצים סבירים. הביטחונות הנזילים שהבנק דורש מצד נגדי אינם מיוחסים ספציפית לפעילות במכשיר נגזר בודד אלא לכלל הפעילות של הצד הנגדי ולכן, הבנק נדרש לבצע התאמות לשווי ההוגן בגין איכות הצד הנגדי. האינדיקציות לאיכות האשראי של הצד הנגדי נגזרות, בין היתר, ממחירים של מכשירי חוב של הצד הנגדי הנסחרים בשוק פעיל וממחירים של נגזרי אשראי שהבסיס שלהם הוא איכות האשראי של הצד הנגדי. במידה ולא קיימות אינדיקציות כאמור, הבנק מחשב את ההתאמות בהתבסס על דירוגים פנימיים (כגון: אומדנים לשיעורי כשל צפויים ושיעורי הפסדי אשראי בעת כשל). עבור צדדים נגדיים, החתומים על הסכמי התחשבנות נטו (Netting), סיכון האשראי מחושב על בסיס הפורטפוליו של סך המכשירים הנגזרים של הצד הנגדי ברמת חשיפה נטו. עבור צדדים נגדיים שאינם חתומים, החישוב מבוצע בנפרד על צד הנכסים ועל צד ההתחייבויות, ללא הפעלת קיזוז. כאשר החשיפה היא התחייבותו של הבנק כלפי צד נגדי, הבנק משקף בשווי ההוגן את ההסתברות לחדלות פירעון של הבנק (סיכון הבנק נגזר מהדירוג של הבנק). בשנת 2013 הבנק אימץ את הוראות המעבר בנושא כך שאינו נדרש להשתמש במודלים מורכבים הכוללים תרחישים שונים של חשיפה פוטנציאלית כדי למדד את רכיב סיכון האשראי. החל מהרבעון הראשון לשנת 2014 ואילך הבנק צפוי ליישם מתודולוגיה מתקדמת יותר בנושא.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(7) קיזוז מכשירים פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים ביום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר בנושא זה שפורסם ביום 12 בדצמבר 2012 על ידי המפקח על הבנקים, נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בנוגע לקיזוז מכשירים נגזרים נקבע כי תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרתם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

(1) בגין אותן ההתחייבויות, יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
(2) בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
(3) גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

בהתאם להוראות קיזוז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים אפשרי בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז. כמו כן, נקבע כי בנק יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.
בחוזר נקבע כי במקרים מסוימים הבנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים
ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement). עוד נקבע בחוזר כי קיזוז מאזני מצריך אישור מראש של המפקח על הבנקים. הבנק בחר שלא לקזז נכסים בין מכשירים נגזרים עם התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ועדכן את הגילוי בביאור 19 בהתאם לדרישות הגילוי החדשות שבהוראה. ליישום לראשונה לא הייתה השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק, למעט עדכון מתכונת הגילוי בביאור 19 כאמור לעיל.

(8) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

א. הבנק מבצע עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכוני מטבע חוץ וסיכוני ריבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו. בין השאר: עסקאות עתידיות, החלפות פיננסיות, אופציות וכו'.

ב. בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בדבר "חשבונאות מכשירים נגזרים ופעילות גידור", מוצגים כל הנגזרים, כנכסים או כהתחייבויות במאזן לפי שווי הוגן. השינוי בשווי ההוגן של מכשיר נגזרים לרבות מכשרים נגזרים המשמשים לגידור חשבונאי (גידור שווי הוגן) נזקפים מיידית בדוח רווח והפסד.

ג. חשבונאות גידור- גידור שווי הוגן- הבנק מחזיק מכשירים פיננסים נגזרים בין היתר לצרכי גידור סיכוני ריבית. באם מכשיר יועד לגידור, במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך. שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי נגזר שיועד לגידור שווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

ד. נגזרים משובצים- מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחוזה המארח ומטופלים בנפרד אם:
- אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החוזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכוני אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים;
- מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר;
- המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

(9) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים ולסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים שנקבעו בתקן.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את עדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-03 בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, אשר מהווה עדכון לכללים שנקבעו ב- FAS 166 (ASC 860).

הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון:

- קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר.
- הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל.

בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה.
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה;

הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן ההשאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים: (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

(10) **מיסים על ההכנסה**

הוצאת מיסים על הכנסה כוללת מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון. במקרים אלו הוצאת המיסים על הכנסה נזקפת להון.

<u>מיסים שוטפים</u>

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוק שנחקק או נחקק למעשה לתאריך המאזן, והכולל שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

ההפרשה למיסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר של מוסדות כספיים נכלל בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

<u>מיסים נדחים</u>

הבנק מכיר במיסים נדחים בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. ואולם, הבנק לא מכיר במיסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה במוניטין,
- ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס,
- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה ואין זה צפוי שהם יתהפכו בעתיד הנראה לעין.

המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

הבנק מקזז נכסי והתחייבות מיסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה חברה נישומה, או בחברות בנות שונות, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המיסים מיושבים בו זמנית.

פוזיציות מס לא וודאיות - הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימאלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(11) **בניינים וציוד**

הבנק מיישם תקן בינלאומי IAS 16 בדבר רכוש קבוע.

<u>הכרה ומדידה</u>
פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת הוצאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כמו כן, בהתאם להוראות הדיווח לציבור הבנק מסווג בסעיף בניינים וציוד את העלויות בגין נכסי תוכנה שנרכשו או עלויות שהוונו כנכס בגין תוכנות שפותחו באופן פנימי לשימוש עצמי. לגבי הטיפול החשבונאי בעלויות תוכנה ראה סעיף 13 להלן.

כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע.

רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

<u>עלויות עוקבות</u>
עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

<u>פחת</u>
פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס.

פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריטי הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים בחכירות מימוניות מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות שבבעלות הבנק אינן מופחתות.

האומדנים בדבר שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:

- בניינים ומקרקעין 50 שנים (קרקע בבעלות אינה מופחתת)
- ריהוט וציוד 6.7-14.3 שנים
- שיפורים במושכר ובבעלות 10-15.4 שנים
- עלויות תוכנה 4-7 שנים
- עלויות חומרה 3-4 שנים

לעניין ירידת ערך נכסים לא פיננסיים ראה סעיף 14 להלן.

(12) **חכירות**

הבנק מיישם את התקן הבינלאומי IAS 17.

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושא הבנק באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים.

תשלומים עתידים למימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משוויה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם חכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הבנק.

תשלומים במסגרת חכירה תפעולית, למעט דמי חכירה מותנים, נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה.

לפירוט בדבר דמי חכירה תפעולית ששולמה מראש, ראה באור 18.ג.1.

(13) **עלויות תוכנה**

הבנק מיישם את תקן בינלאומי IAS 38 בנושא עלויות תוכנה.
תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס תוכנה כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים.
עלויות אחרות בגין פעילויות פיתוח ועלויות מחקר נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.
בתקופות עוקבות עלויות פיתוח שהוונו נמדדות לפי עלות בניכוי הפחתות והפסדים מירידת ערך שנצברו.

<u>עלויות עוקבות</u>
עלויות עוקבות מוכרות כעלויות תוכנה אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

<u>הפחתה</u>
הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסי תוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש.
תוכנות בתהליך פיתוח אינן מופחתות באופן שיטתי כל עוד הן אינן זמינות לשימוש. לפיכך, נכסי התוכנה נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש.
אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה בגין עלויות תוכנה שזוהו כמערכות ליבה הינו ל- 7 שנים, חלק הבנק במערכות בפיתוח בנק לאומי לפי אורך החיים המוערך בבנק לאומי (ממוצע כ- 6.6 שנים) ולעלויות תוכנה אחרות הינו ל- 4 שנים.
האומדנים בדבר שיטת ההפחתה, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

(14) **ירידת ערך נכסים שאינם פיננסים**

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים במאוחד,שבתחולת IAS 36, למעט נכסי מיסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס. הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).
בקביעת שווי השימוש, יש להוון את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס.
למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים"). נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת, ולפיכך מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים.
נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.
הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד.
הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

<u>ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב</u>
בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים, בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תתבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב SOP 98-1: Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40):

א. לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;
ב. חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
ג. בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
ד. עלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
ה. לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.

באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון את הצורך בביצוע ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב- IAS 36 , ירידת ערך נכסים.

(15) **תשלומים מבוססי מניות**

הבנק מיישם IFRS 2, תשלום מבוסס מניות, השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

(16) **התחייבויות תלויות**

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי על פי הוראות המפקח על הבנקים באופן שהתביעות סווגו בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

א. צפוי (Probable) ההסתברות מעל ל- 70% - נכללה הפרשה מלאה.
ב. אפשרי (Reasonably possible) ההסתברות מעל 20% וקטנה או שווה ל- 70% - לא נכללה הפרשה, ניתן גילוי כאשר סך התביעות מצטברות לסכום מהותי.
ג. קלוש (Remote) ההסתברות קטנה או שווה ל- 20%- לא נכללה הפרשה ולא ניתן גילוי. כאשר ההפסד המירבי הוא מהותי ביותר ניתן גילוי.

במקרים חריגים קבעה הנהלת הבנק בהסתמך על יועציה המשפטיים, כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ותביעה שאושרה כייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה, (בהתייחס לתביעה הכוללת בקשה להכרתה כתביעה ייצוגית, קביעה כאמור אפשרית עד ארבעה דוחות כספיים שפורסמו לאחר שהוגשה התביעה). הבנק נתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים המתנהלים כנגד הבנק וחברות מאוחדות.
בביאור 18 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגינן הפרשה, ואשר סכום כל אחת מהן (או צירוף מספר תביעות בנושאים דומים), על פי כתב התביעה, עולה על סכום המהווה שיעור של כ- 1% מהון הבנק.

(17) **רווח למניה**

הבנק מיישם את תקן בינלאומי IAS 33, רווח למניה ומציג נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלו. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הבנק במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.
הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד המתייחס לבעלי המניות הרגילות והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור, בגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות, הכוללות, בין היתר, כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(18) זכויות עובדים

בגין כל ההתחייבויות של יחסי עובד-מעביד קיימות עתודות מתאימות על פי דין, הסכם, נוהג וציפיות ההנהלה. התחייבויות עתידיות בגין פנסיה, פיצויים עודפים ומענקי יובל מחושבות על ידי אקטואר מומחה בשיטת הערכה של הטבות נצברות ובהתחשב בין היתר על בסיס הסתברויות על בסיס ניסיון העבר והערכת הנהלה. שיעור היוון של העתודות הינו 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. לפירוט בדבר ההנחות האקטואריות ראה באור 15.

התחייבויות לפיצויי פרישה ופנסיה מכוסות בעיקרן על ידי יעודות אשר מופקדות בקופות גמל לקצבה ולפיצויים. בגין סכומי ההתחייבות אשר אינם מכוסים כאמור, נכללה הפרשה בדוחות הכספיים ראה באור 15.

רווחים והפסדים שנצברו בגין קופה מרכזית לפיצויים וקופות גמל לקצבה ופיצויים נזקפים לרווח והפסד.

<u>הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים</u> –
הבנק מיישם את חוזר בנק ישראל בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" בעניין פיצויים מעבר למחויבות חוזית (להלן: "פיצויים עודפים").
לפי החוזר, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים מוצגת בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.
יצוין כי להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים לעובדים שבהסכם קיבוצי.

(19) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא "הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה".
במידה ובוצעה עסקה בנכסים והתחייבויות עם בעל שליטה אזי הנכסים וההתחייבויות ימדדו לפי שווי הוגן במועד העסקה. במידה ויהיה פער בין התמורה לבין השווי ההוגן, בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, יזקוף הבנק את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

(20) גילויים בהקשר לצד קשור

תקן בינלאומי IAS 24 בהקשר לצד קשור, קובע את דרישות הגילוי שעל הבנק לתת על יחסיה עם צד קשור וכן על עסקאות ויתרות שטרם נפרעו עם צד קשור. בנוסף נדרש, מתן גילוי על תגמול לאנשי מפתח ניהוליים. אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כאנשים שיש להם סמכות ואחריות לתכנון פעילות הבנק, להכוונה ושליטה עליה או בעקיפין, לרבות דירקטור כלשהו (פעיל או לא פעיל) של הבנק.

ו. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) הוראות בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות ריבית

ביום 29 בדצמבר 2011 פורסם חוזר המפקח על הבנקים אשר נועד להתאים את הוראות הדיווח לציבור לצורך אימוץ הכללים שנקבעו במסגרת תקני חשבונאות מקובלים בארה"ב בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות אחרות. ההוראה קובעת כללים לטיפול בעמלות מיצירת הלוואות ובעלויות ישירות ליצירת הלוואות. העמלות והעלויות הכשירות בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהוראה, לא יוכרו באופן מיידי בדוח רווח והפסד אלא יובאו בחשבון בחישוב שיעור הריבית האפקטיבית של ההלוואה. בנוסף, ההוראה משנה את הטיפול בעמלות ועלויות הקשורות להתחייבויות להקצאת אשראי לרבות עסקאות בכרטיסי אשראי. כמו כן, בהוראה נקבעו כללים בנוגע לטיפול בשינויים בתנאי החוב אשר לא מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי, טיפול בפירעונות מוקדמים של חובות וכן טיפול בעסקאות מתן אשראי אחרות כגון עסקאות סינדיקציה.
במהלך חודש אוקטובר 2013 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא עמלות שאינן ניתנות להחזרה ועלויות

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

אחרות, אשר קובע הנחיות והבהרות מסוימות בנוגע לאופן היישום של תקן FAS 91. כמו כן, פורסם עדכון להוראות מעבר בנושא מדידת הכנסות ריבית אשר קובע הנחיות בנוגע לאופן היישום לראשונה. בין היתר, נקבע כי היישום לראשונה יבוצע באופן של מכאן ואילך על עסקאות שנוצרו או חודשו החל מיום 1 בינואר 2014 וכן המשך פריסה של עמלות מפירעון מוקדם בגין פירעונות מוקדמים שבוצעו לפני מועד היישום לראשונה. בנוסף, הובהר כי תאגיד בנקאי לא יוכל לדחות עלויות פנימיות ביצירת הלוואות ללא אישור מוקדם מיחידת דיווח כספי בפיקוח על הבנקים
ההוראה תיושם החל מיום 1 בינואר 2014 ללא דחיית העלויות הישירות הנגרמות ביצירת הלוואה.
הבנק בוחן את השלכות אימוץ ההוראה על הדוחות הכספיים. בשלב זה, לא ניתן לכמת ברמה סבירה של דיוק את השפעת אימוץ ההוראה על הדוחות הכספיים.

(2) **<u>דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי החשבונאות המקובלים</u>:**

בחודש יולי 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות את תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים. התקן קובע כי ישויות הכפופות לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 ומחויבות לדווח על פי תקנותיו של חוק זה, יערכו את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS לתקופות המתחילות החל מיום 1 בינואר 2008. האמור לא חל על תאגידים בנקאיים שדוחותיהם הכספיים ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
בחודש יוני 2009 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) אשר קובע את אופן האימוץ הצפוי של תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) על ידי תאגידים בנקאיים.
ביום 27 בינואר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים לפי כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב. בהתאם לטיוטה בנקים יידרשו לאמץ באופן מלא את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. הטיוטה אינה קובעת תאריך יעד או הוראות מעבר ליישום כללי החשבונאות כאמור, אולם החל ממועד המעבר שיקבע בהמשך תאגידים בנקאיים ידרשו לעדכן באופן שוטף את הטיפול החשבונאי בהתאם להוראות מעבר בעדכונים חדשים לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב שיפורסמו ובהתאם להבהרות שיימסרו על ידי הפיקוח על הבנקים.

(3) **הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי**

ביום 18 ביולי 2013 הועברה לדיון בוועדה המייעצת טיוטת חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי". הטיוטה מאריכה את התחולה של הוראת השעה בנושא חישוב הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בהתבסס על פילוח לפי ענפי משק, קובעת הבהרות והנחיות לאופן החישוב של שיעור הפסדי העבר וכן קובעת דרישות מקיפות בקשר להכללה במסגרת מקדם ההפרשה את ההתאמות בגין הגורמים הסביבתיים. בנוסף, מחייבת הטיוטה הרחבה משמעותית של דרישות התיעוד התומך במקדם ההפרשה הקבוצתית ובנאותות כוללת של ההפרשה וכן הרחבה משמעותית של דרישות הדיווח להנהלה ולדירקטוריון. ההשפעה הצפויה בגין יישום ההנחיות בקשר לחישוב שיעור הפסדי העבר תטופל בדרך של שינוי אומדן ותיזקף לרווח והפסד. מועד היישום לראשונה טרם נקבע סופית.
יישום ההנחיות בכל הקשור לדרישות בדבר כימות הגורמים הסביבתיים, נאותות כוללת של ההפרשה ודרישות התיעוד עלול לחייב היערכות נרחבת מצד הבנק ושינוי מתודולוגיות הקיימות לכימות ההפרשה הקבוצתית. לאור זאת, בשלב זה, אין באפשרות הבנק לכמת את ההשלכות הצפויות מיישומן.

(4) **דיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר**

ביום 30 בספטמבר 2013 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא דיווח על סכומים שסווגו מחדש מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר. החוזר נועד להתאים את דרישות הגילוי בקשר לסיווג מחדש של פריטים מחוץ לרווח כולל אחר מצטבר בהתאם לעדכון תקן חשבונאי אמריקאי ASU 2013-02. החוזר מוסיף לביאור על רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר דרישת גילוי על הסעיפים בדוח רווח והפסד שבהם נכללו הסכומים שסווגו מחדש מרווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד.
יישום ההוראות ייעשה בדרך של יישום למפרע החל מיום 1 בינואר 2014. ליישום החוזר לא צפויה השפעה על הדוחות הכספיים מלבד השפעה הצגתית על ביאור רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר.

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

(5) **<u>אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים</u>**

ביום 30 בינואר 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. הטיוטה מעדכנת את דרישות ההכרה המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. טיוטה זו כוללת עדכונים מסוימים בהוראות הדיווח לציבור, אך אינה כוללת את כל העדכונים הנדרשים להוראות בעקבות אימוץ כללים אלו. נושאים אלו, לרבות הבהרות נוספות אם ידרשו, יטופלו בנפרד.
הטיוטה קובעת כי התיקונים להוראות הדיווח הציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה יתוקנו למפרע מספרי ההשוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור. בין היתר, בהתאם לאמור בטיוטה:

- שיעור ההיוון לחישוב ההתחייבות בגין זכויות העובדים יתבסס על תשואות שוק של אגרות חוב ממשלתיות בישראל. כתוצאה מכך, תבוטל הוראת השעה בהוראות הקיימות הקובעת את שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים בשעור של 4%.
- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא תשלומים מבוססי מניות כאמור ב- ASC 718 – Compensation – Stock Compensation.

בהתאם לטיוטה שפרסם הפיקוח, נדרש בדוחות הכספיים לשנת 2013 לכל הפחות לתת גילוי לאומדן ההשפעה הכמותית על ההון העצמי של חישוב ההתחייבויות בשל זכויות עובדים תוך שימוש בשיעורי היוון המבוססים על תשואות שוק למועד הדיווח של אג"ח ממשלתיות בישראל.
להערכת הבנק, בהתבסס על אומדן ראשוני שבוצע, ההשפעה נטו הצפויה על ההון הבנק ליום 31 בדצמבר 2013 כאשר שיעור ההיוון נעשה על בסיס עקום ריבית אג"ח ממשלתיות לזמן ארוך הינו כ- 70 מיליון ש"ח (כ - 110 מיליון ש"ח לפני מסים). יודגש כי לאימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים עשויות להיות השפעות נוספות על הבנק לרבות השפעות על ההון, ההשפעה שצוינה לעיל אינה מביאה בחשבון השפעות נוספות כאמור אלא רק את השפעת השימוש בשיעורי היוון כפי שצוין לעיל.
לצורך חישוב דרישות הון בהתאם להוראות באזל III, בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299, יתרת רווח או הפסד מצטבר בגין מדידות מחדש של התחייבויות נטו או נכסים נטו בגין הטבה מוגדרת לעובדים לא תובא בחשבון באופן מיידי אלא תהיה כפופה להוראות מעבר, כך שהשפעתה תיפרס בשיעורים שווים של 20% לשנה.

באור 2 - מזומנים ופקדונות בבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1)**:**

	31 בדצמבר	
	2013	**2012**
	במיליוני ש"ח	
מזומנים ופקדונות בבנק ישראל	**9,305**	7,345
פקדונות בבנקים מסחריים (2)	**619**	901
סך הכל	**9,924**	8,246
מזה - מזומנים, פקדונות בבנקים ופקדונות בבנק ישראל לתקופה מקורית של עד שלושה חודשים	**9,776**	7,895

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) מזה: יתרת הפיקדונות בבנקים בישראל ליום 31 בדצמבר 2013 הינה בסך 174 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 425 מיליוני ש"ח) והיתרה בגין מסלקת הבנקים הינה בסך של כ- 100 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012- 158 מיליוני ש"ח).

(3) בדבר שעבודים ראה באור 14.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

באור 3 - ניירות ערך

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1)**:**

	31 בדצמבר 2013				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן (3)
			רווחים	הפסדים	
	במיליוני ש"ח				
א. ניירות ערך זמינים למכירה					
אגרות חוב ומלוות -					
של ממשלת ישראל	**2,430**	**2,398**	**36**	**(4)**	**2,430**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**745**	**729**	**16**	**-**	**745**
של מוסדות פיננסיים זרים	**149**	**147**	**2**	**- ***	**149**
מגובי נכסים (ABS)	**55**	**50**	**6**	**(1)**	**55**
של אחרים בישראל	**754**	**703**	**55**	**(4)**	**754**
של אחרים זרים	**13**	**13**	**- ***	**- ***	**13**
	4,146	**4,040** (4)	**115**	**(9)**	**4,146**
מניות וניירות ערך אחרים	**92**	**76** (5)	**16**	**- ***	**92** (6)
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	**4,238**	**4,116**	**131** (7)	**(9)** (7)	**4,238**

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (3)
	במיליוני ש"ח				
ב. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב ומלוות -					
של ממשלת ישראל	**548**	**537**	**12**	**(1)**	**548**
של מוסדות פיננסיים בישראל	**- ***	**- ***	**- ***	**-**	**- ***
של אחרים בישראל	**7**	**8**	**- ***	**(1)**	**7**
	555	**545**	**12**	**(2)**	**555**
מניות וניירות ערך אחרים	**17**	**17**	**2**	**(2)**	**17**
סך כל ניירות הערך למסחר	**572**	**562**	**14** (8)	**(4)** (8)	**572**
סך כל ניירות הערך	**4,810**	**4,678**			**4,810**

	ליום 31 בדצמבר 2013
	במיליוני ש"ח
ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב פגומות ואיגרות חוב בפיגור	
יתרת חוב רשומה של-	
אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	**- ***
אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית	**65**
סך הכל יתרות חוב רשומות	**65**

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) ראה באור 1.א.(2).
(2) לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 22 ו- 23.
(3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
(4) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.13 בסך 67 מיליון ש"ח.
(5) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.13 בסך 22 מיליון ש"ח.
(6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 38 מיליון ש"ח.
(7) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
(8) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:
א. לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 14.
ב. ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של היישות המנפיקה את הנייר הערך.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

	31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן (3)
			רווחים	הפסדים	
	במיליוני ש"ח				
א. ניירות ערך זמינים למכירה					
אגרות חוב ומלוות -					
של ממשלת ישראל	2,687	2,624	63	* -	2,687
של מוסדות פיננסיים בישראל	726	715	12	(1)	726
של מוסדות פיננסיים זרים	166	164	2	* -	166
מגובי נכסים (ABS)	58	51	7	* -	58
של אחרים בישראל	821	803	35	(17)	821
של אחרים זרים	5	5	-	-	5
	4,463	4,362 (4)	119	(18)	4,463
מניות וניירות ערך אחרים -	100	89 (5)	13	(2)	100 (6)
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	4,563	4,451	132 (7)	(20) (7)	4,563

	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן (3)
	במיליוני ש"ח				
ב. ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב ומלוות -					
של ממשלת ישראל	337	326	11	* -	337
של מוסדות פיננסיים בישראל	8	8	-	* -	8
של אחרים בישראל	14	17	-	(3)	14
	359	351	11	(3)	359
מניות וניירות ערך אחרים -	18	21	1	(4)	18
סך כל ניירות הערך למסחר	377	372	12 (8)	(7) (8)	377
סך כל ניירות הערך	4,940	4,823			4,940

	ליום 31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח
ג. מידע נוסף לגבי אגרות חוב	
יתרת חוב רשומה של-	
אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית	* -
אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית	51
	51

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות חוב ובהשקעות במניות - ראה באורים 22 ו- 23.

(3) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(4) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.12 בסך 60 מיליון ש"ח.

(5) לאחר הפרשה מצטברת לירידת ערך השקעה נכון ל-31.12.12 בסך 22 מיליון ש"ח.

(6) כולל מניות וניירות ערך אחרים שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות, בסך 36 מיליון ש"ח.

(7) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל

(8) נזקפו לדוח רווח והפסד.

הערות:

א. לענין שעבודים על אגרות חוב, ראה באור 14.

ב. ההבחנה בין אגרות חוב של ישראל לבין אגרות חוב זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של היישות המנפיקה את הנייר הערך.

באור 3 - ניירות ערך (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1)**:**

ד. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציית הפסד שטרם מומש (2)

31 בדצמבר 2013

	פחות מ - 12 חודשים [3]				12 חודשים ומעלה [4]			
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		
		0%-20% [5]	20%-40% [6]	סה"כ		0%-20% [5]	20%-40% [6]	סה"כ
	במיליוני ש"ח							
אגרות חוב -								
של ממשלת ישראל	181	(4)	-	(4)	-	-	-	-
של מוסדות פיננסיים זרים	18	- *	-	- *	2	- *	-	- *
מגובי נכסים (ABS)	1	- *	-	- *	14	(1)	-	(1)
של אחרים בישראל	107	(4)	- *	(4)	16	- *	-	- *
של אחרים זרים	5	- *	-	- *	-	-	-	-
	312	(8)	- *	(8)	32	(1)	-	(1)
מניות ונייר ערך אחרים	6	- *	-	- *	- *	-	- *	- *
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	318	(8)	- *	(8)	32	(1)	- *	(1)

31 בדצמבר 2012

	פחות מ - 12 חודשים [3]				12 חודשים ומעלה [4]			
	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו			שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		
		0%-20% [5]	20%-40% [6]	סה"כ		0%-20% [5]	20%-40% [6]	סה"כ
	במיליוני ש"ח							
אגרות חוב -								
של ממשלת ישראל	281	- *	-	- *	-	-	-	-
של מוסדות פיננסיים בישראל	467	- *	-	- *	11	- *	(1)	(1)
של מוסדות פיננסיים זרים	-	-	-	-	4	- *	-	- *
מגובי נכסים (ABS)	-	-	-	-	15	- *	-	- *
של אחרים בישראל	39	(3)	-	(3)	207	(14)	-	(14)
	787	(3)	-	(3)	237	(14)	(1)	(15)
מניות ונייר ערך אחרים	10	(1)	-	(1)	7	(1)	-	(1)
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה	797	(4)	-	(4)	244	(15)	(1)	(16)

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) החל מיום 31 דצמבר 2013 מיישם הבנק את ההנחיות שבחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא שילוב מכתבי הפיקוח על הבנקים בהוראות הדיווח לציבור. החוזר כולל דרישות גילוי חדשות לעניין שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו של ניירות ערך זמינים למכירה בחלוקה לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך מסך העלות המופחתת. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה באור 1.ד.

(3) השקעות שהיו בפוזיציית הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ- 12 חודשים.

(4) השקעות שהיו בפוזיציית הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה.

(5) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה עד 20% מהעלות המופחתת שלהן.

(6) השקעות שההפסד שטרם מומש בגינן מהווה מעל 20% ועד 40% מהעלות המופחתת שלהן.

באור 3 א - מכשירים פיננסיים מגובי נכסים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1)**:**

להלן מידע באשר לנתוני העלות המופחתת והשווי ההוגן של אגרות חוב מגובות נכסים הכלולות בתיק הזמין למכירה:

	31 בדצמבר 2013				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
			רווחים	הפסדים	
	במיליוני ש"ח				
אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)					
אחרים [(2)]	**55**	**50**	**6**	**(1)**	**55**
סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה	**55**	**50**	**6**	**(1)**	**55**

(2) מזה :

- 20 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA שדורגו בשנת 2010, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
- 10 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 6 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2013, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 14 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג A- שדורגה בשנת 2013, המגובות בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2013, המגובות בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג A+ שדורגה בשנת 2013, המגובה בעסקאות CLN.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מהתפלת מים.

	31 בדצמבר 2012				
	הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווח כולל אחר מצטבר		שווי הוגן
			רווחים	הפסדים	
	במיליוני ש"ח				
אגרות חוב מגובות נכסים (ABS)					
אחרים [(2)]	58	51	7	- *	58
סך הכל אגרות חוב מגובות נכסים זמינות למכירה	58	51	7	- *	58

(2) מזה :

- 22 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג AAA שדורגו בשנת 2010, הנכסים המגבים הינם אג"ח דולריות של מדינת ישראל.
- 17 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירות בדרוג AA שדורגו בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מתשלומי ארנונה של רשויות מקומיות.
- 14 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג A- שדורגה בשנת 2012, המגובות בתזרימי מזומנים ממכירת דירות.
- 2 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2012, המגובות בתזרים מזומנים מהשכרת נכסים.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA שדורגה בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מאג"ח שהונפקו על ידי חברת תשתיות.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח בדרוג A+ שדורגה בשנת 2011, המגובה בעסקאות CLN.
- 1 מיליון ש"ח - אג"ח לא סחירה בדרוג AA- שדורגה בשנת 2011, המגובות בתזרים מזומנים מהתפלת מים.

(1) ראה באור 1.א.(2).

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

(1)

א. חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים- הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	**280**	**39**	**15**	**334**	**-**	**334**
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**18**	**13**	**(8)**	**23**	**-**	**23**
מחיקות חשבונאיות	**(75)**	**(5)**	**(13)**	**(93)**	**-**	**(93)**
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	**60**	**2**	**13**	**75**	**-**	**75**
מחיקות חשבונאיות נטו	**(15)**	**(3)**	**-**	**(18)**	**-**	**(18)**
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה	**283**	**49**	**7**	**339**	**-**	**339**
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	**54**	**-**	**-**	**54**	**-**	**54**

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה	264	39	13	316	-	316
הוצאות בגין הפסדי אשראי	57	3	5	65	-	65
מחיקות חשבונאיות	(78)	(3)	(15)	(96)	-	(96)
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות	37	-	12	49	-	49
מחיקות חשבונאיות נטו	(41)	(3)	(3)	(47)	-	(47)
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה	280	39	15	334	-	334
מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים	49	-	- *	49	-	49

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

א. חובות[(1)] ומכשירי אשראי חוץ מאזניים- הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל חובות בגינם היא חושבה:

יתרת חוב רשומה של חובות:

	ליום 31 בדצמבר 2013				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
שנבדקו על בסיס פרטני	**12,129**	**13**	**107**	**12,249**	**619**	**12,868**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**1,273**	**6,873**	**2,025**	**10,171**	**-**	**10,171**
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	**442**	**6,863**	**-**	**7,305**	**-**	**7,305**
סך הכל חובות	**13,402**	**6,886**	**2,132**	**22,420**	**619**	**23,039**
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
שנבדקו על בסיס פרטני	**221**	**-**	**-**	**221**	**-**	**221**
שנבדקו על בסיס קבוצתי	**8**	**49**	**7**	**64**	**-**	**64**
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	**2**	**49** **	**-**	**51**	**-**	**51**
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	**229**	**49**	**7**	**285**	**-**	**285**

	ליום 31 בדצמבר 2012				
	אשראי לציבור				
	מסחרי	לדיור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות:						
שנבדקו על בסיס פרטני	13,671	10 *	290	13,971	900 *	14,871
שנבדקו על בסיס קבוצתי	1,498	6,642 *	1,747	9,887	-	9,887
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	322	6,401	-	6,723	-	6,723
סך הכל חובות	15,169	6,652	2,037	23,858	900	24,758
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
שנבדקו על בסיס פרטני	226 *	1	6	233	-	233
שנבדקו על בסיס קבוצתי	5 *	38	9	52	-	52
מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור	-	37 **	-	37	-	37
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי	231	39	15	285	-	285

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

* סווג מחדש - ראה באור 1.ג.5.

** כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס פרטני בסך 4 מיליון ש"ח (31.12.12 - 5 מיליון ש"ח) ושחושבה על בסיס קבוצתי בסך 26 מיליון ש"ח (31.12.12 - 10 מיליון ש"ח).

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות (1)

1. איכות אשראי ופיגורים:

ליום 31 בדצמבר 2013

		בעייתיים(2)			חובות לא פגומים- מידע נוסף	
	לא בעייתיים	**לא פגומים**	**פגומים** (3)	**סך הכל**	**בפיגור של 90 ימים או יותר** (4)	**בפיגור של 30 ועד 89 ימים**(5)
	במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	**1,968**	**82**	**47**	**2,097**	**1**	**18**
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**886**	**7**	**37**	**930**	**-**	**3**
שרותים פיננסיים	**3,762**	**13**	**268**	**4,043**	**12**	**7**
מסחרי אחר	**5,788**	**285**	**253**	**6,326**	**2**	**61**
סך הכל מסחרי	**12,404**	**387**	**605**	**13,396**	**15**	**89**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**6,832**	**54** (6)	**-**	**6,886**	**53**	**12**
אנשים פרטיים - אחר	**2,123**	**4**	**5**	**2,132**	**2**	**10**
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	**21,359**	**445**	**610**	**22,414**	**70**	**111**
בנקים בישראל	**270**	**-**	**-**	**270**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בישראל	**21,629**	**445**	**610**	**22,684**	**70**	**111**
פעילות לווים בחו"ל ציבור- מסחרי						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	**6**	**-**	**-**	**6**	**-**	**-**
בנקים בחו"ל	**349**	**-**	**-**	**349**	**-**	**-**
סך הכל פעילות בחו"ל	**355**	**-**	**-**	**355**	**-**	**-**
סך הכל הציבור	**21,365**	**445**	**610**	**22,420**	**70**	**111**
סך הכל בנקים	**619**	-	-	**619**	-	-
סך הכל	**21,984**	**445**	**610**	**23,039**	**70**	**111**

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק פיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאת בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש ראה באור 4.ב.2.3.2 להלן.

(4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.

(5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 3 מיליון ש"ח סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 9 מיליון ש"ח עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

הערה: מצב הפיגור מטופל באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי - למידע נוסף בדבר טיפול הבנק בפיגורים ראה באור 1.ה.5.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות (המשך) [1]

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2012

		בעייתיים[2]			חובות לא פגומים- מידע נוסף	
	לא בעייתיים	לא פגומים	פגומים[3]	סך הכל	בפיגור של 90 ימים או יותר [4]	בפיגור של 30 ועד 89 ימים [5]
	במיליוני ש"ח					
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי						
בינוי ונדל"ן - בינוי	2,156	138	75	2,369	-	37
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	1,239	11	20	1,270	-	14
שרותים פיננסיים	4,022	3	330	4,355	-	7
מסחרי אחר	6,873	137	149	7,159	1	31
סך הכל מסחרי	14,290	289	574	15,153	1	89
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	6,593	59 [6]	-	6,652	58	14
אנשים פרטיים - אחר	2,027	-	10	2,037	3	7
סך הכל ציבור- פעילות בישראל	22,910	348	584	23,842	62	110
בנקים בישראל	581 *	-	-	581	-	-
סך הכל פעילות בישראל	23,491	348	584	24,423	62	110
פעילות לווים בחו"ל ציבור- מסחרי						
סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל	16	-	-	16	-	-
בנקים בחו"ל	319	-	-	319	-	-
סך הכל פעילות בחו"ל	335	-	-	335	-	-
סך הכל הציבור	22,926	348	584	23,858	62	110
סך הכל בנקים	900 *	-	-	900	-	-
סך הכל	23,826	348	584	24,758	62	110

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק פיגור, הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאת בפיגור של 90 ימים או יותר.

(3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית, למידע על חובות פגומים מסוימים שאורגנו מחדש ראה באור 4.ב.2.3.2 להלן.

(4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים. צוברים הכנסות ריבית.

(5) צוברים הכנסות ריבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 2 מיליון ש"ח סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.

(6) כולל יתרת הלוואות לדיור בסך 10 מיליון ש"ח עם הפרשה לפי עומק פיגור בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.

* סווג מחדש- ראה באור 1.ג.5.

הערה: מצב הפיגור מטופל באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי- למידע נוסף בדבר טיפול הבנק בפיגורים ראה באור 1.ה.5.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות (המשך) [1]

2. מידע נוסף על חובות פגומים:

2.1 חובות פגומים והפרשה פרטנית:

	ליום 31 בדצמבר 2013				
	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי [2]	יתרת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי [2]	סך הכל יתרת חובות פגומים [2]	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
	במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	**2**	**-**	**45**	**47**	**917**
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**5**	**3**	**32**	**37**	**126**
שרותים פיננסיים	**50**	**55**	**218**	**268**	**562**
מסחרי אחר	**188**	**17**	**65**	**253**	**1,771**
סך הכל מסחרי	**245**	**75**	**360**	**605**	**3,376**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	**-**	**11**
אנשים פרטיים - אחר	**1**	**-**	**4**	**5**	**220**
סך הכל	**246**	**75**	**364**	**610**	**3,607**
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	**39**	**34**	**281**	**320**	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	**55**	**53**	**310**	**365**	

	ליום 31 בדצמבר 2012				
	יתרת חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי [2]	יתרת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	יתרת חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית [2]	סך הכל יתרת חובות פגומים [2]	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים
	במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	14	5	61	75	858 *
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	15	6	5	20	117
שרותים פיננסיים	105	56	225	330	516
מסחרי אחר	104	36	45	149	1,566 *
סך הכל מסחרי	238	103	336	574	3,057
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-	-	9
אנשים פרטיים - אחר	5	4	5	10	262
סך הכל	243	107	341	584	3,328
מזה:					
נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים	123	84	139	262	
חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים	90	34	78	168	

* סווג מחדש.

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) יתרת חוב רשומה.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.2 יתרה ממוצעת והכנסות ריבית:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		
	יתרה ממוצעת של חובות פגומים [2]	הכנסות ריבית שנרשמו [3]	מזה: נרשמו על בסיס מזומן
	במיליוני ש"ח		
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	65	1	- *
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	17	-	-
שרותים פיננסיים	294	-	-
מסחרי אחר	155	1	- *
סך הכל מסחרי	531	2	- *
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	-	-	-
סך הכל	531	2 [4]	- *

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012 [5]	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011 [5]
	במיליוני ש"ח	
יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח	565	551
סך הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח בגין חובות אלה בפרק הזמן בו סווגו כפגומים *	7	19
סך הכנסות ריבית שהיו נרשמות בתקופת הדיווח אילו היו חובות אלה צוברים ריבית לפי תנאיו המקוריים	30	34
* מזה: הכנסות ריבית שנרשמו לפי השיטה החשבונאית של בסיס מזומן.	7	19

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות ריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בגין התקופה בו החוב הוגדר כפגום.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 31 מיליון ש"ח.

(5) החל מהדוח לשנת 2012 יישם הבנק לראשונה את הוראות הפיקוח בנושא "עדכון הגילוי על איכות האשראי ועל הפרשה להפסדי אשראי". מספרי השוואה לא הותאמו למתכונת הנדרשת וזאת על פי הוראות הפיקוח על הבנקים.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות (המשך) (1)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.3 חובות בעייתיים בארגון מחדש:

ליום 31 בדצמבר 2013

	יתרת חוב רשומה				
	שאינו צובר הכנסות ריבית	**צובר בפיגור של 90 ימים או יותר** (2)	**צובר בפיגור של 30 ימיים ועד 89 ימים** (2)	**צובר לא בפיגור** (2)	**סך הכל** (3)
	במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	**5**	**-**	**-**	**25**	**30**
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	**8**	**-**	**-**	**-**	**8**
שרותים פיננסיים	**258**	**-**	**-**	**-**	**258**
מסחרי אחר	**26**	**-**	**-**	**40**	**66**
סך הכל מסחרי	**297**	**-**	**-**	**65**	**362**
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
אנשים פרטיים - אחר	**3**	**-**	**-**	**-**	**3**
סך הכל הציבור	**300**	**-**	**-**	**65**	**365**
סך הכל בנקים	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל ממשלות	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
סך הכל	**300**	**-**	**-**	**65**	**365**

ליום 31 בדצמבר 2012

	יתרת חוב רשומה				
	שאינו צובר הכנסות ריבית	**צובר בפיגור של 90 ימים או יותר** (2)	**צובר בפיגור של 30 ימיים ועד 89 ימים** (2)	**צובר לא בפיגור** (2)	**סך הכל** (3)
	במיליוני ש"ח				
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי					
בינוי ונדל"ן - בינוי	18	-	-	30	48
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	2	-	-	1	3
שרותים פיננסיים	67	-	-	-	67
מסחרי אחר	36	-	-	9	45
סך הכל מסחרי	123	-	-	40	163
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	5	-	-	-	5
סך הכל הציבור	128	-	-	40	168
סך הכל בנקים	-	-	-	-	-
סך הכל ממשלות	-	-	-	-	-
סך הכל	128	-	-	40	168

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) צובר הכנסות ריבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים (המשך):

2.4 חובות בעייתיים בארגון מחדש (המשך):

	ארגונים מחדש שבוצעו בשנת 2013		
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש
		במיליוני ש"ח	
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי			
בינוי ונדל"ן - בינוי	13	3	3
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	6	7	7
שרותים פיננסיים	10	196	196
מסחרי אחר	45	40	40
סך הכל מסחרי	74	246	246
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-	-
אנשים פרטיים - אחר	121	3	3
סך הכל	195	249	249

	ארגונים מחדש שכשלו בשנת 2013 [2]	
	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
		במיליוני ש"ח
פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי		
בינוי ונדל"ן - בינוי	4	- *
בינוי ונדל"ן - פעילות נדל"ן	-	-
שרותים פיננסיים	-	-
מסחרי אחר	13	1
סך הכל מסחרי	17	1
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	-	-
אנשים פרטיים - אחר	36	1
סך הכל	53	2

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הפכו לחובות בפיגור.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד:

ב. חובות [1] (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור [3]

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV) [2], סוג החזר וסוג הריבית:

		ליום 31 בדצמבר 2013			
		יתרת הלוואות לדיור			סיכון אשראי
		סך הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	חוץ מאזני סך הכל
		במיליוני ש"ח			
שיעבוד ראשון: שיעור מימון:	עד 60%	**5,485**	**277**	**3,658**	**679**
	מעל 60%	**2,040**	**63**	**1,503**	**499**
סך הכל		**7,525**	**340**	**5,161**	**1,178**

		ליום 31 בדצמבר 2012			
		יתרת הלוואות לדיור			סיכון אשראי
		סך הכל	מזה: בולט ובלון	מזה: ריבית משתנה	חוץ מאזני סך הכל
		במיליוני ש"ח			
שיעבוד ראשון: שיעור מימון:	עד 60%	4,617	265	3,103	417
	מעל 60%	2,616	101	1,883	1,084 *
סך הכל		7,233	366	4,986	1,501

* סווג מחדש.

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פקדונות בבנק ישראל).

(2) היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. שיעור המימון (LTV) כהגדרתו בהוראות הדיווח לפיקוח 876.

(3) כולל קבוצות רכישה.

באור 4 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

סכומים מדווחים

ג. אשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל אשראי של לווה:

ההרכב במאוחד:

תקרת האשראי ללווה (באלפי ש"ח)		31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
מ-	עד-	**מספר לווים** (2)	**אשראי** (1)	**סיכון אשראי חוץ מאזני** (3), (1)	**מספר לווים** (2)	**אשראי** (1)	**סיכון אשראי חוץ מאזני** (3),(1)
			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
0	10	**22,560**	**40**	**29**	23,374	171	32
10	20	**17,135**	**134**	**88**	14,738	138	95
20	40	**27,202**	**514**	**209**	22,098	431	211
40	80	**22,636**	**779**	**374**	18,735	657	381
80	150	**8,073**	**515**	**281**	8,477	575	349
150	300	**5,236**	**910**	**163**	5,659	1,044	201
300	600	**6,168**	**2,317**	**221**	6,446	2,657	254
600	1,200	**4,229**	**2,924**	**352**	3,923	2,921	332
1,200	2,000	**994**	**1,199**	**223**	908	1,235	197
2,000	4,000	**547**	**1,114**	**299**	566	1,244	397
4,000	8,000	**253**	**885**	**469**	271	1,275	539
8,000	20,000	**232**	**1,719**	**1,293**	213	1,701	1,020
20,000	40,000	**114**	**1,873**	**1,715**	102	1,631	1,207
40,000	200,000	**114**	**5,067**	**5,279**	141	6,004	4,929
200,000	400,000	**10**	**1,316**	**1,355**	12	2,417	918
400,000	800,000	**1**	**743** (4)	**-**	-	-	-
800,000	1,200,000	**1**	**753** (4)	**212**	-	-	-
		115,505	**22,802**	**12,562**	105,663	24,101	11,062

(1) האשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה, ובתוספת שווי הוגן של מכשירים נגזרים בסך 382 מיליון ש"ח ו- 243 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2013 ו- 31 בדצמבר 2012, בהתאמה.

(2) מספר לווים לפי סך כל האשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

(4) מכוסה במלואו בבטחונות המותרים לקיזוז.

ד. מידע בדבר רכישות של חובות

הטבלה שלהלן מפרטת תמורה ששולמה עבור רכישות של הלוואות:

	2013	**2012**
	במיליוני ש"ח	
	אנשים פרטיים - אחר	
הלוואות שנרכשו*	**794**	394

* למידע נוסף לגבי עסקאות רכישת הלוואות ראה באור 18.ג.7 להלן.

באור 5 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

סכומים מדווחים

פרטים על חברות מוחזקות עיקריות: [1]

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון ובזכויות הצבעה	השקעות לפי שווי מאזני ליום 31 בדצמבר									
			עלות הרכישה		רווחים (הפסדים) ממועד הרכישה		דיבידנד שהתקבל ממועד הרכישה		סעיפים אחרים שנצברו בהון [2]		חלק הבנק ברווחים (הפסדים) של חברות מוחזקות	
			2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2011
		%	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
אגוד השקעות וייזום (א.ש.י) בע"מ [3],[8]	השקעות ריאליות	100	**149**	149	**41**	25	**-**	-	**10**	11	**16**	10	7
אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ [4]	ניהול תיקים	100	**10**	10	**14**	14	**-**	-	**2**	1	**-** *	1	2
אגוד ליסינג בע"מ	ליסינג	100	**1**	1	**66**	58	**-**	-	**-**	-	**8**	9	8
חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ	שרותי נאמנות	100	**2**	2	**31**	24	**-**	-	**-**	-	**7**	3	3
כרמל-אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ	שרותי תפעול לבנק	100	**138**	138	**49**	45	**(73)**	(66)	**-**	-	**4**	5	5
לבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ	ביטוח מקרקעין	100	**11**	11	**25**	23	**-**	-	**-**	-	**2**	1	2
אגוד כספים בע"מ [5]		100	**-**	2	**37**	37	**(37)**	-	**-**	-	**-** *	1	- *
אגוד עודפים בע"מ [6]		100	**1**	1	**40**	40	**-**	-	**-**	-	**-** *	1	1
אגוד הנפקות בע"מ [7]	הנפקת כתבי התחייבות	100	**16**	16	**5**	3	**-**	-	**-**	-	**2**	1	2

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) הנתונים לגבי החברות המאוחדות משקפים את השקעת הבנק בהן בניכוי השקעות כל חברה בחברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק, ואת חלק הבנק בתוצאות פעולותיהן בניכוי חלקה של כל חברה בתוצאות הפעולות של חברות מוחזקות עיקריות אחרות בקבוצת הבנק.

(2) כולל בעיקר התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה של חברות מאוחדות לפי שווי הוגן, נטו.

(3) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 139 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 139 מיליון ש"ח). בדבר התקשרויות של החברה המאוחדת ראה באור 18.ג.(3) להלן.

(4) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 5 מיליון ש"ח). בדבר שעבוד פקדון שנתן הבנק לטובת לקוחות החברה המאוחדת - ראה ביאור 18.ג.9.א.

(5) לשעבר אגוד קרנות נאמנות (א.ק.ן) בע"מ. פעילות קרנות הנאמנות נמכרה בשנת 2006. בשנת 2013 החברה חילקה דיבידנד בסך 37 מיליון ש"ח. ביום 31.12.13 התקשר הבנק בהסכם למכירת אגוד כספים לצד שלישי, דירקטוריון הבנק אישר בישיבתו מיום 16.1.2014 את מכירת החברה.

(6) לשעבר אגוד ניהול קופות גמל בע"מ. פעילות קופות הגמל נמכרה בשנת 2006.

(7) ההשקעה בחברה המאוחדת כוללת שטרי הון בסך 16 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 16 מיליון ש"ח). בדבר הנפקת תעודות התחייבות על ידי אגוד הנפקות בע"מ ראה באור 10.

(8) כולל חברות בת של א.ש.י- אגוד שוקי הון המוחזקת על ידי א.ש.י ב- 100% ו-אגוד חיתום פיננסיים (2010) בע"מ (להלן- "אגוד חיתום") המוחזקת על ידי א.ש.י ב-75%. אגוד חיתום משתפת פעולה עם גורמים בעלי מומחיות ומוניטין בתחומי פעילותה, במסגרת שיתוף פעולה זה יוחדו לנותני השירותים אחזקות מסויימות המהוות מיעוט ממניות אגוד חיתום בשיעור שלא יעלה על 30% מהונה. מתוך שיעור זה הוקצו 20% לחברה בשליטת מנכ"ל אגוד חיתום ו- 5% לנותן שירותים נוסף שהתקשר עם החברה.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

באור 6 - בניינים וציוד

סכומים מדווחים

א. ההרכב במאוחד ובנק:

	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)	ציוד, ריהוט וכלי רכב	עלויות תוכנה	סך הכל
	במיליוני ש"ח			
עלות נכסים:				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	407	303	370	1,080
תוספות	7	10	47 *	64
גריעות	(23)	(3)	-	(26)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	391	310	417	1,118
תוספות	**7**	**18**	**51 ***	**76**
גריעות	**(7)**	**(1)**	**-**	**(8)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	391	327	468	1,186
פחת והפסדים מירידת ערך:				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2011	179 **	257	236	672
פחת לשנה	12	12	41	65
גריעות	(15)	(2)	-	(17)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2012	176 **	267	277	720
פחת לשנה	**12**	**12**	**44**	**68**
גריעות	**(6)**	**(1)**	**-**	**(7)**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	182 **	**278**	**321**	**781**
הערך בספרים				
ליום 31 בדצמבר 2011	228	46	134	408
ליום 31 בדצמבר 2012	215	43	140	398
ליום 31 בדצמבר 2013	**209**	**49**	**147**	**405**
שעור פחת ממוצע משוקלל ב- % ליום 31.12.2013	**3.8%**	**14.4%**	**20.6%**	
שעור פחת ממוצע משוקלל ב- % ליום 31.12.2012	3.7%	14.6%	20.6%	

ב.

1. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין:

	מועד סיום תקופת החכירה בשנים	ליום 31 בדצמבר 2013	2012
זכויות בעלות		**50**	51
זכויות החכורות בחכירה מימונית מהוונת	**37- 45**	**133**	132
		183	183

2. זכויות במקרקעין שיתרתם לאחר הפחתה 70 מיליון ש"ח, טרם נרשמו על שם הבנק בלשכת רשום המקרקעין (ליום 31 בדצמבר 2012 - 70 מיליון ש"ח).

ג. בנינים ומקרקעין כוללים נכסים שאינם בשימוש הבנק, יתרתם לאחר הפחתה ולאחר הפרשה לירידת ערך הינה בסך 8 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 9 מיליון ש"ח - מזה סך של 0.3 מיליון ש"ח בגין בניינים ומקרקעין המיועדים למכירה).

ד. במהלך שנת 2013 נמכר מבנה בבעלות הבנק בתמורה לסך של כ- 1.5 מיליון ש"ח וכתוצאה מהמכירה רשם הבנק רווח של כ- 1 מיליון ש"ח. (בשנת 2012- רווח ממכירת מבנה בבעלות הבנק הסתכם בסך 2 מיליון ש"ח).

* לרבות הוצאות שהוונו בשנת 2013 בקשר לפיתוח עליות תוכנה לשימוש עצמי אשר הסתכמו בסך 51 מיליון ש"ח (בשנת 2012- 47 מיליון ש"ח). לגבי מדיניות היוון עלויות תוכנה ראה באור 1.ה.13.

** כולל הפרשה לירידת ערך בסך 2 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 וליום 31 בדצמבר 2011 - 2 , 6 מיליון ש"ח בהתאמה).

באור 7 - נכסים אחרים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1)**:**

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
מיסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 28.ח)	**227**	213
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף [2]	**813**	789
חייבים אחרים ויתרות חובה [3], [4]	**100**	121
סך הכל נכסים אחרים	**1,140**	1,123

(1) ראה באור 1.א.(2).
(2) נכסים שאינם עונים על הגדרת נגזר, ראה גם באור 11 - התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף.
(3) כולל סך של כ- 13 מיליון ש"ח, בגין הלוואה ללא זמן פרעון, שניתנה לחברה לפיתוח חוף תכלת (תל אביב - הרצליה) בע"מ, אשר הבנק מחזיק כ- 14% ממניותיה. הבנק ובעלי מניות אחרים בחברה נתנו הלוואות לכיסוי הוצאות פיתוח ואלו תוחזרנה מתוך הסכומים שיעמדו לרשות החברה עם מימוש נכסיה (ליום 31 בדצמבר 2012- 13 מיליון ש"ח).
(4) להלן פרטים נוספים ביחס להסכמי חכירה תפעולית:
א. הבנק וחברות הבנות שלו חוכרים בניינים וציוד בחכירה תפעולית בהסכמי חכירה צמודים למדד.
ב. דמי החכירה ששילם הבנק בגין הבניינים הסתכמו ל- 27 מיליון ש"ח (2012- 25 מיליון ש"ח, 2011- 24 מיליון ש"ח) לגבי דמי שכירות לשנים הבאות ראה באור 18.ג.1.
ג. יתרת חייבים אחרים ויתרות חובה כוללת הוצאות מראש בסך 0.2 מיליון ש"ח בגין חכירה תפעולית (ליום 31.12.12 -0.2 מיליון ש"ח).

באור 8 - פקדונות הציבור

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1)**:**

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג מפקיד בישראל

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012 [2]
	במיליוני ש"ח	
לפי דרישה		
אינם נושאים ריבית	**4,353**	4,144
נושאים ריבית	**3,941**	2,981
סה"כ לפי דרישה	**8,294**	7,125
לזמן קצוב	**22,328**	23,765
סה"כ פיקדונות בישראל *	**30,622**	30,890
* מזה:		
פיקדונות של אנשים פרטיים	**15,231**	15,524
פיקדונות של גופים מוסדיים	**2,717**	2,660
פיקדונות של תאגידים ואחרים	**12,674**	12,706

(1) ראה באור 1.א.(2).
(2) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות, למעט דרישות הגילוי על פיקדונות של גופים מוסדיים שגוייסו בישראל אשר הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2013.
הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה ביאור 1.ד.

באור 8 - פקדונות הציבור (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

ב. סוגי פיקדונות לפי גודל

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012 (2)
	במיליוני ש"ח	
תקרת הפיקדון (במיליוני ש"ח)		
עד 1	**8,315**	8,219
מעל 1 עד 10	**9,155**	9,528
מעל 10 עד 100	**6,932**	6,689
מעל 100 עד 500	**5,597**	5,717
מעל 500	**623**	737
סה"כ	**30,622**	30,890

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות, למעט דרישות הגילוי על פיקדונות של גופים מוסדיים שגוייסו בישראל אשר הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2013. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה ביאור 1.ד.

באור 9 - פקדונות מבנקים

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1):

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012 (2)
	במיליוני ש"ח	
<u>בנקים מסחריים בישראל</u>		
פקדונות לפי דרישה	**124**	87
פקדונות לזמן קצוב	**-**	64
<u>בנקים מסחריים מחוץ לישראל</u>		
פקדונות לפי דרישה	**45**	44
קיבולים	**40**	49
סך הכל פקדונות מבנקים	**209**	244

(1) ראה באור 1.א.(2).

(2) החל מיום 31 בדצמבר 2013 מיישם הבנק את חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא גילוי על פקדונות, למעט דרישות הגילוי על פיקדונות של גופים מוסדיים שגוייסו בישראל אשר הבנק מיישם החל מיום 1 בינואר 2013. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה ביאור 1.ד.

באור 10 – כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון (המשך)

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

	מאוחד				
	משך חיים ממוצע [1]	שיעור תשואה פנימי [2]	31 בדצמבר		
	31 בדצמבר 2013		2013	2012	
	בשנים	ב- %	במיליוני ש"ח		
תעודות התחייבות [3]					
כתבי התחייבות נדחים:					
במטבע ישראלי לא צמוד	**4.9**	**2.8**	**714**	645	
במטבע ישראלי צמוד למדד	**4.4**	**4.3**	**1,270**	1,371	
תעודות פקדון: [3]					
במטבע ישראלי לא צמוד למדד	**1.0**	**4.0**	**222**	331	
במטבע ישראלי צמוד למדד	**3.2**	**1.7**	**903**	582	
סך הכל כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון [5]			**3,109**	2,929	

	הבנק				
	משך חיים ממוצע [1]	שיעור תשואה פנימי [2]	31 בדצמבר		
	31 בדצמבר 2013		2013	2012	
	בשנים	ב- %	במיליוני ש"ח		
כתבי התחייבות נדחים [3], [4]					
במטבע ישראלי צמוד למדד	**2.3**	**2.7**	**168**	197	
סך הכל כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב			**168**	197	

(1) משך חיים ממוצע הינו ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהוון לפי שיעור תשואה פנימי.
(2) שיעור תשואה פנימי הינו שיעור ריבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוחות הכספיים.
(3) כתבי ההתחייבות הנדחים ותעודות הפקדון אינם ניתנים להמרה במניות.
(4) כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפרעון עד 2022.
(5) כולל כתבי התחייבות נדחים סחירים בסך 2,941 מיליון ש"ח (31.12.2012- 2,732 מיליון ש"ח).

ב. פרסום תשקיף מדף

ביום 26 בנובמבר 2013 פרסמה חברת בת אגוד הנפקות בע"מ תשקיף מדף, הנושא את התאריך 27 בנובמבר 2013, להנפקת סדרות חדשות של תעודות התחייבות והרחבה של סדרות קיימות. על פי התשקיף מדף, יכולה החברה להנפיק כדלקמן:
הנפקה של עד 10 סדרות של אגרות חוב (סדרות ז' עד טז') בדרגת פרעון רגילה, אשר תהיה שווה לדרגת הפירעון של כל הפקדונות המופקים בבנק מעת לעת, ושל אגרות חוב (סדרות ד' עד ו') אשר יוצעו בדרך של הרחבת סדרה סחירה בתנאים זהים לתנאי אגרות החוב של אותן סדרות הקיימות במחזור, ושל עד 12 סדרות של ניירות ערך מסחריים (סדרות 14 – 25).
כל אחת מהסדרות שתוצענה על פי תשקיף המדף (לרבות בדרך של הרחבת סדרה סחירה) תהיה בערך נקוב של עד 1,000,000,000 ש"ח.

באור 10 – כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון (המשך)

ג. גיוס לפי תשקיף מדף:

1. ביום 21 במרס 2013 הנפיקה אגוד הנפקות בע"מ במסגרת הקצאה פרטית למשקיעים מסווגים כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (אופן הצעת ניירות ערך לציבור), תשס"ז-2007, 150,000,000 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ו') בדרך של הרחבת סדרה. סדרה ו' נרשמה לראשונה למסחר בבורסה על-פי דוח הצעת מדף מיום 31 ביולי 2012 (להלן: "דוח ההצעה המקורי").
אגרות החוב עומדות לפרעון בשלושה תשלומים ביום 2 באוגוסט של כל אחת מהשנים 2016 עד 2018 (כולל) (שני תשלומים ראשונים בשיעור של 33.3333% כל אחד מערכן הנקוב של אגרות חוב (סדרה ו') ותשלום אחרון בשיעור של 33.3334% מערכן הנקוב של אגרות חוב (סדרה ו')). אגרות החוב (סדרה ו') נושאות ריבית שנתית בשיעור של 1.6% צמודה למדד המחירים לצרכן שתשולם ביום 2 באוגוסט של כל אחת מהשנים 2013 עד 2018 (כולל). התמורה המיידית ברוטו שנתקבלה על-ידי החברה במסגרת ההנפקה האמורה הסתכמה בכ- 154 מיליון ש"ח. סך הוצאות ההנפקה הסתכמו לכ- 0.5 מיליון ש"ח, הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 1.3%.
2. ביום 11 באפריל 2013 הנפיקה אגוד הנפקות בע"מ על-פי דוח הצעת מדף מיום 9 באפריל 2013 250,166,000 ש"ח ערך נקוב אגרות חוב (סדרה ו'), בדרך של הרחבת סדרה שנרשמה לראשונה בבורסה על-פי דוח ההצעה המקורי. התמורה המיידית ברוטו שנתקבלה על-ידי החברה במסגרת ההנפקה האמורה הסתכמה בכ- 261 מיליון ש"ח. תנאי אגרות החוב (סדרה ו') שהונפקו כאמור זהים לתנאי אגרות החוב (סדרה ו') הקיימות במחזור, כמפורט בסעיף א' לעיל. סך הוצאות ההנפקה הסתכמו לכ- 2 מיליון ש"ח. הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 1.1%.
3. ביום 20 ביוני 2013 הנפיקה אגוד הנפקות בע"מ על-פי דוח הצעת מדף מיום 19 ביוני 2013 69,484,000 ש"ח ערך נקוב כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח'), בדרך של הרחבת סדרה שנרשמה לראשונה בבורסה על-פי דוח הצעת מדף מיום 21 בדצמבר 2010. התמורה המיידית ברוטו שנתקבלה על-ידי החברה במסגרת ההנפקה האמורה הסתכמה בכ- 71 מיליון ש"ח. כתבי ההתחייבות הנדחים עומדים לפרעון בתשלום אחד ביום 1 בדצמבר 2019 ונושאים ריבית שנתית בשיעור משתנה בגובה ריבית אג"ח ממשלתית בריבית משתנה 520 בתוספת מרווח שנתי של 1.4%. הריבית משולמת בימים 1 במרס, 1 ביוני, 1 בספטמבר ו-1 בדצמבר של כל אחת מהשנים עד 2019 (כולל). הקרן והריבית אינן צמודות למטבע או למדד כלשהם. סך הוצאות ההנפקה הסתכמו לכ- 0.7 מיליון ש"ח, הריבית האפקטיבית הינה בשיעור של 2.6%.

ד. לעניין שטרי הון הנכללים ברובד 2 ראה באור 13.

ה. במהלך השנים 2013 ו- 2012 לא הנפיק הבנק כתבי התחייבות נדחים לא סחירים.

ו. ביום 17 במרס 2013 וביום 4 באפריל 2013 אישרה חברת מידרוג (להלן: "מידרוג") דירוג של Aa3 באופק יציב למסגרות גיוסי אגרות חוב (סדרה ו) בסך של עד 150 מיליון ש"ח ערך נקוב ובסך של עד 500 מיליון ש"ח ערך נקוב בהתאמה, שיבוצעו על ידי חברת אגוד הנפקות בע"מ.
בנוסף, הודיעה מידרוג ביום 28 באפריל 2013 כי דירוג הבנק ואופק הדירוג נותר ללא שינוי לעומת שנה קודמת והינו כדלקמן:

פקדונות לזמן ארוך ואג"ח	**Aa3**
פקדונות לזמן קצר	**P-1**
כתבי התחייבויות נדחים (הון משני תחתון)	**A1**
שטרי הון נדחים (הון משני עליון)	**A2**
אופק הדירוג	**יציב**

כמו כן, באותו מועד הודיעה מידרוג על אישור הדירוג הקיים באופק יציב למסגרת גיוס כתבי התחייבות נדחים בסך 100 מיליון ש"ח ערך נקוב.
ביום 16 ביוני 2013 אישרה דירוג של A1 באופק יציב למסגרת גיוס כתבי התחייבות נדחים (הרחבת סדרה יח') בסך של עד 100 מיליון ש"ח ערך נקוב.

באור 11 – התחייבויות אחרות

סכומים מדווחים
ההרכב :

	מאוחד		הבנק	
	31 בדצמבר		31 בדצמבר	
	2013	2012	2013	2012
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
עודף העתודות לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה על היעודות (ראה באור 15.א.7.)	**253**	265	**253**	265
הכנסות מראש	**31**	*27	**31**	*27
עובדים בגין שכר ונלוות	**92**	86	**91**	85
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף [(1)]	**813**	789	**813**	789
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	**383**	346	**383**	346
מכירה בחסר של ניירות ערך	**825**	334	**825**	334
זכאים אחרים ויתרות זכות	**148**	*131	**289**	*280
סך הכל התחייבויות אחרות	**2,545**	1,978	**2,685**	2,126

[(1)] התחייבויות שאינן עונות על הגדרת נגזר. ראה גם באור 7 - נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף.
* סווג מחדש.

באור 12 – הון

(1) **הרכב הון המניות:**
בערכים נומינליים

	ליום 31 בדצמבר	
	2013	**2012**
הון מניות רשום		
מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח	**90,000,000**	90,000,000
הון מניות מונפק ונפרע		
מניות סטוק רגילות בנות 0.01 ש"ח	**73,583,024**	73,583,024

המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

(2) **<u>מגבלות בחלוקת הדיבידנדים</u>** - ביום 15 בינואר 2013 פורסם תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 בנושא חלוקת דיבידנד על ידי תאגידים בנקאיים. לאור דרישות שנוספו בשנים האחרונות להוראות הדיווח לציבור המחייבות לרשום רווחים והפסדים מסוימים של הבנק ברווח כולל אחר ולא ברווח והפסד, עודכנו המבחנים לחלוקת דיבידנד. בהתאם לעדכון "רווחים ראויים לחלוקה" כוללים את מרכיב רווח כולל אחר עם זאת הבנק לא יבצע חלוקת דיבידנד (אלא אם קיבל מראש אישור המפקח) בין היתר כאשר:

- יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים כאמור
- אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל
- כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

בתיקון אף נקבע כי הבנק לא יבצע חלוקה מתוך קרנות הון, או מתוך הפרשים בזכות שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר. התיקון נכנס לתוקף החל 1 בינואר 2013.
במכתב הפיקוח על הבנקים בנושא מסגרת באזל III – יחסי הון ליבה מינימאליים נדרשו הבנקים, בן היתר, להימנע מחלוקת דיבידנד אם בעטיה הוא עלול שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שנקבעו בו. בהתאם להיתר לרכישת אמצעי השליטה בבנק משנת 1993, נאסר על הבנק לחלק דיבידנד מרווחים צבורים מהתקופה שלפני הרכישה אלא לפי אישור מראש ובכתב של המפקח על הבנקים. סכום הרווחים הצבורים בגינם לא ניתן לחלק דיבידנד ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 463 מיליון ש"ח מתוך סך עודפים של 1,279 מיליון ש"ח. בנוסף, יצוין כי בהתאם לתנאי הנפקתם של שטרי הון משני עליון שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ ביום 10 בספטמבר 2009 ובהתאם לתשקיף המדף של אגוד הנפקות מיום 31 באוגוסט 2009 כפי שתוקן ביום 10 במרס 2011, כל עוד לא שולמה ריבית שסילוקה נדחה בגין שטרי ההון המורכבים שהונפקו, לא יוכל הבנק לחלק דיבידנד ולבצע חלוקה כמשמעות מונחים אלה בחוק החברות.

(3) **<u>מדיניות הדיבידנד</u>** - ביום 31 באוקטובר 2010 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנדים לשנים 2012- 2013, על פיה בכל שנה יחלק הבנק סך שיהווה לפחות 40% מהרווח הנקי של הבנק מפעולות רגילות בשנה שקדמה לחלוקה, ובלבד שתשואת הבנק בגין השנה שקדמה לחלוקה תהיה לפחות בשיעור של 6%, וזאת בכפוף לעמידה, בכל התנאים הדרושים לבנק על פי דין, לרבות, מגבלות שקבע המפקח על הבנקים לעניין חלוקת דיבידנדים. אין באמור לעיל כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסויימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד. על רקע קביעת הפיקוח על הבנקים כי על המערכת הבנקאית להגיע ליעד של יחס הון רובד 1 ברמה של 9% בסוף 2014, החליט הדירקטוריון על הגדלה מדורגת של יעדי ההון. בתכנון ההון של הבנק לשנת 2014 נלקחה הנחה של חלוקת דיבידנד בשיעור שנגזר מהצורך של הבנק להגיע ליעדי ההון שנקבעו כאמור ומהשפעה אפשרית של הוראות רגולטוריות נוספות צפויות. יצוין כי על פי הנחית הפיקוח על הבנקים אין לחלק דיבידנד ללא היתר מראש של הפיקוח, לפיכך, חלוקת הדיבידנד בפועל תלויה באישור כאמור.

(4) ביום 29 באוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות חברה לביטוח בע"מ.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים [1]

סכומים מדווחים

א. בנתוני המאוחד:

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון רובד 1, לאחר ניכויים	**2,257**	2,117
הון רובד 2, לאחר ניכויים	**1,616**	1,537
הון רובד 3	**-**	-
סה"כ הון כולל	**3,873**	3,654
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכוני אשראי	**21,916**	22,494
סיכוני שוק	**235**	213
סיכון תפעולי	**1,774**	1,751
סה"כ יתרות משוקללות של נכסי סיכון	**23,925**	24,458
	באחוזים	
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון	**9.43%**	8.66%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון	**16.19%**	14.94%
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	**9.0%**	9.0%

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד)

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
1. הון רובד 1		
הון המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי	**2,335** [2]	2,191
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו	**-**	-
מכשירי הון מורכבים	**-**	-
רכיבי הון רובד 1 אחרים	**-**	-
בניכוי: מוניטין	**-**	-
בניכוי: רווחים נטו בגין התאמות לשווי הוגן של ניירות ערך זמינים למכירה	**78**	74
בניכוי: השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידים בנקאיים וחברות בת שלהם בישראל, וכן השקעות צולבות בחו"ל	**-**	-
בניכוי: השקעות בחברות שאינן ריאליות ויש בהן השפעה מהותית	**-**	-
בניכוי: ניכויים אחרים מהון רובד 1	**-**	-
סך הכל הון רובד 1	**2,257**	2,117

(1) הלימות ההון חושבה בהתאם להוראות באזל 2.

(2) מזה: הון מניות רגיל נפרע-952 מיליון ש"ח, עודפים-1,279 מיליון ש"ח, קרנות הון-104 מיליון ש"ח - ראה דוח על השינויים בהון.

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (בנתוני המאוחד) (המשך)

	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
2. הון רובד 2		
א. הון רובד 2 עליון		
45% מסכום הרווחים נטו, לפני השפעת המס המתייחס, בגין התאמות לשווי הוגן של ני"ע זמינים למכירה	**56**	52
הפרשה כללית לחובות מסופקים	**52**	52
מכשירי הון מורכבים	**-**	-
רכיבי הון רובד 2 עליון אחרים	**380**	375
ב. הון רובד 2 תחתון		
כתבי התחייבות נדחים	**1,128**	1,058
רכיבי הון רובד 2 תחתון אחרים	**-**	-
ג. ניכויים מהון רובד 2		
השקעות ברכיבי הון פיקוחי של תאגידים בנקאיים וחברות בת שלהם בישראל, וכן השקעות צולבות בחו"ל	**-**	-
השקעות בחברות שאינן ריאליות שיש בהן השפעה מהותית	**-**	-
ניכויים אחרים מהון רובד 2	**-**	-
סך הכל הון רובד 2	**1,616**	1,537

באור 13 - הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

סכומים מדווחים

ג. ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III ביום 1.1.2014

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא "מדידה והלימות ההון", על מנת להתאימן להנחיות באזל III. התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות מעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות הון - הון פיקוחי - הוראות מעבר".
בנוסף, ביום 29 באוגוסט 2013 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא "דרישות הגילוי של באזל הנוגעות להרכב ההון". החוזר הנ"ל קבע דרישות גילוי מעודכנות שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ הוראות באזל III. דרישות הגילוי נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014 ואילך. עם זאת, בדוחות הכספיים לשנת 2013 נדרש לכלול גילוי בדבר ההשפעה הצפויה של יישום הוראות באזל III.
להלן מוצגת ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III בהתאם לנתוני הבנק ביום 31 בדצמבר 2013.
בחישוב ההשפעה הצפויה של אימוץ הוראות באזל III ביום 1 בינואר 2014 הובאו בחשבון הוראות המעבר כאמור לעיל.

	בהתאם להוראות באזל II	ההשפעה הצפויה של יישום באזל III	בהתאם להוראות באזל III
	במיליוני ש"ח		
1. הון רגולטורי לאחר הניכויים וההתאמות הפיקוחיות			
הון ליבה / הון עצמי רובד 1	**2,257**	75 (1)	**2,332**
הון רובד 2	**1,616**	(174) (2)	**1,442**
הון רובד 3	**-**	-	**-**
סה"כ הון כולל	**3,873**	(99)	**3,774**
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי	**21,916**	675 (3)	**22,591**
סיכון שוק	**235**	-	**235**
סיכון תפעולי	**1,774**	-	**1,774**
סך הכל יתרות משקולולות של נכסי סיכון	**23,925**	675	**24,600**
3. יחס הון לרכיבי סיכון			
יחס הון ליבה / יחס הון עצמי רובד1	**9.43%**		**9.48%**
יחס הון כולל לרכיבי סיכון	**16.19%**		**15.34%**
יחס ההון המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים:			
יחס הון ליבה / יחס הון עצמי רובד1	**7.5%**		- *
יחס הון כולל	**9%**		- *

* טרם פורסם יחס הון מזערי מחייב לשנת 2014 על פי הוראות באזל 3. יחס ההון המזערי הנדרש ליום 1.1.15 ברובד 1 הינו 9% ויחס ההון הכולל 12.5%.

(1) נובע בעיקר מקרן הון נטו חיובית בגין ניירות ערך זמינים למכירה, אשר בבאזל 3 נכללת בהון עצמי רובד 1.
(2) נובע בעיקר מהפחתה הדרגתית של שטרי הון על פי הוראות המעבר, מהטיפול בהפרשה הקבוצתית וממעבר קרן ההון החיובית לרובד 1.
(3) נובע בעיקר מהטיפול במסים נדחים ובהפרשה הקבוצתית בהתאם להוראות באזל 3.

באור 14 - שעבודים

(1) להבטחת סליקת עסקות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007, יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון ע"ש בנק ישראל ועבורו המנוהל במסלקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלקת הבורסה.

(2) להבטחת אשראי מכל סוג במט"י או במט"ח שמקבלים הבנקים ובכלל זה בנק אגוד, מפעם לפעם מבנק ישראל ככל שיועמד אשראי על ידי בנק ישראל- והתחייבויות הבנק מכוחו כלפי בנק ישראל, התקשר הבנק במהלך חודש אוגוסט 2010 בהסכם ליצירת שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה והמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, על כל הנכסים והזכויות בכל חשבון המתנהל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ וב- **Euroclear Bank** (להלן "חשבונות הבטוחות") לזכות ועל שם בנק ישראל, אשר נועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות על ידי הבנק לטובת בנק ישראל, ובכלל זה על כספים וניירות ערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבונות הבטוחות, על פירותיהם והתמורה הכספית ממכירתם או מימושם. למען הזהירות, הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטוחות ב- **Euroclear Bank**, או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלקה מחוץ לישראל, ישועבדו בנוסף לשעבוד הקבוע בדרגה ראשונה, גם בשעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום.
השעבודים כמפורט לעיל ישמשו ערובה מתמדת ומתחדשת להתחייבויות המובטחות על ידם ויעמדו בתוקפם עד למועד שבו יאשר בנק ישראל בכתב כי בוטל. בנוסף לאמור לעיל נתן הבנק זכות קזוז ועיכבון על כל הנכסים המגיעים לו מבנק ישראל להבטחת פרעון ההתחייבויות המובטחות. ניהול הנכסים המשועבדים, לרבות לעניין ביצוע הפקדות ומשיכות כספים וניירות ערך בחשבונות הבטוחות ושערוכם, הינם כקבוע במסמכי ניהול הבטוחות של המסלקה בה מתנהל חשבון הבטוחות. במסגרת המערכת ההסכמית הנדרשת לצורך תפעול השעבוד נכללת הסכמה לתפעול מערכת הבטוחות על ידי מסלקת הבורסה עבור בנק ישראל בהתאם להסכם שנחתם ביניהם, והרשאה למסלקת הבורסה לבצע הוראות בנק ישראל בקשר עם ניירות הערך הישראליים המופקדים ו/או שיהיו מופקדים מעת לעת בחשבון הבטוחות הרלוונטי המיועד להפקדת בטוחות על ידי הבנק וכן הסכם להסדרת הפן התפעולי הכרוך בניהול הבטוחות (ניירות הערך הזרים) ב- **Euroclear Bank**. נכון ליום 31 בדצמבר 2013 לא הועמדו בטחונות.

(3) הבנק חבר במסלקת היורוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמנוצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ב- 6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2012 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

(4) בהתאם להסכם של הבנק עם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלקת המעוף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף.
שווי הבטוחות שהופקדו לטובת המסלקות נכון ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 811 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2012 - 719 מיליון ש"ח), הממוצע במהלך שנת 2013 הינו 753 מיליוני ש"ח. היתרה המקסימלית שהופקדה הינה 866 מיליון ש"ח. פרטים נוספים ראה באור 18.ג. 11 ו- 18.ג.12. לקוחות הבנק משעבדים נכסים מסוגים שונים בגין סך פעילותם בבנק, כולל פעילותם במעו"ף.

(5) המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור או לשעבד, לפי שווי הוגן:

	31 בדצמבר	
	2013	**2012**
	במיליוני ש"ח	
ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן	**503**	68

באור 15 - זכויות עובדים

א. פיצויי פרישה ופנסיה

1. התחייבויות הבנק והחברות המאוחדות שלו לתשלום פיצויי פרישה ופנסיה לעובדיו מכוסות בחלקן על ידי עתודות מתאימות אשר מופקדות בקופות גמל ופנסיה ועל ידי רכישת פוליסות בחברות בטוח. העתודה לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל.

2. ההתחייבות החוזית לפיצויי פרישה לעובדי הבנק מחושבת על בסיס משכורת של חודש אחד לכל שנת עבודה. ראה גם סעיף א (3) להלן בדבר חישוב אקטוארי לפיצויים עודפים מעבר לתנאים החוזיים.

בשנת 1996 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד עם הפקידים בבנק, אשר חברים בקרן הפנסיה של "עמית קופה לפנסיה ותגמולים בע"מ" (להלן - "עמית"), על פיו החל מיום 1 באפריל 1995 תשלומי הבנק לקרן הפנסיה יבואו במקום חובת תשלום מלוא פיצויי הפיטורין להם יכול הפקיד להיות זכאי על פי הדין עבור אותה תקופה.
בסכום העתודה לא נכללו סכומים בגין התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פרישה לפקידים אלה ובסכום היעודה לא נכללו הסכומים שהופקדו בעמית, וזאת מהתאריך הנזכר לעיל.

3. החל מ- 1 באפריל 2011 הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא פיצויים מעבר למחויבות חוזית כפי שפורסמו ביום 27 במרס 2011 במסגרת חוזר בדבר "חיזוק הבקרה הפנימית על דיווח כספי בנושא זכויות עובדים" (להלן: "פיצויים עודפים"). לפי החוזר, תאגיד בנקאי שצופה כי ישולמו לקבוצת עובדים הטבות מעבר לתנאים החוזיים, יביא בחשבון את שיעור העובדים שצפויים לעזוב (לרבות עובדים שצפויים לפרוש במסגרת תוכניות פרישה מרצון או בעת קבלת תנאים מועדפים אחרים) ואת ההטבות שהם צפויים לקבל בעת עזיבתם. ההתחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין לקבוצת העובדים תוצג בדוח הכספי בסכום הגבוה מבין סכום ההתחייבויות שיחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שצפוי שתיגרם לתאגיד הבנקאי בגין מתן הטבות כאמור, לבין סכום ההתחייבויות שמחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הוותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל. יצוין כי להערכת הבנק ויועציו המשפטיים, אין לבנק מחויבות משפטית, בין במישרין ובין מכללא, לתשלום פיצויים עודפים.

ההתחייבות מחושבת על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק בשיטת "הערכת הטבות נצברות צפויות" המשקפת את סך ההטבה שנצברה עד למועד המאזן, כאשר סך ההטבה הצפויה בעת הזכות העתידית נפרסת ליניארית על פני תקופת העבודה. גודלה הקטן של אוכלוסיית עובדי הבנק לעיתים לא מאפשר להסיק מסקנות סטטיסטיות לצורך שימוש במודל אקטוארי. בהתאם לכך, במקרים מסוימים מתבסס האקטואר על הנחות ההנהלה ובמקרים מסוימים מפעיל שיקול דעת תוך שימוש בהתאמות לסקרים אותם הוא מבצע.

לצורך חישוב אקטוארי של הפיצויים העודפים, ערך אקטואר הבנק בתחילת שנת 2011 סקר על נתוני פורשים בשנים 2007-2010, אשר רלוונטיות להערכת ההנהלה כבסיס לחישוב אקטוארי של פיצויים עודפים. בהתבסס על ממצאי סקר זה, ובהתחשב בגודל האוכלוסיות האופייני לבנק, העריך האקטואר את שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים. שעורי העזיבה בפיצויים עודפים רלוונטיים החל משנת 2019 ואילך בלבד, היות ועל פי מדיניות הבנק לא תתאפשר פרישה בתנאים מועדפים עד סוף שנת 2018- ראה פירוט בסעיף א (5) להלן. יודגש, כי על פי הערכת הנהלה, החל משנת 2019 ואילך צפויה פרישה בהתאם למדיניות הפרישות בשנים 2007-2010. ההנחות הנוספות ששימשו לצורך חישוב העתודה לפיצויים עודפים: שיעור היוון של 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, שיעור עליית שכר ריאלית עתידית של 3% לשנה על פי הערכת הנהלת הבנק. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, לצורך חישוב ההתחייבויות האקטואריות משתמש הבנק, החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2012, בלוחות תמותה שפורסמו ביום 11 ביולי 2012 בנייר עמדה של אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר (הופץ ב-2012 כטיוטה שאושרה בשנת 2013), שענינו עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בקרנות הפנסיה ובביטוח חיים, אשר כוללת עדכון ללוחות התמותה (כתוצאה ממחקר חדש המצביע על עלייה בתוחלת החיים). כמו כן, נעשה שימוש בטבלת תמותה ישראלית עם שיפור עתידי בתוחלת חיים ומרווח ביטחון בגין סיכון אריכות ימים. נציין כי בשנת 2012 הוצאות השכר גדלו בסך 3 מיליון ש"ח (לפני מס) כנגד גידול בעתודות האקטואריות כתוצאה מאימוץ נייר עמדה זה.

4. אוכלוסיית המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק זכאים לבחור בעת פרישתם מהבנק בין קבלת פנסיה תוך ויתור על זכויות הפיצויים וקופות הגמל שיש להם ובין קבלת פיצויי פרישה וכספי קופות הגמל. בחודש פברואר 1997 נחתם הסכם בין ארגון המנהלים ומורשי החתימה של הבנק לבין הבנק,

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

המתייחס למו"חים אשר חברים בקרן הפנסיה עמית. על פי ההסכם, בתקופת העבודה עד למועד ההצטרפות כחבר בעמית יחולו על המו"ח התנאים שהיו מקובלים בבנק עד ליום החתימה על ההסכם. לגבי תקופת החברות בעמית, במקרה של פרישה במסלול פיצויים, יקבל המו"ח את הכספים בעמית אך לא פחות מהתחייבות הבנק לתשלום פיצוי פיטורין על פי החוק. במקרה של פרישה במסלול פנסיה, יקבל המו"ח כפנסיה את הכספים שנצברו לזכותו בעמית בגין תגמולים אך לא פחות מהתחייבות הבנק בהתאם לתנאים שהיו מקובלים עד כה, וכן פנסיה בגין הכספים שנצברו לו בעמית בגין פיצויים עד לסך התחייבות הבנק לתשלום פנסיה הנגזרת מפיצויי הפיטורין. הנ"ל יחול לגבי מו"ח ותיק (כהגדרתו בהסכם) בלבד. מו"ח חדש (כל מי שאינו מו"ח ותיק) אינו זכאי לפנסיה ותשלומי הבנק לעמית יבואו במקום מלוא פיצויי פיטורין להם יכול המו"ח להיות זכאי על פי החוק. לעניין ההסכם שנחתם בין הבנק לבין ארגון המנהלים והמו"חים בנושא הפנסיה התקציבית, ראה סעיף ו' להלן. ההתחייבות לפנסיה למו"חים הותיקים מחושבת על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק, ומבוססת על ערך נוכחי של ההתחייבות העולה על סכום ההתחייבות לפיצויים והיתרות בקופות גמל. כמו כן, כוללת העתודה האקטוארית חישוב לפיצויים עודפים מעבר לתנאים החוזיים – ראה פירוט בסעיף א (3) לעיל. לעניין גודלה הקטן של אוכלוסיית הבנק – ראה התייחסות בסעיף א (3) לעיל. ההתחייבות האקטוארית חושבה לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2012), בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עליית השכר הריאלית העתידית עד למועד פרישתם הצפוי של העובדים מהבנק בשיעור של 2% לשנה (כנ"ל בשנת 2012), על פי הערכת הנהלת הבנק. נלקחת גם תחזית לשיעור ניצול זכויות הפנסיה- שיעור של 72% בוחרים בפנסיה, כאשר אלה מנצלים 60% מזכויות הפנסיה שלהם, בהתבסס על הנתונים בבנק בשנים האחרונות. כמו כן, החישובים האקטואריים כוללים הנחות לגבי לוחות תמותה- ראה א(3) לעיל. שיעורי העזיבה בפיצויים רגילים ובפיצויים עודפים ושיעורי הפיצויים העודפים, בהתאם לשיעורי העזיבה ששימשו לצורך חישוב פיצויים עודפים, כמפורט בסעיף א (3) לעיל רלוונטי החל מ- 2019 כאמור.

5. **תוכנית פרישה ושינוי מדיניות פרישה**
ביום 26 בפברואר 2012 אישר דירקטוריון הבנק מסגרת לתוכנית פרישה בתנאים מועדפים (להלן: "התוכנית"), במסגרת זמן קצובה. התוכנית יועדה לעובדים בטווח גילאים בין 57-64. כמו כן, אישר דירקטוריון הבנק כי בד בבד עם אישור המסגרת לתוכנית הפרישה תיכנס לתוקף מדיניות לפיה לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים בשבע השנים הבאות (עד לסוף שנת 2018). תהליך הפרישה בפועל של עובדים להם אושרה פרישה מוקדמת במסגרת התוכנית, בוצע באופן הדרגתי ונפרס על פני כשנתיים. עד סוף שנת 2013 פרשו 65 עובדים במסגרת מבצע הפרישה בעלות של כ- 77 מיליון ש"ח. בנוסף, קיימת הפרשה לפיצויים בקרן מיוחדת למקרי פרישה חריגים ובודדים לתקופה שעד סוף שנת 2018, בסך של כ- 5 מיליון ש"ח. החישובים האקטוארים ליום 31 בדצמבר 2012 ו- 2013 (פנסיה, פיצויים עודפים ויובלות) הביאו בחשבון את שינוי המדיניות לשנים 2012 עד 2018 בהן לא תתאפשר פרישה מוקדמת בתנאים מועדפים, וכי משנת 2019 שיעורי העזיבה בפיצויים עודפים הינם לפי הסקר שנערך לשנים 2007-2010 (כמפורט בסעיף א (3) לעיל). בסוף שנת 2013, עם השלמת יישום תוכנית הפרישה, עודכנו העתודות האקטואריות בהתאם להתממשות בפועל של בחירה במסלול פנסיה מוקדמת.

6. התחייבות לפנסיה, לגבי מנהלים ומורשי חתימה הזכאים לפנסיה שפרשו ובחרו בפנסיה, מכוסה על ידי עתודה לפנסיה המחושבת על פי הערך הנוכחי של ההתחייבות כפי שחושב על ידי האקטואר לפי שיעור היוון של 4% בהתאם להוראות המפקח על הבנקים כנ"ל בשנת 2012, ולוחות תמותה – כאמור בסעיף א (4) לעיל. ראה באור 1.ו.5 בדבר טיוטה בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים בדבר שיעור היוון עתידי לפי עקום אג"ח ממשלתי.

7. סכומי העתודות והיעודות לפיצויי פרישה ופנסיה כמוצג במאזן הם כדלקמן:

	מאוחד והבנק	
	31 בדצמבר	
	2013	**2012**
	מיליוני ש"ח	
סכום העתודות, נטו	**341**	355
סכום היעודות*	**88**	90
עודף העתודות על היעודות, נטו**	**253**	265

הבנק אינו רשאי למשוך את כספי היעודה אלא לצורך תשלום פיצויי פרישה בלבד.

* סכום היעודות נרשם בהתאם לאישורי יתרות המתקבלים מהגופים החיצוניים בהם מופקדים הכספים.

** נכלל ב"התחייבויות אחרות" (ראה באור 11).

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

ב. מענקים בגין ותק עובדים

עובדי הבנק זכאים עם הגיעם ל- 20, 30 ו-40 שנות עבודה בבנק למענקים כספיים של מספר חודשי משכורת ("מענק יובל") ולחופשות מיוחדות. במאזן ליום 31 בדצמבר 2013, יתרת ההפרשה מסתכמת בסך של 33 מיליון ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2012- 28 מיליון ש"ח. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".
חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס אקטוארי על ידי אקטואר הבנק. החישוב נעשה לפי שיעור היוון של 4% (כנ"ל בשנת 2012), בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בחישוב הערך הנוכחי נלקח בחשבון גורם עליית השכר הריאלית העתידית בשיעור של 3% (כנ"ל בשנת 2012), על פי הערכת הנהלת הבנק. שיעורי העזיבה העתידיים לפני גיל פרישה, בהתאם לשיעורי העזיבה אשר משמשים לצורך חישוב הפיצויים העודפים – כמפורט בסעיף א (3) לעיל.

ג. חופשה

עובדי הבנק והחברות המאוחדות שלו זכאים לחופשה שנתית בתשלום בהתאם לחוק חופשה שנתית תשי"א - 1951 בכפוף להסכם קיבוצי מיוחד לעובדי הבנק ולעובדים בחוזים אישיים בהתאם למכסות המפורטות בהסכמים אלו. חישוב ההתחייבות נעשה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. בדוחות הכספיים נכללה הפרשה בסך של 23 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 – 23 מיליון ש"ח) לימי חופשה שטרם נוצלו וכן לחופשות מיוחדות (ראה ב. לעיל) שמועד זכאותם הגיע. ההתחייבות כלולה במסגרת "התחייבויות אחרות".

ד. מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה

1. ביום 12 בדצמבר, 2012 נכנס לתוקפו חוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג-2012 (להלן: "תיקון 20"). בהתאם לקבוע בתיקון 20, על חברה ציבורית לקבוע מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה, וזאת לפי סעיפים 267א ו- 267ב לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות").
ביום 19 בנובמבר 2013 פורסמה ונכנסה לתוקפה הוראה מספר 301 A להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים, בעניין "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי" (להלן: "הוראת התגמול בתאגיד הבנקאי"), אשר קובעת, בין היתר, כללים שמטרתם להבטיח שהסדרי התגמול בתאגיד הבנקאי יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של התאגיד הבנקאי, זאת בהמשך לתיקון 20. לפיכך לאחר פרסום הוראת התגמול בתאגיד הבנקאי, הבנק התאים את המדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק שגובשה לפני תיקון 20, גם להוראות התגמול בתאגיד הבנקאי, ככל שנדרש. האסיפה הכללית של הבנק אישרה ביום 6.2.14 את המדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי המשרה בבנק, לאחר אישורו של דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 31 בדצמבר 2013, לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול של הדירקטוריון מיום 26 בדצמבר 2013. מדיניות התגמול כוללת, בין היתר, מדיניות לעניין התגמול הקבוע והתגמול המשתנה לנושאי משרה בבנק ולעניין היחס ביניהם, ובכלל זה תכנית מענקים, המסדירה עקרונות לקביעת סכום מענק שנתי תלוי ביצועים ליו"ר דירקטוריון, מנכ"ל הבנק, סמנכ"לים, המבקר הפנימי והיועץ המשפטי הראשי (להלן "תכנית המענקים", להלן "הבכירים"). ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק אישרו, כי תכנית המענקים תאומץ לחוזי העסקה של הבכירים המכהנים בבנק, ותחליף כל תכנית מענקים שאושרה על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק בעבר, הכל בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים על פי הדין ככל הנדרש. בהמשך להחלטות ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק כאמור, אישרה האסיפה הכללית של הבנק ביום 6.2.14 כי תכנית המענקים תהווה חלק מתנאי כהונתם והעסקתם של יו"ר דירקטוריון הבנק, מר זאב אבלס ומנכ"ל הבנק המכהן, מר חיים פרייליכמן ותאומץ לחוזי ההעסקה שלהם. יצוין כי, תוכנית המענקים תהיה גם חלק מתנאי כהונתו והעסקתו של מנכ"ל הבנק הנכנס, מר ישראל טראו.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

2. תכנית המענקים

1. כללי

תכנית המענקים מהווה חלק בלתי נפרד ממדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק וקובעת את אופן קביעת וחישוב המענק השנתי ("**המענק**") למנהלים הבכירים בבנק: יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל, חברי הנהלת הבנק, היועץ המשפטי והמבקר הפנימי (10 מנהלים בסה"כ) ("**הבכירים**"). תכנית המענקים מבוססת, בין היתר, על שיעור התשואה השנתי להון מפעולות רגילות לאחר מס ("**התשואה להון**"), על ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מראש והיחס בין תשואות הבנק לתשואות הקבוצות הבנקאיות האחרות ("**הבנקים האחרים**"), ועל עמידה ביחס הלימות ההון שקבע דירקטוריון הבנק. התוכנית ועמידתה בפרופיל הסיכון של הבנק יבחנו מחדש על ידי הדירקטוריון במסגרת בחינתו, אחת לשנה לפחות, את מדיניות התגמול בכללותה.

2. אופן קביעת המענק הכולל על פי תכנית המענקים – תיאור כללי

המענק הכולל לבכירים ייקבע בהתאם למפורט להלן:

קביעת היקף המענק השנתי הכולל לבכירים – היקף המענק השנתי הכולל לבכירים ("**המענק הכולל**") ייקבע על בסיס שיעור תשואה מתוקנן, המתקבל ממכפלת שיעור התשואה להון בפועל בציון המשוקלל של הבנק (מחולק ב- 100), כפי שיפורט בסעיף **2.5** להלן ("**שיעור תשואה מתוקנן**").

2.1. שיעור תשואה מתוקנן השווה או הגבוה מ- 6% (בכפוף לאמור בסעיף 2.2 להלן) יזכה במענק חיובי. אם שיעור התשואה המתוקנן יעמוד על 6%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 3.25 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 7%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 4 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 8%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 4.75 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 9% אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 5.5 מיליון ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 10%, אזי היקף המענק הכולל יהיה עד 6 מיליון ש"ח.

יצוין כי היקף המענק הכולל לא יעלה בכל מקרה על 6 מיליון ש"ח, ודירקטוריון הבנק יהיה רשאי על פי שיקול דעתו להפחית את היקף המענק הכולל כמפורט בסעיף **10** להלן.

ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע היקף המענק הכולל באופן ליניארי בין שני הערכים.

2.2. על אף האמור לעיל, במקרה בו שיעור התשואה המתוקנן יהיה נמוך מ- 6% אך גבוה או שווה ל- 5.5%, אולם שיעור התשואה להון יהיה גבוה מ- 6%, אזי היקף המענק הכולל יהיה 1 מיליון ש"ח.

2.3. על אף כל האמור בסעיף 2 לעיל, אם שיעור התשואה להון בשנה הרלבנטית נמוך מ- 6%, או אם הבנק אינו עומד ביחס הון לנכסי סיכון בהתאם לסיבולת הסיכון שנקבעה על ידי דירקטוריון הבנק אזי בכל אחד מהמקרים הנ"ל הבכירים לא יהיו זכאים למענק חיובי על פי תוכנית זו, וזאת גם אם שיעור התשואה המתוקנן גבוה מ- 6%.

2.4. המענק הכולל יחולק בין הבכירים כמפורט בסעיפים 2.5.1 ו- 2.5.2 להלן. מובהר כי במקרה בו תיוותר יתרה והמענק הכולל לא יחולק במלואו[1], אזי היתרה תחולק פרו-רטה בין הבכירים בשיעורי החלוקה כמפורט בסעיפים 2.5.1 ו- 2.5.2 להלן, והדירקטוריון יהיה רשאי להחליט להפחית את התוספת מתוך יתרה זו לכלל הבכירים או לחלקם.

2.5. קביעת הציון המשוקלל של הבנק לצורך חישוב שיעור התשואה המתוקנן

ביצועי הבנק ימדדו על בסיס שלושה פרמטרים בגינם יינתנו ציונים בטווח של 70-130 בכל פרמטר, כאשר במצבי קיצון של אי עמידה ביעדי סף יינתן ציון אפס. הפרמטרים ומשקלם הינם כדלקמן: (א) 40% - התשואה להון; (ב) 45% - ציון ה- **BSC**[2] של הבנק (**Balance Score Card**); ו- (ג) 15% - הלימות ההון בבנק (יחס ההון לנכסי סיכון).

הפרמטרים לצורך קביעת ציון ה- **BSC** של הבנק הינם כדלקמן: יציבות, יעילות, צמיחה, ציות ובקרה וכן השוואה למערכת הבנקאות.

2.5.1. אופן חישוב המענק האישי ליו"ר הדירקטוריון ולמנכ"ל -

חלקו של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל במענק השנתי ייקבע בהתאם לציונם האישי, שיתבסס בחלקו העיקרי (80%) על הציון המשוקלל של הבנק (הניתן על פי פרמטרים הניתנים למדידה כאמור בסעיף 2.5 לעיל), כאשר חלקו האחר בשיעור של 20%, יתבסס על רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק (להלן: "רשימת פרמטרים

---

[1] למשל, כאשר חלק מהבכירים לא יגיעו למלוא הזכאות שלהם (עקב אי הגעה לציון משוקלל אישי של 110), או עקב פרישה של בכיר במהלך השנה.

[2] ה-BSC הינו גיליון ציונים אשר משלב מדידה כמותית של פרמטרים פיננסיים ואחרים הכלולים ביעדי הבנק כפי שייקבעו מראש על ידי הדירקטוריון בתכנית העבודה השנתית של הבנק הנגזרת מהתכנית האסטרטגית של הבנק, ואשר משמש להערכה של ביצועי הבנק ויחידותיו (באמצעות פרמטרים מדידים).

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

איכותיים")[3] ובלבד שחלקם של יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל במענק השנתי הכולל לא יעלו על החלק היחסי הנורמטיבי המקסימאלי אשר יקבע מראש, הכול כמפורט להלן:
החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי[4] של יו"ר הדירקטוריון הינו בשיעור של 25% מהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון.
החלק היחסי הנורמטיבי <u>המקסימלי של המנכ"ל הינו</u> בשיעור של 28% <u>מהיקף המענק</u> הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון.

2.5.2. <u>אופן חישוב המענק האישי לכל אחד מהבכירים האחרים</u> -

2.5.2.1. <u>חשבונאי ראשי, יועץ משפטי, מבקר פנימי ומנהל סיכונים ראשי</u> (פונקציות ביקורת ובקרה)- גובה המענק לכל אחד מהבכירים הנ"ל ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 60% ציון **BSC** אישי, 20% לפי הציון המשוקלל של הבנק ו- 20% לפי ציון הערכה אישי על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק[5] ו- (2) <u>החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי של כל הבכירים הנ"ל הינו</u> בשיעור של 22% <u>מהיקף המענק</u> הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון. החלק הנורמטיבי המקסימלי של כל אחד מהבכירים בקבוצה זו (החשבונאי הראשי, היועץ המשפטי, המבקר הפנימי ומנהל סיכונים ראשי) מתוך החלק הנורמטיבי המקסימלי לא יעלה על 5.5%.

2.5.2.2. <u>ראשי אגפים עסקיים (ראש אגף עסקים, ראש אגף קמעונאות, ייעוץ ונכסי לקוחות, ראש אגף ניהול פיננסי וראש אגף משאבים)</u>- גובה המענק לראשי האגפים העסקיים ייקבע על בסיס: (1) ציון משוקלל אישי המורכב מ- 60% ציון **BSC** אישי, 20% לפי הציון המשוקלל של הבנק ו- 20% לפי ציון הערכה אישי על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק (כמפורט בהערת שולים 5 להלן) שינתן על ידי הדירקטוריון לאחר שתובא בפניו המלצת מנכ"ל הבנק, ו- (2) החלק היחסי הנורמטיבי המקסימלי של יתר חברי ההנהלה הינו בשיעור של 25% מהיקף המענק הכולל שנקבע מראש על ידי הדירקטוריון. החלק הנורמטיבי המקסימלי של כל אחד מהבכירים בקבוצה לא יעלה על 6.25%.

3. <u>מענק שלילי</u>

3.1. במקרה בו שיעור התשואה המתוקנן של הבנק נמוך מ- 4% ייזקף מענק שלילי לחובת הבכירים, כדלקמן: אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 3.99%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 0.2 מיליוני ש"ח. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 3%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 0.7 מיליוני ש"ח. אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 2%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 1.2 מיליוני ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה 1%, אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה 2 מיליוני ש"ח, אם שיעור התשואה המתוקנן יהיה שווה או נמוך מ- 0%[6], אזי היקף המענק השלילי הכולל יהיה עד 2.5 מיליוני ש"ח. מובהר כי היקף המענק השלילי המרבי הכולל יהיה לא יותר מ- 2.5 מיליוני ש"ח. ככל ששיעור התשואה המתוקנן יהיה בטווח שבין הערכים המפורטים לעיל, ייקבע שיעור המענק השלילי באופן ליניארי בין שני הערכים.

3.2. בכפוף לאמור בסעיף 2.2. לעיל, הבכירים אינם זכאים למענק חיובי ולא ייזקף לחובתם מענק שלילי, כאשר שיעור התשואה המתוקנן של הבנק בגין שנה רלבנטית הינו נמוך מ- 6% ושווה או גבוה מ- 4%.

---

[3] לעניין יו"ר הדירקטוריון פרמטרים אלו כוללים בין היתר, הקפדה על ממשל תאגידי תקין והטמעתו, מעורבות בהתווית התכנית האסטרטגית ואופן ניהול ישיבות הדירקטוריון.

לעניין מנכ"ל הבנק - פרמטרים אלו כוללים בין היתר, שקיפות ודיוק בדיווח לדירקטוריון, ראיה וחשיבה אסטרטגית ומידת התרומה לישום האסטרטגיה הכוללת של הבנק, רמת מיומנויות ניהול כח אדם, יכולת עבודה בצוות והתנהלות פנים ארגונית (יחסי אנוש עם כפיפים וממונים, ניהול והנעת עובדים) וחוץ ארגונית.

[4] החלק היחסי הנורמטיבי- החלק המרבי של הבכיר במענק הכולל בקבלת ציון משוקלל אישי של 110 ומעלה. טווח הציונים בכל פרמטר בו נבחנים הבכירים יכול לנוע בין 130-0, כאשר ביצוע יתר בקריטריון מסוים עשוי לפצות על ביצוע חסר בקריטריון אחר.

[5] ציון הערכה אישי יקבע כדלקמן: למבקר הפנימי- עפ"י ציון הערכה אישית שיינתן על ידי ועדת הביקורת ויו"ר הדירקטוריון על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון; למנהל סיכונים ראשי – עפ"י ציון הערכה אישי שיינתן על ידי המנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון; לחשבונאי ראשי וליועץ המשפטי– עפ"י ציון הערכה אישי שיינתן על ידי המנכ"ל, על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון.

קריטריונים איכותיים להערכת הסמנכ"לים יכללו, בין היתר, הפגנת ניהול משימתי ארוך טווח, מנהיגות ודוגמא אישית, הובלה ותרומה לפיתוח עסקים ופרויקטים תוך ניהול משאבים אופטימלי (לעניין ראשי אגפים עסקיים), קיום בקרה שיטתית תוך מתן משוב והפקת לקחים.

[6] לא יבוצע תקנון תשואה כאשר התשואה "החשבונאית" הינה שלילית.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

3.3. <u>קביעת היקף המענק השלילי האישי לכל אחד מהבכירים</u>:
יחס חלוקת המענק השלילי בין הבכירים, וכן הציון האישי המשוקלל לכל בכיר ייקבעו בהתאם לאמור בסעיפים 2.5.1 ו- 2.5.2 לעיל. היקף המענק השלילי לכל בכיר, ביחס לחלקו היחסי הנורמטיבי המקסימלי יקבע על פי הנוסחה שלהלן:
(**B**)*70/(**A**)
כאשר:
A- הציון האישי המשוקלל של הבכיר.
B - חלקו של הבכיר מהמענק השלילי.
כלומר - התוצאה המתקבלת ממכפלה של חלקו של הבכיר מהמענק השלילי (**B**), במנה המתקבלת מ-70 מחולק בציון האישי המשוקלל של הבכיר (**A**). הציון האישי המשוקלל (**A**) לצורך חישוב המענק השלילי לא יפחת מ- 70 כך שבציון 70 ומטה ייזקף לחובת הבכיר מלוא חלקו במענק השלילי הכולל (**B**). על פי דרך חישוב המענק השלילי, ככל שהציון של הבכיר הינו נמוך יותר, כך חלקו במענק השלילי יהיה גדול יותר.

3.4. מענק שלילי כמפורט לעיל, ככל שייזקף לחובת הבכיר בגין שנה מסוימת, יקוזז מהתשלומים הנדחים להם זכאי הבכיר בגין מענקים שאושרו לו בשנים קודמות כמפורט בסעיף 4 להלן. המענק השלילי המרבי לכל בכיר בגין שנה רלוונטית יהיה לכל היותר בגובה יתרת התשלומים הנדחים להם הוא זכאי בגין המענקים שאושרו לו בשנים קודמות. מובהר, כי מענק שלילי רק מקטין או מאפס את יתרת התשלומים הנדחים כאמור. אם נותרה יתרת מענק שלילית, היתרה תתאפס ולא תיזקף לשנה הבאה. בנוסף, אם בשנה הראשונה בה תופעל תוכנית זו לגבי נושא משרה שיתמנה ייקבע מענק שלילי, אזי לא ייזקף לחובת אותו בכיר מענק שלילי.

3.5. מבלי לגרוע מהאמור לעיל, ככל שירשם הפסד שנתי לבנק בגין שנה מסוימת, ידחה תשלום יתרת התשלומים הנדחים, אם תהיה לאחר קיזוז המענק השלילי כאמור- לשנה שאחריה, ככל שלא ירשם בה הפסד שנתי לבנק, וזאת מבלי לגרוע מהסדרי הקיזוז החלים על יתרת התשלומים האמורה כמפורט בסעיף **3** לעיל.

4. <u>פריסת תשלום המענק לטווח ארוך</u>
גובה תשלום המענק השנתי לכל בכיר על פי תוכנית זו בשנה רלבנטית, יחושב ויחולק כדלקמן:

4.1. בגין כל שנה, יחושב המענק החיובי לו זכאי הבכיר או המענק השלילי בו חייב הבכיר, על פי הקבוע בתוכנית זו. המענק החיובי או השלילי ייזקף לזכות או לחובה של הבכיר, לפי העניין.

4.2. לאחר חישוב גובה המענק על פי הקבוע בתוכנית זו בגין השנה החולפת ואישורו, ישולם לבכיר מענק בפועל בשיעור 50% מסך המענק לו הוא זכאי בגין השנה האמורה, כאשר תשלום יתרת המענק (50%) בגין אותה שנה יידחה וישולם בפועל בחלקים שווים בכל אחת משלוש השנים העוקבות לשנה הקלנדרית בה אושר המענק.

4.3. כל אחד מהתשלומים הנדחים כאמור יוצמד למדד המחירים לצרכן החל ממועד אישור המענק בגין השנה הרלוונטית ועד למועד תשלומו בפועל, ויהיה כפוף למנגנון קיזוז כמפורט בסעיף 3 לעיל (ולעניין בכיר שפרש למנגנון קיזוז כמפורט בס"ק 5.1.4 להלן).

5. <u>פרישת בכירים</u>

5.1. בכפוף לתנאי תכנית זו, המענק לו יהיה זכאי בכיר הפורש מהבנק יחושב כדלקמן:

5.1.1. בגין השנה בה פרש, יהיה זכאי הבכיר למענק יחסי בלבד. בחישוב המענק היחסי תילקח בחשבון התקופה בה כיהן הבכיר בבנק בפועל ("המענק היחסי").

5.1.2. למרות האמור לעיל, הדירקטוריון יהיה רשאי להחליט על הפחתת חלקו של בכיר שהתפטר, או פרש מרצון לפני גיל פרישה[7].

5.1.3. חישוב גובה המענק היחסי ייעשה בשנה העוקבת לשנת הפרישה. לאחר עריכת החישוב ישולם לבכיר המענק היחסי במועדים ובתנאים כמפורט בסעיף 4 לעיל.

5.1.4. יתרת התשלומים הנדחים בגין מענקים שאושרו בשנים קודמות ולרבות התשלומים הנדחים בגין המענק היחסי כאמור, תשולם לבכיר בהתאם לכללים המפורטים בסעיף 4 לעיל. הדירקטוריון יהיה רשאי להפחית תשלום או תשלומים נדחים עובר למועדי תשלומם בפועל, במקרה בו התרחש במהלך תקופת הפריסה, אירוע אשר השפיע לרעה על ביצועיי ו/או תוצאות הבנק לשנה זו ושקשור בהתנהלות נושא המשרה הפורש עובר למועד תשלום המענק היחסי. יובהר, כי אין בתשלום/ים נדחה/ים של מענק/ים כדי ליצור יחסי עובד מעביד בין נושא המשרה לבין הבנק לאחר סיום תקופת עבודתו של נושא המשרה בבנק.

5.2. על אף האמור בסעיף 5.1 לעיל, בכיר אשר פרש או פוטר עקב קרות אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, לא יהא זכאי למענק שנתי חיובי בגין שנת הפרישה וכן לא יהיה זכאי לקבל את יתרת התשלומים הנדחים שנותרה לתשלום בגין שנים קודמות.

---

[7] למעט המנכ"ל המכהן אשר על פי תנאי העסקתו בבנק זכאי למענק בעת פרישתו, מרצון או שלא מרצון (למעט פרישה אשר נסיבותיה שוללות זכאות לפיצויים).

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

5.3. בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות - על אף האמור בסעיף 5.1 לעיל, בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות, יהיה זכאי (הוא או יורשיו, לפי העניין) למענק יחסי בגין שנת הפרישה. מענק יחסי זה יחושב וישולם בשנה העוקבת לפרישה, בעת חישוב ותשלום המענק בגין אותה שנה לכל יתר הבכירים בבנק. בנוסף, יהיה זכאי בכיר זה (הוא או יורשיו, לפי העניין) לתשלום יתרת התשלומים הנדחים בגין מענקים שאושרו לו בשנים קודמות, וזאת במועדים ובתנאים כמפורט בסעיף 4 לעיל, ובכפוף לסמכות הדירקטוריון להפחית את המענק בנסיבות המפורטות בסעיף 5.1.4 לעיל. על אף האמור לעיל, הדירקטוריון יהא רשאי, לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול, לקבוע כי בכיר שפרש בשל מחלה, נכות או מוות יהיה זכאי (הוא או יורשיו, לפי העניין) לתשלום מלוא יתרת התשלומים הנדחים בגין מענקים שאושרו לו בשנים קודמות וזאת בד בבד עם תשלום המענק היחסי.

6. גובה המענק לו זכאי בכיר חדש אשר מונה לתפקיד במהלך שנה קלנדרית

6.1. עובד הבנק אשר קודם ומונה לתפקיד של בכיר בבנק במהלך שנה קלנדרית – יהיה זכאי למענק יחסי על פי תוכנית זו בגין החודשים בהם כיהן כבכיר בבנק באותה שנה קלנדרית. בגין התקופה שקדמה למועד מינויו כבכיר, בה עבד במשרה אחרת בבנק, יהיה זכאי הבכיר לתגמול יחסי בהתאם לתנאים שנקבעו ביחס לאותה משרה על פי הסכם קיבוצי או כל הסכם אחר ובשים לב לתקופה בה כיהן.

6.2. עובד חדש אשר מונה במהלך שנה קלנדרית לתפקיד של בכיר בבנק – יהיה זכאי למענק יחסי על פי תוכנית זו בגין החודשים בהם כיהן כבכיר בבנק באותה שנה קלנדרית.

7. רואה החשבון המבקר יערוך ביקורת על יישום תוכנית המענק.

8. המענק לבכירים על פי תוכנית זו, ככל שהבכירים יהיו זכאים למענק על פי תוכנית זו, אינו מהווה חלק מהשכר המשולם למי מהבכירים, ולא יובא בחשבון לצורך הפרשות סוציאליות, פיצויים, קצבת פרישה ולא יחשב כתנאי נלווה מכל מין וסוג שהוא של מי מהבכירים. מובהר כי מכל תשלום בפועל אשר ישולם לבכיר על פי תוכנית זו ינוכה מס כדין.

9. האמור בהסכמי ההעסקה של הבכירים לעניין זכאותם למענק שנתי מהבנק יתוקן, ככל הנדרש ולפי העניין, בהתאם לקבוע בתוכנית המענק.

10. הדירקטוריון יהיה רשאי להחליט כי סכומי המענקים להם זכאים הבכירים (או חלקם) יופחת ולקבוע את גובה ההפחתה וכן לקבוע בהחלטה מנומקת כי לא יוענקו מענקים לבכירים בשנה רלבנטית, במקרים חריגים של משבר כלל משקי או מערכתי או משבר בבנק.

3. מענקים בגין שנת 2013- [1],[2]

דירקטוריון הבנק דן ואישר ביום 20 בפברואר 2014 את סכומי המענקים[1] לנושאי המשרה הבכירים. הדירקטוריון אישר את המענקים לאחר שהובאה בפניו המלצת ועדת התגמול שדנה ואישרה את סכומי המענקים[2] לנושאי המשרה הבכירים ביום 17 בפברואר 2014. המענקים שאושרו הינם בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק ולתכנית המענקים המהווה חלק הימנה, כפי שאושרו על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק, כמפורט בסעיף ד' לעיל.

בפני הדירקטוריון וועדת התגמול, הוצגו הנתונים והפרמטרים הרלוונטיים לקביעת המענק לנושאי המשרה בגין שנת 2013, על פי הקבוע בתוכנית המענקים (ראה פירוט במסגרת תאור תכנית המענקים בבאור 2.15.ד לדוחות הכספיים). בין היתר, הוצגו בפני הדירקטוריון והועדה, התוצאות העסקיות של הבנק בשנת 2013, שיעור התשואה השנתי של הבנק לאחר מס, ביצועי הבנק השנתיים ביחס ליעדים שאושרו על ידי הדירקטוריון, יחס הלימות ההון של הבנק וכן נתונים ומידע משווה פומביים ביחס לתשואות הקבוצות הבנקאיות במערכת הבנקאית[1]. בנוסף, הוצגו בפני ועדת התגמול והדירקטוריון נתונים המתייחסים לביצועי נושאי המשרה בשנת 2013 בהתאם לפרמטרים שנקבעו בתכנית המענקים, ובכלל זה ציון ה- **BSC** (**Balance Score Card**) האישי[3] של כל אחד מנושאי המשרה וציון הערכה אשר נקבע על בסיס רשימת פרמטרים איכותיים שנקבעו מראש ואושרו על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון, של כל אחד מנושאי המשרה האמורים.

---

[1] הסכומים שאושרו על ידי הדירקטוריון אינם סופיים, שכן הפרמטר בדבר השוואת נתוני הבנק לנתוני בנקים אחרים חושב על בסיס נתוני שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2013. עם פרסום הדוחות הכספיים של הבנקים האחרים בסוף חודש מרס 2014, יערך חישוב סופי של הפרמטר האמור וחישוב סכומי המענקים יותאם בהתאם.

[2] החלטות ועדת התגמול התבססו על נתונים לא סופיים (ובכלל זה נתוני הדוחות הכספיים) שהיו ידועים בעת קיום הדיון בועדה. לא הייתה סטייה מהותית בין תוצאות סכומי המענקים כפי שהוצגו בועדה לבין התוצאות שהוצגו בדירקטוריון.

[3] Balance Score Card- גיליון ציונים המשלב מדידה כמותית של פרמטרים הכלולים ביעדי הבנק שבתחום אחריותו של נושא המשרה, כפי שנקבעו מראש על ידי דירקטוריון הבנק, ואשר משמש כלי להערכת ביצועיו של נושא המשרה בשנת הדיווח, באמצעות פרמטרים מדידים.

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

ה. חוזים אישיים

1. נכון ליום 31.12.13 כל חברי ההנהלה מועסקים בחוזים אישיים. לשלושה מחברי ההנהלה חוזה אישי המעניק פיצויי פרישה מוגדלים במקרה של פיטורים על ידי הבנק. (נכון ל – 31.12.2012 היה לאחד מחברי ההנהלה חוזה אישי המבטיח תקופת העסקה מינימלית אשר הסתיימה במהלך 2013). סכום ההוצאה המרבית, שלא נרשמה בספרי הבנק נכון ליום 31 בדצמבר 2013, מאחר ואין בכוונת הבנק לפטר חברי הנהלה אלה, מסתכם בסך של כ – 5.6 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 – 6.2 מיליון ש"ח).

2. מנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן מועסק בהסכם אישי מיום 2 באפריל 2006, שעודכן ביום 8 בספטמבר 2011, בהתאם לאישור דירקטוריון הבנק שניתן לאחר אישור ועדת הביקורת של הבנק מיום 18 ביולי 2011. ההסכם מוארך באופן אוטומטי בכל שנה, אלא אם הודיע אחד הצדדים שישה חודשים מראש על אי רצונו להאריך את ההסכם. עם סיום העסקתו של מנכ"ל הבנק, מכל סיבה שהיא, למעט בנסיבות בהן ניתן לשלול מן המנכ"ל פיצוי פיטורין על פי דין, יהיה המנכ"ל זכאי לפיצוי פיטורין בשיעור של 100% ממשכורתו החודשית ברוטו במועד סיום עבודתו כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה – באופן יחסי), וזאת בנוסף לזכאות המנכ"ל לכספים שמפריש הבנק עבור המנכ"ל לרכיב פיצויים בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, תשכ"ג-1963 ולאישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורין, המגיעים לו בהתאם להסכם ההעסקה הקיים עימו. תקופת ההודעה המוקדמת אשר על המנכ"ל ליתן לבנק במקרה בו יפסיק עבודתו בבנק מיוזמתו, הינה 3 חודשים. במקרה של סיום התקשרות יהיה המנכ"ל זכאי למענק הסתגלות של 6 משכורות חודשיות. מר פרייליכמן יסיים תפקידו כמנכ"ל הבנק ביום 28.2.2014, וזאת בהמשך להודעתו מיום 30 במאי 2013, כי אין בכוונתו להאריך את הסכם העסקתו כמנכ"ל הבנק עם סיום תקופת הסכם העסקתו ביום 2 באפריל 2014.
כמפורט בסעיף ד.2. לעיל, תנאי תכנית המענקים לנושאי משרה בבנק אשר הותאמה לדרישות תיקון 20 ולהוראת התגמול בתאגיד הבנקאי, יחליפו את תנאי תכנית המענקים שאושרה למנכ"ל הבנק בעבר.

- אומדן המענק לשנת 2013 למנכ"ל הבנק, מר חיים פרייליכמן הינו בסך 1,003 אלפי ש"ח.
- המענק שאושר בגין שנת 2012 היה בסך 592 אלפי ש"ח.
- המענק שאושר בגין שנת 2011 היה בסך 1,071 אלפי ש"ח.

מענקים שאושרו בגין השנים 2012-2010 וטרם שולמו נכון ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמים בסך 762 אלפי ש"ח, וישולמו לשיעורין – כמפורט בבאור 15(ד)(2) לעיל.

3. ביום 6.2.14 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישורם של הדירקטוריון ביום 31.12.2013 וועדת התגמול ביום 26.12.2013 את תנאי הכהונה וההעסקה למנכ"ל הבנק הנכנס, מר ישראל טראו. בהתאם לאישור האסיפה הכללית תקופת העסקתו של מר ישראל טראו הינה לשלוש שנים החל מיום 1.3.2014, במהלכה כל צד יהיה רשאי לסיים את ההתקשרות בהודעה מוקדמת בת 6 חודשים מראש.
תמורת עבודתו בבנק ישלם הבנק למר טראו מדי חודש משכורת חודשית (ברוטו) בסך של 135,000 ש"ח, אשר תהא צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן אשר יתפרסם מעת לעת על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן: "המדד") ותעודכן אחת לרבעון (קלנדרי) בגובה עליית המדד. בכפוף לכך שמי מהצדדים לא ייתן הודעה למשנהו, עד 6 חודשים לפני תום תקופת ההעסקה הראשונה בדבר סיום העסקה, תוארך ההתקשרות עם מר טראו, כאשר כל צד יהיה רשאי לסיים את ההתקשרות בהודעה מוקדמת בת 6 חודשים מראש. במהלך תקופת ההעסקה הראשונה, יבחנו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, אחת לשנה, את הישגיו של מר טראו כמנכ"ל בשנה שחלפה ויהיו רשאים להחליט, על פי שיקול דעתם ובכפוף למדיניות התגמול של הבנק ובכפוף לכל האישורים הנדרשים על פי דין, אם יש מקום להעלות את משכורתו. ככל וימשיך מר טראו לכהן בתפקידו גם לאחר תום תקופת ההעסקה הראשונה, יוסיפו ויבחנו ועדת התגמול והדירקטוריון, מעת לעת ולפי שיקול דעתם, את הישגיו ואת העלאת שכרו כאמור לעיל, בכפוף למדיניות התגמול של הבנק ובכפוף לכל האישורים הנדרשים על פי דין.
כמו כן זכאי המנכ"ל הנכנס בין השאר למענק שנתי על פי הקבוע במדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק ובתכנית המענקים. הבנק יפריש מידי חודש סכום בשיעור של 8.33% מהמשכורת החודשית של מר טראו לקופת פיצויים (להלן: "הפרשות לפיצוי פיטורין") וסכום נוסף בשיעור של 5% מהמשכורת החודשית לתגמולים, ויעבירם לקופת/ות גמל / ביטוח מנהלים כבחירת מר טראו. במקביל ינכה הבנק מידי חודש סכום בשיעור של 5% מהמשכורת החודשית של מר טראו עבור תגמולים ויעבירם לקופת/ות גמל / ביטוח מנהלים כבחירת מר טראו. מוסכם בין הצדדים כי הפרשות הבנק כמפורט לעיל באות במקום חובת תשלום מלוא פיצויי פיטורים, אם יגיעו כאלה על פי דין, וזאת בהתאם לסעיף 14 לחוק פיצוי פיטורים, תשכ"ג – 1963 ובהתאם לתנאים שנקבעו באישור הכללי בדבר תשלומי מעבידים לקרן פנסיה ולקופת ביטוח במקום פיצויי פיטורים. הבנק יבטח את מר טראו בביטוח אובדן כושר עבודה עד לשיעור של 2.5% מהמשכורת החודשית, ויישא בעלות ביטוח זה.הבנק יפריש סכום בשיעור של 7.5% ממשכורתו החודשית של מר טראו ויעבירם לקרן השתלמות, וכן ינכה הבנק סכום בשיעור של 2.5% ממשכורתו החודשית ויעבירם לקרן

באור 15 - זכויות עובדים (המשך)

ההשתלמות. מר טראו יהיה זכאי לפטור, ביטוח ושיפוי להם זכאים יתר נושאי המשרה בבנק, כמפורט במדיניות התגמול של הבנק ועל פי החלטות האורגנים המוסמכים, כפי שהתקבלה מעת לעת.
עוד הוחלט כי כתוצאה מסיום התקשרות, מכל סיבה שהיא, יהיה זכאי מר ישראל טראו לכל הכספים והזכויות שנצברו לזכותו בקופת גמל/ בביטוח המנהלים, וקופת הגמל/ פוליסת ביטוח המנהלים תועבר לבעלות מר טראו. כמו כן מר טראו יהיה מחוייב בתקופת צינון בת ששה חודשים מהמועד בו יפסיק לעבוד בפועל בבנק. בתקופת הצינון, יהיה זכאי מר טראו לתשלום משכורת ומלוא התנאים הנלווים.

4. יו"ר הבנק, מר זאב אבלס מועסק בהסכם אישי לתקופה בלתי קצובה מיום 1 בנובמבר 1999, אשר עודכן מעת לעת בהתאם להחלטות האסיפה הכללית של הבנק. כל אחד מהצדדים להסכם ההעסקה רשאי לסיים את ההתקשרות על-פיו בכל עת ולפי שיקול דעתו המוחלט, בהודעה מראש בת שישה חודשים. בהתאם להחלטת האסיפה הכללית של הבנק מיום 11 ביוני 2012 עם סיום העסקתו בבנק (למעט בנסיבות בהן תישלל זכאותו לפיצויי פיטורין), יהיה מר אבלס זכאי לפיצויים כקבוע בדין בסך המהווה 100% ממשכורתו האחרונה של היו"ר נכון למועד סיום העסקתו בבנק כפול מספר שנות עבודתו של היו"ר בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי, להלן - "100% פיצויים") וזאת חלף הסכומים שהיו צריכים להיות מופקדים עבורו לקופת גמל לפיצויים אישית על שמו לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים התשכ"ג-1964. לפיכך, בעת סיום העסקתו של היו"ר, יהיה זכאי מר אבלס לכל הכספים והזכויות שנצברו ויצברו בקופת הפיצויים האישית, והבנק יוסיף וישלם ליו"ר כספים בגובה ההפרש שבין זכאותו ל- 100% פיצויים לבין הכספים והזכויות בקופת הפיצויים האישית. בנוסף, זכאי מר אבלס בעת סיום העסקתו בבנק, גם לפיצויים נוספים בסכום של 100% ממשכורתו האחרונה כפול מספר שנות עבודתו בבנק (לרבות חלק מתוך שנה- באופן יחסי), כפי שאושר באסיפה הכללית של הבנק מיום 30 באפריל 2006. תקופת הגבלת תחרות – 6 חודשים מהמועד בו יפסיק היו"ר את עבודתו בפועל בבנק (בין בפיטורין ובין בהתפטרות). משכורתו של מר אבלס צמודה למדד המחירים לצרכן (מעודכנת אחת לשנה).

5. כמפורט בסעיף ד. 2 לעיל, תנאי תכנית המענקים לנושאי משרה בבנק אשר הותאמה לדרישות תיקון 20 ולהוראת התגמול בתאגיד בנקאי יחליפו את תנאי תכנית המענקים שאושרה ליו"ר הדירקטוריון בעבר.

- אומדן המענק לשנת 2013 ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, מר זאב אבלס הינו בסך 895 אלפי ש"ח.
- המענק שאושר בגין שנת 2012 היה בסך 529 אלפי ש"ח.
- המענק שאושר בגין שנת 2011 היה בסך 956 אלפי ש"ח.

מענקים שאושרו בגין השנים 2012-2010 וטרם שולמו נכון ליום 31 בדצמבר 2013 מסתכמים בסך 680 אלפי ש"ח, וישולמו לשיעורין – כמפורט בבאור 15(ד)(2) לעיל.

ו. בשנת 1997 נחתם הסכם בין המנהלים ומורשי החתימה וההסתדרות לבין הבנק בו נקבע בין היתר כי המנהלים ומורשי החתימה הותיקים של הבנק, הזכאים לבחור לפרוש לפנסיה תקציבית במתכונת מסוימת שהונהגה בבנק עד אותו זמן (להלן - "הפנסיה המחייבת"), ואשר בוחרים בפנסיה הזו (ולא בקבלת פיצויים ותגמולים, שהיא האופציה השנייה העומדת לרשותם), יקבלו פנסיה מקרן הפנסיה "עמית" (עימה התקשרו הבנק והעובדים) ומהבנק באופן משולב, כאשר ההסכם קובע את נוסחת השילוב. על נוסחת שילוב זו הייתה קיימת מחלוקת בין ועד המנהלים ומורשי החתימה לבין הבנק. עמדת הבנק הייתה שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה ההפרש שבין סכום הפנסיה הראשונה שהגמלאי יקבל מ"עמית" עם צאתו לגמלאות לבין סכום הפנסיה המחייבת (ככל שיתקיים הפרש כזה באותו מועד), ואשר אותו יהיה על הבנק לשלם לגמלאי מידי חודש כשהוא צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן. עמדת המנהלים היא שחבות הבנק לגמלאי היא בגובה ההפרש (ככל שיתקיים כזה) בין סכום הפנסיה שהגמלאי יקבל מעמית לבין סכום הפנסיה המחייבת, כפי שיהיה אותו הפרש מידי חודש (סכומי ההפרש שעל הבנק לשלם כאמור להלן - "סכומי ההשלמה").
ביום 31 באוקטובר 2013 נחתם הסכם בין הבנק לבין ארגון המנהלים והמו"חים המסדיר את המחלוקת בעניין נוסחת השילוב כאמור לעיל. על פי ההסכם יחולו ההסדרים הבאים: (1) פורש שיפרוש בעתיד פרישת גיל, או יגיע לגיל הפרישה שעה שיקבל מהבנק פנסיה תקציבית מוסכמת, יקבל מהבנק ומקרן הפנסיה "עמית", גם יחד, את פנסית הזקנה המגיעה לפי ההסכם הקיבוצי כשהיא צמודה במלואה למדד המחירים לצרכן (להלן - הפנסיה הבסיסית). (2) לגבי גמלאי שפרש בפרישת גיל והחל לקבל קצבה מקרן עמית, תהווה הפנסיה אשר תשולם ביום 1.1.2014, על ידי הבנק ועמית גם יחד, את הפנסיה הבסיסית. (3) לגבי פורש שפרש בפרישה מוקדמת וטרם החל לקבל קצבה מקרן עמית, ככל שאותו פורש יחליט להצטרף להסכם, תהווה הפנסיה אשר תשולם לו על ידי הבנק ביום 1.1.2014 את הפנסיה הבסיסית, ומעת הגיעו לגיל פרישה יהיה זכאי לקבלה מהבנק ומעמית גם יחד.
בכל מקרה בו, במהלך הזמן, יקטן חלקה של "עמית" בסכום הפנסיה הבסיסית, יגדל חלקו של הבנק בהתאם וכן ההפך. נציין כי נכון למועד הדוחות הכספיים לא קיים פער בין יתרת ההפרשה האקטוארית בגין הגמלאים בהתאם להסכם שנחתם לבין יתרתה בהתאם לעמדת הבנק לפני ההסכם.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1) :

	31 בדצמבר 2013						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ (2)			פריטים שאינם	סך הכל
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר ארה"ב	אירו	אחר	כספיים (3)	
	במיליוני ש"ח						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	9,311	147	356	50	60	-	9,924
ניירות ערך	2,995	1,254	424	28	-	109	4,810
ניירות ערך שנשאלו	503	-	-	-	-	-	503
אשראי לציבור, נטו (4)	14,700	5,133	1,727	218	204	153	22,135
השקעות בחברות מוחזקות	-	-	-	-	-	1	1
בנינים וציוד	-	-	-	-	-	405	405
נכסים בגין מכשירים נגזרים	43	-	162	29	42	296	572
נכסים אחרים	328	1	-	-	4	807	1,140
סך כל הנכסים	27,880	6,535	2,669	325	310	1,771	39,490
התחייבויות							
פקדונות הציבור	20,225	3,510	5,120	1,157	451	159	30,622
פקדונות מבנקים	121	-	56	30	2	-	209
פקדונות הממשלה	3	-	-	-	-	-	3
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	935	2,174	-	-	-	-	3,109
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	96	-	193	42	43	293	667
התחייבויות אחרות	1,480	250	1	-	5	809	2,545
סך כל ההתחייבויות	22,860	5,934	5,370	1,229	501	1,261	37,155
הפרש	5,020	601	(2,701)	(904)	(191)	510	2,335
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(3,662)	2	2,566	901	193		
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(100)	-	96	4	-		
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(28)	-	43	(15)	-		
סה"כ כללי	1,230	603	4	(14)	2		
אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	(131)	-	127	8	(4)		
אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	(32)	-	39	(10)	3		

(1) ראה באור 1.א.(2).
(2) כולל צמודי מטבע חוץ.
(3) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(4) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

באור 16 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (1) **:**

	31 בדצמבר 2012						
	מטבע ישראלי		מטבע חוץ (2)			פריטים שאינם	סך הכל
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר ארה"ב	אירו	אחר	כספיים (3)	
	במיליוני ש"ח						
נכסים							
מזומנים ופקדונות בבנקים	7,431	150	521	89	55	-	8,246
ניירות ערך	3,237	968	537	68	12	118	4,940
ניירות ערך שנשאלו	68	-	-	-	-	-	68
אשראי לציבור, נטו (4)	15,964	4,771	2,047	288	382	121	23,573
השקעות בחברות מוחזקות	-	-	-	-	-	1	1
בנינים וציוד	-	-	-	-	-	398	398
נכסים בגין מכשירים נגזרים	49 *	-	101 *	66	86	174 *	476
נכסים אחרים	327 *	1	2	-	-	793 *	1,123
סך כל הנכסים	27,076	5,890	3,208	511	535	1,605	38,825
התחייבויות							
פקדונות הציבור	21,401	2,799	4,887	1,187	481	135	30,890
פקדונות מבנקים	86	-	126	26	6	-	244
פקדונות הממשלה	1	-	-	-	-	-	1
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	976	1,953	-	-	-	-	2,929
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	118 *	-	161 *	67	83	163 *	592
התחייבויות אחרות	911 *	124	3	-	-	940 *	1,978
סך כל ההתחייבויות	23,493	4,876	5,177	1,280	570	1,238	36,634
הפרש	3,583	1,014	(1,969)	(769)	(35)	367	2,191
מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:							
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,601)	(3)	1,807	724	73		
אופציות בכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(75)	-	92	(17)	-		
אופציות מחוץ לכסף נטו (במונחי נכס בסיס)	(69)	-	57	60	(48)		
סה"כ כללי	838	1,011	(13)	(2)	(10)		
אופציות בכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	(84)	-	118	(33)	(1)		
אופציות מחוץ לכסף נטו (סכום נקוב מהוון)	(74)	-	33	245	(204)		

* סווג מחדש.

(1) ראה באור 1.א.(2).
(2) כולל צמודי מטבע חוץ.
(3) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(4) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון (1),(7)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (2) :

31 בדצמבר 2013

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים

	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	סך הכל תזרימי מזומנים	יתרה מאזנית (4) סך הכל	יתרה מאזנית ללא תקופת פרעון (5)	שיעור תשואה חוזי (6)
	במיליוני ש"ח													
מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)														
נכסים	14,008	2,597	4,463	2,837	2,141	1,674	1,219	5,051	3,568	575	38,133	34,534	511	3.25%
התחייבויות	17,055	3,127	2,806	1,641	1,101	1,136	400	1,850	60	19	29,195	28,808	124	2.50%
הפרש	(3,047)	(530)	1,657	1,196	1,040	538	819	3,201	3,508	556	8,938	5,726	387	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	(2,720)	(906)	(34)	-	-	-	-	-	-	-	(3,660)	(3,660)	-	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	(14)	34	(71)	-	-	-	-	-	-	-	(51)	(51)	-	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(5,781)	(1,402)	1,552	1,196	1,040	538	819	3,201	3,508	556	5,227	2,015	387	
מטבע חוץ (3)														
נכסים	1,081	420	853	137	188	148	157	407	146	7	3,544	3,185	17	6.67%
התחייבויות	4,894	983	1,157	38	34	27	26	46	2	-	7,207	7,086	-	1.68%
הפרש	(3,813)	(563)	(304)	99	154	121	131	361	144	7	(3,663)	(3,901)	17	
מזה: הפרש בדולר	(2,587)	(457)	(89)	80	66	62	53	145	49	6	(2,672)	(2,794)	(3)	
מכשירים נגזרים (למעט אופציות)	2,720	906	34	-	-	-	-	-	-	-	3,660	3,660	-	
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	14	(34)	71	-	-	-	-	-	-	-	51	51	-	
הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים	(1,079)	309	(199)	99	154	121	131	361	144	7	48	(190)	17	
סך הכל														
נכסים	15,089	3,017	5,316	2,974	2,329	1,822	1,376	5,458	3,714	582	41,677	37,719	528	3.53%
התחייבויות	21,949	4,110	3,963	1,679	1,135	1,163	426	1,896	62	19	36,402	35,894	124	2.33%
הפרש	(6,860)	(1,093)	1,353	1,295	1,194	659	950	3,562	3,652	563	5,275	1,825	404	
מזה: אשראי לציבור	4,364	2,752	4,262	2,317	1,703	1,381	1,099	3,531	3,414	446	25,269	21,982	268	4.41%
מזה: פיקדונות הציבור	21,168	3,601	3,552	1,198	519	145	75	425	8	-	30,691	30,463		2.26%

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

(2) ראה באור 1.א.(2).

(3) לא כולל מט"י צמוד למטבע חוץ.

(4) כפי שנכללה בבאור 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.

(5) נכסים ללא תקופת פרעון כולל נכסים בסך 210 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.

(6) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(7) מתכונות הגילוי בביאור עודכנה בהתאם להוראות שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון" מיום 30 בספטמבר 2013. במסגרת החוזר, עודכנה ההבחנה הנדרשת בין נכסים והתחייבויות במטבע ישראלי (לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח) לבין מטבע חוץ. כמו כן, התזרים בגין מכשירים נגזרים המסולקים בנטו יסווג למטבע ישראלי או מט"ח בהתאם למטבע בו יבוצע הסילוק (לא יבוצע דיווח על סכומים חוץ מאזנים בגין מכשירים נגזרים כאמור). למידע נוסף, ראה באור1.ד. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע.

באור 17 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפרעון (1),(7) (המשך)

סכומים מדווחים

ההרכב במאוחד (2) :

סך הכל

	31 בדצמבר 2012											
	עם דרישה ועד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד שנה	מעל שנה עד שנתיים	מעל שנתיים עד שלוש שנים	מעל שלוש עד ארבע שנים	מעל ארבע עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר עד עשרים שנה	מעל עשרים שנה	סך הכל תזרימי מזומנים	יתרה מאזנית סך הכל (4)	יתרה מאזנית ללא תקופת פרעון (5)	שיעור תשואה חוזי (6)
	במיליוני ש"ח													
נכסים	14,033	3,551	5,711	3,121	2,056	1,808	1,596	5,343	3,196	410	40,825	37,220	598	3.80%
התחייבויות	22,044	3,999	3,986	1,793	872	250	940	2,185	93	15	36,177	35,396	176	2.66%
הפרש	(8,011)	(448)	1,725	1,328	1,184	1,558	656	3,158	3,103	395	4,648	1,824	422	
מזה: אשראי לציבור	5,533	3,332	4,658	2,430	1,628	1,149	1,077	3,205	2,961	359	26,332	23,452	365	4.45%
מזה: פיקדונות הציבור	21,350	3,790	3,600	1,286	395	103	102	334	43	-	31,003	30,755	-	2.48%

(1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות לפי מטבעות, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפרעון החוזי של כל תזרים.
הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.

(2) ראה באור 1.א.(2).

(3) לא כולל מט"י צמוד למטבע חוץ.

(4) כפי שנכללה בבאור 16 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.

(5) נכסים ללא תקופת פרעון כולל נכסים בסך 254 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר.

(6) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.

(7) מתכונות הגילוי בביאור עודכנה בהתאם להוראות שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה ולפי תקופות לפירעון" מיום 30 בספטמבר 2013. במסגרת החוזר, עודכנה ההבחנה הנדרשת בין נכסים והתחייבויות במטבע ישראלי (לרבות מטבע ישראלי צמוד מט"ח) לבין מטבע חוץ. כמו כן, התזרים בגין מכשירים נגזרים המסולקים בנטו יסווג למטבע ישראלי או מט"ח בהתאם למטבע בו יבוצע הסילוק (לא יבוצע דיווח על סכומים חוץ מאזנים בגין מכשירים נגזרים כאמור). למידע נוסף, ראה באור 1.ד. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. מספרי השוואה לשנת 2012 סווגו מחדש בהתאם להוראות החדשות.

באורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2013

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

סכומים מדווחים

א. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

	מאוחד והבנק			
	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	במיליוני ש"ח			
	יתרות החוזים [1]	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי [2]	יתרות החוזים [1]	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי [2]
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:				
אשראי תעודות	**110**	* -	115	* -
ערבויות להבטחת אשראי	**457**	**9**	482	4 **
ערבויות לרוכשי דירות	**2,073**	**11**	1,928	10
ערבויות והתחייבויות אחרות	**794**	**7**	732	13 **
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	**910**	* -	899	* -
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו	**734**	* -	730	1
מסגרות חח"ד ואשראי שלא נוצלו בקשר ליהלומנים	**594**	**2**	743	2
התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ועדיין לא ניתן [3]	**7,977**	**19**	5,475	12
התחייבויות להוצאת ערבויות	**962**	**6**	1,074	7

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
(2) בעיקר הפרשה קבוצתית.
(3) בפברואר 2013 התקבלה בבנק עמדת הפיקוח על הבנקים, לפיה החל מהדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2013 על הבנק לכלול תקרות לא מנוצלות בגין פעילות עם לקוחות שוק ההון כמסגרות אשראי בלתי מנוצלות. תקרות אלו הינן מגבלות פנימיות אשר קבע הבנק לצורך ניהול פעילותו השוטפת מול לקוחות אלו, ואשר מהוות את היקף החשיפה העסקי המרבי שהבנק מוכן לקחת על פי שיקול דעתו הבלעדי. תקרות אלו אינן מקנות ללקוחות זכות אוטומטית לניצול אשראי. עיקר הגידול לעומת סוף שנת 2012 נובע מהמסגרות הלא מנוצלות כאמור לעיל. לצורך חישוב חבות נלקחו המסגרות הלא מנוצלות למעט אלו שמימושן מותנה בקבלת בטחונות מותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 313. לצורך חישוב נכסי סיכון נלקחו המסגרות הלא מנוצלות לאחר הפעלת מקדמי הפחתת סיכון על פי הוראת באזל 2 בהתאם לסוגי הביטחונות אותם מתחייבים הלקוחות להעמיד כנגד מסגרות אלו. הגידול בנכסי הסיכון כתוצאה מהיישום לראשונה ברבעון הראשון של שנת 2013 כאמור, הסתכם בכ- 200 מיליון ש"ח (הנתונים מתעדכנים באופן שוטף).

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סווג מחדש.

ב. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה (1):

יתרת אשראי מפיקדונות לפי מידת גביה (2)

	מאוחד והבנק	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
מטבע ישראלי צמוד למדד	**304**	360

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי ריבית בגין הפעילות במידת גביה- מאוחד והבנק

	ליום 31 בדצמבר 2013						ליום 31 בדצמבר 2012
	עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 5 עד 10 שנים	מעל 10 עד 20 שנים	מעל 20 שנים	סך הכל	סך הכל
	במיליוני ש"ח							
במגזר הצמוד למדד								
תזרימים חוזיים עתידיים	**3**	**6**	**5**	**7**	**2**	**1**	**24**	28
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה לפירעונות מוקדמים	**3**	**5**	**4**	**4**	**1**	**1**	**18**	22
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה לפרעונות מוקדמים [3]	**3**	**5**	**4**	**4**	* -	**1**	**17**	22

מידע על העמדת הלוואות במשך השנה	**בשנת 2013**	**בשנת 2012**
	במיליוני ש"ח	
הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה	**1**	1
הלוואות עומדות	**2**	1

(1) אשראים ופקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית האשראים (או הפקדונות) עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 19 מיליון ש"ח (2012 - 24 מיליון ש"ח) לא נכללו בלוח זה.
(3) ההיוון בוצע לפי שיעור של 1.40% (לשנת 2012- 1.41%).

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ג. התחייבויות תלויות והתקשרויות:

	מאוחד והבנק	
	31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
	במיליוני ש"ח	
(1) דמי שכירות של מבנים וציוד בשל התקשרויות לתשלום בשנים הבאות:		
בשנה ראשונה	**23**	22
בשנה שניה	**21**	20
בשנה שלישית	**20**	18
בשנה רביעית	**18**	15
בשנה חמישית	**14**	13
מעל חמש שנים	**61**	46
סך הכל	**157**	134

(2) סכום ההתקשרויות לרכישת בניינים וציוד ליום 31 בדצמבר 2013 הינו בסך 5 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2012 – 7 מיליוני ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) חברה מאוחדת התחייבה להשקיע בתאגידים ריאליים נוספים ובקרן גידור סכום של 10 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 – 13 מיליון ש"ח) וזאת בהתקיים תנאים מסוימים כפי שנקבעו בהסכמים עם אותם תאגידים.

(4) הסכם לקבלת שירותי מחשוב מבנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "לאומי")
ביום 29 בספטמבר 2001 נחתם הסכם תפעול ומחשוב עם לאומי, לתקופה של 11 שנים, בתוקף משנת 1998, לפיו מספק לאומי לבנק שירותי מחשוב ותפעול, בגין מערכות התשתית הבנקאיות זאת בנוסף לזכאות הבנק לקבל את מרבית מערכות המידע הפועלות בלאומי, אשר מרביתן הוטמעו בבנק (להלן: "ההסכם").
השירותים שלאומי מתחייב לבצע באמצעות חטיבת התפעול והמנהלה שלו או כל גוף שיבוא במקומו (להלן: "חת"מ") מתבססים על שירותי המחשוב שחת"מ מעניק ללקוחותיו בתוספת שירותים אחרים כמפורט בהסכם. כן מספק לאומי לבנק שירותי תמיכה ותחזוקה שוטפים ומלאים ותשתית הדרכה בקשר עם המערכות המשמשות למתן השירותים ושירותי התפעול.
לאומי מתחייב בהסכם להעביר לבנק מידע תפעולי המתייחס למערכות ולשמור על רמת אבטחת מידע גבוהה לנתוני הבנק,
ביום 31 בדצמבר 2007 ולאחר שנבחנו על ידי הבנק חלופות למחשוב, נחתמה תוספת להסכם על-פיה הוארך תוקפו של ההסכם ב-10 שנים, החל מיום 1 בינואר 2007, תוך שיפור תנאי ההסכם במישור הכספי - על דרך הקטנת עלות השירותים השוטפים וצמצום חוסר הודאות הקשורה לעליה בלתי מבוקרת של עלות השירותים בעתיד וכן במישור של רמת השירות - על דרך חתימת הסכם רמת שירות (SLA).
בהתאם להסכמות שבין הצדדים על פי הוראות ההסכם, "פרוייקט סיום ההתקשרות" על פי האמור בהסכם יחל בתום תקופת ההסכם ועשוי להמשך עד שלוש שנים. ככל שיהיה צורך בחידוש האישורים הרגולטוריים הנוגעים להסכם יפעלו הצדדים להשגתם.
בעקבות החתימה על התוספת להסכם, מימש הבנק את זכותו להשתמש במערכות מידע נוספות של לאומי, אשר תורמות באופן מהותי לשדרוג מערכי התפעול, הניהול, הבקרה וניהול הסיכונים.

(5) ביום 1 ביולי 2010 נחתם הסכם בין הבנק לבין כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן "כאל") והסכם נוסף בין הבנק לבין חברת דיינרס קלוב ישראל בע"מ (להלן "דיינרס"), חברה בשליטת כאל (להלן "ההסכמים").
ההסכמים הינם לתקופה של 10 שנים, בכפוף לזכות ביטול של ההסכמים העומדת לכל אחד מן הצדדים מכח הוראות הדין, והינם מחליפים ובאים במקום הסכמי ההתקשרות בין הבנק לבין כאל ובין הבנק לבין דיינרס שהגיעו לסיומם במועד זה. במסגרת ההסכמים ינפיקו כאל ודיינרס כרטיסי אשראי, כרטיסי בנק וכרטיסים משולבים ללקוחות הבנק ויספקו ללקוחות את השירותים הכרוכים בהנפקת הכרטיסים ללקוחות והגלומים בשימוש בהם. ההסכמים מעגנים זכויות הצדדים וכן הסדרי תפעול ומתן שירותים על ידי כאל ו/או דיינרס לכרטיסי חיוב שיונפקו במסגרת ההסכם וכן את יתר התנאים הנוגעים לכך.
במסגרת ההסכם עם כאל, ניתנה לבנק, בכפוף לתנאים המתלים המפורטים להלן, אופציה בלתי עבירה,

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

לרכוש מכאל 32,934 מניות רגילות בנות 0.0001 ש"ח של כאל, המהוות נכון למועד חתימת ההסכם 3% מהון המניות הרגילות המונפק והנפרע של כאל, בכפוף לאירועי התאמה שנקבעו בהסכם, וזאת במועד ההשלמה של הנפקה לציבור של ניירות ערך של כאל ובכפוף להשלמת ההנפקה (ככל שתבוצע). מחיר המימוש של האופציות משקף הנחה של 25% על מחיר המניה ברוטו כפי שיקבע בתשקיף ההצעה לציבור. לכאל זכות, לפי שיקול דעתה, להמיר את מניות האופציה בתשלום חד פעמי בסכום השווה למחיר המימוש במספר הכולל של מניות האופציה כאילו האופציה מומשה במלואה. המניות שתנבענה ממימוש האופציה, ככל שתמומש, לא תהיינה ניתנות להעברה למתחרה של כאל. תוקף האופציה במשך תקופת ההסכם מותנה בשורה של תנאים עסקיים כפי שנקבעו במסגרת ההסכם. האופציה תכנס לתוקף עם קבלת פטור מהסדר כובל מן הממונה על ההגבלים העסקיים בנוגע להוראות ההסכם המתייחסות לתנאי האופציה וכן עם קבלת אישור מאת המפקח על הבנקים המתייחס לבנק ולכאל, ככל שיידרשו אישורים אלו.
בחודש דצמבר 2010 קיבל הבנק את החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים ליתן פטור מאישור הסדר כובל למשך חמש שנים לאופציה שהוענקה על ידי כאל במסגרת התקשרות בין הבנק לבין כאל, ובהתייחס להסכם בין הבנק לכאל ולהסכם נוסף בין הבנק לבין דיינרס, חברה בשליטת כאל, מן הנימוקים שנמנו בהחלטה, וביססו את החלטת הממונה, כי אין בתנית הבלעדיות הנכללת בהסכם לעניין האופציה בכדי לפגוע בתחרות פגיעה של ממש. נקבע עוד כי בתום תקופת חמש השנים, ניתן יהיה לשוב ולבקש להאריך את תקופת הפטור.
בחודש מאי 2011 נמסרה לבנק עמדת הפיקוח על הבנקים, לפיה לא נדרש אישור פיקוחי בקשר עם האופציה שהוענקה לבנק במסגרת ההסכם. בנסיבות אלה, נתקיימו התנאים המתלים לכניסת האופציה לתוקפה.

(6) ביום 3 בפברואר 2011 התקשר הבנק עם ישראכרט בע"מ בהסכם לתקופה של חמש שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותגים "ישראכרט" ו- "מאסטרדקארד". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק, נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור. תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.
באותו תאריך, התקשר הבנק עם פועלים אקספרס בע"מ בהסכם לתקופה של ארבע שנים, להנפקת כרטיסי חיוב של המותג "אמריקן אקספרס". ההסכם קובע, בין היתר, הוראות בקשר לחלוקת האחריות בין פועלים אקספרס בע"מ לבנק נוכח הוראות חוק כרטיסי חיוב, וכן את התנאים העסקיים, התפעוליים והמשפטיים הרלבנטיים להנפקה כאמור, תקופת ההסכם תוארך אוטומטית לתקופות נוספות בנות שנתיים כל אחת, אלא אם יודיע מי מן הצדדים למשנהו, בדרכים הקבועות בהסכם, כי הוא אינו מעוניין בהארכה כאמור.

(7) בהתאם לאסטרטגיה העסקית של הבנק, הכוללת שימת דגש על תחום הבנקאות הקמעונאית, מתקשר הבנק מעת לעת (החל משנת 2010) בהסכמים עם מימון ישיר מקבוצת ישיר (2006) בע"מ (להלן "מימון ישיר"), במסגרתם רוכש הבנק בדרך של המחאת זכויות והתחייבויות על דרך המכר, תיקי הלוואות שהועמדו על ידי מימון ישיר ללקוחות פרטיים לצורך רכישת כלי רכב וכן את הבטחונות שניתנו להבטחתם, תוקף ההסכם האחרון שנחתם בין הצדדים ביום 1.1.2014 הינו עד ליום 31.12.14.
במועד רכישת ההלוואות ממימון ישיר, עם קיום התנאים להכרה בנכס פיננסי (על פי FAS 166), רושם הבנק את ההלוואות הנרכשות בספריו בגובה התמורה קרי, שווי הוגן, למעט ההלוואות אשר לגביהן לבנק יש זכות החזרה לתקופה שהוגדרה בהסכם אשר נרשמות כחוב מובטח למימון ישיר. הכנסות המימון בעסקה נרשמות בהתאם לריבית האפקטיבית של ההלוואות הנרכשות.

(8) סכום הערבויות לבתי משפט ואחרים ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 12 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (ליום 31 בדצמבר 2012 – 12 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(9)

א. בהתאם לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי, וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים ועובדים בהם), התשנ"ו– 1995, החברה המאוחדת הפקידה פקדון בסך של 7 מיליון ש"ח בבנק (31 דצמבר 2012 – 7 מיליון ש"ח) לטובת בעלי יחידות בקרנות נאמנות, שחברה מאוחדת של הבנק משמשת להן כנאמן.

ב. חברה מאוחדת המשמשת כמנהלת תיקי השקעות מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), התשנ"ז - 1997.

ג. חברה מאוחדת העוסקת בחיתום מכוסה בביטוח אחריות מקצועית בהתאם לתקנות ניירות ערך (חיתום), התשנ"ז – 2007.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

(10) בהתאם להסכם שנחתם ביום 18 בדצמבר 2006, בין אגוד הנפקות בע"מ, חברה מאוחדת, לבין הבנק, התחייב הבנק כלפי הנאמנים לכתבי ההתחייבות הנדחים ולאיגרות חוב שהנפיקה החברה המאוחדת למלא את כל תנאי התשלום כמצוין בכתבי ההתחייבות ובאיגרות חוב.

(11) הבנק, הנמנה על החברים במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ התחייב, ביחד עם יתר חברי הבורסה, לפצות הדדית את המסלקה של הבורסה אם יגרם לה נזק בקשר עם חוסר מלאי או חוסר כיסוי כספי של אחד מחברי הבורסה. במסגרת זו הקימה המסלקה קרן סיכונים בה ישתתפו כל חברי המסלקה ובכללם הבנק. דירקטוריון המסלקה החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדן במתן בטוחות על ידי החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן. חלקו של הבנק בקרן הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 32 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 50 מיליון ש"ח).

(12) מסלקת מעו"ף בע"מ מופעלת על ידי הבורסה לניירות ערך בע"מ. עיסוקיה העיקריים של המסלקה הם הוצאת אופציות, העמדת כלים לסליקת עסקאות באופציות ומימושן ואספקת שירותים נלווים לחברי המסלקה ולמסחר באופציות. הבנק, הנמנה על החברים במסלקה, אחראי, ביחד עם יתר חברי המסלקה כלפי המסלקה, לכל חבות כספית המתחייבת מעסקאות באופציות המתבצעות בבורסה. לצורך כך הקימה המסלקה קרן סיכונים. חבר המסלקה אחראי כלפי המסלקה לחלקו בקרן הסיכונים, הנקבע בשיעור יחסי לפעילותו באופציות או לסך הבטוחות שעליו להעמיד למסלקה ובתנאים הנקבעים בידי דירקטוריון המסלקה מעת לעת.
דירקטוריון מסלקת מעוף החליט בנובמבר 2008 לתקן את הסעיף הדן במתן הבטוחות על ידיו החברים בגין קרן הסיכונים של המסלקה. בהתאם לתיקון כל חבר יפקיד להבטחת חלקו בקרן הסיכונים לפחות 25% בטוחות במזומן.
לתאריך המאזן חלקו של הבנק בקרן הסיכונים הוא 106 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 62 מיליון ש"ח). חלקו של הבנק בקרן הסיכונים עלול לגדול אם אחד או יותר מהחברים האחרים במסלקה, לא יעמדו בהתחייבויותיהם.
הבנק התחייב כלפי המסלקה לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו בגין כתיבת אופציות הנסחרות במסגרת המסלקה. סך הערבויות בגין עסקאות עבור לקוחות ליום 31 בדצמבר 2013 הינו 293 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012 - 576 מיליון ש"ח). לעניין שעבוד בגין הנ"ל ראה באור 14.

(13) תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק ותיקון הוראות תקנון הבנק העוסקות בשיפוי וביטוח נושאי משרה:
ביום 31 באוקטובר 2012 אישרה האסיפה הכללית של הבנק בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2012 תיקון לנוסח כתב ההתחייבות לשיפוי נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק, ובכלל זה לדירקטורים שבעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי במתן התחייבות לשיפוי להם, שמכהנים, כיהנו או יכהנו בבנק או בחברות בנות שלו. זאת, בין היתר, בעקבות תיקוני חקיקה שונים, ובכלל זה חוק החברות, תשנ"ט- 1999, חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011, חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 13), התשע"ב - 2012, חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א- 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (להלן: "תיקוני החקיקה") וכן לעדכן את נספח האירועים המצורף לכתב ההתחייבות לשיפוי, וזאת בשים לב לשינויים ולהתפתחויות באופי ובהיקף הסיכונים המשפטיים החלים על הבנק וחברות הבת שלו (להלן: "תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי" או "העסקה").
לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן: מר ישעיהו לנדאו, ביחס לאישור תיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי עבור ה"ה ישעיהו לנדאו ויגאל לנדאו {ישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ אשר מר ישעיהו לנדאו (אביו של מר יגאל לנדאו) הינו בעל השליטה בה, הינה חלק מגרעין השליטה בבנק} וזאת הואיל וההחלטה האמורה תחול לגבי בעל השליטה או קרובו שצוינו לעיל, בתוקף כהונתם כדירקטורים בבנק. הגב' רות מנור לעניין קבלת ההחלטה בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור שכיהן כדירקטור בבנק עד ליום 10.8.11 {מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור, השולטת יחד עם ד"ר יעל אלמוג, בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק}. כמו כן ולמען הזהירות, יצויין כי גב' רות מנור עשויה להיות בעלת עניין אישי גם בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי לעו"ד יצחק זיסמן {עו"ד יצחק זיסמן הינו מיופה כחה של הגב' רות מנור לצורך הפעלת זכויות הצבעה או זכויות אחרות המוקנות לגב' רות מנור מכח שליטתה והחזקתה העקיפה במניות הבנק, כמתחייב ממכתבי המפקח על הבנקים מיום 10.8.2011 ומיום 2.8.2012} כמו כן, ולמען הזהירות, יצויין כי לד"ר יעל אלמוג ו/או לנכסי דוד לויבנסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ו/או לנכסי שרודר בע"מ עשוי להיות עניין אישי בדבר התיקונים לכתב ההתחייבות לשיפוי למר חיים אלמוג המכהן

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

כדירקטור בבנק מטעם ד"ר יעל אלמוג ו/או נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 ונכסי שרודר בע"מ. עובר לאישור תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי אישרה ביום 31 באוקטובר 2012 האסיפה הכללית של הבנק (בהמשך לאישור ועדת הביקורת מיום 6 בספטמבר 2012 ולאחריו אישור דירקטוריון הבנק מיום 10 בספטמבר 2012) לתקן את תקנות 127 ו- 129 בתקנון הבנק, בנושא שיפוי וביטוח נושאי משרה, וזאת בין היתר, לצורך התאמת נוסח התקנות האמורות לתיקוני החקיקה (להלן: "תיקון התקנון"). עוד יצוין, כי ביום 6 בפברואר 2013 תוקן תקנון הבנק באופן שהוכללה בו מגבלה לעניין סכום השיפוי המירבי שישלם הבנק במסגרת התחייבות מראש לשפות נושאי משרה.

(14) ביום 22 ביוני 2009 אישרה האסיפה הכללית של הבנק עסקה להגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי שניתנה למי שיכהנו, מעת לעת, כנושאי משרה בבנק ובחברות הבת של הבנק (להלן: "נושאי המשרה"), במסגרת כתב התחייבות לשיפוי שאושר על ידי האסיפה הכללית של הבנק ביום 29 בדצמבר 2005 (להלן: "כתב ההתחייבות"), לעניין הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף, על כל הנובע מכך, כמפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות וזאת בסך נוסף של 15 מיליון דולר (להלן: "סכום השיפוי הנוסף"), מעבר להתחייבות לשיפוי בסך של 35 מיליון דולר, הנקוב בכתב ההתחייבות האמור. סכום השיפוי הנוסף יוחד אך ורק לאירוע המפורט בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות הנ"ל (שענינו הצעה ו/או הנפקה של ניירות ערך באמצעות תשקיף). מובהר, כי השיפוי בקשר לאירועים הכלולים בסעיף (1) לנספח א' לכתב ההתחייבות יינתן תחילה מתוך סכום השיפוי הנוסף (15 מיליון דולר ארה"ב), וככל שיידרש שיפוי בגין אירוע מהסוג האמור העולה על סכום השיפוי הנוסף, ישופו נושאי המשרה גם מתוך סכום ההתחייבות לשיפוי הקיים בסך 35 מיליון דולר ארה"ב. הגדלת סכום ההתחייבות לשיפוי, כמפורט לעיל, אושרה על ידי ועדת הביקורת ביום 27 באפריל 2009 ועל ידי דירקטוריון הבנק ביום 30 באפריל 2009. לבעלי השליטה ששמותיהם מפורטים להלן עניין אישי בעסקה או היה עניין אישי בעסקה בעת אישורה בהתאם למפורט להלן עקב הגדלת סכום השיפוי ביחס לעצמם ו/או לקרוביהם, המכהנים כדירקטורים בחברה: מר ישעיהו לנדאו, בעל השליטה בישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ, הנמנית על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי לעצמו ולמר יגאל לנדאו (בנו);גב' רות מנור וגב' דרורה זכאי, בעלות השליטה בעת אישור העסקה בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ, הנמנות על בעלי השליטה בבנק - ביחס להגדלת ההתחייבות לשיפוי למר יצחק מנור (בעלה של גב' רות מנור) ולמר חיים אלמוג (חתנה של גב' דרורה זכאי בעת אישור השיפוי).

(15) ביום 30 ביוני 2009 אישר דירקטוריון הבנק מתן כתבי שיפוי בלתי חוזרים ובלתי מותנים לחברות מאוחדות: אגוד שוקי הון בע"מ, אגוד הנפקות בע"מ, איגודים סוכנות לביטוח (1995) בע"מ, חברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, אימפקט ניהול תיקי השקעות בע"מ, כרמל אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ וליבלוב סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (וזאת בהמשך לכתבי שיפוי שניתנו בעבר לחברות אגודים בע"מ, אגוד מערכות בע"מ, אגוד השקעות וייזום בע"מ ואגוד ליסינג בע"מ, כאשר לעניין כתב השיפוי לאגוד ליסינג אישר דירקטוריון הבנק השמטת תניות מכתב השיפוי בתוקף מיום 30 ביוני 2009), בגין כל התחייבויותיהן (ללא הגבלה בסכום), לרבות אך לא רק בגין אשראים והלוואות שהוענקו לחברות על ידי הבנק או על ידי כל צד ג', ובגין כל התחייבות אחרת אשר תהיינה לחברות המאוחדות וזאת בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311 (יחס הון מזערי)(הוחלפה בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201) ו- 313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), ובהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 203 בדבר מסגרת עבודה ומדידה להלימות הון-גישה סטנדרטית סיכון אשראי (באזל 2).

(16) לפי הסכם שנחתם ביום 25 בנובמבר 2013 בין אגוד הנפקות בע"מ (להלן: "אגוד הנפקות") לבין הבנק (להלן: "הסכם הפקדונות משנת 2013") אשר חל על הנפקות של אגרות חוב ו/או ניירות ערך מסחריים שיוצעו מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 26 בנובמבר 2013 והנושא תאריך 27 בנובמבר 2013 (להלן: "תשקיף מדף 2013", להלן: "ניירות הערך המוצעים"), הבנק יכסה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל וכן, יחזיר לאגוד הנפקות כל סכום שאגוד הנפקות הוציאה ותוציא בקשר עם הנפקת ניירות הערך המוצעים מכל סדרה, ככל שסכום זה לא כוסה על ידי המרווח על הפקדונות המשולם על ידי הבנק, כמפורט להלן. עוד נקבע בהסכם האמור, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על פי תשקיף מדף 2013 תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, כאשר כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פרעון, הצמדה וריבית, כפי שיסוכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, והפקדון ישמש לפרעון ניירות הערך המוצעים, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05%, או מרווח בשיעור אחר, כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, אשר נועד לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות. כל פקדון יהיה בדרגת פרעון זהה לדרגת הפירעון של ניירות הערך המוצעים (קרי, התמורה בגין ניירות הערך המוצעים תופקד בפקדון בדרגת פרעון הזהה לכלל הפקדונות בבנק). על אף האמור לעיל, במקרה בו תבצע אגוד הנפקות הנפקה בהרחבת סדרה הנקובה בפרמיה או בנכיון, ביחס לקרן תעודות ההתחייבות שהונפקה בדוח הצעת המדף על פיו נרשמו תעודות

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ההתחייבות נשוא ההנפקה בהרחבת סדרה לראשונה למסחר, עשויים תנאי הפקדון בו תופקד קרן תעודות ההתחייבות לגלם ההתאמה לפרמיה או לנכיון, ובלבד שתנאי הפקדון יאפשרו פירעון מלא של תעודות ההתחייבות במועדן, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר כפי שיקבע בין הבנק לאגוד הנפקות. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהם של ניירות הערך המוצעים, אשר יוחזקו בידי הציבור. הבנק ינפיק התחייבות נפרדת וספציפית, מראש, ביחס לכל הנפקה והנפקה של תעודות התחייבות מהסדרות שתונפקנה, אשר על פיה יתחייב הבנק לקיים את תנאיהן של תעודות ההתחייבות מאותה סדרה ולפרוע אותן בהתאם לתנאיהן. ההתחייבות כאמור לעיל של הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי.

לפי הסכם שנחתם ביום 28 באוגוסט 2011 בין אגוד הנפקות לבין הבנק (להלן: "הסכם 2011") אשר חל על הנפקות של אגרות חוב ו/או כתבי התחייבות ו/או ניירות ערך מסחריים (להלן: "ניירות הערך המוצעים"), שמבוצעות מכוח תשקיף מדף שפרסמה אגוד הנפקות ביום 29 באוגוסט 2011 (להלן: "תשקיף מדף 2011"), הבנק יכסה את כל הוצאות ההנפקה הישירות של אגוד הנפקות בגין ניירות הערך המוצעים מיד עם הוצאתן בפועל. עוד נקבע בהסכם 2011, כי התמורה מהנפקת ניירות הערך המוצעים על-פי תשקיף מדף 2011 תופקד על-ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק, אשר יהיו בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי ניירות הערך המוצעים ובתנאי ריבית אשר יהיו זהים או עדיפים מהם, כפי שיסוכם עם הבנק מעת לעת, אשר יאפשרו פירעון מלא של ניירות הערך המוצעים במועדם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.05% או מרווח בשיעור אחר, כפי שייקבע בין הבנק לאגוד הנפקות, העשוי לכסות בקירוב את סכום ההוצאות השוטפות של אגוד הנפקות בקשר עם ניירות הערך המוצעים שיונפקו כאמור לעיל. הסכם 2011 לא יגרע מתוקף הסכמי פקדונות קודמים, שאגוד הנפקות התקשרה בהם עם הבנק, החלים ביחס להנפקות שבוצעו בהתאם לתשקיפים קודמים של אגוד הנפקות, כמפורט להלן:

ביום 12 באפריל 2005 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 13 באפריל 2005 (להלן: "הסכם 2005"), ביום 22 בנובמבר 2005 נחתמה בין הבנק לבין אגוד הנפקות תוספת להסכם 2005, לפיה הורחבה תחילתו של הסכם זה גם לתעודות התחייבות אשר נרשמו למסחר על פי תשקיף מיום 22 בנובמבר 2005, ביום 18 בדצמבר 2006 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות (כפי שתוקן ביום 1 בינואר 2007), בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 7 בינואר 2007, ביום 27 באוגוסט 2009 נחתם בין הבנק לבין אגוד הנפקות הסכם פקדונות בקשר לתשקיף מדף שפורסם על ידי אגוד הנפקות ביום 31 באוגוסט 2009 (להלן: "הסכמי הפקדונות הקודמים"). במסגרת הסכמי הפקדונות הקודמים, נקבע, בין היתר, כדלקמן:

א. התמורה מהנפקת תעודות ההתחייבות שתונפקנה על פי התשקיפים הנ"ל תופקד על ידי אגוד הנפקות בפקדונות בבנק (להלן: "הפקדונות"). כל פקדון מבין הפקדונות יהיה בתנאי פירעון והצמדה דומים לתנאי תעודות ההתחייבות המוצעות על פי התשקיפים הנ"ל, ובתנאי ריבית אשר יהיו תנאים זהים ו/או עדיפים מהם, ובתוספת מרווח בשיעור של 0.12% (או מרווח אחר אשר נועד לכסות את הוצאות אגוד הנפקות בקשר עם הנפקת תעודות ההתחייבות).

ב. כל פקדון יהיה בדרגת פירעון זהה לדרגת הפירעון של תעודות ההתחייבות שתמורתן הופקדה בפקדון.

ג. הבנק נתן את הסכמתו העקרונית לקיים את כל תנאיהן של תעודות ההתחייבות שתוצענה על פי התשקיפים הנ"ל, אשר תוחזקנה בידי הציבור, התחייבות הבנק אינה ניתנת לביטול או לשינוי, מאחר שתלויות בה זכויות צד שלישי, דהיינו זכויות בעלי תעודות ההתחייבות והנאמנים לתעודות ההתחייבות.

ד. ההסכמים יעמדו בתוקפם כל עוד תעודות ההתחייבות תהינה במחזור.

(17) ביום 28.11.2013 אישרה האסיפה הכללית בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק מיום 8 בספטמבר 2013 ולאישור ועדת התגמול וועדת הביקורת מיום 1 בספטמבר 2013 רכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה בבנק ובחברות הבנות שלו (**D&O**) בגבולות אחריות של 100 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה, יחד עם רכישת פוליסת ביטוח בנקאית שגבולות האחריות במסגרתה הינם בסכום זהה לאירוע ולתקופה, וזאת לתקופה של 12 חודשים, החל מיום 15 בספטמבר 2013 ועד ליום 14 בספטמבר 2014. הפוליסות נרכשו אצל קונסורציום של מבטחים בלונדון, ו"שרותי חזית" בגין הפוליסות נרכשו מאת הפניקס חברה לביטוח בע"מ. הפרמיה הכוללת ששילם הבנק בגין רכישת פוליסת נושאי המשרה (כולל התמורה בגין "שירותי החזית") הינה בסך כולל של כ- 237,000 דולר ארה"ב. הפוליסה חלה בתנאים זהים הן לגבי נושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק או קרוביהם ה"ה מר ישעיהו לנדאו ויגאל לנדאו, בנו,המכהנים כדירקטורים בבנק (מר ישעיהו לנדאו נמנה על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיו בישעיהו לנדאו אחזקות (1993) בע"מ וישעיהו לנדאו נכסים (1998) בע"מ) ומר יצחק מנור שכיהן כדירקטור בבנק עד ליום 10 באוגוסט 2011 **(**מר יצחק מנור הינו בעלה של הגב' רות מנור הנמנית על בעלי השליטה בבנק באמצעות החזקותיה יחד עם ד"ר יעל אלמוג **,** בנכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ונכסי שרודר בע"מ), והן לגבי נושאי משרה אחרים בבנק. בנוסף, אישרה האסיפה הכללית של הבנק ביום 6 בפברואר 2014, במסגרת מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, כי מבלי לגרוע מהכיסוי הביטוחי הקיים לנושאי משרה בבנק, כפי שאושר על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק, הבנק ירכוש

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

מעת לעת, פוליסת ביטוח בגין אחריות דירקטורים ונושאי משרה אחרים בבנק ובחברות הבנות בהתאם להחלטות האורגנים המוסמכים בבנק. התקשרות לרכישת פוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה תעשה בהתאם להחלטת ועדת התגמול ולאחריה דירקטוריון הבנק, וזאת בכפוף לעקרונות ההתקשרות המפורטים להלן: תקופת הפוליסה תהיה ל- 12 חודשים, גבול האחריות בפוליסה לא יפחת מ- 80 מיליון דולר ארה"ב ולא יעלה על 120 מיליון דולר ארה"ב לאירוע ולתקופה, בשים לב להון הבנק כפי שיהיה מעת לעת, לפעילותו, לסיכונים הכרוכים בפעילותו ולמקובל בשוק הביטוחים של נושאי משרה במוסדות פיננסיים. סכום הגידול בפרמיה בגין גבולות הכיסוי הקיימים לא יעלה על 50% מדי שנה ובלבד שסך הפרמיה המירבי לא יעלה על 1 מיליון דולר ארה"ב. למרות האמור לעיל יובהר, כי ועדת התגמול ולאחריה דירקטוריון הבנק יוכלו לאשר התקשרות לרכישת פוליסה כאמור לתקופה ארוכה יותר, של עד 24 חודשים, בכפוף להתאמת המחירים המפורטים לעיל לפרק הזמן שייקבע.

(18) תובענות שונות נגד הבנק והחברות המאוחדות

א. נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות ועומדות תביעות משפטיות. לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תביעות ייצוגיות, קיימות הפרשות נאותות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בגין כל ההפסדים הצפויים הנובעים מתביעות תלויות כנגד הבנק. לא נעשו הפרשות לגבי תביעות אשר לדעת הנהלת הבנק ויועציו המשפטיים סיכוייהן קלושים. סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות תלויות שאפשרות התממשותן אינה קלושה, ואשר לא בוצעה הפרשה בגינה הינו כ- 19 מיליון ש"ח.

ב. בחודש דצמבר 2007 הוגשה לבנק דרישת תשלום סך כולל של 10 מיליון דולר ארה"ב, בקשר עם פעילות שוק ההון של מיופה כוח בחשבון ("הדרישה"). הדרישה הוגשה על ידי הנאמן בפשיטת הרגל על נכסי מיופה הכוח. עיקר הטענות כפי שפורטו בדרישה הינן בקשר להתנהלות מיופה הכוח בחשבונות הבנק הרלבנטיים. לטענת הנאמן, הבנק הפר את אמון לקוחות הבנק ואת חובת הזהירות כלפי לקוחותיו של מיופה הכוח והפר חובות חקוקות שאפשרו למיופה הכוח לבצע מעשי מרמה המיוחסים לו כלפי לקוחותיו. לאחר שהבנק דחה את הדרישה, הגיש הנאמן בפשיטת רגל של מיופה הכוח דוח לבימ"ש, ובו העלה טענות כנגד הבנק בקשר לניהול החשבונות, ובכללן כי הבנק הפר חובות זהירות ונאמנות המוטלות עליו כבנק, והפר הוראות הנוגעות לאיסור הלבנת הון ו/או למיסוי. בדוח האמור לא נתבקש סעד כספי כנגד הבנק אלא הבנק נתבקש להגיב על הדוח, ולהמציא דוחות ומסמכים ספציפיים שונים. עפ"י החלטת ביהמ"ש על הבנק להמציא לנאמן דוחות ומסמכים הקשורים לחשבונו של מיופה הכוח עצמו (ככל שאלה קיימים) ולא לחשבונות אחרים כלשהם. בסוף חודש אוקטובר 2011 הוגשה כנגד הבנק בבית המשפט המחוזי מרכז תביעה כספית בסך 12 מיליון ש"ח על ידי שני תובעים, שאינם לקוחות הבנק, הטוענים כי נפגעו כתוצאה מפעילותו של מיופה הכוח כאמור לעיל. תביעת אחד מהם נדחתה בהסכמת הצדדים שקיבלה תוקף של פסק דין, והתביעה הנותרת עומדת כעת על סך 4.7 מיליון ש"ח. כמו כן, בחודש דצמבר 2011 הוגשה נגד הבנק בבית המשפט המחוזי בת"א תביעה נוספת בסך 6 מיליון ש"ח בקשר עם חשבון שנפתח ע"ש התובע מכוח ייפוי כוח שניתן למיופה הכוח הנ"ל, ובמסגרתה הוא טוען כי נפגע כתוצאה מפעילותו. תביעה זו נדחתה על הסף ואולם הוגש ערעור על הדחייה. שתי התביעות הנ"ל טופלו על פי כללי החשבונאות המקובלים בהתבסס על הערכת הנהלת הבנק, שהסתמכה על יועציה המשפטיים.

ג. ביום 29 לאוקטובר 2009 הוגשה בבית המשפט המחוזי–מרכז, על ידי זאבי תקשורת אחזקות בע"מ. (כינוס) וזאבי תקשורת-מימון וניהול בע"מ (בכינוס) תובענה לסעד הצהרתי נגד הבנק ושישה בנקים אחרים שעניינה, על פי הנטען בה, ניסיון של הבנקים לגבות מהמבקשות הפרשים בגין מה שמכונה בתובענה "ריבית הפרה" על הלוואה שניתנה להן ע"י הבנקים ואשר מניות בזק- החברה הישראלית לתקשורת בע"מ שימשו לה כבטוחה. ההפרשים מצטברים על-פי הטענה, נכון ליום הגשת התובענה, בסכום של כ- 840 מיליון ש"ח לכל הבנקים (להלן:"סכום ההפרש בגין ריבית ההפרה"), מעבר לריבית ההסכמית כהגדרתה בתובענה. בתובענה מתבקשים צווים הצהרתיים הקובעים כדלהלן:

- כי הבנקים אינם זכאים לחייב את המבקשות בהפרשים בגין ריבית ההפרה,כהגדרתה בתובענה.
- כי סכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, יופחת לסך של כ-37 מיליון ש"ח.
- כי בהתאם לאמור לעיל, חובן הכולל של המבקשות הינו בסך של כ-176 מיליון ש"ח, נכון ליום הגשת התובענה (במקום סך של כ-981 מיליון ש"ח, כנטען על ידי הבנקים).
- לחלופין - כי הבנקים זכאים לחייב את המבקשות בתקופה שהחל ממאי 2003 ואילך, בהפרשים בגין ריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א–1961 בלבד, וזאת ביחס לחוב המבקשות שהצטבר עד למועד האמור; וכי בהתאם לכך חובן הכולל של המבקשות הינו בסך של כ- 459 מיליון ש"ח, נכון ליום הגשת התובענה.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

התובענה מבוססת על מספר עילות עיקריות ביניהן: הטענות כי "ריבית ההפרה" אינה אלא "פיצוי מוסכם", שבית המשפט רשאי להפחיתו וכי בחינתן של נסיבות המקרה מחייבת את המסקנה, כי יש הצדקה להפחתת הסכום; כי הפחתת הפרשי ריבית ההפרה מתחייבת גם מפרשנות הסכם ההלוואה בהתאם לאומדן דעת הצדדים; כי חיוב המבקשות בריבית הפרה יהווה אכיפה בלתי צודקת של הסכם ההלוואה; כי עמידת הבנקים על חיוב המבקשות בריבית הפרה מהווה חוסר תום לב; וכי גבייתה תהווה עשיית עושר ולא במשפט על ידם. אין בתובענה התייחסות ל"חלקו" של כל אחד מהבנקים בסכום ההפרש בגין ריבית ההפרה, אך מצוינים אחוזי ההשתתפות של הבנקים במימון, כאשר חלקו של הבנק הוא 4%. בחודש ינואר 2010 נתקבלה החלטת בית המשפט המורה על ברור התובענה בדרך של תביעה כספית רגילה, בגינה על התובעת לשלם אגרה מלאה בתוך המועד שקצב להן בית המשפט וזו הוגשה לבית המשפט במהלך חודש פברואר 2010.
לפי חוות דעת יועציו המשפטיים של הבנק, ניתן להניח כי חלקו של כל אחד מהבנקים בהפרש הנטען הוא כאחוז ההשתתפות שלו במימון.
בחודש יולי 2013 ניתן ע"י בית המשפט פסק דין חלקי הקובע כי דין התביעה להתקבל בחלקה, באופן מוגבל בלבד, כך שלמרות שטענת החברות התובעות בדבר התנהלות לא ראויה של הבנקים והכונס לא התקבלו, שיעור ריבית ההפרה בגין התקופה שמיום 1.1.07 ועד 9.11.09 מועד סילוק ההלוואה,יופחת בשיעור של 0.5%, ויעמוד על 2.5% במקום 3%. עוד נקבע כי הבנקים חייבים בהשבת ההפרש, וכי סכום ההשבה יישא הפרשי הצמדה וריבית כדין מיום 9.11.09 ועד התשלום בפועל. בית המשפט הורה עוד כי לאחר הגשת חישוב סכום ההשבה ע"י הבנקים לבית המשפט, יינתן על ידו פסק דין משלים. בחודש נובמבר 2013 ניתן ע"י בית המשפט פסק דין משלים לפיו כלל הבנקים הנתבעים ישיבו לתובעות סכום כולל של כ-48 מיליון ש"ח, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית בגין התקופה שמיום 9.11.09 ועד למועד התשלום בפועל, וכן הוצאות ושכר טרחה כפי שקבע- כל אחד מהבנקים בהתאם לחלקו במימון. בהיות חלקו של הבנק במימון כ- 4%, כאמור מעלה, מוערך סכום החיוב היחסי של הבנק בכ- 2.3 מיליון ש"ח, והוא מובא לידי ביטוי בדוחות הכספיים. בחודש דצמבר 2013 הוגשו ערעורים הדדיים על פסקי דינו של בית המשפט המחוזי.

ד. בחודש דצמבר 2011 הוגש בבית המשפט המחוזי בת"א כתב תביעה נגד הבנק וכן הוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, בסכום כולל של כ-5.4 מיליון ש"ח. בכתב התביעה נטען כי בפעולות של משיכת/הפקדת/פריטת מזומן בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח ,הבנק רשאי לגבות העמלה הנגזרת באחוזים רק מההפרש שבין הסכום המטופל לבין 10 אלפי ש"ח ולא ממלוא סכום המזומנים שטופל. עוד נטען כי אם באותו יום בוצעו מס' פעולות מהסוג האמור, הבנק מחשב את העמלה לפי הסכום הכולל במצטבר וזאת בניגוד להוראות הדין. בחודש דצמבר 2013 ניתנה הודעת הסתלקות מטעם המבקש אשר אושרה ע"י בית המשפט ובכך נמחקו התביעה והבקשה.

ה. ביום 9 באוגוסט 2012, התקבלו במשרדי הבנק כתב תביעה כנגד הבנק ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית לפי חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "התביעה והבקשה"). התביעה הוגשה לבית המשפט המחוזי בבאר שבע. עילות התביעה והבקשה הנטענות הינן הפרת חובת תום הלב בגין העובדה שהבנק הסתיר כביכול מהמבקשים ומיתר חברי הקבוצה (כהגדרתם להלן), מסמך משמעותי להסכם ההלוואה – שהוא "היתר עסקא", וכן את החובות המוטלות כביכול על הבנק מכוח מסמך זה, וזאת בניגוד להוראות חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973 ובניגוד להוראות סעיפים 3-4 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981. עוד טוענים המבקשים כי הבנק עשה עושר ולא במשפט לכאורה בגין גביית ריבית פיגורים מהמבקשים ומיתר חברי הקבוצה, אף שלטענת המבקשים, שימוש בחיוב ריבית כעונש כלפי הלווה אינו נכנס לגדר של היתר עסקא. הקבוצה אותה מבקשים המבקשים לייצג הוגדרה ככל אדם ו/או אישיות משפטית אחרת, אשר התקשר עם הבנק ואשר נטל הלוואה ו/או קיבל אשראי בהסתמך על קיומו של היתר עסקא שקיבל הבנק מבית דין צדק לממונות ואשר ניזוק מאי קיומו, כביכול, של היתר העיסקא על ידי הבנק. המבקשים העמידו את סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה על סך של 1,177,400,000 ש"ח. בנוסף מבקשים המבקשים לפסוק להם גמול מיוחד בגין טרחתם בשיעור של 7.5% מהפיצוי הכולל ושכר טרחה לעורך דינם בשיעור של 15% מהפיצוי הכולל. ביהמ"ש הורה על העברת ההליך לביהמ"ש המחוזי בת"א. בחודש ינואר 2014 ניתנה הודעת הסתלקות מטעם המבקשים אשר אושרה ע"י בית המשפט ובכך נמחקו התביעה והבקשה.

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ו. תביעה נגד כרמל - אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (להלן: "החברה")
ביום 2 בנובמבר 1997 הוגש בבית המשפט המחוזי בתל-אביב כתב תביעה נגד כרמל- אגוד למשכנתאות והשקעות בע"מ (לשעבר בנק כרמל) (חברה בבעלות מלאה של הבנק) ושלושה בנקים אחרים למשכנתאות בסכום כולל של כ- 500 מיליון ש"ח. כמו כן, נתבקשו סעדים הצהרתיים שונים כנגד הנתבעים והוגשה בקשה לאישור התביעה כתובענה יצוגית. בכתב התביעה נטען, בין היתר, כי הבנקים גבו מהלווים ומהערבים שלא כדין עמלות בגין ביטוח חיי לווים ונכסים המשועבדים לבנק וכי הם זכאים להשבת סכומי עמלות אלה. החברה וכן יתר הנתבעים הגישו בקשות לסילוק הבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית על הסף. הבקשה טרם נדונה לגופה. במהלך דיון מוקדם שנתקיים בית המשפט המחוזי הוחלט לעכב את הדיון בתיק עד להכרעה סופית בגורלה של בקשה אחרת לאישור התובענה כתובענה ייצוגית בעניין דומה ואשר החברה אינה צד לה (להלן: "הבקשה האחרת"). הבקשה האחרת הסתיימה בהסדר פשרה שקיבל את אישור בית המשפט. כמו כן, הוחלט "להקפיא" את ההליכים בתיק
התביעה עד להחלטה עקרונית שתתקבל בבית המשפט העליון בסוגיית תקנה 29 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984. החלטה עקרונית בסוגיה הנ"ל ניתנה על-ידי בית המשפט העליון ולפיה תקנה 29 אינה מאפשרת הגשת תובענות ייצוגיות. יצוין, כי התובעים מבקשים לאשר התביעה כתובענה ייצוגית גם מכוח חוקים אחרים הקובעים הסדרים להגשתן של תובענות ייצוגיות. לגבי ההליכים בתביעה הנסמכים על עילות אחרות, ההשהיה בעינה עומדת עד לקבלת החלטה אחרת. בנוסף לאמור לעיל, לפי חוות דעת יועציה המשפטיים של החברה, עילות מסוימות של התובעים, שהם לווים של החברה התיישנו, גודל הקבוצה שהתובעים מבקשים לייצג בתביעה הייצוגית איננו ניתן להערכה ולאומדן, הסעד המבוקש בתביעה הייצוגית ובכללו אופן חישוב הנזק איננו ברור ואיננו ניתן להגדרה, לרבות השאלה איזה חלק מן הסכום מיוחס לחברה. היועצים המשפטיים סבורים, כי בנסיבות אלה, חוסר הוודאות הכרוך בהליך, הן עובדתית והן משפטית, הוא רחב במידה כזו שלא ניתן לתת הערכת סיכון בגין התביעה. הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר ואף טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידי הנהלת החברה והבנק, בהסתמך על חוות הדעת של יועציה המשפטים, להעריך בשלב זה את תוצאות התובענה.

ז. תביעה נגד חברה לנאמנות של הבנק אגוד בע"מ (להלן "החברה")
ביום 22 ביוני 2009 הוגש לבית המשפט המחוזי, נגד הבנק ונגד חברת הבת בבעלותו המלאה החברה לנאמנות של בנק אגוד לישראל בע"מ (ביחד: "הבנק"), על ידי רד-רוק הולדינגס לימיטד, שהיא חברה אמריקאית ועל ידי חברת הבת שלה, רד-רוק קומודיטיס ("קומודיטיס"), שהיא חברה אמריקאית המצויה בהליכי פירוק בישראל (ביחד: "התובעות"), כתב תביעה מתוקן על סך של 10 מיליון ש"ח. הסכום שהיה נקוב בכתב התביעה לפני תיקונו עמד על סך של כ- 178 מיליון דולר ארה"ב (להלן:"הסכום הראשוני"). התובעות ביקשו פטור מתשלום אגרה בגין הסכום הראשוני, אך בקשתן נדחתה. לאחר מכן ביקשו התובעות לתקן את כתב התביעה לסכום של 10 מיליון ש"ח (לצרכי אגרה) (להלן: "הסכום המתוקן") ובקשתן אושרה, כמו כן ביקשו התובעות להפחית את תשלום האגרה ולשלם אגרה בהתאם לסכום המתוקן, על אף שבמסגרת החלטה קודמת נפסק כי עליהן לשלם אגרה גבוהה בהרבה. בקשה זו אושרה ובעקבותיה שולמה האגרה והוגשה התביעה כאמור לעיל. בכתב התביעה המתוקן ציינו התובעות, כי סכום התובענה הוא כ- 155 מיליון דולר ארה"ב ולצרכי אגרה הינו 10 מיליון ש"ח.
טענות התובעות בתמצית הינן בקשר לאירועים משנת 1992 כי הבנק אפשר שחרור לידי צד ג' של מטעני פלדה אשר יובאו לישראל עבורו, וזאת מבלי שצד ג' ישלם עבור מטעני הפלדה. התובעות טוענות כי בכך הפר הבנק הסכם נאמנות שנכרת בינו ובין החברה אמריקאית שבמסגרתו התחייב הבנק לבדוק ולוודא שמטעני הפלדה מאוחסנים ושמורים בנמל. מאחר ולטענת התובעות הבנק לא קיים התחייבות זו, הוא חייב לשלם לתובעות את הסכום אשר הגיע להן מאותו צד ג' בגין מטילי הפלדה, בצירוף ריבית. לחילופין, טוענות התובעות, כי הבנק הציג כלפיהן מצגי שווא רשלניים, הפר חובות זהירות שהוא חב להן כביכול, הפר חובות על פי חוק השומרים, הפר חובות על פי חוק הבנקאות (שירות ללקוח) והפר התחייבות לבטח את מטעני הפלדה. לאחרונה נחתם בין הצדדים הסכם פשרה שאושר ע"י בית המשפט וקיבל תוקף של פסק דין, אם כי עדיין תלוי ועומד הליך הנקט ע"י בעל השליטה בתובעות, המערער אחר הסכם זה. לבנק הסדר עם מבטחיו בקשר לכיסוי חלק עיקרי מהסכומים העלולים להיות משולמים על ידו בגין התביעה, לרבות הוצאות משפטיות בגין ניהולה.

ח. ביום 5 בנובמבר 2013 הומצאה לבנק בקשה שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים לאישור תובענה ייצוגית נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים, ועניינה היא גבייה של עמלת טיפול באשראי ובביטחונות בעת חידוש אשראי שלא היה בו משום שינוי או הוספת בטוחות, וזאת לפי הטענה בניגוד לקבוע בתעריפון המלא אשר בתוספת הראשונה לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח - 2008. הקבוצה אליה מיוחסת התובענה הינה כל הלקוחות אשר חויבו בעמלה האמורה מהתקופה

באור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

שמיום כניסת התעריפון המלא לתוקף ביום 1.1.08. הסעד המבוקש בתובענה הוא צו עשה המורה לבנקים לעדכן את התעריפונים ו/או את הנחיותיהם באופן שבו לקוחות המבקשים חידוש אשראי (שלא כרוך בשינוי או הוספת ביטחונות) יהיו פטורים מתשלום עמלת טיפול באשראי וביטחונות, וכן תביעה כספית כלפי כל הבנקים יחד ע"ס כולל של 2 מיליארד ש"ח. הסעד הכספי מוערך ע"י התובעים תוך התבססות על נתונים מתוך הדוחות הכספיים של כל בנק מהבנקים הנתבעים מיום 1.1.08 ועד 31.12.12 , וכן על הנחות לגבי ההכנסות מהעמלה נשוא התובענה בשנת 2013 . מתוך סכומים אלה, מעריכים התובעים כי כשני שליש נגבו שלא כדין, ולפיכך, התביעה הקבוצתית נגד הבנק עפ"י לשון התובענה עומדת על סך כולל של כ- 125 מיליון ש"ח. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציו המשפטיים, הואיל והתובענה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, טרם הוגשה תגובת הבנק וכן טרם נדונה הבקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית, אין בידיה להעריך בשלב זה את תוצאותיה ואולם גם בשלב זה ניתן לומר כי הסכומים העשויים להיות קשורים לנשוא התביעה אינם מהותיים.

ט. ביום 28 בפברואר 2013 הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים ע"י חברת חפציבה חופים בע"מ (בפירוק) (להלן – "חופים"), באמצעות המנהל המיוחד מטעם הכונס הרשמי בתפקידו כמפרק של קבוצת חפציבה (בפירוק), כתב תביעה בסכום כולל של כ- 45 מיליון ש"ח, כנגד בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, הבנק ו-4 נתבעים נוספים.
לפי הטענה שבכתב התביעה, החל בחודש מרץ 2006 ועד לקריסת קבוצת חפציבה בתחילת אוגוסט2007, הוצאו מחשבון חופים בבנקים השונים שלא כדין כספים בסכום של מעל 45 מיליון ש"ח, שהועברו שלא כדין לגופים אחרים, ובתוכם - חברות קבלניות מקבוצת חפציבה וחברות פרטיות נוספות שהיו בשליטת בועז יונה ו/או נתבע אחר. הפעולות כאמור לעיל בוצעו לפי הטענה, בין היתר, באמצעות חשבונות הבנק של חופים שהתנהלו אצל כל אחד מן הבנקים הנתבעים, אשר כל אחד מהם שימש גם כבנק של החברות הקבלניות הנזכרות. נטען כי הבנקים אפשרו הוצאת כספים על פי הוראות בלתי תקינות, אף שהפעולות והנסיבות הקשורות בהן היו צריכות לעורר חשד, וכי הבנקים ידעו, או למצער היה עליהם לדעת, כי מתן ההוראות טעון קבלת אישורים נוספים באורגנים של חופים עצמה. עוד נטען כי הבנקים ידעו, או היה עליהם לדעת, שרובם המכריע של הכספים מוצאים מחופים שלא לטובת חופים, וכי הבנקים עצמם היו נגועים בניגוד עניינים, באשר חלק מן ההעברות הכספיות הבלתי תקינות לכאורה, בוצעו לחשבונות החברות הקבלניות בהן היו יתרות חובה או חריגות מיתרות החובה המאושרות. חבות כל הבנקים לנזקים לפי הטענה על פי, לשון התביעה, היא "יחד ולחוד, כל בנק עד לתקרה השווה לסכום שנמשך מחשבון חופים באותו בנק", וביחס לבנק אגוד הועמדה התקרה על הסך של כ-37 מיליון ש"ח, בצרוף הפרשי הצמדה וריבית. עוד מצוין בתביעה כי הופקדו כספים בחשבונות חופים אותם יש להפחית מהנזק הנתבע. לדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, על יסוד המידע והנתונים הידועים להם בשלב זה, ועל אף שהתביעה האמורה נמצאת עדיין בשלביה המוקדמים ביותר, ואף טרם הוגש כתב הגנה, סיכויי עיקר סכום התביעה להתקבל קלושים.

(19) ביום 18 באוגוסט 2011 נמסר לחברת בת של הבנק - אגוד מערכות בע"מ, חברה פרטית העוסקת במתן שירותים בתחום המחשוב לבנק (להלן - "החברה") מכתב מאת רשות המסים, על פיו החליטה הרשות לשנות את סיווגה של החברה מ"עוסק" ל"מוסד כספי", וזאת החל מיום 1 בספטמבר 2011. משמעות שינוי הסיווג היא "מכירה רעיונית" של נכסי החברה (ציוד המחשוב) שבעת רכישתם נוכה מס התשומות בגינם, והטלת מע"מ בגינה. מועד ה"מכירה" יהיה בהתאם למועד שינוי הסיווג. החברה חולקת על החלטת שינוי הסיווג והגישה כתב השגה ביום 1 בדצמבר 2011. בחודש יולי 2012 הודיעה רשות המסים לחברה על דחיית ההשגה שהגישה. בחודש אוקטובר 2012 הגישה החברה לביהמ"ש המחוזי ערעור על החלטת רשות המסים בהשגה והוא תלוי ועומד. להערכת הבנק, שינוי הסיווג אינו צפוי להשפיע מהותית על מצבו הכספי של הבנק.

(20) במהלך השנים האחרונות הוביל הבנק מהלך רוחבי של גיבוש הסדר סליקה ייעודי כתוב לכל הבנקים בישראל, אשר מתמחים בניהול חשבונות יהלומים ואשר סולקים שיקים נקובים בדולר ארה"ב המשוכים על חשבונות של יהלומנים. ההסכם גובש בתיאום עם בנק ישראל והוגש, כנדרש, לממונה על הגבלים עסקיים, על מנת לקבל פטור מאישור הסדר כובל. ביום 3 בספטמבר 2013 הודיע הממונה על ההגבלים העסקיים על מתן פטור למשך תקופה של שנה וחצי, להסדר האמור.

באור 19 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

	ליום 31 בדצמבר 2013					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות	
	שקל - מדד	אחר	חוץ	מניות	ואחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
א. נגזרים מגדרים [1]						
Swaps	-	67	-	-	-	67
סה"כ	-	67	-	-	-	67
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	67	-	-	-	67
ב. נגזרים ALM [1],[2]						
חוזי Forward	605	-	9,191	-	69	9,865
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
אופציות שנכתבו	-	-	44	-	-	44
אופציות שנקנו	-	-	-	-	-	-
חוזי אופציה אחרים						
אופציות שנכתבו	-	-	1,303	87	-	1,390
אופציות שנקנו	-	-	1,378	87	-	1,465
Swaps	-	4,232	-	-	-	4,232
סה"כ	605	4,232	11,916	174	69	16,996
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	2,906	-	-	-	2,906
ג. נגזרים אחרים [1]						
חוזי Futures	-	-	-	1,323	-	1,323
חוזי Forward	-	-	2,094	-	-	2,094
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
אופציות שנכתבו	-	-	1,448	10,759	-	12,207
אופציות שנקנו	-	-	1,448	10,759	-	12,207
חוזי אופציה אחרים						
אופציות שנכתבו	-	54	1,587	-	108	1,749
אופציות שנקנו	-	54	1,558	220	115	1,947
Swaps	-	187	-	-	-	187
סה"כ	-	295	8,135	23,061	223	31,714
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	93	-	-	-	93
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	-	-	-	-	121	121
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט	-	-	2,020	-	-	2,020

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 19 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2013

	חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות	
	שקל - מדד	אחר	חוץ	מניות	ואחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים						
א. נגזרים מגדרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	2	-	-	-	2
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	1	-	-	-	1
ב. נגזרים ALM (2)(1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	- *	34	118	6	1	159
שווי הוגן ברוטו שלילי	2	113	137	6	1	259
ג. נגזרים אחרים (1)						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	3	107	290	11	411
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	3	106	293	11	413
ד. סך הכל						
שווי הוגן ברוטו חיובי	- *	39	225	296	12	572
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	- *	39	225	296	12	572
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	-	1	27	-	1	29
שווי הוגן ברוטו שלילי (3)	2	117	243	299	12	673
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	2	117	243	299	12	673
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	-	-	28	8	- *	36

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 6 מיליון ש"ח.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 19 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2013					
	בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	104	177	1	-	290	572
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסים	-	(109)	-	-	(53)	(162)
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	104	68	1	-	237	410
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים [1]	-	406	141	-	196	743
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני	-	(203)	-	-	(49)	(252)
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים	-	203	141	-	147	491
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	104	271	142	-	384	901
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים [2]	158	269	44	-	202	673
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסיים	-	(109)	-	-	(53)	(162)
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	158	160	44	-	149	511

(1) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של לווה.

(2) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 667 מיליון ש"ח.

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2013				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
חוזי ריבית					
שקל - מדד	150	403	52	-	605
אחר	643	890	1,356	1,705	4,594
חוזי מטבע חוץ	18,290	3,774	7	-	22,071
חוזים בגין מניות	22,881	86	266	2	23,235
חוזי סחורות ואחרים	289	55	69	-	413
סה"כ	42,253	5,208	1,750	1,707	50,918

באור 19 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד

1) סכום נקוב של מכשירים נגזרים

	ליום 31 בדצמבר 2012					
	חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות	
	שקל - מדד	אחר	חוץ	מניות	ואחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
א. נגזרים מגדרים [1]						
Swaps	-	72	-	-	-	72
סה"כ	-	72	-	-	-	72
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	72	-	-	-	72
ב. נגזרים ALM [1],[2]						
חוזי Forward	980	-	9,873	-	-	10,853
חוזי אופציה אחרים						
אופציות שנכתבו	-	-	1,379	185	-	1,564
אופציות שנקנו	-	-	1,185	185	-	1,370
Swaps	-	3,154	-	-	-	3,154
סה"כ	980	3,154	12,437	370	-	16,941
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי ריבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור ריבית קבוע	-	2,035	-	-	-	2,035
ג. נגזרים אחרים [1]						
חוזי Futures	-	-	1	1	-	2
חוזי Forward	-	-	8,520	-	-	8,520
חוזי אופציה שנסחרים בבורסה						
אופציות שנכתבו	-	-	647	8,529	-	9,176
אופציות שנקנו	-	-	647	8,477	-	9,124
חוזי אופציה אחרים						
אופציות שנכתבו	-	763	1,808	-	639	3,210
אופציות שנקנו	-	763	1,760	102	642	3,267
סה"כ	-	1,526	13,383	17,109	1,281	33,299
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט						
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי מוטב	-	-	-	-	131	131
חוזי החלפת מטבע חוץ ספוט	-	-	3,061	-	-	3,061

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ ספוט.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 19 - פעילות במכשירים נגזרים- היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד (המשך)

	ליום 31 בדצמבר 2012				
	חוזי ריבית		חוזי מטבע	חוזים בגין	חוזי סחורות
	שקל - מדד	אחר	חוץ	מניות	ואחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
2) שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים [4]						
א. נגזרים מגדרים [1]						
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	3	-	-	3
ב. נגזרים ALM [2][1]						
שווי הוגן ברוטו חיובי	5	58	132	13	-	208
שווי הוגן ברוטו שלילי	4	154	155	13	-	326
ג. נגזרים אחרים [1]						
שווי הוגן ברוטו חיובי	-	3	90	160	15	268
שווי הוגן ברוטו שלילי	-	3	95	163	15	276
ד. סך הכל						
שווי הוגן ברוטו חיובי	5	61	222	173	15	476
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים	5	61	222	173	15	476
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	-	5	48	13	-	66
שווי הוגן ברוטו שלילי [3]	4	160	250	176	15	605
סכומי שווי הוגן שקוזזו במאזן	-	-	-	-	-	-
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	4	160	250	176	15	605
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים	3	3	88	15	-	109

(1) למעט נגזרי אשראי.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(3) מזה: שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 13 מיליון ש"ח.

(4) הבנק מיישם את חוזר בנק ישראל בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות החל מינואר 2013, ההוראה כוללת דרישות גילוי חדשות לעניין קיזוז מכשירים נגזרים. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה באור 1.ה.7.

באור 19 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פרעון (המשך)

סכומים מדווחים

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה על בסיס מאוחד [3]

	ליום 31 בדצמבר 2012					
	בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשרים נגזרים	61	236	8	-	171	476
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשרים פיננסים	-	(173)	-	-	(11)	(184)
סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים	61	63	8	-	160	292
סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים [1]	-	599	208	-	204	1,011
הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני	-	(299)	-	-	(21)	(320)
סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים	-	300	208	-	183	691
סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים	61	363	216	-	343	983
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשרים נגזרים [2]	68	320	33	-	184	605
סכומי ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
מכשירים פיננסיים	-	(173)	-	-	(11)	(184)
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	68	147	33	-	173	421

(1) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפני הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של לווה.

(2) מזה: יתרה מאזנית של מכשירים נגזרים העומדים בפני עצמם בסך 592 מיליון ש"ח.

(3) הבנק מיישם את חוזר בנק ישראל בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות החל מינואר 2013, ההוראה כוללת דרישות גילוי חדשות לעניין קיזוז מכשירים נגזרים. הבנק יישם את ההוראה בדרך של יישום למפרע. ראה באור 1.ה.7.

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה על בסיס מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2012				
	עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל
	במיליוני ש"ח				
חוזי ריבית					
שקל - מדד	150	780	50	-	980
אחר	1,526	845	876	1,505	4,752
חוזי מטבע חוץ	23,583	5,281	17	-	28,881
חוזים בגין מניות	16,542	707	153	77	17,479
חוזי סחורות ואחרים	1,281	-	131	-	1,412
סה"כ	43,082	7,613	1,227	1,582	53,504

באור 20 - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

סכומים מדווחים

א. יתרות על בסיס מאוחד

	ליום 31 בדצמבר 2013					ליום 31 בדצמבר 2012				
	יתרה במאזן	שווי הוגן *				יתרה במאזן	שווי הוגן *			
	במיליוני ש"ח	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	במיליוני ש"ח	רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
נכסים פיננסיים										
מזומנים ופקדונות בבנקים	**9,924**	**1,493**	**-**	**8,428**	**9,921**	8,246	1,745	-	6,492	8,237
ניירות ערך (1)	**4,810**	**3,987**	**569**	**254**	**4,810**	4,940	3,996	723	221	4,940
ניירות ערך שנשאלו	**503**	**503**	**-**	**-**	**503**	68	68	-	-	68
אשראי לציבור, נטו	**22,135**	**1,251**	**-**	**20,671**	**21,922**	23,573	1,192	-	22,284	23,476
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**572**	**308**	**169**	**95**	**572**	476	169	211	96	476
נכסים פיננסיים אחרים	**865** (2)	**813**	**-**	**52**	**865**	872 (2)	789	-	83	872
סך כל הנכסים הפיננסיים	**38,809**	**8,355**	**738**	**29,500**	**38,593**	38,175	7,959	934	29,176	38,069
התחייבויות פיננסיות										
פקדונות הציבור	**30,622**	**1,185**	**-**	**29,545**	**30,730**	30,890	1,135	-	29,860	30,995
פקדונות מבנקים	**209**	**66**	**-**	**143**	**209**	244	79	-	165	244
פקדונות הממשלה	**3**	**-**	**-**	**3**	**3**	1	-	-	1	1
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	**3,109**	**3,146**	**175**	**-**	**3,321**	2,929	2,924	209	-	3,133
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**667**	**308**	**357**	**2**	**667**	592	170	417	5	592
התחייבויות פיננסיות אחרות	**2,084** (2)	**1,638**	**-**	**446**	**2,084**	1,541 (2)	1,123	-	418	1,541
סך כל ההתחייבויות הפיננסיות	**36,694**	**6,343**	**532**	**30,139**	**37,014**	36,197	5,431	626	30,449	36,506

* רמה 1- מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל. רמה 2- מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים. רמה 3- מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(1) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך- ראה באור 3.

(2) מזה: נכסים בסך 813 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012- 789 מיליון ש"ח) והתחייבויות בסך 1,638 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012- 1,123 מיליון ש"ח) אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי הוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן). למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באורים 20א-20ג.

באור 20 –יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.
לגבי מכשירים פיננסיים הנמדדים במאזן ו/או ברווח והפסד לפי שווי הוגן- ראה פירוט בבאור 20א. לגבי המכשירים הפיננסיים האחרים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים (למעט כתבי התחייבויות נדחים סחירים). לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהוון בריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן המצורפת אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית.
בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה בספרים לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים ליישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להיזהר בעת עריכת השוואות ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

ג. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

1. <u>מזומנים</u> - היתרה המאזנית הינה השווי ההוגן.
2. <u>פקדונות בבנקים</u> - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.
3. <u>ניירות ערך</u> - ניירות ערך שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק. ניירות ערך שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק, למעט מניות לא סחירות אשר מוצגות לפי עלות (אשר הינה אומדן לשווי הוגן). ראה פירוט בבאור 20א.
4. <u>אשראי לציבור</u> - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח. כל קבוצה פולחה לקטגוריות לפי בסיסי הצמדה ותקופות לפרעון. כמו כן, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית). תקבולים אלו הוונו בשיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.
בנוסף, נעשתה חלוקה לקטגוריות נוספות שמשקפת את רמת הסיכון הגלומה באשראי שניתן לאוכלוסיות שונות, המשתקפת בשיעורי היוון שונים בהתאם למידת הסיכון. השווי ההוגן של חובות בעייתיים חושב תוך שימוש בשעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות בעייתיים חושבו לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי. בנוסף לכך, בוצעה גם בדיקת רגישות של אומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים לשיעורי ריבית הניכיון. הבדיקה העלתה שתוספת של 1% לריבית הניכיון מפחיתה סך של כ- 3 מיליון ש"ח מאומדן השווי ההוגן של החובות הבעייתיים ל- 31 בדצמבר 2013.
5. <u>פקדונות הציבור, פקדונות מבנקים, פקדונות מהממשלה</u> - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק מגייס פקדונות דומים במועד הדיווח.
6. <u>כתבי התחייבות נדחים שאינם סחירים</u>- בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור ריבית בו הבנק יכול לגייס כתבי התחייבות דומים ביום הדיווח.
7. <u>כתבי התחייבות נדחים סחירים</u> - לפי שווי השוק בבורסה.
8. <u>מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי, התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות</u> - היתרה המאזנית מהווה קירוב לשווי ההוגן, שכן תנאי העסקות שבמאזן אינן שונים מהותית מתנאי עסקות דומות ביום הדיווח.
9. <u>מכשירים פיננסיים נגזרים</u> - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק העיקרי. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב). ראה גם פרוט בבאור 19.

באור 20 א - פריטים הנמדדים במאזן בשווי הוגן

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה	ליום 31 בדצמבר 2013				ליום 31 בדצמבר 2012			
	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	יתרה מאזנית
	במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
נכסים								
פקדונות בבנקים	**13**	**-**	**-**	**13**	**-**	**-**	**-**	**-**
אשראי לציבור [1]	**1,251**	**-**	**-**	**1,251**	1,192	-	-	1,192
ניירות ערך זמינים למכירה:								
אג"ח של ממשלת ישראל	**2,237**	**178**	**15**	**2,430**	2,383	302	2	2,687
אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל	**744**	**1**	**-**	**745**	725	1	-	726
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	**-**	**25**	**124**	**149**	-	30	136	166
אג"ח מגובי נכסים (ABS)	**21**	**33**	**1**	**55**	22	35	1	58
אג"ח של אחרים בישראל	**359**	**321**	**74**	**754**	427	353	41	821
אג"ח של אחרים זרים	**-**	**11**	**2**	**13**	-	-	5	5
מניות [2]	**54**	**- ***	**-**	**54**	64	-	-	64
ניירות ערך למסחר:								
אג"ח של ממשלת ישראל	**548**	**-**	**-**	**548**	335	2	-	337
אג"ח של מוסדות פיננסיים בישראל	**- ***	**-**	**-**	**- ***	8	-	-	8
אג"ח של אחרים בישראל	**7**	**-**	**-**	**7**	14	-	-	14
מניות	**17**	**-**	**-**	**17**	18	-	-	18
נכסים בגין מכשירים נגזרים:								
חוזי שקל - מדד	**-**	**-**	**- ***	**- ***	-	-	5	5
חוזי ריבית אחרים	**-**	**35**	**4**	**39**	-	54	7	61
חוזי מטבע חוץ	**18**	**128**	**79**	**225**	9	150	63	222
חוזים בגין מניות	**290**	**-**	**6**	**296**	160	-	13	173
חוזי סחורות ואחרים	**-**	**6**	**6**	**12**	-	7	8	15
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף	**813**	**-**	**-**	**813**	789	-	-	789
סך הכל נכסים	**6,372**	**738**	**311**	**7,421**	6,146	934	281	7,361
התחייבויות								
פקדונות הציבור [1]	**1,185**	**-**	**-**	**1,185**	1,135	-	-	1,135
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:								
חוזי שקל - מדד	**-**	**2**	**- ***	**2**	-	1	3	4
חוזי ריבית אחרים	**-**	**117**	**-**	**117**	-	160	-	160
חוזי מטבע חוץ	**17**	**226**	**-**	**243**	9	241	-	250
חוזים בגין מניות	**291**	**-**	**8**	**299**	161	-	15	176
חוזי סחורות ואחרים	**-**	**12**	**-**	**12**	-	15	-	15
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף	**813**	**-**	**-**	**813**	789	-	-	789
התחייבויות אחרות [3]	**825**	**-**	**-**	**825**	334	-	-	334
סך הכל התחייבויות	**3,131**	**357**	**8**	**3,496**	2,428	417	18	2,863

1. השאלת ניירות ערך סחירים.
2. מניות וניירות ערך שלא מתקיים לגביהם שווי הוגן זמין ואשר מוצגים לפי עלות הינם בסך 38 מיליון ש"ח (31.12.12- 36 מיליון ש"ח).
3. מכירת ניירות ערך בחסר.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 20ב - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013									
	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2012	רווחים (הפסדים) נטו, שמומשו וטרם מומשו שנכללו:							שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2013
		בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר בהון	רכישות	הנפקות	סילוקים	העברות אל רמה 3 (3)	העברות (3) מתוך רמה 3		
	במיליוני ש"ח									
נכסים										
ניירות ערך זמינים למכירה: (1)										
אג"ח של ממשלת ישראל	2	- *	- *	13	-	-	-	-	15	(1)
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	136	(4)	1	-	-	(5)	-	(4)	124	(6)
אג"ח מוגבי נכסים (ABS)	1	- *	- *	-	-	- *	1	(1)	1	- *
אג"ח של אחרים בישראל	41	(3)	5	1	-	(1)	31	-	74	-
אג"ח של אחרים זרים	5	(1)	-	-	-	-	2	(4)	2	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)										
חוזי שקל - מדד	5	- *	-	-	-	(5)	-	-	- *	- *
חוזי ריבית אחרים	7	3	-	2	-	(7)	-	(1)	4	- *
חוזי מטבע חוץ	63	(9)	-	25	-	-	-	-	79	(9)
חוזים בגין מניות	13	5	-	2	-	(14)	-	-	6	3
חוזי סחורות ואחרים	8	(5)	-	3	-	-	-	-	6	(5)
סך הכל נכסים	281	(14)	6	46	-	(32)	34	(10)	311	(18)
התחייבויות										
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)										
חוזי שקל - מדד	3	2	-	-	-	(5)	-	-	- *	- *
חוזים בגין מניות	15	6	-	1	-	(14)	-	-	8	4
סך הכל התחייבויות	18	8	-	1	-	(19)	-	-	8	4

(1) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו וטרם מומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

(3) העברות מרמה 2 לרמה 3 נובעות מהעדר נתונים נצפים מהשוק בתקופת המדידה לעומת קיומם של נתונים נצפים מהשוק בתקופה הקודמת. העברות מרמה 3 לרמה 2 נובעות ממצב הפוך.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 20ב - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012									
	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2011	רווחים (הפסדים) נטו, שמומשו וטרם מומשו שנכללו:							שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2012	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2012
		בדוח רווח והפסד	ברווח כולל אחר בהון	רכישות	הנפקות	סילוקים	העברות אל רמה 3 (3)	העברות מתוך רמה 3 (3)		
	במיליוני ש"ח									
נכסים										
ניירות ערך זמינים למכירה: (1)										
אג"ח של ממשלת ישראל	2	- *	- *	-	-	- *	-	-	2	- *
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	136	2	5	-	-	(3)	3	(7)	136	5
אג"ח מוגבי נכסים (ABS)	14	- *	- *	- *	-	- *	-	(13)	1	(1)
אג"ח של אחרים בישראל	56	2	(2)	-	-	(2)	-	(13)	41	(2)
אג"ח של אחרים זרים	8	-	-	-	-	(7)	4	-	5	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים (2)										
חוזי שקל - מדד	4	5	-	-	-	(4)	-	-	5	5
חוזי ריבית אחרים	-	-	-	-	-	-	7	-	7	-
חוזי מטבע חוץ	-	-	-	-	-	-	63	-	63	-
חוזים בגין מניות	12	3	-	1	-	(3)	-	-	13	3
חוזי סחורות ואחרים	-	-	-	-	-	-	8	-	8	-
סך הכל נכסים	232	12	3	1	-	(19)	85	(33)	281	10
התחייבויות										
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים (2)										
חוזי שקל - מדד	2	2	-	-	-	(1)	-	-	3	3
חוזים בגין מניות	14	3	-	1	-	(3)	-	-	15	3
סך הכל התחייבויות	16	5	-	1	-	(4)	-	-	18	6

(1) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו נכללו בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) רווחים (הפסדים) נטו שמומשו וטרם מומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף "הכנסות מימון שאינן מריבית".

(3) העברות מרמה 2 לרמה 3 נובעות מהעדר נתונים נצפים מהשוק בתקופת המדידה לעומת קיומם של נתונים נצפים מהשוק בתקופה הקודמת. העברות מרמה 3 לרמה 2 נובעות ממצב הפוך.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 20ג - מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

סכומים מדווחים

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

במאוחד:			31 בדצמבר 2013			31 בדצמבר 2012		
	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	שווי הוגן במיליוני ש"ח	טווח הנתונים*	ממוצע משוקלל	שווי הוגן במיליוני ש"ח	טווח הנתונים*	ממוצע משוקלל
נכסים								
ניירות ערך זמינים למכירה:								
אג"ח של מוסדות פיננסיים זרים	היוון תזרים מזומנים	שיעור היוון	**124**	0.8%-1.1%	1.00%	132	1.67%-1.72%	1.22%
אג"ח של אחרים	היוון תזרים מזומנים	תקופת היוון	**11**	עד שנת 2020	עד שנת 2020	-	-	-
		שיעור היוון		31.5%-32.1%	32.40%		-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים:								
חוזי שקל - מדד	היוון תזרים מזומנים	שיעור היוון	**-** ***	(1.03%)-0.12%	(0.50%)	5	(0.9%) - 2.3%	(0.01%)
חוזי ריבית אחרים		סיכון אשראי צד נגדי (CVA)		0.58%-2.17%	1.08%		0.3%-5.3%	1.7%
חוזי מטבע חוץ	היוון תזרים מזומנים/מודל תמחור אופציות	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	**4**	0.92%-5%	3.45%	7	0.9%-5%	1.3%
חוזי סחורות ואחרים	היוון תזרים מזומנים/מודל תמחור אופציות	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	**79**	0.3%-5%	3.22%	63	0.3%-5%	3.7%
	היוון תזרים מזומנים/מודל תמחור אופציות	סיכון אשראי צד נגדי (CVA)	**6**	1.67%-5%	3.03%	8	3.3%	3.3%
סך הכל נכסים **			**224**			215		
התחייבויות								
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:								
חוזי שקל - מדד	היוון תזרים מזומנים	שיעור היוון	**-** ***	(1.07%)-0.4%	(0.22%)	3	(1.0%) - 1.5%	(0.4%)
חוזים בגין מניות	מודל תמחור אופציות	סטיית תקן	**3**	20.5%	20.5%	2	28.5%	28.5%
סך הכל התחייבויות **			**3**			5		

* כאשר השורה כוללת מספר מכשירים, מוצג הטווח בין המכשיר עם הנתון המינימלי למכשיר עם הנתון המקסימלי.

** בנוסף, קיימים נכסים בסך של 87 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012- 66 מיליון ש"ח) והתחייבויות בסך 5 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2012- 13 מיליון ש"ח). אג"ח לא סחירות וחוזים בגין מניות אשר הוערכו על ידי גורם ציטוט חיצוני (כולל סכום לא מהותי שהוערך על ידי הגורם המנפיק) ואין בידי הבנק את הנתונים הלא נצפים המשמעותיים אשר שימשו לתמחור השווי ההוגן.

*** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 20ג - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

סכומים מדווחים

יתרות על בסיס מאוחד

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

			31 בדצמבר 2013	31 בדצמבר 2012
			שווי הוגן	
		טכניקת הערכה	במיליוני ש"ח	
אשראי פגום שגבייתו מותנת בבטחון	שמאויות כולל מקדמים למימוש מהיר		**290**	322

ג. מידע איכותי לגבי מדידת שווי הוגן ברמה 3

טכניקת ההערכה העיקרית המשמשת את הבנק למדידת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות ברמה 3 הינה היוון תזרים מזומנים. תזרים המזומנים העתידי של המכשיר נלקח מתוך ההסכם עם הצד הנגדי, כאשר שיעור ההיוון מגלם את הסיכון הטמון במכשיר. שיעור ההיוון אשר משמש להיוון התזרים הינו שילוב של ריבית חסרת סיכון שהינו נתון נצפה מהשוק כגון: ריבית בנק ישראל, ליבור או ריבית מאג"ח מדינת ישראל בשילוב עם הערכת פרמיית הסיכון על פי הנחות הבנק.
עלייה משמעותית בפרמית הסיכון לעומת הנחות הבנק, עלולה לגרום לקיטון בשווי ההוגן של המכשיר ולהפחתה בהון הבנק.
באג"ח של מוסדות פיננסים זרים שיעור ההיוון כולל הערכה להסתברות לכשל משוקלל של מדינת ישראל ושל הבנק המנפיק.
הנתון הלא נצפה המשמעותי אשר שימש במדידת שווי הוגן של אג"ח של אחרים בישראל הינו המועד לפרעון האג"ח ושיעור ההיון. ההנחה שנלקחה הינה שתמומש האפשרות הקיימת לדחיית מועד הפרעון.
בחוזי שקל- מדד שיעור ההיוון כולל מרכיב של צפיות אינפלציה עד שנה.
הבנק מיישם את הבהרת בנק ישראל על פיה במקרים בהם לא נמצאו נתונים נצפים מהשוק לאיכות האשראי של הצד הנגדי, חשיפת הבנק לאותו צד נגדי תסווג לדרוג ברמה 3.

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים

במאוחד:

	31 בדצמבר 2013											
	בעלי ענין								צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה		אחרים (1)		אנשי מפתח ניהולייים (2)		אחרים (3)		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה		חברות מוחזקות	
	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)
	במיליוני ש"ח											
נכסים												
פקדונות בבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך [5]	-	-	-	-	-	-	44	51	-	-	-	-
אשראי לציבור	23	24	72	73	6	6	109	144	-	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי	- *	- *	- *	- *	- *	- *	3	5	-	-	-	-
אשראי לציבור, נטו	23	24	72	73	6	6	106	139	-	-	-	-
השקעות בחברות מוחזקות [5]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
נכסים בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
התחייבויות												
פקדונות הציבור	- *	- *	- *	- *	6	6	666	1,199	-	-	-	-
פקדונות מבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	-	-	24	24	- *	- *	-	-	-	-
כתבי התחייבויות נדחים	-	-	-	-	-	-	331	357	-	-	-	-
מניות (כלול בהון) [6]	1,114	1,114	536	536	- *	- *	98	98	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים												
חוץ מאזניים [7]	10	10	1	1	3	3	64	91	-	-	-	-

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.

(2) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24. יצויין כי אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כבעלי עניין בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים רק לצורך גילוי בביאור זה.

(3) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(4) על בסיס יתרות שהיו בסוף כל רבעון.

(5) פירוט של סעיפים אלה כלול גם בבאור 3, "ניירות ערך", ביאור 5 "השקעות בחברות מוחזקות".

(6) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.

(7) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

א. יתרות עם צדדים קשורים (המשך)

במאוחד:

	31 בדצמבר 2012											
	בעלי ענין								צדדים קשורים המוחזקים ע"י הבנק			
	מחזיקי מניות בעלי שליטה (8)		אחרים (1)		אנשי מפתח ניהולייים (2)		אחרים (3)		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה		חברות מוחזקות	
	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה במשך השנה (4)
	במיליוני ש"ח											
נכסים												
פקדונות בבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ניירות ערך [5]	-	-	-	-	-	-	42	46	-	-	-	-
אשראי לציבור	23	49	36	73	2	2	149	149	-	-	-	- *
הפרשה להפסדי אשראי	- *	- *	- *	- *	- *	- *	5	5	-	-	-	- *
אשראי לציבור, נטו	23	49	36	73	2	2	144	144	-	-	-	-
השקעות בחברות מוחזקות [5]	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
נכסים בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	-	-	-	4	4	-	-	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
התחייבויות												
פקדונות הציבור	- *	- *	-	-	5	5	768	797	-	-		
פקדונות מבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	-	-	-	-	-	-	- *	1	-	-	-	-
התחייבויות אחרות	-	-	-	-	20 **	20 **	- *	- *	-	-	-	-
כתבי התחייבויות נדחים	-	-	-	-	-	-	357	365	-	-	-	-
מניות (כלול בהון) [6]	1,044	1,044	502	502	- *	- *	92	92	-	-	-	-
סיכון אשראי במכשירים פיננסיים												
חוץ מאזניים [7]	-	-	37	45	2	2	36	36	-	-	-	-

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.
** סווג מחדש.

(1) לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.
(2) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24. יצויין כי אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כבעלי עניין בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים רק לצורך גילוי בביאור זה.
(3) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
(4) על בסיס יתרות שהיו בסוף כל רבעון.
(5) פירוט של סעיפים אלה כלול גם באור 3, "ניירות ערך", ביאור 5 "השקעות בחברות מוחזקות".
(6) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון הבנק.
(7) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה.
(8) ביום 29 באוקטובר 2012 חדלה שלמה אליהו אחזקות בע"מ להוות חלק מגרעין השליטה בבנק בעקבות השלמת רכישת השליטה במגדל אחזקות ביטוח ופיננסים בע"מ על ידי מר שלמה אליהו באמצעות אליהו חברה לביטוח בע"מ, לפיכך אינו נכלל עוד בבעלי עניין שהינם בעלי שליטה אלא בבעלי עניין אחרים.

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי ענין וצדדים קשורים

במאוחד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
	בעלי ענין					צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	אחרים (1)	אנשי מפתח ניהוליים (2)	אחרים (3)	מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	חברות מוחזקות
	במיליוני ש"ח					
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו [4]	**1**	**-**	**- ***	**(19)**	**-**	**-**
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	**- ***	**-**	**-**	**2**	**-**	**-**
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	**-**	**-**	**-**	**2**	**-**	**-**
מזה דמי ניהול ושרותים	**-**	**-**	**-**	**4**	**-**	**-**
הוצאות תפעוליות ואחרות [5]	**- ***	**-**	**(22)**	**(5)**	**-**	**-**
סך הכל	**1**	**-**	**(22)**	**(20)**	**-**	**-**

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012					
	בעלי ענין					צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	אחרים (1)	אנשי מפתח ניהוליים (2)	אחרים (3)	מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	חברות מוחזקות
	במיליוני ש"ח					
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו [4]	1	-	- *	(21)	-	-
הוצאות בגין הפסדי אשראי	- *	-	-	(5)	-	-
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	- *	- *	- *	(1)	-	-
מזה דמי ניהול ושרותים	- *	-	- *	6	-	-
הוצאות תפעוליות ואחרות [5]	- *	-	(21)	(4)	-	-
סך הכל	1	- *	(21)	(31)	-	-

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

(1) לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.

(2) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24.

(3) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

(4) ראה ג. להלן.

(5) ראה ד. להלן.

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ב. תמצית עסקאות עם בעלי ענין וצדדים קשורים (המשך)

במאוחד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011					
	בעלי ענין					צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק
	מחזיקי מניות בעלי שליטה	מחזיקי מניות אחרים (1)	אנשי מפתח ניהוליים (2)	אחרים (3)	מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה	חברות מוחזקות
	במיליוני ש"ח					
הכנסות (הוצאות) ריבית נטו [4]	3	-	* -	(17)	-	* -
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-
הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית	* -	-	* -	4	-	* -
מזה דמי ניהול ושרותים	* -	-	* -	4	-	* -
הוצאות תפעוליות ואחרות [5]	* -	-	(24)	(6)	-	-
סך הכל	3	-	(24)	(19)	-	* -

* סכומים נמוכים מ-500 אלפי ש"ח.

(1) לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.
(2) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24. יצויין כי אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כבעלי עניין בהוראות הדיווח לציבור לצורך גילוי בביאור זה.
(3) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
(4) ראה ג. להלן.
(5) ראה ד. להלן.

ג. הכנסות ריבית, נטו בעסקאות של הבנק וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים

במאוחד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח		
בגין נכסים			
מאשראי לציבור	**6**	8	8
מפקדונות בבנקים	**-**	-	-
מאגרות חוב	**2**	2	3
בגין התחייבויות			
על פקדונות הציבור	**(10)**	(13)	(21)
על פקדונות מבנקים	**-**	-	-
על כתבי התחייבות נדחים	**(16)**	(17)	(4)
	(18)	(20)	(14)

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

סכומים מדווחים

ד. הטבות לבעלי עניין (מהבנק ומחברות מוחזקות שלו)

במאוחד:

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013									
	מחזיקי מניות				אנשי מפתח ניהוליים (2)		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה		אחרים (3)	
	בעלי שליטה		אחרים (1)							
	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים
בעלי ענין המועסקים בבנק או מטעמו	-	-	-	-	19 **	9	-	-	-	-
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק	- *	1	-	-	3	9	-	-	-	-
בעלי ענין אחרים שאינם מועסקים בבנק	-	-	-	-	-	-	-	-	5	10
סך הכל	- *	1	-	-	22	18	-	-	5	10

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012									
	מחזיקי מניות				אנשי מפתח ניהוליים (2)		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה		אחרים (3)	
	בעלי שליטה		אחרים (1)							
	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים
בעלי ענין המועסקים בבנק או מטעמו	-	-	-	-	18 **	9	-	-	-	-
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק	- *	1	-	-	3	9	-	-	-	-
בעלי ענין אחרים שאינם מועסקים בבנק	-	-	-	-	-	-	-	-	4	7
סך הכל	- *	1	-	-	21	18	-	-	4	7

	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011									
	מחזיקי מניות				אנשי מפתח ניהוליים (2)		מי שהיה בעל ענין בעת שנעשתה העסקה		אחרים (3)	
	בעלי שליטה		אחרים (1)							
	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים	סך הכל מיליוני ש"ח	מספר מקבלים
בעלי ענין המועסקים בבנק או מטעמו	-	-	-	-	21 **	9	-	-	-	-
דירקטורים שאינם מועסקים בבנק	- *	2	-	-	3	8	-	-	-	-
בעלי ענין אחרים שאינם מועסקים בבנק	-	-	-	-	-	-	-	-	6	7
סך הכל	- *	2	-	-	24	17	-	-	6	7

(1) לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.

(2) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS 24. יצויין כי אנשי מפתח ניהוליים מוגדרים כבעלי עניין בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים רק לצורך גילוי בביאור זה.

(3) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי עניין, שולט בהם מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

** מהווה שכר ונלוות, מזה: הטבות עובד לזמן קצר: 16 מיליון ש"ח (לשנת 2012- 15 מיליון ש"ח, לשנת 2011- 16 מיליון ש"ח). הטבות עם סיום העסקה: 3 מיליון ש"ח (לשנת 2012- 3 מיליון ש"ח, לשנת 2011- 5 מיליון ש"ח).

באור 21 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ה. פרטים נוספים:

1. בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס- 2000 (להלן: "תקנות הגמול לדח"צים") המאפשרות לעדכן את גמול הדירקטורים החיצוניים בבנק, בעת מינוי דירקטור חיצוני, אישרה האסיפה הכללית של הבנק ביום 28.11.2013 בהמשך לאישור דירקטוריון הבנק מיום 23 באוקטובר 2013 ואישור ועדת התגמול וועדת הביקורת ביום 20 באוקטובר 2013 כי הגמול לדירקטורים החיצוניים בבנק (להלן: "הדח"צים") והגמול לדירקטורים האחרים בבנק, למעט יו"ר הדירקטוריון, יעודכן כמפורט להלן: לדח"צים וליתר חברי הדירקטוריון בבנק, למעט יו"ר הדירקטוריון, ישולם גמול זהה בסכומים הבאים: גמול שנתי בסך 110,800 ש"ח, וגמול השתתפות בישיבה בסך 4,250 ש"ח. הגמול להשתתפות בישיבה ישולם לחברי הדירקטוריון עבור השתתפותם בישיבות הדירקטוריון וועדות הדירקטוריון. הסכומים הנ"ל יעודכנו ב- 1 בפברואר וב- 1 באוגוסט בכל שנה (להלן: "יום השינוי"),על פי שעור העלייה של המדד החדש שיפורסם לאחרונה לפני יום השינוי לעומת המדד שפורסם לאחרונה לפני מועד אישור הגמול. התיקון לגמול הדירקטורים נכנס לתוקפו במועד ההחלטה על עדכון גמול הדירקטורים כמפורט לעיל על ידי האסיפה הכללית כמפורט לעיל.
2. לעניין אישור אסיפה כללית של הבנק לרכישת פוליסת ביטוח נושאי משרה (D&O) ראה באור 18.ג.17.

3. לעניין אישור האסיפה הכללית של הבנק לכתב שיפוי לנושאי משרה בבנק ראה באורים 18.ג.13 ו- 18.ג.14.

4. לעניין הסכמי היו"ר, מנכ"ל הבנק והמנכ"ל הנכנס ראה ביאורים 15.ה (2), 15.ה.(3) ו- 15.ה.(4). לעיל.

5. ביום 8 בינואר 2014, התקבלו בבנק הודעות מאת נכסי דוד לובינסקי (אחזקות) 1993 בע"מ ומאת אי.די.בי חברה לאחזקות בע"מ (להלן: "אי.די.בי"), לפיהן חברות מנור אחזקות בי. איי בע"מ ומנור השקעות אי.די.בי בע"מ מכרו ביום 7 בינואר 2014 (להלן: "מועד המכירה") בבורסה 4,819,550 מניות אי.די.בי ולא נותרו להם אחזקות באי.די.בי לאחר המכירה כאמור. בעקבות מכירת המניות האמורה, גב' רות מנור, הנמנית על בעלי השליטה בבנק, חדלה להיות בעלת עניין באי.די.בי. ולפיכך החל ממועד המכירה חדלה אי.די.בי (אשר חברות בשליטתה מחזיקות בניירות ערך שהונפקו על ידי החברה) להיות צד קשור לבנק ובכלל זה לחברה.

באור 22 - הכנסות והוצאות ריבית

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
א. הכנסות ריבית**						
מאשראי לציבור	**958**	1,073	1,117	**945**	1,061	1,104
מפקדונות בבנק ישראל וממזומנים	**84**	137	157	**84**	137	157
מפקדונות בבנקים	**10**	11	15	**10**	11	15
מניירות ערך שנשאלו	**3**	2	9	**3**	2	9
מאגרות חוב	**152**	189	190	**152**	188	188
מנכסים אחרים	**2**	4	-	**2**	3	- *
סך כל הכנסות ריבית	**1,209**	1,416	1,488	**1,196**	1,402	1,473
ב. הוצאות ריבית***						
על פקדונות הציבור	**386**	612	683 **	**538**	757	836 **
על פקדונות הממשלה	**-** *	- *	- *	**-** *	- *	- *
על פקדונות מבנקים	**-** *	1	- **,*	**-** *	1	- **,*
על כתבי התחייבות נידחים ותעודות פקדון	**151**	143	155	**13**	14	19
על התחייבויות אחרות	**10**	-	-	**10**	-	-
סך כל הוצאות הריבית	**547**	756	838	**561**	772	855
סך הכנסות ריבית, נטו	**662**	660	650	**635**	630	618
ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית****						
הכנסות ריבית	**5**	-	-	**5**	-	-
הוצאות ריבית	**-**	3	-	-	3	-
	5	3	-	**5**	3	-
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות חוב						
זמינות למכירה	**141**	174	168	**141**	173	166
למסחר	**11**	15	22	**11**	15	22
סך הכל כלול בהכנסות ריבית	**152**	189	190	**152**	188	188

* סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.

** סווג מחדש.

*** כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

**** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו- ב.

באור 23 - הכנסות מימון שאינן מריבית

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר						
א.1. מפעילות במכשירים נגזרים						
הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM (1)	**(195)**	(39)	71	**(195)**	(39)	71
סך הכל מפעילות במכשירים נגזרים	**(195)**	(39)	71	**(195)**	(39)	71
א.2. מהשקעה באיגרות חוב						
רווחים ממכירת אג"ח זמינות למכירה	**74**	95	44	**74**	95	44
הפסדים ממכירת אג"ח זמינות למכירה (2)	**(16)**	(18)	(26)	**(16)**	(18)	(26)
סך הכל מהשקעה באג"ח	**58**	77	18	**58**	77	18
א.3. הפרשי שער, נטו	**176**	(12)	(109)	**176**	(12)	(108)
א.4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות						
רווחים ממכירת מניות זמינות למכירה	**14**	6	9	**1**	2	1
הפסדים ממכירת מניות זמינות למכירה (3)	**-**	(3)	(5)	**-**	-	-
דיבידנד ממניות זמינות למכירה	**4**	5	5	**1**	- *	1
סך הכל מהשקעה במניות	**18**	8	9	**2**	2	2
סך הכל הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר	**57**	34	(11)	41	28	(17)
ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר**						
הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים	**14**	27	27	**14**	27	27
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו	**5**	1	(9)	**5**	1	(9)
רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו	**2**	3	(3)	**2**	3	(3)
דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר	**-** *	- *	- *	**-** *	- *	- *
סך הכל מפעילויות מסחר***	**21**	31	15	**21**	31	15
סך הכל	**78**	65	4	**62**	59	(2)

(1) מכשירים נגזרים מהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

(2) לרבות הפרשות לירידת ערך בסך של 13 מיליון ש"ח לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013, (18 ו- 23 מיליוני ש"ח לשנים שהסתיימו ב-31 בדצמבר 2012 ו-2011, בהתאמה).

(3) נובע מהפרשות לירידת ערך.

* סכומים נמוכים מ - 500 אלפי ש"ח.

** כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

*** להכנסות ריבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 22.ד.

באור 24 - עמלות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
ניהול חשבון	**59**	64	64	**59**	64	64
כרטיסי אשראי	**16**	17	17	**16**	17	17
פעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים מסוימים	**55**	55	63	**55**	55	63
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	**15**	14	15	**12**	12	12
ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים	**15**	8	8	**-**	-	-
טיפול באשראי	**28**	32	34	**25**	29	31
הפרשי המרה	**28**	31	37	**28**	31	37
פעילות סחר חוץ	**13**	14	15	**13**	14	15
עמלות מעסקי מימון	**38**	36	40	**38**	36	40
הכנסות נטו משירות תיקי אשראי	**3**	4	4	**3**	4	4
עמלות אחרות	**10**	13	13	**9**	10	10
סך כל העמלות התפעוליות	**280**	288	310	**258**	272	293

באור 25 - הכנסות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
אחרות	**2** *	4 *	2	**2** *	3 *	1
סך כל ההכנסות האחרות	**2**	4	2	**2**	3	1

* בשנים 2012-2013 כולל בין היתר, הכנסות ממכירת נכסי מקרקעין- ראה 6.ד.

באור 26 - משכורות והוצאות נלוות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
משכורות	**299**	301	291	**292**	294	284
פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, פנסיה, וחופשה	**52**	47	74	**52**	47	73
בטוח לאומי ומס שכר	**79**	73	65	**79**	73	65
הוצאות נלוות אחרות	**19**	14	14	**19**	14	14
הוצאות פרישה מרצון (א)	**7**	20	15	**7**	20	15
סך כל המשכורות וההוצאות נלוות	**456**	455	459	**449**	448	451

(א) ההוצאות בשנים 2012 ו- 2013 נובעות מיישום תוכנית הפרישה שאושרה בפברואר 2012- ראה פירוט בבאור 15.א.5. עד ליום 31.12.2013 פרשו כל העובדים שהיו אמורים לפרוש במסגרת תוכנית זו והסתיים עדכון העתודות בגינה.

באור 27 - הוצאות אחרות

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
מחשב	**88**	85	83	**88**	85	83
שירותים מקצועיים	**40**	36	32	**39**	36	32
שווק ופרסום	**15**	16	18	**15**	15	18
משרדיות	**9**	10	10	**9**	10	10
תקשורת	**10**	9	9	**10**	9	9
ביטוח	**5**	5	6	**5**	5	6
עמלות	**12**	12	14	**11**	12	14
שכר חברי דירקטוריון והחזר הוצאות לדירקטורים	**4**	4	4	**4**	3	3
הדרכה והשתלמויות	**2**	3	3	**2**	3	3
אחרות	**19**	18	14	**17**	16	13
	204	198	193	**200**	194	191

באור 28 - הפרשה למיסים על הרווח

סכומים מדווחים

א. ההרכב:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
מיסים שוטפים -						
בגין שנת החשבון	**73**	75	36	**61**	66	24
בגין שנים קודמות	**(6)**	(17)	(5)	**(5)**	(13)	(5)
סך הכל מיסים שוטפים	**67**	58	31	**56**	53	19
בתוספת (בניכוי):						
מיסים נדחים -						
בגין שנת החשבון	**(8)**	(28)	15	**(8)**	(29)	15
שינוי בשיעור המס	**(13)**	(5)	(26)	**(13)**	(5)	(26)
סך הכל מיסים נדחים*	**(21)**	(33)	(11)	**(21)**	(34)	(11)
סך כל ההפרשה למיסים על ההכנסה	**46**	25	20	**35**	19	8

* **פירוט התנועה במסים הנדחים:**

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
יצירה והיפוך של הפרשים זמניים*	**(2)**	15	(30)	**(2)**	14	(30)
שינוי בשיעורי המס	**(13)**	(5)	(26)	**(13)**	(5)	(26)
מסים נדחים שסווגו מחדש מהון לרווח והפסד	**(6)**	(43)	45	**(6)**	(43)	45
סך הכל מסים נדחים	**(21)**	(33)	(11)	**(21)**	(34)	(11)

* בעיקר נובע מיצירה והיפוך הפרשים זמנים בגין הפסדי אשראי.

באור 28 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

ב. התאמה בין סכום המס התאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל בישראל על בנק, לבין ההפרשה למיסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

	מאוחד			הבנק		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל	**36.22%**	35.53%	34.48%	**36.22%**	35.53%	34.48%
סכום המס על בסיס שיעור המס הסטטוטורי	**67**	54	52	**49**	40	38
מס (חסכון במס) בגין:						
הוצאות לא מוכרות בניכוי, הכנסות פטורות והכנסות בשיעור מס שונה	**3**	(9)	(1)	**3**	(5)	1
השפעת שינוי בשיעור המס *	**(22)**	(5)	(26)	**(15)**	(5)	(26)
הפרשי תאום פחת והפחתות	**1**	2	1	**1**	2	1
מיסים בגין שנים קודמות	**(6)**	(17)	(5)	**(5)**	(13)	(5)
אחרים	**3**	-	(1)	**2**	-	(1)
הפרשה למיסים על ההכנסה	**46**	25	20	**35**	19	8

* נובע הן משעורי מס שונים של חברות בת שהינן עוסק והן מהמפורט בסעיפים ג ו- ד להלן.

ג. במסגרת המדיניות הפיסקלית של הממשלה, קיבלה הממשלה שורה של החלטות ביחס לשנת 2013-2014, בין היתר, העלאת שיעור המע"מ והעלאת מס חברות.
ביום 3 ליוני 2013 פורסם צו מס ערך מוסף אשר במסגרתו הוגדל שיעור מס השכר ומס הרווח המוטלים על מוסד כספי מ- 17% ל-18%. תחילתו של הצו נקבעה ליום 2 ביוני 2013, כאשר בשנת המס 2013 יחולו שיעורי המס המוגדלים לגבי השכר המשתלם בעד עבודה בחודש יוני 2013 ואילך לגבי החלק היחסי מהרווח בשנת מס זו.
כתוצאה מהתיקון האמור, שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים יעלה החל מיוני 2013 משיעור של 35.9% לשיעור של 36.22%. השלכת השינוי בשיעורי המס כאמור באה לידי ביטוי בדוחות הכספיים לרבעון השני לשנת 2013, מחד, נרשם גידול של כ- 4 מיליון ש"ח בהוצאות שכר אשר קוזז על ידי קיטון של כ- 3.5 מיליון ש"ח בהוצאות המסים על ההכנסה.
בנוסף, ביום 30 ביולי 2013, אישרה מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התקציב וחוק ההסדרים לשנים 2014-ו. במסגרת זאת, אושרה העלאת מס החברות ל- 26.5% מיום 1 בינואר 2014, כפועל יוצא מכך שיעור 2013 המס הסטטוטורי אשר יחול על מוסדות כספיים יעלה משיעור של- 36.22% ל-37.71%.
יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2013 חושבו בהתייחס לשיעורי המס כאמור לעיל, בהתאם לשיעור המס הצפוי במועד ההיפוך. השפעת השינויים שלעיל הביאה לגידול במסים נדחים ברבעון השלישי בשנת 2013 בסך 10 מיליון ש"ח אשר משקף קיטון בהוצאות מסים על הכנסה.

ד. ביום 14 ביולי 2009, עבר בכנסת חוק התייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו- 2010), התשס"ט- 2009, אשר קבע, בין היתר הפחתה הדרגתית של שיעורי מס חברות עד ל- 18% בשנת המס 2016 ואילך. בהתאם לתיקונים האמורים, שיעורי מס החברות החלים בשנות המס 2010 ו- 2011 הם 25% ו- 24% בהתאמה. ביום 5 בדצמבר 2011 אישרה הכנסה את חוק לתיקון נטל המס (תיקוני חקיקה)- התשע"ב 2011. בהתאם לחוק תבוטל הפחתת המס, אשר נקבעה בחוק ההתייעלות הכלכלית, כאמור לעיל, ושיעור המס החברות החל משנת 2012 ואילך יעמוד על 25%. בעקבות התיקון מיום 5 בדצמבר 2011 גדלה יתרת נכס המס הנדחה ונרשמו ברבעון הרביעי של שנת 2011 הכנסות מס של כ- 29 מיליון ש"ח.

באור 28 - הפרשה למיסים על הרווח (המשך)

סכומים מדווחים

ה. לבנק שומות סופיות עד וכולל לשנת המס 2010. לחברות מאוחדות שומות סופיות (או הנחשבות כסופיות) עד וכולל שנות המס 2008 - 2009.

ו. חברת אגוד הנפקות בע"מ- חברה מאוחדת של הבנק, הינה חברה שקופה לחלוטין לצורכי מס ולפיכך, הכנסותיה ו/או תקבוליה ו/או הוצאותיה תחשבנה כהכנסותיו ו/או תקבוליו ו/או הוצאותיו של בנק אגוד. בהתאם להסדר לא תהא כל פעילות שהיא בחברה כאמור, למעט הנפקת ו/או מכירת כתבי ההתחייבות הנדחים לבנק אגוד. מכאן לא תיווצר לחברה המאוחדת כל הכנסה חייבת או הפסד לצורכי מס מסוג שהוא. כמו כן, החברה המאוחדת לא תהא רשאית להחזיק נכסים או התחייבויות למעט כתבי ההתחייבות הנדחים ו/או פקדון. החברה המאוחדת לא תבצע כל פעילות שהיא, כמו כן, לא תרכוש כתבי התחייבות נדחים בבורסה בישראל.

ז. לפרטים בדבר החלטת רשות המיסים לשנות את סיווגה של החברת הבת - אגוד מערכות בע"מ מ"עוסק" ל"מוסד כספי"- ראה באור 18.ג.19.

ח. יתרות של מיסים נדחים לקבל, נטו בגין:

מאוחד

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע
	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %
עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה	**95**	37.71	95	35.90
הפרשות לחופשה ומענקי יובל	**21**	37.71	18	35.90
הפרשה להפסדי אשראי	**120**	37.71	107	35.90
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	**(9)**	26.50	(7)	25.00
ניירות ערך	**(4)**	37.71	(4)	35.90
אחרים	**4**	37.71	4	35.90
סך הכל	**227**		213	

הבנק

	31 בדצמבר 2013		31 בדצמבר 2012	
	יתרה	שיעור מס ממוצע	יתרה	שיעור מס ממוצע
	במיליוני ש"ח	ב - %	במיליוני ש"ח	ב - %
עודף עתודה לפיצויי פיטורין ופנסיה על היעודה	**95**	37.71	95	35.90
הפרשות לחופשה ומענקי יובל	**21**	37.71	18	35.90
הפרשה להפסדי אשראי	**119**	37.71	105	35.90
התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	**(9)**	26.50	(7)	25.00
אחרים	**4**	37.71	4	35.90
סך הכל	**230**		215	

מימוש המיסים הנדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות המתחייבות במס בעתיד הנראה לעין.

באור 29 - רווח למניה רגילה (ש"ח)

סכומים מדווחים

ההרכב:

	מאוחד		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011
	במיליוני ש"ח		
רווח בסיסי ומדולל			
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	**140**	127	132
סך הכל	**140**	127	132

	מאוחד		
	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2013	2012	2011
ממוצע משוקלל של מספר מניות (באלפים)			
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח הבסיסי	**73,583**	73,583	73,583
ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימש בחישוב הרווח המדולל	**73,583**	73,583	73,583

באור 30 - רווח כולל אחר מצטבר

סכומים מדווחים

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לאחר השפעת המס:

	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
	במיליוני ש"ח
יתרה ליום 1 בינואר 2011	82
שינוי נטו במהלך התקופה	(87)
יתרה ליום 1 בינואר 2012	(5)
שינוי נטו במהלך התקופה	79
יתרה ליום 1 בינואר 2013	74
שינוי נטו במהלך התקופה	**4**
יתרה ליום 31 בדצמבר 2013	**78**

ב. התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן:

	לפני מס	**השפעת המס**	**לאחר מס**
	במיליוני ש"ח		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	**82**	**(33)**(*)	**49**
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	**(72)**	**27**	**(45)**
שינוי נטו במהלך השנה	**10**	**(6)**	**4**
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012			
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	203	(72)	131
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	(81)	29	(52)
שינוי נטו במהלך השנה	122	(43)	79
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011			
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	(105)	36	(69)
הפסדים (רווחים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד	(27)	9	(18)
שינוי נטו במהלך השנה	(132)	45	(87)

* כולל השפעה מצטברת בעקבות שינוי שיעור המס שנזקף להון כאמור בבאור 28.ג. בסך של כ- 2 מיליון ש"ח.

באור 31 - דיווח על מגזרי פעילות

אפיון המגזרים מתבסס בעיקר על פי סוגי הלקוחות ותחומי פעילות הכלולים בכל מגזר ומגזר

<u>פעילות הבנק מתמקדת במגזרי פעילות כמפורט להלן</u>[1]:
מגזר פרטי - מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים למשקי בית וללקוחות פרטיים בעלי עושר פיננסי, לרבות שירותי ייעוץ להשקעות. כמו כן, כולל המגזר עסקים קטנים אשר מנוהלים במסגרת אגף קמעונאות (בעלי אובליגו של עד 500 אלף ש"ח), ואת פעילות המימון לדיור.

מגזר עסקי - המגזר מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים ממגוון ענפי משק - לרבות ענפי הבניה והנדל"ן ושוק ההון.

מגזר יהלומים - המגזר כולל לקוחות פעילים בענף היהלומים אשר רובם חברים בבורסת היהלומים ברמת גן.

מגזר ניהול פיננסי – מגזר זה מרכז את כלל ניהול הנכסים וההתחייבויות בבנק בשקלים ובמט"ח. המגזר כולל את פעילות הבנק עבור עצמו בניירות ערך (בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר) ובמכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות פוזיציות מטבע וריבית. כמו כן, מועמסות על מגזר זה עלויות הנובעות מהצורך בשמירה על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים, הבאות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

אחרים והתאמות - כולל פעילויות אשר לא ניתן לשייכן באופן ספציפי למגזרים.

<u>להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:</u>
הכנסות ריבית, נטו - במגזרים בהם הפעילות מתמקדת בלקוחות נכלל בסעיף זה מרווח פיננסי על ההלוואות/פקדונות של הלקוחות. המרווח מחושב מעל מחיר מעבר הנקבע לכל סוג הלוואה ופקדון בהתייחס למשך חיים ממוצע, לאפיק ההצמדה הרלוונטי ותוך התחשבות ביעדים האסטרטגיים של הבנק. כן כלולה בסעיף זה ריבית חסרת סיכון על ההון המחושבת על בסיס נכסי הסיכון המשויכים לכל מגזר. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה הכנסות מריבית על אגרות חוב וכן הוצאות הנובעות מהצורך לשמור על רמת נזילות עסקית ורמת פיזור נאותה של מפקידים אשר באות לידי ביטוי, בין היתר, בפער במחירי המעבר בין אשראים ופקדונות.

הכנסות שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. במגזר ניהול פיננסי נכללות בסעיף זה: הכנסות (הוצאות) בגין שווי הוגן של מכשירים פיננסים נגזרים (כנדרש על פי כללי חשבונאות), הכנסות מפעולות הבנק בנגזרים עבור עצמו, הכנסות ממימוש והתאמה של אגרות חוב, והכנסות ממימוש והתאמה של מניות.

הפרשה להפסדי אשראי - נזקפת למגזר אליו משתייך הלקוח אשר כנגד חבותו נרשמה ההפרשה.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות ישירות שניתן לזהותן למגזר ספציפי, מיוחסות לאותו מגזר. יתר ההוצאות מיוחסות למגזרים השונים על סמך מתודולוגיית הקצאה המבוססת על פרמטרים שונים.

מיסים על ההכנסה - ההפרשה למס על התוצאות העסקיות של כל מגזר פעילות חושבה על פי שיעור המס האפקטיבי, למעט במקרים מסוימים בהם ניתן לבצע ייחוס ספציפי.

תשואה להון- מהווה את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין האמצעים ההוניים המוקצים למגזר. האמצעים ההוניים מוקצים למגזרים על בסיס נכסי הסיכון הממוצעים של כל מגזר (על פי הוראות בנק ישראל בהתאם לבאזל 2).

מאגר הנתונים והמתודולוגיה המשמשים לצורכי הדיווח על תוצאות מגזרי הפעילות של הבנק הינם בתהליך מתמשך של טיוב, ובהתאם מבוצע, במידת האפשר, סיווג מחדש של התוצאות לתקופות ההשוואה. הבנק לקליטת נמצא בתהליך קליטת מערכת בח"ן (בנקאי, חשבונאי, ניהולי) - מערכת של בנק לאומי לישראל בע"מ הכוללת, בין השאר, את התאמת נתוני מערכות המידע לנתוני הספרים החל מרמת העסקה.

[1] יודגש כי בשל העובדה כי כל בנק מסווג את לקוחותיו למגזרים לפי פרמטרים שונים וכן מקצה הכנסות והוצאות למגזרים לפי פרמטרים שונים, בביצוע ההשוואה בין בנקים שונים, יש להתייחס לכך ולערוך את ההשוואה בזהירות ראויה.

באור 31 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
	מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו:						
- מחיצוניים	282	346	35	(1)	-	662
- בינמיגזרי	-	-	-	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית:						
- מחיצוניים	123	128	15	94	-	360
- בינמיגזרי	1	12	* -	(13)	-	-
סך ההכנסות	406	486	50	80	-	1,022
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	8	17	(2)	-	-	23
הוצאות תפעוליות ואחרות	373	364	32	44	-	813
רווח (הפסד) לפני מיסים	25	105	20	36	-	186
הפרשה למיסים על הרווח	6	26	5	9	-	46
רווח נקי (הפסד)	19	79	15	27	-	140
תשואה להון	3.9%	5.6%	12.2%	14.4%	-	6.2%
יתרה ממוצעת של נכסים	9,171	12,632	1,363	14,396	1,726	39,288
יתרה ממוצעת של התחייבויות	17,025	16,422	384	896	2,303	37,030
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	5,247	15,235	1,339	2,042	675	24,507
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	12,298	40,663	46	-	-	53,007
יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים	239	202	-	-	-	441
הכנסות ריבית נטו :						
מרווח מפעילות מתן אשראי	145	262	28	-		
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	114	58	2	-		
אחר	23	26	5	(1)		
סך הכל הכנסות ריבית נטו	282	346	35	(1)		

* סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 31 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2012*					
	מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו:						
- מחיצוניים	282	355	36	(13)	-	660
- בינמיגזרי	-	-	-	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית:						
- מחיצוניים	127	133	16	81	-	357
- בינמיגזרי	1	26	- **	(27)	-	-
סך ההכנסות	410	514	52	41	-	1,017
הוצאות בגין הפסדי אשראי	10	52	3	-	-	65
הוצאות תפעוליות ואחרות	358	361	36	45	-	800
רווח (הפסד) לפני מיסים	42	101	13	(4)	-	152
הפרשה למיסים על הרווח	7	16	3	(1)	-	25
רווח נקי (הפסד)	35	85	10	(3)	-	127
תשואה להון	8.3%	6.5%	9.4%	(2.3%)	-	6.2%
יתרה ממוצעת של נכסים	8,651	13,673	1,419	13,429	1,304	38,476
יתרה ממוצעת של התחייבויות	16,323	17,135	374	751	1,816	36,399
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	5,018	15,497	1,264	2,106	741	24,624
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	11,807	33,799	41	-	-	45,647
יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים	246	258	-	-	-	504
הכנסות ריבית נטו :						
מרווח מפעילות מתן אשראי	131	274	28	-		
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	140	65	3	-		
אחר	11	16	5	(13)		
סך הכל הכנסות ריבית נטו	282	355	36	(13)		

* סווג מחדש.

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 31 - דיווח על מגזרי פעילות (המשך)

סכומים מדווחים

	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2011					
	מגזר פרטי	מגזר עסקי	מגזר יהלומים	מגזר ניהול פיננסי	סכומים שלא הוקצו והתאמות	סך הכל
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית נטו:						
- מחיצוניים	268	341	33	8	-	650
- בינמיגזרי	-	-	-	-	-	-
הכנסות שאינן מריבית:						
- מחיצוניים	136	143	22	15	- **	316
- בינמיגזרי	2	22	- **	(24)	-	-
סך ההכנסות	406	506	55	(1)	- **	966
הוצאות בגין הפסדי אשראי	13	12	2	-	-	27
הוצאות תפעוליות ואחרות	357	352	35	43	- **	787
רווח (הפסד) לפני מיסים	36	142	18	(44)	-	152
הפרשה למיסים על הרווח	5	19	2	(6)	- **	20
רווח נקי (הפסד)	31	123	16	(38)	- **	132
תשואה להון	7.1%	10.2%	14.0%	(20.5%)	-	6.7%
יתרה ממוצעת של נכסים	8,002	13,321	1,394	13,203	1,193	37,113
יתרה ממוצעת של התחייבויות	15,769	16,640	357	896	1,456	35,118
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	5,247	14,934	1,417	2,293	443	24,334
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	11,318	29,666	36	-	-	41,020
יתרה ממוצעת של ניירות ערך מנוהלים	308	338	-	-	-	646
הכנסות ריבית נטו :						
מרווח מפעילות מתן אשראי	119	256	25	-		
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות	144	60	2	-		
אחר	5	25	6	8		
סך הכל הכנסות ריבית נטו	268	341	33	8		

** סכומים נמוכים מ- 500 אלפי ש"ח.

באור 32 - נתוני הבנק בערכים נומינליים

א. כללי חשבונאות ששימשו להצגת נתונים בערכים נומינליים היסטוריים לצרכי מס:
1. דוחות כספיים אלה נערכו על בסיס העלות ההיסטורית.
2. דוחות כספיים אלה כוללים את נתוני הבנק ושתי חברות בת המהוות תאגידי עזר שלו.
3. דוחות כספיים אלה אינם כוללים הפרשות לירידת ערך בגין רכוש קבוע.

ב. מאזן נומינלי ליום 31 בדצמבר

	2013	2012
	במיליוני ש"ח	
נכסים		
מזומנים ופקדונות בבנקים	**9,924**	8,246
ניירות ערך	**4,747**	4,860
ניירות ערך שנשאלו	**503**	68
אשראי לציבור	**22,350**	23,795
הפרשה להפסדי אשראי	**(282)**	(282)
אשראי לציבור, נטו	**22,068**	23,513
השקעות בחברות מוחזקות	**538**	540
בנינים וציוד	**382**	374
נכסים בגין מכשירים נגזרים	**572**	476
נכסים אחרים	**1,145**	1,125
סך כל הנכסים	**39,879**	39,202
התחייבויות והון		
פקדונות הציבור	**33,832**	33,876
פקדונות מבנקים	**209**	244
פקדונות הממשלה	**3**	1
כתבי התחייבות נדחים ותעודות פקדון	**168**	197
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	**667**	592
התחייבויות אחרות	**2,686**	2,126
סך כל ההתחייבויות	**37,565**	37,036
סך כל ההון	**2,314**	2,166
סך כל ההתחייבויות וההון	**39,879**	39,202

באור 32 - נתוני הבנק בערכים נומינליים (המשך)

ג. דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

	2013	2012
	במיליוני ש"ח	
הכנסות ריבית	**1,196**	1,402
הוצאות ריבית	**561**	772
הכנסות ריבית, נטו	**635**	630
הוצאות בגין הפסדי אשראי	**22**	63
הכנסות ריבית נטו לאחר	**613**	567
הכנסות שאינן מריבית:		
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	**62**	59
עמלות	**258**	272
הכנסות אחרות	**2**	2
סך כל ההכנסות שאינן מריבית	**322**	333
הוצאות תפעוליות ואחרות:		
משכורות והוצאות נלוות	**449**	448
פחת ואחזקת בנינים וציוד	**150**	145
הוצאות אחרות	**200**	194
סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות	**799**	787
רווח לפני מיסים	**136**	113
הפרשה למיסים על הרווח	**34**	19
רווח לאחר מיסים	**102**	94
חלקו של הבנק ברווחים לאחר השפעת המס של חברות מוחזקות	**40**	33
רווח נקי:		
המיוחס לבעלי מניות הבנק	**142**	127